

BÁCS-KISKUN
M E G Y E I
ÖNKORMÁNYZAT

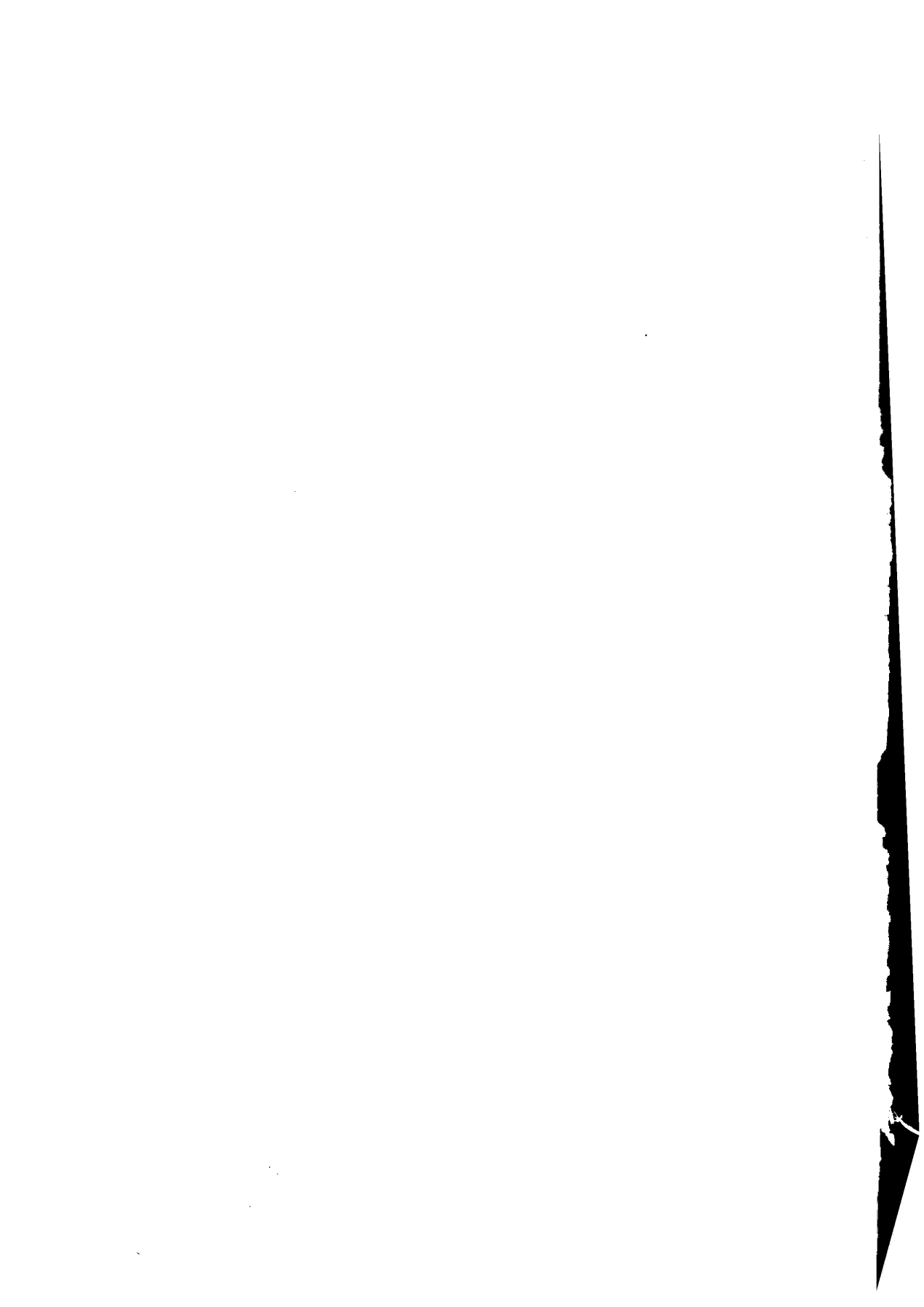

LEVÉLTÁRA

1956

Bács-Kiskun megyében

FORRÁSKÖZLEMÉNYEK
X.

1956 BÁCS-KISKUN MEGYÉBEN

Összeállította és jegyzetekkel ellátta:

Orgoványi István

és Tánczos-Szabó Ágota.

A bevezető tanulmányt és a mutatót készítette:

Orgoványi István

Kecskemét, 2006

A kötet megjelenését támogatta:

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA

nka

Nemzeti Kulturális Alap

Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat

Szerkesztők:

Tánczos-Szabó Ágota

Tóth Ágnes

Technikai szerkesztő:

Apró Erzsébet

Az összefoglalót fordította:

Kőfalviné Onodi Márta

Tipográfia:

Mudri Andor

ISSN 1219-8412 ; 10.

ISBN 963 7236 62 7

BÁCS-KISKUN
M E G Y E I
ÖNKORMÁNYZAT

LEVÉLTÁRA

Kiadja a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára
Felelős kiadó: Dr. Szabó Attila levéltár-igazgató

ELŐSZÓ

Az 1956-os forradalom és szabadságharc Bács-Kiskun megyei eseményeinek feltárása több mint egy évtizede kezdődött meg a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltárában. A kutatómunka tapasztalatait összegezve jelent meg 2000-ben, a levéltár kiadásában az *1956 Bács-Kiskun megyei kronológiája és személyi adattára* című kétkötetes kiadvány, amely a megye 113 településének 1956-os eseményeit foglalta össze. Ez a munka széles körű forrásfeltárára támaszkodott, amely az azóta eltelt időszakban sem szünetelt. E forrásfeltárás eredményeit teszi közzé dokumentumkötetünk az 1956-os forradalom és szabadságharc ötvenedik évfordulóján, bemutatva az érdeklődőknek a forradalom megyei vonatkozású írott emlékeit.

A több mint 200 dokumentumot tartalmazó okmánytárat terjedelmes dolgozat vezeti be, amely az 1956-os megyei történések sajátos láncolatát, a revolúció helyi összefüggéseit tárja fel az előzményektől a megtorlás kezdetéig. A tanulmány szerzője meglehetősen alaposan igyekezett lefedni a közölt forrásokból kialakuló kép esetleges fehér foltjait, magyarázni a töredékes vagy kevésbé érthető források háttérben meghúzódó momentumokat, ellensúlyozni a terjedelmi korlátok miatt a kötetből kimaradt források hiányát. A tanulmányhoz felhasznált irodalmakra mindenkor lábjegyzetben hivatkozunk, külön irodalomjegyzék nem készült.

A forrásgyűjtemény az 1956. október 7-től december végéig tartó időszakot mutatja be a Budapesten és a megye településein keletkezett iratokon keresztül, szigorú kronologikus sorrendben. A nagyobb városokon (Kecskemét, Baja, Kiskunfélegyháza, Kiskunhalas, Kalocsa) kívül szerepelnek a kötetben Bácsalmás, Császártöltés, Csátalja, Dávod, Dunavecse, Érsekcsanak, Felsőszentiván, Gara, Izsák, Kelebia, Kerekegyháza, Kunfehértó, Lakitelek, Nagybaracska, Nemesnádudvar, Rém, Solt, Soltvadkert, Szeremle és Tiszakécske válogatott 1956-os dokumentumai. Az összeállítás során, egy adott időrendi egységben belül, a Bács-Kiskun megyére, majd a két forradalmi központra: Kecskemétre és Bajára vonatkozó források kaptak elsőbbséget, ezeket követik a nagyobb városok, végül a községek iratai jelentőségük szerint.

A közzétett források az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára, a Bács-Kiskun Megyei Bíróság irattára, a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára, a Fővárosi Bíróság irattára, a Hadtörténelmi Levéltár, a Magyar Országos Levéltár és a Politikátörténelmi Intézet Levéltára iratállományából valók. Ezek elsősorban a forradalmi közigazgatási szervek: a megyei, a városi, a járási és a községi forradalmi bizottságok, forradalmi tanácsok, nemzeti bizottságok, nemzeti tanácsok, valamint a munkás önzigazgatás forradalmi szervezetei: az üzemi és területi munkástanácsok jegyzőkönyvei, határozatai, követelése, megbízó levelei. A testületek neve gyakran egy iraton belül is változik, ami létrejöttük spontaneitásából és működésük kiforrotlan-

ságából következhet. Elnevezésüket teljesnek tűnő név esetén mindig intézménynévszerűen írtuk. Itt kell megjegyezni, hogy többek között nagyon hiányoznak a kötetből Kecskemét Város Forradalmi Bizottságának jegyzőkönyvei, amelyekre eddig nem sikerült rábukkanni. A forradalmi fegyveres szervezetek: a nemzetőrségek, gyárőrségek, üzemőrségek, faluőrségek, forradalmi katonai tanácsok iratai is meglehetősen hiányosak, ám a fennmaradt és a kötetben közölt dokumentumok jellemző képet adnak működésükről. Ezek az iratok többnyire tagnévsorok, szolgálati beosztások, átvételi elismervények.

A forradalmi rétegszervezetek, így az ifjúság, a diákok, a pedagógusok, a kisiparosok és a parasztság különböző érdekvédelmi szervezetei, valamint az újjáalakuló pártok bejelentései, közleményei, felhívásai szintén helyet kaptak a gyűjteményben. A másik oldal, a Magyar Dolgozók Pártja, a szerveződő Magyar Szocialista Munkáspárt, a Kádár Jánoshoz hű szervezetek és a rendőrség irataiból közleményeket, felhívásokat, röplapokat, szovjet városparancsnokok által kiadott parancsokat válogattunk be a kötetbe.

Forrásgyűjteményünkben sajátos együttest alkotnak a forradalom alatt Kecskeméten működő Szabad Katona József Rádió dokumentumai – az egykor elhangzott közleményekből, híradásokból tettünk közzé jó néhányat –; a megye ötvenhatos sajtója: az 1956 őszen két szám erejéig megjelent Kecskeméti Lapok, a bajai fiatalok által szerkesztett Októberi Ifjúság, a Kalocsa és Vidéke, a Népújságból lett Petőfi Népe cikkei pedig még változatosabbá teszik a források sokaságát. Az okmánytárat egy, a levéltári Historia Domusból származó szubjektív beszámoló zárja, amely a forradalmat kívülről figyelő, a múlt emlékeit féltő levéltáros reflexióit közvetíti számunkra.

Elsősorban a terjedelmi kötöttségekkel magyarázható, hogy kötetünkbe viszonylag csekély számban kerültek be 1957-es keletkezésű, a forradalommal és szabadságharcával kapcsolatos dokumentumok. Reméljük, a későbbiekben lesz módunk pótolni e közlésre szintén érdemes források publikálását. Így az 1957-ből származó, azonos témára vonatkozó iratokat külön egységként kezelve az okmánytárat követő Függelékben helyeztük el. Az itt olvasható jelentések és kimutatások a megyében zajlott sortűzek és egyéb harci cselekmények áldozatait sorolják fel.

Az okmánytárban és a Függelékben közreadott dokumentumok a fentebb már leírt módon: időrendi és azon belül a települések meghatározott sora szerinti rendben követik egymást. Minden dokumentumot sorszámmal és a tartalmát tükröző címmel láttunk el, a cím alatt feltüntettük keletkezésének helyét és időpontját. A források szövegét a mai akadémiai helyesírásnak megfelelően írtuk át. Külalakjukat igyekeztünk megtartani, a korabeli szövegformázásokat azonban elhagytuk. A dokumentumokat követő kurzívval szedett, apró betűs szövegrész tartalmazza minden esetben a forrás pontos lelhelyét, és a fizikai megjelenésére vonatkozó információkat, kiegészítéseket. Lábjegyzetben található a szövegekre vonatkozó értelmező magyarázatok és helyesbítések.

A kötetben való tájékozódást személy- és helynévmutató, valamint rövidítésjegyzék segíti. Az életrajzi gyűjtemény csak a legjelentősebb szerepet játszó résztvevők életrajzi adatait tartalmazza, kiegészítő információkért az *1956 Bács-Kiskun megyei kronológiája és személyi adattára* című kétkötetes kiadvány vonatkozó fejezeteit ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

Végezetül itt szeretnénk köszönetet mondani mindazoknak, akik a kötet létrejöttéhez segítséget nyújtottak.

A szerkesztők

1956 BÁCS-KISKUN MEGYÉBEN

BEVEZETŐ TANULMÁNY

Az alábbi rövid bevezetőben csak vázlatosan mutatom be a forradalmat közvetlenül megelőző időszak jellemzőit. A statisztikai adatok csupán illusztrálják a korabeli állapotokat, de alkalmasak arra, hogy rávilágítsanak a válságban lévő ország fejlettségi szintjéhez képest is jelentős lemaradással küszködő Bács-Kiskun megye helyzetére. A megye 1950-ben alakult, az ország legnagyobb területű megyéje lett. Népessége az 1949-es népszámlálás idején 586 959 fő, de 1956. január 1-jén már csak 580 000 lakossal rendelkezett.¹ Láthatjuk, hogy néhány év alatt több ezer fővel csökkent abszolút értékben a lakosság, aminek a nagyarányú elvándorlás az oka. Csak 1957-ben 29 441 fő volt a vándorlási veszteség, 1949 és 1960 között pedig összesen 54 000 fő hagyta el a megyét.² A csökkenés oka a megye elmaradottsága, majd a forradalom leverése miatti emigrációs hullám. Az itt képződött munkaerő-felesleget más térségek szívták fel, és az elvándorlást a viszonylag magas népszaporulat sem tudta kiegyenlíteni.

A térség alapvetően mezőgazdasági jellege miatt kimaradt az erőltetett nehézipari fejlesztésből, viszont viselte a hadigazdálkodás minden hátrányát. Ez nagyfokú tőkekivonást, életszínvonal-romlást, állandó ellátási nehézségeket, a termelőeszközök, gépek és az üzemanyag hiányát jelentette. Pl. 1956-ban, a tavaszi-nyári időszakban Tiszakécskén kenyérhiány volt, Bácsbokodon 20 dkg-ról 15 dkg-ra csökkentették a fejadagot, egy bácsborsódi üzemben négy napig nem kaptak kenyeret a dolgozók, Bácsalmáson liszt- és kenyérhiány, a Kiskörösi járásban pedig húshiány lépett föl. A lakáshiány mindenütt általános volt.³ A megye községeinek 25-30%-ában, szám szerint 31 községben egyáltalán nem volt villany.⁴

Az első ötéves terv Kecskemét és Kalocsa iparosítását tűzte ki célul, később Kiskunfélegyháza is ebbe a körbe került.⁵ Jelentős beruházás azonban nem volt, pl. 1954-ben a megye 0,7%-kal részesedett az ipari beruházásokból. A nagy beruházások közül mindössze 18,6% ipari jellegű, szemben a 41,8%-os országos aránnyal. A mezőgazdaság sem részesült komolyabb beruházásban.⁶ A foglalkozási megoszlás is mezőgazdasági jellegre utal: a keresők 70,7%-a dolgozott a mezőgazdaságban, 12%-a az iparban, 3%-a a kereskedelemben.⁷ Magánkisiparos csupán 5468 volt a megyében, közülük is mindössze 100-nak volt alkalmazottja.⁸ Nagyjából 15-16 ezer munkás dolgo-

¹ Bács-Kiskun megye fontosabb statisztikai adatai, 1951–1956. Kecskemét. 1956. 9. p., illetve Bács-Kiskun megye legfontosabb statisztikai adatai. 1956. Kecskemét. 1957. 15. p.

² Bács-Kiskun megye gazdasági és kommunális fejlődésének 25 éve. Szerk.: Körösi Gáspár. Kecskemét. [1970.] 23. p.

³ Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára (a továbbiakban: BKMÖL) XXIII. 2/a. A Bács-Kiskun Megyei Tanács VB Titkárságának iratai. TÜK iratok. 0010/1956. A Belügyminisztérium Bács-Kiskun Megyei Főosztályának jelentései.

⁴ Bács-Kiskun megye legfontosabb statisztikai adatai. 1956. Kecskemét. 1957. 198. p.

⁵ Bács-Kiskun megye gazdasági és kommunális fejlődésének 25 éve. Szerk.: Körösi Gáspár. Kecskemét. [1970.] 18. p.

⁶ Uo. 19. p.

⁷ Bács-Kiskun megye legfontosabb statisztikai adatai. 1956. Kecskemét. 1957. 17. p.

⁸ Uo. 62. p.

zott a megye 109 ipari vállalatában, üzemében. 1949-ben az iparban foglalkoztatottak 2,8%-a élt a megyében, 1957-re ez a részesedés 2,3%-ra csökkent.⁹

1956-ban a földterület túlnyomó többsége, 66,4%-a az egyéni gazdák kezében volt, a téeszek a földterület 33,6%-án gazdálkodtak.¹⁰ Ebben az időszakban zajlott a parasztság elleni „totális háború”. 1950–52 között volt az erőszakos téesz-szervezés első nagy hulláma, a kuláknak nyilvánított egyéni gazdálkodók szovjet mintájú likvidálása. A rendkívül erős elnyomással sem sikerült azonban a parasztságot a kollektív gazdaságokba terelni. 1956. január 1-jétől 25%-kal növelték az egy holdra eső adóterhet, így a parasztság bevétele ebben az évben 30-40%-kal csökkent.¹¹ Annak ellenére, hogy a téeszek jelentős állami támogatásban részesültek, és átlagban jobb minőségű földeken termeltek, az egyéni gazdálkodók mégis magasabb terméshozamokat értek el. A mezőgazdaság elhanyagolása, a téeszésítés, a tanyavilág tudatos elsorvasztása nagymértékben hozzájárult a lakosság tömegeinek városokba, ipari központokba való áramlásához és az ingázás kialakulásához. Ez a széles réteg főként szakképzetlen betanított és segédmunkás lett új lakóhelyén.

Mivel Kecskemét jelentős katonai központ volt ebben az időszakban, és a forradalom alatti eseményekben is jelentős szerepet játszott a hadsereg, ennek helyzetéről is szót kell ejteni. Kecskeméten állomásozott a 3. hadtest parancsnoksága és több alakulata. További egységei pedig a következő településeken helyezkedtek el: Baja, Kalocsa, Jánoshalma, Kiskőrös, Kiskunhalas, Kiskunmajsa, Orgovány, Szabadszállás, Táborfalva, Örkénytábor, Nagyatád, Lenti, Nagykanizsa, Vázsony, Pécs, Szolnok, Szeged, Szentés, Csongrád.¹² Az alakulatok elhelyezkedéséből is látszik, hogy a hadtest egy délről jövő jugoszláv támadás kivédésére készült fel. Ez a doktrína a jugoszláv kapcsolatok javulása miatt érvényét veszítette, a déli védelmi vonalakat éppen ekkoriban számolták fel, a határ menti területeket pedig visszaadták a mezőgazdaságnak.¹³ A 3. hadtest kötelékébe három hadosztály tartozott, megközelítően 30 000 fővel, ami igen jelentős katonai erőt jelentett. Minden fegyvernem képviseltette magát benne, kivéve a légierőt. Ez sem hiányzott azonban Kecskemétről, ugyanis az itteni repülőtéren állomásozott a 66. vadászpilóta hadosztály. A megyében további katonai alakulatok is voltak, amelyek nem tartoztak a hadtest kötelékébe. Kecskeméten jelentős számú szovjet haderő is volt. Még a jugoszlávokkal való konfrontáció idején a szovjetek egy hadosztályt telepítettek ide, mégpedig Rákosi Mátyás kifejezett kérésére.

⁹ Bács-Kiskun megye gazdasági és kommunális fejlődésének 25 éve. Szerk.: Körösi Gáspár. Kecskemét. [1970.] 22. p.

¹⁰ Bács-Kiskun megye legfontosabb statisztikai adatai. 1956. Kecskemét. 1957. 83. p.

¹¹ BKMÖL XXXV. 1. Az MKP–MDP–MSZMP iratok gyűjteménye (a továbbiakban: XXXV. 1.). 36. fond Az MDP Bács-Kiskun Megyei Bizottságának iratai (a továbbiakban: 36. fond). 1. cs. 35. ő. e.

¹² Kahler Frigyes–M. Kiss Sándor: Az erőszakos szervezetek és a forradalom. In: Kortárs, 40. évf. 8. sz. (1996) 76–93. p.

¹³ Sortűzek, megtorlás, menekülés, 1956–1957. Szerk.: Kahler Frigyes. Lakitelek. 1996. 3. jelentés. 5–10. p.

Kecskemét ebben az időszakban megyeszékhelyként gyorsabban fejlődött, mint a megye, de mivel elmaradott térség központja volt, lassabban az ország más területeinél. Lakossága, az 1949. január 1-jei népszámlálás szerint, 88 369 fő, ebből belterületen mindössze 33 330 fő lakik.¹⁴ Összesen 25 ipari jellegű vállalat volt a városban néhány ezer munkással. A két konzervgyár (az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár és a Kecskeméti Kinizsi Konzervgyár) alkalmazta a legtöbb munkást, kb. 3 ezer főt – őket is jórészt idényjelleggel. Az üzemek többsége pár száz emberrel dolgozott. Az átlagos munkáslétszám 1955-ben 6826 fő.¹⁵

Kecskemét viszonylagos fejlődése a megye más városainak a háttérbe szorulásával járt. Különösen igaz volt ez Bajára, amely korábban megyeszékhely volt. Annak ellenére, hogy elvesztette ezt a szerepét, és járásközpont lett, a megye déli részeinek, a Felső-Bácskának továbbra is a legjelentősebb városa maradt. Infrastrukturális és urbanisztikai szempontból (a településhálózatban betöltött szerepe, az értelmiség létszáma stb.) 1956-ban még őrizte korábbi szerepét. A város alsó- és középfokú iskoláiban, valamint a tanítóképző főiskolán és a Budapesti Műszaki Egyetem Vízgazdálkodási Főiskolai Karán mintegy 8000 diák tanult. Baján sok fővárosi egyetemista is volt, például 1956. augusztus 1-jén vonultak be Bajára, a vaskúti laktanyába a testnevelési főiskolások, a jogászok és a Színház- és Filmművészeti Főiskola hallgatói, hogy katonai szolgálatukat letöltsék.¹⁶ Ezen kívül Baján volt a megye legnagyobb ipari létesítménye, a mintegy ezer főt foglalkoztató Bajai Gyapjuszövetgyár.

Az Szovjetunió Kommunista Pártjának XX. kongresszusa és a Magyar Dolgozók Pártja (MDP) Központi Vezetőségének (KV) júliusi határozatai alapján országosan kibontakozó enyhülési folyamat ellenére továbbra is érvényesültek a rendszer lényegét képező totalitárius, diktatórikus jellemzők. Ősz lévén mindez elsődlegesen a begyűjtésben mutatkozott meg. Az aratás végeztével Kecskemét a megye városai között az utolsó helyen állt a begyűjtések területén. 300 hátralékosa volt annak ellenére, hogy a beadást közvetlenül a cséplőgéptől kellett teljesíteni. A korábbi évekhez képest jobb volt az emberek „hozzaállása”, mégis: „Vannak notórius nem teljesítők. Ezek között ismét szerepel Deák István, visszahívott borbási tanácsstag, aki állandóan agitál a termelők között, verseket ír, és azt írja, hogy nem kell gabonát beadni. Ezekkel szemben csak transzferállással lehet boldogulni.”¹⁷

1956 a mezőgazdaság számára nem volt rossz év, de akadtak, akik önhibájukon kívül nem tudták a számukra előírt beszolgáltatást teljesíteni: „...a beadási kötelezettségüket termés hiányában teljesíteni nem tudó termelők egy vagy több – a mezőgazdasági osztály és a begyűjtési hivatal által erre kijelölt – térszöböl a beadás teljesítéséhez szükséges gabona mennyiségét az állami szabadáron felvásárolhassák.” Az állami „szabadár” természetesen előre meg-

¹⁴ Bács-Kiskun megye legfontosabb statisztikai adatai, 1956. Kecskemét. 1957. 15. p.

¹⁵ Bács-Kiskun megye fontosabb statisztikai adatai, 1951–1956. Kecskemét. 1956. 39. p.

¹⁶ Gergely Ferenc: Baja, 1956. Baja. 1997. 20. p.

¹⁷ BKMÖL XXIII. 552. Kecskemét Város Tanácsa Végrehajtó Bizottságának (VB) iratai. Ülésjegyzőkönyvek. A VB 1956. augusztus 9-i ülésének jegyzőkönyve.

határozott, rögzített árat jelentett. A begyűjtési hivatalnak joga volt ellenőrizni a piacok és a városba vezető főbb útvonalak forgalmát.¹⁸ Általános volt az energia- és tüzelőhiány. A gépek gyakran álltak üzemanyaghiány miatt, ezért 1956. szeptember 30-tól három hétig korlátozásokat is bevezettek a vonat- és autóbusz-közlekedésben, mert az őszi munkák elvégzéséhez kellett az üzemanyag.

A rendszer alapvető antidemokratikus jellegével párhuzamosan bizonyos enyhülés is megfigyelhető. Természetesen folytak a törvénytelenések, de például megkezdődtek a kuláklisták felülvizsgálatai is. Kecskeméten 8 bizottság végezte a listák felülvizsgálatát, amely két ütemben zajlott le.¹⁹ Az apparátus azonban hátráltatta a kuláklisták felülvizsgálatát, és hiába töröltek sokakat a listákról, a begyűjtési hivatal továbbra is kulákként bánt velük.

A forradalmat közvetlenül megelőző időszakban Budapesten jelentősen megélnélt a szellemi élet, felerősödtek a társadalomtudományi, politikai viták. Ilyen mértékű szellemi pezsgésről a vidék esetében nem beszélhetünk, ám a helyi értelmiség is kísérletet tett arra, hogy a nyíltabb párbeszéd számára fórumokat teremtsen. Például Baján megalakult a helyi Petőfi Kör, a fővárosi Petőfi Kör pedig a Bajai, a Kalocsai és a Kiskunfélegyházi járásban sokszorosított anyagokban próbálta ismertté tenni nézeteit. A budapesti pártellenzék és a diákmozgalmak őszi tevékenysége valószínűleg csekély hatással volt a vidéki eseményekre. A pártellenzék vidéken gyenge volt, de a változások megindításában érdekelt értelmiség igyekezett annak kibontakozását elősegíteni. Ekkoriban számos vitaestet, találkozókat szerveztek, s bár a Petőfi Körhöz hasonló szervezet csak néhány helyen alakult ki, ezeken a gyűléseken – ha óvatosan is – a változásokat sürgető, gondolkodó emberek hangot adtak elégedetlenségüknek. A forradalmat megelőző egy-két hónapban Losonczy Géza, Donáth Ferenc, Szilágyi József, Háy Gyula, Márkus István sorra utazott a vidéki városokba vitaesteket tartani. Ilyen vitaesteket a párt értelmiségi határozata alapján a megyében is tartottak.

Kecskeméten október 2-án, kedden 17 órakor a Hazafias Népfront (HNF) és az Megyei Szakszervezeti Tanács rendezésében irodalmi ankét volt a Társadalmi és Természettudományi Ismeretterjesztő Társaság (TTIT) klubjában, a „Hirös Hét” keretében. Körülbelül 100-120 érdeklődő gyűlt össze. Meghívták Csoóri Sándort és Sánta Ferencet, Pándi Pál viszont lemondta a részvételét.²⁰ Csoóri Sándor néhány versét mondta el, Sánta Ferenc pedig novellái közül válogatott. Sánta Ferenc beszámolt arról, hogyan zajlott le a Petőfi Körben a Déri-féle vita. Ezután politikai vita bontakozott ki a szocialista realizmus lényegéről. Csoóri Sándor, Sánta Ferenc és dr. Orosz László, a neves kecskeméti tanár és irodalmár lényegében megkérdőjelezte az irányzat létjogosultságát. A vita során szó volt Bibó István nézeteinek pozitív megítéléséről és a kötelező oroszitanítás eltörléséről is.²¹ Az irodalmi est végezté-

¹⁸ BKMÖL XXIII. 551/a. Kecskemét Város Tanácsának iratai. Tanácsülési jegyzőkönyvek (a továbbiakban: XXIII. 551/a.). 1956. október 10-i jegyzőkönyv.

¹⁹ Uo. 1956. október 2-i jegyzőkönyv.

²⁰ BKMÖL XXV. 30/b. A Bács-Kiskun Megyei Bíróság (Kecskeméti Törvényszék 1950-ig) iratai. Peres iratok (a továbbiakban: XXV. 30/b.). B. 1490/1957. dr. Orosz László pere.

²¹ Írók, újságírók, művészek találkozója. In: Népújság, 11. évf. 234. sz. (1956. október 4.) [5. p.]

vel a Hírös étteremben folytatódott a beszélgetés. A Bács-Kiskun megyei Népújság munkatársa így számolt be az eseményről: „A válaszközből pedig megnyugtatóan és egyben örvendeztetően csendült ki a dolgozó népünkkel szembeni felelősségtudat, mely az írók harcát eddig is jellemezte. ... elmondhatjuk, hogy kedd este a TTIT klubjában nagy lépést tettünk előre a szocialista demokrácia kivirágztatása felé.”²²

Október 5-én értelmiségi ankét volt a megyei tanács kultúrtermében, kb. 500 résztvevővel. Eljött Erdei Ferenc, a minisztertanács elnökhelyettese, de ott voltak a város fontos emberei, pl. Daczó József, a megyei párttitkár is. A megbeszélést Tóth László, a HNF megyei bizottságának elnöke nyitotta meg, majd Mód Aladár, a TTIT főtitkára arról beszélt, hogy mindenki örömmel fogadta a KV határozatát az értelmiségről, amelyben egyenrangúnak deklaráltatott a munkásosztállyal. Utána beszélt a Losonczy–Friss vitáról is, majd Lengyel Zoltán megyei bíró elítélte egyes funkcionáriusok ún. „kitolási politikáját”, amely az értelmiség szellemi pangásához vezetett. Toponári Ferenc arról beszélt, hogy a hivatalos pártálláspont gyakori változtatgatása miatt „a nevelők gyakran kénytelenek a tankönyvekbe lapokat ragasztani, korábbi állításaikat revidálni”²³, ami szavahihetőségüket kétségbe vonja a tanulók szemében. A forradalom alatt jelentős szerepet játszó dr. Magócsi Géza, a megyei bíróság elnökhelyettese, a politikai biztonság megteremtését, az erkölcsi megbecsülést és az állandóan javuló anyagi körülményeket nevezte meg, mint az igazságszolgáltatás zavartalan működéséhez szükséges feltételeket. „A célítéletek sok emberre nagyobb büntetést róttak, mint az a bírói lelkiismeretnek megfelelne.”²⁴ Erdei Ferenc is felszólalt, majd Mód Aladár örvendezett, „hogy nemcsak Pesten vitatkoznak az értelmiségiek, hanem vidéken is felszínre hozzák az erjedő problémákat”.²⁵ A Népújság kommentárja: „...rége nem hallottunk Kecskeméten ilyen férfias, bátor hozzászólókat.”²⁶

Október elején Baján is megalakult a Petőfi Kör, elnöke Bonczos Miklós tanár volt. „Az első megbeszélés a mai Club presszó termében volt. Lehetünk vagy negyvenen, fiatal értelmiségiek, végzős gimnazisták, tanítóképzősök. Ott volt a városi Demokratikus Ifjúsági Szövetség (DISZ) titkára és a Hazafias Népfront képviselője.”²⁷ Első nagygyűlésüket október 24-én akarták megtartani, amire a forradalom kitörése miatt nem került sor. A forradalom első napjaiban a Petőfi Kör nagy szerepet játszott Baján a fiatalság és az értelmiség mozgósításában.

Október 20-án a megyei pártbizottság kibővített ülést tartott, amelyen megvitatták a politikai helyzetet a Központi Vezetőség intenciói alapján. Az értekezlet eredményeként javaslatot terjesztettek fel a KV-hez. Daczó József, a megyei pártbizottság első titkára a vita végén összefoglaló beszédében a dogmatizmus és a sztálini személyi kultusz elleni harcot jelölte meg fő fel-

²² Írók, újságírók, művészek találkozója. In: *Népújság*, 11. évf. 234. sz. (1956. október 4.) [5. p.]

²³ Értelmiségi ankét Kecskeméten. In: *Népújság*, 11. évf. 237. sz. (1956. október 7.) [1. és 5. p.]

²⁴ Uo. [5. p.]

²⁵ Uo.

²⁶ Uo.

²⁷ Gergely Ferenc: *Baja*, 1956. *Baja*. 1997. 20. p.

adatként.²⁸ Felkérték a KV-t, hogy vessen véget a központi pártvezetésben tapasztalható széthúzásnak, és nézzen szembe a Rákosi körül kialakított személyi kultuszról eredő hibákkal, állapítsa meg, kik a felelősök mindezerért. A javaslatban szerepel, hogy Nagy Imrét vegyék vissza a pártba és az állami vezetésbe. A párt álljon az írók és újságírók által felvetett javaslatok megvalósításának élére. Meg kell szüntetni a szovjet forma mechanikus másolását, a magyar sajátosságoknak megfelelő gazdaságpolitikát kell kidolgozni. Javítani kell az életszínvonalat, „mert nyugtalanító, ami a munkásosztály körében van, és féltő, hogy ez tovább terjed, átsaphat olyan követelésbe, amit nem tudunk kielégíteni.”²⁹ Javasolták továbbá a begyűjtés fokozatos eltörlését, a parlás és a vezetők fényűzésének megszüntetését, a felduzzasztott apparátus csökkentését. Legmeghökkenőbb a szovjetekkel kapcsolatos állásfoglalás volt. A szovjetek vezető szerepének kötelező hangsúlyozása mellett az összefoglaló így fogalmaz: „Fel kell vetni, hogy a Központi Vezetőség foglaljon állást, és a szovjet elvtársakkal tanácskozzák meg a szovjet hadsereg Magyarországon lévő állományának kérdését. Erre nekünk választ kell adni a dolgozóknak, és erre jelen pillanatban nem tudunk megfelelő választ adni. Fel kell vetni a tanácsadók problémáját és azok anyagi ellátottságának problémáját, ami meg kell mondani, Kecskeméten igen nagy visszahatást vált ki. Ezt nagyon elvtársiasan a KV a szovjet elvtársaknak vesse fel.”³⁰ A beszámoló végén megemlíti Daczó József, hogy a Megyei Párt Végrehajtó Bizottság gyakorlatilag kettészakadt, mégpedig a dogmatikusokra és a változásokat akaró kommunistákra. Hasonló értekezlet volt október 22-én délután a bajai járási pártbizottságon. Ide meghívták a vállalatigazgatókat, a személyügyi vezetőket és a párttitkárokat. Az értekezleten többen támadták a Központi Vezetőséget és annak utasításait, Kerek István járási párttitkár beszámolójában kijelentette, hogy a pártvezetőség politikai irányvonalát helytelennek tartja, és többé nem is követi. Ígérte, hogy a parasztok padlásáról többé nem fognak gabonát lesöpörni, és ezután olyan politikát folytatnak, amely a pártnak híveket szerez és nem ellenségeket.³¹

Még október 20-án 17 órakor Szilágyi József, a Nagy Imre körül csoportosuló kommunisták egyike Kecskeméten tárgyalt Dallos Ferencel, a megyei tanács vb vezetőjével.³² Szilágyit Buda Gábor hívta meg Kecskemétre, mivel értelmiségi gyűlést akartak tartani a rákosizmus elleni harc kiterjesztése jegyében, és ennek előkészítését beszélték meg. A kecskemétiiek egy előadó és egy író fellépésének megszervezését kérték vendégüktől. A megbeszélésen részt vett Dallos Ferenc, Varga Jenő, Mohácsi Károly, Sze-

²⁸ BKMÖL XXXV. 1. 36. 1. cs. 59. ö. e.

²⁹ Uo. 3. p.

³⁰ Uo. 5–6. p.

³¹ BKMÖL XXV. 30/b. B. 847/1957. Galamb István pere. Az 1957. július 11-i tárgyalás jegyzőkönyve. Galamb István tárgyalási vallomása. 3. p.

³² Országos Széchényi Könyvtár Kézirattára 412. 20. Fővárosi Bíróság. Nagy Imre és társai pere. Szilágyi József vizsgálati anyaga. 10-51866/1957. 33. kötet, 479–482. (1–4.) 1958. január 3-i és 1957. szeptember 2-i kihallgatási jegyzőkönyve.

lepcsényi Imre, Buda Gábor.³³ Szilágyi József előadásában elmondta, hogy a sztálinista elemeket el kell távolítani a közéletből. Az értelmiségi viták fontosak, de a változáshoz szükség van a tömegek nyomására is, ehhez meg kell nyerni az ország munkásságát és parasztságát. A rákosizmus elleni harc eredményeként meg kell újhodnia a párt és a kormány vezetésének. Ezeket az eseményeket a lengyel változásokhoz hasonlóan képzelte el. Hangoztatta, hogy nem kell félni a tömegektől, az esetleges tüntetésektől. Mondandóját Lenin-idézetekkel tette érthetőbbé. Dallosék nagyjából egyetértően hallgatták Szilágyi előadását.

OKTÓBER 23–25.

A hadsereg már a forradalom kitörése előtti napokban előkészületeket tett a hatalom védelmében. Október 21-én Bata István honvédelmi miniszter elfogadta a „Javaslat a szükséges intézkedésekre” című előterjesztést. Tájékoztatták a magasabb egységek parancsnokait, hogy a helyőrségeket csak a Honvédelmi Minisztérium (HM) vagy a vezérkar engedélyével hagyhatják el. Sor került Szeged, Pécs, Miskolc karhatalmi biztosítására, ennek egyik felelőse Gyurkó Lajos, a 3. hadtest parancsnoka, a későbbi kecskeméti események egyik főszereplője volt. A helyőrségi parancsnokok azt az utasítást kapták, hogy tartsák a kapcsolatot a helyi párt-, tanács- és belügyi szervekkel. Elrendelték a fegyverraktárak fokozott ellenőrzését, a pilóták készségét. Október 22-én a 3. és 6. hadtest parancsnokait eligazításra rendelték be a Honvédelmi Minisztériumba, reggel 9 órára. Nem tudjuk, hogy milyen utasításokat kaptak.

Október 23-án este a Honvédelmi Minisztériumból az alábbi utasítás érkezett a 3. hadtest alárendelt csapataihoz: „...azokat, akik az elmúlt időszakban megbízhatatlannak bizonyultak, zárják be.”³⁴ A letartóztatottakat a megye minden részéből Kecskemétre szállították a homokbányai laktanyába, és átadták őket az ügyészségnek.

A forradalom első két-három napja Bács-Kiskun megyében is a kivárás, a tájékozódás időszaka volt annak ellenére, hogy a megyében elsőként Mélykúton már ezen a napon tüntetés volt az igazságtalan tagosítások ellen. A megyei vezetés talán reménykedett is, hogy nem kerül sor a fővárosihoz hasonló eseményekre. Ugyanakkor intenzíven készült az esetleges megmozdulások megakadályozására. Harckészségbe helyezték a katonai egységeket, letartóztatásokba kezdtek, elrettentő és erőfitogtató intézkedéseket tettek. A katonai vezetők, Gyurkó Lajos, Sucin József, Szabó Sándor és Vági Lajos az első pillanattól a fegyveres megoldás hívei voltak. Sortűzekkel, terrorral és a katonai diktatúra bevezetésével akarták megőrizni pozícióikat. Dallos Ferenc, felmérve a nyilvánvalóan nekik kedvező erőviszonyokat, hozzájuk csatlako-

³³ A felsoroltak mindannyian terhelő vallomást tettek később a Szilágyi elleni eljárás során. 1958. jan. 22-i kihallgatási jegyzőkönyvében így jellemezte a vallomásokat: „...igen sok torzítást és rosszindulatot tartalmazó fecsegés.”

³⁴ Gergely Ferenc: Baja, 1956. Baja. 1997. 21. p.

zott. Ők voltak a megyei vezetés legreakciósabb, szélsőséges, rákosista részének irányítói. Ez a szárny igazán a felkelés napjaiban vált láthatóvá, korábban nehéz lett volna különbséget tenni a döntési helyzetben lévők között. Daczó József csak 1956 elején került a megyei pártbizottság élére. Néhány hónapos működése alatt kevés helyismeretet szerezhetett, helyzete meglehetősen bizonytalan volt. Ő és a körülötte lévő néhány kommunista valószínűleg közelebb állt a Nagy Imre által képviselt politikai irányzathoz, mint a keményvonalasokhoz. Ezt bizonyítja, hogy a források tanúsága szerint megpróbálta megakadályozni a sortüzeket, és a politikai kibontakozás híve volt. A kecskeméti megmozdulások kezdetén igyekezett lépést tartani az eseményekkel, javasolta a forradalmi bizottság megalakítását. Ezzel a forradalom eredményeként megújult, kommunista többségű megyei vezetés jött volna létre, amely a rendszer csődjét belátó kommunisták maximális programja volt. A védelmi bizottságban azonban kisebbségbe került, a militáns szárny kegyetlen eszközöket vetett be a tüntetés és a sortüzek következtében kirobbanó felkelés leverésére. Október 23-án Budapestre készült, az események miatt azonban nem utazott a fővárosba.³⁵

A pártvezetők elsősorban közvetlenül a fővárosi pártszervektől jutottak információkhoz, a szélesebb nyilvánosság számára ezen a napon még sokkal nehezebb volt a tájékozódás. Egyedül a rádióból lehetett tudni, hogy az egyetemisták tüntetésre készülnek, mivel a rádió hírt adott a tüntetés betiltásáról, majd engedélyezéséről. Este pedig a Gerő-beszéd elhangzása jelezte, hogy sorsfordító események zajlanak Budapesten. A másik forrás a Bács-Kiskun megyei Népjátság volt, a megyei pártbizottság napilapja, amely ekkor még nem adott az eseményekről hiteles képet. Az újság ezen a napon tudósított Gomulka hatalomra kerüléséről Lengyelországban. A lengyel pártvezető néhány mondatát is idézte, köztük a következőt: „Poznanban nem ömlött volna vér, ha a párt vezetősége feltárta volna a munkásosztály előtt a teljes igazságot.”³⁶ Ez a hazai helyzetre is igaz volt, és október 23-án akár jóslatnak is beillett. Éjszaka a pártbizottságon tájékoztatót tartottak a fővárosi eseményekről. Petőfi Sándor, Mádi Lajos DISZ-vezető és Németh Károly, a Csongrád megyei párttitkár mondták el az átélt eseményeket személyes tapasztalataik alapján.³⁷

Október 23-án 20 órakor a szovjet csapatoknál riadókészültséget rendeltek el. Romániából az önálló gépesített hadsereg egy gépesített hadosztálya érkezett, amelynek feladata Magyarország déli területeinek ellenőrzése, Szeged és Kecskemét elfoglalása volt. Ez október 24-én délelőtt érte el Kecskemétet. A szovjet csapatok vidéken nem avatkoztak be, Kecskeméten azonban részt vettek a felkelés leverésében, a város egy részét ellenőrzésük alatt tartották. 20 órakor Gyurkó Lajos parancsot kapott, hogy biztosítsa az Arad–

³⁵ BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Az MSZMP Bács-Kiskun megyei Bizottságának iratai (a továbbiakban: XXXV. 1. 1.). Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. Megyei szintű összefoglaló. Bognár József beszámolója.

³⁶ Véget ért a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottságának VIII. ülése. In: Népjátság, 11. évf. 250. sz. (1956. október 23.) [1. p.]

³⁷ Magyar Országos Levéltár (a továbbiakban: MOL) 288. fond MDP–MSZMP iratok osztálya (a továbbiakban: 288. fond) 21/1957/5.

Temesvár felől jövő szovjet páncélos hadosztály útvonalát. Alpári Károly alezredest, a 12. hadosztály törzsfőnökét és Szentkirályi Frigyes alezredest, a táborfalvai tiszti tanfolyam parancsnokát bízta meg a feladattal, amely áthúzódott a következő napra is. A feladatban részt vettek a kiskunfélegyházi hadosztály vezetői, Bakonyi Sándor ezredes és Pénzes László alezredes is, akik személyesen várták a szovjeteket a határon. Kecskeméten a lakosság megfigyelése és ellenőrzése érdekében a hadtest egységei járőröket és megfigyelőket küldtek ki a „terepre”. Szűcs Miklós ezredes, a HM hadművelési csoportfőnök-helyettese 22 óra 25 perckor harci riadót rendelt el a hadtesttörzsről keresztül a homokbányai laktanyában állomásozó 12. gépesített lövész-ezred számára, és Budapestre rendelte az egységet. Hajnal 1 órára került menetkész állapotba az ezred, és indult a fővárosba. Az alakulatot Soroksáron kisebb támadás érte, utána a Honvédelmi Minisztériumhoz vonultak, annak védelmét látták el. Az ezredet felhasználták a fővárosban a felkelők elleni harcban. A magasabb beosztású parancsnokokat október 24-ére Budapestre hívták össze, éves értékelő és feladatkielölő értekezletre. A hadsereget belső karhatalmi feladatok ellátására nem képezték ki, ez az Államvédelmi hatóság (ÁVH) feladata volt. A két szervezet között egyébként meglehetősen feszült volt a viszony.

Október 24-e vidéken még a tájékozódás, a várakozás napja. A riadókészültséget elrendelő parancs hajnali 3-4 óra körül érkezett a vidéki helyőrségekhez. Ekkor a vonatok már nem jártak, a pesti lapok nem érkeznek meg. A fő hírforrás a rádió, amely azonban elferdítette az eseményeket. A vidéki lapok szintén nem tekinthetők hiteles hírforrásnak. A Bács-Kiskun megyei Népújságban a Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Végrehajtó Bizottsága közleménnyel fordult a lakossághoz. Ebben a megyei pártvezetők meglehetősen általános jellegű kívánságokat fogalmaztak meg, és kérték a Központi Vezetőséget, hogy tegyen intézkedéseket a párt-, az állami- és a társadalmi élet demokratizálására, lépjen fel a szocialista demokratizmus kibontakozásának hátráltatóival szemben, érvényesítse következetesen a szocialista törvényességet, valamint a teljes egyenjogúság alapján teremtsen testvéri, elvtársias kapcsolatot a Szovjetunió Kommunista Pártjával és minden ország pártjával és népével.³⁸ Rögtön utána felhívást intéztek a megye lakosságához, melyben az éberség és a nyugalom megőrzésére, valamint a munka folytatására szólították fel az embereket. Kérték a lakosságot, hogy kövesse figyelemmel a KV jelenlegi ülését, illetve, hogy a dolgozók javaslatait, problémáit juttassák el a pártvezetőknek, akik továbbítani fogják a KV ülésére.

A szokásos mellett egy rendkívüli kiadása is megjelent az újságnak, amelyben öles betűkkel adták hírül, hogy átalakult a Központi Vezetőség és a Politikai Bizottság, valamint Nagy Imre lett a Minisztertanács elnöke. A lap közepén pedig közölték a statárium kihirdetését, amely halálbüntetést helyezett kilátásba a hatálya alá eső cselekedetek elkövetőivel szemben. Megszer-

³⁸ A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun megyei Végrehajtó Bizottságának közleménye. In: Népújság, 11. évf. 251. sz. (1956. október 24.) [1. p.] A felhívás szembeötlő hasonlóságot mutat az október 20-i pártbizottsági gyűlésen elhangzottakkal.

vezték a megyei rögtönítélő bíróságot, melynek Hetényi Miklós, a megyei bíróság egyik elnökhelyettese lett a vezetője, a vádat képviselő ügyész Karácsonyi István és Mező Imre városi és járási ügyész. Szabó Sándor megyei ügyész elmondta, hogy a statárium végrehajtása érdekében a rendőrség karhatalmat biztosít a számukra.³⁹

A megyei pártbizottság felhívást intézett a párttagokhoz és a megye dolgozóihoz. Ellenforradalmi bandák fegyveres orvttamadásának nevezte a felkelést, és híven a Gerő-beszéd szelleméhez, véres fasiszta provokációról, vandál gyilkolásról, fosztogatásról beszélt. A közlemény szerint mindez a népelnyomó, kapitalista világ visszaállítása érdekében zajlik. Felhívta a párttagságot, hogy higgadsága megőrzése mellett csírájában fojtson el minden ellenforradalmi törekvést a megyében. Akadályozzanak meg minden rendbontást, támogassák a katonaságot és a belügyi szerveket. A megyei pártbizottság bizalmát fejezte ki Nagy Imre iránt is.⁴⁰ Az újság többi cikke a megyében tapasztalható legteljesebb rendet és nyugalmat volt hivatott illusztrálni.

Egyetlen cikk jelent meg a Népújság aznapi kiadásában, amely a politikai kibontakozást tartotta a helyes megoldásnak. Palkó László a lengyelországi eseményekről írt, és az ottani válság kialakulásának okaként a szovjet politikát sematikus módon másoló pártvezetést nevezte meg. A lengyel kibontakozást követendőnek tartotta, a teljes egyenjogúságot, a nemzeti szuverenitás tiszteletben tartását, az egymás belügyeibe való be nem avatkozást jelölte meg a követendő útnak.

A hivatalos tájékoztatáson kívül is érkezett közvetlen információ a városba a budapesti felkelésről. A Lakatosipari Vállalatnál például egy Budapestről hazatérő sofőrtől tudták meg az emberek a forradalom kitörésének a hírét. A munkásokon kívül az igazgató, az üzemvezető és a vállalati párttitkár is örült a változás lehetőségének.⁴¹

Október 24-től a hadsereg kivárt vidéken, Kecskeméten azonban nem tartotta magát a kivárási taktikához. A hadtestnél Zalavári József alezredes, aki átvette a hadtest törzsfőnöki teendőket, hajnal 3 óra 45 perckor harci riadót rendelt el az összes egység számára, a hadműveleti ügyeletes tisztet kereszttől. A hadtest törzs 7 óra 27-re érte el a teljes harcckészültséget. Gyurkó Lajos megkezdte a helyi ellenforradalmi erők koncentrállását, megteremtette a kapcsolatot és az együttműködést a helyi szovjet parancsnoksággal, a tanáccsal és a pártbizottsággal. Beavatkozásra még nem került sor, mert a városban nyugalom uralkodott. Délután 4-5 óra között Gyurkó Lajos összehívatta Zalavári alezredessel a törzstiszteket. Gyurkó Lajos vezérőrnagy és politikai helyettese, Sucin József alezredes tájékoztatót és eligazítást tartott a tisztikarnak. Elmondták, hogy Budapesten tüntetések vannak, és a tüntetések fegyveres felkelésbe csaptak át. Kecskeméten a rend biztosítása érdekében harcckészültségbe helyezkedtek a magyar és a szovjet csapatok, hogy szükség esetén részt vegyenek a rend helyreállítáásában. Gyurkó Lajos kijelentette: „...nem

³⁹ Fővárosi Bíróság irattára (a továbbiakban: FB). B. 836/1958. dr. Magócsi Géza pere.

⁴⁰ MOL 288. fond 21/1957/5.

⁴¹ BKMÖL XXV. 30/b. B. 1055/1957. ifj. Nagy Sándor pere.

engedjük azt, hogy megismétlődjön 1919 Kecskemét-Orgovány-Izsák fehérterror eseményei.”[sic!], és kivégzéssel fenyegette meg az esetlegesen ellenszegülőket és a parancsmegtagadókat.⁴² A kecskeméti katonai repülőtéren a 66. vadászrepülő hadosztálynál hajnal 4 órakor rendelték el a riadót. A készültséget megerősítették, kiosztották a fegyvert és a lőszeret, megszervezték a reptér földi védelmét, a védelmi pontok megszállását. Október 24-re kiképzési értekezletet hirdettek meg a Honvédelmi Minisztériumba, ezért sokan Pestre utaztak, a hadosztályparancsnok is ott tartózkodott. Távollétében Iván Dezső őrnagy intézkedett.

A megyei tanácson október 24-én őrszolgálatot szerveztek az épület védelmében az ÁVH segítségével, az apparátus dolgozóiból. November 6-ig 41 ember összesen 164 nap szolgálatot teljesített, amiért később éjszakánként és fejenként 30 Ft jutalomban részesültek.⁴³

A forradalom kirobbanása előtti napokban a megyei pártbizottság úgynevezett rohambrigádokat állított fel ávósokból, rendőrökből, katonákból és pártfunkcionáriusokból, hogy megfélemlítsék a környező községek lakosait. A kecskeméti 5. gépesített hadosztály törzsének tisztjeit október 24-én brigádokba csoportosítva a környező falvakba irányították, hogy az esetleges megmozdulásokat megakadályozzák. Ezek az egységek működtek is. Németh Győző ávós őrnagy vezetésével megjelentek Kerekegyháza, Lajosmizsén vagy a repülőgépes támadás után Vörös Vilmos járási vb-elnök irányításával Tiszakécskén is. Az egységek felhatalmazást kaptak arra, hogy a helyi funkcionáriusok elleni esetleges atrocitásokat megbosszulják, és elkövetőiket a helyszínen agyonlőjék. Ehhez hasonló eset történt október 27-én Jakabszálláson, ahol a kikergetett katonák Galló Lászlót agyonlőtték.⁴⁴

OKTÓBER 25–28.

Október 25-étől megszűnt a központi, budapesti irányítás, a többségében műveletlen, önálló politikai gondolkodásra alkalmatlan apparatcsikokból álló megyei pártbizottságok magukra maradtak. A rádió október 25-ig nem tudósított a vidéki megmozdulásokról. A forradalom egyik szembevető Bács-Kiskun megyei jellegzetessége, hogy két, szinte egyenrangú központja volt az eseményeknek. A tömegtüntetések Baján kezdődtek október 25-én a megyében elsőként. A gyárak, üzemek munkásai, és a Petőfi Kör által mozgósított értelmiségiek és a diákok, akár csak másnap Kecskeméten, először a munkahelyükön távolították el a kommunista jelképeket, majd felvonultak a város utcáin, és levették a csillagokat a középületekről. A Déri kertben lévő Sztálin-szobrot eltávolították a helyéről, és miután a pártbizottság nem tartott

⁴² Sortűzek, megtorlás, menekülés, 1956–1957. Szerk.: Kahler Frigyes. Lakitelek. 1994. 2. jelentés. 139. p.

⁴³ BKMÖL XXIII. 1/b. A Bács-Kiskun Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának (VB) iratai. Elnöki iratok. 210/1956.

⁴⁴ Lásd: 1956 Bács-Kiskun megyei kronológiája és személyi adattára. Szerk.: Tóth Ágnes. Kecskemét. 2001. 191. p.

rá igényt, a Sugovicába dobták. Éjszaka ifj. Éber Sándor festőművész-tanár, Elketz Balázs, a magasépítő-ipari technikum tanára, valamint a technikum és a III. Béla Gimnázium diákjai a Déri-kertben megépítették az Októberi Szabadság emlékművét, amelynek közepe egy szívet ábrázolt.⁴⁵ A tanácsházáról Maróczki Géza vezetésével és a pártbizottság engedélyével vették le a vörös csillagot. A tüntetők a laktanyáknál követelték a honvédség csatlakozását, de este a katonaság feloszlatta a tüntetést.

Kecskeméten október 25-én Dallos Ferenc és a helyettese, Varga Jenő felkereste Daczó Józsefet és Simó Tibort, akiknek javasolták az egész megyére kiterjedő védelem megszervezését. A pártbizottságon a nyugodt megyei helyzetre hivatkozva nem tartották ezt szükségesnek, úgy gondolták, tárgyalásokkal kézben tudják tartani az eseményeket.⁴⁶ Ennek ellenére történtek katonai jellegű előkészületek, amint azt már láthattuk, és a későbbiekben is látni fogjuk. Az ÁVH is megkezdte a letartóztatásokat, a megbízhatatlanok begyűjtését.

A Népújság ezekben a napokban a fővárosi eseményekről igyekezett olyan képet festeni, mintha a hatalom fokozatosan felülkerekedne a felkelőkkel szemben, és kézben tartaná ez események irányítását. Október 25-én ülésezett a párt megyei végrehajtó bizottsága, és erről a következőket hozták nyilvánosságra: az egyetemisták követelésesei helyesek voltak, de kis számú ellenséges csoport provokációra használta fel, ezért a kormány kénytelen volt fegyvert használni. A helyzet már némileg rendeződött, de a harcok még nem szüntek meg. Helyes és megnyugtató Nagy Imre és Kádár kinevezése. „Bízunk bennük, hogy letétményesei lesznek népünk, hazánk szocialista jövője felé vezető új, sajátos út fellelésének, legjobb nemzeti hagyományaink alapján a szocializmus magyarországi felépítésének.” Nagy Imre programja biztosítani fogja a hazafias nemzeti erők összefogását. Köszönetüket fejezték ki a megye munkásainak, az értelmiségnek, elsősorban a pedagógusoknak hogy az ifjúsággal együtt megőrizték nyugalmukat és a rendet. Megnyugtató, hogy a magyar–szovjet kapcsolatokat az egyenjogúság és az internacionalizmus alapján kívánják megoldani, amibe beletartozik a szovjet csapatok kivonása a rend helyreállítása után. Mindenki őrizze meg továbbra is a nyugalmát.⁴⁷

Gyurkó Lajos égett a vágytól, hogy bebizonyíthassa megbízhatóságát és hűségét. Az esti órákban tiszti gyűlést tartottak, és táviratot küldtek az MDP Központi Vezetőségének: „Mi, a 3. hadtest parancsnokság személyi állománya megelégedésünket és örömünket fejezzük ki abból az alkalomból, hogy Központi Vezetőségünk Kádár János elvtársat választotta meg a KV első titkáranak. Biztosítjuk pártunk Központi Vezetőségét, hogy egységesen sorakozunk fel mögé, és hajtjuk végre a reánk háruló feladatokat. Elvtársi üdvözléssel a 3. hadtest személyi állománya.” Gyurkó Lajos parancsnok és Sucin József politikai helyettes írta alá a hűségnyilatkozatnak beillő üdvözlő táviratot, a fogalmazást és a szövegezést pedig a hadtest MDP alapszervezete

⁴⁵ Gergely Ferenc: Baja, 1956. Baja. 1997. 24. p.

⁴⁶ MOL 288. fond 21/1957/5.

⁴⁷ A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun megyei Végrehajtó Bizottságának nyilatkozata. In: Népújság, 11. évf. 253. sz. (1956. október 26.) [1. p.]

végezte. A nap folyamán a szovjetek erőfitogtató páncélos felvonulást tartottak Kecskeméten. Gyurkó Lajos is a megfélemlítést tartotta a megfelelő eszköznek az esetleges megmozdulások megelőzésére. Ezért parancsára 25-én hajnalban letartóztattak négy embert, este 22 órakor lezáratta a város főterét, ahol a színházból és a mozikból hazatérő emberek 150 felfegyverzett és tűzparancsal rendelkező katonával találták szemben magukat.⁴⁸ Ördög László, a megyei pártbizottság másodtitkára azonban kétségbe vonta, hogy komolyabb tüntetés készülne, és ellenezte az esetleges fegyverhasználatot. Gyurkó Lajos parancsot adott még a Kecskemét–Cegléd közötti útvonal ellenőrzésére, és a Budapest felől érkező vonat átkutatására. A kirendelt csoport Lukács András vezetésével így aztán kocsira szállt, és a ceglédi úton egy TEFU-gépkocsit a vasút és a műút találkozásánál megállított, és igazoltatott. „Ellenforradalmárokat” azonban nem találtak, mert a teherautón csak munkából hazasiető dolgozók voltak. Ezután a katonák a nyílt pályán, a 3787-es szelvénynél Orosz hadnagy, a vasút katonai kommandánsának segítségével leállították a Budapest–Cegléd felől érkező vonatot. A szerelvényt átkutatták, az utasokat igazoltatták, fegyvereket azonban itt sem találtak. Ennek ellenére mintegy 30 gyanúsnak talált személyt letartóztattak, és a homokbányai laktanyába szállítottak.

Itt kell egy kicsit bővebben foglalkozni Gyurkó Lajos szerepével és hatáskörével. Az MDP KV Katonai Bizottsága volt felhatalmazva a tűzparancs kiadásának jogával. Ez a testület a fegyverek erejével akarta felszámolni a kibontakozó forradalmat. Legcélszerűbb eszköznek a statáriumot és a katonai közigazgatási diktatúra bevezetését tartotta. Kádár János tudtával az ÁVH, a szovjetek és Gyurkó 3. hadtestének felhasználásával akarták vérbe fojtani a forradalmat. Gyurkó Lajos volt a Katonai Bizottság diktátorjelöltje, Tyihinov marsall javasolta a Katonai Bizottságnak, hogy Gyurkót két hadosztály élén nevezzék ki Budapest katonai parancsnokának. Ezt azonban a Katonai Bizottság nem merete vállalni. Talán Gyurkó nevének mint katonai diktátornak a felbukkanása is szerepet játszott abban, hogy a hadtestparancsnok milyen kegyetlen eszközökkel verette le a kecskeméti felkelést. Lehet, hogy bizonyítani akarta, megfelelne nagyobb feladat végrehajtására is. Nem tudjuk, hogy október 22-én milyen eligazítást kapott Gyurkó Bata Istvántól a Honvédelmi Minisztériumban. Az azonban bizonyos, hogy első tűzparancsait még Bata írásos parancsának megérkezése előtt kiadta. Mellőzte a szolgálati szabályzatnak a karhatalmi fellépésre és a tömegoszlatásra vonatkozó előírásait, melyek csak végső esetben engedtek célzott lövést. Figyelmen kívül hagyta, hogy a légielő karhatalmi célokra nem használható, ezenkívül vizsgálat nélküli helyszíni kivégzéseket rendelt el. Jelentős haderő felett rendelkezett, a hadtest három hadosztályt tett ki, emellett azonban adott tűzparancsot a fennhatósága alá nem tartozó egységeknek is: így Dunapentelén a 162. honi lég-

⁴⁸ Ugyanis Gyurkó elmondása szerint a laktanyában leszállt egy postagalamb, mely egy üzenetet vitt a lábán. Az üzenet a „készülő” esti tüntetéssel volt kapcsolatos, a „szervezkedők” jelszava pedig a „tücsök” szó volt. L.: Kahler Frigyes–M. Kiss Sándor: Az erőszakszervezetek és a forradalom. In: Kortárs, 40. évf. 8. sz. (1996) 76–93. p.

védelmi ezrednek vagy Kecskeméten a 62. vadászrepülő ezrednek. Mindez arra enged következtetni, hogy széles körű jogosítványokat kaphatott korábban.

Ahogy előző nap Baján, október 26-án Kecskeméten szintén a gyárakban kezdődtek a tüntetések, majd a városban folytatódtak. A megyei pártbizottság épületéről a megyei pártvezetőség engedélyével és közreműködésével, de Benkő Pál, a Vendéglátóipari Vállalat dolgozójának a vezetésével verték le a vörös csillagot. A tüntetők ezután megkergették Vági Lajos ezredest, a helyőrségi kommandánst. Eközben dördült el az első sortűz a városban, amelyet az ÁVH épületénél újabb követett, ezeknek szerencsére még nem volt áldozata. Az ÁVH-ról Hohn Jenő távolította el a csillagot. A tüntetők megrongálták a szovjet emlékművet, kiszabadították a börtönből a rabokat, utána pedig a rendőrség elé vonultak. Itt egy küldöttség tárgyalt Ott Józseffel, a megyei rendőrkapitányság politikai osztályvezetőjével. Az öttagú küldöttségnek tagja volt Bátki Ferenc, Soós Imre és Érsek Sándor is. Megegyeztek, hogy a rendőrség nem használ fegyvert a tüntetők ellen, sőt 20 katonaviselt férfit felfegyvereznek, akik a rendőrökkel közösen látják el a rendfenntartást. Ez a nemzetőrség első megalakítási kísérletének tekinthető. A tüntetők a kommandánsi hivatal és a katonai bíróság elfoglalása után ismét a főtérrre vonultak.

A megyei pártbizottságon eközben tanácskozott az ügynevezett védelmi bizottság, amely a megyei párt- és tanácsai vezetőkől és a katonai parancsnokokból állt. Hosszú vita után a katonai megoldást erőszakolók kerekedtek felül. Daczó József, az MDP megyei első titkára politikai megoldást szeretett volna találni a válság megoldására, ezért javasolta, hogy alakítsák meg a megyei forradalmi bizottságot, de háttérbe szorították, és Dallos Ferenc, a megyei tanács vb-elnöke felszólította Gyurkó Lajost, a 3. hadtest parancsnokát, hogy számolja fel a tüntetést. Gyurkó Lajos először helyettesére, Gyulai Mihály ezredesre bízta a feladatot, aki azonban nem hajtotta végre a parancsot. Ezután Szentkirályi Frigyes alezredes irányításával felvonult a katonaság, és több sortűzzel feloszlatta a tüntetést. A tüntetők által megszerzett fegyverek azonban bizonyos ellenállást tettek lehetővé. Fegyveres csoportok alakultak, és a Czollner tér, az Erzsébetváros (cigányváros), a Budai kapu, a Talfái köz, a Rigó utca, a Don-kanyarnak nevezett rész és a vasútállomás közelében harcok robbantak ki. Kevés információ áll rendelkezésre a fegyveres felkelőkről, mintegy 50-60 fő vehetett részt ténylegesen a harcokban, vezetőik közé tartozott Szabó János, Belényesi Mihály, Nagy Lajos és nyilván mások is.

Baján kezdetben fordítva zajlottak az események. Október 26-án ismét tüntetés volt a városban, amelynek során sikerült csatlakozásra bírni a vasküti laktanyában állomásozó 25. lövészezred egy részét is. Emiatt az ezred parancsnokát és egyben a helyőrségparancsnokot, Dombi István századost leváltotta a felettese, Bakonyi Sándor ezredes, a kiskunfélegyházi hadosztály parancsnoka. Helyette Ferenczi Ferenc alezredes, a bajai 43. harcokocsiezred parancsnoka lett a városparancsnok. A munkástanácsok és a vállalatok küldöttei a tanácsházán leváltották Osztermann Bélát, a városi tanács vb-elnökét, és a helyére megválasztották dr. Vágvölgyi Ferenc orvost, aki részben a város

és a járás kommunista vezetőiből álló tanácsadó testületet választott maga mellé. A tanácsosi osztályok helyett gazdasági, honvédelmi, közigazgatási és ifjúsági bizottságot választottak a tüntetők. Megalakult a forradalmi bizottság is, amelynek a bajai forradalom egyik legradikálisabb vezetője, Szabó Béla lett az elnöke. A bajai tüntetők és felkelők a város szélesebb értelemben vett környékét is a befolyásuk alá vonták. A Duna mentén északi irányban eljutottak egészen Soltig, jelentős szerepet játszottak a megye déli területeinek forradalmasításában is, sőt a Dunántúlon is megjelentek. Kalocsára Szabó Béla, Thür János, Arató Béla és Dobó György főhadnagy vezetésével mintegy 500 bajai tüntető ment át, és komoly szerepet játszottak az ottani eseményekben. Október 27-én segítséget akartak vinni a fővárosi szabadságharcosoknak, ezért felhívták a Honvédelmi Minisztériumot. Nagy István, a gazdasági bizottság tagja beszélt Janza Károllyal, majd Hídvégi vezérőrnaggyal. Este rádiófelhívásban tájékoztatta a honvédelmi miniszter a bajaiakat, hogy nem igazak a kiterjedt harcokról szóló hírek.⁴⁹ Ugyanezen a napon a Bajai Fémipari Vállalat munkásai eltávolították a tanácsházáról a kommunista vezetőket, köztük Kerek István járási párttitkárt. A bajai kommunista vezetők ekkor úgy döntöttek, hogy katonai akcióval őrzik meg hatalmukat. Kerek István szavai szerint ezután már „szó sem lehetett a békés kibontakozásról.”⁵⁰ Délután és éjszaka a bajai páncéloslaktanyában, valamint az érsekcsanádi pártüdülőben összegyűltek a pártvezetők, az ávosok, illetve a katonai egységek parancsnokai, és úgy döntöttek, hogy elfoglalják a várost. A pártvezetők katonai egyenruhába öltöztek, majd október 28-án hajnalban megszállták a tanácsházát és a város stratégiai pontjait. A katonai diktatúra vezetője Ferenczi Ferenc alezredes lett, a valódi irányítás Glied Károly, Curnics József és Tóth István pártvezetők kezében volt.

Kecskeméten október 27-én Zalavári József alezredes vette át a harci cselekmények irányítását. A szovjetekkel közösen két részre osztották a várost, amelynek északi fele szovjet ellenőrzés alá került. A magyar katonai alakulatok tankokkal és repülőgépekkel támadták a város egyes részeit. Egy helyszíni kivégzés során agyonlőtték Belényesi Mihályt és egy ismeretlen 16-18 éves felkelőt. A kecskeméti vadászrepülő-ezred gépei támadták Kecskemét, Tiszakécske, Csongrád, Kiskőrös és valószínűleg Kecel lakosait és tüntetőit is. Elrettentő céllal más települések felett is jelentek meg repülőgépek. A kalocsai vadászrepülő-ezred gépei október 27-én és 28-án Fülöpszállás, Dunaföldvár, Szabadszállás, Solt és Bácsalmás felett jelentek meg „felderítés és oszlatás céljából.”⁵¹ Gyurkó Lajos ebben a két napban lövetni akarta még Szabadszállás, Kerekegyháza, Kunszentmárton és Fülöpszállás tüntetőit is repülőgépről, de Nádor Ferenc ezredes, a légierő parancsnoka megtiltotta a további felszállásokat. Gyurkó Lajos gyakorlatilag teljhatalom-

⁴⁹ A forradalom hangja. Magyarországi rádióadások 1956. október 23–november 9. Szerk.: Kenedi János. Budapest. 1989. 111–112. p.

⁵⁰ BKMÖL XXV. 30/b. B. 1160/1957. dr. Vágvölgyi Ferenc pere. Kerek István 1957. november 22-i tárgyalási vallomása. 23. p.

⁵¹ Hadtörténelmi Levéltár (a továbbiakban: HL) 1956-os dokumentációs gyűjtemény. (A Magyar Néphadsereg Különgyűjteménye – Forradalom.) 4/41. ö. e. 513–518. fólió. A Kalocsai 31. Vadászrepülő Ezred történeti áttekintése 1956. október 23-tól napjainkig. 2. p.

mal bírt a 3. hadtest csapatai által lefedett területeken. Katonai diktatúrát vezetett be a megye városaiban, sőt, megkezdték a statáriális eljárásokat is. Kecskeméten a tiszti klubba, a Táncsics-laktanyába és a homokbányai laktanyába gyűjtötték össze az elfogott 50-60 szabadságharcost és a mintegy 400-500 más okból letartóztatott embert. Ide szállították a megye területéről a pártbizottság által felállított rohambrigádok és a katonai járőrök által őrizetbe vettek is. Elkezdődtek a rögtönítélő eljárások, a kihallgatások is lezajlottak, megbízható források arról azonban nem szólnak, hogy ítéleteket hozott-e a statáriális bíróság.

A forradalom szempontjából reményt keltő események is zajlottak azonban október 27-én Kecskeméten. Megalakultak a fontosabb üzemek munkástanácsai, így a Kecskeméti Lakatosipari Vállalat munkástanácsa, amelynek elnöke Bíró Sándor lett, valamint tagja volt a később fontos szerepet játszó Nagy Sándor is. A Kecskeméti Gépgyárban és az Épületgép Karbantartó Vállalatnál is munkástanács alakult. Az előbbinek Vlacsil Tibor lett az elnöke, az utóbbinak pedig Bognár Ferenc az alelnöke, aki a fegyveres harcokban is részt vett, és később jelentős szerepet játszott a városi forradalmi bizottságban.

Kecskeméten a harcok október 28-áig, esetleg 29-e délelőttig tartottak, az óriási túlerő addigra felszámolta a szórványos ellenállást. A hadsereg ekkorra kegyetlen eszközökkel leverte a felkelést. A város központjában lévő épületek és a város egyes részei jelentős károkat szenvedtek a katonaság felépése miatt.

Baján október 28-án letartóztatták és a tanácsházára vitték a forradalom vezetőit. Feloszlatták a korábban alakult forradalmi szervezeteket, és a helyőrség alakulatainak parancsnokaiból egy katonai bizottságot hoztak létre, amely a visszaállított tanács mellett működött. Dr. Vágvölgyi Ferenc tiltakozása ellenére a nevében röplapot adtak ki, amelyben visszaállították a statáriumot, gyülekezési és kijárási tilalmat léptettek életbe, elrendelték a fegyverek beszolgáltatását, illetve a tanítás és a munka megkezdését október 29-ével. A katonai puccs elleni tiltakozását a lakosság újabb tüntetéssel fejezte ki. A hadsereg sortűzet adott le, amelynek következtében egy ember meghalt, többen pedig megsebesültek. Október 28-ára Kecskeméten és Baján tehát felülkerekedett a kommunista reakció, leverték a forradalmat és a felkelést. Ugyanez történt a megye többi városában is. Kalocsán, Kiskunhalason és Kiskunfélegyházán is katonai diktatúrát vezettek be a helyőrségparancsnokok, ezt mindenütt sortűz kísérte, amelyek a városok közül egyedül Kiskunfélegyházán nem követeltek halálos áldozatot. A forradalom alatt, beleértve a november 4-e utáni időszakot is, a megye 24 településén legalább 74 sortűz és fegyverhasználat történt a kommunista hatalom és a szovjetek részéről a forradalom oldalán résztvevők, illetve a békés lakosság ellen. Ezek közül 21 végződött halálessel, 8 valamilyen sebesüléssel, a többi nem követelt áldozatot. Október 26-án 18, október 27-én 21, október 28-án pedig 14 sortűz dördült el a megyében, de voltak sortűzek a kormány által kihirdetett fegyverszünet után is. Ezek következtében, adataink szerint, a megye területén 57 ember halt meg, 244-en pedig megsebesültek. A legtöbb áldozat Kecskemé-

ten és Tiszakécskén volt. Csak október 27-én 31-en veszítették életüket, 146-an megsérültek. További 4 Bács-Kiskun megyei lakos a megyén kívül halt meg, 3-an pedig megsebesültek. Az, hogy a katonaság és a rendőrség használta-e a fegyverét, elsősorban az adott település párt- és tanácsi vezetőin múlott. Jól példázta ezt, hogy Kecskeméten még Gyurkó Lajos sem mert mindaddig lövetni, míg Daczó József határozottan megtiltotta ezt. Az pedig, hogy a sortűznek volt-e áldozata, valószínűleg a tűzparancsot kiadó katonai vezetőn, egységparancsnokon múlott.

Ugyanebben az időszakban a kommunista hatalom oldalán összesen 9-en haltak meg és 12-en sebesültek meg a megyében. A felkelők fegyvereitől ténylegesen azonban csak 2 fő veszítette életét, és 12-en sérültek meg. További 2 ember népitétel áldozata lett. A budapesti harcokban további 9 Bács-Kiskun megyei lakos halt meg és 1 fő sebesült meg a hatalom oldalán, ők többnyire katonák vagy ÁVH-sok voltak. Ellentmondásos annak a 2 halottnak és 3 sebesültnek az esete, akiket katonai alakulataikkal a felkelők elleni harcra vezényeltek Budapestre, mégis szovjet fegyverektől estek el vagy sebesültek meg. Gondatlan fegyverhasználat miatt 1 katona halt meg, 4 pedig megsebesült.

Dallos Ferenc, a megyei tanács vb-elnöke, igyekezett politikai eredményekre váltani a katonai győzelmet. Október 28-án összehívta a megyei tanács rendkívüli vb-ülését. Ezen csoportosulási tilalmat és 18 órától reggel 5 óráig kijárási tilalmat rendelt el.⁵² Dallos Ferenc megállapította, hogy Kecskeméten vidéki „ellenforradalmi gócot” akartak létrehozni. Hangoztatta, hogy a megyei vezetőket, főleg a karhatalom, a börtön, a rendőrség és a párt vezetőit felelősség terheli a kialakult helyzetért. Hűtlennek nevezte az ügyészség és a rendőrség vezetőit.⁵³ A megyei tanács végrehajtó bizottsága kiterjesztette a hatáskörét minden gazdasági szervre, köztük a minisztériumi vállalatokra is. A vb nem ismerte el a megalakult nemzeti és a forradalmi bizottságokat.⁵⁴ A munkástanácsokat viszont elismerték azzal a feltétellel, hogy felelősek a közös tulajdon megvédéséért, a helyes gazdálkodásért, és az állam iránti kötelezettségek teljesítéséért.⁵⁵ Megígérték, hogy az áldozatul esett polgári személyek hozzátartozóiról a vb gondoskodik fog. A további feladatokat is meghatározta Dallos Ferenc: mivel az életveszély elmúlt, október 29-én a tisztviselők álljanak munkába. A vb vegye át az ellenőrzést a megye gazdasága felett, gondoskodjék a lakosság és a főváros ellátásáról. A kormány ismerje el a vb kizárólagos hatáskörét a megye területén, önálló akciót ne indítson, csak a végrehajtó bizottságon keresztül. Meg kell indítani a kereskedelmet és az autóbusz-közlekedést. Dallos Ferenc hangoztatta a rendkívüli ülés-

⁵² A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun megyei Bizottsága és a Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága közös közleménye. In: Népújság, 11. évf. 255. szám (1956. október 28.) [1. p.]

⁵³ BKMÖL XXIII. 1/b. 1/1957. 2. p.

⁵⁴ BKMÖL XXIII. 2/c. A Bács-Kiskun Megyei Tanács VB Titkárságának iratai. Általános és vegyes iratok (a továbbiakban: XXIII. 2/c.). 1098/1957. 3. p.

⁵⁵ A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun megyei Bizottsága és a Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága közös közleménye. In: Népújság, 11. évf. 255. (1956. október 28.) [1. p.] A megyei tanács telefonösszeköttetésben állt a Minisztertanáccsal, általában Mohácsi Károly volt a telefonüveletes.

sen, hogy beszélt Nagy Imre miniszterelnökkel, aki helyeselte azokat az intézkedéseket, amelyeket eddig foganatosítottak, és a kormány részéről tudomásul vette.⁵⁶

Október 28-án tehát úgy tűnt, hogy Bács-Kiskun megyében sikeresen megőrizte hatalmát a régi vezetés. Ezt tükrözi a megyei tanács október 28-i vb-ülése.⁵⁷ Ebben szerepet játszott az is, hogy a fegyveres ellenállás nem lehetett olyan erős mint Budapesten, hiszen Kecskemét sokkal kisebb volt, ezzel szemben óriási haderő állt a régi vezetők rendelkezésére. A központi vezetés azonban sok területen megszűnt, illetve olyan erők kerültek döntési helyzetbe, amelyek más irányban próbáltak kibontakozási lehetőséget találni. Egyébként nemcsak a megyei vezetés maradt felső irányítás nélkül, hanem az alsóbb szintű pártszervek is. A városi, járási, községi szervezetekkel szinte csak telefonon tudtak érintkezni, ezen kívül a megyei sajtón keresztül igyekeztek tájékoztatást, eligazítást és utasítást adni.⁵⁸ A győzelem azonban csak pillanatig volt teljes. Dallos Ferenc és Gyurkó Lajos két tűz közé került. Mialatt a megyében a forradalom katonai leverése zajlott, a fővárosban éppen ellentétes irányú folyamat játszódott le.

Október 28-ára a KV által felállított katonai bizottság (a stáb) marginalizálódott, háttérbe szorult. Ennek egyik oka a fővárosi fegyveres felkelők makacs ellenállása, a másik a forradalom országos méretű kiterjedése, a harmadik pedig az volt, hogy a Nagy Imre köré szerveződő politikusi és értelmiségi csoport egyre inkább azonosult a forradalom célkitűzéseivel, és sikerült magához ragadnia a kezdeményezést. Ezzel összhangban a Bács-Kiskun megyei Népujságban megjelent a kormány tüzszüneti felhívása, ugyanakkor a Honvédelmi Minisztérium felelősségre vonta Gyurkó Lajost a polgári lakosság elleni kegyetlen fellépés miatt, rövidesen pedig az OLLEP parancsnokságáról utasítás érkezett, hogy csak a honvédelmi miniszter engedélyével szállhatnak fel repülőgépek a kecskeméti repülőtérre.⁵⁹ A forradalom eredményeként sorra jöttek létre az új, demokratikus szervezetek. Ez a folyamat a következő napokban felgyorsult, a munkástanácsok, forradalmi bizottságok jelentős nyomást tudtak kifejteni. Döntő jelentősége volt annak, hogy a hadsereg felső irányítása is kikerült a katonai megoldást erőszakolók kezéből. A hamarosan központi parancsra létrejövő katonai forradalmi tanácsok megalakulása készteti majd Gyurkót is meghátrálásra. A hadsereg demokratizálódásával elveszett a legfőbb támasz, amellyel a hatalmat eddig megtartották. A párt központi irányítása ugyanakkor gyakorlatilag összeomlott. A fővárosban megtörtént a forradalom valós értékelése. Ez a két fejlemény, a központi vezetésből a rákosisták kiszorulása, illetve a helyi forradalmi szervek létrejötté kényszerítette a megye vezetőit arra, hogy utat engedjenek a politikai kibontakozásnak. Természetesen a saját érdeküknek megfelelően képelték el ezt, megpróbálták kézben tartani, irányítani az eseményeket, a döntő helyekre

⁵⁶ BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. Dallos Ferenc VB-elnök összefoglalója. 2. p.

⁵⁷ BKMÖL XXIII. 2. c. 1098/1957.

⁵⁸ MOL 288. fond 21/1957/5.

⁵⁹ Súlyom József–Zeke Ferenc: Harcban az ellenforradalommal. Budapest. 1957. 125. p.

saját híveiket állítani. Az új szervezetek ellenállásának köszönhetően ez végül nem sikerült. A forradalom legfőbb támaszaivá munkástanácsok váltak. A párt korábbi kísérlete, hogy „megszállja„ ezeket a szervezeteket, teljes kudarcba fulladt. Az üzemi alapszervezetek megszűntek, az üzemi pártaktivákat eltávolították, vagy jelentéktelen munkakörbe helyezték.

OKTÓBER 29–NOVEMBER 1.

A Szabad Nép vezércikkét, a „Híven az igazsághoz” című írást október 28-án olvasták be a rádióba. Nagy Imre rádiós beszéde következtében, amelyben demokratikus népmozgalomnak nevezte a felkelést, és bejelentette a tüzszünetet, a tüntetők ellen fellépő helyi ellenforradalmi erők elvesztették legitimitásukat. Előtérbe kerültek az időközben létrejött forradalmi szervek. A néhány nap múlva megalakuló forradalmi katonai tanácsok létrehozása véglegessé tette a hadsereg azonosulását a forradalmi ügygel. Újjáalakultak a forradalmi szervek, amelyekből végérvényesen kiszorultak a rákosista, sztálinista elemek. A vidéki küldöttségek követelései, amelyek radikálisabbnak bizonyultak a változást akaró kommunisták nézeteinél, hatottak Nagy Imre álláspontjának módosulására a szovjetek, a Varsói Szerződés vagy a semlegesség kérdését illetően. Bár Dallos Ferenc a megyei tanács vb október 28-ai ülésén hangoztatta, hogy Nagy Imre helyeselte az általa követett politikát és egyetértett az intézkedéseivel, az egyre kiáltóbb ellentét miatt kénytelen volt taktikát változtatni, és engedményeket tenni. Gyurkó Lajosra is egyre nagyobb nyomás nehezedett, hogy hagyjon fel a katonai ámokfutással. A HM-ből többször helytelenítették az általa elkövetett vérengzéseket, intézkedési jogkörét is korlátozták, és megkérdőjelezték a Kecskeméten uralkodó moszkovita vezetés létjogosultságát. Mindezek miatt a megyei vezetés kénytelen volt óvatos engedményeket tenni, és elhatározták, hogy „élére állnak a nagy, demokratikus népi mozgalomnak”. Október 29-én tartotta utolsó ülését az úgynevezett védelmi bizottság, ezen bejelentették az ÁVH feloszlatását, tagjait a honvédség és a rendőrség kötelékébe küldték. Létrehozták Kecskeméten a megyei és a városi nemzetőrséget. Élükre azt a Szentkirályi Frigyes ezredest és Lukács András századost nevezte ki Gyurkó Lajos, akik tevékenyen részt vettek a kecskeméti felkelés leverésében. Ugyanakkor elhatározták, hogy néhány megbízható pártönkivüli bevonásával a HNF megyei elnökségéből létrehozzák az ideiglenes megyei és városi nemzeti bizottságot, természetesen kommunista többséggel. A szerény változások mellett továbbra is fenntartották a katonai diktatúrát, sőt október 29-én Szabadszálláson újabb véres sortűzre került sor, ahol Angyal Károly őrnagy a tömegbe lövetett. Az incidensnek 2 halottja és kb. 40-60 sebesültje lett.

Baján is elhatározta a pártbizottság, hogy megalakítják a nemzeti bizottságot, és ilyen értelemben utasították Ferenczi Ferenc alezredest. Ferenczi összehívta a forradalom és a volt koalíciós pártok vezetőit, és tájékoztatta őket a fejleményekről. Ugyanakkor a munkástanácsok is megkezdték a forradalom melletti erők összefogását. Baján a munkástanácsok küldöttei sztrájk-

bizottságot hoztak létre, amelynek elnökévé Hunya Árpád vasutast választották meg. Kecskeméten Vlacsil Tibor kezdeményezésére a Gépgyárban gyűltek össze a már megalakult munkástanácsok vezetői. Mindkét városban sztrájkot hirdettek a munkásvezetők a forradalom követeléseinek teljesüléséig. Tehát két irányból is erős politikai nyomás nehezedett a hatalmat birókló megyei vezetésre.

Október 30-án Ördög László engedélyével megjelent a Bács-Kiskun megyei Népjátságban a „Hajnalodik” című cikk. Ezen a napon alakult meg a megyei bíróság munkástanácsa, a rendőrség forradalmi bizottsága, a kecskeméti színház forradalmi bizottsága és a Pedagógus Forradalmi Tanács is. A megyei tanács épületében délelőtt 11 órakor megalakult a Bács-Kiskun Megyei Ideiglenes Nemzeti Bizottság. Az eseményen jelen voltak a párt, a tanács, a szakszervezet, a DISZ, a HNF és a TTIT megyei vezetői, valamint néhány tekintéllyel bíró értelmiségi. Mészöly Gyula meglehetősen radikális megnyitó beszédet mondott az eseményen, bár ennek értékéből sokat levon az, hogy a beszédet mások bevonásával Daczó József és Dallos Ferenc írta, hasonlóan a megalakítandó testület előre elkészített programjához. A nemzeti bizottságba túlnyomó többségben az előre kijelölt tagok kerültek be, a testület elnökévé Mészöly Gyulát tették meg. Az érdemi irányításra intézőbizottságot választottak, amelynek vezetője maga Dallos Ferenc lett. Bekerült a vezetőtestületbe dr. Pataki Ferenc, dr. Bognár Károly, dr. Orosz László, Szentkirályi Frigyes alezredes, Borszéki Lajos és dr. Magócsi Géza. A gyűlés során sok felszólalás hangzott el. Dr. Magócsi Géza, a megyei bíróság elnökhelyettese például javasolta, hogy Szentkirályi Frigyes ellenőrizze, ávósok ne kerülhessenek be a nemzetőrségbe. Sürgette a korábbi törvénytelenések kivizsgálását, valamint egy megyei rehabilitációs bizottság felállítását. Hangoztatta, hogy a nép bizalmát úgy lehet megnyerni, ha a törvénytelenések rehabilitálásának az élére állnak. Dallos Ferenc felszólalásában leszögezte, hogy nem szüntetik meg a tanácsot és annak végrehajtó bizottságát. A nemzeti bizottság néphatalmi szerv, amely kiválasztás alapján jött létre, és ha a későbbiekben a tanácsokat felszámolják, akkor is kellenek majd néphatalmi szervek. Az új testület legyen a megye legfőbb államhatalmi szerve, amely utasít, határoz a vb és a tanács felé, és rendelkezik a fegyveres erők felett is. Az állam egységét meg kell tartani. A kormányt kell támogatni, „mert igenis vannak reakciós erők, akik vissza akarják állítani a csendőrszuronyok hatalmát. Nem akarunk polgári demokráciát, nem akarjuk visszaadni az eddigi eredményeket, amelyeket bár hibával, de elértünk.” Bár Daczó József, a megyei párttitkár nem került be a nemzeti bizottság intézőbizottságába, a kommunisták helyzetét talán ő látta a legvilágosabban: „Szeretném megemlíteni a párt helyzetét. Mi a párton belül próbáltuk tisztázni a kérdéseket, hogy sikerül a vezetőket jobb belátásra bírni. Ez nem sikerült. Nem volt erők, hogy a párton belül ezt tisztázzuk. A helyzetet a nép ereje döntötte el. Sajnos ilyen

tragikus helyzetből kell lényegében újrakezdenünk.”⁶⁰ A megyei nemzeti bizottság végül határozott a tanácsoknak és végrehajtó bizottságaiknak a nemzeti bizottságok alá rendeléséről, a tagosítások érvénytelenítéséről, a földek eredeti tulajdonosainak való visszaadásáról, sürgette az állampolgári jogok maradéktalan érvényesítését, a szabad országgyűlési- és tanácsválasztások előkészítését, a szólás-, sajtó-, és vallásszabadságot, a bírói függetlenséget. Támogatta a szovjet csapatok kivonását a fővárosból és az ország területéről. Daczó József még ezen az éjszakán beszámolt a szovjeteknek az ülésen történetéről.⁶¹ Az ideiglenes megyei nemzeti bizottság összetétele híven tükrözte a hatalom szándékát. 17 tagjából 13 a párt és a megyei tanács, illetve valamelyik szatellit-szervezetének a vezetői közé tartozott. Két egyéni gazdálkodó került be a szervezetbe, de ők is Dallos Ferenc híveinek számítottak, ugyanis az ő javaslatára lettek tagjai a testületnek. A munkásokat vagy a megye legnépesebb társadalmi rétegét, a parasztságot, valójában senki sem képviselte. A testület vezetőségében, az intézőbizottságban pedig ott volt a megyei tanács, a HNF, a TTIT és a DISZ vezetői mellett, immár a megyei nemzetőrség parancsnokaként, a kecskeméti felkelés leverésének egyik irányítója, Szentkirályi Frigyes is.

A nap legfontosabb eseménye Kecskeméten azonban a forradalmi katonai tanácsok, illetve az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár munkástanácsának a létrejötte volt. Az utóbbi testület vitte a továbbiakban a vezető szerepet a munkástanácsok között. Irányítóinak, Pullay Bélának, Homoki Lászlónak, B. Hajagos Károlynak, Rózsa Sándornak, valamint dr. Rákossy Árpádnak és persze másoknak is nagy szerepe volt a későbbi eseményekben. A forradalmi katonai tanácsok megalakulásával kicsúszott a megyei vezetés kezéből a hatalmát biztosító óriási katonai erő feletti rendelkezés. Bár Gyurkó Lajos és Sucin József a hadtest politikai osztályának beosztottjait még kiküldte a csapatokhoz, hogy akadályozzák meg a katonai tanácsok megalakulását, ez azonban nem sikerült. Délután megérkezett a hadtesthez az új honvédelmi miniszter, Janza Károly parancsa, amely a forradalmi katonai tanácsok megalakítására szólította fel a hadtestet. 17 órakor több tiszt is követelte a katonai tanács megalakítását. Gyurkó Lajos ezután kénytelen volt elrendelni a gyűlés összehívását, de ő nem vett részt az eseményen. Miután megválasztották a testületet, a forradalmi katonai tanács tagjai továbbra is a teremben maradtak, és 22 óra körül megválasztották az elnökséget: Gyulai Mihály ezredes lett az elnök, Papp Balázs alezredes és Bartos András őrnagy a két elnökhelyettes. A katonai tanács Gyurkó Lajost és Sucin Józsefet megfigyelés alá helyezte, majd röplapot készített, amelyben bejelentette, hogy a forradalom mellé állt. A katonai tanács lefegyverezte az elhárító tiszteket, és a lakásukra küldte őket. A repülőtéren a vadászrepülő-hadosztály forradalmi katonai tanácsa is

⁶⁰ FB B. 836/1958. dr. Magócsi Géza pere. A periratok között van egy tiltakozás, amelyben Magócsi az ellen emel szót, hogy a periratokhoz csatolt jegyzőkönyvek olyan kijelentéseket tartalmaznak, amelyeket ő sohasem mondott. A bizonyító anyaghoz csatolták a forradalmi bizottság üléseinek gyorsírási jegyzőkönyveit tartalmazó spirálfüzetet A tárgyalásra ebből készítettek kivonatokat. Mindezekért az írógépbe áttett jegyzőkönyvrészletek nem tekintendők teljesen hitelesnek.

⁶¹ Uo. Petőfi Sándor 1957. június 10-i tanúvallomása.

megalakult, ennek elnökségébe Rác Gyula, Mádi Jenő és Vázsonyi Miklós került be. Hamarosan Török Béla alezredes lett az elnök, mint a hadosztály parancsnoka. Rác Gyula százados és Gáti Antal főhadnagy átment a hadtesthez, ahol a két katonai tanács felvette a kapcsolatot. Ezt a kapcsolatfelvételt, tanácskozást egyes források a városi katonai tanács megalakulásaként értékelték.⁶² Minden katonai egységnél alakult forradalmi katonai tanács, némelyiknél több is, ugyanis a más településekre vezényelt alakulatok helyben maradó és eltávozó része is választott külön-külön katonai tanácsot. Ezen kívül néhány alakulatnál Forradalmi Katonai Ifjúsági Szervezet is alakult.

Éjjel a párt megyei végrehajtó bizottsága ismét ülést tartott. A központból azt az utasítást kapták, hogy a veszélyeztetett kommunisták vonuljanak illegálisba. Elhatározták, hogy a vezetést egy szűkebb elnökségre bízzák. Daczó József, Halanda István, majd hamarosan Dallos Ferenc is Budapestre távozott, a falusi, járási funkcionáriusoknak azt javasolták, menjenek olyan helyre, ahol biztonságban vannak. Az ávósokat a hadsereghez, majd a szovjetekhez irányították. Arany László, a Belügyminisztérium megyei főosztályának vezetője elköltöztette a családját, ő maga pedig a szovjetekhez menekült.

Baján október 30-án alakult meg a városi nemzeti bizottság az üzemek, a vállalatok, intézmények, a parasztok, az értelmiségiek, a katonák és a munkástanácsok küldötteiből álló gyűlésen. A nemzeti bizottság elnökéül Hunya Árpádot, a városi sztrájkbizottság vezetőjét jelölték a munkások, aki azonban rokkantságára hivatkozva ezt nem vállalta. A nemzeti bizottságba 8 munkást, 8 parasztot, 4 értelmiségit és 4 ifjúsági képviselőt választottak. Más adat szerint 8 munkás, 8 paraszt, 5 értelmiségi, 3 jogász, 4 ifjúsági képviselő volt. Dr. Antóny János orvost választották meg a nemzeti bizottság elnökének. A két elnökhelyettes Hódy György és Jerkovics Sándor honvéd százados lett. Ferenczi Ferenc ezredes, a helyőrségparancsnok közölte a gyűlésen, hogy a nemzeti bizottságnak átadja a hatalmat. A tanácselnök vagy polgármester továbbra is dr. Vágvölgyi Ferenc maradt.⁶³ A nemzetőrség vezetőjének Bánki Lajos nyugalmazott rendőrtisztet neveztek ki.

Még október 29-én délután 2 órakor küldöttség indult Bajáról a Nagy Imre-kormányhoz. A küldöttség tagja volt Nagy István, Hanák Endre, Maróczky Géza, Tóth István és Vlasics István. A gépkocsit Oszvald Mátyás vezette. Feladatuk Baja Város Memorandumának átadása volt. Az emlékirat 20 pontban foglalta össze Baja város lakosságának kívánságait, amelyek között szerepelt, hogy Nagy Imre kormánya haladéktalanul vegye fel a tárgyalásokat a szabadságharcos felkelők képviselőivel és minden eszközzel akadályozza meg az orosz csapatok fegyverhasználatát. Az orosz csapatokat vonják ki, és vizsgálják felül a Varsói Szerződést. A kormány nyilatkozzon az általános és titkos választásokról. A bajai munkástanácsok ehhez hozzá-

⁶² Filep Tibor: A vidék forradalma. In: Magyar '56. Szerk.: Székelyhidi Ágoston. 1. Forradalom és szabadságharc Magyarországon. Hatások a Kárpát-medencében. Budapest. 1996. 75–117. p.

⁶³ BKMÖL XXV. 30/b. B. 1160/1957. dr. Vágvölgyi Ferenc pere. Az 1957. november 21-i tárgyalás jegyzőkönyve. Dr. Vágvölgyi Ferenc tárgyalási vallomása. 3–12. p.

tették a semlegesség kimondását, a Varsói Szerződés és minden szerződés felmondását, a statárium visszavonását, a szabad véleménynyilvánítást, a közlekedési tárca vezetőinek a leváltását, a bajai helyőrség moszkovita tisztjeinek a leváltását, az új nemzetőrség és karhatalom megalakítását, az ENSZ közbenjárását a magyar forradalom érdekében. Követelték, hogy az új kormány tagjai, és a függetlenségi harc ismert vezetői nyilatkozzanak a rádióban.⁶⁴ Elvárták a megbízók, hogy az emlékiratot 12 órán belül olvassák be a rádióba, a kormány pedig rádión keresztül tudassa Baja városával és az ország népével, mi a válasza. A küldöttség a késő délutáni órákban, 18 óra körül érkezett a fővárosba, ahol a felkelők és a szovjet csapatok közé szorultak.⁶⁵ A Mester utca egyik mellékutcájánál civil ruhás felkelők megállították az autójukat, majd mikor megtudták a jövetelük célját, szállást ajánlottak nekik. A fegyveresek a Tüzoltó utcai felkelők központi csoportjának egyik részlegéhez tartoztak. Kérték a bajaiakat, ha segítyt hoznak, azt a Tüzoltó utcai raktárba vigyék, hogy a kórházat el tudják látni.⁶⁶ A felkelők a Berzenczey utcába kísérték őket, itt kaptak szállást. Nagy István és Maróczki Géza rövid ideig részt is vett az Angyal István vezette csoport egyik akciójában. A Berzenczey u. 13. szám alatt lévő munkásszállás felkelőinek a vezetője Wágner István (Göndör) volt, a Garázsipari Vállalat telephelyét az ő fegyveresei őrizték.⁶⁷ A rádió is megemlítette, hogy több vidéki küldöttség érkezett a fővárosba.⁶⁸ Október 30-án reggel a Parlamenthez ment a bajai küldöttség. Bejutni azonban nem tudtak. Átmentek a Földművelésügyi Minisztériumba, ahol már több küldöttség várakozott. Délután Hanák Endre, Tóth István százados és Vlasics István visszament Bajára, hogy az otthoniakat megnyugtassák.

Az egész nap várakozással telt, itt volt a győri küldöttség is. A Török István vezette bizottság a Vagonyár és a nemzeti tanács megbízásából szintén október 29-én indult a fővárosba, de aznap már nem jutottak be a Parlamentbe, ezért Budapesten éjszakáztak.⁶⁹ A szegedi küldöttség is október 29-én indult a fővárosba. Ők Kecskeméten töltötték az éjszakát, majd október 30-án reggel indultak tovább Budapestre. A küldöttség tagja volt Németh Ferenc, Joszt István, Kövesdi Lajos, Ács Vilmos, Sztuhár István és Papos István. Nagy Béla veszprémi tanár is jelen volt a tárgyaláson.⁷⁰ Ő valószínűleg a

⁶⁴ BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. A Bajai Ideiglenes Forradalmi Nemzeti Bizottság Emlékirata Nagy Imre kormányához. Másolat.

⁶⁵ Bács-Kiskun Megyei Bíróság irattára (a továbbiakban: BKMB) B. 1237/1957. Nagy István és társai pere. Ítélet.

⁶⁶ Faragó Imre gépkocsivezető három alkalommal vitt élelmiszert a fővárosba. Először október 29-én, Horváth László tanárral. Másodszer október 31-én, mikor kb. 11 egyetemista ment vele, de ők Solton leszálltak, mert a szembejövők azt mondták, hogy akit a szovjetek fegyverrel fognak el, azonnal kivégzik. Ekkor Nagy István, Maróczki és Vlasics is felutazott. November 1-jén jöttek vissza. Harmadszor november 2-án a Mester utcába és a Tüzoltó utcába vitték az 500 kg töltelékárut. Nagy István ekkor is velük volt.

⁶⁷ Eörsi László: A Tüzoltó utcai fegyveres csoport a forradalomban. Budapest. 1993. 15. p.

⁶⁸ A forradalom hangja. Magyarországi rádióadások 1956. október 23–november 9. Szerk.: Kenedi János. Budapest. 1989. 186. p.

⁶⁹ Szakolczai Attila: A győri 1956. Bevezető tanulmány. In: Győr 1956. Dokumentumgyűjtemény. 1–2. Szerk.: Bana József [et al.]. 1. kötet, 35–36. p.

⁷⁰ Bálint László: 1956. A forradalom Szegeden és Csongrád megyében. Budapest. 31. p.

veszprémi küldöttség tagja volt, és nem kizárt, hogy másnap Nagy Istvánékkal ment Bajára, ahol a város legradikálisabb fegyveres csoportjának egyik vezetője lett. A győri és a szegedi küldöttség javaslatára egy kb. 30 tagú küldöttség alakult, ők vitték a Parlamentbe a követeléseket. A közös testületbe bekerült Nagy István és Maróczki Géza is, a többiek nagyjából elfogadták a bajai memorandumot, és hasonló tartalmú követelést terjesztettek a kormány elé. A harmincfős küldöttség átment a Parlamentbe. Nagy Imre 4 és 5 óra között beszédet mondott a rádióban, a bajaiak a titkárságon hallgatták meg a kormány tagjainak a nyilatkozatát. Tildy Zoltán néhány szót szólt hozzájuk, utána jött Nagy Imre. Egy nagyobb tanácskozóterembe mentek, ahol Nagy Imre, Kádár János, Tildy Zoltán és Erdei Ferenc fogadta őket. A győri és a szegedi delegáció előadta a kívánságait, majd egy hosszabb, körülbelül kétórás megbeszélés következett. Nagy István is felszólt. Nagy Imrétől ígéretet kaptak a követelések teljesítésére, de azt is közölte, hogy a Varsói Szerződést nem lehet felbontani, csak parlamentáris úton. Hamarosan véget ért a tanácskozás, a vidéki küldöttek hét óra körül hagyták el a Parlamentet. A küldöttségek követelésére a választ este a rádió is közvetítette.⁷¹ Ebben elhangzott, hogy Nagy Imre, Tildy Zoltán, Erdei Ferenc és Kádár János tárgyalta Csongrád, Fejér, Győr-Sopron, Bács-Kiskun, Veszprém megye, Szeged város küldöttségével, illetve üzemi delegációkat is fogadtak. Nagy Imre és Tildy Zoltán egyetértett az előterjesztett kívánságokkal, megfelelő és megnyugtató választ adtak a küldötteknek.⁷² Nagy István és Maróczki Géza ismét a Tüzoltó utcában éjszakázott.⁷³ Ekkor a Tüzoltó utcába érkezett egy bajai autó, amelyen Horváth László tanár és Vlasits István élelmiszert hozott a felkelőknek.

Október 30-án Győrbe⁷⁴ is ment egy bajai küldöttség, hogy tapasztalatokat cseréljenek és tisztázzák a szempontokat a további tennivalókhoz.⁷⁵ A nemzeti bizottság Hanák Endrét és Hódy Györgyöt bízta meg, hogy Győrbe utazzék, és az ottani nemzeti tanács ülésein részt vegyen. Tátrai Lajos, a DÁV munkástanácsának elnöke szerzett gépkocsit a vállalatától a győri úthoz. Kemény László DÁV-igazgató bocsátotta rendelkezésükre a szabályos menetlevéllel ellátott autót.⁷⁶ A DÁV-tól Csendes Nándor mérnök is a küldöttséggel tartott Győrbe.⁷⁷ A Jeep típusú kocsi Egervári János sofőr vezette. A küldöttség csatlakozott Bács-Kiskun nevében a Dunántúli Nemzeti

⁷¹ Gergely Ferenc: Baja, 1956. Baja. 1997. 48. p.

⁷² A forradalom hangja. Magyarországi rádióadások 1956. október 23–november 9. Szerk.: Kenedi János. Budapest. 1989. 236. p.

⁷³ BKMB B. 1237/1957. Nagy István és társai pere. Ítélet.

⁷⁴ Lehetséges, hogy október 29-én és 30-án két bajai küldöttség is járt Győrben. Hunya Árpád pere szerint ugyanis Szabó Béla, Szabó István, a posztógyár munkása, és a DÁV egyik munkása ment Győrbe, és Szabó István kétszer is volt Győrben. (BKMÖL XXV. 30/b. B. 1352/1957. Hunya Árpád pere.)

⁷⁵ BKMB B. 386/1957. dr. Antóny János pere.

⁷⁶ BKMÖL XXV. 30/b. B. 1418/1958. Tátrai Lajos pere. Az 1958. március 4-i tárgyalás jegyzőkönyve. Tátrai Lajos tárgyalási vallomása. 4. p.

⁷⁷ BKMÖL XXV. 30/b. B. 1418/1958. Tátrai Lajos pere. Az 1958. március 4-i tárgyalás jegyzőkönyve. Tátrai Lajos tárgyalási vallomása. 7. p.

Tanács követeléseire, programjához.⁷⁸ A Kossuth rádió hírül adta ezt az eseményt is.⁷⁹ Mikor visszatértek Bajára, beszámoltak Antóny Jánosnak az útról.⁸⁰

A Kossuth rádióban este 19 óra 8 perckor híradás hangzott el, mely szerint Nagy Imre meghallgatta Bács-Kiskun megye küldötteit.⁸¹ Nem sokkal később egy másik rádióközlemény felszólította a hadtest forradalmi katonai tanácsának vezetőit, hogy jelentkezzenek a HM Markó utcai épületében, mert a kivonuló szovjet csapatokat a hadtest alakulataival fogják felváltani.⁸² Gyulai Mihály, Bartos András és Pálfi Dániel hajnali két órára Budapestre utazott a Forradalmi Honvédelmi Bizottmány megalakítására. Az értekezleten részt vettek a katonai tanácsok küldöttei, a felkelőcsoportok vezetői, Király Béla és Maléter Pál is.⁸³ Bartos András javasolta, hogy Gyulait vegyék be a bizottmányba, ezt azonban többen elleneztek a hadtest korábbi szerepe miatt. Pálfi Dániel azonban elmondta, hogy Gyulai érdeme, hogy a hadtest a forradalom oldalára állt, így rövid vita után a testület tagja lett Gyulai Mihály ezredes.⁸⁴ A bizottmány a Magyar Honvéd reggeli számában tette közé követeléseit: a szovjetek teljes kivonása, a Varsói Szerződés felmondása.

Október 31-én reggel Gyurkó Lajos felhívta a hadtestparancsnokságról a szovjeteket, akik közölték vele, hogy menjen át hozzájuk. Hamarosan Suczin József és az elhárító osztály vezetője, Szabó Sándor is követte.⁸⁵ Suki Zoltán hadnagy szállította Gyurkó után a családját Ceglédre, ahol egy szovjet páncélos járműre szálltatták át.

Október 31-én alakult meg Kecskemét Város Ideiglenes Forradalmi Bizottsága. Ezt is felülről próbálták meg létrehozni, de az MDP városi titkárát, Halanda Istvánt már az előkészítés során sikerült kiszorítani, elsősorban Szabó József bádogosmester határozott fellépésének köszönhetően. A városháza dísztermében jöttek össze a különböző intézmények, a szakmai testületek, az üzemek munkástanácsainak, a fegyveres testületek forradalmi bizottságainak a képviselői. Ezek a szervezetek már legitim módon képviselték delegálóik akaratát. A kommunista szervezők kezéből kicsúszott az esemény irányítása, nem sikerült végrehajtani azt az elképzelésüket, hogy irányított módon, az új testületen keresztül biztosítsák hatalmuk átmentését. Ez egyrészt azért nem sikerült, mert sokkal többen jöttek össze, mint ahány embert meghívtak. A tüntetéseken, a harcokban résztvevők közül, illetve a korábban sérelmet szenvedettek közül sokan jogot formáltak arra, hogy részt vegyenek

⁷⁸ Gergely Ferenc: Baja, 1956. Baja. 1997. 50. p.

⁷⁹ A forradalom hangja. Magyarországi rádióadások 1956. október 23–november 9. Szerk.: Kenedi János. Budapest. 1989. 322. p.

⁸⁰ BKMÖL XXV. 30/b. B. 1352/1957. Hunya Árpád pere. Az 1958. február 4-i tárgyalás jegyzőkönyve. Nagy István vallomása. 14. p.

⁸¹ A forradalom hangja. Magyarországi rádióadások 1956. október 23–november 9. Szerk.: Kenedi János. Budapest. 1989. 236. p.

⁸² Uo. 243. p.

⁸³ 1956 kézikönyve. 1. Kronológia. Írta és összeáll.: Hegedűs B. András, Beck Tibor, Germuska Pál. Budapest. 1996. 163. p.

⁸⁴ HL XI. 26/a. A Szegedi Katonai Bíróság és jogelődei iratai (a továbbiakban: XI. 26/a.). B. 01/1959. Gyulai Mihály és társai pere.

⁸⁵ HL XI. 26/a. B. 01/1959. Gyulai Mihály és társai pere.

a kibontakozó demokratikus közéletben, és mindenféle invitálás nélkül is megjelentek a fontosnak tartott eseményeken. Másrészt a megnövekedett számú jelenlévők politikai állásfoglalását már nem lehetett úgy manipulálni, mint korábban, mikor előre kiválogatott, megszürt aktivistákkal operáltak a kommunisták. A városi forradalmi bizottság vezetőségébe ugyan bekerültek a hatalomhoz közel álló személyek is, a hangulat radikalizálódása azonban nem kedvezett a korábbi vezetőknek. A meghatározó erőt a munkástanácsok képviselték a testületben. Vezető szerepe volt a testület megalakulásában és működésében Bognár Ferencnek, az Építőgép Karbantartó Vállalat és Nagy Sándornak, az Épületlakatosipari Vállalat küldöttjének. Ury László, korábbi kőszegvári újságíró javasolta, hogy 48 főből álljon az ideiglenes városi testület, mégpedig 16 munkás, 16 paraszt és 16 értelmiségi képviselőből. Továbbá bejelentette, hogy újraindítják a Kecskeméti Lapok nevű újságot, s Homoki Józsefet javasolta főszerkesztőnek.

Tóth László, a város korábbi polgármestere ismertette a választások menetét, eszerint négy részre osztották a város területét, ezek külön-külön helyiségekben megválasztották saját négy képviselőjüket társadalmi rétegeként, és így állt össze a testület. A munkásságot a már megalakult munkástanácsok vezetői és küldöttei képviselték. A gyűlés végeztével Kecskemét Városi Forradalmi Bizottsága tizenhat tagból álló elnökséget, intézőbizottságot választott. Elnöke Tóth László korábbi polgármester lett, a két alelnök közül az egyiknek Bognár Ferencet, a másiknak pedig valószínűleg Nagy Sándort választották meg.⁸⁶ A többség ezzel befejezettnek is tekintette aznapni ténykedésüket, Bognár Ferenc és Nagy Sándor azonban követelte, hogy azonnal lássanak hozzá az érdemi munkához. Ennek jegyében és a szakszerű munka érdekében felosztották a tennivalókat egymás között. A pénzügy irányítását Fehér Sándor, az ipar és a kereskedelem felügyeletét Mócza Gábor és Nagy Sándor kapta. Mócza Gábor ennek az osztálynak volt a vezetője a tanácson, Nagy Sándor tehát politikai ellenőrnek volt tekinthető mellette. A közlekedésügyet Tóth Sándorra bízták, a MÁV-val való kapcsolattartást Zakar Bélára. Az oktatási ügyeket Ury László kapta meg, a mezőgazdaságot pedig a parasztság képviselőire bízták. Bognár Ferencre a közellátást és a lakásügyeket akarták bízni,⁸⁷ de ő emellett a nemzetőrség feletti felügyeletet is megszerezte magának. A begyűjtési osztályt megszüntették. Felfegyverezték az AKK, a Gépgyár és a Lakatosipari Vállalat munkástanácsai által felállított gyárőrségeket. A városi forradalmi bizottságban a munkásság részére megállapított 16 helyet a kecskeméti üzemek munkástanácsainak vezetői és küldöttei töltötték be. A parasztság és az értelmiség képviselőiben az újjáalakult FKgP sok vezetője és tagja került be a testületbe.

⁸⁶ BKMÖL XXV. 30/b. B. 1055/1957. ifj. Nagy Sándor pere. 1957. június 1–3. közötti kihallgatási jkv-e.

⁸⁷ HL XI. 22/a. A Budapesti Katonai Bíróság és jogelődei iratai (a továbbiakban: XI. 22/a.). B. 24/1958. Lukács András pere. (300. főlíó). Tóth László 1957. február 7-i vallomásában mondja, hogy Bognár Ferenc befolyásának csökkentése érdekében akarták közellátási és lakásgazdálkodási feladatok ellátásával megbízni.

Délelőtt a megyei tanács elnöki szobájában ülést tartott a megyei forradalmi bizottság intézőbizottsága. Dallos Ferenc elemezte a megye gazdasági helyzetét, kárhoztatta a sztrájkot, és sürgette, hogy induljon meg a munka. Elhatározták, hogy délutánra összehívják a járások, üzemek, vállalatok, hivatalok képviselőit, kiegészítik a nemzeti bizottságot és az intézőbizottságot. 16 óra körül a megyei tanács kultúrtermében a nemzeti bizottság ülésén nagy számban jelentek meg a küldöttek, érdeklődők. Mészöly Gyula elnökölt, ismertette az ülés célját. Ez névleg az új testület kibővítése, valójában azonban a hatalom megtartását, átmentését célzó kísérlet legitimizálása, elfogadtatása volt. Az ülésen több vállalat küldötte, és közülük leginkább Hendrei Rezső tiltakozott Dallos Ferenc személye ellen, és ehhez dr. Kardos János, a bíróság képviselője is csatlakozott. A Gépgyár képviselői bejelentették, hogy sztrájkolni fognak, ha Dallos Ferenc tag lesz a megyei nemzeti bizottságban. A Dallos Ferenc elleni támadás és Dallos válasza másfél óra hosszan folyt. Mivel a támadások hevessége csak fokozódott, Pataki Ferenc feltette szavazásra, hogy maradhasson-e. A szavazás eredményeként maradhatott volna, de Pataki megkérdezte tőle személyesen, hogy akar-e maradni ezek után. A támadások miatt-e vagy Pataki kérdését félreértve, Dallos Ferenc megköszönte a bizalmat, és jobbnak látta távozni. Mészöly Gyula igyekezett védeni a vb-elnököt, aztán azzal a kijelentéssel, hogy nem jelent meg az összes vállalat küldöttsége, tehát az ülés nem jogosult tagokat választani a nemzeti bizottságba, szintén elment. Az ülés után Magócsi Géza átment Dallos Ferenchez, akinél ott volt Mészöly Gyula és Pataki Ferenc is. Dallos Ferenc itt közölte elhatározását, hogy Budapestre megy, és Magócsi Gézát bízta meg a nemzeti bizottság elnöki tisztségével.

A délelőtti órákban megérkezett Budapestről Gyulai Mihály ezredes, Bartos András őrnagy és Pálfi Dániel százados. Gyűlést hívtak össze, amelyen részt vett a kecskeméti repülős hadosztály katonai tanácsának elnöke, Török Béla alezredes, Rácz Gyula százados és Gáti Antal főhadnagy is. Gyulai Mihály ezredes ismertette a Honvédelmi Bizottmány éjszakai ülésének eredményét és felolvasta annak röpiratát. A hadtest és a vadászrepülős hadosztály katonai tanácsa megegyezett, hogy szovjet támadás esetén kölcsönösen támogatni fogják egymást. Janza Károly altábornagy kinevezte Gyulai Mihály ezredest a hadtest parancsnokává. A korábbi kommunista vezetésnek azonban ezután is volt kapcsolata a fegyveres erőkkel, ugyanis este Gyulai Mihály bizalmas megbeszélést folytatott Halanda Istvánnal.⁸⁸

A repülőtér katonai tanácsának ülésén merült fel a gondolat, hogy Kecskeméten is létre kellene hozni egy rádióállomást. (A források szerint Ertli százados és Kövecses főhadnagy javasolta először.) Ezért felvették a kapcsolatot a Kecskeméti Katona József Színház Forradalmi Tanácsával. A színház forradalmi tanácsa Temes Gábort, Sárosi Gábort és Veszprémi Lászlót bemondónak, Csajányi Györgyöt külső munkatársnak, Csicsmán Juliát gépirónak nevezte ki a rádióhoz. A repülőtéren, a parancsnoksági épületben kezdett el működni Szabad Katona József Rádió elnevezés alatt az adóállomás. Összeköttetésben álltak a győri rádióval és más adókkal, valamint a

⁸⁸ HL XI. 26/a. B 01/1959. Gyulai Mihály és társai pere.

Dunántúli Nemzeti Tanáccsal is. Október 31-én 17-18 órától adott műsort a rádió, november 3-án este 8-ig. Más rádióktól, a sajtóból, az MTI kecskeméti kirendeltségétől, lemezekről vettek át, és adtak le műsorokat. A szerkesztőségnek Gáti Antal főhadnagy, Jack Tibor tizedes, Mádi Jenő és Rác Gyula százados, Bognár Emilné és még egy újságíró volt a tagja. Gáti Antal főhadnagy a rendelkezésére álló apparátussal Kecskemétről és környékéről riportokat és tudósításokat is gyűjtött. Az írott sajtó is igyekezett megfelelni a változásoknak, a Népújság felvette a Petőfi Népe nevet, ellenőrzése kikerült a párt kezéből, az ideiglenes megyei nemzeti bizottság lapja lett. A szerkesztőség munkástanácsa egy „Köszöntő” című vezércikket írt, melyben közlik, hogy az őszinteség és az igazság lapját adják az olvasók kezébe, soha nem fognak többé hazugságokat, rágalmakat írni. Szeretettel köszöntik a forradalom lángjában megedződött ifjúságot, és mindazokat, akik velük voltak a harc óráiban.

November 1-jén ülést tartott Kecskeméten a városi forradalmi bizottság, amelyen a sztrájkról, a tanítás megindításáról, és a szénhiányról folyt vita. A parasztság képviselői a sztrájk abbahagyása mellett voltak. Nagy Sándor a sztrájk részleges folytatását támogatta. Nagy Sándor intézkedett élelmiszer és tüzelő forgalomba hozataláról, a vállalatvezetőkkel pedig megbeszélte a közellátás helyzetét. Felmérték a készleteket, felszólították a kereskedőket, boltosokat, hogy jelentsék be, milyen árukészlettel rendelkeznek. A megjelentek hangoztatták, hogy nem ismerik el legitímmal szervezetenek a megyei nemzeti bizottságot, mert nem a városok, járások képviselőiből, küldötteiből jött létre. Délután szovjet küldöttség jött a városházára, ahol már csak Nagy Sándor volt benn, és 18 órára a biztonságról és a kiürítésről szóló megbeszélésre hívta őket a szovjet parancsnokságra. Gyulai alezredes, Zalavári alezredes, Török Béla alezredes és még egy repülő, Lukács András százados, Bognár Ferenc és Nagy Sándor ment tárgyalni a szovjetekkel. Megállapodtak, hogy közösen fognak járőrözni, hogy a szovjet csapatok ugyanúgy vásárolhatnak élelmet, mint bárki más, és igyekeznek megakadályozni, hogy szovjetellenesség alakuljon ki. A szovjetek megígérték, hogy a lakásokat később visszaadják, de az addig esetleg önkényesen beköltözőket kilakoltatják. A szovjetek a forradalmi bizottság megtizedelésével és a város rommá lövésével fenyegetőztek arra az esetre, ha valamilyen támadás érné őket. A megállapodás aláírását másnapra halasztották, erre azonban nem került sor.⁸⁹

Ezen a napon vették őrizetbe Kecskeméten az ávósokat. Délelőtt a megyei ügyészség forradalmi tanácsától küldöttség érkezett Karácsonyi István ügyész vezetésével a hadtest parancsnokságára. A legfőbb ügyész utasítására hivatkozva kérték Zalavári Józsefet, hogy engedjék el a még fogva tartott fellelőket, valamint tartóztassák le a megye területén a polgári ávósokat és a katonai elhárítókat. Zalavári József felhívta a Honvédelmi Minisztériumot, de csak Szücs Miklós alezreddessel tudott beszélni, aki engedélyezte a letartóztatásokat. Azt mondta, hogy a polgári ügyészség börtönében kell elhelyezni őket. Zalavári tájékoztatta erről Lukács András századost, a városi nemzetőrség parancsnokát, és rábízta a feladat végrehajtását Kecskeméten. A kato-

⁸⁹ BKMÖL XXV. 30/b. B. 1055/1957. ifj Nagy Sándor pere.

nai tanács elnökhelyettesének, Bartos őrnagynak a hozzájárulásával Zalavári ezredes távmondati utasítást adott ki az alárendelt egységek felé, hogy a helyőrségekben lévő összes polgári államvédelmi tisztet és katonai elhárítót vegyék őrizetbe, és az ügyészségnek adják át őket. A letartóztatottakat részben a kecskeméti, részben a kalocsai börtönbe és a helyőrségek fogdáiba zárták be. A rendőrség forradalmi tanácsával Lukács András százados közölte az ávósok letartóztatásának tervét.⁹⁰ Este 8-9 óra körül ülést tartott a rendőrség forradalmi bizottsága. A személyi anyagok alapján összeállították az ávósok névsorát, Ott József százados Jánosi és Dénes rendőrhadnagy segítségével lakóhely szerint négy csoportra osztották a névsort. Ott József négy csapatot állított össze rendőrökből, az egyiket személyesen vezette. Erősítésként Lukács András adott katonákat és katonai gépkocsikat. Franyó [János] százados vezette a másik különítményt, a harmadikat Mosonyi [Sándor] rendőr százados, a negyediket pedig Györgyfalvi György rendőrhadnagy. Egy csoport három-négy rendőrből és katonatisztekéből állt. Az éjszaka folyamán az ÁVH személyi állományának 80%-át sikerült letartóztatni, kb. 48-50 főt, akiket a megyei börtönbe szállítottak. Formálisan a katonai ügyészség rendelte el a letartóztatásukat. Tervezték, hogy ügyüket egyenként fogják kivizsgálni, az esetleges felelősségre vonás a vizsgálat eredményétől függött volna. (Az őrizetbe vett ávósok november 4-én szabadultak ki, amikor az oroszok elfoglalták a várost.⁹¹) Kísérletek történtek a sortűzek vezénylőinek a felelősségre vonására is. A tiszakécskei nemzeti bizottság feljelentést tett a repülőgépes támadás miatt. Szabadszálláson letartóztatták Angyal Károly őrnagyot, Fekécs József századost és Füstös Béla főhadnagyot, rövidebb hosszabb időre őrizetbe került például Vági Lajos ezredes, Ferenczi Ferenc alezredes, Miklós Gergely alezredes, Lovász Dezső főhadnagy. A kiskunfélegyházi hadosztály katonai tanácsa feljelentette a HM-nél Bakonyi Sándor alezredést. A sortűzek körülményeinek tényleges kivizsgálására azonban az idő rövidsége miatt nem került sor.

A megyei tanács nagy tanácstermében jött össze a megyei nemzeti bizottság, ekkor Pataki Ferenc elnökölt. A fővárosból érkezett diákok is részt vettek az ülésen, az elnökség mögött foglaltak helyet. A három budapesti egyetemista, Csigi Noémi, Szarka Tibor és Gedei Árpád,⁹² élelmet kért Újpestnek. Az ő követelésükre és Csikesz Ferenc, a Dunavecsei járás képviselőjének radikális hangú fellépésére a nemzeti bizottság forradalmi bizottsággá alakult át. Intézőbizottságot alakítottak, amelynek tagja lett Magócsi Géza bíró, dr. Orosz László tanár, Szentkirályi Frigyes alezredes, valamint Bányai Endre a Nemzeti Bank, Hegedüs Károly a Kisker Vállalat, Ambrus László a Posta, Gara Sándor a TEFU, dr. Jenővári László a bíróság képviselőjében. Mádi Lajost, mikor nyilvánvalóvá vált, hogy a Szovjetunióban tanult, Csikesz Ferenc javaslatára eltávolították, Gedei Árpádot választották be helyette az ifjúság képviselőjében. A testület elnöke Magócsi Géza lett kompromisszumos megoldásként. Megegyeztek, hogy minden járás 3, minden vá-

⁹⁰ HL XI. 22/a. B. 24/1958. Lukács András pere. Ott József tárgyalási jegyzőkönyve.

⁹¹ HL XI. 26/a. B. 390/1957. Ott József százados pere. Ítélet.

⁹² A kecskeméti tüntetés okai. In: Petőfi Népe, 46. évf. 248. sz. (1991. október 22.) [6. p.]

ros 2, a nemzetőrség 3 és a honvédség 3 küldöttének befogadásával fog véglegessé válni a megyei forradalmi bizottság. A pártok további 3-3 taggal képviseltethették magukat a forradalmi bizottságban, de az SZDP és a Parasztpárt még nem tudott élni a lehetőséggel, nem jutottak el még a szervezésben ideig. A megyei forradalmi bizottság megalakulásával kiszorult a korábbi kommunista megyei vezetés néhány tagja a vezetőségből, és bekerült az intézőbizottságba a munkástanácsok néhány képviselője is. Az intézőbizottság elnöke, a 42 éves dr. Magócsi Géza a forradalom előtt a megyei bíróság elnökhelyettese volt.

A Kecskeméti Lapok az FKgP székházában kapott elhelyezést, de a tényleges munka a nyomda egyik szobájában folyt, amit Ury László és Homoki József irányított.⁹³

A Független Kisgazdapárt kecskeméti szervezete már október 28-án megalakult dr. Révész László irányításával. A városi vezetőség tagja lett Homoki József, Reiszmann Rejtő Andor, dr. Kiss Károly és Francia Kiss Károly. Sándor Béla, aki a koalíciós időkben az FKgP kecskeméti titkára volt, november 1-jén nyilatkozott a Petőfi Népe-nek.⁹⁴ Dr. Révész László és Homoki József többször Budapestre utazott, hogy az országos vezetőkkel a párt programjáról tárgyaljon. Visszaigényelték a párt korábbi épületét, melyben a Magyar–Szovjet Társaság működött. A párt megyei vezetősége Luszka Emil és Révész László aláírásával nyilatkozott a kecskeméti rádiónak is, melyben a választások mielőbbi kiírását sürgették.⁹⁵ A Szociáldemokrata Párt szervezése lassabban haladt, ezt Kara Balázs irányította. Szakasits Árpádtól megbízólevelet kapott, a párt alakuló gyűlését november 4-re tűzték ki, erre azonban nem került sor. Kalocsán és Baján ugyanakkor jelentős szerepet játszott az SZDP az ottani eseményekben.

November 1-jén reggel Pullay Béla, Vlacsil Tibor, Bíró Sándor és a Kinizsi Konzervgyár képviselője, egy Varga nevű személy kocsival Budapestre utaztak, hogy felvegyék a kapcsolatot a kormánnyal. A Parlamentben tárgyaltak Nagy Imrével és a kormány más tagjaival is. A beszélgetés Nagy Imrével körülbelül fél óráig tartott, ezalatt tájékoztatták a kormányfőt a kecskeméti és a megyei eseményekről. Elmondták, hogy megalakultak a forradalmi bizottságok, a munkástanácsok és a nemzetőrség is. Jellemezték Dallos Ferencet és Tóth Lászlót. Dallos Ferencet egyébként ismerte Nagy Imre, Pullay Béla kétkulacsosnak tartotta őt. Szóba kerültek a sortüzek is, többek között a tiszakécskei repülő támadás, amiről Nagy Imre tudott. Nagy Imre hangoztatta, az a legfontosabb, hogy mielőbb helyreálljon a rend és a nyugalom. Elmondta, hogy folynak a tárgyalások a szovjetekkel, valamint kilátásba helyezte, hogy hamarosan választások lesznek. A gyors és hiteles információáramlás érdekében kérte Pullayékat, hogy jelöljenek ki két összekötőt a megyéből, aki a későbbiekben legalább hetente tájékoztatja a kormányt a helyi

⁹³ BKMÖL XXV. 30/b. B. 952/1957. Ury László pere.

⁹⁴ „Egységes, erős, politikailag és anyagilag erős paraszttársadalom kialakítására törekszünk” – nyilatkozott Sándor Béla, a Kisgazdapárt volt kecskeméti titkára. In: Petőfi Népe, 1. évf. 2. sz. (1956. november 1.) [1. p.]

⁹⁵ HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere.

eseményekről. Az egyik megbízott Rózsa Sándor lett, a másik kijelölésére nem került sor. Megegyeztek, hogy a kecskeméti munkástanácsok élelmiszert fognak szállítani a fővárosnak. A tárgyalás után a delegáció tagjai elmentek még a saját minisztériumukba is, Pullay Béla például az Élelmiszeripari Minisztériumba, majd hazaindultak. Délután 5 óra körül értek vissza Kecskemétre. Pullay Béla a konzervgyárba ment, ahol tájékoztatta Erdélyi Károly igazgatót, Domonkos János főmérnököt, valamint a munkástanács jelenlévő tagjait újuk eredményéről. Másnap vagy harmadnap ismét Budapestre utaztak, ekkor Pullay Béla, Erdélyi Károly, Domonkos János, Homoki László, Rózsa Sándor, Horváth Gábor és M. Kiss Mihály ment egy gépkocsival és egy teherautóval, amelyen a megígért élelmiszert szállították. Ekkor azzal a személlyel tárgyaltak, akivel az összekötőknek kellett a kapcsolatot tartaniuk. Tájékoztatták a szovjetek felvonulásáról, amelyről a reptér katonai tanácsától tudtak. Azt a választ kapták, hogy a kormány is tud róla, és tárgyalnak a szovjetekkel a kivonulásról. Utána leadták az élelmiszert, majd kora délután visszatértek Kecskemétre.⁹⁶

Az Újpesti Forradalmi Bizottság küldöttsége, Győri Pál és Liechtenstein Sándor fegyvert és rádiót kért a hadtesttől. Előtte már jártak a repülőtéren is, ahol azt kérték, hogy szórjanak röpcédulát a szomszédos országok felett, de ezt természetesen nem teljesítették. Zalavári és Baranyi fegyverzeti főnök ellenzte a fegyverek kiadását, Bartos András azonban helyeselte. Zalavári József Gyulaitól kért utasítást, aki felhívta a minisztériumban Szűcs Miklóst, a hadműveleti csoportfőnök helyettesét, aki végül hallgatólagosan beleegyezett a fegyverek kiadásába.⁹⁷ Ezután egy zászlóalj felfegyverzéséhez elegendő fegyvert kaptak az újpestiek. Ez 500 puskát, géppisztolyt, golyószórót és a hozzávaló lőszert jelentette. Kaptak még egy kocsi szerelhető rádiót is.⁹⁸

Kecskeméten tehát november 1-jén győzött a forradalom. Az új közigazgatási szervezetben megindult a szakszerűsödés, kialakult bizonyos mértékű munkamegosztás, ügyviteli rend, körvonalazódtak a hatáskörök. Az azonos típusú forradalmi szervezetek megpróbálták közös álláspontot kialakítani, és erőiket egyesíteni. Jó példák erre a katonai tanácsok, az igazságügyi forradalmi bizottságok és a munkástanácsok vezetőinek a találkozói. A szovjet invázió előtti napokban Kecskeméten is megkezdődött a forradalom konszolidációja. A legfontosabb tényező, hogy a nagy katonai erőt képviselő hadtest a forradalom mellé állt Gyurkó elmenekülése után. A forradalmi szervezetekből kiszorult a korábban kompromittálódott, régi kommunista vezetés első vonala. Bizonyos befolyást azonban mindvégig megőriztek. A megyei és a városi forradalmi szervezet vezetői kompromisszumos megoldásként tölthették be tisztségüket. Tóth László és dr. Magócsi Géza tekintélye és integráló személyisége a jelek szerint a többség számára elfogadható volt az adott kö-

⁹⁶ BKMÖL XXXII. 12. A Bács-Kiskun megyei 1956-os forradalommal és szabadságharcral kapcsolatos iratok gyűjteménye (a továbbiakban: XXXII. 12.). 7/a. Életinterjú Pullay Bélával. Készítette: Orgoványi István 1998- és 1999-ben (a továbbiakban: 7/a.).

⁹⁷ HL XI. 26/a. B. 01/1959. Gyulai Mihály és társai pere. Szűcs Miklós tanúvallomásaiban tagadta, hogy engedélyt adott volna a fegyverek átadására.

⁹⁸ HL XI. 26/a. B. 01/1959. Gyulai Mihály és társai pere.

rülmények között. A nemzetőrség mindkét vezetője a korábbi rendszer első embereitől kapta a megbízását, de a Lukács András vezette városi nemzetőrség teljesen függetlenítette magát ez alól a befolyás alól. A Szentkirályi Frigyes által vezetett megyei nemzetőrségnek jóval kevésbé sikerült ez, de jóval kisebb szerepet is játszott az eseményekben. Az ávosok letartóztatásában való részvétele pedig elsősorban a központi utasításnak köszönhető. A rendőrség forradalmi tanácsa is a forradalom mellé állt.

Ugyanakkor egy országos figyelemre méltó esemény is történt ezen a napon a megyében. Ez pedig a Nagy Szeder István vezetésével megszervezett és lezajlott kiskunhalasi választás volt. Kiskunhalason az október 27-i halálos áldozatokat is követelő sortűz után a város kommunista vezetése minden legitimitását elvesztette, a katonai diktatúra eszközeivel is csak rövid időre tudta meghosszabbítani hatalmát. Reile Géza, a városi tanács vb-elnöke ezért igyekezett bevonni az eseményekbe Nagy Szeder Istvánt, az FKgP nagy tekintélyű korábbi városi vezetőjét. Nagy Szeder István csak azzal a feltétellel volt hajlandó részt venni a válság megoldásában, ha a városban választást tartanak a négy korábbi koalíciós párt részvételével. A hatalom képviselői beleyeztek ebbe, és bár igyekeztek a választást megghiúsítani, végül kénytelenek voltak eltérni a megtartását. Megállapodtak, hogy a szavazói lajstrom az utolsó, 1954-es tanácsválasztási lajstromon alapuljon, és a szavazókörzetek is azonosak legyenek.⁹⁹ A szavazatszedő bizottságok elnökeit sorsolták, sok kommunista elnök is lett.¹⁰⁰ A választás lebonyolításában részt vett a tanács adminisztráció is. A pártokat számokkal jelölték a szavazólapokon. Az 1-es szám az FKgP-t, a 2-es szám az SZDP-t, a 3-as az NPP-t, a 4-es pedig a kommunista pártot jelölte. Megállapodtak, hogy azok személyi igazolványába, akik leadták a szavazatukat, beírják, hogy „szavazott”, így meg lehetett akadályozni, hogy valaki kétszer szavazzon. A szavazás november 1-jén reggel 8 órától délután két óráig tartott. Reile Géza és Nagy Szeder István autóval több szavazókörzetet is megnéztek. Körülbelül 16 ezer választó adta le a voksát. A szavazatok 76%-át az FKgP, 14%-át az SZDP, 6%-át az NPP, 4%-át pedig a kommunisták kapták. Rájuk összesen 551 fő szavazott, pedig egyébként kb. 1200-1300 párttag volt Kiskunhalason a forradalom előtt.¹⁰¹ A választások végeredményét Nagy Szeder hangosbemondón ismertette a városi tanács épülete előtt. Tervezték, hogy a járás területén is megtartják a választást, de erre az idő rövideje miatt már nem került sor. Nagy Szeder István a szavazással a rend és a nyugalom helyreállítását akarta segíteni, valamint fel akarta mérni, hogy milyen tömegtámogatással rendelkezik a forradalmi bizottság.

⁹⁹ BKMB B. 1455/1957. Nagy Szeder István és Péter Balázs pere. Tárgyalási jegyzőkönyv. Nagy Szeder István tárgyalási vallomása.

¹⁰⁰ Uo. 23. p.

¹⁰¹ Uo. Ítélet.

A FALVAK FORRADALMA

A fővárosban, a nagyvárosokban és a falvakban a forradalmi célkitűzések azonosak voltak, s az események láncolata – ha néhány napos fáziskéséssel is – többnyire azonos forгатatókönyv szerint épült fel. A megyebeli községre ez a fejlődési folyamat csak megszorításokkal igaz. Azokon a településeken, ahol jelentősebb katonai vagy rendőri egység állomásozott, nagyjából hasonlóan zajlottak az események, és gyakran sortűzre is sor került (Kiskőrös, Jánoshalma, Szabadszállás, Kecel, Bácsalmás, Dunavecse, Bugac, Izsák, Lajosmizse, Kunszentmiklós). Ezek többnyire maguk is nagyobb települések vagy járási központok voltak. A kivétel Kiskunmajsa, itt a jelentős katonai jelenlét ellenére nem történt fegyveres beavatkozás. Ahol nem volt jelentősebb karhatalom, ott október 26. és 28. között a község lélekszámahoz képest nagyszabású tömegtüntetésre, majd népgyűlésre került sor. Ezek során a pártállami szimbólumok eltávolítása jellemzi az első szakaszt. Ledöntötték a szovjet emlékműveket, eltávolították a vörös csillagokat, többnyire elfoglalták a tanácsházát és a párthelyiséget, sok helyen elégették a begyűjtési és adóiratokat. A spontán tüntetések hangadóiból bizottság alakult, amely a hatalom helyi képviselőivel tárgyalt. A helyi vezetők leváltásával párhuzamosan gyorsan kialakultak az új hatalmi szervek. Ezt követte az erőteljes önszerveződés, az intézményesülés fázisa.¹⁰² Néhány nap múlva újabb népgyűlésre került sor, de már szervezettebb keretek között. Ezen általában újjáalakították a forradalmi bizottságot, amelyből kiszorultak a még helyükön maradt korábbi községi vezetők. Néhány községben a korábbi vb-elnök vagy vb-titkár került a forradalmi bizottság élére. A forradalmi szervezetek létrejötte után gyorsan végbement a helyzet normalizálódása, a megalakult községi nemzetőrségek mindenütt a közrend és a közbiztonság megőrzésére vagy helyreállítására törekedtek. A községi nemzetőrségek sok helyen meglepően nagy létszámúak voltak, például Kerekegyháza 70-80 fő. A községek jelentős részében békésen zajlottak le az események, de sok helyen kellett a népszerűtlen kommunista vezetőknek valamilyen felelősségre vonással szembenézniük. Néhány helyen, főleg a Kecskemét és Kiskunfélegyháza környékén lévő községekben kemény „népi igazságtétel” zajlott le. Kiskunmajsán és Szankon befejezett népitételre került sor, de voltak ilyen kísérletek Jakabszálláson, Ballószögön, Lajosmizsén, és a repülőgépes vérengzés után Tiszakécskén is. Ahol karhatalom volt jelen, ott a hatalom tovább fenn tudta tartani befolyását, és az események menete hasonló volt a megyeszékhely történéseihez. A megye 113 települése közigazgatási forradalmi szervezeteinek összesen 1580 tagja volt, közülük a korabeli kategóriák szerint 393 ember számított a hatalom számára osztályidegennek.¹⁰³ A községi forradalmi bizottságok többsége (81) október 27. és 29. között alakult meg. Október 27-én 31 községben, október 28-án 32 községben október 29-én pedig 18

¹⁰² Rainer M. János: Budapest és vidék 1956-ban. In: A vidék forradalma. Szerk.: Simon Zoltán. Debrecen. 1992. 37–48. p.

¹⁰³ Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (a továbbiakban: ÁBTL) 3. 1. 9. Vizsgálati dossziék (a továbbiakban: 3. 1. 9.). V-150364. 416. p.

köztségben jött létre a forradalmi bizottság. Járásonként azonban jelentős eltéréseket is megfigyelhetünk. Míg a Bajai járás 16 községe közül 13-ban október 26-án (1) és 27-én (12) jött létre a községi forradalmi bizottság, addig a Kecskeméti járás községeiben (18) csak néhány nappal később, október 28. és 30. között születtek meg ezeknek a testületeknek a többsége (12): október 28-án 5, október 29-én 2, október 30-án pedig ismét 5. Ennek valószínűleg az lehetett az oka, hogy Kecskeméten és környékén a kommunista hatalom sokkal eredményesebben akadályozta a forradalmi események kibontakozását. A községi forradalmi bizottságokba nagyon sok korábbi helyi kisgazda vezető vagy párttag került be, és a kisgazdapárt volt az, amelyik a legtöbb helyen meg tudta alakítani községi szervezetét. A Bácsalmási és a Bajai járásban sok helyen az NPP (Petőfi Párt) is megalakult.

Október 27. és november 3. között a megye mind a 8 járásában megalakult a járási forradalmi bizottság is. A megalakulás szempontjából ezeket is két csoportra oszthatjuk. Amelyek korábban jöttek létre, mint az adott járás községi forradalmi bizottságainak többsége, azok általában küldötteket indítottak a községekbe, és jelentős szerepet játszottak az ottani forradalmi bizottságok megalakításában. Ez történt például a Bácsalmási járásban. Érdekes, hogy néhány nagyobb község, mint például Jánoshalma vagy Kunszentmiklós forradalmi bizottsága, szinte járási forradalmi bizottsággént viselkedett, és jelentős befolyással bírt a környező községekben. Ezek a települések korábban többnyire járási központok voltak. Más járásokban inkább a községi forradalmi bizottságok jöttek létre először, és ezek küldöttei alakították meg november első napjaiban a járási szervezetet. A járási forradalmi bizottságok leginkább az adott terület konszolidációját igyekeztek elősegíteni, helyenként kifogást emeltek egyes községi vezetők ellen, ugyanakkor nyomást gyakoroltak a megyei nemzeti bizottságra annak érdekében, hogy képviselőik bekerülhessenek a testületbe. Ennek eredményeként a megyei forradalmi bizottság november 5-ére gyűlést hirdetett, amelynek az lett volna a célja, hogy a járások és a városok képviselőivel kiegészítsék a megyei testületet.

NOVEMBER 2–NOVEMBER 4.

November 2-án a megyei pártbizottságon Putics József bejelentette az MDP feloszlását. Daczó József és a pártbizottság vezetőségének többi tagja illegálisba készült. Molnár Frigyes, Erdős Józsefet és Petőfi Sándort bízták meg a párt ügyeinek továbbvitelével, és őket delegálták az alakuló megyei forradalmi bizottság intéző bizottságába. Daczó József távozása után egyébként néhány napig Petőfi Sándor volt a párt első számú helyi vezetője. Délután megalakult az MSZMP Bács-Kiskun Megyei Ideiglenes Intéző Bizottsága is, Kádár János előző napi beszédének hatására.¹⁰⁴ A városi pártbizottság Nagykőrösi utcai épületében körülbelül 70-80 kommunista vett részt az

¹⁰⁴ Az 1956-os forradalom napjai Bács-Kiskun megye székhelyén. In: Sortűz Tiszakécsken 1956-ban. Tiszakécske. 1995. 21–30. p.

alakuló ülésen a mintegy 200 meghívottból. Az intézőbizottság tagjai: Borsodi György, Gombos Aladár, Daczó József, Molnár Frigyes, Pankovics Józsefné, Petőfi Sándor, Romsics Ferenc, Simó Tibor, Szücs Béláné, Varga Jenő, Welther Dániel. Később lett tagja a testületnek Dallos Ferenc, Szalóki László, Szabó Lajos, a szakszervezetek tanácsának megyei titkára és Putics József, a munkásörtség későbbi megyei parancsnoka is.¹⁰⁵

A megyei forradalmi bizottság ülésén Molnár Frigyes bejelentette az MSZMP megalakulását. Megígérte, hogy programot fognak készíteni, a Petőfi Népében és a Kecskeméti Lapokban pedig közzé teszik. Magócsi Géza elérkezettnek látta az időt a munka felvételére, a sztrájk megszüntetésére, és felhívta a figyelmet a spekuláció és az esetleges önbíráskodás megakadályozására. Az intézőbizottság felhívást adott ki, amelyben felszólította a járások és városok forradalmi bizottságait, hogy november 5-ére képviselőiket küldjék be a testülethez. A megyei forradalmi bizottság élelmiszert szállított Budapestre, a Corvin közbe több alkalommal is. Magócsi Géza megkérte Dallos Ferencet, hogy Vass Zoltántól kérjen írásos utasítást, hogy csak szabályos kiutalásra szabad élelmiszert kiadni. A szállítások ezután megszűntek.¹⁰⁶

November 2-án küldöttség járt Kiskunfélegyházáról a Parlamentben, ahol Nagy Imrével és Erdei Ferencsel beszéltek.¹⁰⁷ Megkérdezték, hogy Rákosi Mátyás menedéj jogot kapott-e a Szovjetunióban vagy csak egyszerűen átszökött. A miniszterek azt válaszolták, hogy a rend helyreállása után kiadási kérelemmel fordulnak a Szovjetunióhoz, és bíróság elé állítják Rákosit. A Magyar Honvéd is írt erről a találkozóról.¹⁰⁸

Megjelent a Kecskeméti Lapok első száma november 2-ai keltezéssel. Még egy szám jelent meg másnap, az november 4-i dátummal. Ury László végezte a sajtófigyelést, hallgatta a rádiót, a pesti lapokból kivonatokat készített, eljárt a forradalmi bizottságok üléseire, cikket írt a posta és a közellátás helyzetéről, a munka beindításáról. November 3-án délelőtt járt az ÁVH épületében, ahol egy rendőr vezette végig a helyiségeken. A Kecskeméti Lapok november 4-i keltezésű számában jelent meg leghíresebb írása, amely a „Tíz perc a pokolban” címet viseli, és az épületben tapasztaltakról szól.

Délelőtt Török alezredes, Vázsonyi százados, a hadtest képviselői, valamint a városi forradalmi bizottság képviselői tárgyalni mentek a szovjetekhez, akik különböző igényekkel álltak elő. Követelték, hogy állítsák helyre a szovjet emlékművet. Ezt a város képviselői megtagadták, azzal érveltek, hogy úgymint újból ledöntenék az emberek. Követelték azt is, hogy biztosítsák számukra az élelmiszerellátást. A magyarok megígérték, hogy a korábbi létszámnak biztosítják az eddigi ellátást, de az újonnan érkezetteknek nem. A szovjetek megígérték, hogy ok nélkül nem lönek, cserébe azt kérték, hogy a

¹⁰⁵ Bevezető helyett. Dr. Molnár Frigyes visszaemlékezése. In: Válogatott dokumentumok a párt újjászervezésének és megszilárdulásának történetéhez Bács-Kiskun megyében. 1956. november–1957. szeptember. Szerk.: Bársony Ferenc. Kecskemét. 1983. 9–24. p.

¹⁰⁶ FB B. 832/1958. dr. Magócsi Géza pere.

¹⁰⁷ BKMÖL XXV. 30/b. B. 1502/1957. Tarjányi Ágoston és társai pere. Az 1958. szeptember 23-i tárgyalási jegyzőkönyv. Tarjányi Ágoston tárgyalási vallomása. 17. p.

¹⁰⁸ A forradalom hangja. Magyarországi rádióadások 1956. október 23–november 9. Szerk.: Kenedi János. Budapest. 1989. 398. p.

magyarok akadályozzák meg az esetleges provokációkat. A szovjetek nem akartak jegyzőkönyvet felvenni a tárgyalásról.¹⁰⁹ Valószínű, hogy ezek a tárgyalások az oroszok részéről tájékozódó, puhatolódzó jellegűek voltak. A hamarosan bekövetkező támadás tudatában igyekeztek felmérni, hogy milyen mérvű ellenállásra számíthatnak, tájékozódni akartak az új vezetők személyéről, fel akarták mérni a szovjetekkel szembeni hangulatot.

Ezen a napon szovjet páncélosok érkeztek a repülőtér környékére, és körbevették. Az utakat lezárták, a közlekedés megszűnt. Kalocsáról, Tasszárról és Kiskunlacházáról is jelentették, hogy a szovjetek körülzárták a repteret. Nagykőrösről és Lászlófalváról pedig azt a hírt kapták, hogy Kecskemét felé is szovjet csapatok tartanak. Török alezredes jelentette mindezt az OLLEP-nek. Leopold főhadnagy pedig felhívta a HM-et, a Parlamentet, majd a Minisztertanács Titkárságát, hogy eligazítást kérjen, milyen magatartást tanúsítsanak szovjet támadás esetén. Azt a választ kapta, hogy a Kossuth rádió adását figyeljék, azon keresztül fognak utasítást kapni. Földi riadót rendeltek el. A légi felderítések alapján megállapították, hogy Záhony irányából szovjet gépesített egységek özönlenek az ország területe felé. Összeült a reptér katonai tanácsa, hogy megbeszéljék a további teendőket, összehívták az egységparancsnokokat is. A megbeszélésen különböző javaslatok hangzottak el, amelyek az ellenállás lehetőségeit vették számba. Volt olyan javaslat, hogy a szovjet páncélosok ellen a harcot a városban vegyék fel, mások szerint amennyiben a szovjet páncélosok körülzárják a repteret, akkor déli irányban törjenek ki, a családokat pedig rakják fel gépkocsira, és vigyék őket a környező tanyákra és helységekre. Egy másik javaslat szerint a gépekkel repüljenek át Jugoszláviába, vagy egy másik magyarországi repülőtérre. Mivel a katonai tanács nem tudott dönteni, a hadosztályparancsnok felhívta az OLLEP parancsnokságát, és javasolta, hogy a várost védjék meg a szovjet csapatoktól.¹¹⁰ Azt a választ kapta, hogy a Nagy Imrével történt megbeszélés alapján a szovjet csapatokra nem szabad löni. Ezután a hadosztályparancsnok a riadót lefújta, és a személyi állomány elment pihenni. A vélt szovjet támadás hatására egyébként különböző kétségbeesett felhívásokat adtak közre a kecskeméti rádióban. Egyikben tájékoztatták az országot, hogy a szovjetek megtámadták őket, segítséget kértek a harchoz, és azt állították, hogy a reptér ellenáll a szovjeteknek. Egy másikban a magyarországi ENSZ-delegációhoz fordultak, mert a szovjetek bekerítették a repteret. Ezt a felhívást valószínűleg Gáti Antal készítette, és olvasta be. Hamarosan azonban Rácz Gyula százados megcáfolta a rádióban a szovjet támadásról szóló hírt.

A Gépgyárban november 3-án délelőtt 10 órakor összegyűltek a munkástanácsok vezetői, hogy a munka megindításáról döntsenek.¹¹¹ A konszolidáció jegyében elhatározták, hogy november 5-én felveszik a munkát. Ez volt az első olyan összejövetel, amikor a kecskeméti munkástanácsok

¹⁰⁹ Egy kecskeméti repülőtiszt naplója 1956-ból. 6. Az első fenyegető szovjet akció. In: Petőfi Népe, 46. évf. 271. sz. (1991. november 19.) [9. p.]

¹¹⁰ 1956 kézikönyve. 1. Kronológia. Írta és összeáll.: Hegedűs B. András, Beck Tibor, Germuska Pál. Budapest. 1996. 186. p.

¹¹¹ Ma délelőtt összeült Kecskemét város munkástanácsának küldöttsége. In: Petőfi Népe, 1. évf. 3. sz. (1956. november 3.) [1. p.]

vezetői egyeztettek, közös állásfoglalást adtak ki. A városi forradalmi munkástanács formálisan csak később alakult meg, gyakorlatilag azonban a találkozók ettől kezdve rendszeressé váltak, a kapcsolattartás folyamatos volt, a munkásvezetők együttműködtek a célok elérése érdekében. Bíró Sándor, a Lakatosipari Vállalat munkástanácsának elnöke már ekkor felvetette, hogy közös szervezetben fogják össze a megye munkástanácsait.¹¹²

A városházán elnökségi ülést tartott a forradalmi bizottság, amelyen elhatározták, hogy november 5-én megindítják a munkát és a tanítást. Az elnökség ülése utáni tanácskozáson a szovjetek elleni harcról határoztak, ugyanis két repülőstiszt elmondta, hogy az oroszok körülvárták a repteret és a várost. A repülősök Záhony térségében is végeztek felderítést, és a felvételek előhívása után nyilvánvaló volt, hogy a szovjetek nagy erővel vonulnak az ország belseje felé. A két tiszt telefonált Budapestre, hogy megtámadhatják-e a szovjeteket, de határozott tiltás volt a válasz. Nagy Sándor árulónak titulálta a kormányt. A tanácskozás után Bognár Ferenc és Nagy Sándor Budapestre utazott, de mivel az utakat már a szovjetek ellenőrizték, dűlőutakon sikerült kijutniuk Kecskemétre. Este 6-7 óra felé értek a Parlamentbe. Nagy Sándor és Bognár Ferenc a szovjetekkel szembeni magatartásról akart tájékoztatást kapni, illetve szemet és üveget akartak kérni a helyreállítási munkálatokhoz. Érdemben azonban nem tudtak tárgyalni. Sokáig kellett várakozniuk, aztán először Tildy titkárságán beszéltek többekkel, és valószínűleg Tildy Zoltán is fogadta őket. Utána átmentek Nagy Imre titkárságára éjjel 11 és fél 12 között. Nagy Imre titkárságán Jánosi Ferencsel vagy Szilágyi Józseffel beszéltek, tájékoztatták a kecskeméti helyzetről. Meghallgatta őket a szovjetekhez induló parlamenti küldöttség is. Nagy Sándor igen felzaklatott idegállapotban követelte az oroszokkal való szembeszállást. Tájékoztatták azonban őket, hogy most kezdődnek a tárgyalások a szovjetekkel, ezért nem szabad löni. Az egyik jelenlévő politikus telefonált Kecskemétre, hogy leellenőrizze Bognárékot, Magócsi Gézától olyan kedvezőtlen információkat kapott róluk¹¹³, hogy a tájékoztatás következtében le akarták tartóztatni őket, csak nehezen tudták kimagyarázni magukat. Nagy Sándor nagyon dühös lett a méltánytalan bánásmód miatt, Bognár Ferenc pedig politikailag megbízhatatlannak nevezte Magócsit. Hamarosan eljöttek az épületből, és hajnal felé értek haza, szintén földutakon jutva be Kecskemétre.¹¹⁴

November 4-én hajnalban támadtak Kecskeméten a szovjetek, a reptér, a homokbányai laktanya, a hadtestparancsnokság, a rendőrség és a városháza volt a fő célpont. A Lestár téren, a városháza oldalkapujánál, ahol akkor a megyei hadkiegészítő parancsnokság volt, őrseget adott Szöllősi Károly százados és Vatai Albert őrmester. A szovjetek megtámadták őket, Szöllősi századost lelőtték, Vatai őrmester pedig megsebesült. Behatoltak az épületbe, felforgatták az irodákat. Az épületen belül Szilágyi János százados tüdőlővést kapott, Telek Miklós őrmester pedig a kezén sérült meg. Valószínűleg egy

¹¹² BKMÖL XXXII. 12. 7/a.

¹¹³ BKMÖL XXV. 30/b. B. 1055/1957. ifj. Nagy Sándor pere. Bognár Ferenc 1957. június 5-i tanúkihallgatási jkv-e.

¹¹⁴ Uo.

volt kecskeméti ávos vezette a szovjeteket, és talán összetévesztették a kiegészítő parancsnokságot a megyei nemzetőrséggel, ezért támadtak ilyen brutálisan és kíméletlenül. Az SZTK mellett Korom István repülő hadnagyot lőtték le, mert nem állt meg a felszólításra. A Ceglédi út és a Bethlen körút felől körülbelül húsz tank érkezett a Rákóczi út torkolatához hajnali 5 órakor. Két tank a rendőrség felőli oldalra fordult be, egy pedig a túloldalon állt meg. Két-két lövést adtak le a rendőrség épületére.¹¹⁵ Két lövés az épület Városi mozi felőli oldalán talált, ekkor halt meg szolgálati lakásukban Kovács Istvánné Tápai Margit. Férje, Kovács István rendőr szerint itt Németh Győző ávos őrnagy kalauzolta a szovjeteket orosz egyenruhába öltözve. A tankok szétaposták a rendőrség előtt álló kocsikat. A megyei börtön és a bíróság épületét két támadás érte, az egyik hajnalban, ekkor szabadultak ki az itt fogva tartott ávosok. A másik támadás délelőtt 10 óra körül volt, ekkor egy szolgálati lakás átkutatásakor a szovjetek lelőtték a tizenhárom éves Lukács Gábort.¹¹⁶ Egyes adatok szerint a rendőrség és a bíróság épületéből tüzet nyitottak a szovjet csapatokra a nemzetőrök és a rendőrök.¹¹⁷ Valószínűbb azonban, hogy a szovjetek egyszerűen a megfélemlítést tartották szem előtt, mikor mindent lehenгерlő erővel törtek a városra.

A hadtesthez folyamatosan jöttek a jelentések az alakulatoktól, hogy a szovjet csapatok a laktanyákat körül fogják, illetve parancsot kértek a további magatartásukra vonatkozóan. A csapatokat utasították, hogy ne álljanak ellen, és a szovjet csapatok utasításait mindenben hajtsák végre. A szovjetek nemcsak Kecskeméten, hanem máshol is megtámadták a magyar katonai alakulatokat. Izsákon szabályos gyalogsági rohamot indítottak páncélos támogatással a löszraktár őrsége ellen, Orgoványon pedig a légvédelmi tüzérsztyály községben lévő őrszobájába lőttek be tankkal. Mindkét helyen történt sebesülés is. A megyében sehol sem alakult ki harc a szovjetekkel szemben annak ellenére, hogy mind a magyar hadsereg egyes alakulatai, mind a nemzetőrök tettek erre előkészületeket. A kalocsai páncélos ezred katonai tanácsa el akarta kerülni a szovjetek előtti fegyverletétellel járó szégyent, ezért úgy döntött, hogy Baranyi József és Niezner Béla két harcokcsival és négy légvédelmi löveggel Bajára vonul, és csatlakozik az ottani páncélosokhoz. Előtte felfegyverezték a szovjetek elleni harcra jelentkező civileket. Baján a forradalmi katonai tanácsok a nemzetőrséggel közösen felhívást adtak közre november 4-én, amelyben a város megvédésére szólították fel a lakosságot. Felfegyverezték az üzemek munkástanácsait, a diákságot, és a mozgósítás nyomán jelentkező civileket. Miután a nemzeti bizottság megtiltotta a szovjetekkel szembeni ellenállást, a mintegy 500 arra vállalkozó fegyveres tankokkal és ágyúkkal megerősítve Szabó Béla és Nagy Béla vezetésével a Dunántúlra vonult, hogy csatlakozzék az ottani ellenállókhöz. Kiskunfélegyházán Szaba-

¹¹⁵ Kulcsszerepben a katonák. A kecskeméti 3. hadtest az 1956-os forradalom napjaiban. In: Kecskeméti Lapok, 86. évf. 46. sz. (1990. november 16.) 10. p.; Szovjet egyenruhába bújít kecskeméti ávos adta ki a tűzparancsot. Tankokkal a rendőrség ellen november 4-e hajnalán. In: Kecskeméti Lapok, 85. évf. 10. sz. (1989. november 3.) 8. p.

¹¹⁶ Kecskemét, november 4. In: Petőfi Népe, 46. évf. 256. sz. (1991. november 1.) 4. p.

¹¹⁷ 1956 kézikönyve. 1. Kronológia. Írta és összeáll.: Hegedűs B. András, Beck Tibor, Germuska Pál. Budapest. 1996. 206. p.

della József őrnagy, az ottani hadosztály forradalom alatt kinevezett parancsnoka Nagy Imre hajnali kétségbeesett szózata hatására és a katonai tanács döntése alapján kiadta a szovjetek elleni tűzparancsot a neki alárendelt alakulatoknak. A hadtest ügyeletesének, Havas Rudolf ezredesnek a követelésére azonban körülbelül egy óra múlva visszavonta az intézkedését. Érdeklőség, hogy miután Szegedről kivonták az ottani sortűzekben szerepet játszó kiskunmajsai lövészezredet, Szabadella József még november 1-jén Szegedre utazott, és részt vett a szegedi forradalmi bizottság ülésén, amelyen a város védelméről volt szó. Perbíró József azt szerette volna, ha a kiskunfélegyházi hadosztály áttelepül Szegedre. Szabadella József ezt nem vállalta, ám szovjet támadás esetére bizonyos garanciákat vállalt a város védelmével kapcsolatban. Jánoshalmán az ottani katonai alakulat a nemzeti bizottsággal közösen szabályos mozgósítást hajtott végre a községben és környékén. Behívták a tartalékosokat, a községbe vezető utakat lezárták, ezek mentén katonai egységek ásták be magukat. Megszervezték a hadtápot, sőt egy katonai kórházat is felállítottak az esetleges sebesültek ellátására. Kiskunmajsán a katonai tanács és a nemzetőrség lövegeket rendelt ki a községbe vezető utak védelmére. A szabadszállási 81. híradós zászlóaljtól Kerekes hadnagy és hat katonája fegyveresen távozott el azzal, hogy a szovjetek ellen mennek harcolni. Központi parancs esetén tehát lett volna lehetőség a szovjetekkel szembeni ellenállásra, ennek hiányában azonban sehol sem került sor tényleges harci cselekményre a megyében. A fővárosba rendelt katonai alakulatok néhány kisebb egysége azonban csatlakozott az ellenállókhöz. Például a kiskunmajsai 31. lövészezredtől Garas Tibor hadnagy vezetésével többen az Illatos úti iskolában lévő ellenállókhöz társultak, november 9-én pedig az ezred egy része, köztük Vinai András főhadnagy, Jancsik Pál hadnagy, Vémann István hadnagy és Laczkó Lukács hadnagy, a Juta-dombnál lévő felkelőkhöz csatlakozott.

A MUNKÁSTANÁCSOK UTÓVÉDHARCA

Kecskeméten november 4-e után a megyei és a városi forradalmi bizottság beszüntette a tevékenységét. A szovjetek azonnal megkezdték a letartóztatásokat. Őrizetbe vették a forradalmi katonai tanácsok fontosabb vezetőit, valamint a civil forradalmi szervezetek sok tagját is. Az elfogottakat az ÁVH Kossuth téri épületében gyűjtötték össze, majd november 9-én, valószínűleg a deportálás előkészületeként, Debrecenbe szállították őket. Innen körülbelül két hét múlva azonban hazaengedték őket. A zaklatások és a letartóztatások ellen a munkástanácsok igyekeztek fellépni. Természetesen kevés eszköz volt a kezükben, néhány esetben azonban sikerült elérniük egy-egy letartóztatott kiszabadítását. November 4-én éjszaka őrizetbe vették Homoki Józsefet, a Kecskeméti Lapok szerkesztőjét, aki a kiscsárdapárt egyik szervezőjeként is tevékenykedett. A nyomdászok azonban kiálltak érte, és azt mondták, addig nem szedik ki a Petőfi Népe november 6-i számát, amíg Homoki Józsefet

haza nem engedik. Így hamarosan kiszabadult egy időre.¹¹⁸ Kezdetben a forradalom kecskeméti munkásvezetői közül néhányan bujkálni kényszerültek, hogy elkerüljék az első letartóztatási hullámot, így Bognár Ferenc, Nagy Sándor és Ferencz Béla is. A november 4-i szovjet támadás utáni néhány napos benuhátság elmúltával a forradalom alatt megalakult munkástanácsok folytatták tevékenységüket, és az ellenállás legfontosabb és főként hatékony szervezeteivé váltak. Kecskeméten az események alakításában legnagyobb szerepe az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár, a Lakatosipari Vállalat, a Gépgyár és az Épületgép Karbantartó Vállalat, valamint a vasutasok munkástanácsainak és ezek vezetőinek volt. Jelentős szerepet játszott a városi pedagógus forradalmi tanács is. Mivel a munkástanácsok elvben igényt tartottak a hatalom teljes ellenőrzésére és kézbe tartására, így gyakorlatilag kettős hatalom jött létre. A kecskeméti munkástanácsok országos viszonylatban is jelentős ellenállást fejtettek ki, területi munkástanácsot hoztak létre, illetve együttműködtek a bajai munkásokkal, akiknek a szervezetei szintén kemény ellenállást tanúsítottak a Kádár-kormánnyal szemben. Leghatékonyabb fegyverük a politikai sztrájk volt. Meghatározó szerepet vitt a munkástanácsok harcában Pullay Béla, B. Hajagos Károly, Bognár Ferenc, ifj. Nagy Sándor, Vlacsil Tibor, Ferencz Béla és persze még sokan mások is, akik fontosnak tartották, hogy kiálljanak a forradalom eszményei mellett. A különböző üzemek munkástanácsai még a szovjet invázió előtt felvették egymással a kapcsolatot. A szovjet támadás azonban teljesen új helyzetet teremtett. Erre a munkástanácsok a sztrájk folytatásával válaszoltak. A munka szüneteltetését könnyítette, hogy a nyersanyag- és energiahiány miatt egyébként sem lehetett volna a termelést teljes kapacitással elkezdni. November 20-áig, amikor a kormány bejelentette, hogy a sztrájkolók nem kapnak fizetést, csak néhány üzemben vették fel a munkát, és ezekben is többnyire csak részlegesen. November közepén Vlacsil Tibor és Pullay Béla összehívta a konzervgyárba az összes üzem munkástanács-elnökét. Elsődleges cél a munkástanácsok közötti kapcsolattartás és a rendszeres találkozók fenntartása volt. Utána még több ilyen alkalomra került sor az Alföldi Kecskeméti Konzervgyárban és a Cifrapalotában. Döntöttek arról, hogy 14-16 fős városi intézőbizottságot hoznak létre az üzemi munkástanácsok elnökeiből. Feladatként a városi üzemek gazdasági és politikai irányítását határozták meg. Valószínűleg a november 14-e előtti napokban alakult meg Kecskemét Városi Forradalmi Munkástanácsa a Cifrapalotában. Az alakuló ülésre küldöttként Pullay Bélát, Nyári Ferencet és Bende Péternét delegálta a konzervgyár munkástanácsa.¹¹⁹ A városi munkástanács elnöke Pullay Béla lett, a vezetőségbe a nagyobb üzemek munkástanácsainak elnökei kerültek, így például Bíró Sándor, Vlacsil Tibor, Bognár Ferenc, a vasutasok küldötte, a pedagógusok egyik képviselője, illetve a bíróságtól valószínűleg dr. Kardos János.¹²⁰ A munkásvezetők kénytelenek

¹¹⁸ BKMÖL XXV. 30/b. B. 952/1957. Ury László pere.

¹¹⁹ BKMB B. 1157/1957. Pullay Béla és társai pere. Az eredeti peranyag tartalmazza az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár (AKK) Munkástanácsának jegyzőkönyveit is. A november 14-i jegyzőkönyv létező testületként említi a Városi Forradalmi Munkástanácsot.

¹²⁰ BKMÖL XXXII. 12. 7/a.

voltak a szovjetekkel is tárgyalni. Több ilyen találkozó is volt, amelyeken a munkástanácsok képviselői a fiatalok elhurcolásának, a letartóztatásoknak és a szovjet katonák garázdálkodásainak beszüntetését követelték.¹²¹ A szovjetek minden engedmény feltételeként a sztrájk abbahagyását szabták.¹²²

November 15-én Nagy Sándor, Karaszia László és Vlacsil Tibor gépkocsival Budapestre utazott, a Központi Munkástanács (KMT) másnapi ülésére. Ezen, a sztrájkjog fenntartása mellett, a KMT felhívta a munkásokat a munka felvételére. Rácz Sándor a rádióban is felolvasta a felhívást. November 16-án¹²³ pénteken reggel a Cifrapalotában gyűlést tartott a városi forradalmi munkástanács, amelyen körülbelül 40-50 fő jelent meg. Ez valószínűleg a harmadik ilyen gyűlés volt. Megjelent a város szovjet katonai parancsnoka is. A Lakatosipari Vállalatot Nagy Sándor, Bíró Sándor és Karaszia László képviselte, akik az ülés közben értek vissza a KMT tanácskozásról, és tájékoztatták a megjelenteket az ott történekről. A tanácskozás résztvevői elhatározták, hogy csatlakozva a pesti felhíváshoz, felveszik a munkát november 17-től. Döntöttek az ügyben, hogy rendszeressé teszik a kapcsolatot a Központi Munkástanáccsal, tájékoztató anyagokat hoznak és írásbeli vagy szóbeli utasításokat kérnek. Határoztak arról is, hogy megyei munkástanácsot hoznak létre, ennek előkészítéseként a jelenlévő vidéki küldötteket felhívták, hogy jelöljenek képviselőket a területi munkástanácsba. November 21-én a KMT két nappal korábbi felhívása értelmében küldöttség ment Kecskemérről a Központi Munkástanácshoz, a Nemzeti Sportcsarnokba, az Országos Munkástanács megalakítására. A Nemzeti Sportcsarnokot szovjet páncélosok vették körül, ezért a gyűlést az Akácfa utcába tették át. A kecskeméti munkástanácsokat Vlacsil Tibor és Nagy Sándor képviselte. A hozzászólók főként újságot és adásidőt követeltek a rádióban. Vlacsil Tibor is felszólalt, hogy nyersanyaghiány miatt nem tudnak dolgozni. Egy memorandumot kaptak, amelyet aztán a kecskeméti üzemekben terjesztettek. Nagy Sándor a vállalatánál beszámolt az útról, Bíró Sándor, Balogh Károly, Bene Antal és mások jelenlétében. Elmondta, hogy szovjet katonák szállták meg az épületet, ami a legvilágosabb bizonyítéka a fegyveres elnyomásnak.¹²⁴

Budapesten november 23-án délután kiürültek az utcák, egy órát mindenki a forradalomra való emlékezésnek szentelt. A KMT felszólította a sztrájkolókat a munka felvételére. Ezen a napon néma tüntetéssel emlékeztek a munkások az Alföldi Kecskeméti Konzervgyárban arra, hogy egy hónappal korábban tört ki a forradalom. Rózsa Sándor verset olvasott fel, utána Pullay Béla beszélt a munkásokhoz: „Munkás társak! Emlékezzünk az egy hónappal ezelőtti történet véres eseményekre, gondoljunk arra, hogy hány anya féltő szeretettel nevelte gyermekét, kik most életüket áldozták a szabadságért. Ezeket zárjuk szívünkbe, és az emléküket örökké őrizzük meg!”¹²⁵ Más üzemekben,

¹²¹ BKMÖL XXXII. 12. 7/a.

¹²² A munkástanács-elnökök kérdeznek – a szovjet katonai parancsnok válaszol. In: Petőfi Népe, 11. évf. 270. sz. (1956. november 16.) [1. p.]

¹²³ 13 000 munkás nevében elfogadták a budapestiek felhívását. Kecskeméten is megindult a termelő munka. In: Petőfi Népe, 1. évf. 16. sz. (1956. november 18.) [1. p.]

¹²⁴ BKMÖL XXV. 30/b. B. 1055/1957. ifj. Nagy Sándor pere.

¹²⁵ BKBM B. 1157/1957. Pullay Béla és társai pere. Vádirat.

így például a Gépgyárban is volt megemlékezés. Egy rövid cikk egyébként a Petőfi Népében is megjelent ebből az alkalomból „Október 23.” címmel.¹²⁶ A megye más településein is voltak megemlékezések, Kiskunhalason például gyertyás felvonulást szervezett Nagy Szeder István és Kurdics József.

1956. november 26-án zajlott a Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezete Kecskemét Városi Bizottságának vezetőségválasztási nagygyűlése az Úttörőházban, 300-400 résztvevővel.¹²⁷ Eljött Pullay Béla, Lázár Ákos és Bognár Ferenc is a kecskeméti munkástanácsok képviselőjében. Pullay Béla felszólalásában támogatásáról biztosította a pedagógusokat, és megígérte, hogy ismerteti a munkástanács előtt is a tanárok sérelmeit. Összefogásra szólított fel, és kérte a tanárokat, hogy magyar szellemben neveljék az ifjúságot. A hozzászólások után került sor a titkos szavazásra, ennek eredményeként dr. Rakó István lett a szakszervezet elnöke. A szakszervezet kecskeméti tagsága hitet tett az október 23-i forradalom vívmányai mellett, amelyek közül a legfontosabbak: a függetlenség, a demokrácia, a nemzeti sajátosságok figyelembe vétele, a szovjet csapatok sürgős kivonása az ország területéről. Hangzottak a Rákosi–Gerő-klikk politikájával való szakítás, és a pártbefolyástól mentes, független szakszervezet megteremtésének szükségességét. Mindezt sztrájkfenyegetéssel nyomatékosították. 12 pontos követeléseik lényege: csatlakozás a Nagybudapesti Központi Munkástanács követeléseire, a pedagógus forradalmi tanácsok városi és járási szervezeteinek fenntartása, a tanítás szabadsága, vallásoktatás engedélyezése, az oktatásügyi vezetők szakszervezeti ellenőrzése, a jogtalanul elbocsátott pedagógusok rehabilitálása, a pedagógusok szociális helyzetének javítása.

Az AKK munkástanácsának november 28-i ülésén Pullay Béla elmondta, hogy hiába fáradoznak azon, hogy összehozzák a területi munkástanács gyűlését.¹²⁸ Az orosz parancsnokság, a megyei és városi tanács minden módon gátolja ezt a törekvésüket. Beszámolt a Központi Munkástanácsnál tett november 26-i látogatásukról is. Ekkor beszéltek Rácz Sándorral, akivel egyeztettek az álláspontjaikat, és megbeszéltek a tennivalókat. A KMT ülésén jelen volt Kádár János, Apró Antal és Münnich Ferenc is. Szóba került a karhatalom, a deportálások ügye, és a tisztai nyilatkozat kérdése is. Münnich Ferenc engedékenynek mutatkozott ezekben a kérdésekben. A KMT követelte, hogy a kormány nyilatkozzék Nagy Imre és társai sorsáról, és adjon lapengedélyt a Központi Munkástanácsnak.¹²⁹ Az ózdi vaskohászok küldöttének a kérdésére Kádár kénytelen volt elismerni, hogy a Munkástanács az, amely ma a kezében tartja a hatalmat az országban. A munkások tiltakoztak az ellen is, hogy a párt minden erővel törekszik az üzemi alapszervezetek létrehozására. Figyelmeztették Kádárt, hogy kormányának nincs társadalmi bá-

¹²⁶ Népiújság, 11. évf. 251. sz. (1956. november 24.) [2. p.]

¹²⁷ BKMÖL XXV. 30/b. B. 1490/1957. dr. Orosz László pere.

¹²⁸ BKMB B. 1157/1957. Pullay Béla és társai pere. Az AKK munkástanácsának 1956. november 28-i jkv-e.

¹²⁹ 1956 kézikönyve. I. Kronológia. Írta és összeáll.: Hegedűs B. András, Beck Tibor, Germuska Pál. Budapest. 1996. 259. p.

zisa: „Kádárnak nincs mire támaszkodnia, csak a szovjet fegyverekre, mi viszont a munkásságra támaszkodunk. A szovjet csapatok elmennek, de a munkásság itt marad. Mi lesz akkor Kádárral és kormányával?”¹³⁰

November 29-én a városi munkástanács formálisan is megbízta a két összekötőt, hogy képviselje a testületet a Központi Munkástanácsnál. Vlacsil Tibor ezt nem vállalta, így Bognár Ferenc és B. Hajagos Károly lett a küldött. Ők hozták a tájékoztatókat, röpcédulákat és a szóbeli utasításokat, amelyeket aztán Pullay Bélának és Bíró Sándornak adtak át. B. Hajagos Károly és Bognár Ferenc november 29-én vagy 30-án Budapestre utazott a Központi Munkástanácshoz, ahol leadták a megbízólevelüket. A KMT Nemeskéri Józsefet jelölte ki, hogy Kecskemétre menjen a területi munkástanács megalakulását segíteni. B. Hajagos Károly részt vett az értekezleten, amelyen a sajtóbojkottról döntöttek. Az erre felhívó közleményt november 30-án adta ki a KMT. Pullay Béla eközben Kecskeméten szervezte a területi munkástanács alakuló gyűlését a Cifrapalotába. Engedélyt kért és kapott a megyei tanácstól, a rendőrségtől és a szovjet parancsnokságtól. Dallos Ferenc a munkástanácsok felépítésében a jugoszláv minta követését javasolta Pullay Bélának, eszerint hármastagozódnak kellene kialakítani. Legalul az üzemi munkástanácsok fognak össze a területi munkástanácsokat, a felső szinten pedig a központi munkástanács lenne. Dallos kilátásba helyezett egy Jugoszláviába szóló tanulmányutat is, ennek a támogató gesztusnak a hitelét azonban megkérdőjelezi, hogy ugyannerre az időpontra meghívót küldött szét a munkástanácsok elnökeinek a megyei tanács épületében tartandó megbeszélésre, ily módon akarván szabotálni a területi munkástanács megalakulását. Később tévedésnek minősítette a meghívásokat. Nyilván hasonló taktika jellemezte Dallos magatartását a munkástanácsokkal szemben, általánosságban is. Frontális támadást nem indíthattak ellenük egyelőre, de megpróbálták befolyásuk alá vonni őket. A munkástanácsok vezetői pedig azt a taktikát követték, hogy színleg engedtek a hatalom felől rájuk nehezedő nyomásnak, az együttműködést azonban kijátszották. Pullay mellett Bíró Sándor, Lázár Ákos és Vlacsil Tibor is fontos szerepet játszott az említett összejövétel megszervezésében.

December 1-jén reggel Bognár Ferenc, B. Hajagos Károly és Rózsa Sándor hozta a KMT küldöttét Budapestről.¹³¹ Pullay Béla délelőtt 10-kor nyitotta meg a Cifrapalotába összehívott gyűlést. Néhányan a megyei tanácsra mentek, és csak később a Cifrapalotába. Pullay Béla tudhatott Dallos Ferenc keresztbe szervezéséről, ugyanis állítólag egy embert a tanács elé állított, hogy küldje a munkásvezetőket a Cifrapalotába. Pullay egyébként meghívta a pártbizottság néhány tagját és a szakszervezeteket is. A hívatlanul

¹³⁰ BKMB B. 1157/1957. Pullay Béla és társai pere. Az AKK munkástanácsának 1956. november 28-i jkv-e.

¹³¹ BKMB B. 1157/1957. Pullay Béla és társai pere. Az AKK munkástanácsának 1956. november 28-i jkv-e. A Kecskeméti Gépgyár Munkástanácsának Általános helyzetkép című beszámolója, 1956. december 6. 3. p. Ez az egyetlen dokumentum eddig, amely tényként közli a területi munkástanács megalakulását, az időpontot viszont két nappal későbbre teszi: „December 3-án megalakult Kecskeméten a munkástanácsok csúcsparancsnoksága, hosszas küzdelem után. A megalakulást csak a Budapesti Szovjet Katonai Parancsnokság utasítására voltak hajlandók engedélyezni a helyi hatóságok.”

megjelenő Gombos Aladárt és Fekete Miklóst azonban Bognár Ferenc eltávolította a teremből. Pullay Béla még november második felében tárgyalta a pártbizottságon a munka felvételéről és a fegyelem helyreállításáról. A pártbizottság ezeket a kérdéseket akarta tárgyalni a Cifrapalotában. A gyűlést tehát előre megbeszélt programmal hívták össze, ez azonban nem volt azonos a pártbizottság programjával. Körülbelül 100-150 személy gyűlt össze, az alakuló gyűlés levezető elnöke Bíró Sándor, a Lakatosipari Vállalat munkástanácsának elnöke volt.¹³² Többen szót kaptak. A Budapestről leküldött szervező, Nemeskéri József felszólalásában támadta a szovjeteket és a Kádár-kormányt. Felszólította a munkástanácsokat, hogy igyekezzenek gátolni a párt-szervezést az üzemekben, szorgalmazzák a rákosisták eltávolítását és a szovjet csapatok kivonását. Utána ismertette a Központi Munkástanács álláspontját.

Pullay Béla elmondta, hogy most élhet mindenki a szólásszabadsággal, szintén követelte az oroszok kivonulását és a többpártrendszer engedélyezését. Hangoztatta, hogy a munkástanácsoknak nyilvánosságra van szükségük, ezért javasolta, hogy kérjenek egy oldalt a Petőfi Néptől, hogy ismertetni tudják az olvasókkal a területi munkástanács közleményeit. Ezután ismertette a hallgatósággal a Kecskeméten nagy felháborodást keltő Kocher-ügy részleteit és fejleményeit¹³³. Utána közölte, hogy céljuk a megyei munkástanács létrehozása, a tanácsok újraválasztása, a rendőrség, a bíróság és a párt ellenőrzése, felülvizsgálata, a rákosisták eltávolítása. Külön karhatalmat javasolt felállítani a munkástanácsok számára, mégpedig úgy, hogy a munkástanácsok által javasolt munkásokat felfegyverzik. Amint látjuk, meglehetősen ambiciózus politikai programot fogalmazott meg, gyakorlatilag a hatalom teljes vertikumának felügyeletét követelte a munkástanácsnak. Ezután B. Hajagos Károly felolvasta a sajtóbojkottra felszólító röpcédulát. Bognár Ferenc felszólalásában felvázolta a forradalom kitörése óta eltelt időszak eseményeit. Javasolta, hogy hozzanak határozatot, amely kitiltja az MSZMP szervezeteit az üzemekből. Nagyjából ekkor érkeztek meg azok, akiket megtévesztett Dallos elterelő hadművelete, és mégis a megyei tanácson gyülekeztek. Valószínűleg Dallos Ferenc is ekkor jött meg, a neki szegezett vádak ellen azzal védekezett, hogy tévedés történt, a tanácsnak nem állt szándékában szabotálni a területi munkástanács megválasztását.¹³⁴ Vlacsil Tibor rákosistának

¹³² ÁBTL 3. 1. 9. V-150364. 56. p.

¹³³ A megyei tanács a december 5-i vb-ülésen tárgyalta az ügyet. Kocher László vb-elnökhe-lyettes itt elmondta, hogy a november 4. utáni pesti utazása nagyon megviselte az idegeit. Fenntartotta véleményét, hogy az állam a munkásosztály rovására gondoskodott a pedagógusokról, a gyászlobogók kitevésését pedig provokációnak nevezte. Hangsúlyozta kommunista meggyőződését, de nem tartotta magát magyarellenesnek. Szűcs Béláné vb-tag is úgy vélte, hogy a pedagógusok kommunistaellenes hangulatot keltek. A pedagógusok képviselője, dr. Rakó István követelte a kompromittálódott vezetők leváltását, sikerült is Kocher felfüggesztését elérnie.

¹³⁴ BKMB B. 1157/1957. Pullay Béla és társai pere. Az 1958. november 25-i tárgyalási jegyzőkönyv. Dallos Ferenc tanúvallomása. Érdekes, hogy Dallos például Pullaynak is küldött meghívót a tanácsra. Pullay reggel át is ment, de nem tudott Dallossal tárgyalni. Vlacsil Tibor az 1958. november 14-i tárgyalási jegyzőkönyvben állítja, hogy a Cifrapalotában elmondta az összegyűlt küldötteknek, hogy Dallos akarta megakadályozni a területi munkástanács gyűlését.

nevezte Dallost, szemére vetette, hogy meg akarta akadályozni a gyűlést. Pullay Béla ezután szavazásra tette fel, hogy maradhat-e Dallos a gyűlésen, a források azonban nem szólnak arról, hogy Dallos Ferenc végig a teremben maradt-e.¹³⁵

Megegyezés született arról, hogy az üzemek nagyságuk függvényében küldenek be választott képviselőket a területi munkástanácsba, amely 20 tagú lesz. A határozat szerint a 20 főből 16 munkás, 4 pedig értelmiségi lett volna.¹³⁶ Úgy tervezték, hogy 1000 munkásra jut egy delegált, választás szempontjából a kisebb üzemeket összevonták. A számokból látható, hogy körülbelül 16 ezer munkás lehetett ekkoriban a megyében. Bács-Kiskun megye foglalkoztatási szerkezete egyértelműen mezőgazdasági jellegű volt. A községekben azonban sok helyen működött állami gazdaság, földműves-szövetkezet, kisipari termelőszövetkezet, terményértékesítő vállalat, magtermelő vállalat, mezőker vállalat, valamilyen kihelyezett üzemegység és gépállomás. Ezekben is alakultak munkástanácsok, amelyek nagy mértékben megnövelték a területi munkástanács hatókörét. Ekkor a területi munkástanácsnak csak a tíz kecskeméti tagját választották meg, mivel a megye területének pontos felosztása, illetve a képviselők megválasztása és delegálása még nem zajlott le teljesen. A testület elnöke Pullay Béla lett. Tagjai: Nagy Sándor, Kötörő István, Bognár Ferenc, B. Hajagos Károly, Vlacsil Tibor, Gara Sándor, Nagygyörgy Ede és dr. Rakó István.¹³⁷ Megegyeztek, hogy a hiányzó tagokat két nap múlva választják meg. Erre azonban nem került sor, mert kevés volt a kiszabott idő a tagok megválasztására, ezért december 8-ára halasztották az eseményt.

A Cifrapalotából Pullay Béla, B. Hajagos Károly és Bognár Ferenc a Petőfi Népe nyomdájába ment a sajtóbojkottról szóló röpcédulákat kinyomtatni. A megbeszélésen részt vett Welther Dániel, Csáky Lajos, a nyomda igazgatója, Faragó Imre és a nyomda munkástanácsának elnöke is. A nyomda munkástanácsa ígéretet tett a röpcédulák kinyomtatására, Faragó Imre pedig azt mondta Welthernek, ha nem nyomtatják ki a röpcédulákat, Pullayék megakadályozzák a Petőfi Népe megjelenését. Pullay egy oldalt követelt a Petőfi Népétől a területi munkástanács számára. B. Hajagos kilátásba helyezte, ha nem segít a szerkesztő, bojkotálni fogják a napilapot. Welther engedélyezte a röpcédulák kinyomtatását, bár vallomásaiban később az ellenkezőjét állította. A nyomdából a szovjet parancsnokságra mentek, ahol Pullay, B. Hajagos és Nyári Ferenc bejelentette a munkástanács megalakulását. Hajagos este elvitte a kész röpcédulákat a nyomdából, kb. 2000-2500 darab készült sárga másolópapírra. Másnap reggel a Cifrapalotában osztották szét terjesztésre. A röpcédulákat a munkástanács-elnökök terjesztették, a Gépgyárban Vlacsil Tibor, a Terményforgalmi Vállalatnál pedig Lázár Ákos. A sajtó-bojkottra való felhívás eredményes volt. Másnap, harmadnap százsámra égették

¹³⁵ BKMB B. 1157/1957. Pullay Béla és társai pere. Az 1958. november 25-i tárgyalási jegyzőkönyv. Dallos Ferenc tanúvallomása. A szavazás eredménye nem derül ki a peranyagból, de nyilván távoznia kellett.

¹³⁶ ÁBTL 3. 1. 9. V-150364. 56. p.

¹³⁷ Uo. 57–58. p.

el az emberek az újságosbódék előtt a Petőfi Népet. Még december 1-jén délután áthívta Dallos Ferenc a megyei tanácsra Pullay Bélát, Nemeskéri Józsefet és még egy személyt. A megbeszélésen a pártbizottság vezetői is jelen voltak.¹³⁸ A megbeszélés után utazott vissza Nemeskéri József Bognár Ferenc és B. Hajagos Károly kíséretében Budapestre.

December 5-én B. Hajagos Károlyt letartóztatták Budapesten, este azonban elengedték. Ezt azonban Pullay Béla nem tudta, ezért december 6-án Budapestre utazott a Központi Munkástanácshoz. Itt Babay István titkár felelősségre vonta a területi munkástanács létrejöttének és működésének késlekedése miatt, hiányolta a megye képviselőjét a Központi Munkástanácsban. Pullay azt válaszolta, hogy legfőképpen a szovjetek akadályozzák létrehozását. December 6-án a KMT memorandumot adott ki, melyben a gazdasági kamarákról szóló elképzelését tette közzé, és felhívott az Országos Munkástanács megalakítására. Hazatértük után Pullay Béla még aznap összehívta a nagyobb üzemek munkástanácsainak az elnökeit az AKK-ba. Itt az összegyűlt 20-25 fő, köztük Bognár Ferenc, aki a tanácsok ellenőrzésében és a rendőrség megtisztításában jelölte meg a fő feladatot. Körülbelül egy órát tanácskoztak, majd megegyeztek, hogy december 8-án kiegészítik a területi munkástanácsot a még hiányzó képviselőkkel.

December 8-án a KMT ülést tartott az Építők székházában. Sok vidéki küldött jelent meg, köztük Bognár Ferenc is. Az ülés közben érkezett a salgótarjáni sortűz híre. A résztvevők többsége a figyelmeztető sztrájk mellett foglalt állást, így a Központi Munkástanács kiadta a sztrájkfelhívást. Válaszként a kormány betiltotta a KMT-t és a területi munkástanácsokat. Az Építők székházában letartóztatták a munkástanácsok küldötteit. Megbízottak vitték vidékre a sztrájkfelhívást. Kecskemétre Bognár Ferenc hozta a titkos, szóbeli utasítást, amely a sztrájkról határozott a Központi Munkástanács betiltása elleni tiltakozásként. Ez eredetileg üzemeken belüli tiltakozást jelentett volna, tüntetések nélkül, hogy az összeütközéseket kerüljék.¹³⁹ December 8-án Kecskeméten csak néhány munkástanács-vezető jött össze a Cifrapalotában. Kevés volt az idő a képviselők megválasztására, ezért megegyeztek, hogy a sikeres választás után telefonon fogják összehívni ülésüket. A területi munkástanács teljes tagságának név szerinti megválasztása tehát nem járt sikerrel, erre a kormány területi munkástanácsokat feloszlató rendelete miatt nem is került sor később sem.

A BAJAI MUNKÁSTANÁCSOK NOVEMBERI TEVÉKENYSÉGE

Baján nem szűnt meg a nemzeti bizottság tevékenysége, jöllehet Kerek István járási párttitkár javasolta, hogy „likvidálják mindjárt az első napokban az ellenforradalmi társaságot.” A szovjet városparancsnok kívánságára azon-

¹³⁸ ÁBTL 3. 1. 9. V-150364. Dallos Ferenc tanúvallomása.

¹³⁹ HL XI. 22/a. B. 24/1958. Lukács András pere. Bognár Ferenc 1957. február 28-i kihallgatási jegyzőkönyve.

ban a testület dr. Antóny János vezetésével kénytelen-kelletlen együttműködött a visszatérő kommunista hatalommal. Dr. Vágvölgyi Ferenc november 7-én mondott le a tanácselnöki (polgármesteri) tisztségéről, és ekkor Osztermann Béla, az előző vb-elnök elfoglalta a helyét. A szovjetek egyébként már érkezésükkor hozták magukkal Nagy István munkásvezető letartóztatási parancsát, de a helyzet ekkor még nem volt erre alkalmas. November 6-a körül a szovjet parancsnok összehívatta a tanácsházára a munkástanács-elnököket, hogy rábírra őket a munka felvételére, amit azok megtagadtak. A mögöttük álló munkásság minden szavazáson, amit ekkoriban rendeztek, a sztrájk folytatása mellett foglalt állást. A Gyapjúszoövetgyárban, a megye legnagyobb ipari üzemében november 7-én alakult meg a végleges munkástanács, amelyik egy négyponthoz kiáltványt állított össze: „A Bajai Gyapjúszoövetgyár a sztrájk folytatása mellett foglal állást annak leszögezése mellett, hogy a kapitalista és nagybirtokos félhűbéri államrendszer visszaállítását nem akarja. Ezzel szemben a következőket követeljük: (...) – A szovjet hadsereg azonnal szüntesse be a harcot, és azonnal kezdjék meg a kivonulást az ország területéről. – A dolgozók a Kádár-kormányt nem ismerik el. A nép által választott Nagy Imre-kormány mellett foglalnak állást. – Követeljük a Nagy Imre-kormány által elfogadott pontok maradéktalan teljesítését. – Továbbra is követeljük a semlegesség kimondását, a Varsói Szerződés felbontását.”¹⁴⁰

November 8-án a munkástanácsok és a nemzeti bizottság vezetői tárgyalást folytattak a szovjet városparancsnokkal. A szovjeteknek az volt a céljuk, hogy a munka felvételére rábírák a munkásokat.¹⁴¹ Dr. Antóny János volt a gyűlés levezető elnöke, az elnöki asztalnál, a szovjet tisztek mellett ült. Antóny János bejelentette a gyűlés célját, majd felkérte a megjelenteket, hogy énekeljék el a Himnuszt. Utána ismertette a nemzeti bizottság eddigi tevékenységét, és a városi eseményeket. Kijelentette, ha a küldöttek bizalmát elvesztette volna a nemzeti bizottság, úgy jogukban áll azt visszavonni. Szerinte a szovjet parancsnok nem akar a város belső ügyeibe beavatkozni. „Hogy mi lesz, azt nem tudom, de egyet tudok, ha a magyar nemzetet akarják elpusztítani, az nem fog sikerülni.” Nagy István a megye és a város legnagyobb üzeme, a Gyapjúszoövetgyár nevében kijelentette, hogy nem veszik fel a munkát. Antóny János felajánlotta a maga és a nemzeti bizottság lemondását, de ezt sem a szovjet parancsnok, sem a munkástanácsok küldöttei nem fogadták el, és elhatározták, hogy küldöttséget menesztenek a kormányhoz, hogy követeléseiket ismertessék.¹⁴² November 10-én a sztrájkbizottság, amelyet a városi munkástanács egyik formájának tekinthetünk, összehívta a munkástanácsok képviselőit. Baján egyébként november 4-ére hirdették meg a városi központi munkástanács megalakítását az üzemek, de erre a szovjet tá-

¹⁴⁰ BKMB B. 1237/1957. Nagy István és társai pere. Ítélet.

¹⁴¹ BKMB B. 386/1957. dr. Antóny János pere. Az 1958. július 22-i tárgyalás jegyzőkönyve. Dr. Antóny János tárgyalási vallomása. 16. p.

¹⁴² Gergely Ferenc: Baja, 1956. Baja. 1997. 94. p.

madás miatt nem került sor.¹⁴³ A sztrájbizottság felszólította a megjelente-
ket, hogy továbbra is szorgalmazzák a régi vezetők eltávolítását. Itt is elhatá-
rozták, hogy egy küldöttség a fővárosba megy tájékozódni.

November 12-én munkástanács-ülés volt a Gyapjúsövetgyárban. Itt
ismét szóba került a sztrájk, és egy hétpontos határozatot hozott a munkásta-
nács. Ebben kijelentették, hogy a munkások a sztrájk mellett vannak annak
tudatában is, hogy a sztrájk idejére nem kapnak fizetést. A munkástanács
ezért elhatározta, hogy a rászorulókat segíyezi, ennek megszervezésével
Krix Andrást bízta meg. Az iskolákban is szünetelt a tanítás. A sztrájkoló pe-
dagógusok és a munkások megsegítésére Tölgyesi János Kincses János tá-
mogatásával gyűjtést kezdeményezett.¹⁴⁴ A gyűjtésben Puskás Lili tanárnő is
részt vett.¹⁴⁵ A hivatalok, valamint az olyan alkalmazottak, akik dolgoztak, fi-
zetésükből adakoztak a sztrájkolóknak. Kincses János mint a Bajai Pedagó-
gus Forradalmi Tanács elnöke a tanárok között szervezett gyűjtést. Ennek so-
rán tizenhétezer forint gyűlt össze, amit Kincses János az Asztalosipari KTSZ
sztrájkolóinak juttatott el.¹⁴⁶ A sztrájkok idején élelmet is gyűjtöttek falun a
munkástanácsok megbízottai, hogy a munkások megélhetését segítsék. Ebben
Nagy István is részt vett. A Nemzeti Banktól is vettek fel pénzt, amelyen
élelmiszert vásároltak, majd később törlesztették a kölcsönt. Az egyiket pél-
dául úgy, hogy a pécsbányatelepi népboltnak posztót szállítottak, cserébe
élelmiszert kaptak, amit a munkásoknak eladtak, a befolyó összegből pedig
törlesztettek a banknak.¹⁴⁷ A Gyapjúsövetgyár munkástanácsa is határozatot
hozott, hogy az összes üzem bevonásával küldöttséget menesztenek a kor-
mányhoz. Követelték, hogy a kormány nevezzen meg konkrét időpontot a
szovjet csapatok kivonására, és a magyar rendfenntartó alakulatokba vonják
be a szabadságharcosokat is. Követelték a gyülekezési szabadságot és a sza-
bad választások kiírását, továbbá azonnali tüzszünetet, és tárgyalásokat a még
harcoló munkások és bányászok küldötteivel. A sztrájkhoz való jogot to-
vábbra is fenntartották.¹⁴⁸ A határozatok értelmében november 13-án reggel
indult el a küldöttség az Autóközlekedési Vállalat két Wartburgjával Buda-
pestre. A tíztagú küldöttség, amelynek tagja volt Nagy István, Patocska Józ-
sef, Hantos Károly és Hunya Árpád is¹⁴⁹, egyenesen a Parlamentbe ment,
ahol Kádár Jánossal akartak tárgyalni. Ő azonban nem fogadta őket, ezért
Marosán Györgynek adták elő jövetelük célját. Marosán mindenféle tárgyalás
vagy engedmény feltételeként a munka felvételét szabta meg. Közölte, hogy
a többpártrendszerrel most folynak a tárgyalások, de munkáspárt csak egy
lesz, mégpedig az MSZMP. A szovjetek távozásának időpontját a kormány
fogja eldönteni. Megígérte, hogy a forradalomban résztvevőket, akiknek nem
tapad vér a kezéhez, nem vonják felelősségre. Követelte a sztrájk beszünteté-

¹⁴³ ÁBTL 3. 1. 9. V-150364. 143. p.

¹⁴⁴ Gergely Ferenc: Baja, 1956. Baja. 1997. 96. p.

¹⁴⁵ BKMÖL XXV. 30/b. B. 1710/1957. Puskás Lili pere. Ítélet. 4. p.

¹⁴⁶ BKMÖL XXV. 30/b. B. 1814/1957. Kincses János és Tóth Pál Zoltán pere. Ítélet. 8. p.

¹⁴⁷ BKMÖL XXV. 30/b. B. 1352/1957. Hunya Árpád pere. Az 1958. február 4-i tárgyalás
jegyzőkönyve. Szabó István tárgyalási vallomása. 14. p.

¹⁴⁸ BKMB B. 1237/1957. Nagy István és társai pere. Ítélet.

¹⁴⁹ BKMÖL XXV. 30/b. B. 1352/1957. Hunya Árpád pere. Ítélet. 4. p.

sét. A tárgyalás után Nagy István a Parlament alagsorában nyilatkozott a rádiónak: „Itt Nagy István, Baja város munkástanácsainak küldötte beszél. Szerencsésen megérkeztünk, a kormánynál Marosán György elvtárral beszélünk. Beszélgetésünkről otthon munkatársainak beszámolunk. Holnap érkezünk.” A küldöttség délután négy óra körül jött el a Parlamentből, és november 14-én értek vissza Bajára.¹⁵⁰ A budapesti út alkalmával a bajai küldöttség valószínűleg felvette a kapcsolatot a Nagybudapesti Központi Munkástanács-csal, esetleg részt is vettek az alakuló ülésén. A visszaút során Kecskeméten felvették a kapcsolatot az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár munkástanácsával is. Felhívták Pullay Béláékat a Posztógyár memorandumához való csatlakozásra. Követeléseik teljesítése érdekében általános sztrájkra szólítottak fel az egész megyében. Az AKK munkástanácsa csatlakozott a sztrájkfelhíváshoz. A Központi Munkástanács megalakulásánál egyébként Kecskemétről jelen volt Bognár Ferenc és B. Hajagos Károly is.¹⁵¹

A következő napokban óriási nyomás nehezedett a munkástanácsokra a sztrájk megszüntetése érdekében. A nemzeti bizottság állást foglalt a munka beindítása mellett, és november 17-én Antóny János egy felhívást intézett a bajai munkásokhoz, amelyben a munka felvételére szólított fel. A munkásokat azonban nem sikerült rábírnia a sztrájk abbahagyására. Ezért november 18-ára újabb gyűlést hirdettek a munkástanácsok képviselőinek.

November 18-án ismét összehívták a munkástanács-vezetőket. Ismét Antóny János elnökölt a gyűlésen. Reggel a városi tanácsházán Dallos Ferenc, a megyei tanács elnöke, aki akkor érkezett Bajára, közölte Antóny Jánossal, hogy Osztermann Bélát leváltják, helyére Vincze Ferenc kerül. A KIOSZ termében majdnem ezer ember jött össze. Jelen volt Dallos Ferenc és Török László, a megyei tanács által kiküldött biztos, a bajai párt- és tanácsi vezetők, a nemzeti bizottság tagjai, a munkástanácsok képviselői, valamint a rendőrség és a szovjet parancsnokság is. Két napirendi pont volt: Vincze Ferenc megválasztása, és a kormánytól járt küldöttség beszámolója. Antóny János nyitotta meg a gyűlést, majd „Dallos Ferenc nagyon mérsékelt, diplomatikus tájékoztatót adott az akkori politikai helyzetről.”¹⁵² Utána Antóny János terjesztette elő Vincze Ferencnek a városi tanács vb-elnökévé való kinevezését. Vincze Ferenc bemutató beszédet mondott, amelyben leszögezte, hogy kommunista volt, és az is marad. A megjelentek többsége nemtetszését fejezte ki emiatt. Antóny János hangoztatta a meggyőződését, hogy Vincze Ferenc alkalmas és képes a várost kivezetni a jelenlegi állapotából. Vincze Ferencet ezek után természetesen megválasztották. Ezért és a munka felvételére felszólító előző napi felhívásért többen támadták Antóny Jánost. Dr. Szabó László a Posztógyár képviselőjében felelősségre vonta, hogy a munkástanácsok megkérdése nélkül adta ki a felhívást. Hozzá csatlakozott egy fiatalember, a MÁV képviselője is. Ekkor Antóny János megkérdette:

¹⁵⁰ Gergely Ferenc: Baja, 1956. Baja. 1997. 95. p.

¹⁵¹ BKMÖL XXXII. 12. 7/a.

¹⁵² BKMB B. 386/1957. dr. Antóny János pere. Az 1958. július 22-i tárgyalás jegyzőkönyve. Antóny János tárgyalási vallomása. 17. p. Vincze Ferenc vallomása szerint viszont Dallos azt fejegette, hogy ellenforradalom van, mire a munkásküldöttek lehurrogták.

„Mond-ja fiatalember magának van-e kenyere? Mire azt választ kapta, hogy nincsen. Látja, nekem van, és ha a munkát nem vennék fel, később is lenne, mégis a munka felvétele mellett foglalok állást.”¹⁵³ Óriási felháborodást váltott ki Antóny ezen kijelentése, mire közölte, hogy a jövőben semmilyen megbízatást sem vállal. Nagy István ismét beszámolt a Marosánál lezajlott tárgyalásról, és a fővárosban tapasztaltak alapján Nagy István is a munka felvétele mellett foglalt állást. Sokan hevesen elleneztek ezt, dr. Szabó László a helyéről felugorva árulónak nevezte Nagy Istvánt, kijelentette, hogy a sztrájkot a munkások megszavazták, és csakis egy újabb szavazás dönthet a munka felvételéről is, egy ember nem határozhat erről egyedül. A gyűlés résztvevői úgy döntöttek, hogy a budapesti üzemek álláspontjától teszik függővé a munka beindítását. Ezért egy újabb küldöttség összeállításáról döntöttek, amelyik a fővárosba utazik az ottani nagyobb üzemekbe.¹⁵⁴ A frissen kinevezett Vincze Ferenc így látta az akkori helyzetet: „Miután a városi tanács vb-elnökségét átvettem, a tanács az első időszakban csak papíron működött. Abban az időben az ügyeket a munkástanács városi bizottsága intézte. Ez a bizottság irányította a városban az életet. Antóny János a munkástanácsokkal tárgyalt, olyan feladatokat kapott, amiket a munkástanács a tanácsnak nem tett volna meg.”¹⁵⁵ Az üzemekben szavazást tartottak a sztrájk folytatásáról, a Posztógyárban a munkások túlnyomó többsége mellette szavazott.¹⁵⁶ Kijelentették, hogy akkor veszik fel a munkát, ha az eddigi követeléseiket teljesítik, és a budapesti munkásság többsége is a sztrájk abbahagyása mellett dönt. November 19-én a szovjet városparancsnok azonban összehívta a munkástanácsok vezetőit, és minden kommentár nélkül megparancsolta, hogy vegyék fel a munkát. Ellenkező esetre letartóztatásokat és üzembezárásokat helyezett kilátásba. Ekkor Antóny János kijelentette: „Látják, ha pár nappal ezelőtt tett javaslatomat elfogadták volna, most emelt fővel dolgozhatnánk, most pedig dolgoznunk kell.”¹⁵⁷ A sztrájk mellett való kitartásnak azonban volt politikai eredménye a bajai munkástanácsok számára. November 20-án ülést tartott a városi tanács vb, amelyen a szovjetek követelésére kiegészítették a testületet a forradalom néhány vezetőjével, majd december 1-jén a városi tanácsgyűlésbe került be a nemzeti bizottság körülbelül húsz tagja. November 20-án jelen volt a vb-ülésen Török László a megyei tanács által kiküldött biztos, Házi Jenő vezérőrnagy, valamint a forradalom több bajai vezetője is. Török László közölte, hogy az ülés célja Osztermann Béla felmentése, amit a megyei tanács szóbelileg már meg is tett. További napirendi pont néhány vállalati igazgató felmentése, és újjak kinevezése. A részletes ismertetést dr. Antóny Jánosra, a nemzeti bizottság elnökére bízta. Ő elmondta, hogy a vb-elnöki posztot Vincze Ferenc kapta, és

¹⁵³ BKMB B. 386/1957. dr. Antóny János pere. Az 1958. július 22-i tárgyalás jegyzőkönyve. Antóny János tárgyalási vallomása. 18. p.

¹⁵⁴ BKMB B. 1237/1957. Nagy István és társai pere. Ítélet.

¹⁵⁵ BKMB B. 386/1957. dr. Antóny János pere. Az 1958. július 23-i tárgyalás jegyzőkönyve. Vincze Ferenc tárgyalási vallomása. 62. p.

¹⁵⁶ Gergely Ferenc: Baja, 1956. Baja. 1997. 96. p.

¹⁵⁷ BKMB B. 386/1957. dr. Antóny János pere. Az 1958. július 22-i tárgyalás jegyzőkönyve. Antóny János tárgyalási vallomása. 18. p.

beszámolója szerint a munkástanácsok döntöttek Vincze Ferenc mellett. Antóny János ezután ismertette a vb kibővítésének módját. A vb eddigi tízenhárom fős létszámát felemelték huszonegyre. A régi tagok közül tízet visszahívtak, a leváltandó kommunisták névsorát Vincze Ferenc utasítására Nagy Istvánnak kellett felolvasnia. A jegyzőkönyv szerint leváltásukat főleg a munkástanácsok és a parasztság képviselői követelték. Bekerült a vb-be ekkor többek között Nagy István, dr. Szabó László, Agatity József, Bácskai Kornél, dr. Antóny János, Pataki Ede, Böröcz Jenő, Laki László, Lelkes Péter, Pestuka Dezső, Végvári László, dr. Paulai János és Gyulavári József. A vállalatok munkástanácsainak követelésére ekkor egy sor vállalatigazgatót is leváltottak, helyükre pedig a munkástanácsok vezetői, illetve jelöltjei kerültek. A vb ezután jóváhagyta a Pedagógus Forradalmi Tanács beadványát, amelyben az iskolaigazgatók leváltását jelentette be. Karajkó János bejelentette, hogy a pártszékházat átadják lakások céljára.¹⁵⁸ Az egyezségről tájékoztatót adott ki a Munkástanácsok Végrehajtó Bizottsága november 20-án. Ebben közölték, hogy a szovjet parancsnokság megtiltott mindennemű felvonulást és csoportosulást az egész ország területén. Megparancsolták a szovjetek, hogy november 21-től mindenki vegye fel a munkát, az ellenszegülőket letartóztatják. November 20-án este 9 óráig minden fegyvert be kell szolgáltatni. A szovjetek megfenyegették a munkástanácsok vezetőit, ha valaki nem engedelmeskedik a rendeleteiknek, akkor a munkástanácsok vezetőit és tagjait fogják letartóztatni, a sztrájkban résztvevő üzemeket pedig bezáratják. Ezért a munkástanácsok elhatározták, hogy november 21-től felveszik a munkát. Ezenkívül bejelentették, hogy a munkástanácsok képviselői bekerültek a tanács vb-be, ahonnan a dolgozók bizalmát nem élvező tagokat visszahívták. Leváltották a vezetésre alkalmatlan vállalatigazgatókat. Megígérték, hogy kézbe veszik a lakáskiutalások és a munkások szociális problémáinak intézését.¹⁵⁹ November 21-én megindult a munka.¹⁶⁰ A munka beindítása után a munkástanács bojkottálta a tanácsot, minden ügyel a nemzeti bizottsághoz fordult.¹⁶¹ December elején Kerek István járási párttitkárnak sikerült elérnie, hogy a szerinte túlzottan engedékeny szovjet parancsnokot leváltásák. Új szovjet városparancsnok érkezett Bajára.¹⁶² December 6-án a Bajai Sütőipari Vállalat irodájában tartottak gyűlést a munkástanácsok vezetői. Céljuk a Bajai Központi Munkástanács megalakítása volt. A Gyapjűszövetgyárat Nagy István és Patocskai László képviselte, ők ismertették a gyűlés célját, hangoztatták a testület megalakításának szükségességét. Feladatként a bajai munkásság érdekképviseleti egységének megteremtését, és a városi tanács vb ellenőrzését jelölték meg. Meghatározták, hogy az egyes üzemek hány főt válasszanak a városi munkástanácsba. A nagyobb vállalatok egy-két, a kisebb-

¹⁵⁸ BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. A bajai városi tanács vb 1956. november 20-i ülésének jegyzőkönyve. (38/8/1956. jkv. Másolat.)

¹⁵⁹ Uo. 1. dosszié. Baja város és járás. Tájékoztató a Bajai dolgozók és munkástanácsok részére.

¹⁶⁰ BKMB B. 1237/1957. Nagy István és társai pere. Ítélet.

¹⁶¹ Uo.

¹⁶² BKMB B. 386/1957. dr. Antóny János pere. Az 1958. július 23-i tárgyalás jegyzőkönyve. Jerkovics Sándor tárgyalási vallomása. 36. p.

bek pedig közösen választott egy képviselőt küldhettek a központi munkástanácsba. Utána konkrétan kijelölték, melyik vállalat hány főt delegálhat. Majd felszólították a megjelenteket, hogy a küldötteket minél hamarabb válasszák meg, lássák el megbízólevéllel, és küldjék be a központi munkástanács ülésére. A városi tanács vezetősége az ülést azonban nem engedélyezte, a meghívók kibocsátását megtagadta, ezért a városi munkástanács megalakítása így nem sikerült. Más adatok szerint a Bajai Központi Munkástanács megalakítása, amely ellenőrzése alá helyezte volna a tanácsot, a lépés célszerűsége körüli nézeteltérés, valamint a politikai akarat, elszántság hiánya miatt maradt el.¹⁶³

A DECEMBERI SZTRÁJKOK

Kecskeméten december 9-én a Katona József Gimnázium diákjai közül sokan sztrájkoltak, egyszerűen hazamentek az iskolából, az élen dr. Orosz László osztályával. A városi pedagógus szakszervezet december 10-én a tanítás folytatását határozta el, a járási szakszervezet viszont ellenkező határozatot hozott, így a Kecskeméti járás sok községében szünetelt az oktatás a 48 órás sztrájk idején.¹⁶⁴ December 10-én kora délután rendkívüli munkástanács-ülésein tárgyalták az Alföldi Kecskemét Konzervgyárban a sztrájkfelhívást. Ezen az ülésen valószínűleg jelen voltak a város üzemi munkástanácsának vezetői is, és a sztrájk megtartása mellett döntöttek.¹⁶⁵ A hangulat radikálizálódására jellemző, hogy december 10-én két diák, Dárdai Vilmos és Zombori Imre kormányellenes rölapokat ragasztott ki szerte a városban. Ezeket részben maguk készítették, részben pedig Dárdai Vilmos hozta Budapestről, Vörös Imre nevű évfolyamtársától. A röpcédulákat a Gépgyárnál, a nagyobb középiskoláknál, a Rákóczi úton és a piac környékén terjesztették. Itt fogták el őket a rendőrök. A cédulákon a kormány és a szovjet megszállás ellen szólaltak fel, sajtóbojkottra és sztrájkra buzdítottak, párhuzamot vontak 1848 és 1956 között, az elesettek tiszteletére szólítottak fel. Az orosz katonák is találkozhattak egy hozzájuk szóló, anyanyelvükön írt röplappal, melyben a szemükre vetették, hogy igazságos forradalmat nyomtak el.¹⁶⁶

A megyében a Nagybudapesti Központi Munkástanács betiltása miatt meghirdetett 48 órás sztrájk tulajdonképpen 72 óráig tartott, ugyanis a Bajai Gyapjűszövetgyár munkásai már december 10-én sztrájkba léptek, és másnap a többi bajai üzem is követte őket.¹⁶⁷ Nagy István, ekkor már a végleges mun-

¹⁶³ Gergely Ferenc: Baja, 1956. Baja, 1997. 97. p.

¹⁶⁴ BKMÖL XXV. 30/b. B. 1490/1957. dr. Orosz László pere.

¹⁶⁵ BKMÖL XXV. 30/b. B. 393/1958. Lázár Ákos pere.

¹⁶⁶ BKMB B. 587/1957. Dárdai Vilmos és Zombori Imre pere. Dárdai műegyetemi hallgató volt, Zombori pedig ipari tanuló. A kecskeméti bíróság 6 és 4 hónapra ítélte őket, másodfokon viszont 3 és 2 év lett a büntetésük.

¹⁶⁷ BKMB B. 1237/1957. Nagy István és társai pere. Az 1958. február 14-i tárgyalás jegyzőkönyve. Bogács Géza tárgyalási vallomása. 267–269. p.

kástanács elnökeként kijelentette, hogy a sztrájk jogáról nem mondanak le, a Kádár-kormányt pedig nem látják megfelelő garanciának arra, hogy az igényeit teljesíti.¹⁶⁸

December 11-én kora reggel az üzemekben szavazásra tették fel a munkástanácsok a sztrájk kérdését, és a munkások többsége a sztrájk megtartása mellett foglalt állást. Szintén kora reggel Ferencz Béla és Bogdány Károly, a vasutas munkástanács vezetői körbejárták a nagyobb üzemeket és néhány iskolát. Egyrészt ellenőrizték, hogy fognak-e sztrájkolni, másrészt pedig értesítették a sztrájkról esetleg még nem tudó üzemeket. A gyárak és üzemek előtt többnyire szovjet tankok és páncélcsovcik álltak.¹⁶⁹ Az üzletek zöme zárva volt. Fél 11-kor egy 30-40 főből álló csoportosulás keletkezett a Kossuth-szobornál. Egy lány elszavalta a Nemzeti dalt, elhangzott a Himnusz és a Szózat.¹⁷⁰ Néhány beszéd is elhangzott, Pullay Béla is szólt a tüntetők-höz.¹⁷¹ Aztán körülbelül 500 fő elindult a MÁV-állomás felé. A hamarosan 3-4000 főre duzzadó tömeg a Rákóczi utcán vonulva Kossuth-nótákat énekelt. Az első sorban mentek a kecskeméti munkástanácsok vezetői. A Rákóczi utca végén a menet megfordult, és ismét a főtérre vonultak a tüntetők. A teljesen békés jellegű felvonulás körülbelül két óráig tartott. Egy 100-150 főből álló csoportosulás a Kinizsi Konzervgyárba ment, ahol az ottaniakat leállásra szólították fel. Azután ismét felvonultak a Rákóczi utcán. A karhatalmi szervek feloszlításukra indultak, három szovjet tank is megjelent. Az egyik karhatalmista csoport például a városháza udvaráról rontott a tüntetőkre, akik azonban nem hátráltak meg, hanem visszaszorították oda őket. Ezután dördültek el a fegyverek, lőttek a karhatalmisták, és a szovjet tankok is tüzet nyitottak a levegőbe. Erre az emberek szétszéledtek, majd kis csoportokban újra összeverődtek. A tüntetők között sok diák és pedagógus is volt. A kijárási tilalom kezdetét 22 óra helyett 18 órára tette a hatalom, a tüntetők közül több embert letartóztattak. December 12-én kinyitottak az élelmiszerüzletek, de hamarosan be is zártak. A két konzervgyárban reggel felvették a munkát, de még délelőtt leálltak. Fél tíz táján ismét összejött a téren egy 400-500 fős tömeg, mire megjelent a rendőrség, a honvédség, a karhatalom és a szovjetek. Sortűzzel oszlatták fel a tömeget. Ekkor halt meg egy eltévedt golyótól Szabó János, a városi tanács egyik osztályvezetője, aki a pártbizottság erkélyén állt. Életét vagy egy szovjet sorozat, vagy egy karhatalmista golyója oltotta ki.¹⁷² Délután 3 óra tájban azonban a Kossuth-szobor környékén megint 5-600 ember gyülekezett. Lövészek dördültek újfent, 22 embert letartóztattak. Bakos István ipari tanulót délelőtt az Arany János utca sarkán egy karhatalmi tiszt

¹⁶⁸ BKMB B. 1237/1957. Nagy István és társai pere. Az 1958. február 14-i tárgyalás jegyzőkönyve. Ítélet.

¹⁶⁹ BKMÖL XXV. 30/b. B. 1456/1957. Ferencz Béla és Bogdány Károly pere.

¹⁷⁰ Rendőrségi napi jelentések. Szerk.: Kajári Erzsébet. I. 1956. október 23–december 12. Budapest. 1996. 483., 501. és 527. p.

¹⁷¹ BKMÖL XXXII. 12. 7/a.

¹⁷² Nem lehetetlen, hogy Szabó János halálában szerepet játszott volna valamilyen módon az a körülmény, hogy 1956. november 10-én egy beadványban feljelentette Mészáros Árpádot, a városi tanács vb elnökhelyettesét, és Mező Mihályt, a vb titkárát. A feljelentésben „ellenforradalmi” cselekedetekkel és különböző visszaélésekkel vádolta őket. BKMÖL XXXV. 1. 1. fond 918. ö. e.

pisztollyal combon lőtte.¹⁷³ December 12-én este a város üzemi munkástanácsainak elnökei egy közös állásfoglalást adtak ki arról, hogy másnap a gyárak felveszik a munkát.¹⁷⁴

A sztrájk mellett szórványosan fegyveres ellenállásra is került sor a megyében. Baján még november 9-én a Tél utca 6–7. szám alatt, majd a kiscsávolyi iskolában találkozott egymással Bobek Károly, két öccse, valamint Szalai Mihály, Eichardt Ottó, Paritty Gyula, Polyák Ferenc, Bartha Kálmán és még nyolc-tíz fiatal. A szovjetek elleni fegyveres ellenállást fontolgatták. Megtudták, hogy a bajai rendőrség négy fiataalt elfogott. Megbeszélték, hogy estére mindenki szerez fegyvert, és megtámadják a rendőrséget. Este Bobek Károly, Szalai Mihály és Eichardt Ottó csellel behatolt a rendőrségre, majd Bobek Károly az ügyeleti szobában tüzet nyitott a rendőrökre. A támadás következtében egy rendőr meghalt, négy másik pedig megsebesült.¹⁷⁵ Kecskeméten a december 11–12-én lezajlott tüntetéseket ifj. Góbor Ferenc – aki nemzetőr volt a forradalom alatt – úgy értékelte, hogy ismét kitört a forradalom a városban. Este több társával elment Csík Antalhoz, a Városföldi Állami Gazdaság igazgatójához, hogy felelősségre vonja, „miért sanyargatja a szegény népet”. Végül nem bántalmazták Csík Antalt, Góbor Ferenc néhány lövést azért leadott a levegőbe. Másnap a karhatalmisták egy szovjet páncélos támogatásával kerítették be tanyájukat, és elfogták őket. A december 11-én kihirdetett statárium értelmében a Kecskeméti Helyőrség Katonai Bírósága december 16-án halálra ítélte ifj. Góbor Ferencet, akit december 20-án a Csalánosi erdőben kivégeztek.¹⁷⁶

A RESTAURÁCIÓ KEZDETE

November 5-én, még a korábbi első számú vezetők nélkül, ülést tartott az új kommunista párt megyei ideiglenes intéző bizottsága, amely a legfontosabb feladatnak a párt újjászervezését jelölte meg. Határozott az úgynevezett „néphatalom” helyi szerveinek visszaállításáról, és ezekből a forradalom mellé állók eltávolításáról. A nemzeti és forradalmi bizottságokban szerepet vállalókat differenciáltan ítélték meg. Megállapították, hogy megállták a helyüket, akiket a párt állított oda. A maguktól bekerülteket viszont ellenforradalmárnak titulálták.¹⁷⁷ A Kádár-kormány egyébként nem oszlatta fel egyből a forradalmi bizottságokat, csak intézkedési jogkörüket

¹⁷³ BKMÖL XXIII. 556/b. Kecskemét Város Tanácsa Végrehajtó Bizottsága Igazgatási Osztályának iratai. Igazgatási Csoport iratai. 254/1957 (benne 4892/1956.).

¹⁷⁴ Nem tudjuk milyen módon született meg ez a döntés.

¹⁷⁵ Gergely Ferenc: Baja, 1956. Baja. 1997. 94. p.

¹⁷⁶ HL XI. 26/a. B. 482/1956. ifj. Góbor Ferenc és társai pere (Kecskeméti Helyőrség Katonai Bírósága Rögtönítélő Tanácsa). A december 11-i statárium nem tartalmazta a halálbüntetést, azzal csak 13-án egészítették ki. A védelem hiába hivatkozott erre, Góbor Ferencet halálra ítélték.

¹⁷⁷ A tanácsok munkája az állami és tömegszervezeti feladatok végrehajtásában. In: Válogatott dokumentumok a párt újjászervezésének és megszilárdításának történetéhez Bács-Kiskun megyében. 1956. november–1957. szeptember. Szerk.: Bársony Ferenc. Kecskemét. 1983. 114. p.

vette el, tanácskozó szervvé degradálva őket. Viszont felszólította őket, hogy távolítsák el soraikból az ellenforradalmárokat. A megyében ettől kezdve ismét a megyei tanács kezében volt a hatalom, de nyilván döntő szava volt kezdetben a szovjet városparancsnoknak is. Az ideiglenes megyei pártvezetés november 8-án ült össze a Központi Ideiglenes Intéző Bizottság november 6-i felhívásának megtárgyalására. Létrehozták a megyei intézőbizottság elnökségét, amelynek Molnár Frigyes lett az elnöke, tagjai pedig: Erdősi József, Gombos Aladár, Pankovics Józsefné, Simó Tibor. Felhívták a volt MDP városi, járási, községi alapszervezeteit, hogy haladéktalanul hozzanak létre ideiglenes bizottságokat, válasszanak elnökségeket, tartsanak taggyűléseket, és hajtsák végre a Kádár-kormány rendelkezéseit. Az MSZMP Ideiglenes Kecskemét Városi Intézőbizottsága is megalakult november 8-án délelőtt 9-kor. Ez 15 tagú volt, és szintén 5 tagú elnökség irányította, Gombos Aladár vezetésével. Elnökségi tagok: Magyaródi Sándor, Bertók Zsigmond, Krizsán János, Fekete Miklós. Az intézőbizottság tagjai:¹⁷⁸ Kovács Pál, Bakos István, Szili István, Nagymarosi Kálmán, Kulik Ilona, Szecsei Teréz, Bagi Demeter, Szabó Adorján, Huszár Kázmér, Papp Ferenc.

Másnap Molnár Frigyes és Simó Tibor Szolnokra utazott, hogy felvegyék a kapcsolatot Kádárékkal, de már nem találták ott a kormányt. Ezért november 12-én Budapestre utaztak, ahol Kiss Károly fogadta őket. Itt azt az utasítást kapták, hogy kövessék a párt és a kormány határozatait. A megyei intézőbizottság kezdetben valószínűleg folyamatosan ülésezett, ezt hamarosan heti, majd kétheti ülésezés váltotta fel. Ezekben az üléseken határoztak a hatalmi szervek, a párt és a tanácsok újjászervezéséről, megerősítéséről, a karhatalom megszervezéséről, ütőképessé tételéről, a közrend, közbiztonság megszilárdításáról, a munkástanácsok háttérbe szorításáról. Minden égető probléma megoldását megígérték, például a pártélet demokratizmusának fejlesztését, a kollektív vezetés érvényesítését, a tanácsok munkájának javítását. Ezenkívül a törvényesség betartását, az állampolgári jogok biztosítását, a mezőgazdaság fejlesztését, a termelőszövetkezeti „mozgalom” korszerűsítését, a tanyavilág támogatását, a területi ipar fejlesztését, a helyi ipar megszervezését, a foglalkoztatási gondok enyhítését, a város- és községfejlesztés meggyorsítását. Az ígéretekre szükség is volt, ugyanis például a megye területén a forradalom előtt meglévő 357 téeszéből 1957 elejére 157 maradt. Mivel elsősorban a kicsi és veszteséges téeszek oszlottak fel, ez körülbelül 33%-os tagsökkenést és 32%-os földterület-csökkenést jelentett. A működő téeszekben 70 pártalapszervezet volt mindössze 802 taggal.¹⁷⁹ Az új kommunista párt helyzete 1956 decemberében még mindig meglehetősen ingatag volt.

¹⁷⁸ Megalakult Kecskeméten az MSZMP ideiglenes városi intéző bizottsága. In: Petőfi Népe, 11. évf. 265. sz. (1956. november 10.) [1. p.]

¹⁷⁹ A Bács-Kiskun megyei termelőszövetkezetek helyzete. In: Válogatott dokumentumok a párt újjászervezésének és megszilárdításának történetéhez Bács-Kiskun megyében. 1956. november–1957. szeptember. Szerk.: Bársony Ferenc. Kecskemét. 1983. 67–70. p.

A megyében összesen 255 alapszervezet volt 3982 taggal.¹⁸⁰ Ez 15%-a az október előttié, amikor 799 alapszervezet létezett 22 000 taggal. Önállóan szinte sehol sem alakult pártszervezet, az átlépők többsége a szegényparasztságból, a téészek volt MDP-tagjaiból került ki. A középparasztság és az egyéni parasztság kevésbé képviseltette magát, ők még reménykedtek a parasztpárt megalakulásában. Legrosszabb helyzetben éppen a munkások körében, a gyárakban, az üzemekben voltak. Hasonló volt a helyzet az értelmiség körében. Korábban legalább a falusi tanítók körében értek el eredményeket, most ők is távol tartották magukat a párttól. A párt és állami alkalmazottak közül a munkás és szegényparaszt származásúak zöme viszont átlépett.¹⁸¹ A pártszervezést gátolta, hogy az üzemekben fejtették ki a legnagyobb ellenállást a kommunistákkal szemben, a szervezőmunka többnyire abbamaradt a megalakulással, a létrejött alapszervezetek nem működtek. A szervezést irányítani hivatott pártapparátus szervezettsége is hagyott kívánni valót maga után: a 281 politikai munkatárs közül 87 távozott, és csak négy újat sikerült beállítani. Az apparátusból kikerült kádereket igyekeztek a fegyveres erők felé orientálni.¹⁸² Az új tagok beszervezése érdekében különös gondot fordítottak az üzemekre, pártszervezőket küldtek ki a 10 legnagyobb üzembe, akik állandóan ott tartózkodtak. Látogatták a régi párttagokat, akiknek fontos szerepet szántak az agitációban. Az agitációs-propaganda részleg feladatául tűzték ki, munkatervet dolgozzon ki a hatékonyabb tagszervezés érdekében. A sajtó feladata a párt népszerűsítése és a forradalom besározása volt. A községekbe egy-egy hétre állandó pártszervezőket osztottak be, az itteni kis szervezetek összevonására törekedtek, hogy „ne osszák meg a kommunisták erejét”. Igyekeztek gondoskodni arról, hogy a széthullott alapszervezetek megüresedett pártházait ne adják fel.¹⁸³ A következő év februárjában már 434 alapszervezet működött 6811 taggal, akinek 5%-a, 374 fő, teljesen új volt.¹⁸⁴ A megyei aktívaértekezleten elhangzott beszámoló már arról beszél, hogy februárban „tömegével voltak pártnapok, pártgyűlések, megbeszélések”. A párt az ifjúság megszerzéséről sem mondott le, noha megállapították, hogy a diákok az „ellenforradalom” befolyása alá kerültek Kecskeméten és Baján. Ennek ellensúlyozására erős, világos programú marxista-leninista ifjúsági szervezet létrehozását határozták el. Ez lett a KISZ, a párt ifjúsági szervezete.

¹⁸⁰ Borsodi Gyögy: A pártszervezés helyzete a megyében. 1956. december 15. In: Válogatott dokumentumok a párt újjászervezésének és megszilárdításának történetéhez Bács-Kiskun megyében. 1956. november–1957. szeptember. Szerk.: Bársony Ferenc. Kecskemét. 1983. 43–47. p.

¹⁸¹ Borsodi Gyögy: A pártszervezés helyzete a megyében. 1956. december 15. In: Válogatott dokumentumok a párt újjászervezésének és megszilárdításának történetéhez Bács-Kiskun megyében. 1956. november–1957. szeptember. Szerk.: Bársony Ferenc. Kecskemét. 1983. 43–47. p.

¹⁸² Uo.

¹⁸³ Ezeknek klubjelleggel akartak kölcsönözni. Tekepályával, házi borkiméréssel igyekeztek fokozni az agitáció erejét (!).

¹⁸⁴ Molnár Frigyes beszámolója a megyei aktívaértekezleten 1957. márc. 7. In: Válogatott dokumentumok a párt újjászervezésének és megszilárdításának történetéhez Bács-Kiskun megyében. 1956. november–1957. szeptember. Szerk.: Bársony Ferenc. Kecskemét. 1983. 71–88. p.

Mivel annak, hogy a MEFESZ irányítását megszerezhessék esélye sem volt, így erről lemondtak. Más ifjúsági szervezetekre, így a Magyar Diákok Nemzeti Szövetségére, a Forradalmi Ifjómunkás Szövetségre (FISZ), az Egységes Parasztfjúság Országos Szövetségére (EPOSZ), melyek amúgy is közel álltak a párthoz, a KISZ-be való beolvasztás sorsa várt. A működő diákszervezeteket szintén bekényszerítették a KISZ-be.

Dallos Ferenc, a megyei tanács vb-elnöke november 9-én tért vissza Kecskemétre, és ebben az időszakban jelent meg ismét a városban Daczó József, Gyurkó Lajos és Arany László is. November 8-án a megyei tanácson megbeszélés volt, amelyen Kocher László vb-elnökhelyettes leszögezte, hogy a legfőbb államhatalmi szerv a megyében a megyei tanács végrehajtó bizottsága. Kijelentette, hogy a munkástanácsoknak nincs joguk eltávolítani az igazgatókat, ehhez Mészáros László szakszervezeti képviselő azt is hozzátette, hogy a szakszervezet sincs joguk feloszlatni, ugyanis az érdekképviselő a szakszervezet feladata, a munkástanács pedig igazgatási szerv lesz. A kormány is hasonló rendeleteket hozott, de csak két nappal később. A kormány összekötőt küldött a megyéhez, ennek mintájára a megye is küldött embereket a járásokhoz és a városokhoz. A kormányösszekötőt a megyében Szabó Károly volt, aki részt vett a megyei tanács vb-üléseiben. A vb a gazdasági feladatok ellátására közellátási bizottságot hozott létre, Varga Jenő vb-elnökhelyettes vezetésével. Az országos közellátási biztos, Nyers Rezső hamarosan közellátási kormánybiztossá nevezte ki Varga Jenőt. A közellátási bizottság az ellátás biztosítása érdekében kereskedelmi megállapodásokat kötött a későbbiekben más megyékkel, illetve Jugoszláviával és Romániával, ahonnan szén, fát, petróleumot, gázolajat és sót hozott.¹⁸⁵

A megye ekkor önálló külkereskedelmet folytatott a két szomszédos országgal, az exportkötelezettség alól pedig felmentést kapott.

A megyei tanács vb november 21-i ülésén¹⁸⁶ kimondták, hogy a vb a Munkás-Paraszt Kormány programját elfogadja. Dallos hangsúlyozta, hogy a megyei tanács vb átmeneti szünetelése alatt a megyei forradalmi bizottság fenntartotta a rendet és a nyugalmat. A forradalmi bizottságoknak ezután főként tanácsadó szerepben kell működni, olyan politikai szervekként, amelyek együttműködnek a végrehajtó bizottságokkal, de személyi kérdésekben nem dönthetnek.¹⁸⁷ A megyei tanács vb intézkedett arról, hogy a járá-

¹⁸⁵ 600 vagon szén, 10 000 négyzetméter táblaüveget, cementet, tejport kap megyénk a szomszédos Jugoszláviától. Visszatért megyénkbe a Vajdaságban járt megyei küldöttség. In: Petőfi Népe, 11. évf. 267. sz. (1956. november 13.) [3. p.]

¹⁸⁶ BKMÖL XXIII. 1/a. A Bács-Kiskun Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának (VB) iratai. Ülésjegyzőkönyvek (a továbbiakban: XXIII. 1/a.). 7-27/1957. 1956. november 21-i ülés jkv-e.

¹⁸⁷ Érdemes feleleveníteni Dallos álláspontjának változásait a forradalmi bizottságokkal kapcsolatban. A forradalom első napjaiban, míg a megyében nyugalom volt, nem ismerte el ezeket. Október 26-án elutasította Daczó javaslatát a megyei forradalmi bizottság létrehozására. A kecskeméti felkelés leverése után, a megyei tanács vb október 28-i rendkívüli ülésén a vb-t nyilvánította a legfőbb államhatalmi szervvé, az alakuló bizottságokat tanácskozó szervvé degradálta. A budapesti fejlemények hatására 30-án létrehozták az ideiglenes megyei nemzeti bizottságot, ezt nevezve ki a legfőbb hatalmi szervnek, ezzel gyakorlatilag félre-dobva a vb-t. A megyei forradalmi bizottság megalakulásakor Dallos kiszorult a testületből. A szovjet támadás után ismét a megyei vb lett a legmagasabb közigazgatási szerv a megyében.

sokban bizottságok vizsgálják meg a községekben végbement személyi változásokat, amelyről jelentést tettek a megyei vb-nek. A járási vezetők feladatukra kapták, hogy derítsék ki a községi tanácsstagok október 23-a utáni tevékenységét. Az alsóbb tanácsok végrehajtó bizottságai november végén mindenhol megkezdték működésüket – legalábbis a megye ezt jelentette a kormánynak. A községi forradalmi és nemzeti bizottságok a legtöbb helyen működtek a november 4-i szovjet támadás után is. A funkciójukba visszatérni szándékozó községi vezetők persze szorgalmazták a közigazgatási forradalmi szervek felszámolását, november hónapban azonban ehhez még gyenge volt a hatalom. A megyei vb leszögezte, hogy csak a tanácsok birtokolhatják a közigazgatási és végrehajtó hatalmat, és mellettük a nemzeti, forradalmi bizottságok – természetesen csak azok, amelyek nem fejtettek ki „ellenforradalmi” tevékenységet –, csak tanácsadóként működhetnek. November folyamán sok helyen a községi tanács vb-eket kiegészítették a forradalmi bizottságok vezetőivel, tagjaival úgy, hogy a vb létszámát általában felémelték, és kooptálták a forradalmi bizottság tagjait. A forradalmi bizottságoknak azonban, főleg a nagyobb községekben, olyan nagy volt a társadalmi támogatottsága, hogy a megemelt létszámú vb-kben sok helyen többségbe kerültek a forradalmi bizottságok tagja, így tulajdonképpen a forradalmi bizottságokat egészítették ki néhány mérsékelt és népszerűbb korábbi vb-vezetővel. Ez történt például Bugacon, ahol a községi tanács végrehajtó bizottságában a régi tagok közül csak hárman maradtak, a többi tizenhét tag a nemzeti bizottság soraiból került ki, a vb-elnöke pedig a községi nemzetőrség parancsnoka lett. Hasonló folyamat zajlott le más községekben, például Tiszakécskén, Izsákon, Lakiteleken és Orgoványon is. A városi tanács vb-kbe is kerültek be a forradalmi bizottságok tagjai közül. Kecskeméten a városi forradalmi bizottság elnöke, Tóth László, november 7-én városi vb-elnök-helyettese lett, Baján láttuk, hogy a nemzeti bizottság és a munkástanácsok több tagja is bekerült a vb-be. Kiskunfélegyházán a városi forradalmi bizottság elnöke, Czákó József, egészen 1957 februárjáig volt a városi tanács vb-elnöke. A 17/1956. sz. kormányrendelet feloszlatta a közigazgatási forradalmi bizottságokat, ezután lehet a tanácsok kizárólagosságáról beszélni. A tanács vb-kbe bekerült forradalmi bizottsági tagok 1957 elejéig tarthatták meg funkciójukat, akkor a racinálizálás során eltávolították őket. Néhány helyen, Orgoványon, Alpáron és Bugacon azonban december 5-e után is működött illegálisan a nemzeti bizottság. Heródek Jánost, aki a Orgoványon a nemzeti bizottság és a tanács vb-elnöke is volt egy személyben, december 19-én felszólította a járási tanács, hogy egyik funkciójáról mondjon le. December 31-én lemondott a nemzeti bizottság elnöki tisztségéről, de továbbra is megtartotta a vb-elnöki tisztségét. Ekkor szűnt meg a nemzeti bizottság, bár egyes adatok szerint ekkor új elnököt választottak, és tovább működött a testület. Heródek Jánost és a nemzeti bizottság tagjait végül 1957. január 22-én a tanácsházáról vitte el a karhatalom, amikor visszahelyezték a régi vb-elnököt a funkciójába.

December 5-én ismét ülést tartott a megyei tanács vb. Ezen a Kocher-ügyről, a munkástanácsokról és a forradalmi bizottságokról szóló kormányrendeletéről tárgyaltak. Hangsúlyozták, hogy a munkástanácsokat „ővni kell attól, hogy a szocializmussal szembenálló erők eszközévé váljanak.” A kormány forradalmi bizottságokat megszüntető rendelete is helyeslésre talált. A szovjetek kérték emlékművük helyreállítását. A vb határozatot is hozott az emlékmű helyreállításáról és megkoszorúzásáról.¹⁸⁸ 1956. november végén, december elején kezdtek el működni a végrehajtó bizottságok, de az „ellenforradalmi elemek” eltávolítása vontatottan haladt. December és április között több helyen tartottak a tanácsok gyűlést, amelyeken a tanácstagság 60-80%-a jelent meg. A „racionalizálásról” szóló 15/1956. sz. kormányrendelet megvalósítása természetesen nem csupán a költségek csökkentését és a szakmai szempontok fokozottabb érvényesítését célozta, hanem a megtorlás eszköze is volt. A „szélesebb társadalmi alapú” tanácsrendszer megvalósítása persze csak fikció maradt. Tervezték a végrehajtó bizottságok kibővítését volt munkástanácsokkal, olyan pedagógusokkal, orvosokkal, szakemberekkel, akik magukévá tették a „szocialista építés érdekeit”. Folyt tehát a tisztogatás, de mivel sok régi szakember munkájára szükség volt, velük szemben azt a követelményt támasztották, hogy munkájuk párosuljon politikai öntudattal. A létszámcsonkítás után a járásokban és a városokban csökkent, a községek-nél nőtt a tanácsapparátus létszáma. A megyei tanács új létszáma 1957 januárjában 226 fő, a forradalom előtt 352 volt.¹⁸⁹ A megyében levő 6000 tanácstagból kb. 200-an álltak az „ellenforradalom” mellé a kormánynak küldött megyei jelentés szerint.¹⁹⁰ Ugyanezen jelentés szerint a megye területén 262 vb-tagot mondattak le, közülük 142 került vissza funkciójába. A megyei, városi és járási tanácsok vezetőségében kevés személyi változás történt, a hatalom következetesen törekedett arra, hogy a forradalom előtti vb-vezetők visszakerüljenek a helyükre.

A MEGTORLÁS

A Kádár-kormány és vidéki hívei számára a legfontosabb az volt, hogy minél előbb saját fegyveres erő álljon rendelkezésre. A karhatalom felett természetesen ismét a párt, az MSZMP megyei titkára rendelkezett. A megtorlás tulajdonképpen a szovjetek bevonulásával azonnal megkezdődött, hiszen felszólítás nélkül tüzeltek a szovjetek Kecskeméten a visszatérő ávosok által megjelölt épületekre, aminek több magyar katona és civil is áldozatául esett. Mindez a megfélemlítést szolgálta. A karhatalom Bács-Kiskunban november 8-án alakult meg a kormány és az Elnöki Tanács rendelete alapján. A karhatalom Bács-Kiskun megyei parancsnoka először Szentkirályi Frigyes, a nemzetőrség Gyurkó által kinevezett korábbi parancsnoka, majd néhány nap

¹⁸⁸ BKMÖL XXIII. 1/a. 7-28/1956.

¹⁸⁹ Uo. 1-1/1957. Az 1957. január 16-i ülés jkv-e. A Minisztertanácsnak küldött 1098/1957-es jelentés 337 apparátus tagot említ, amelyből 1957. márciusára maradt 218 fő.

¹⁹⁰ BKMÖL XXIII. 2/c. 1098/1957.

múlva Homoki Imre alezredes lett, de Gyurkó és Sucin is hamarosan visszatért. A pufajkás fegyveres csoportok azonban már közvetlenül a szovjet támadás után elkezdtek megalakulni és működni. Karhatalmi szempontból a 3. hadtest parancsnokságához tartozott Szeged, Dél-Dunántúl, Csongrád, Békés és Hajdú megye, Nyíregyháza és a Mezőtúri járás. Homoki Imre úgy rendelkezett, hogy az a parancsnok felelős az adott terület karhatalmi biztosításáért, amelyiknek az egységei ott állomásoznak. Így Bács-Kiskun megye északi részéért az 5. gépesített hadosztály parancsnoka, a megye déli részéért és Szeged városáért pedig a 27. hadosztály parancsnoka. A honvéd karhatalomba elsősorban a hadtest hivatásos tisztjei kerültek, de bevettek továbbszolgáló tiszthelyetteseket és tartalékosokat is. A tiszti nyilatkozat aláírása persze feltétel volt. A karhatalomba kerültek a forradalom alatt sérelmet szenvedett párt- és állami vezetők, az ávósok, a partizánok, az 1919-esek és a kipróbált kommunisták közül is sokan. A pártbizottságok feladata volt a karhatalom szervezésének segítése, és a koordinálás a karhatalom, a rendőrség és a szovjet csapatok vezetői között. A propaganda érdekében az első napokban magukhoz ragadták a megyei lapok felügyeletét, és a kecskeméti rádiót is újra üzembe helyezték. Kecskeméten Lukács András százados, aki a forradalom alatt szintén a nemzetőrség egyik parancsnoka volt, lett a karhatalom első városi vezetője. November 22-én azonban őt is leváltották, ahogy hamarosan azokat a katonatiszteket is eltávolították, akik valamilyen szerepet vállaltak a forradalom alatt. November 25-én 600, december elsején 762, márciusban pedig 1300 fő volt a karhatalom létszáma a megyében.¹⁹¹ November 6-án tért vissza Sucin József kormánybiztosként a hadtesttörzshöz, majd Gyurkó Lajos is megjelent Liszt Vilmos politikai tiszt kíséretében. Feladatuk a karhatalmi alegységek szervezésének irányítása volt. Sucin ekkor politikai tájékoztatót is tartott a tiszteknek a belpolitikai és a nemzetközi helyzetről, valamint a kormány által rájuk bízott feladatokról. Egyébként ezzel hozta összefüggésbe október 31-i távozásukat is, úgy állítva be, mintha valamilyen különleges feladatot kaptak volna, és ezért hagyták el szolgálati helyüket: ez „...eloszlatta a korábban táplált kételyeket, ami távozásukkal kapcsolatban alakult [sic!] ki.” Gyurkó Lajos december elején már Egerben volt, és az ottani sortűzben játszott szerepet. A 3. hadtest felügyelete alá tartozó területen a karhatalom a szovjet csapatok támogatását élvezve részt vett a későbbi tüntetések feloszlításában Kecskeméten, Baján, Orosházán, Békéscsabán, Battonyán, Mezőkovácsházán, Hódmezővásárhelyen és más településeken is.

A karhatalom országosan és Bács-Kiskun megyében is december elejére, közepére került bevethető állapotba. Kecskeméten első akciójuk a december 11–12-i tüntetések szétverése volt. Ekkor erősítést kaptak a rendőrségtől és a szovjetektől, valamint Kecskemétre rendelték a szabadszállási karhatalmi alakulatot is. Az akcióban körülbelül 180 karhatalmista vett részt. Hamarosan megkezdődtek a tömeges razzia is a megyében, amelyek a lakosság megfélemlítését és a bosszúállást szolgálták. Baján december 19-ére virradó éjjel került sor ilyen tömeges razziára. Az akcióban részt vett a bajai

¹⁹¹ Berki Mihály: Pufajkások. [Budapest.] 1993. A karhatalom működtetése a megyékben. Bács-Kiskun megye. 58–62. p.

karhatalom és egy, a magasabb egységtől kiküldött akciócsoport is. Az erősítésre azért volt szükség, mert a fővárosban az a hír járta, hogy „Baja város hamu alatt izzó parázs.”¹⁹² A razzia során a karhatalmisták a saját házában, vagy annak udvarán megölték Wittner Jakabot.¹⁹³ A bajai karhatalom jelentése szerint a karhatalmisták egymást veszélyeztetve lövöldöztek, mire többen hasra vágták magukat. Egy távolabbi karhatalmista azt hitte, hogy eltalálták őket, és lelőtte az áldozatot.¹⁹⁴ Több embert is őrizetbe vettek, főleg a forradalomban résztvevőket, illetve munkástanács-vezetőket. A városi tanács vb rendkívüli ülést tartott, és tiltakozó jegyzéket küldött a megyéhez és a kormányhoz.

Január 25-én általános razziát tartottak Kecskeméten. A piacok, áruházak, vasútállomások, középületek átkutatása során 109 embert tartóztattak le.¹⁹⁵ Február 2-án megismételték az ellenőrzést, ekkor főleg a vendéglőket és szórakozóhelyeket vették sorra. Február 18-án razziát tartottak a Kecskeméti Katona József Gimnáziumban. A tanárokat és a diákokat ellenőrizték, az internátus vezetőjét tették felelőssé azért, mert az a hír járta, hogy többen disszidálni akarnak. Március 8-án az egész városra kiterjedő razziát tartottak reggel 8 és este 18 között. Ekkor 105 főt állítottak elő. Március 5-én általános ellenőrzést tartottak az iskolákban kora reggeltől 9-10 óráig. Ez kiterjedt a diákok holmijaira, a tantermek, tanári szobák, hálólhelyiségek, épületek átvizsgálására. Fegyvert nem találtak. Néhány tanárt és diákot előállítottak, mert a forradalom alatt megjelent újságokat és a volt Írószövetség által kiadott anyagokat találtak náluk. A razzia híre elterjedt a városban, lábra kapott a rémhír, hogy a karhatalom összeszedi a diákokat. A főtéren az Újkollégium körül tüntetés keletkezett, amit feloszlattak.

Rendszeres időközönként ügynevezett bűnüldözési operatív értekezleteket tartottak, melyeken részt vett a párttitkár, a bíróság elnöke, az ügyészség elnöke, a rendőrség és a karhatalom vezetője.

Ekkoriban a megyében 328 razzia volt, ennek során letartóztattak 3812 disszidálót, 322 szökött katonát, 197 volt rabot, 45 embercsempészt, 195 botrányokozót, 8 személyt gyilkossági kísérletért, 3 főt a karhatalom elleni erőszakért, 143 főt forradalmi tevékenységért, 153 főt izgatásért, 65 főt fegyverrejtegetésért és 622 főt „biztonsági okokból”.¹⁹⁶ December közepén jött létre a rendőri karhatalmi egység. A rendőrség létszámát 675 fővel emelték, 48 új rendőrőrsöt létesítettek, létrehozták az „R”-csoportot és a politikai nyomozóosztályt. Felülvizsgálták 129 ávós tisztet, és valamennyiüket átigazolták. 1957. március 15-ig 479 embert tartóztattak le valamilyen forradalmi tevékenység miatt, valamint elfogtak 501 volt rabot.¹⁹⁷

¹⁹² BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. A bajai városi tanács vb 1956. december 19-i rendkívüli ülésének jegyzőkönyve. (38/5/1956. jkv. Másolat.)

¹⁹³ Gergely Ferenc: Baja, 1956. Baja, 1997. 90. és 92. p.

¹⁹⁴ HL 1956-os gyűjtemény, 11/6. ö. e. 124–136. fólió. A Bajai Járási Karhatalom története.

¹⁹⁵ HL 1956-os gyűjtemény 11/3. ö. e. 50–81. fólió. A Kecskeméti Karhatalom története.

¹⁹⁶ Rendőrségi napi jelentések. Szerk.: Kajári Erzsébet. 1. 1956. október 23–december 12. Budapest. 1996. 60. p.

¹⁹⁷ Rendőrségi napi jelentések. Szerk.: Kajári Erzsébet. 1. 1956. október 23–december 12. Budapest. 1996. 61. p.

Eddigi kutatásaink során 369 pert sikerült felderíteni, melyeket a megtorlás során a megye lakosai ellen indítottak. Ezek összesen 871 embert érintettek. Tizenhárom halálos ítélet született, amelyek közül kilencet végre is hajtottak, négy ember ellen távollétében hozták meg a legsúlyosabb ítéletet. A kivégzettek.¹⁹⁸

ifj. Góbor Ferenc, dr. Szobonya Zoltán, Nagy Lajos, Patyi István, Szabó János, Kolompár Mátyás, Bobek Károly, Pekó István¹⁹⁹

Góbor Ferenc, Nagy Lajos és Szabó János kecskeméti cselekedeteiért kapta a legsúlyosabb büntetést. Őt életfogytiglani ítélet született, ebből kettő szintén a vádlottak távollétében. Ők a forradalom leverése után külföldre távoztak.

A megtorlás történetéhez tartozik, hogy decemberben, mikor a kormány ismét statáriumot hirdetett, a kecskeméti bírók nem akarták vállalni a statáriális eljárásokat, mivel olyan ingatagnak látták a Kádár-kormány helyzetét, hogy nem mertek az érdekében álló ítéleteket meghozni. Ezért kellett például ifj. Góbor Ferenc ügyében egy szegedi bírónak ítéleznie. Nagy Lajos ügyét dr. Magócsi Gézára akarták bízni, aki elfoglaltság miatt nem vállalta ezt. A november eleji rendőrségen történt összecsordulásukra hivatkozva utasította el a per tárgyalását. Így Nagy Lajost is egy Szegedről hívott bíróság ítélte el, a tárgyalások viszont Kecskeméten zajlottak.²⁰⁰ Szabó Jánost a Fővárosi Bíróság ítélte halálra. A Kecskeméti Megyei Bíróság így összesen öt halálos ítéletet hozott. Bobek Károlyt és dr. Szobonya Zoltánt dr. Lengyel Zoltán bíró, a bíróság alapszervezetének párttitkára ítélte halálra.

A bíróság ítélezési gyakorlata ezektől az esetektől eltekintve valószínűleg az enyhébbek közé tartozott, több ítéletet minősített a fellebbviteli bíróság „törvénytörően enyhének”.

*

(A dolgozat nagyban támaszkodik A vidék forradalma, 1956 c. kötetben korábban megjelent tanulmányra. L.: Orgoványi István–Tóth Ágnes: Bács-Kiskun megye. In.: A vidék forradalma, 1956. I. Szerk.: Szakolczai Attila és Á. Varga László. Budapest, 2003.)

¹⁹⁸ Orbán Éva: Üzenet a barikádokról (Budapest, 1996.) c. könyvében még két kecskeméti kivégzettet említ, Farkas Mihályt és Mátyás Erzsébetet. Valóban Kecskeméten végezték ki őket, de a gyulavári forradalmi eseményekben vettek részt.

¹⁹⁹ Francia Kiss Mihály nem vett részt a forradalomban. 1956-ban teljesen véletlenül bukkantak rá a hatóságok. 1919–1920-ban elkövetett tetteiért sújtotta halálbüntetéssel a bíróság. Esete mégis kapcsolódik a megtorlás történetéhez, ugyanis személyének propagandaértéke volt, amit ki is használt a hatalom.

²⁰⁰ Nagy Lajos és Bognár Ferenc peranyagát (B. 388/1957.) a nyolcvanas évek közepén a Csongrád Megyei Levéltárban kiselejtezték, mert Nagy Lajost köztörvényes cselekedetért ítélték el.

DOKUMENTUMOK

1.

A Népújság¹ tudósítása a Hírös Hét keretében tartott értelmiségi ankétról

Kecskemét, 1956. október 7.

Értelmiségi ankét Kecskeméten

A Hírös Hét rendezvényei között szerepelt a kecskeméti értelmiségi ankét is. Az ankétot pénteken² délután 6 órakor a megyei tanács kultúrtermében tartották meg. Az ankéton részt vettek megyénk és városunk politikai és közéleti vezetői Daczó József elvtárrsal, a megyei pártbizottság első titkárával az élen. Már több mint 500 értelmiségi szorongott a teremben, amikor Tóth László, a kecskeméti népfőnt bizottság elnöke megnyitotta az ankétot, felkérve Mód Aladárt, a TTIT országos központjának főtitkárát, hogy tartsa meg vitaindító előadását. Mód Aladár előadásának bevezető részében arról beszélt, hogy hazánkban az értelmiség hogyan fogadta a Központi Vezetőség határozatát az értelmiségről. Megállapította, hogy a párt értelmiségi határozatát országszerte örömmel fogadták, mert az sok fájó kérdést tisztáz. A határozatból kitűnik, hogy értelmiségünk egyenrangú a munkásosztállyal és a dolgozó parasztsággal. A munkásosztály vezető szerepének mechanikus értelmezésének az volt a következménye, hogy sokan nem látták tisztán, hol az értelmiség helye. Az értelmiségi határozat erre elvileg helyes és világos választ adott. Az előadó a továbbiakban rámutatott arra, hogy a dogmatizmus, szektariánizmus milyen bajokat okozott az országban. Hangoztatta, hogy alkalmazzuk alkotóan a marxizmust, leninizmust, mert a marxizmushoz mindenki hozzászólhat, az nemcsak egy szűk körű szektás kör privilégiuma. Mindenki szabadon és félelem nélkül nyúlhat a marxizmus-leninizmus kérdéseihez.

A dogmatizmus a tudomány megmerevedéséhez vezet. A tudományt csak szabadsággal és demokráciával tudjuk fejleszteni. Idézte Lenint, aki a kultúra, a tudomány fejlesztése nélkül el sem tudta képzelni a szocializmus építését.

Ez a lenini felfogás, hogy kultúrával, tudománnyal építsük a szocializmust, nem taktika, hanem alapvető probléma. Lenin nem egy ízben figyelmeztetett, hogy erőszakkal nem lehet új világot építeni. Tudásra van szükség és ezt csak tanulással, tanulással és tanulással szerezhethetjük meg.

1953 óta megújulás tapasztalható a munkásmozgalomban. Új utat, új módszert keresünk a szocializmus építésében. A határozat után tisztán látjuk az utat és azon következetesen megyünk előre. Az értelmiségi határozat végrehajtásánál azonban ne feledjük el, hogy nem szüntethetjük meg egy csapás-

¹ A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Bizottsága és a Megyei Tanács napilapja volt az 1956-tól megjelent Népújság. (A lap előzménye: a Bács-Kiskun megyei Népújság, 1950 és 1956 között.)

² Vagyis 1956. október 5-én.

ra a személyi kultuszt és annak maradványait. A tiszta lap kérdése azt jelenti, hogy mindenki a saját területén végezzen számadást. Nézzen körül, hogy ezen a területen hogyan hajtják végre az értelmiségi határozatot, vannak-e olyanok, akik ezt gátolják. Foglalkozott a Losonczy [Géza]–Friss [István] vitával is. Nem tartotta szerencsésnek Friss elvtárs cikkét. Ez elvileg nagyon közel jár Matusek [Tivadar] elvtárs cikkéhez.

Mód elvtárs ezután feltette a kérdést, hogy miután jó a júliusi kiindulópont, hogyan menjünk előre. Előrehaladásunkat meggátolja, ha nem számolunk le munkánkban a sztálini etatista módszerekkel, ha bátortalanul botorkálunk az új úton. Az egész nép ereje legyen a biztosíték, hogy hazánkban ne térhessen vissza a személyi kultusz, a dogmatizmus és a szektáriánizmus.

A vitaindító előadáshoz elsőnek Ember János, a Kísérleti Gazdaság vezetője szólt hozzá. Hangoztatta, hogy sokkal többet gondolkozzunk és kevesebbet kopírozzunk. Úgy gazdálkodjunk, hogy tartsuk szem előtt adottságainkat. Sokan vannak még, akik lefelé kiskirályok, felfelé pedig hajbókolók. Lengyel Zoltán megyei bíró elítélte egyes funkcionáriusok úgynevezett „kitolási politikáját”, amely az értelmiségieknél szellemi pangáshoz vezetett. Értelmiségünk legyen az előrehaladás motorja, s ezért teremtsük meg azokat a munkakörülményeket, amelyek közt jól tudnak dolgozni. Dr. Toponári Ferenc járási állatorvos hangoztatta, az értelmiség fizetésében helyt kell adni az anyagi érdekeltiségnek. Kifogásolta, hogy a napi politikát visszük az iskolába, ezért a nevelők gyakran kénytelenek a tankönyvekbe lapokat ragasztatni, korábbi állításaitak revideálni s ezzel tekintélyüket is elvesztik a tanulók előtt. Helytelennek tartja az ingyenes állatorvosi szolgáltatást, majd figyelmeztetett arra, hogy a határozatok végrehajtását ellenőrizzük. Vajon ki kérte számon, hogyan hajtjuk végre a megyei pártbizottság és a megyei tanács határozatát a mezőgazdasági termelés 3 százalékos emeléséről. Ezen a téren még semmi sem történt. Kardos János megyei bíró hangsúlyozta, hogy reális politikát folytassunk, ne pillanatnyi politikát. Kovács Lajos, a Nemzeti Bank területi irodájának a főnöke átlagbérezési problémákkal foglalkozott. Rámutatott arra, hogy jelentős eltérések vannak az értelmiségiek bérezésénél. Kifogásolta premizálási rendszerünket, mert nagyon sokszor azok részesülnek jutalomban, akik csak közvetve befolyásolják a termelést. A tsz-mozgalom kérdéseire hozzászólva megállapította, hogy a tsz-tagok foglalkoztatásának módszere nem megfelelő, ezért sokhelyütt alacsony a munka termelékenységé.

Dr. Magócsi Géza, a megyei bíróság elnökhelyettese felszólalásának első részében azzal foglalkozott, hogy a bírák hogyan látják az értelmiségi határozat végrehajtását. Hangoztatta, hogy az értelmiségnek az a kérése: 1. Adják meg a politikai biztonságot; 2. Az erkölcsi megbecsülését; 3. Az állandó javuló anyagi körülményeket. Kifogásolta, hogy a bírákat igen gyakran hol balra, hol jobbra ráncigálták és ez oda vezetett, hogy sok emberben megintott a törvény iránti tisztelet. A célítéletek sok emberre nagyobb büntetést mértek, mint az a bírói lelkiismeretnek megfelelne. Ezeknek az ítéleteknek a felülvizsgálatánál bízzák a rehabilitációt arra bíróra, aki az ítéletet hozta. Felvetette még, hogy a Kiskőrösi Járási Tanács volt elnöke ügyét is felül kell vizsgálni. Teremtünk olyan légkört, hogy a bírók a belső nyomástól meg-

szabadulhassanak. Ehhez szükséges az anyagi körülmények megjavítása, mert a bírák különben olyanok, mint az örök szegénységet fogadott szerzetesek.

Szabadi Sándor református lelkész feltette a kérdést, hogy mi lesz a Du-na–Tisza közi csatornával és hangoztatta, hogy meg kellene teremteni a belterjesebb gazdálkodást. Kozári Gyula, az Építőipari Vállalat tervosztályvezetője kifogásolta, hogy a Nemzeti Bank a forint értékelésénél valutánkat szinte degradálja. Vári István ügyvéd a Rajk-perrel és alkotmányunkkal foglalkozott. Kifogásolta, hogy alkotmányunkban az szerepel, hogy hazánk a munkások és dolgozó parasztok állama. Feltette a kérdést: – Hát az értelmiségnek nincs hazája? Javaslatot tett alkotmányunk eme cikkelyének korrigálására.

A vitához hozzászólt Erdei Ferenc is, a Minisztertanács elnökhelyettese. Az ingyenes állatorvosi munkáról szólva megállapította, hogy ez jellegzetes terméke korábbi politikánknak. Indokolt a revízió alá való vétele. A továbbiakban megmagyarázta, hogy miért van szükség a nehéziparra, egyáltalán az iparosításra. Hangoztatta, még a legbelterjesebb mezőgazdaság sem tudná az egyre népesedő országban még fejlettebb ipar nélkül a magas életszínvonalat biztosítani. Nem a nehézipar létesítése volt első öt éves tervünk hibája, hanem a fejlesztés ütemének túlzása és az aránytalanság gazdasági életünkben. Nekünk energiára és műanyagra van szükségünk. Ezt kell fejleszteni elsősorban. A nehézipar fejlesztésében nagy szerepet játszott a feszült nemzetközi helyzet és a honvédelem igénye. Ma enyhült a nemzetközi helyzet és így a második öt éves terv más célokat is kitűzhetett. A szövetkezeti mozgalom fejlesztésénél felhívta a figyelmet, hogy a Minisztertanács határozata nemcsak a termelőszövetkezetekről szól, hanem általában az egész szövetkezeti mozgalmat akarja mozgásba hozni. Fontos, hogy megteremtsük az ezekhez szükséges feltételeket.

Már fél 11 óra volt, amikor Mód Aladár hozzáfoghatott a válasz megadásához. Minden egyes felszólaló kérdéseire megadta a választ. Hangoztatta, hogy pozitív volt a vita. Helyes, hogy az 1948–49-ben igen gyakran alkalmazott vitákat, most 1956-ban ismét folytatjuk. Helyes az is, hogy nemcsak Pesten vitatkoznak az értelmiségiek, hanem vidéken is felszínre hozzák az erjedő problémákat. Ez megkönnyíti az értelmiségi határozat végrehajtását, a feladatok megoldását, a jobb jövő kialakítását. Tóth László zárószavával ért véget a kecskeméti értelmiségi ankét.

Annyi értelmiségi jött össze az ankétra, hogy a terem kicsinynek bizonyult. De nemcsak sokan jöttek el, hanem sokan hozzá is szóltak, és ha már nem lett volna oly késő, még folytatták volna a vitát, amely igen termékeny volt. A vitára az volt jellemző, hogy a hozzászólók igen bátran beszéltek, mondhatnánk rég nem hallottunk Kecskeméten ilyen férfias, bátor hozzászólókat. Sok mindent bíráltak a felszólalók, de egyben megegyeztek: mindenki segíteni akart, mindenki arra törekedett, hogy bírálatával tágra nyissa a magyar közélet ablakait, hogy azon friss, éltető levegő hasson be állami és társadalmi életünk minden területére. A bírálók hangjából kicsendült a segíteni akarás, a hazájáért, városáért aggódó intellektuel óhaja, hogy fogjunk össze,

adjuk oda tehetségünket, tudásunkat azért, hogy végrehajtsuk az értelmiségi határozatot, hogy elősegítsük a szocialista demokrácia kibontakozását, hogy az egész és egységes népre támaszkodva kovácsoljuk jobb, boldogabb jövőnket.

Népújság, 11. évf. 237. sz. (1956. október 7.) [1. és 5. p.]

2.

A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Bizottsága első titkárának összefoglalója a kibővített pártbizottsági ülés vitájáról

Kecskemét, 1956. október 20.

Az 1956. október 20-án tartott vita összefoglalója

Daczó [József] elvtárs: Nekünk, a megyei párt vb-nek, a legteljesebb felelősséggel, nyugalommal és megfontoltsággal kell a jelen politikai helyzetben a kérdésekhez hozzájárulni. Ez nem jelent olyasmit, hogy ne harcoljunk, és ne tegyünk meg mindent annak érdekében, hogy a pártban is és egész népi demokratikus rendszerünkben végbemenjenek mindazok a szükséges változások, melyek a XX. kongresszusból fakadnak, és amely úton a júliusi határozat is előremegy.

Feltétlen harcolni kell, mert harc útján dőlnek el a kérdések, és az egész nemzetközi munkásmozgalomban folyik ez a harc, és a mi pártunkban is folyik ez a harc, melynek célja, hogy megszabaduljunk a dogmatizmustól, a sztálini személyi kultusztól, amely mérhetetlen károkat okozott a nemzetközi politikában. És ha azt mondom, hogy felelősséggel kell a kérdéshez hozzájárulni, értem azt is alatta, hogy ne hagyjuk, és nem szabad hagynunk, hogy a mi pártunkat visszavigyék a szektás útra, hogy lefékezze azt az egészséges folyamatot, ami a pártban a kollektív vezetés és a pártdemokrácia terén, a demokrácia szélesítése terén elindult. Tehát felelősség ilyen irányban és felelősség olyan irányban is, ami ezután történik meg.

A mi javaslatainknak ilyen megfontolásból kell fakadni. Javaslom, hogy a mai vita után, tekintve, hogy a KV ülést fog tartani a jövő hónap közepe táján, a KV-ülésnek az eredményességét – amely hivatva van arra, hogy ezekben a kérdésekben tisztán állást foglaljunk – segítsük elő azzal, hogy egy felterjesztést küldünk a KV-nek, melyben a következők szerepeljenek:

1.) Határozottan kérjük a Központi Vezetőséget, hogy vessen véget annak a huzavonának, mely jelen pillanatban az egész pártvezetésben és az ország vezetésében jelentkezik.

Feltétlenül olyan követelést kell támasztanunk, hogy mi egy határozott marxista–leninista pártvezetést követelünk, amely a párt kollektív erejére, a párt kollektív bölcsességére támaszkodva vezeti ki a pártot ebből a súlyos helyzetből, amelyben most vagyunk.

Mit értek az alatt, hogy marxistává, leninistává tegyük a pártvezetést? Először is azt értem, hogy a helyes marxista–leninista elméletet ténylegesen meg kell tisztítani minden sallangtól, amit a dogmatizmus nemcsak magyar, hanem nemzetközi viszonylatban is rárakott, de nekünk feladatunk, hogy magyar viszonylatban tegyük tisztába.

Másrészt, hogy a párt kollektív akarására támaszkodó vezetés, ami azt jelenti, hogy igen is azon az úton akarunk haladni, amelyen júliusban előrementünk. Ehhez azt látjuk egyik legfontosabb követelménynek, hogy a KV következetesen nézzen szembe mindazon hibákkal amit a Rákosi körül kialakított személyi kultusz Magyarországon is okozott.

Szembe kell nézni mindenképp előtte személyi vonalon, és le kell vonni a párt vonalán az összes következtetéseket, mert másképpen a párttagság nem látja megnyugtatónak a helyzetet, és le kell vonni a gazdaságpolitika tekintetében, és még sok minden más kérdésben a következtetést, mert ezeket a következtetéseket nem vontuk le még júniusban sem. Méghozzá olyan alapvető kérdésben, mint a személyi kérdés, mint a népgazdaság egész koncepciója, a mezőgazdaság szocialista átszervezése.

Tisztázni kell a személyi felelősség kérdését is, és egyszer és mindenkorra pontot kell ennek a végére tenni. Meg kell állapítani, hogy kik a felelősök, és akkor azt mondani, hogy ezzel lezártuk a múltat.

Ez megköveteli, hogy tisztázzuk Nagy Imre kérdését a pártban, nem csak a párttagságának, hanem az állami vezetésbe való bevonásának ügyét is. Ez teremti meg egyik fő feltételét a vezetés egységének.

Véget kell vetni a pártvezetés egységéről és a pártegységéről szóló kinyilatkozásoknak, hanem valójában eszmei alapon, marxista–leninista elmélet alapján kell a pártegységet megteremteni.

Követeljük azt is, hogy a KV, miután ezeket a következtetéseket levonta, vegye a kezébe a kezdeményezést, és álljon élére mindazoknak a helyes, célszerű és az élet által jogosan felvetődő javaslatok megvalósításának, amelyek akár az írók, akár az újságírók részéről felvetődnek.

Vitassa meg, elsősorban a párton belül, de széles társadalmi részvétellel is, a különböző gazdaságpolitikai, strukturális, vagy módszerbeli kérdéseit a népgazdaság különböző területein és ennek alapján alakítsa ki az álláspontját. Erről adjon ki programot, tudassa a párttal és a dolgozókkal, hogy mi a helyzet.

Döntő követelmény az kell legyen a párt vezetőivel szemben, hogy helyes marxista elemzés alapján, tudományos módon, közgazdaságilag megalapozott gazdaságpolitikát kell folytatni, és általában a magyar sajátosságoknak, a magyar gazdasági erőviszonyoknak, összes külföldi kapcsolatok számbevételének, és a magyar nép különböző kulturális, történelmi hagyományai-

nak megfelelően alakítsa ki a Központi Vezetőség a politikát, és végérvényesen szakítani kell a dogmatizmussal, ami nem megy máról holnapra, de lássuk a következetes elszántságot, hogy a dogmatizmussal szakítunk.

2.) Ki kell dolgozni hozzáértő szakemberek bevonásával, széles társadalmi és pártbeli viták alapján a népgazdaság szerkezetének megváltoztatását és átalakítását.

Ebbe benne foglaltatik a második öt éves terv irányelveinek bizonyos felülvizsgálása és átalakítása, amely oda fog vezetni, hogy bizonyos csökkentést kell végrehajtani a beruházásokban, legalább is átmenetileg lassítani kell a beruházások ütemét. A népgazdaság strukturális átdolgozásának fő irányelveit meg kell jelölni:

Az értéktörvényt, megfelelő korlátok közé való szorítása alapján fokozottabban kell érvényesíteni. A népgazdaság vezetésének és szerkezeti felépítésének egyik alapelve legyen az anyagi érdekelttség, mint fő mozgatója a termelésnek, az egyéni és a kollektív gazdálkodásnak, üzemeknek és a közgazgatási egységeknek.

A rentabilitás elve: szüntessük meg azt, hogy kerül, amibe kerül. A helyes elgondolásokat keresztül kell vinni, de előzőleg ezt nagyon gondosan meg kell vizsgálni. olyan intézményeket, olyan beruházásokat, amelyek nem rentábilisak, csak a legszükségesebb esetekben eszközöljünk.

Az alapelv az legyen, hogy fenn kell tartani a központi tervezés rendszerét mint alapelvet, tehát a szocialista tervgazdálkodást, ugyanakkor fel kell oldani azt a túlzott bürokratikus, jelen pillanatban is fennálló centralizmust, ami fojtogatja az egész gazdasági életünket, nem hagyja érvényre jutni az egyéni kezdeményezést. És az általános tervgazdálkodás elvének betartása mellett maximális decentralizációt kell érvényre juttatni a gazdaság vezetésében és a gazdálkodásban is. Ehhez feltétlen ki kell dolgozni az anyaggal és anyagi feltételekkel való ellátás lehetőségeit, mert máskülönben ez is csak írott malaszt lesz.

Ide tartozik az alapelvhez, hogy az ár- és bérrendszert is ennek megfelelően át kell dolgozni, hogy helyesen érvényre jusson az anyagi ösztönzés elve, valamint a helyi önállóság. Ennek részletei kidolgozását nem tudjuk adni, mert nem ismerjük az országos helyzetet.

Mindezek eredményeképpen, feltétlen tovább kell javítani a dolgozók életszínvonalát. Itt persze reálisan figyelembe véve az ország erejét. Az életszínvonal alatt nem csak a bérezést értem, hanem a lakás és egyéb problémák megoldását is, mert nyugtalanító, ami a munkásosztály körében van, és féltő, hogy ez továbbterjed, átsaphat olyan követelésekbe, amit nem tudunk kielégíteni. Viszont előbbre kell jutni ezekben a kérdésekben is. A jövő évre ki kell dolgozni az életszínvonal emelésének lehetőségeit.

3.) A mezőgazdaság szocialista átszervezésének eddigi egész rendszerét, módszereit, ütemét felül kell vizsgálni.

Biztosítani kell, hogy a mezőgazdasági termelés növekedjék. Ugyanakkor meg kell keresni a mezőgazdaság szocialista átszervezésének azon útját, lehetőségeit, amelyek Magyarországon a legkézenfekvőbbek és véget kell vetni a szovjet forma mechanikus másolásának, de ez mellett felhasználva a

helyes tapasztalatokat. Erre vonatkozóan lényegében van egy előterjesztésünk, amit külön is fel fogunk terjeszteni a Központi Vezetőségnek. Legfeljebb itt szintén az alapelveket leszögezzük.

Azt, hogy tudományos, marxista gazdaságpolitikai alapokra kerüljön a mezőgazdaság szocialista átszervezése. Itt is az értéktörvény fokozottabb érvényesítése, az önkéntesség, a szövetkezeti demokrácia, az önállóság tiszteletben tartása, a földműves szövetkezetek paraszti szövetkezetekké való átalakítása legyen a fő elv.

4.) A begyűjtés és adópolitika kérdéseit is felül kell vizsgálni. Itt is nagyon gondos, körültekintő munkát kell végezni az ország jelenlegi helyzetének és általános gazdasági helyzetének alapos vizsgálatával, és figyelembe véve bizonyos fokozatosságot, ami azt jelenti, hogy a begyűjtés bizonyos ágait már el lehetne törölni, illetve ki kellene dolgozni, hogy milyen állami tartalékok szükségesek ahhoz, hogy olyan készlettel rendelkezzen az állam, amivel biztosítani lehetne a begyűjtés megszüntetését. Ténylegesen felvetődik: a dézsma zsír beadásnak, a baromfi, tojás, bor, a kötelező begyűjtési termékek árait emeljük fel. Azt látni kell, hogy ez így önmagában nem megy. Lehet persze elengedni a tojást és a baromfit, de nem szabad ilyen szatócs módon a kérdést megoldani, hanem alapvetően az összes összefüggések gondos vizsgálatával és figyelembe vételével kell kidolgozni, mert fokozatos javulást és változást kell elérni ezen a téren.

5.) Nagyon kevés szó esik arról, hogy a mi népgazdaságunkban még ma is mérhetetlen nagy a pazarlás, lapáttal szórjuk a nép pénzét, súlyos milliók kerülnek elherdálásra, azért mert tervszerűtlen a vezetés, mert túlzott centralizáció érvényesül, mert meggondolatlan dolgokba megyünk bele, és még sok más okok következtében, pl. a hadseregben. De ez csak a kisebbik kérdés. Építünk sokmillió laktanyákat és más dolgokat, a példák tömegét lehetne felsorolni, hogy milliók mennek el nem kellő meggondolásból.

Ide tartozik a vezetők bizonyos indokolatlan fényűző módja és az ezzel összefüggő túlzások.

Ezekből a rejtett tartalékokból súlyos milliók megtakarítását tudnánk elérni, és mindjárt másképpen vetődik fel a beruházások mértékének csökkentése, vagy az életszínvonal emelésének lehetősége, mert ez a terület jóformán kiaknázatlan, szűz terület, mert még ma is folyik a felelőtlen gazdálkodás.

6.) Mindent el kell követni továbbra is a demokrácia teljes kibontakozása érdekében. Különösen súlyt kell helyezni a munkás demokrácia fejlesztésére az üzemekben. Ehhez is széleskörű konkrét rendszabályok szükségesek.

Például a választásoknak eddigi helytelen, kincstári jellegét is fel kell számolni, de sok más olyan rendszabályra gondolunk, amelyek már részben a SZOT-nak vitára bocsátott javaslatában benne foglaltatnak. Sőt bizonyos törvények megalkotására gondolok, amelyek egyszer és mindenkorra megakadályozzák, hogy az egyszemélyi önkényből adódó antidemokratikus rendszer visszaálljon, vagy stagnáljon.

Ide tartozik a törvényesség maradéktalan betartása, betartatása, melynek mind a két oldalát egyensúlyba kell hozni. A múltat a törvényes jogok megsértése jellemezte. Ugyanakkor nem szabad elhallgatni a törvényeknek az állampolgárok részéről történő betartását sem.

Ide tartozik az is, hogy a bérezés terén, a munkásokkal való gondoskodás terén fennálló lélektelen, bürokratikus rendszert végleg számoljuk fel. Erről már évek óta beszélünk. Itt a SZOT-ot is komoly bírálóat kell, hogy érje, mert nem harcol ezért következetesen. A SZOT-nak, ha nincs joga, legalább hangja legyen.

Ide tartozik az olyan megkötések feloldása, amelyek ma még gátolják a vállalatok igazgatóinak tevékenységét, hogy ezeket a sérelmeket orvosolják. Most már meg kell teremteni az igazgatók önállóságát és felelősségét. Ehhez meg kell adni az anyagi lehetőséget.

7.) Nagyon határozottan lépünk fel azzal a huzavonával szemben, ami a hatáskörök leadása körül mutatkozik. Követeljük azoknak a hatásköröknek a leadását, amelyekhez ténylegesen se pénz, se beruházás, se átcsoportosítás nem kell, se épületet nem kell emelni. Ami csak tényleg azon múlik, hogy egyesek görcsösen ragaszkodnak funkciójukhoz.

Ide tartozik a túlzottan felduzzadt adminisztratív apparátus csökkentése. Itt is következetesebb intézkedéseket kell követelni annak kihangsúlyozásával, hogy ezt nagyon emberségesen és körültekintően kell elvégezni, és a lehető legkisebb megrázkódtatással kell végrehajtani. Azonban az emberséges végrehajtás mögé ne bújassák meg az ellenállást, azt, hogy nem csinálnak e téren semmit.

Ugyancsak követelni kell azt is, hogy a kormányintézkedéseknél feltétlenül vegyék figyelembe a helyi sajátosságokat, és ne írják elő minden rész-kérdésben a tennivalókat, mert nem lehet egy központi rendeletben az ország minden tájegységének sajátosságát és egyéb viszonyait figyelembe venni.

8.) A párt vb nagyon határozottan vesse fel a felelősséget azért is, hogy nem veszik figyelembe sem a párt-, sem az állami szervek a párt kollektív vezető testületének a véleményét. Márpedig mi akkor csak formálisan beszélünk a párt vezető szerepéről, ha olyan felelős testületek véleményét, mint a megyei pártbizottság, nem vesszük figyelembe, vagy semmitmondó választokkal utasítják el a megtett javaslatot, mert érdemében alátámasztva még soha nem cáfolták meg a mi javaslatainkat. Ez ellen fel kell lépni, mint a kollektív vezetés legelemibb rendű szabályát kell követelni. Az alsóbb pártszervek véleményét, javaslatait figyelembe kell venni, sőt az egész népet érintő fontos kérdésekben meg kell követelni, hogy a vezető testületek véleményét kérjék ki, és egész fontos kérdésekben elképzelhető, hogy a párt egész tagságának véleményét kikérjék.

Ide tartozik a kongresszus, vagy a pártkonferencia összehívásának követelése is. Ezt a KV vizsgálja felül, idejét illetően, hogy mikor lehetséges. Kivánatos, szükséges, hogy a legrövidebb időn belül. Alaposan kidolgozva, ténylegesen most már hosszú évekre előremutatón hozzon a kongresszus határozatokat, nehogy megint 1 év múlva a kongresszus határozatait kelljen felülvizsgálni.

Ez szükséges a vezetés megerősítése, a Központi Vezetőség színvonala megjavítása és a politikai és gazdasági tennivalók irányvonala meghatározása céljából.

9.) Tisztázni kell a Központi Vezetőségnek a Szovjetunióhoz való kapcsolatát, a Szovjetunió tapasztalatainak felhasználását, annak kihangsúlyozása mellett, hogy természetesen továbbra is a Szovjetuniót tekintjük és látjuk a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő példájának, és tisztában vagyunk annak történelmi jelentőségével, amit a szovjet nép az egész emberiség történelme szempontjából alkotott. De ez nem jelenti azt, hogy nekünk mechanikusan, sematikusán, a magyar viszonyok minden elemzése nélkül kell lemásolnunk a Szovjetunióban folyó szocializmus építésének különböző tapasztalatait. Ez nem szovjetellenesség. Aki ezt azzal vádolja, az még mindig a dogmatizmus levegőjében él.

Azon túl, hogy leszögezzük a Szovjetunió kiemelkedő szerepét, feltétlenül sokkal nagyobb figyelmet kell az eddigieknél helyezni a nemzetközi munkásmozgalom tapasztalatainak felhasználására, mert ez is egyik biztosíték, hogy elkerüljük az egyoldalúságot.

Fel kell vetni, hogy a Központi Vezetőség foglaljon állást, és a szovjet elvtársakkal tanácskozzák meg a szovjet hadsereg Magyarországon lévő állományainak kérdését. Erre nekünk választ kell adni a dolgozóknak és erre jelen pillanatban nem tudunk megfelelő választ adni.

Fel kell vetni a tanácsadók problémáját, és azok anyagi ellátottságának problémáját, ami meg kell mondani, Kecskeméten igen nagy visszahatást vált ki. Ezt nagyon elvtársiasan a KV a szovjet elvtársaknak vesse fel.

10.) A KV ezen ülése után őszintén tárja fel a helyzetet a tömegek előtt. Bátran vessük fel mindazon nehézségeket, amelyekkel az ország küzd, és támaszkodjunk a dolgozók segíteni akarására. Ismertesse a Központi Vezetőség a tömegek előtt a terveit, elgondolásait, és kérje ehhez a tömegek segítségét. Meggyőződésem, ha kiállunk a tömegek elé, és megmondjuk, hogy ilyen és ilyen elgondolásaink vannak ezzel és ezzel kapcsolatban, ki fogjuk fogni a szelet a vitorlából azok előtt, akik ezt a magyarázatot zavarkeltésre akarják felhasználni. Ha a tömegek segítségét kérjük, akkor a tömegek támogatni fognak bennünket. Még olyan módon is, ha meg kell szorítani valahol a nadragszíjat.

Az értelmiséget is a KV vonja be szervezett módon a különböző kérdések kidolgozásába.

De ne csak az értelmiséget, hanem a munkásságot, a parasztságot is, és az ő véleményüket is hallgassuk meg. Itt nagy szerepet kell adni a Hazafias Népfrontnak, mint olyan politikai mozgalomnak, melyen keresztül valóban a legszélesebb dolgozó tömegek véleménye kifejezésre jut.

A Politikai Bizottság tagjaitól kezdve lefelé, rendszeres beszámolósnak kell megvalósulni a vezetők részéről a dolgozók felé. Egyben biztosítani kell a tömegek alulról történő ellenőrzését a vezetők munkája felé.

A saját munkánkra vonatkozóan annyit, hogy nagyon vigyázni kell arra, hogy a meglévő politikai, gazdasági helyzet okozta hibákat és a Központi Vezetőség tevékenységét bírálva, ne veszítsük szem elől, hogy [a] saját por-

tánkon is van mit seperni, és nincsen elég következetes törekvés arra, – megyei pártbizottság és a megye többi állami és gazdasági szervei részéről –, hogy a júniusi határozatot, ami előrelépés, ezt a határozatot sem igyekszünk megvalósítani, és maradéktalanul érvényesíteni. Mert van sok olyan bürokrácia, aminek mi vagyunk az okai, vagy, hogy a pártdemokrácia a mi pártunkban még mindig nem teljes. Itt van a munkásokkal való bánásmód, és más olyan dolog, amit a helyi elvtársak közönye, nemtörődömsége okoz. Ezen is gyökeresen javítani kell, mert csak akkor lesz erkölcsi alapunk. Itt van az értelmiségi határozat. Több ízben megmondottuk, hogy ankétot kell szervezni az értelmiség különböző csoportjainak. Vitassuk meg velük a mi problémáinkat, kérjük segítségüket, mondjuk el, milyen nehézségeink vannak, milyen gondokkal küzd a megyei párt vb, vagy a tanács vb. Meggyőződésem, hogy nagyon sok javaslat elhangzana.

Szóba került itt a sajtó. Valóban a kecskeméti pártbizottság ülésén nagyon bírálták a Népújságot. Megpróbáltam védeni kicsit, de nem sikerült, mert valóban a sajtónk rendkívül szegényes, és nem tükrözi azt a harcot, ami a júniusi határozat megvalósításáért folyik a párton belül. Már pedig ilyen harc van a vb-n belül. A szerkesztőbizottságnak nagyon komolyan elő kell venni ezt a kérdést. Nagyfokú dogmatizmus van. Joggal bírálják, hogy elmarad az események mögött, nem tükrözi a valós helyzetet.

Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára (a továbbiakban: BKMÖL) XXXV. 1. Az MKP–MDP–MSZMP iratok gyűjteménye (a továbbiakban: XXXV. 1.). 36. fond Az MDP Bács-Kiskun Megyei Bizottságának iratai (a továbbiakban: 36. fond). 1. cs. A megyei választott pártszervek iratai. 59. ő. e. A megyei első titkár összefoglalója az 1956. október 20-án tartott (kibővített pártbizottsági) ülés vitájáról. – Hatoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázat.

3.

A Népújság közleménye a bajai Petőfi Kör vitaestjéről

Kecskemét, 1956. október 21.

A bajai Petőfi Kör első vitaestje

Baján a megalakult Petőfi Kör első vitaestje iránt – melyet október 24-én, szerdán este 6 órakor rendeznek meg a Tiszti Klubban, városszerte nagy érdeklődés nyilvánul meg. A vitaindító bevezetőt „Ifjúságunk problémái” címmel Bonczos Miklós, a Petőfi Kör elnöke tartja.

A Petőfi Kör vezetősége a vitaestre vendégeket is meghívott a helyi politikai és gazdasági vezetőkön kívül. A vitaestre a fővárosból Bajára érkeznek Fábíán Zoltán író, az Írószövetség titkársága képviselőjében, az Új Hang szerkesztőbizottsága részéről Tóth László és Csoóri Gáspár írók, valamint Hollós Ervin, a DISZ KV titkára.

Népújság, 11. évf. 249. sz. (1956. október 21.) [1. p.]

4.

A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Végrehajtó Bizottságának közleménye a Népújságban

Kecskemét, 1956. október 24.

A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Végrehajtó Bizottságának közleménye

A Bács-Kiskun megyei Párt végrehajtó bizottság kibővített ülésén értékelte a jelenlegi politikai és gazdasági helyzetet és az abból adódó feladatokat. Elhatározta, hogy a következő főbb kérdésekben fordul a Központi Vezetőséghez:

1. A Központi Vezetőség vessen véget a huzavonának, teremtse szilárd marxista-leninista vezetést a pártban. Biztosítsa ennek személyi feltételeit. A Központi Vezetőség vegye kezébe a vezetést, vegye figyelembe a dolgozók javaslatait.

2. Nyíltan tárja fel egész népgazdaságunk helyzetét és tegyen intézkedést gazdasági életünk rendbehozására, hazánk viszonyainak, hazánk viszonyainak, gazdasági erőforrásainknak megfelelően, valóban tudományos alapon.

3. Falusi politikánkat vizsgálja felül és következetesen alkalmazza sajátos viszonyainkra az önkéntességen alapuló lenini szövetkezeti politikát. Először is biztosítsa a terméshozamok emelkedését egész mezőgazdaságunkban: mind a mezőgazdasági szövetkezetekben, mind pedig az egyéni parasztok gazdaságaiban.

Vizsgálja felül a begyűjtési- és adópolitikát és a népgazdaság szerkezetének megváltoztatásával, átgondolt intézkedésekkel tegye lehetővé a paraszti termelés tényleges fejlesztését, ezzel a lakosság jobb ellátását.

4. Tegyen megfelelő intézkedést a párt, állami, társadalmi élet demokratizálására. Lépjen fel személyekre való tekintet nélkül azokkal szemben, akik gátolják a szocialista demokratizmus teljes kibontakozását. Tegyen megfelelő intézkedéseket a szocialista törvényesség következetes érvényesítése érdekében.

5. A Központi Vezetőség teljes mértékben tartsa be a proletár internacionalizmus elvét; teremtse szoros, testvéri, elvtársias kapcsolatot a teljes egyenjogúság elve alapján valamennyi kommunista és munkáspárttal. Meggyőződésünk, hogy a proletár internacionalizmus elveinek érvényesítése

mege erősíti a testvéri együttmüködést, barátságot a Szovjetunió Kommunista Pártjával és valamennyi ország kommunista pártjával, munkásosztályával és népével.

A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei
Végrehajtó Bizottsága

*

Hasonló határozatokat hozott a Kecskeméti Járási Pártbizottság kibövített, teljes ülése, a bajai és bácsalmási járás kommunista aktívái.

Népújság, 11. évf. 251. sz. (1956. október 24.) [1. p.]

5.

**A Magyar Dolgozók Pártja
Bács-Kiskun Megyei Végrehajtó Bizottsága felhívása
Bács-Kiskun megye lakosságához**

Kecskemét, 1956. október 24.

Felhívás megyénk lakosságához

Felhívjuk megyénk lakosságát, őrizték meg nyugalmukat, legyenek éberek, ne üljenek fel semmiféle provokációnak, folytassák a termelómunkát az üzemekben, hivatalokban és a mezőgazdaságban – ezt követeli egész népünk érdeke.

Kérjük a lakosságot, hogy kísérje figyelemmel a Központi Vezetőség jelenlegi ülést, a politikai helyzet alakulását oly módon, hogy ez ne menjen a termelómunka rovására.

A pártszervezetek a dolgozók javaslatait, problémáit juttassák el a járási, városi bizottságokhoz és a megyei bizottsághoz, hogy azokat továbbítani tudjuk a Központi Vezetőség ülésére.

A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei
Végrehajtó Bizottsága

Népújság, 11. évf. 251. sz. (1956. október 24.) [1. p.]

**A Magyar Dolgozók Pártja
Bács-Kiskun Megyei Végrehajtó Bizottságának felhívása
a párttagokhoz és a megye dolgozóihoz**

Kecskemét, 1956. október 24.

A Megyei Pártbizottság felhívása
a párttagjainkhoz, Bács-Kiskun megye dolgozóihoz

Elvtársak! Bács-Kiskun megye dolgozó népe!

A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Bizottsága felháborodással adja hírül, hogy az ellenforradalmi bandák népi demokratikus rendünk elleni fegyveres orvtámadásra használták fel a budapesti ifjúság tüntetését. Megtámadtak középületeket, üzemeket, vandál módra fosztogatják az állami üzleteket és magánlakásokat. A véres fasiszta provokációnak már eddig is számos elvtársunk, a népi demokrácia, a dolgozó nép mellett szilárdan kiálló rendőr, államvédelmi katona és polgári személy esett áldozatul. Az ellenforradalmi bandák fegyveres provokációja a vandál gyilkoláson és fosztogatáson túl, a népi demokratikus rendszer megdöntésére, a népelnyomó, kapitalista világ visszaállítására irányul.

Ilyen válságos helyzetben egyedül csak a nyugalom vezethet előre. Mindennél nagyobb szükség van most arra, hogy párttagságunk – összeforrva a munkásosztály, a dolgozó parasztság, az értelmiség és egész dolgozó népünk hazaszerető, öntudatos fiaival – csírájában megakadályozzon minden ellenforradalmi törekvést, biztosítsa a rendet, a nyugalmat megyénk lakossága békés életének és termelő munkájának zavartalanságát. A megyei pártbizottság tudatában van annak, hogy népi demokratikus rendünk számos területén sürgős és halaszthatatlan intézkedésekre van szükség, az ipar és a mezőgazdaság termelésének fejlesztése, egész népünk életszínvonalának emelése érdekében. Feltétlenül szükséges az is, hogy ingadozás nélkül és gyorsabb ütemben haladjunk előre a szocialista demokrácia fejlesztésében is.

A megyei pártbizottság úgy látja, hogy a párt Központi Vezetőségének október 24-i ülése megteremtette a feltételét a párt és a kormány legfelső vezetésében eszközölt személyi változásokkal annak, hogy megszűnjék hazánkban az ellenállás és ingadozás, amely a XX. kongresszus eszméinek megvalósításában megmutatkozott.

A Központi Vezetőség és a Politikai Bizottság megerősítése olyan kipróbált elvtársakkal mint Nagy Imre, Donáth Ferenc, Losonczy Géza, Lukács György és Münnich Ferenc elvtársakkal, a Politikai Bizottság újjáválasztása és megerősítése Kállai Gyula, Köből József, Nagy Imre és Szántó Zoltán elvtársakkal, valamint Nagy Imre elvtársnak a Minisztertanács elnökévé történt megválasztása megteremtik a személyi alapját a hibák gyors kijavításának és az előrehaladásnak.

A megyei pártbizottság helyesléssel veszi tudomásul, hogy az újjá-
lasztott Központi Vezetőség Politikai Bizottsága már hozzá is fogott a párt és
az ország előtt álló sürgős feladatok kidolgozásához.

Biztosak vagyunk abban, hogy a párt- és a kormányban történt személyi
változások és a párt elhatározott törekvése a szocialista demokrácia követke-
zetes, megvalósítására, egész párttagságunk és megyénk egész dolgozó nép-
ének egyetértésével találkozik. Előrehaladni azonban meggondoltan, megfon-
toltan lehetséges. Éppen ezért mindent el kell követnünk, hogy megyénkben
továbbra is megőrizzük a törvényes rendet, megóvjuk államunk és megyénk
minden egyes dolgozójának vagyonát és személyi épségét. A megyei pártbi-
zottság felhívja pártunk tagjait, megyénk lakosságát, hogy tartsa be a kormá-
ny rendeleteit, őrizze meg nyugalját, és eddig tanúsított szilárdságát:
akadályozzon meg minden rendbontást és kártevést; támogassa népünk hal-
talmát és javait védelmező katonaságunkat és belügyi szerveinket.

Legyünk éberek, védjük meg megyénkben a törvényes rendet és a ter-
melő munka zavartalan folytatásának biztosítékait és így segítsük elő pártunk
és kormányunk elszánt törekvéseit a népjólét emelése, a szocialista demokrá-
cia fejlesztésére.

Kecskemét, 1956. október 24.

Magyar Dolgozók Pártja
Bács-Kiskun Megyei
Bizottsága

Népújság, [11. évf.] Rendkívüli kiadás. (1956. október 24.) [1. p.]³

7.

A Népújság közleménye a megyei rögtönítelő bíróság felállításáról

Kecskemét, 1956. október 24.

Megalakult a megyei rögtönítelő bíróság

Szabó Sándor, Bács-Kiskun megye ügyésze lapunk munkatársának
adott nyilatkozatában kijelentette, hogy Nagy Imre, a Minisztertanács elnö-
kének aláírásával életbelépő statáriumi rendelet értelmében megyénkben is
megalakult a rögtönítelő bíróság.

A bíróság elnöke, Hetényi Miklós, a megyei bíróság elnökhelyettese;
tárgyaló ügyészek, akik a vádat képviselik: Karácsonyi István ügyész és Me-
ző Imre, Kecskemét járás és város ügyésze.

³ A felhívás megjelent a lap október 25-i számában is. Népújság, 11. évf. 252. sz. (1956. októ-
ber 25.) [2. p.]

Szabó Sándor ezek után elmondotta, hogy a statáriumi rendelet életbe léptetése népünk érdekeit szolgálja, ezáltal – ezekben a súlyos órákban – sikerül megakadályozni minden olyan kísérletet, mely népünk, munkásosztályunk, államrendszerünk ellen irányulnak. [sic!]

Az ügyészség rendelkezésére a fentiek értelmében a rendőrség karhatalmat biztosít.

A megyei ügyész megerősített értesülései szerint megyénk területén jelen pillanatban a legteljesebb rend és nyugalom uralkodik.

Népújság, [11. évf.] Rendkívüli kiadás. (1956. október 24.) [1. p.]

8.

A kecskeméti tanárok táviratban tiltakoznak a statárium ellen

Kecskemét, 1956. október 24.

Nagy Imrének,
[a] Minisztertanács Elnökének,
Budapest.

Mi, kecskeméti pedagógusok nagy megdöbbenéssel vettük tudomásul, hogy a magyar ifjúság, egyetemi diákság békésnek induló tüntetése, felelőtlen elemek provokációja folytán véres eseményekké fajult.

A jövő nemzedék, ifjúságunk iránti mélységes szeretet és aggodalom készítet bennünket arra, hogy ifjúságunk érdekében szót emeljünk.

Kérjük és kívánjuk, hogy a statáriális eljárást ifjúságunkkal szemben ne alkalmazzák!

Kecskemét, 1956. X. 24.

Kecskeméti pedagógusok:

olvashatatlan aláírás
Thomka Gyuláné
Fazekas Ferenc
olvashatatlan aláírás
olvashatatlan aláírás
olvashatatlan aláírás
Hegedűs Ernőné
Schramm Györgyi
Lévay Ferencné
Karácsonyi Klára
Sárosi László

Bódvai Sándorné
Sármási Tiborné
Hortobágyi Lászlóné
Szabó Imre
Kemenes Béláné
olvashatatlan aláírás
olvashatatlan aláírás
Babos Vincéné
olvashatatlan aláírás
Rácz Ferencné
Bérczes Istvánné

Györfly Jánosné
olvashatatlan aláírás
olvashatatlan aláírás
Hatvani Pál
Kovács Gergelyné
olvashatatlan aláírás
olvashatatlan aláírás
olvashatatlan aláírás
olvashatatlan aláírás
Kun Gergelyné
olvashatatlan aláírás
olvashatatlan aláírás
Bakos Péterné
Szél Jánosné

Dr. Kovács Jenőné
Hegedüs Lászlóné
Czeisner Katalin
Prikkel Lajosné
Prikkel Lajos
olvashatatlan aláírás
olvashatatlan aláírás

BKMÖL XXXII. 12. A Bács-Kiskun megyei 1956-os forradalommal és szabadságharccal kapcsolatos iratok gyűjteménye (a továbbiakban: XXXII. 12.). 8. – Negyedoldalas, géppel írt, 44 saját kezű aláírással hitelesített tisztázatról készült fénymásolat.

9.

Grósz József kalocsai érsek nyilatkozata

Kalocsa, 1956. október 24.

A katolikus egyház álláspontja nyílt és világos. Mi elítéljük az öldöklést és pusztítást. Híveink ezt tudják, ezért biztosan remélem, hogy híveink ilyen üzelmekben nem vesznek részt, hanem példát adnak a rend és a nyugalom megőrzésére, és békés munkával igyekezzenek biztosítani a magyar jövőt.

Grósz József
kalocsai érsek

Politikatörténeti Intézet Levéltára (a továbbiakban: PIL) IX. 290. 1956-os gyűjtemény (a továbbiakban: XI. 290.) 1/17. ő. e. Az MDP központi pártügyeletének iratai. 1956. október 24. 37. p. – Egynegyed oldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázat.⁴

⁴ A nyilatkozat megjelent a Népújságban is. Grósz érsek nyilatkozata. In: Népújság, 11. évf. 252. sz. (1956. október 25.) [1. p.]

10.

**A Magyar Dolgozók Pártja
Bács-Kiskun Megyei Bizottságának jelentése
az MDP központi pártügyeletének
a megyei helyzetről**

Budapest, 1956. október 25.

Bács megyében Baján 1500-2000 [fő] felvonult, máshol még nem vonulnak, de általános nyugtalanság tapasztalható.

Kecskeméten olyan hírek vannak, hogy 8-kor gyülekeznek.

Az elvtársakat felkészítették, de a katonaság iránt bizalmatlanok.

PIL IX. 290. 1/18. ő. e. Az MDP központi pártügyeletének iratai. 1956. október 25. 23. p. – Negyedoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázat.

11.

**Kerek [István] elvtárs,
a Magyar Dolgozók Pártja
Bajai Járási Bizottságának titkára beszámol
a bajai tüntetésekről**

Budapest, 1956. október 25.

A rádió közlése után [a] magyar zászlók kitételével kapcsolatban a városban is jelentősebb mozgás állt be, kb. 2500 ember tüntet, és [a vörös] csillagok levételét, stb. követelik. Kéri Kerek [István] elvtárs, hogy a rádió több pozitívumot mondjon be a budapesti eseményekkel kapcsolatban, mivel ennek jelentős kihatása van a vidéki városokra.

intézkedés: Szántó

PIL IX. 290. 1/18. ő. e. Az MDP központi pártügyeletének iratai. 1956. október. 25. 76. p. – Negyedoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázat.

12.

A Kiskunfélegyházi Dohánybeváltó Üzem dolgozói a vérontás megszüntetését kéri

Kiskunfélegyháza, 1956. október 25.

4. posta: A Kiskunfélegyházi Dohánybeváltó üzem dolgozói beszüntették a munkát. Jelen kormányzatba vetett bizalom mellett kéri, szüntessék meg a vérontást.

PIL XI. 290. 1/18. 5. e. Az MDP központi pártügyeletének iratai. 1956. október 25. 40. p. – Kétsoros távirat.

13.

A Népújság tudósítása az épületek fellobogzásáról

Kecskemét, 1956. október 26.

Zászlódíszben a megye

A rádió kora délutáni felhívása után percekben belül nemzetiszínű zászlók kerültek a házak ormára. Nemzeti zászlók lobognak a pártbizottságok székházán, a tanácsházán és a középületeken. Az üzemek és vállalatok dolgozói között és az utcai járókelőknél határtalan az öröm. A rádió déli híreit a dolgozók kitörő örömmel fogadták. A munka percekre megállt, az emberek ölelkeznek és csókolják egymást. A városi és járási pártbizottságok, a városok és a járássok kommunistái üdvözlő táviratot küldtek a Politikai Bizottságnak és a Központi Vezetőségnek, határtalan bizalmukról biztosították Nagy Imre és Kádár János elvtársakat.

Népújság, 11. évf. 253. (1956. október 26.) [2. p.]

14.

A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Bizottsága első titkárának jelentése az MDP központi pártügyeletének a megyei helyzetről

Budapest, 1956. október 26.

20 óra. Jelentette Daczó József elvtárs, a Bács megyei pártbizottság titkára. A Bács megyei elvtársak nagyon nyugtalanítóan tartják a helyzetet. A Pestről

leáramló bandák gyűjtogatnak, főleg téeszek tulajdonát gyűjtják fel. Megalakítják a nemzeti bizottságokat kommunisták nélkül. A párttitkárokat agyonverik, sőt olyan híreket is kapnak a községekből, hogy a párttitkárokat felakasztják, nagy a veszélye annak, hogy ez elterjed a kommunista párttitkárok ellen. Elvtársaink a falvakban szinte teljesen védtelenek, szükségesnek tartják a Kormány részéről egy olyan nyilatkozatot kiadni, hogy a törvényes rend fenntartásáért a helyi társadalmi szervek felelősek, és a nemzeti kormány a tanácsokat tartja egyedül törvényes államhatalmi szervnek. Nagyon aggasztó a helyzet, szeretnék, ha Kádár elvtárs tanácsot adna nekik, mit csináljanak.

PIL IX. 290. 1/19. ő. e. Az MDP központi pártügyeletének iratai. 1956. október 26. 112. p. – Nyegydoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázat. Az iratra ceruzával rávezették: „Atadtam Kádár elvtársnak. Kovácsné”.

15.

**A Magyar Dolgozók Pártja
Bács-Kiskun Megyei Bizottsága
a harcok beszüntetésére szólítja fel a fővárosi felkelőket**

Kecskemét, 1956. október 26.

Budapest Népe !

Magyar testvéreink !

Mélységes megrendüléssel fogadtuk a hírt, hogy drága hazánk fővárosa, szépséges Budapestünk fegyveres harcok színhelye. Fájdalommal tölt el bennünket, hogy nemzeti kincseink pusztulásba mennek, hogy a Nemzeti Múzeum épülete, felbecsülhetetlen értékű gyűjteményeivel lángok martaléka. És azt a lépcsőt, amelyről Petőfi szavalta a Nemzeti dalt, vér borítja. Szívünkbe nyilal a fájdalom hallva a pusztítások hírét.

DRÁGA MAGYAR VÉREINK!

Bács-Kiskun megyéből, Petőfi Sándor és Katona József szülőföldjéről üzenünk nektek. Most, végre oly sok megpróbáltatás után, lehetőség nyílt arra, hogy a taborok népe az emberi élet útjára lépjen, hogy felvirágoztassuk a sívó homokot gazdag termést arathassunk e drága földön. Azok az emberek vezetnek ma bennünket a párt élén, a kormány élén, akik a mi szavunkon szólnak, akiket mi kívántunk, akik nemzetünk boldog jövőjét akarják.

Fővárosunk a mienk! Szívünk minden dobbanása, minden érzésünk, gondolatunk rajtatok csüng most, kedves testvéreink. Őrizzétek meg jól népi hagyományaink kincseit, kultúránk dicsőségeit s azokat a drágán szerzett anyagi javakat, amelyeket a gyárakban, az épületekben tudományos és technikai berendezésekben felhalmoztuk.

FEJEZZÉTEK BE
A SZÉGYENT, A PUSZTULÁST HOZÓ TESTVÉRHARCOT!

Segítünk benneteket kenyérrel, de segítsetek bennünket, hogy a jövő nyengerét is megteremtsük!

TEREMTSETEK RENDET ÉS NYUGALMAT!

Hallgassatok Nagy Imre szavára! Kezdjük meg végre együtt és egy akarattal az új, boldog jövőt hozó életet!

KECSKEMÉT NÉPE

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Az MSZMP Bács-Kiskun megyei Bizottságának iratai (a továbbiakban: 1. fond). Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Kecskemét város és járás. – A/5-ös méretű, a Bács-Kiskun Megyei Nyomda Vállalat által nyomtatott röplap. A dokumentumra kézzel ráírták: „1956. X. 26. 13 h repülőgépről ledobott”.

16.

**A Magyar Távirati Iroda kecskeméti kirendeltsége
tudósítójának jelentése a kecskeméti tüntetésekről**

Kecskemét, 1956. október 26.

MTI 5 B[uda]pest
MTI Kecskemét

Kecskeméten forrong a nép. Zavargások egyelőre nincsenek azon kívül, hogy minden vörös csillagot leszedtek a házakról. A katonaság fegyvert adott a középiskolás suhancoknak. Az este és éjjel zavargásokra számítanak. László Erzsit, Galamb Julit még világossal hazaküldtem. Egyedül vagyok a szerkesztőségben. A lapszerkesztőségben tartózkodom, időnként átjövök megnézni, hogy jött-e [Buda]pestről adás. Ha valami van, anyagot adok. Tíz óra után a megyei pártbizottságon helyezem biztonságba magam.
Ádám Eta.⁵

PIL IX. 290. 1/20. ő. e. Az MDP központi pártügyeletének iratai. Október 27.⁶ 170. p. – Negyedoldalas távirat.

⁵ Ádám Eta az MTI kecskeméti kirendeltségének tudósítója volt.

⁶ A dátum téves, október 26-áról van szó.

17.

A Magyar Távirati Iroda kecskeméti kirendeltsége tudósítójának jelentése a fegyveres harc kitöréséről

Kecskemét, 1956. október 26.

Kecskeméten fegyveres harc dúl, teljes egészében áll a bál. Nem tudom, hogy és miként fogok anyagokat adni, a lap szerkesztőségében katonák védelme alatt a földön ülünk. Nekünk töletek nem kell semmi, a lap már kész, ők sem tudnak sem szerkeszteni, sem semmit se csinálni. Arra kérlek, hogy a központos figyeljen jobban, és ha jelentkezünk, akkor lépjete be minél előbb, most is húsz perce várom, hogy jelentkeztek. Most is mellettem állnak a gépfegyveres katonák, mert itt van az épület a bál kellős közepén. Megyek vissza, ropognak a fegyverek, és már halottak is vannak. Félünk a további tűzharctól, mert itt van mellettünk közvetlenül a szovjet parancsnokság is. Amint lehet, jelentkezem.

PIL IX. 290. 1/20. 5. e. Az MDP központi pártügyeletének iratai. Október 27.⁷ 171. p. – Negyedoldalas távirat.

18.

A bajai felkelők bejelentik a Minisztertanács elnökének, hogy csatlakoznak a budapesti fegyveres felkeléshez

Budapest, 1956. október 26.

4. posta. Távirat. 1 óra 50.

Baja város és környékének dolgozó népe és a hozzájuk csatlakozott honvédségi egységek nevében jelentjük, hogy a kormány célkitűzéseivel egyetértünk. Ezen felül követeljük, hogy a szovjet csapatok azonnal szüntessék be a harcokat hazánk területén és 72 órán belül hagyják el országunkat. Követeléseinket, ha kell, fegyverrel is megvalósítjuk. Csatlakozva a budapesti fegyveres felkeléshez, rádión keresztül azonnal választ kérünk.

Dél-Magyarország dolgozó népe és a csatlakozott fegyveres egységek

PIL IX. 290. 1/19. 5. e. Az MDP központi pártügyeletének iratai. 1956. október. 26. 159. p. – Negyedoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázat.

⁷ A dátum itt is téves, szintén október 26-áról van szó.

A Bajai Gyapjűszövetgyár dolgozóinak követelése

Baja, 1956. október 26.

Bajai Gyapjűszövetgyár dolgozóinak követelése

Politikai követeléseink:

1. Leszögezzük, hogy nem akarjuk a kapitalizmus visszaállítását, de követljük a nép jogos követeléseinek teljesítését, nemzeti függetlenségünk teljes megvalósítását.
2. Büntetlenséget követlünk a budapesti vagy bárhol keletkezett felkelés résztvevői részére, sem statáriális, sem rendes bizottság előtt ne legyenek felelősségre vonva.
3. Követljük a valóságos sajtőszabadságot.
4. Azonnali szabad választásokat, a hitelét veszített országgyűlés feloszlatását. Követljük a szabad pártalakítást.
5. Követljük az igazságtalanul bebörtönzött politikai foglyok szabadon bocsátását és rehabilitálását.
6. Vonják felelősségre azokat, akik a fegyvertelen népre lövettek.
7. Követljük a független és önálló ifjúsági szervezeteket.

Helyi gyári követeléseink:

1. Követljük az önálló gyárvezetést, mert csak akkor lesz igazán miénk a gyár. Követljük a haszonrészesedést.
2. Követljük a hetenkénti fizetést.
3. A szakszervezetek újraválasztását.
4. Az önálló sztrájkjogot.
5. Az 1945 évtől kezdve elbocsátottak elbocsátásának felülvizsgálását, és részükre a jogfolytonosság biztosítását.
6. Az éjszakai pótlék felemelését.
7. Az évenkénti munkaruha juttatást.
8. Az ingyenes szövetjuttatást szabad választás szerint a gyár termékeiből.
9. A munkaverseny megszüntetését.
10. Követljük a bérezési rendszer felülvizsgálatát és igazságos alapokra helyezését.
11. Leszögezzük, hogy a sajtóban és a rádióban közzétett távirattal és hírrel nem értünk egyet, követljük annak azonnali helyreigazítását, ellenkező esetben a Bács-Kiskun megyei Népűjságot és a cikk közzétevőjét a városban meg nem tűrjük.

Gyári Munkástanács

Bács-Kiskun Megyei Biróság irattára (a továbbiakban: BKMB) B. 1237/1957. Nagy István és társai pere. – Egyoldalas, géppel írt, egyszerű másolat.

A bajai diákok követelései

Baja, 1956. október 26.

- 1.) Az egész ország területén a tüntetésekben, a harcokban résztvevő bajtársainknak általános amnesztiát.
- 2.) A Kossuth címer visszaállítását.
- 3.) Az egyenjogúságon alapuló Magyar–Szovjet barátságot.
- 4.) Március 15-ét és okt. 6-át nyilvánítsák nemzeti ünneppé és okt. 23-át.
- 5.) Rákosi Mátyást, Farkas Mihály és társainak felelősségre vonását és ügyük magyar népbíróság előtti megtárgyalását.
- 6.) A magyar néphadsereg katonáinak adjanak igazi magyar ruhát.
- 7.) Középiskolás tanulóink kapják vissza a Bocskai diák sapkát.
- 8.) Az iskolában önként választott nyelv hallgatás legyen.
- 9.) Tartsák meg a Petőfi vitát Baján is.
- 10.) A pol. gazdaságtanból ne legyen érettségi.
- 11.) Egyetemi és főiskolai felvételeket töröljék el.
- 12.) Szabad független Magyarországot akarunk, magyarok akarunk lenni.
- 13.) Az oroszok menjenek haza.
- 14.) Szólás, sajtó és gyülekező szabadságot akarunk.
- 15.) A DISZ legyen független a párttól.
- 16.) Középiskolában legyen zene és művészeti történeti oktatás.
- 17.) Szabad választás legyen.
- 18.) Tisztázzák, hogy ki vitte Pestre a szovjet csapatokat.
- 19.) A népsanyargató közigazgatási tisztviselők azonnali leváltását és szakembereket a közigazgatásba.
- 20.) Valamennyi sztálinista váll. vezető és igazgató, valamint egyéb politikai funkcionárius eltávolítását kérjük.
- 21.) Baja város központjában lévő párthelyiség és egyéb célú ilyen épületeknek lakás céljára való átadását.
- 22.) Alaptalan vádakkal elítélt bajai diákok azonnali szabadlábra helyezését, teljes rehabilitálását.
- 23.) Szabadságharcosok részére általános közkegyelmet.
- 24.) Mindszentinek Esztergomba való visszatérését.

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Baja város és járás. – Egyoldalas, géppel írt röplap.

**A Magyar Dolgozók Pártja
Bajai Járási Végrehajtó Bizottsága
a rend helyreállítására szólítja fel a lakosságot**

Baja, 1956. október [26.]

Baja járás Dolgozói, Fiataljai !

A budapesti események hatására október 25-én Baján is az ifjúság felvonulást rendezett. A felvonulás alapjában békés volt, csak pár személy volt, – ezek nem diákok voltak – akik igyekeztek a felvonulást zavargássá változtatni, a fiatalságot céljuknak megnyerni. Mivel az ifjúság kérésének többsége helyes volt (Sztálin szobor eltávolítása a Déry-kertből, nemzetiszínű lobogók kítűzése stb.) így azok teljesülhettek és a felvonulás különösebb rendzavarás nélkül folyt le s oszlott is széjjel. Meg vagyunk győződve arról, hogy fiataljaink tegnap sem, ma sem és a következőkben sem tűz (sic!) ki olyan célokat, mely népi hatalmunk, szüleik és maguk békéje ellen irányulnak. Azonban egyesek a fiatalok békés felvonulását véres felvonulásokká változtathassák.

Tekintettel arra, hogy az ifjúság hazafias érzésétől kialakult követeléseivel a Párt és a Kormány is egyetért, nem tartjuk célszerűnek azokért való felvonulásukat.

A felvonulások megszüntetése az ifjúság érdeke elsősorban. A Párt és a Kormány csak a rend és a nyugalom helyreállításával foghat neki a követelésük megvalósításához.

Tehát minél előbb áll helyre a rend és a nyugalom, annál előbb válhat valóra az ifjúság helyes követelése.

Fiatalok! Segítsetek járásunk rendjének, nyugalmanak további fenntartásában. Ne vegyetek részt felvonulásokban, amely nemkívánatos elemek közbenjárásával veszélyezteti jövőtöket. A rend és nyugalom fenntartása szükséges ahhoz is, hogy szüleitek követelése is minél előbb megvalósulhassanak. A fiatalok és a szülők érdeke ezért azonos.

Megkérjük a járás valamennyi dolgozóját, szülőket, pedagógusokat ne engedjék fiaikat, tanulóikat felvonulásokon részt venni. Józan, fiatalságunkat szerető gondoskodással tartsák távol ifjúságunkat nagyobb csoportosulásoktól, felvonulásoktól. Ne engedjék meg, hogy egyesek fiatalságunkat felhasználva ontsák a fiatalság és a szülők életét.

Járási Párt Végrehajtó Bizottság

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. – Háromnegyed oldal terjedelmű, a Bács-Kiskun Megyei Nyomda Vállalat Bajai Telepe által nyomtatott röplap.

22.

**Grósz József kalocsai érseknek,
a Püspöki Konferencia elnökének felhatalmazása
a Magyar Rádió részére**

Kalocsa, 1956. október 26.

Értesülésem szerint néhány nyugati rádióállomás október 24-én tett nyilatkozatot elferdítve, illetve helytelenül kommentálva közölte. Megismétlem, hogy a katolikus egyház az evangélium alapján elítéli a vérontást és rombolást. Hiszem, hogy híveim tartózkodnak az ilyen üzelmekben való részvételtől, és példát adnak a rend és a nyugalom megőrzésére annál is inkább, mert minden remény megvan arra, hogy népünk jogos igényei a lehetőség határain belül kielégítést nyerjenek.

Grósz József kalocsai érsek

PIL IX. 290. 1/19. ő. e. Az MDP központi pártügyeletének iratai. 1956. október 26. 63. p. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztazat. A dokumentumra ceruzával ráírták: „útdava Kossa elvtársnak”.

23.

**A Magyar Dolgozók Pártja
Bács-Kiskun Megyei Bizottságának jelentése
a megyei helyzetről**

Budapest, 1956. október 27.

A Minisztertanács Titkársága tanácsszervek osztálya vidéki jelentései.
Jelentés.
Bács-Kiskun megye.

Tegnap délután⁸ [Kecskeméten] elkezdődött a tömeg összeverődése a következőképpen [sic!]: a megyei pártbizottság épületéről leszerelték a csillagot, és ennek bámulására a piactéren összeverődött egy tömeg, akiket egyre lelkesebb állapotba hozta ez, és így az összeverődött tömeg elindult, hogy máshonnan is leszedik a csillagot, a fiatalok pedig a városi kapitányságra mentek fegyverekért.

A kapitányság, teljesítve kérésüket, 40 géppisztolyt kiadott. A fegyver birtokában kb. 150 elítéltet engedtek ki. Úgy néz ki, hogy az elvtársak nem voltak felkészülve [erre], mert ez a pár fiatal igen komolyan randalírozott a városban. Jelenleg a magyar honvédség akcióba lépett és jelenleg is folyik a fegy-

⁸ Október 26-án.

veres csoportok felszámolása. Az elvtársak véleménye szerint a katonák nagyon bátran és hősiesen helytállnak. A megye területén Baján a [tanács]-elnököt leváltották, és új elnököt választottak. [Kiskun]félegyházán 500 fő tüntetett, és ezek nyomására a betagosított földeket visszaadták.

PIL IX. 290. 1/25. ő. e. A Nagy Imre kormány működése alatt a Parlamentbe érkezett és a Minisztertanács apparátusában keletkezett iratok. 1956. október 27–november 1. 1. p. – Negyedoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázat.

24.

**A Magyar Dolgozók Pártja
Bács-Kiskun Megyei Bizottságának tájékoztatója
az MDP Központi Vezetősége Párt- és Tömegszervezetek
Osztályának a megyei helyzetről**

Budapest, 1956. október 27.

Bács megye 19 [óra] 50 [perc]

Falun nagyon aggasztó a helyzet, bujtogatások, fosztogatások vannak, a párttitkárokat, tanácselnököket üldözik, Helvécián felakasztották a párttitkárt.⁹ Különböző forradalmi bizottságokat alakítanak kommunisták nélkül, és pogromokat rendeznek. Kérik, hogy a párt és a kormány rádión keresztül ez ellen azonnal lépjen fel, mert falun megfelelő erővel nem rendelkezünk, és ha ez széles körben elterjed, nagyon veszélyes helyzet lesz falun.

PIL IX. 290. 1/20. ő. e. Az MDP központi pártügyeletének iratai. 1956. október 28. 76. p. – Negyedoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázat.

25.

**A Magyar Dolgozók Pártja
Bács-Kiskun Megyei Bizottságának jelentése
az MDP központi pártügyeletének a megyei helyzetről**

Budapest, 1956. október 27.

Bács megyében Baján és Kecskeméten voltak tüntetések. Baján a Sztálin-szobrot a város mellett folyó Sugovica csatornába dobták. A tüntető tömeg követelte a szovjet csapatok azonnali kivonását, és lemondatta a városi tanács

⁹ Bács-Kiskun megyében több népitélet is volt, Helvécián azonban nem történt ilyen a forradalom alatt.

elnökét. Kecskeméten pénteken¹⁰ fegyveres tüntetések voltak több halottal. A felkelőktől megszállt színházat szovjet repülők lőtték, több halálos áldozat van.¹¹

PIL IX. 290. 1/20. ő. e. Az MDP központi pártügyeletének iratai. 1956. október 28. 150. p. – Negyedoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázat.

26.

A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Bizottságának jelentése a kecskeméti helyzetről

Budapest, 1956. október 27.

Október 27-én 5. [óra] 30. [perc]
Birkás elvtárs. F. M.

Kecskeméten úrrá lettek a tegnapi zavaron, kb. 500 főnyi zavaros elem szerzett fegyvert, jó részüket likvidálták, a többi elrejtőzött. A honvédség szilárd.

PIL IX. 290. 1/20. ő. e. Az MDP központi pártügyeletének iratai. Október 27. 18. p. – Negyedoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázat.

27.

Kecskemét Város Tanácsa Végrehajtó Bizottságának intézkedései a rend helyreállítására

Kecskemét, 1956. október 27.

KECSKEMÉT DOLGOZÓ NÉPE !

A budapesti forradalmi láng átsapott városunkon. A hazafias érzelmektől fűtött ifjúság szimpátia-tüntetését a soraiba vegyült elemek fegyverek szerzésére és a megyei börtön elíteltjeinek kiszabadítására használták fel.

Október 26-án az esti órákban fegyveres összetűzésekre került sor, mellyel feldúlták városunk nyugalmát. A rendőrség és a honvédség alakulatai a fegyveres támadók ártalmatlanná tételét az este folyamán megkezdték. Sok fegyveres zendülőt letartóztattak. A város megtisztítása erélyesen folyik.

¹⁰ Október 26-án.

¹¹ Kecskeméten magyar repülőgépek intéztek támadást a város egyik részre, az Erzsébetváros (az úgynevezett cigányváros) ellen.

A rend-, a személyi- és tulajdonbiztonság megteremtése érdekében határozott intézkedésekre kerül sor.

Valamennyi tanintézetben és óvodában a tanítás – további intézkedésig – szünetel.

Tilos a város területén mindennemű gyülekezés, csoportosulás!

Mindennemű szeszital árusítása szigorúan tilos!

Este 17 órától reggel 6 óráig az utcai közlekedés tilos! A házak kapuit a közlekedési tilalom alatt zárva kell tartani!

Fegyveres polgári személyek felett statáriális bíróság ítélkezik!

Kérjük a lakosságot, nyújtson segítséget a rendbontók kézrekerítéséhez, a fegyverek visszaszolgáltatásához, a közrend megteremtéséhez.

Eltökélt szándékunk a népi hatalom megvédése, a szocialista új élet, a szocialista demokrácia valóra váltása.

A Központi vezetőség 1956. október 26-i kiáltványában foglaltak érvényesítéséhez, az új párt- és kormányvezetés kidolgozásához rend, nyugalom, a termelés folyamatossága szükséges.

Fegyelmezett munkával járuljunk hozzá a független, demokratikus, szocialista Magyarország megteremtéséhez!

Kecskemét, 1956. október 27.

Városi Tanács VB

1956 plakátjai és röplapjai: október 22–november 5. Összeállította és szerkesztette: Izsák Lajos, Szabó József, Szabó Róbert. Budapest. 1991. 307. p. – Nyomatott röplap.

28.

Kecskemét város ifjúságának a Magyar Dolgozók Pártja és a Magyar Népköztársaság vezetőihez intézett követelése

Kecskemét, 1956. október 27.

Kecskemét város ifjúságának követelése a Magyar Dolgozók Pártja és a Magyar Népköztársaság vezetőihez:

1. A szovjet hadsereg azonnal szüntesse be a fegyveres beavatkozást Magyarországon belülről!
2. A szovjet csapatok azonnal vonuljanak ki az ország területéről.
3. Az ifjúság követeli az idegen nyelvek fakultatív oktatását.
4. Független Magyarországot, legszélesebb nemzeti egységgel, a népakarat érvényre juttatásával.
5. Titkos és szabad választást, teljes szólás- és sajtószabadságot.

6. A párt és a kormány vezetőségének átszervezése és a párt alapszabályainak módosítása a nép érdekeinek megfelelően.
7. A DISZ teljes újjászervezése az ifjúság rétegződésének figyelembe vételével.
8. A független magyar nép külsőleges kifejezésére követeljük a Kossuth címer visszaállítását.
9. Követeljük a teljes vallásszabadságot. Ezt ne csak látszólagosan biztosítsák.
10. Fakultatív vallásoktatás megvalósítását a középiskolákban.

Kecskemét, 1956. október hó 26-án.

A KECSKEMÉTI
KÖZÉPISKOLÁK
DISZ BIZOTTSÁGA¹²

Éljen a független, demokratikus és szocialista Magyarország! Kiáltvány a magyar néphez! [A Népújság különkiadása.] [11. évf.] [254. sz.](1956. október 27.) [2. p.]

29.

**A Népújság tudósítása
a Bács-Kiskun Megyei Nyomda Vállalat
Munkástanácsának megalakulásáról**

Kecskemét, 1956. október 27.

A nyomdászok már döntöttek
Megalakult Kecskeméten az első munkástanács

Alig egy órával e rendkívüli kiadás megjelenése után, lelkes hangulatú röpgyűlés zajlott le a Bács-Kiskun Megyei Nyomda Vállalatnál. A munkások döntése az volt, hogy a munkástanács megalakításával nyújtják a legnagyobb segítséget kormányunknak és pártunknak a rend végleges helyreállításához – ahhoz a lehetőséghez, hogy minden kérdésben szót értsünk.

Az izzóhangulatú röpgyűlés résztvevői, régi munkásokat, hosszú szakmai gyakorlattal rendelkező nyomdász dolgozókat választott a munkástanács tagjaivá. A tanácsba egyhangú lelkesedéssel és helyesléssel beválasztották az üzem igazgatóját is.

¹² A követelések után ez áll: „Felhívjuk Kecskemét ifjúságát: legyünk fegyelmezettek, őrizzük meg a nyugalmost. Ne engedjük, hogy népünk értékeiben kárt tegyenek. Akadályozzuk meg a vérontást.”.

A nyomda munkástanácsa a választások alapján a következő: Durszt Ferenc, Faragó Imre és Sebők Mihály. A munkástanács és a dolgozók egyhangúlag Faragó Imrét választották meg a vállalat igazgatójának. Az újságírók ezúton is üdvözlik a nyomda munkástanácsát és jó egészséget kívánnak az üzem valamennyi dolgozójának a további közös munkához.

Éljen a független, demokratikus és szocialista Magyarország! Kiáltvány a magyar néphez! [A Népújság különkiadása.] [11. évf.] [254. sz.](1956. október 27.) [1. p.] – Az újság fejléc nélkül, röplap formátumban jelent meg. Tollal ráírták, hogy „1956. október 27-én délelőtt fegyveres honvédek teherautóról dobálták.”

30.

A Kecskeméti Gépgyár Munkástanácsa tagjainak névsora

Kecskemét, 1956. október 27.

A Kecskeméti Gépgyárban 1956. október 27-én megalakult Munkástanács tagjai:

Vlacsil Tibor	Bartus Géza
Nagy Vilmos	Körösí Lajos
Vincze Zoltán	Cser Lajos
Schebeszta József	Nagy József I.
Budai Ferenc	Bene Károly
Király László	Tóth István
Bende Mihály	Kiliti András
Bene Árpád	Kollek Pál
Rózsa Pál	Kohán György
Mostoha György	Papp Ambrus
Simigla Imre	Rózsa Franciska
Horváth Sándor	Kovács Ilona
Bózsik Béla	Kripóczky József
Zablahóczy Pál	Cseh István
Varga Balázsné	S. Bakos Mihály
id. Tóth József	Kéri Kálmánné
Varga Sándor	Vincze Béla
Kerekes Emil	
Miski Sándor	Igazgatói Tanács
Galba Árpád	Balogh Ferenc
Jankovits Jenő	Szabó Lajos
Kulmány József	Galba Árpád
Papp József	Budai Ferenc
Berente Imre	Vlacsil Tibor

Major Ferenc
Tóth Ferenc
Cs. Tóth Lászlóné
Szabó Lajos
Silek Vilmos
Fuchs Alfonz

*BKMB B. 1157/1957. Pullay Béla és társai pere – Egyoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisz-
tázat.*

31.

**Az Októberi Ifjúság,
a Bajai Ifjúsági Tanács lapjának cikke
a lap létrehozása alkalmából**

Baja, 1956. október [27.]

Testvérek, Polgártársak!

Kivételes idöket élünk! A magyar nép a budapesti ifjúság kezdeményezésére megkezdte és rendkívüli nehéz körülmények között napok óta folytatja harcát az önálló független, demokratikus Magyarországért. Ilyen körülmények között a lakosság tájékoztatása rendkívül fontos.

Ezért határozta el a Bajai Ifjúsági Tanács, hogy helyi kezdeményezéssel lapot indít, amelyben tájékoztatja a lakosságot az országos és helybeli eseményekről, a Forradalmi Tanács és a Bizottságok rendeletéről.

A magyar nép nagy költőjének, Petőfinek az ismert szavait választottuk jelmondatul. Ezzel is kifejezésre akarjuk juttatni, hogy a harc az egész magyar nemzet érdekeikért folyik és az Októberi Ifjúság méltó akar maradni a Márciusi Ifjúsághoz !!

Az új tanács tagjai:

Bakos István szds.

Bajai István szds.

Forradalmi tanács

Hauser László

Elnök: Szabó Béla.

Galló Béla

Tagjai: Vida Áron,

Varga Pál

Sík Csaba,

Szabó Béla

Nyitrai Béla.

Horváth László

Vida Áron

Honvédelmi bizottság :

Szakács László szds.

Tanácselnök:

Szabó József örm.

Dr. Vágvölgyi Ferenc

Közigazgatási bizottság:
Dr. Bakonyi Péter
Bogáts Géza r. fhdgy.
Csilics Antal
P. Illés Sándor
Kiss Sándor
Dr. Kárpáti Jenő
Gellei Albert
Pécsics István

Sárközi Béla
Biczók Sándor
Gazdasági tanács :
Hanák Endre
Borbás Tivadar
Pataki Ede
Pálity Mihály
Nagy István

Októberi Ifjúság, 1956. október 27. [1. p.]; BKMÖL XXXV. 1. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Baja város és járás. – Korabeli, géppel irt, egyszerű másolat. (Az eredeti A/4-es formátumú, a Bács-Kiskun Megyei Nyomda Telepe által nyomtatott röplapot lásd: PIL 978. fond 22. ő. e. 7.)

32.

A bajai ifjúság és a dolgozó nép követelései

Baja, 1956. október 27.

BUDAPESTIEK!

A bajai ifjúság és Baja dolgozó népe mély részvétét fejezi ki a szabadságharcban elesett fiatalokért és munkásokért.

A bajai ifjúság és dolgozó nép követelései:

1. Független, szabad Magyarországot.
2. A szovjet csapatok azonnali kivonását.
3. Általános amnesztiát.
4. Követeljük a politikai foglyok azonnali szabadon bocsátását.
5. Kossuth címer visszaállítását.
6. Márc. 15., okt. 6. és okt. 23-át nyilvánítsák nemzeti ünneppé.
7. A hazaárulók megbüntetését.
8. Szabad választást több párt részvételével.
9. Alakítsák meg a munkásszázlójukat.
10. Demokratikus közigazgatást.
11. Szólás, sajtó és gyülekezési szabadságot.
12. Önálló, általános sztrájkjogot.
13. A pártvezetőséget válasszák újjá.
14. A káderlapok megsemmisítését.
15. Népi kollégium felállítását.
16. A diákság jogos követeléseit valósítsák meg.

Októberi Ifjúság, 1956. október 27. [2. p.]; BKMÖL XXXV. 1. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Baja város és járás. – Korabeli, géppel irt, egyszerű másolat. (Az eredeti A/4-es formátumú, a Bács-Kiskun Megyei Nyomda Telepe által nyomtatott röplapot lásd: PIL 978. fond 22. ő. e. 7.)

**Az Októberi Ifjúság tudósítása
a bajai fiatalok
kalocsai forradalmi megmozdulásáról**

Baja, 1956. október 27.

Fiataljaink Kalocsán

A bajai fiatalok a honvédséggel karöltve fél 6-kor 6 autóbuszon és 2 tehergépkocsin elindultak Kalocsára, hogy értesítsék az ottaniakat a bajai eseményekről.

Eredmény:

Az odaérkezett fiatalok nevében egy egyetemista elmondta a gyülekezőknek a Baján történeteket. A kalocsai fiatalok lelkesedéssel fogadták a felolvasott programokat. Ezután az egybegyűltek a laktanyához vonultak nemzeti jelszavakat hangoztatva és felkérték a honvédek csatlakozását. A kalocsai helyőrségek közül a műszakiak és a légvédelmi repülő egységek hozzánk csatlakoztak.

Októberi Ifjúság, 1956. október 27. [2. p.]; BKMÖL XXXV. 1. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Baja város és járás. – Korabeli, géppel írt, egyszerű másolat. (Az eredeti A/4-es formátumú, a Bács-Kiskun Megyei Nyomda Telepe által nyomtatott rölapot lásd: PIL 978. fond 22. ő. e. 7.)

**Az Októberi Ifjúság beszámol
a bajai fiatalok küldöttségének
a környező községekben végzett tevékenységéről**

Baja, 1956. október 27.

A falusi mozgalmak felkarolásáért a bajai ifjúság.

Baján az ifjúsági Tanács vezetésével a mai nap folyamán ifjúsági küldöttségek mennek ki a környező falvakba. A küldöttség célja és feladata: A bajai és általában az országos események ismertetése és az események fontosságának tudatosítása. A falusi ifjúság és az egész falusi nép a megfelelő vezetés hiányában még nem áll a politikai események tetőfokán, ezért elhatározta a bajai

ifjúság, hogy felkeresi a falvak lakosságát, hogy alakítsák meg a munkástanácsot és csatlakozzanak a magyar szabadságmozgalomhoz. Ehhez a bajai forradalmi bizottság minden segítséget megad.

Célunk az egész dolgozó parasztsággal karöltve sikra szállni követeléseink valóra váltásáért.

Októberi Ifjúság, 1956. október 27. [2. p.]; BKMÖL XXXV. 1. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Baja város és járás. – Korabeli, géppel írt, egyszerű másolat. (Az eredeti A/4-es formátumú, a Bács-Kiskun Megyei Nyomda Telepe által nyomtatott röplapot lásd: PII 978. fond 22. ő. e. 7.)

35.

A bajai fiatalok követelései

Baja, 1956. október [27.]

1. Távozzanak a szovjet csapatok Magyarországról.
2. Teljes amnesztiát a Budapesti felkelőknek, hogy ne folyjék több magyar vér.
3. Rákosi, Farkas, Gerő nyilvános tárgyalás előtt feleljen tetteiért.
4. A Városi Tanácson belül egy ifjúsági tanács működjön.
5. Exhumálják a Déry kertben a szovjet katonák sírjait és helyezték más sírhelybe őket.
6. A volt „Kosztolányi” féle összeesküvők perét a nyilvánosság előtt tárgyalják és rehabilitálják őket.

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Baja város és járás. – A/5-ös méretű, géppel írt, hitelesítés nélküli másolat.

36.

Kivonat a Bajai Gyapjúsövetgyár Munkástanácsának üléséről készített jegyzőkönyvből

Baja, 1956. október 27.

A Bajai Gyapjúsövetgyár Munkástanácsának
1956. október 27-én megtartott üléséről készült
jegyzőkönyv-kivonata

A fenti jegyzőkönyv alapján a Munkástanács a tanácson belüli reszort megbízások ügyében az alábbi döntést hozta:

1. Igazgatás ügyében Petrich Gizella igazgató mellé a Munkástanács 3 tagú igazgatási bizottságot rendel ki, amely bizottság utasításait az igazgató betar-

tani köteles. Az azonnali leváltást a tanács nem tartotta megfelelő intézkedésnek, mert nem célja senkivel sem szemben [sic!] a retorzió eszközéhez nyúlni. A végleges titkos választás megtartásáig ezen határozat marad érvényben. Az igazgató tanács tagjai: Riaveczi János főtechnológus, Rabata József Munkástanács-elnök, Mojzes Antal festődei munkás.

2. A Munkástanács kommunális bizottságot alakított amelynek tagjai: Szabó László, üzemünk jogtanácsos, Krix András technikus, Lopojsa Sándor adminisztrátor, Máriy Katalin fonócai dolgozó, Balázs Lajos vegyész-mérnök. A kommunális bizottság minden jogügyi és bérügyi kérdéssel foglalkozik és a Munkástanács elé terjeszteni köteles.

3. A munkástanács tagjai közül csendbizottság megszervezésével Vörös Sándor bálázót bizza meg, aki köteles a dolgozók köréből beszerzett tagokkal, a külső és belső rendbontókkal szemben az üzem dolgozóinak érdekeit minden körülmények között biztosítani.

4. A vállalat pénzügyi kérdéseinek ellenőrzésével a Munkástanács felé történő kötelező beszámolás mellett Hományi Sándor technikust és Abonyi Márta szövő-munkásnőt bizza meg a tanács, akik kötelesek a vállalat pénzügyeit eddig intéző munkatársaktól azok munkájának ellenőrzésén keresztül tájékoztatást nyújtani a munkástanács felé.

5. A Munkástanács Patoeckay József bálázót és Mátics László technikust megbizsa, hogy a Munkástanács által hozott határozatokat juttassa el a Városi Tanács megfelelő szervéhez, valamint a nyomdában történő sokszorosításáról a dolgozók széles tömegei számára megfelelő példányszámról gondoskodjon.

6. A kibővített Munkástanács tagjai közül a munka zavartalan folytatásának megszervezésére a fonóelőkészítő részére Krix Andrást, a kártoló részéről Kovács József művezető, fonócai részéről Czuri Andrásnét, a szövőelőkészítő, szövődei részéről Doszkocs Józsefnét, a kikészítő részéről Forrásnyik Istvánnét, a festődei részéről Bakanek Lajos elvtársat bizza meg.

7. A Munkástanács a jelenlegi függetlenített Szakszervezeti Bizottság munkáját átveszi és ennek felelőseként Hohner György elvtársat bizza meg. Ezen kérdéssel kapcsolatosan határozatot hoz a Munkástanács, hogy általános titkos szavazás alapján 1956. december 25-ig Szakszervezeti Bizottság választását írja ki, készíti elő.

8. A munkástanács kihangsúlyozza és a dolgozók elé viszi, hogy az általános titkos szavazás alapján megválasztandó Munkástanács helyett a jelenlegi rendkívüli állapotok közt megalakult Munkástanács végzi az üzem vezetésének ügyeit. Ezt az általános és titkos szavazáson alapuló választást a lehetőségekhez képest előkészítjük és legkésőbb az év végéig a választást kitézi.

9. A munkástanács Sebestyén Jánost, az üzem főmérnökét megbizsa, hogy a termelés biztosításához folyamatosan a szükséges műszaki feltételeket minden körülmény közt biztosítja [sic!], ezen munkában a jelenlegi Munkástanács minden tagja a legmesszebbmenőkig támogatni köteles.

10. A Munkástanács Fábik Jánosné gépirónőt, mint a munkástanács gépirónőjét az eddigi munkakörében megerősíti.

11. Továbbiakban a Munkástanács határozatot hozott a személyzeti osztály a 7 pont szerint függetlenített szakszervezeti dolgozók, a függetlenített párttitkár, a függetlenített légoltalmi vezetői állás megszüntetésére vonatkozólag.

Az eddig ezt betöltő dolgozók meghallgatása után Reile Mártont végszárítónak, Csányi Pálnét felvetőnek, Bacsó Jenőt tisztítónak, Bakanek Jánosnét vetülékcsevélőnek, Bokrovits Bélánét noppolónak, Vörös Lajost csendbizottsági tagként Vörös Sándor mellé beosztottnak alkalmazza.

A Munkástanács kihangsúlyozza, hogy a szakszervezet és a párt ügyében hozott határozatával csak azt célozza, hogy az eddigi függetlenítés nem titkos választás alapján kinevezett elvtársak helyett általános titkos választással kell üzemi párt és szakszervezeti titkárt választani. A Munkástanács a dolgozók ilyen irányú szervezkedését mindig támogatni fogja.

12. A Munkástanács Ács Istvánt és Péter Jakab általános üzemi dolgozókat a karbantartás és energia szolgáltatás ügyének ellenőrzésével bízta meg, különös tekintettel arra, hogy erőmű telepünk igen fontos súllyal bír üzemünk életében.

Baja, 1956. október 27.

Bajai Gyapjúsövetgyár
Munkástanácsa

A Bajai Gyapjúsövetgyár Munkástanácsa

Abonyi Márta	Hohner György	Patocska József
Ács István	Kovács József	Péter Jakab
Balázs Lajos	Krix András	Rabata József
Bakanek Lajos	Lopajda Sándor	Riavec János
Czuri Andrásné	Máry Katalin	Sebestyén János
Doszkocs Józsefné	Mátics Iászló	Szabó Iászló
Forrásnyik Istvánné	Mojzes Antal	Vörös Sándor
Hományi Sándor	Nebojsza Iászló	

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. – Egy és egyneved oldal terjedelmű, nyomtatott rőplap.

**Kiskunfélegyháza Város
Ideiglenes Munkás–Paraszt–Értelmiségi–Katona
Tanácsának közleménye**

Kiskunfélegyháza, 1956. október 27.

Polgártársak !

Magyar munkások, parasztok,
értelmiségiek, katonák!

Városunkban megalakult az Ideiglenes Munkás-Paraszt, Értelmiségi Katona Tanács.

A régi tanács lemondott, az Ideiglenes Munkás-Paraszt, Értelmiségi-Katona tanács átvette a hatalmat.

Felhívunk Benneteket, hogy menjetek hétfőn az üzemekbe, a munkahelyekre, alakítsátok meg az Üzemi Munkás Tanácsokat, amelyek képviselnek benneteket az új tanácsban.

ÚJ KORMÁNY ALAKULT!

Bízunk abban, hogy az új kormány és az új tanács a dolgozók összes jogos követelését teljesíti a legmesszebbmenőkig. Azonosítjuk magunkat azzal, hogy a szovjet csapatok hagyják hazánk területét.

Egyetértünk az ifjúság 17 pontjával.

Kérünk benneteket, hogy városunk élelmezésének és iparcikkkel való ellátásának biztosítása érdekében dolgozzatok, őrizzétek meg a rendet és a nyugalmat, fegyelmezettségetekkel segítsétek elő igazságos társadalmi rendünk felépítését! Az új kormány és a tanács már dolgozik. Bízotok benne, éppen ezért óvakodjatok minden csoportosulástól!

Kiskunfélegyháza 1956. október 27-én.

Az Ideiglenes Munkás-Paraszt, Értelmiségi-Katona Tanács nevében:

Az Ideiglenes Munkás-Paraszt
Értelmiségi Katona Tanács nevében
Tarjányi Ágoston elnök

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Kiskunfélegyháza város és járás. – A/5-ös méretű, nyomtatott röplap.

Jegyzőkönyv Izsák Község Nemzeti Bizottságának megalakulásáról

Izsák, 1956. október 27.

Jegyzőkönyv

Készült Izsákon, 1956. október 27-én, a község háza tanácstermében megtartott falugyűlésen.

Fodor Sándor községi tanácselnökhelyettes a gyűlés megnyitása alkalmával bejelenti, hogy szabadságon lévén, a mai napon 6 tagú bizottság kereste fel a következő indokok alapján:

A 6 tagú bizottság közölte Fodor Sándor polgártárral, hogy a község vezetősége október 26-án este elhagyta a községet és 27-én reggel 8 óráig nem tért oda vissza, ezért a község vezetés nélkül van.

A 6 tagú bizottság kifejezte azon aggodalmát, hogy amennyiben ez továbbra is így lesz, nincs biztosítva a községben a vagyoni és személyi bizottság és ezért felkérte Fodor Sándort, hogy szabadságát szakítsa meg, és a község ügyeinek intézését ideiglenesen vállalja el. (Fodor Sándor a megbízásnak eleget tett.)

A falugyűlést megnyitó Fodor Sándor felkéri Géro Sándor polgártársat, hogy fejtse ki véleményét a mai nagygyűlés napirendjét illetően.

Fentnevezett elmondja, hogy véleménye szerint legsürgősebb lenne egy olyan testület megszervezése, mely biztosítaná a községben a rendet, és a békét, köz és vagyonbiztonságot. (Közbekiáltásra azt is megjegyzi, hogy a közellátás biztosítása terén is volna tennivalója, mert pl. só nem kapható a községben.) Fő feladata azonban a rend és a nyugalom biztosítása a községben, a közellátás biztosítása.

K. Szabó Sándor a következő hozzászóló volt, azt mondja el, hogy a gyűlésre meghívták Horváth Rezsőt a pártbizottság titkárát, valamint a helyi helyőrség képviselőjét, azon céllal, hogy megbeszéljék a rend biztosításának a módját, valamint azt, hogy egyetért-e a néppel.

ifj. Végh István polgártárs megkérdezi Horváth Rezsőtől, hogy egyetért-e azazal, hogy Magyarország békés, demokratikus, független, a nép akaratán nyugvó ország legyen.

Horváth Rezső egy szóban azt válaszolja, hogy: igen.

A következő hozzászóló Horváth Rezső elmondja, hogy a kormány egyetért és helyesli azt, hogy miként a városban, a gyárakban, a munkás tanácsok, úgy falun paraszt tanács, vagy nemzeti tanács alakuljon. Ennek a tanácsnak elsődleges feladata biztosítani azt, amit Géro Sándor felszólalásában elmondott.

Közbekiáltások: A honvédség és a rendőrség egyetért-e a nép akaratával.

Fodor István honv. fhdgy. a helyi honvédség képviselője az alábbiakat jelenti ki: A vagyon és a közbiztonság érdekében hajlandók vagyunk a most alakuló bizottság munkáját támogatni, a nép akaratával egyetértően.

Balogh Lajos hdgy. a rendőrség képviselőjében kijelenti a következőket: Teljes mértékben egyetért a felkelőkkel, azok tevékenységét, a rendbiztonság szem előtt tartásával, a közbiztonság megvédésével.

Nagy Jenő hozzászóló: előadja, hogy 3 pont volna az, amely a nép kívánságát illeti: 1.) a szovjet hadsereg kivonása az ország területéről, 2.) az állami gazdaság feloszlata, 3.) az élelmiszer beszerzéséhez fegyveres erő biztosítása.

A jelölő bizottság az alábbi személyeket jelölte a Nemzeti Bizottságba, akiket a jelenlévő gyűlés egyenként jóváhagyott:

Fodor Sándor, ifj. Ács Lajos, a többség szavazata alapján ifj. Jávorka András, Csepela Sándor, Janik József, Bényi Imre, Halász Sándor, Kozma József, Eszik József, Hornyák János, Kovács József, Román Alajos, Petrányi Lőrinc, Géro Sándor, Józsa László, K. Szabó József, Radványi Bálint (Mária u.), ifj. Kiss Gábor, Kormos Béla, K. Szabó Sándor, Varga Sándor (Kossuth u. 54.), Baráth István, Jenei Sándor, ifj. Végh István, Fekete Kálmán, Fekete László, Szekeres István, dr. Gyenes József, Gyebnár János, Csomor Kálmán, Hajma László, Gellér Ferenc, Hajma Lajos.

Megállapodnak abban a jelenlévők, hogy a holnapi nap folyamán az itt felvetetteket nagygyűlés vitatja meg.

Jegyzőkönyv felolvasás után aláíratott.

BKMÖL XXV. 30/b. A Bács-Kiskun Megyei Bíróság (Kecskeméti Törvényszék 1950-ig) iratai. Peres iratok (a továbbiakban: XXV. 30/b). B. 1235/1957. Fekete Kálmán és társai pere. – Egy és egyegyed oldal terjedelmű, géppel írt, saját kezű aláírásokkal hitelesített eredeti.

39.

Jegyzőkönyv a felsőszentiváni munkástanács megválasztásáról

Felsőszentiván, 1956. október 27.

Készült Felsőszentiván[on] 1956. október 27-én tartott munkástanács-választás alkalmával.

Az ülés helye: [a] községi tanácsháza.

Jelen volt 300 személy.

Tárgy: a munkástanács [meg]választás[a].

Margit János Felsőszentiván, Felszabadulás utca 31. sz. alatti lakos a jelölőbizottság elnöke.

Az elnök előadta és a nép tudtára adta, hogy a ma munkástanács választás van, és felkérte a népet, hogy válasszanak maguk között jelölőbizottságot. Jelölőbizottságként Pataricza Márton, Podmaniczki István, Gáy József, Oláh Ferenc, Kovács József, Mester József jelölőbizottsági tagok.

A jelölőbizottság a következő tagokat jelölte elnöknek:

1. Margit János
2. id. Novák János
3. Tusák Lajos
4. Fekete Sándor
5. Pankovics Péter

A leírtak közül elnök lett Margit János, alelnök lett: Pataricza Márton. Tagok: Hajdukovics Antal, Teszárík János, Stefenovics Sándor, Kovács Antal, Romsity József, Igmácz Pál, Vinko István, ifj. Szabó István, Gelányi Ferenc, Istvánovics Kálmán, Répási Pál, Gyukity Boldizsár, id. Mihálovics István, Strigl István, Mester János, Kriszity Péter, Himer István, id. Tokodi Antal, ifj. Kollár János, Oszvald Péter, Kovács István (kolokter)

A fent nevezetteket a falugyűlés ellenszavazat nélkül elfogadta.

1.) Munkástanács határozat:

A falugyűlés a fent nevezetteket egyhangúlag elfogadta. Mivel a községnek a rétegeiből lettek megválasztva, így a nemzetiségre való tekintettel egyhangúlag elfogadta.

Margit János elnök

Pataricza Márton

Mándity János
Makai György
jkv hitelesítők

BKMÖL XXIII. 726/c. Felsőszentiván Nagyközség Tanácsának iratai. Közigazgatási iratok. Titkos iratok. 04/1958. Kollár János ügye. – Háromnegyed oldalas, géppel írt, saját kezű aláírással hitelesített tisztázat.

40.

Tájékoztató a Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Bizottságának helyzetéről

Budapest, 1956. október 28.

Tájékoztató a megyei pártbizottság jelenlegi helyzetéről. A jelentést 1956. október 28-án 10 [óra]-tól 12 [óra]-ig adták.

Bács megye. Információt adta: Ördögh [László] elvtárs

1956. október 28. de. 11 óra.

Kecskeméten viszonylag csend van. A pártbizottság és honvédség urai [sic!] a helyzetnek. Eddig 250 csavargót szedtek össze. 120-at fegyverrel tartóztattak le. Hírt adtak arról, hogy a Bácsalmási járás területén a községek többségében a párttitkárokat felszólították a tömegek, hogy két óra hosszan belül [sic!] hagyják el a községeket. Tiszakécskén a tömeg akasztófát állított fel,

hogy a párttitkárt felakasszák.¹³ A kiküldött repülőgép géppuskával a tömeget szétszórta. Harta környékbeli községekből tömegek indultak, hogy a Hartán lévő 1200 rabot kiszabadítsák. Kiküldtek 2 páncélaútót és egy század katonaságot. Ez a tömeget fegyverrel oszlatta szét. Tüzelni is kellett a tömegre. Kalocsán a börtön épületét a tömeg körülfogta, a rabokat akarták kiszabadítani. A katonaságnak fegyvert kellett használni, hogy a tömeget szétszlassa. Kiskőrösön a laktanyát a tömeg megtámadta, fegyvereket követelt. A katonaság a fegyverét használta, a tömeg szétszlott. A megyei pártbizottság, [és] a katonai parancsnokság rohambrigádokat alakítottak [sic!]. Feladatuk, hogy azokban a községekben, ahol a funkcionáriusokat felakasztották, vagy karóba húztak, ezek végrehajtóit ott a helyszínen büntessék meg. Számítani lehet arra is, hogy ezeket ott a helyszínen kivégzik. A megyei pártbizottság javasolja és kéri, hogy a kormány néhány intézkedést hozzon gyorsan a munkások és a parasztok felé, például bizonyos bérügyi intézkedést, parasztok felé adó és beadással kapcsolatban. a párt adjon valamilyen konkrét programot néhány kérdésben. Ezzel a tömegek hangulatát nagyban befolyásolni lehet.

PIL IX. 290. 1/21. 6. e. Az MDP központi párttügyeletének iratai. 1956. október 28–30. 13. p., illetve 25–26. p. – Fél oldal terjedelmű, hitelesítés nélküli tisztázat. Az iratra ceruzával ráírták: „Nagy Imre”.

41.

A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Bizottsága első titkárának jelentése az MDP központi párttügyeletének a megyei helyzetről

Budapest, 1956. október 28.

Daczó [József] elvtárs Bácsból (28-án 11 [óra] 30 [perc]-kor) Kecskeméten a tisztogatás folyik. Egyébként nyugalom van. A községekben alakulnak a forradalmi bizottságok, ezeket általában fasiszták – volt csendőrök – vezetik.¹⁴ [A tüntetők] elzavarják a párttitkárokat. Helyenként gyilkosságokat hajtanak végre, főleg párttitkárokon és ÁVH tisztéken. Ezekre a helyekre [a megyei pártbizottság megbízottai] a honvédséggel és az ÁVH-val kimennek, és aki a gyilkosságot elkövette, a helyszínen agyonlövik.¹⁵ Baján ma kezdődött meg a harc. Részleteket nem ismernek. A középületek meg vannak erősítve [sic!].

¹³ Tiszakécskén nem volt a forradalom alatt népítélet, a repülőgép a békésen felvonuló tömegbe lőtt bele.

¹⁴ A községi forradalmi szervezetek vezetői legtöbbször a helyi értelmiség tagjai, illetve köztiszteltek örvendő emberek közül kerültek ki, akiket tömeggyűlésen, demokratikusan választottak meg az érintettek.

¹⁵ Itt az előző forrásban említett rohambrigádokról van szó.

Általánosan jellemző: fegyvereket akarnak szerezni, laktanyákat támadni. A börtönöket is ki akarják nyitni. Kecskemét kivételével ezt sikerült megakadályozni.

Keményen válaszolnak az elvtársak ezekre, ami a lakosságra jó hatással van, különösen Kecskeméten.

A hadsereg állományának hangulata jó, szilárdan mellettünk áll.

PIL IX. 290. 1/21. 5. e. Az MDP központi pártügyeletének iratai. 1956. október 28–30. 24. p. – Negyedoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázat.

42.

Jegyzőkönyv a Bács-Kiskun Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának rendkívüli üléséről

Kecskemét, 1956. október 28.

Gyorsírási napló

Készült a Bács-Kiskunmegyei Tanács Végrehajtó Bizottságának 1956. október hó 28-án tartott rendkívüli vb üléséről.

Jelen vannak:

Dallos Ferenc vb-elnök, Daczó József, Mészöly Gyula, Cseh László, Varga Jenő, Kocher László, Mohácsi Károly, Szücs Béláné vb-tagok.

Dallos Ferenc vb-elnök az ülést megnyitja. Megállapítja annak határozatképességét.

A végrehajtó bizottságnak foglalkozni kell az eseményekkel, illetőleg az eseményekről rövid tájékoztatót kívánok adni a vb-nek. A második pontja lenne a feladatok meghatározása. [sic!]

Röviden, vázlatosan az eseményekkel foglalkozunk. Szükségesnek tartom rövid összefoglalót adni, mert a vb egyes tagjai nem éltek benne és talán nem tájékozódtak eléggé, hogy mik történtek a városban. A következőkben foglaljuk össze a mondanivalónkat.

[Október] 26-án a budapesti események nyomán áterjedt vidékre is a felkelés, és itt Kecskeméten a déli órákban a Megyei Pártbizottságon megkezdték a csillag lebontását. A piac alkalmával nagy tömeg volt, elkezdtek gyülekezni, a nagy tömeg közé vegyültek lump elemek, akik élére álltak azután a tömegnek. Először a csillagok leszedését követelték, sőt maguk végezték el. A Városi Tanácshoz mentek, ott összetörték a lámpákat, leszedték a táblákat és a csillagokat. Innen fordultak a BM városi osztályához, létrával felmásztak a homlokzatra, és onnan ledöntötték a csillagot és a címet.

A tömeg ezután más középületekhez nyomult, és hasonló jellegű rendbontásokat kezdett. Ezután a bíróság épületéhez vonult a tömeg. A bíróság épületébe küldöttséget menesztett a tömeg, és a bűnösök szabadon bocsátását és fegyvereket követelt. Az ügyészség jelenlévő tagjai nem léptek fel erélyesen,

és ennek eredményeként a tömeg nyomására a jelenlévő fegyveresek a fegyvereket átadták, és a rabokat szabadon bocsátották. Az ott lévő fegyvereket csaknem önkéntesen átadták. Így jutottak ezután fegyverhez. Fegyvert kaptak még a helyőrségi kommandánsi hivataltól, majd a rendőrség városi kapitány-sága is fegyvereket juttatott az ott összegyülekezett személyeknek. Ezen kívül a tömeg Budapestről is kaptak [sic!] fegyveres támogatást.

A késő délutáni és esti órákban elkezdtek a lövöldözést, a városi tanács épületét, a BM városi épületét és a lakosságot támadták meg, és lövöldözni kezdtek.

A Megyei Tanács VB a Párt Végrehajtó Bizottságával együttműködve ekkor a honvédséghez fordult, és a honvédségi szervek segítségét kérték a rendzavarók megfékezésére. Az esti órákban kb. fél hét felé kezdett a honvédség felvonulni, és fogott hozzá a fegyveresek felszámolásához.

Az egész esemény értékelésére teljes képet még nem tudok adni.

Meg kell említeni, hogy egyes állami funkcionáriusok hűtlenek voltak. Ezekhez tartozik az ügyészség ott jelenlévő tagja, aki kényszer nélkül engedte ki a foglyokat, a rendőrség egyik tagja, aki ugyancsak a rendőrség fegyvereit kiszolgáltatta és mások, akik könnyű utat engedtek ennek a hisztériának. A helyzet azután odafajult, hogy fegyveres zavarkeltést idézett elő Kecskemét életében. [sic!]

[Október] 26-án a honvédség megkezdte a felszámolást, szilárdan helyállt, és tűzharcban semmisített meg sok fontos gócot, és sok kétes elemeket [sic!] fogott el. Szervezett ellenforradalmi mozgalommá alakult, amely gócot kívánt képezni itt Kecskeméten, táplálva ezzel a budapestit. [sic!]

A Megyei Tanács VB állandó kapcsolatot tart fenn a hadsereggel, a Megyei Pártbizottsággal és a rendőrséggel, és igyekezik a rendet fenntartani. A vb nem volt olyan helyzetben, hogy ne tudott volna intézkedni. Ilyen irányú közvetlen veszély nem fenyegette a végrehajtó bizottságot, semmiféle támadás nem érte. Meg kell említeni azt a gyalázatos állapotot, amely a Megyei Tanács VB-nél volt. A korábbi megállapodások ellenére nem kapott fegyvert, és védtelenül állt a Megyei Tanács épülete, amely könnyű prédája lehetett volna egy fegyveres csoportnak. Később kaptunk fegyvert, és [az] önvédelmi csoport önfeláldozóan állt helyt éjszakákon át, és készen volt arra, hogy fegyverrel is megvédje a központi székházat. Részletes írásos dicséretben, és meg kell keresnünk a módot arra, hogy ezeket az elvtársakat pénzjutalomban is részesítsük.

A tisztogató munkák még tegnap és a mai nap folyamán is tartottak. Emiatt a város életét szabályozni kellett, s el kellett rendelni a kimenési tilalmat. [sic!] Ezt el is rendeltük, és a lakosság azt be is tartotta. A lakosság nem vállalt közösséget a banditákkal, akik jó része csavargó, vagy ellenforradalmi elem. Ezekre a nyomozások majd fényt derítenek.

Idetartozik az is, hogy már is a nyomozás megállapította, hogy a csöcselék mellett nagymennyiségű vidéki és ismeretlen hadianyag került a kezükbe, amit teherautón káposzta alatt hordtak be a városba.¹⁶ A biztonsági szervek nem gondoltak erre. Nagyobb arányú dologról volt szó, nemcsak csavargók-

¹⁶ Más forrás nem szól erről a részletről.

ról, hanem szervezett dolog volt, amit a honvédség bátor kiállása és elszánt-sága megsemmisített. Ezért dicséretet érdemelnek, és teljes elismerését fejezi ki a végrehajtó bizottság.

A hozzászólások alapján a következőkkel egészítem ki az értékelést.

Azzal, hogy a fegyveres zavarkeltők felszámolásával néhány polgár is áldozattá vált, azért, mert nem ismerte az eseményeket, ezeknek hozzátartozóiról a végrehajtó bizottságnak gondoskodni kell. Meg kell vizsgálni azoknak anyagi körülményeit, mire van szükségük és anyagi eszközökkel is támogatást kell nyújtani ezeknek a szerencsétlen áldozatok hozzátartozóinak.

Meg kell állapítani azt is, hogy a megyei szervek vezetőit felelősség terheli a felkészületlenség miatt. Voltak megállapítások, hogy középületeket, utakat biztonságosan őrizzünk. Az események után megállapíthatjuk, hogy ezek nem történtek meg. Utaink ellenőrzés nélkül maradtak. Így történhetett meg, hogy egynéhány gyerek elfoglalta a nyomdát, a posta épületét. Nyilván ezek a felkészületlenségből következtek. A felelős személyekről most ne beszéljünk. A felelősségre vonást illetően forduljunk a Párt Megyei Bizottságához, és kérjük, hogy hasson oda, hogy ezeket a személyeket felelősségre vonják. Ítélje el azokat a közhivatalnokokat, akik gyávaságból, a haza iránti hitvány magatartásból kiszolgáltatták a fegyvereket. Kapjanak ezek példás büntetést. Minden köztisztviselőnek szégyene az ilyen magatartás. Életük kockáztatásával is védeni kellett volna, nem pedig önként kiszolgáltatni a fegyvereket. Ítélje el a vb a kormánynak és a párt Központi Vezetőségének azon magatartását, akik ugyan már eltávolodtak, felidéztek az országnak katasztrófáját, és ennyi ártatlan embernek a vére tapadt ehhez a magatartáshoz. [sic!] Követel-jék a kormánytól, hogy ezeket vonják felelősségre.

Javasolom a végrehajtó bizottságnak, hogy a szovjet csapatokkal itt ne foglalkozzunk. Nem tudjuk értékelni még. Mi csak magyar csapatokról beszél-jünk most. A magyar csapatok helyzetéről beszéljünk.

Azt a hiányt, hogy a pártbizottság nem vonta be a kommunistákat, azt majd a pártbizottságon fogjuk megbeszélni.

A továbbiakban a forradalmi bizottságok helyzetéről fogok beszámolni. – Azzal a szándékkal hívtuk a sajtó képviselőjét, hogy a mai vb-üléstről, az ér-tékelésről és a hozott határozatokról teljes terjedelemben tájékoztassa a me-gye lakosságát.

Rátérek a jelen helyzetnek az ismertetésére, azzal, hogy ma minden járással beszéltem. A helyzet a következő a megyében:

A bácsalmási járásban tömeggyűlések folynak, hullámszik a tömeg. Arról van szó, hogy sok helyen forradalmi bizottságok alakulnak, amelyek át akarják venni a hatalmat, és úgy gondolják, hogy a tanácsok ezzel fel is vannak szá-molva. Bácsalmáson a járási forradalmi bizottság is megalakult, azzal, hogy a vezetők mondjanak le.

A kiskunhalasi járásban Jánoshalmán volt zendülés, Nagy elnököt elzavarták. Kiskunhalas városban a vasutasok szervezkednek, a laktanyából akarják a fegyvereket, de a helyzet javul.

A kiskőrösi járásban diákok és részeg emberek tüntettek. A rend helyreállt.

A kalocsai járás egy községében tegnap este egy rendőrt lefegyvereztek, különben rend van.

A dunavecsei járás néhány községében Solton rend van. Kisebb ellenforradalmi zendülés volt, de ma már rend van. Dunavecseán és Kunszentmiklóson gyűlésekre készültek, és követeléseket terjesztettek elő. A követelések központja: fegyvereket kérnek, hogy [Buda]pestre mehessenek segíteni. Jelenleg még zajlanak.

A bajai járásban Osztermann [Béla]t eltávolították, és megfelelő embert, a város főorvosát tették meg vezetőnek. A járási tanács vb működik érintetlenül. Itt is próbálták támadást indítani a laktanyák ellen, de már nyugodtabb a helyzet.

Kiskunfélegyháza járásban [Tisza]alpáron elzavarták az elnököt. Forradalmi bizottságok alakultak. A városonál is Horváthot eltávolították, a testi épsége is veszélyben volt. Kiskunmajsán a kereskedelmi előadót eltaposták, áldozat lett.¹⁷

A kecskeméti helyzetet ismerik az elvtársak.

Szükséges leszögezni a forradalmi bizottságokkal kapcsolatosan a vb álláspontját. Ahol [a] forradalmi bizottságok erőszakosan megalakultak, ezeket olyan politikai szervezeteknek ismerjünk el, akik a rend fenntartását ideiglenesen tartják, és elvi irányítást adnak a gazdasági feladatok és más kérdések eldöntése érdekében. Mi amellet vagyunk, hogy a tanácsokat törvényesen választották meg, az választott szerv, ezenkívül semmiféle más szervet nem ismerünk el. Ahol megalakult a forradalmi tanács, és valóban a helyzet nyugvó álláspontra helyezése érdekében alakult meg, ezekkel szívesen együttműködünk és tárgyalunk, és figyelembe vesszük a helyes építő voltukat. Felelősek azért, hogy ezeken a helyeken a rend, a jogbiztonság, az életbiztonság törvényes keretek között biztosítva legyen. Súlyos felelősség terheli mindazokat, akik mint ellenforradalmi elemek, zavartkeltők [sic!] a forradalmi bizottságba beférkőzve kárt akarnának okozni. A parasztság érdeke, hogy nyugodtan, szabadon termelhessen és élhessen. A népbizottságokkal átmeneti ideig tárgyalunk addig, amíg a tanácsokat újra nem választják. Ez a mi felfogásunk a népbizottságokkal kapcsolatosan.

A Megyei Tanácsnál ilyenre nem került sor. Mi arra az álláspontra helyezkedtünk, hogy erre nincsen szükség, hiszen a tanács választott szerv és el vagyunk tökélve, hogy mi a nép érdekében intézkedünk.

Még nincsen teljes nyugalom a megyében, de a kibontakozás felé haladunk. Mindenkit a nyugalom tölthet el, hogy a zavarkeltők törekvése kudarcba fulladt, annál is inkább, mert a néptömegek nem támogatták, és lefegyverezték ezeket.

Most pedig rátérek a feladatokra:¹⁸

BKMÖL XXIII. 1/b. A Bács-Kiskun Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának (VB) iratai. Elnöki iratok. 1/1957. – Ötoldalas, hitelesítés nélküli, gyorsírási naplóból írógépbe áttett tisztázat.

¹⁷ Neményi József adóügyi megbízott október 27-én népitület áldozata lett.

¹⁸ A dokumentumnak itt vége szakád.

**Dallos Ferencnek, a Bács-Kiskun Megyei Tanács
Végrehajtó Bizottsága elnökének
összefoglalója a további teendőkről**

Kecskemét, 1956. október [28.]¹⁹

Dallos Ferenc vb-elnök összefoglalója:

1. Az állami élet helyreállítása érdekében a tisztviselőket holnaptól kezdve munkába állítjuk. A vb hagyja jóvá azt az intézkedést, hogy az élet megindulása érdekében a tisztviselőket hívjuk be, az életveszély most már elmúlt, és kezdődjék meg a munka, legyen mindenki a helyén és a vb apparátusa működjön.
Mondja ki a vb és hagyja jóvá a vb vezetőinek azon intézkedését, amelyeket a lakosság ellátása érdekében tett. Mondja ki a vb, hogy a megye területén a gazdaságvezetés, az áruk feletti diszpozíció a vb hatáskörébe tartozik. A megyei vb, mint a terület legmagasabb államigazgatási szerve felelős és köteles gondoskodni a lakosság ellátásáról, köteles gondoskodni a Főváros ellátásáról is.
A kormányzervektől azt kérjük, hogy ismerje el a vb kizárólagos jogkörét a megye területén a gazdaságvezetésben, külön akciót ne indítson, csak a vb-on keresztül.
A vb azon lesz, hogy Budapest ellátását is elősegítse, ezért a kereskedelmi, élelmiszeripari osztályokat munkába állította az osztályvezetőkkel az élen.
M megbízta a vb ezenkívül Buda [Gábor] elvtársat azzal, hogy az összes felvásárló vállalatok felett vegye át a vezetést, erőteljesen, mint a 19-es MT-rendelet is kimondja. Buda elvtárs tudta nélkül, akit a vb bízott meg ezzel a feladattal, illetőleg hagyja jóvá Dallos [Ferenc] elvtárs intézkedését, az összes felvásárló vállalatok, T[erményforgalmi] V[állalat], az Állatforgalmi [Vállalat], a Tejipari Vállalat, a M[egyei] É[rtékesítési] K[özpont] [?] felett Buda elvtárs diszponál.
A szállítás elősegítése érdekében a vb megbízta Dózsa József elvtársat az összes szállítóeszközökkel rendelkező vállalatok feletti felügyeleti joggal, melyek felett a diszpozíciót vegye kézbe.
Tyukos [Béla] elvtársat megbízta a vb azzal, hogy intézkedjék a pü szervek felé, hogy a pénzeszközökről csak a törvényes hatalommal felruházott -ok jogosultak rendelkezni. Intézkedjék a Bank és a Posta felé, valamint a pü szervek felé. Azért Tyukos elvtárs a felelős, mert Varga

¹⁹ A dokumentum dátum nélküli, azonban a tartalma lényegében megegyezik a Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Bizottsága és a Bács-Kiskun Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága közös közleményével, amely 1956. október 28-án jelent meg a Népújságban.

[Jenő] elvtárs a vezetés általános problémáival van lefoglalva, tehát a vb a munkamegosztást így alakította ki.

Dallos elvtárs beszélt Nagy Imre elvtárrsal, aki üdvözlését küldi az elvtársaknak, helyesli azokat az intézkedéseket, amelyeket eddig foganatosítottak, és azokat a kormány részéről tudomásul vette. Közölte, Dallos elvtárs Nagy Imre elvtárrsal, hogy milyen intézkedéseket tettünk, ill. milyen álláspontot foglaltunk el a népbizottságokkal, a forradalmi bizottságokkal kapcsolatban. Nagy Imre elvtárs egyetért azzal, hogy fogadjuk el ott azokat, ahol ezek jóhiszemű politikai szervek, de közölte azt is, hogy a végrehajtó bizottságok az általános igazgatási szervek és mindenféle gazdálkodás ezek kezébe tartozik. Messzemenően egyetért azzal, hogy a hatalom semmiféle megosztásáról szó nem lehet. Ezzel széthúzhatják a községek dolgait, ezért e kérdésben a vb egyértelmű álláspontot foglal el, amit a sajtón keresztül is közölni fogunk.

Nagy Imre elvtárs feltétlenül helyesli a vb azon határozatát, hogy a gazdasági diszpozíciót kézbe vegyük. A vb messzemenően azon van, hogy segítse Budapestet, de nem tűr anarchiát a megye területén. Kéri Dallos elvtárs, hogy a vb vegye tudomásul ezeket az intézkedéseket.

A kereskedelmi osztály vezetője meg van bízva a kereskedelem megindításával tekintet nélkül a tanácsi kiskereskedelemre, tehát meg van bízva a nagy- és kiskereskedelem irányításával.

Az élelmiszeripari munkáért Szücs [Béla] elvtárs a felelős. Törekedünk arra, hogy a szakvezetők a helyükön maradjanak.

Dózsa [József] elvtárs meg van bízva a szállítással, az összes szállítóeszközök feletti diszpozícióval.

Az összes szállító vállalatok a kezében vannak.

A pénzügy Varga elvtárs felügyeletével Tyukos elvtárs vezetése alatt áll.

Az oktatásügyben az álláspontunk a továbbiakban az, hogy az iskolákat nem engedjük megnyitni. Tóth [Ferenc] elvtárs hívja össze a pedagógusokat, igazgatókat, beszélje meg velük, hogy állítsák helyre a rendet és fegyelmet, az ifjúság magatartásának a befolyásolását. Hagyja ezt az intézkedést is jóvá a vb.

[Dallos Ferenc] beszélt a honvédség vezetőivel [is]. Lehetőség nyílt arra, hogy a kimenési tilalmat [sic!] reggel 5-től este 6-ig rendeljük el. Ez szükséges ahhoz, hogy a munka az üzemekben megindulhasson.

A továbbiakban úgy határoztunk, hogy a forgalom álljon helyre, az autóbuszok induljanak meg, figyelembe véve a kimenési tilalmi [sic!] időt. Az üzletek nyitva tartását úgy szabályozzuk, hogy a kimenési tilalmi [sic!] idő után egy órával, előtte fél órával be kell zárni. Nyitassuk meg a vendéglátó vállalatokat, üzemeket is, azzal, hogy csak sört árulhatnak, bort nem.

Kéri a vb-ot, hogy hagyja jóvá ezeket az intézkedéseket és emelje határozattá.

Mészöly [Géza] elvtársat megnyugtatja a vb erélyes és határozott intézkedése. Hogy Kecskemét városban nem voltak atrocitások, az annak köszönhető, hogy a megyei szervek a lábukon álltak. Örömmel veszi, hogy az élet Kecskeméten hétfőn megindul, ugyanakkor szükségesnek tartja, hogy a megyei vb határozzon a parasztságnak a megnyugtatásáról is. Hogyan tudjuk megnyugtatni a parasztságot, hogy a vetéshez fogjon hozzá, mert ennek a munkának mielőbb be kell indulnia, hogy jövő évi kenyérünket biztosítani tudjuk. Ellenkező esetben ennek súlyos következményei lehetnek. Határozzon a felől a vb, hogyan tudnánk a parasztság felé megnyugtató határozatot hozni.

Buda elvtárs ehhez kapcsolódva fontosnak tartja a munka megkezdésének megszervezését. A kimenő meghirdetését, amit az újság reggel hozzon le. A termelő munka beindítása a mostani anarchia után politikai tennivalókat kíván. Itt helyes lenne ha a pártbizottságok is sürgősen napirendre tűznék a politikai szervek akcióba állítását, amely ebből a forradalmi hangulatból nőne ki, és amelyen belül tisztázódna a párt szerepe.

Nem tartaná helyesnek, ha olyan lépéseket tennénk a termelés beindítására, amint ahogy Kecskeméten történt. Itt nem a párt szerepének az aláásásáról van szó, hanem az egészséges politikai életnek a beindításáról, egy szívből jövő Hazafias Népfront politikának a megindításáról, amelyre soha jobb alkalom nem nyílt, mint most.

Úgy gondolja, hogy ha a Megyei Párt VB ma, amikor történelmi perceket, órákat élünk, ezt kihasználva, kellő önkritikával és előrelátással cselekedne. Nagy dolgokat tudunk tenni a megye területén, az igazi szocializmus ügyéért. Mészöly elvtárs tudnak-e birkózni azokkal a nagy feladatokkal a szakosztályok, amelyekkel megbíztuk őket. Nem kell e részükre az apparátuson belül segítséget adni?

Ezekben az órákban a nép felől jövő tanácsokat, javaslatokat el kell fogadnunk, a tanácsi szerveknek keresni kell a néppel való érintkezést. Ne zárjuk ki a népet attól [sic!], hogy javaslatait elmondhassa. A megye, a párt jó kapcsolatát meg tudjuk teremteni, ha szélesebb körben, akár a HNF-on keresztül, a pártszervek pedig a maguk vonalán keresnék a kapcsolatot a nép széles rétegeivel, meghallgatnák annak véleményét.

Varga, Cseh [László] és Mohácsi [Károly] elvtárs hozzászólása után Dallos elvtárs: Egyetért azzal, hogy a parasztsághoz szóljon a vb annak érdekében, hogy a parasztság érdekében, és különösen a rend, [a] teremtető munka érdekében induljon meg a szántás, a vetés, mert jövő évi kenyérünkről van szó.

Ennek érdekében forduljon a vb a megye dolgozó parasztságához, hogy tekintet nélkül az elszenvedett sérelmekre az első és fő dolog, hogy a termelés induljon meg és ezért kéri a vb a parasztságot, fogjon hozzá a munkához, szántson, vessen, különös tekintettel a tél kezdetére és a kenyérgabona elvetésére.

Ehhez tartozik, hogy kapcsoljuk bele Nagy Imre elvtárs üzenetét, a vb-nek küldött üdvözlését és azt, hogy megerősítette a vb-ot a munkájában és azon törekvésében is, hogy a mezőgazdaság felé ilyen intézkedéseket tegyen, és közvetítse a parasztság felé azt a felhívást is, hogy fogjon hozzá a munkához, a jövő, a jobb, [a] szabadabb élet megindítása érdekében.

Kérje a vb a Megyei Népfrentbizottságot is, hogy holnap üljön össze és különösen a falu helyzetével foglalkozzon. Egyrészt a népfrentbizottságok szerepét igyekezzen meghatározni a termelőmunka, a rend és nyugalom helyreállítása érdekében, valamint, hogy a népfrentbizottságok vezetői menjenek ki a járásokba, azon túl a községekbe, és ott személyesen adjanak segítséget a tanácsoknak, a pártszerveknek. Személyes[en] érintkezzünk a faluval és a helyi szerveinkkel nyugalmat, biztatást, optimizmust adjon az élet megindításához a termelőmunkánk keresztül.²⁰

BKMÖL XXXV. 1. 1 fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. – Négyoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázat.

44.

A Népújság közleménye a Kecskeméti Gépgyár Munkástanácsának megalakulásáról

Kecskemét, 1956. október 28.

Megalakult a munkástanács
Védik a gyárat

A Kecskeméti Gépgyárban – szombaton²¹ – az üzem legöntudatosabb dolgozóiból megalakult a munkástanács.

A munkástanács tagjai fegyverrel a kézben védik az üzem biztonságát, megteremtik az előfeltételét a nyugodt termelő munkának.

Népújság, 11. évf. 255. sz. (1956. október 28.) [2. p.]

²⁰ Dallos Ferenc összefoglalója október 28-án, a Bács-Kiskun Megyei Tanács (BKMT) VB rendkívüli ülésén hangzott el, amikor már látszott, hogy Gyurkó Lajos, a 3. hadtest parancsnoka levette a kecskeméti forradalmi megmozdulásokat. A dokumentum első fele a BKMT VB elnöki iratai közül került elő, folytatása pedig az MSZMP Bács-Kiskun Megyei Bizottsága Archivumából. Gyorsírási naplóból áttett jegyzőkönyvről van szó, amelyen semmiféle hitelesítés nincs. Tartalmát azonban helytállóan tekinthetjük, mert a korabeli sajtóban megjelent közlemények igazolják.

²¹ 1956. október 27-éről van szó.

**A Magyar Dolgozók Pártja
Bajai Járási és Városi Végrehajtó Bizottsága
a Forradalmi Nemzeti Bizottság nevében
felszólítja a lakosságot
a rend és a nyugalom megtartására**

Baja, 1956. október 28.

Baja város lakossága!

A Városi Forradalmi Bizottság felelőssége teljes tudatában közli, hogy azokat az eredményeket, amelyeket Budapest népe súlyos véráldozatok árán tudott csak elérni, mi vér nélkül, emberi életek feláldozása nélkül, igen nehéz körülmények között, de mégis együttes erővel elértük. Most városunkban rend van. Ezt a rendet akarjuk fenntartani a továbbiakban is. Tudjuk, hogy intézkedéseink most nagyon szigorúaknak tűnnek fel. Legyen meggyőződve minden becsületes bajai ember, hogy ezek az intézkedések az élete, a vagyona, a gyermeke és hozzátartozói élete megvédését célozzák. Fogadják így az alábbi intézkedéseket.

1. Az újonnan megalakult nemzeti kormány és annak rendelkezéseit elismeri és mindenben támogatja, egyetért azzal, hogy célkitűzéseit csakis a rend és nyugalom helyreállításával, illetve megszilárdításával lehet megvalósítani. Az utóbbi idők eseményei bebizonyították, hogy a statárium eltörlése törvénytelen és helytelen volt, az csakis a kalandor ellenséges elemeknek és nem a becsületes dolgozóknak kedvezett. Ezért a mai ülésen úgy határozott, hogy ezen intézkedését visszavonja, s a statárium mint a minisztertanács határozata továbbra is érvényben marad.

2. Tekintettel arra, hogy a csoportosulások lehetőséget adnak arra, hogy a kalandor elemek ezt kihasználva államellenese cselekedeteket hajtsanak végre, a Forradalmi Nemzeti Bizottság elrendeli az 5 főnél nagyobb csoportosulás eltiltását. Az ennél nagyobb csoportosulásnál a fegyveres rendfenntartó erők egyszerű felszólítás után fegyverét fogja használni. Itt kérjük a szülőket, hogy gyermekeiket tartsák otthon, ne engedjék csavarogni, csoportosulásokban, felvonulásokban részt venni.

3. A Forradalmi Nemzeti Bizottság lehetőséget biztosít azok számára, akik a tulajdonukba lévő engedély nélküli lőfegyvereket október 28-án, azaz a mai nap délután 3 óráig a városi Rendőrkapitányságon vagy a Tanácsházán a karhatalmi szerveknek leadja, a kormány amnesztia rendelete értelmében minden büntetés alól mentesül, szabadon távozhat. Kik a felszólításnak nem tesznek eleget s náluk az esetleges házkutatás során fegyvert találunk, statáriális bíróság elé kerül.

4. A város területét mind vasúton, mind közúton további intézkedésig csakis a Forradalmi Nemzeti Bizottság írásbeli engedélyével lehet elhagyni. E határozat megszegőit a fegyveres erők fegyverrel fogják megakadályozni.

5. A rend és a nyugalom megtartása, illetve megszilárdítása érdekében a forradalmi Nemzeti Bizottság október 28-án délután 6 órától hétfő reggel 5 óráig kijárási tilalmat rendel el.

6. A szesztilalom további intézkedésig érvényben marad.

7. Felkérjük az üzemek dolgozóit, hogy hétfőn reggel mindenütt együttes erővel kezdjék meg a termelő munkát. Az összes üzletek és Áruházak a szokásos időpontban nyitvatartási ideje kötelező.

8. Felhívjuk a szülők figyelmét, hogy hétfőn az összes általános és középiskolákban kötelező oktatás lesz.

Baja, 1956. október 28-án.

Forradalmi Nemzeti Bizottság nevében
Dr. Vágvölgyi Ferenc²²

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. – Egyoldalas, nyomtatott röplap.

46.

A bajai katonai alakulatok vezetőinek bejelentése a hatalom ismételt visszaszerzéséről

Baja, 1956. október 28.

Értesítjük Baja város dolgozó népét,
hogy a mai napon a rend és a nyugalom megteremtése érdekében a rendfenntartást a Néphadsereg alakulatai szoros együttműködésben

a Forradalmi Nemzeti Bizottsággal – átvették.

Ez azért vált szükségessé, mert az utóbbi két nap folyamán egyes, ellenséges elemek kihasználva az ifjúság és a becsületes dolgozók helyes és jogos követeléseit, azokat nem törvényes úton, a rend és nyugalom fenntartásával akarták megvalósítani. Módszerük az ellenséges hírverés, zavarkeltés, a becsüle-

²² Dr. Vágvölgyi Ferenc nevét beleegyezése nélkül, jogtalanul használták fel a bajai pártvezetők. BKMÖL XXXII. 12. A Bács-Kiskun megyei 1956-os forradalommal és szabadságharc-cal kapcsolatos iratok gyűjteménye (a továbbiakban: XXXII. 12.). 3. Dr. Vágvölgyi Ferenc visszaemlékezése (a továbbiakban: 3.). 183–186. p.

tes dolgozó hangulatának felcsigázása volt, mely a tegnapi napon a rendfenntartásra hivatott fegyveres erők megtámadásához vezetett.

Felkérjük a város lakosságát, hogy a Forradalmi Nemzeti Bizottság utasításait haladéktalanul, saját és az egész dolgozó népünk érdekében hajtsa végre és a további felesleges vérontás elkerülése végett legmesszebbmenőig engedelmeskedjék a rendfenntartó fegyveres alakulatoknak. Figyelmeztetjük a lakosságot, hogy aki az új Nemzeti Kormány utasításait, rendeleteit nem hajtja végre, azok ellen a Forradalmi Nemzeti Bizottság a törvény teljes szigorával lép fel.²³

Baja, 1956. október 28.

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, egyszerű másolat.

47.

A Magyar Dolgozók Pártja Bajai Járási és Városi Pártbizottságának felhívása

Baja, 1956. október 28.

Elvtársak! Baja város dolgozói!

A haza nehéz perceit éli. A Párt sorsdöntő órában szól hű harcosaihoz, minden erővel munkálkodjatok azon, hogy városunkban ne üsse fel fejét a zavarág, a rendbontás. Beszéljetez munkatársaitokkal, világosítsátok fel őket a Párt és állam vezetőivel kapcsolatban megvalósult személyi változásokról és azok jelentőségéről. Cáfoltjátok meg a terjengő rémhíreket. Ne engedjétek, hogy hamis célok érdekében az ifjúságot utcára vigyék. Tudatosítsátok a nyugalom, a béke jelentőségét jövő életünk jobbá tételében.

A Járási, Városi Pártbizottság egységre, éberségre hívja fel a Párt minden tagját, a város minden dolgozóját, örködjének népi demokratikus államrendünk megvédésén.

Városi Párt VB

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. – Egynegyed oldalas, géppel írt, egyszerű másolat.

²³ A nemzeti bizottság nevét a lakosság megtévesztése érdekében használták fel a kommunista vezetők. BKMÖL XXXII. 12. 3. 184. p.

A Garai Állami Gazdaság dolgozóinak a nemzeti kormányhoz intézett követelése

Budapest, 1956. október 28.

Ma ülést tartott a Garai Állami Gazdaság Munkástanácsa. Az ülésen határozatot fogadtak el, melyben leszögezik, hogy támogatják Nagy Imre kormányát, de több követelésük sürgős teljesítését kéri a kormánytól. Kívánságait 15 pontban foglalták össze.

Ezek a következők:

1. A szovjet csapatok azonnali kivonása.
2. A pécsi uránérc világgpiaci áron való értékesítése.
3. A külkereskedelmi szerződések felülvizsgálata, nyilvánosságra hozása, amennyiben szükséges, új külkereskedelmi szerződések kötése.
4. A háborús jóvátételek összegének és törlesztésének nyilvánosságra hozatala.
5. A kormány azonnal intézkedjen a bárhol lévő hadifoglyok azonnali szabadon bocsátására.
6. A rendkívül súlyos állapotokért felelős bűnösöket, a Rákosi–Gerő-klikk tagjait nyilvános tárgyaláson, a magyar törvények szerint vonják felelősségre.
7. Az egységes, demokratikus rendőrség tagjai között a volt államvédelmi hatóság tagjai ne legyenek.
8. Minden szövetkezetnek a teljes önkéntesség biztosítása, kisiparosok, kis-kereskedők, egyéni gazdák munkájának támogatása.
10. A norma- és bérrendszer felülvizsgálata, egyszerűsítése, a bértételek oly módon való megállapítása, hogy az életszínvonal fokozatos emelkedését szolgálja.²⁴
11. A rádiózavaró állomások megszüntetése, és az így felszabaduló anyagi eszközök televízió fejlesztésére felhasználása.
12. Nyugdíjak 60. év korhatártól való megállapítása, és mindenkire való kiterjesztése.
13. Korszerű gyógyszerek biztosítása az SZTK útján.
14. Családi pótlék felemelése, már egy gyermek után is, és a gyermektelen-ségi adó eltörlése.

PIL IX. 290. 1/20. ő. e. Az MDP központi pártügyeletének iratai. 1956. október 28. 169. p. – Fél oldal terjedelmű, géppel irt távirat.

²⁴ Nincs a szövegben 9. pont, a nyolcadik után rögtön a tizedik jön.

Izsák község helyőrségparancsnokának felhívása a község lakosaihoz

Izsák, 1956. október 28.

Honvéd Helyőrség Parancsnokság

FELHÍVÁS

Az izsáki honvéd helyőrség Parancsnokságának közleménye:

1. Izsák község lakossága!

Izsáki dolgozó parasztok!

Népidemokratikus hazánk igen válságos óráiban fordulok hozzátok, olyan időben, amikor testvérharc dúl hazánk fővárosában és több községében városában. Tudjátok, hogy a hazánkban megindult és az egész népünk által örömmel támogatott széleskörű demokratizálódási folyamatot szélsőséges, népellenes, ellenforradalmi erők, népi demokratikus államrendszerünk megdöntésére akarják felhasználni. Ezek az elemek Izsákon is összeszövetkeztek, és a dolgozó parasztok egyébként jogos követeléseit hangoztatva, pártunk, népidemokratikus államrendünk ellen támadnak. Az izsáki lakosok is ismerik a párt Központi Vezetősége és a Minisztertanácsnak az utóbbi időben hozott intézkedéseit. Még további határozatok fognak jönni, melyek úgy társadalmi, mint gazdasági életünkben meglévő hibák kiküszöbölését hozzák.

Kormányzatunk a legteljesebb megértéssel viseltetik hazánk dolgozóinak problémái iránt, mert kormányunk igazán olyan emberekből áll, akikben népünk hisz, akik eddig legtöbbet tették népünk jólétének emeléséért, és ezért joggal élvezik népünk bizalmát.

Ennek ellenére azonban rendzavarások vannak és számos drága élet, értékes népi és nemzeti vagyon megy veszendőbe.

Pártunk Központi Vezetőségének javaslatára a kormány elhatározta, hogy rendet teremt, s annak érdekében, hogy a rend és nyugalom minél hamarabb helyreálljon, hogy megszűnjék az emberi életek, állami és magánvagyon pocsékolása, hogy megszűnjön az ellenforradalmári népellenes rendbontó elemek garázdálkodása.

Minden józan hazafi, becsületes magyar ember segítségét kérve elrendelte, hogy a karhatalmi fegyveres erők, a rendőrség, az államvédelmi hatóság és a honvédség, a legnagyobb szigorral lépjen fel minden párt és államellenes megmozdulással szemben és azt kíméletlenül fojtsa el. Rendet kell teremteni ebben az országban. Ez a legfontosabb feladat most.

Sajnos Izsákon is van rendbontás, és törvényellenes ellenforradalom megnyilvánulás annak ellenére, hogy számos bűncselekményre „statáriális” rögtönítélő bíraskodás van bevezetve, mégis követnek el olyan tetteket, mint az államigazdaság, tehát a köz tulajdonát képező vagyontárgyak rongálása, magán és középületek rongálása, ablakainak beverése, a közbiztonság veszélyeztetése, emberek bántalmazása, ellenforradalomra való lázítás, a gyülekezési tilalom megszegése, stb.

Izsák község dolgozói. Tekintettel arra – miként a jelek bizonyítják a megválasztott nemzeti bizottság nem képes a rendet fenntartani, az izsáki helyőrség parancsnokság –

elrendeli:

1. További intézkedésig mindennemű szeszital kimérése tilos.
2. Tilos a gyülekezés és csoportosulás.
3. 18 órától – tehát este 6 órától reggel 6 óráig tilos az utcán közlekedni.

A helyőrségparancsnokság felhívja izsák lakosságának figyelmét, a kormány rendeletére, a rögtönítélő bíraskodásról, ami azt jelenti, hogy halálbüntetés jár a következő cselekmények elkövetéséért:

- a) Rablás, fosztogatásért.
 - b) Hatósági és magánszemélyek elleni erőszak.
 - c) Engedély nélküli fegyvertartás, és használataért.
 - d) Robbanóanyag, lőszertartása és használata.
 - e) Gyűjtogatásért, lázításért
- és minden olyan cselekményért, amely a fennálló államrend megdöntésére irányul.

Izsák község dolgozói!

– Kormányunk hathatós intézkedéseire fegyveres erőink szigorú fellépése nyomán mind szűkebb térre szorulnak és adják meg magukat azok az ellenforradalmárok, fegyveres bandák, melyek hazánk sok becsületes dolgozóját félrevezetve, pártunk és kormányunk ellen lázítva, számtalan ártatlan embert – köztük gyermekeket és anyák halálát, drága nemzeti vagyonunk pusztítását idézték elő.

Ezek a banditák elfogják nyerni méltó büntetésüket.

Izsák község becsületes lakosainak megnyugtatója érdekében a helyőrségparancsnok tudomásul adja, hogy a kormány és a Honvédelmi Miniszter elvtárs utasítása és parancsainak szellemében a rend és nyugalom megóvása érdekében a legszigorúbban el fog járni mindenki ellen, aki a jelen közleményben foglaltakat nem tartja be, vagy a statáriális bíraskodást maga után vonó cselekményt elköveti.

Hiszünk abban, hogy Izsák becsületes lakosságának támogatásával minden ellenforradalmi kártevő cselekményt megfogunk hiúsítani, mielőtt az akár egész népünknek, akár egyes személyeknek külön-külön ártani tudna.

.....

Ugyanakkor tudatjuk a község lakosságával, hogy értesüléseink szerint 160 fő idegen személy tartózkodik községünkben.

A 160 fő börtönből kiszabadított rab, akik tegnap este érkeztek Izsákra, tehergépkocsival, illetve autóbusszal, Székesfehérvárról és Kecskemétről. Izsákon leszálltak és elszéledtek a községben. Közülük 2 fő önként jelentkezett honvéd járőreinknél.

Tekintettel arra, hogy a rabok jelenléte további rendzavarást idézhet elő, felkérjük községünk lakosságát, hogy aki a rabok holtartózkodásáról tud, jelentse azt a rendőrségnek.

Továbbá felhívjuk a rabokat, hogy saját érdekükben önként jelentkezzenek a rendőrségnek.

Azon rabok, akik önként jelentkeznek, a legkíméletesebb elbánásban fognak részesülni. A községi Nemzeti Bizottság és a Helyőrség Parancsnoksága javasolni fogja büntetésük enyhítését, illetve amnesztiába való részesítésüket.

Izsák, 1956. október 28-án.

Géro Sándor, Fodor Sándor
Nemzeti Bizottság megbízásából

Helyőrség parancsnoka
Szittyai Ignác őrgy.

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1235/1957. Fekete Kálmán és társai pere. – Három és egynegyed oldal terjedelmű, géppel írt, saját kezű aláírásokkal hitelesített eredeti.

**Kerekegyháza Község
Ideiglenes Nemzeti Bizottsága megválasztja
a nemzeti bizottság és a nemzetőrség vezetőit**

Kerekegyháza, 1956. október 28.

Jegyzőkönyv

Készült Kerekegyháza Tanácsháza tanácstermében 1956. évi október hó 28-án.

Tárgy: a Kerekegyházi Ideiglenes Nemzeti Bizottság megalakulásáról és az Ideiglenes Nemzetőrség megalakulásáról.

Megjelentek az Ideiglenes Nemzeti bizottság alulírt tagjai:

Németh László igazgatótanító
Dobróczky Antal
Böndör József
Malecz János
Meleg B. Alajos
Szegedi Pál
Puchardt Győző
Gy. Tóth Pál
Trepák Árpád
Bíró László
id. Oberfrank Ferenc
Veresza György
Molnár Péter
id. Tóth József, Dr. Kovács Gábor

A megjelent Nemzeti Bizottsági tagok egyhangúlag elnökké választják Németh László igazgatótanítót.

Elnök megállapítja, hogy a megválasztott 15 Nemzeti Bizottsági tagból jelen van 11 fő, így a gyűlés határozatképes.

További tárgy a Nemzetőrség megalakítása.

Nemzetőrség parancsnokává választja a gyűlés: Gács Imrét
" " helyettesévé: Kovács Pált

Tagjaivá: Molnár Imre Engels u.
Óberfrank Pál Engels u. 3.
Kaszab László Dózsa György u.
Gulyás István Vorosilov u. 15.
Óberfrank Mihály Engels u. 3.
Tuman Károly Ságvári u.
ifj. Trepák Árpád Rákóczi u. 66.
Pethes Balázs Széchenyi u.
Pál Szabó László Rákóczi u.
Bíró Lajos Rákóczi u.

Horváth Ferenc Ságvári u.
 dr. Horváth Ferenc Ságvári u.
 Rácz János Sallai u. 37.
 Reibl János Hámán Kató u.
 Óberfrank János Ságvári u. 54.
 ifj. Volerszki János Ságvári u.
 Tóth Béla Engels u.
 ifj. Faragó János Rákóczi u.
 Bódis Imre Széchenyi u.
 Ujvári Gyula Ságvári u.
 Szigeti László Ságvári u. 75.
 Kotlárík József Széchenyi u. 46.
 Hallai Ferenc Engels u. 87.
 Kaldenecker Gáspár Rákóczi u. 1.
 ifj. Száraz István Rákóczi u. 7.
 Teilinger Ferenc Ságvári u. 43.
 Tózsér István Rákóczi u.
 Varga Ödön Kossuth u. 5.
 Hazag László Ságvári u.
 Sólyom (Zakar) Ferenc Dózsa György u.
 Benkő Zoltán Rózsa F. u.

Fürj János Engels u. 100.	Benkő Sándor Engels u.
Benkő Károly Széchenyi u.	if. Komjáti Lajos Engels u.
Nagy József "	Gengeliczki László "
ifj. Dull József "	Fricz József Széchenyi u.
ifj. Czégány Lajos "	Rozsnyoi Zoltán Engels u.
Rakita Lajos "	ifj. Romancsik József Engels u.
Lázár János Jókai u.	Kecskeméti Pál "
Berente Pál " 9.	Babusa József "
Sörös János "	ifj. Ordasi Mihály "
Szegedi János "	Ordasi Mihály "
Mozsárik János Damjanich u.	ifj. Mongyi József "
Vrbinszky János "	Urbán János "
Mezei Károly Hámán Kató u.	Vass László "
Csörgő László Szabadság u.	Juhász István "
Csörgő István Rákóczi u. 74.	ifj. Sepeta József "
Rendek Tibor Engels u.	Danics Imre "
Beretvás József Rákóczi u.	ifj. Bendek István "
dr. Király Endre "	Deák József "
ifj. Zsigó József "	Fürj Ferenc "
ifj. Plaméta Ferenc "	Rendek István "
ifj. Malvecz István "	Juhász István fuvaros "
Szappanos Béla "	Posfai János "
Jakubik Mihály "	Rakita Ferenc "
Csaba János "	Kaszala Ferenc "
Szalai Sándor "	Bán Sándor Dózsa György u.

Tuman József	"	Boda Pál	"
Muha István	"	Nagy Zoltán	"
Deli József	"	Bársony József	"
Bánföldi István	"	ifj. Taskó József	"
Szabó Károly	"	Kelemen László	"
Scheffer Ferenc	"	Kuti Sándor Hunyadi u.	
Dorcsák István	"	id. Kaldenecker Lőrinc Ságvári u.	
Kaldenecker Imre	"	Czingel István Szilágyi u.	
Kaldenecker László	"	ifj. Botos Benedek	"
Romancsik Tibor			
Bán Ferenc			
Kaldenecker József Ságvári u.			
Krajcssovszki Károly	"		
Pfenning Gyula	"		
Gulyás Sándor	"	56.	
Kiss Lajos Széchenyi u.			
Csontos János Ságvári u.			
Garzó István szabó Ságvári u.			
Horváth János Ságvári u.			
id. Komjáti Lajos	"		
Erdei Ernő	"	49.	
Szabó Ferenc Szilágyi u.			
Fehér László	"		
Fehér János	"		
Domján Imre Szilágyi u.	18.		
Tohai László Hunyadi u.			
Fazekas István Szilágyi u.			
ifj. Hajagos János Ságvári u.			
Tuman János Ságvári u.			
Kecskeméti László Ságvári u.			
Pál Ferenc	"		
Beliczai János ifj.	"		
Szalai János	"		
Boda Mihály	"		
Boda Pál Dózsa György u.			
Furdan László Szilágyi u.			
Kiss László Engels u.			
Petrik László Hunyadi u.			

Az Ideiglenes Nemzeti Bizottság kijelenti, hogy működését a törvényes államhatalommal összhangban és a helyi karhatalmi szervekkel együtt folytatja mindaddig, amíg az országos és helyi viszonyok azt szükségessé teszik. Ennek biztosítására felveszi a kapcsolatot a helyi rendőri szervekkel és a jelen

jegyzőkönyv egy példányát részére átadja. Az Ideiglenes Nemzetőrség működését a Nemzeti Bizottság elnökének rendelkezései szerint folytatja, de a rendőrségi szervekkel alárendeltségi viszonyban, amely utasításait a Nemzeti Bizottság elnöke útján adhatja ki.

A rendőrség szükség esetén tűzfegyvereivel és azok rendelkezésre bocsátásával is támogatja a Nemzetőrséget.

Elhatározza a Nemzeti Bizottság, hogy a község területén engedéllyel birtokban tartott vadászfegyverek és egyéb lőfegyverek azonnali beszolgáltatását rendeli el. A fegyverek a teljes nyugalom helyreállításáig zár alatt lesznek és csak szükség esetén bocsátatnak a Nemzetőrség tagjai rendelkezésére, amely kérdésben a Nemzeti Bizottság elnöke, a Nemzetőrség parancsnoka és a helyi rendőri szervek együttesen határoznak. Elrendeli a Nemzeti Bizottság elnöke a Nemzetőrség parancsnokának, hogy a közigazgatási szervek és a már jelenlévő nemzetőrségi tagok segítségével a Nemzetőrséget teljes létszámban hívja össze a mai napon du. 3 órára a Tanácsterembe, jelölje ki a járőröket, a központi ügyeletet és határozza meg a szolgálati beosztást, annak rendjét és a járőrök útvonalát.

A Nemzetőrség parancsnoka rendelkezik a lőfegyvere átvételéről és tárolásáról.

A Nemzeti Bizottság úgy rendelkezik, hogy a kivételes állapot ideje alatt a polgárok este 8 óra után csak az elkerülhetetlen szükség esetén tartózkodjanak az utcán, csoportosulástól még nappal is tartózkodjanak, este 8 óra után azonban mindennemű csoportosulás tilos, azaz 3 főnél nagyobb csoport esetén azt a Nemzetőrség haladéktalanul köteles szétoszlatni.

Elrendeli továbbá a Nemzeti bizottság az italmérések további intézkedésig történő zárvatartását és felhívja a lakosságot, hogy háznál sem mérjenek bort, vagy más szeszes italt.

A Nemzetőrség tagjai nemzetiszínű karszalagot viselnek. Ezek szolgáltatására a Nemzeti Bizottság a helyi földműves-szövetkezetet kötelezi.

Közellátási jellegű intézkedésekre ezidő szerint szükség még nincs, azt a kereskedelmi szervek jelenleg még a saját hatáskörükben oldják meg.

Elhatározza a Nemzeti Bizottság, hogy a délután 3 órai Nemzetőrségi megalkuló gyűlésen teljes számban részt vesz s ott határozza el további munkarendjét.

Gyűlés közben megjelent a Kecskeméti Államvédelmi szervek részéről Németh Győző ÁVH-őrnagy és Kerekes József ÁVH-főhadnagy, akiknek rendelkezései szerint az ugyancsak megjelent Locskai Ferenc r. főtörm. körzeti megbízott parancsot kap a helyi rendőrségnek önkéntes jelentkezőkből való megalakítására, ezek a bevont vadászfegyverekkel, fegyveresen fognak biz-

tonsági szolgálatot teljesíteni a kecskeméti BM. Főosztály utasításai és közvetlenül Locskai Ferenc r. törm. parancsnoksága alatt. Ezek után a Nemzetőrség a fegyvertelen szolgálatot elhatározás szerint, de mint fentebb foglaltatik, a helyi rendőri szervekkel összhangban teljesíti. A jegyzőkönyv felolvasás után lezárattott.

K. m. f.

r. törm.
körzeti megbízott

Nemzeti Bizottság elnöke

jkvez.

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1353/1957. Bogdán Miklós és társai pere. – Háromoldalas, géppel írt, hi-telesítés nélküli tiszttzat.

51.

**Kerekegyháza Község
Ideiglenes Nemzeti Bizottságának bejelentése
a nemzeti bizottság és a nemzetőrség megalakulásáról**

Kerekegyháza, 1956. október [28.]

Hirdetmény

Az ideiglenes Nemzeti Bizottság községünkben megalakult. A közrendészet és a közbiztonság fenntartása érdekében megszerveztük a nemzetőrséget. A nemzetőrség minden nap délután 6 órától reggel 6 óráig őrszolgálatot teljesít a község egész területén. A nemzetőrség tagjai nemzetiszínű karszalagot viselnek és járőrben járják a falut. Felszólítjuk a lakosságot, hogy a nemzetőrség rendelkezéseit mindenben kövesse.

Elrendeljük, hogy mindennemű fegyvert, tehát vadászfegyvert, pisztolyt, vagy bármilyen más lőfegyvert, ami akár engedéllyel, akár engedély nélkül a lakosság birtokában van, ma este 6 óráig a rendőrségen adja le.

A község területén mindennemű szeszital mérése tilos a további intézkedésig. Az italboltok zárva maradnak, de egyéni gazdálkodóknak sem szabad bort vagy szeszt mérni.

A kivételes állapot idején este 8 órától reggel 6 óráig csak elkerülhetetlen szükségből tartózkodjunk az utcán. Csoportosulás nappal sem tanácsos, este 8 óra után azonban tilos. A három főnél nagyobb csoportot a nemzetőrség felfogja oszlatni.

A kivételes állapot ideje alatt is a község élete normálisan folyik. A tanács és a kereskedelmi szervek változatlanul folytatják munkájukat.

Felhívjuk a lakosságot, hogy a béke és a rend, az élet és vagyon biztonság érdekében mindenben engedelmessédjék a nemzeti bizottság és a nemzeti őrségnek.

Kerekegyháza Ideiglenes Nemzeti Bizottsága

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1353/1957. Bogdán Miklós és társai pere. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, hitelesítés nélküli tiszttáza.

52.

Kerekegyháza Község Forradalmi Bizottságának tagjai

Kerekegyháza, 1956. október [28.]

Forradalmi bizottság tagjai

Elnök:	Németh László	áll. iskolaigazgató
tagjai:	Dobroczy Antal	földnyilvántartó
	Böndör József	földműves
	Malecz János	földműves
	Melegh B. Alajos	nyugalmazott hiv[atal]. segéd
	Szegedi Pál	kovácsmester
	Puchardt Győző	katolikus kántor
	Gy. Tóth Pál	földműves
	Trepák Árpád	cipézmester
	Bíró László	áll. iskolai hivatalsegéd
	id. Oberfrank Ferenc	földműves
	Veroszta György	KTSZ-bádogos
	Molnár Péter	pedagógus
	id. Tóth József	nyugalmas vasutas
	Dr. Kovács Gábor	járási főorvos
	Csörgő László	kefekötő
	Dr. Bogdán Miklós	ügyvéd
Fm. szöv. kiküldött	Tuman Károly	Fm. szöv. korcsmáros
KTSZ-kiküldött	Gabnai Ernő	KTSZ-főkönyvelő
ÁMG-kiküldött	Tanú Mihály	ÁMG-főgépész
MÁV-kiküldött	Papp Károly	MÁV helyi vezető

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1353/1957. Bogdán Miklós és társai pere. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt fogalmazvány.

Jegyzőkönyv a Soltvadkerti Ideiglenes Nemzeti Bizottság üléséről

Soltvadkert, 1956. október 28.

Jegyzőkönyv

Készült Soltvadkerten 1956. évi október hó 28-án az ideiglenes Nemzeti Bizottság üléséről.

Soltvadkert község közönsége által a Nemzeti Bizottság tagjaiul a következő személyek lettek megválasztva.

Ocsko Pál, Szörfi János, Szénási József, Font Sámuel, ifj. Sámel György, Frittmann Ferenc, Pásztor Sándor, Szervánszki József, Frittmann József, Eiler János, Lakatos János, D. Szabó Dániel, Dr. Karaszi Vince, Nagy Pál István, Bencsik Kálmán, Csányi László, Mohácsi János és Cseh András.

A Nemzeti Bizottság tagjai közül megválasztotta

Elnöknek ifj. Sámel Györgyöt

Elnökh. Pásztor Sándort.

Ezek után Sámel György megválasztott elnök a gyűlést megnyitotta, és a következő feladatok betartására hívta fel a bizottság tagjainak a figyelmét:

- 1.) Elsőrendű és legfontosabb feladatunk a rend fenntartása biztosítása, ezért haladéktalanul a község egész területére nézve meg kell alakítani a nemzeti őrséget. A község területének felosztásával, az egyes részekre a következő személyek lettek kijelölve a nemzetőrség megalkotására:

Szentháromság, Dózsa György, Ady Endre és Lenin utcákra vonatkozóan Lakatos János.

Bercsényi, Rákóczi F., Engels és Vak Bottyán utcában ifj. Sámel György.

Petőfi S. és Koltoi A. utcában Eiler János és Mohácsi János.

Király és Sztahanov utcában Szénási József.

Vásártéri és az abból nyíló utcákban Csányi László.

Kossuth L. és Zrínyi utcában Bencsik Kálmán.

Arany J. és Vörösmarty utcában Szörfi János.

Úttörő, Kertész és Bajcsi Zs. utcában Frittmann József.

Ordenáncos kert Frittmann Ferenc.

- 2.) A Bács-Kiskun Megyei Terményforgalmi Vállalat helyi raktáraiban lévő kenyérgabonát sürgősen fel kell mérni, a közellátás biztosítása céljából.
A raktárakhoz azonnal nemzetőrséget kell állítani.
- 3.) Utasítja a helyi Föld. Szöv. Vezetőségét, hogy a lehetőségekhez képest fűszerárúval, különösképpen pedig sóval, cukorral és petróleummal töltsse fel raktárait.

- 4.) A lakosság részéről esetleges raktározási szándékú felvásárlást ne engedje meg.
- 5.) A fegyvertartási engedéllyel és az esetleges nem engedéllyel tartóktól mindennemű fegyvert és lőszert azonnal vonja be.
- 6.) Felszólítja a lakosságot, hogy házaikat nemzetiszínű lobogókkal díszítse fel. [sic!]

Felkéri a község lakosságát, hogy az ideiglenes Nemzeti Bizottság rendelkezéseit és utasításait tartsa be, mert a következő évi kenyér biztosítása érdekében a munkának zökkenőmentesen tovább kell folynia.

Végezetül ifj. Sámel György elnök az egybegyűlt közönség előtt kijelenti, hogy amennyiben a község lakossága a Nemzeti Bizottság utasításait és rendelkezéseit nem tartaná be, úgy a nép bizalmából megválasztott elnöki tisztségéről azonnal lemond. Jelen pillanatban nincs helye a személyes elégtétel vevésnek, tegyük félre a személyi bosszút és valamennyien az idegen ellenség ellen, hazánk jobbra fordulása érdekében fogjunk össze.

A Nemzeti Bizottság határozata értelmében Tordai János, az eddigi tanácselnök-helyettes ezen beosztásában továbbra is megmarad, és Pásztor Sándor titkárnak mindenképpen segítségére lesz.

K. m. f.

elnök

h. elnök

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Kiskőrösi járás. – Egyoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli másodpéldány.

54.

A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Bizottsága első titkárának jelentése az MDP központi pártügyeletének a megyei helyzetről

Budapest, 1956. október 29.

Összesített jelentés 1956. október 29-én 12 órától.

Bács megye

Adta: Daczó [József] elvtárs,

M[egyei] B[izottság] titkár

A megyei és járási pártbizottságok szilárdan állnak és dolgoznak. Egyik pártszervezet sem tudták szétzavarni. Az alapszervezetekből kivonták azokat a vezető elvtársakat, akik veszélyeztetve voltak. Az alapszervi titkárok közül néhányat nem tudtak megvédeni. Az ÁVH-sok zömét a katonaság vette át. Katonaruhába öltöztek, és a különböző egységekben kaptak beosztást. Néhányat öltöztettek csak rendőrhuzába.

Bács megyében még nem alakultak különböző tanácsok. A megyei pártbizottság javaslatára ezután fognak alakítani üzemi munkástanácsokat és nemzeti bizottságokat. A közbiztonságot a nemzetőrség tartja kézben. A nemzetőrség főleg katonákból, kisebb számban rendőrökből és munkásokból áll. Egyértelmű utasításokat várnak. Daczó elvtárs azt kéri, hogy a 6 tagú pártintéző bizottság egyik tagja adjon a megyei bizottságok részére utasítást. Eddig nem szerveztek élelmiszergyűjtést.

PIL IX. 290. 1/21. ö. e. október 28–30. Az MDP központi pártügyeletének iratai. 82. p. – Negyedoldalas, géppel irt, hitelesítés nélküli tisztázat.

55.

A Magyar Távirati Iroda kecskeméti kirendeltsége tudósítójának jelentése a felkelés leveréséről

Kecskemét, 1956. október 29.

adtam
MTI 6 B[uda]pest
MTI Kecskemét

Bács-Kiskun megyében elhallgattak a fegyverek – kezd helyreállni a rend és a nyugalom.

Kecskeméten hétfőn reggelre helyreállt a rend és a nyugalom. Az üzemekben és a hivatalokban megindult a munka, megkezdődött a fegyveres harcok következtében keletkezett károk helyreállítása is.

A megye területén szórványosan még zavargások vannak, többnyire a helyi vezetők leváltásának követelésével. Több községben békés tüntetéssel leváltották a párt- és tanácsfunkcionáriusokat. Bácsalmáson vasárnap Nagy Imre javítok:

A Bácsalmási járás 9 (kilenc) községében vasárnap a kormány nyilatkozata után nagygyűléseket tartottak, melyeken 24 (huszonnégy) vezető funkcionárius közül – négy kivételével – új vezetőket választottak. Hasonló jelentések érkeztek a többi járásokból is. A lakosság nyugalomának biztosítására egyébként megkezdődött a katonaság, rendőrség és üzemi munkások köréből a nemzetőrség szervezése.

Legtöbb községben és valamennyi járásban megalakultak a nemzeti bizottságok. Kecskeméten az elkövetkező napokban kerül sor erre. Valamennyi üzemben működnek már a munkástanácsok. A megyei vezető szervek, a párt- és tanácsapparátus messzemenően támogatja a kibontakozott, széleskörű demokratikus mozgalmat. A Hazafias Népfront ma összeülő tanácskozása előkészíti a megyei nemzeti bizottság megalakítását. Ezek után kerül sor a lakosság valamennyi jogos, demokratikus követelésének érvényesítésére.

A megyei tanács végrehajtó (bizottsága) ülése kimondta, hogy a megye területén a gazdaságvezetés, a lakosság ellátása teljes egészében a tanács végrehajtó bizottságának hatáskörébe tartozik. A tanácsülés kérte az illetékes kormány szerveket, hogy ismerjék el a végrehajtó bizottság kizárólagos jogkörét a megye területén a gazdasági élet irányításában, és a kormány minden akciót csakis a végrehajtó bizottság tudtával és velük egyetértésben eszközölgjön. Ennek értelmében a megyei tanács kézbe vette és megszervezte a lakosság zavartalan ellátását, a közlekedés megindítását. A kormány ezeket az intézkedéseket tudomásul vette.²⁵

adta: Ádám [Eta]

mb: Dallos Ferenc, megyei tanácselnök.

PIL. IX. 290. 1/25. ő. e. A Nagy Imre-kormány működése alatt a Parlamentbe érkezett és a Minisztertanács apparátusában keletkezett iratok. 1956. október 27–november 1. 47. p. – Háromnegyed oldalas távirat.

56.

A Népújság közleménye a Kecskeméti Cipőgyár Munkástanácsának megalakulásáról

Kecskemét, 1956. október 29.

Izzó hangulatban választották meg a Munkástanácsot
a Kecskeméti Cipőgyárban

A vidékiek, meg egynéhány többcsalados édesapa, édesanya kivételével együtt van a nagy család. A népművelési teremben vágni lehet a füstöt. Az elmúlt napok eseményeiről beszélgetnek. Néhányan a Szabad Nép, Népújság legfrissebb híradását olvassák. Majdnem minden dolgozó kabátjának hajtókáján nemzetiszínű kokárda látható.

²⁵ A távirat végén több javítás is található:

javítások 1.sz[ámú]. hírünkre:

fenti hír 3. bek[ezdés]. (a bácsalmási járás) első mondata helyesen így lesz:

A Bácsalmási járás 9 (kilenc) községében vasárnap a kormány nyilatkozata után nagygyűléseket tartottak. 24 (huszonnégy) vezető tanácsfunkcionárius közül 20-at (húszat) leváltottak.

utolsó bek[ezdés]. (a megyei tanács..) második sorában a szöveg helyesen:

... hogy a megye területén az általános igazgatás, gazdaságvezetés, a lakosság ellátása teljes egészében a tanács végrehajtó bizottságának hatáskörébe tartozik. ...

rendben?

mti 6 bpest.

A forradalmi tanács egy tagja hívjon bennünket vissza.

Kun néni, meg Pintérné mellett foglaltam helyet. Beszédbe elegyedünk, míg megkezdődik a munkástanács megválasztása. Kun néni akkor nyugodott meg, amikor Nagy Imre igaz magyar emberhez méltóan, őszintén beszélt a jövő terveiről. Pintérnének is ilyen véleménye volt.

Megtudtam még azt, hogy a dolgozók közül többen telefonon érdeklődtek azoktól, akik a gyár védelmét látták el, hogy mi igaz abból a rémhírből, hogy kirabolták a gyárat. Megnyugtató választ kaptak. De voltak olyan üzemeket szerető dolgozók is, akik bár számoltak azzal, hogy életüket olthatja ki egy eltévedt golyó, mégis felkeresték a gyárat, saját szemükkel győződtek meg arról, hogy ép, s rövidesen folytathatják a békés építő munkát.

Nem sokkal ezután Sütő József üdvözölte a kollektívát, majd Sersényi Sándor, az üzem igazgatója beszélt a Munkástanácsokról és azokról, akik fáradtságot nem ismerve, őrizték a gyárat. Már az ő szavai után is izzóvá vált a hangulat, ami a későbbiekben csak fokozódott.

Örökké emlékezetes marad ez a lelkes, izzó hangulatú Munkástanácsválasztás. Igen sok javaslat hangzott el. Több javaslatot elvetettek. Volt, aki akit szótöbbséggel, volt akit néhány ellenszavazattal szemben fogadtak bizalmukba az üzem dolgozói.

Az érdekes vita közben a Munkástanács tagjainak a következőket választották meg: Fodor József, Kovács József, Kátai Imre, Kovács Pálné, Bartók József, Szórád Géza, Kiss Józsefné, Kovács Péterné, Kósa Józsefné, Földvári Jánosné, Nagy Lajos, sutus Mihály, Balogh János, Urbán Lászlóné, Török József, Kakulya Mária, Sütő József, Hegedüs Menyhért műszaki vezető, Varga Sanyi bácsi, Szatmári István, Szűcs István, az üzem párttitkára, Aranyi Géza, Bíró Mihály, Majer Katalin DISZ-titkár, és Sándor Gyulát.

Kívánjuk, hogy az új Munkástanács a dolgozók bizalmának, és az országos érdekeknek megfelelően vigye előbbre az üzem termelését, a dolgozók problémáinak gyors és hathatós elintézését.

Népíjság, 11. évf. 256. sz. (1956. október 29.) [2. p.]

57.

A Bajai Ideiglenes Forradalmi Nemzeti Bizottság Emlékirata Nagy Imre kormányához

Baja, 1956. október 29.

Mélységesen áthatva népünk és városunk jelenbéli súlyos és sorsdöntő helyzetétől, az őszinte segítőszándék jegyében az alábbi irányelveket kívánjuk leszögezni:

1. Kívánjuk, hogy NAGY IMRE kormánya haladéktalanul vegye fel a tárgyalásokat a Szabadságharcos felkelők képviselőivel, hasson oda, hogy országosan érvényt szerezzen a tűzszüneti felhívásnak és minden eszakkal akadályozza meg az orosz csapatok fegyverhasználatát és akadá-

lyozzon meg minden további magyar vérontást. A Szovjet csapatokat haladéktalanul vonják ki Budapest területéről és mindazokból a városokból, ahol jelenleg még szovjet fegyveres alakulatok tartózkodnak.

2. A varsói egyezmény felülvizsgálását kérjük.
3. Adjon NAGY IMRE kormánya félreérthetetlen nyilatkozatot, mi a szándéka az általános titkos választáson nyugvó legszélesebb néprétegeket magába foglaló, korábban megszüntetett pártok jövőbeni szereplését, működését és az ezekkel kapcsolatban e helyett is követelt országgyűlési választások, szabad pártválasztás tekintetében. Meggyőződésünk ugyanis, hogy szerencsétlen népünk sohasem jutott volna a mostani vérontás állapotához, ha az egy párt rendszer súlyos hibái ezt szükségyszerűen elő nem idézik.

4. Az október 28-án, vasárnap közzétett kormánynyilatkozat itt nem érintett egyéb pontjaival egyetértünk, feltételezve, hogy NAGY IMRE kormánya is egyetért dolgozó népünk itt kifejtett óhajával. Tájékoztatást kérünk a kormány nyilatkozatnak a rendfenntartásával kapcsolatos részének konkrét értelmezéséről. A fegyverre kelt nép még fegyverben lévő erőit nem nélkülözheti a kormány a rendfenntartás munkájában. Kívánjuk, hogy ezek a fegyveres erők kibontakozás aktív részesei legyenek, azzal is biztosítva a forradalom vívmányainak megvalósítását.

Megbizzuk küldötteinket, hogy ezt az Emlékiratot NAGY IMRE kormányelnök tudomására hozza. Kívánjuk, hogy jelen emlékiratot a közléstől számított 12 órán belül a Kossuth rádióban ismertessék és ez időn belül NAGY IMRE kormánya a Kossuth rádión félreérthetetlenül tájékoztassa Baja város és egész országunk népét.

Az események normalizálásához, a béke és rend helyreállításához feltétlenül szükségesnek tartjuk az itt felvetett problémák teljes tisztázását, emlékiratunk pontjainak hazafias szellemben kendőzés nélküli érvényre juttatását, elengedhetetlen a kormány iránt kívánatos bizalom létrejöttének és megszilárdításának, annál is inkább, mivel még a legutolsó hírközlések és kormány nyilatkozatok sem nyújtanak a felvetett problémák tekintetében világos és félreérthetetlen helyzetképet.

Az ideiglenes nemzeti forradalmi bizottság pontjaihoz Baja város dolgozó üzemeinek munkástanácsa a következő pontok felvételét kéri.

1. Semlegesség kimondása.
2. A semlegességi nyilatkozat kimondásával a varsói és minden néven nevezendő szerződési kötelezettség felmondása.
3. Az eredeti 2. pontjával egyetért a munkástanács, hogy arra biztosítékot kér. A biztosíték az, hogy a moszkvai hivatalos kormány vagy esetleg a Magyarországi szovjet főparancsnok a magyar rádión keresztül közölje, hogy a magyar dolgozó néppel, hogy a szovjet csapatok kivonulásukat megkezdték az egész ország területéről.
4. Az ország területére kiadott statáriumi rendelet azonnali visszavonását a szabadságharcban kapcsolatban.

5. Az egyes politikai véleményének és meggyőződésének kölcsönös tiszteletbe adása.
6. A közlekedési tárca keretén belül a dolgozó érdekeit nem képviselő vezetők azonnali leváltását. Ez vonatkozik az ország egész területére.
7. A Baja helyőrség tisztikarának a moszkovita tagjait azonnal váltsa le és alakítsák meg a forradalmi ifjúság és munkásság és honvédség tagjaiból az új nemzetőrséget, ill. a karhatalmat.
8. Kérjük az ENSZ-et, hogy Magyarországra kinevezett küldötteiken keresztül a magyar szabadságharc valódi okát derítsék ki, mert véleményünk szerint nagy hiba volt a szabadságharcosok részéről, hogy megjelölt helyen egy kijelölt főparancsnokot nem közöltek, mert ha ez megtörténik, úgy a magyarság szabadságharca nemcsak szabadságharc, hanem két nemzet háborúja.
9. Az ENSZ Magyarországra kinevezett megbízottai alapján biztosítsák a semleges és a szabad választást.
Baja város dolgozó üzemeinek munkássága eltökélt szándéka, hogyha 12 órán belül a most felterjesztett pontokat el nem fogadja, csendes, néma sztrájkot kezd.
10. Az új kormány tagjai, a függetlenségi harc ismert vezetői nyilatkozzanak a rádióban, szóljanak a néphez.

Baja, 1956. október 29.

Ideiglenes Forradalmi Nemzeti
Bizottság megbízásából:
Dr. Vágvölgyi Ferenc s. k.
tanácselnök

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. – Egy és háromnegyed oldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli másolat.

58.

A Bajai Munkástanácsok Sztrájkbizottságának általános sztrájkfelhívása

Baja, 1956. október 29.

Általános sztrájk Baján!

Baja város termelő üzemeinek szervezett munkássága a mai napon, 1956. október 29-én a magyar nép jogos követeléseinek kiharcolására
néma sztrájkba lépett

mindaddig, amíg Nagy Imre hivatalos kormánya a magyar nép jogos követelését nem teljesíti.

Felkérjük a város lakosságát, hogy sztrájkunkat támogassa és nyugalmát őrizze meg!

Nem vonatkozik a sztrájk az élelmezési, a gáz, villanyüzemek és az egészségügy dolgozóira.

A sztrájkbizottság székhelye a Bajai KIOSZ helyisége.

Baja, 1956. október 29.

Munkás Tanácsok Sztrájkbizottsága.

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. – Egynegyed oldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli másolat.

59.

A bajai munkástanácsok élelmiszert gyűjtenek a főváros lakosságának megsegítésére

Budapest, 1956. október 29.

A bajai munkástanácsok bizottságot alakítottak, amelynek feladata, hogy élelemmel segítse a főváros lakosságát. Gépkocsikkal gyűjtik az élelmiszert a környék egyénileg dolgozó gazdáitól.

PIL IX. 290. 1/25. ő. e. A Nagy Imre-kormány működése alatt a Parlamentbe érkezett és a Minisztertanács apparátusában keletkezett iratok. 1956. október 27–november 1. 20. p. – Negyed oldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázat.

60.

Jegyzőkönyv Kerekegyháza Község Nemzeti Bizottságának üléséről

Kerekegyháza, 1956. október 29.

Kerekegyháza Község Nemzeti Bizottságától
1/956

Jegyzőkönyv

Készült Kerekegyháza Község Nemzeti Bizottság ülésén 1956 évi október hó 29 napján de. 10 órakor.

Az értekezlet helye: Községi tanácsház, közgyűlési terme.

Jelen vannak: Németh László nemzeti bizottsági elnök, Dobroczy Antal, Böndör József, Molecz János, Melegh B. Alajos, Szegedi Pál, Puchardt Győző, Gy. Tóth Pál, Trepák Árpád, Bíró László, id. Oberfrank Ferenc, Molnár Péter, id. Tóth József, Dr. Kovács Gábor, Bogdán Miklós nemzeti bizottsági tagok, valamint Kovács István vb-titkár jegyzőkönyvvezető.

Németh László elnök üdvözli a megjelent nemzeti bizottsági tagokat, az ülést megnyitja, megállapítja, hogy az határozatképes.

Az ülésen megjelent ifj. Csörgő László kéri a nemzeti bizottsági tagokat, hogy a nemzeti bizottságba válassza be, mivel eddigi munkájával is bebizonyította míg a nemzeti bizottság felállott, hogy azon volt, hogy a községünket a felelőtlen elemektől megvédjé, megóvja.

A Nemzeti Bizottság Csörgő László kérelmét elfogadta és a Nemzeti Bizottságba felvette.

Németh László elnök ismerteti, hogy a községben megindult az adakozás a budapesti dolgozók közellátása érdekében. Ismerteti, hogy a gyűjtés igen szépen megindult a kerekgyházai dolgozók részéről és így egy gépkocsival a hízott baromfit, melyet Kecskeméti Barnevál nem vett át, Budapestre szállítják, nehogy azok elpusztuljanak.

Ugyancsak a mézárszékekben lévő kb. egy mázsa vágott sertést is felviszik Budapestre.

Kovács István vb-titkár ismerteti, hogy a községben a közellátás élelmiszer vonalon kielégítő, csupán a lisztszere végett kellett gondoskodni Lajosmizse Malomipar felé, hogy a szállításokat azonnal kezdje meg.

Ugyancsak a péküzem 10 napi liszttel rendelkezik és a liszt szállítás iránt a rendelkezés megtörtént.

A földműves-szövetkezet részéről, petróleum, só, cukor ügyben pedig most megy be a Szövetkezet felvásárlója, hogy a dolgozók részére szükséges ellátást biztosítja.

Ismerteti, hogy a lakosság felé tudatosítsuk, ugyanakkor a szövetkezet vezetőségének is felhívjuk a figyelmét arra, hogy csak kenyeret, lisztet elsősorban az ellátatlanok vásárolják, illetve szolgálják ki. A lisztet és a sót, cukrot is csak adagolva adják az ellátás zökkenőmentessége érdekében.

Puchardt Győző ismerteti, hogy a dolgozók részéről elhangzottak olyan javaslatok, hogy a tanácsdolgozók közül egyesek maradjanak távol a tanácsi munkálatoktól.

A Nemzeti Bizottság a következő tanácsdolgozókat javasolja a tanácsháza munkájától maradjanak távol:

Ribai János és Garzó Józsefné maradjanak távol, mivel így a testi épségük biztosítva van.

Pósfai Sándorné, Tengeri Péter, Sági József, Kaszala József pedig maradjanak távol a fizetésük továbbra is folyósítva lesz.

A Nemzeti Bizottság utasítja Kovács István vb-titkárt, hogy a fentiekről nevezetteket értesítse ki.

Puchardt Győző javasolja, hogy a gabonaraktárak mellé a nemzetőrség állítson őrséget, nehogy egyes felelőtlen személyek a raktárakat megtámadja, vagy kifossa.

Ugyancsak javasolja, hogy amennyiben a nemzetörség tagjai között részeg van, úgy azt azonnal le kell váltani, nehogy ezen beosztásában felelőtlen kijelentést, vagy szabálytalanságot kövessen el.

A Nemzeti bizottság a javaslatot elfogadja és felhívja Locskay István karhatalmi felelőst, hogy a raktárak, községi tanácsháza megőrzéséről gondoskodjon és kövessen el mindent a nemzetörség tagjaival együtt, hogy a rend, a fegyelem, a nyugalom az egész községben meglegyen.

Nemzeti Bizottság utasítja Kovács István vb-titkárt, hogy a tanácsházán éjjel mindenkor egy tanácsdolgöző adjon telefonszolgálatot.

K. m. f.

Németh László
nemzeti bizottság elnöke

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1353/1957. Bogdán Miklós és társai pere. – Egy és egynegyed oldal terjedelmű, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztaírat.

61.

Jegyzőkönyv a rémi ideiglenes munkástanács megalakulásáról

Rém, 1956. október 29.

Jegyzőkönyv

Készült Rémen a Tanácsházán 1956. október 29-én az ideiglenes munkástanács megalakulása alkalmával.

Jelen vannak: Zsöllér József, Riedl Károly, Varga János, Pongó Gyula, Cselik István, Schaffer Pál, Misák Ferenc, Kocsis István, Magát Lajos, Jávör Hedvig, Kalcsevics Sándor, Kalcsevics Imre, Csontos Ferenc, Hárs József, Szántó Szilveszter, Varga István, Zamankó Ferenc, Csatai Márton, Vancsura Miklós, Mondler István, Nagy János, Magó János, Csatai Sándor, Haász Tamás, dr. Hárs Emil, Maráz Lajos, Várfi Ferenc, Tüske Márton, Vezdán Sándor.

Zsöllér József üdvözli a megjelenteket és a jegyzőkönyv hitelesítésére Vancsura Miklós és Kocsis István munkástanács tagokat kéri meg.

A tegnapi megalakuló gyűlés értelmében a mai napon összejöttek a fent említettek és a következőket határozzák:

A rend, a béke, a nyugalom és a közigazgatás zavartalan menete biztosítása érdekében a megjelentek az alant felsoroltakat válasszák be az ideig[lenes]. munkástanácsba azzal, hogy a községi tanács munkáját mindenben támogassák mindaddig, míg hazánkban a rend helyre nem áll, illetve mindaddig, míg ezt szükségesnek látják felsőbb szerveink.

A megválasztottak: Zsöllér József, Kalcevicz Sándor, Varga János, Schaffer Pál, Zemankó Ferenc, Varga István, Maráz Lajos.

A megválasztottak elnökül Varga Jánost választják meg, aki mint elnökhelyettes végzi ideiglenesen a megbízatást.

A megválasztottak közül minden nap köteles egy-egy tag a tanácsházán jelen lenni és az apparátus munkáját támogatni.

A dolgozók mind megmaradnak megbízatásukban a továbbiakig, megköveteli tőlük a lelkiismeretes és pontos munkát és biztosítják őket támogatásukról.

A megválasztottak a továbbiakig a községi tanács vb funkcióit végzik, Vezdán Sándor vb-elnök és Jávor Hedvig vb-titkárral egyetemben, kik szintén be lettek választva az ideiglenes munkástanács tagjaivá.

Az ideiglenes munkástanács elhatározza egyhangúlag a rend fenntartása érdekében, hogy felállítja az ideiglenes nemzetőrséget Horváth János rendőr őrmester vezetése alatt azzal, hogy a község lakossága 20-50 évig köteles szolgálatot teljesíteni a Nemzetőrség parancsnoka illetve vezetője által összeállított beosztás szerint.

Helyesbítésként felvetik, hogy Vezdán Sándor és Jávor Hedvig nem mint vb, hanem mint a munkástanács funkcionáriusai szerepelnek, amit így fogadnak el a jelenlévők.

A munkástanács tanácsadó tagjai a napi beosztásukról maguk intézkednek.

Felolvasás után jóváhagyólag aláírva.

K. m. f.

Jegyzőkönyv

Zsöllér János
vezetőelnök

Vancsura Miklós
Kocsis István
hitelesítők

Eredetivel egyezik.

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Kiskunhalas város és járás. – Egyoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli másolat.

62.

A rémi munkástanács követelése

Rém, 1956. október 29.

A rémi munkástanács követelményeinek [sic!] előterjesztései.

1. Az összes szovjet csapatoknak azonnali kivonását Magyarországról, a békeszerződés határozatai alapján.
2. Általános egyenlő és titkos választásokat követelünk az országban több párt részvételével, új nemzetgyűlés megválasztása céljából. A munkás-ság sztrájk jogának biztosítását.

3. A magyar-szovjet és a magyar-jugoszláv politika, gazdasági és szellemi kapcsolatok felülvizsgálatát és új rendezését a politikai és gazdasági teljes egyenjogúság és egymás belügyeibe való be nem avatkozás alapján.
4. az egész magyar gazdasági élet átszervezését, szakembereink bevonásával. Vizsgáljuk felül a tervgazdaságon alapuló egész gazdasági rendszerünket a hazai adottságoknak és magyar népünk létérdekeinek szem előtt tartásával.
5. Hozzunk nyilvánosságra külkereskedelmi szerződéseinket, a soha ki nem fizethető jóvátételek tényleges adatait. Nyílt és őszinte tájékoztatás az ország uránérc készleteiről, kiaknázásáról, az orosz koncesszióról. Az uránércet világgiazi áron nemes valutáért, Magyarország szabadon értékesíthessen.
6. Az iparban alkalmazott normák teljes revízióját, a munkások és értelmiség bérkövetelésének sürgős és alapvető rendezését. Kérjük a munkások létminimumának megállapítását.
7. A beszolgáltatás azonnali eltörlését és a termények okszerű felhasználását. Az egyénileg gazdálkodó parasztok egyenrangú támogatását. A borforgalmi adó mérséklését.
8. Az összes politikai és gazdasági pereknek független bíróságon való felülvizsgálását, az ártatlanul elítéltek szabadon bocsátását, rehabilitálását. A Szovjetunióba kihurcolt hadifoglyok és polgári személyek azonnali haza szállítását, beleértve a határon kívül elítélt foglyokat is.
9. Teljes vélemény, szólás és sajtószabadságot, szabad rádiót.
10. A meglévő magyar népnek az idegen címer helyett, kívánjuk a régi magyar Kossuth címer visszaállítását. a magyar honvédségnek – a nemzeti hagyományokhoz méltó új egyenruhát. Március 15. nemzeti ünnep, munkaszüneti nap legyen, október 6. pedig nemzeti gyászünnep és iskolai szünnap legyen.
11. A szőlő védőszerék és a szőlőkártevők elleni védőszereket szabadon árusítják.

Rém, 1956. október 29.

A rémi munkástanács vezetősége

BKMÖL XXXV. I. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Kiskunhalas város és járás. – Egyoldalas, géppel írt, egyszerű másolat.

Jegyzőkönyv a Bácsalmási Gépállomás Munkástanácsának alakuló üléséről

Bácsalmás, 1956. október 29.

Jegyzőkönyv

Készült Bácsalmáson 1956. október 29-én a bácsalmási gépállomás kultúrtermében a Munkástanács alakuló gyűléséről.

Mayer Pál agronómus, mint az Üzemi Bizottság tagja ismerteti a Munkástanács lényegét és szükségességét. Javaslatot terjeszt a dolgozók felé a Jelölő Bizottság tagjainak kijelöléséről. A dolgozók a Jelölő Bizottság tagjait elfogadják. Ezek: Horváth Béla, Prikidánovics Márton, Karsai Róbert, Kanyó Sándor, Varga Károly, Csőke Antal, Mayer Pál, Gulyás András, Müller Jenő, Csövcsics Mihály, Kalmár Sándor, Szabó Mihály és Szabó István.

A Jelölő Bizottság a Munkástanács tagjainak kijelölése végett elvonult.

A Jelölő Bizottság a gépállomás szervezeti felépítésének megfelelően minden brigádból, műhelymunkásokból, irodai alkalmazottakból és agronómusokból jelölt a Munkástanács soraiba két, három dolgozót.

Mayer Pál ismerteti személyenként a Munkástanács tagjait a dolgozóknak, akik szavazat és ellenvélemény alapján a 41 tagból álló Munkástanácsot megválasztották.

A Munkástanács tagjai: Bári István, Gácser István, Oláj József, Prikidánovics Márton, Jancsó Károly, Szabó Mihály, Kovács József, Gubics János, Gulyás András, Horváth Sándor, Baranyai Mihály, Jancs Béla, Merli Mátyás, id. Juhász István, Kalmár Sándor, Kazinczi József, Balázs János, Müller Jenő, Robotka Lajos, Boros Sándor, Molnár Lajos, Kanyó Sándor, Potocsikai Mátyás, Csövcsics Mihály, Lóczi Imre, Fölkl Rudolf, Horváth Béla, Engi Ferenc, Szabó István, Varga Károly, Geiger József, Gyenes Pál, Karsai Róbert, Madarasi János, Major Károly, Mészáros János, Kancsár Sándor, Mayer Pál, Dóra János, Csőke Antal és Severacz Máté.

A Munkástanács megválasztása után Prikidánovics Márton javaslatot terjesztett a munkástanács felé a dolgozók követeléséről. A követeléseket 10 pontba foglalta össze.

1. Igazgató leváltása.
2. Két műszak megszüntetése – bér és normarendezés.
3. Munkaruhák kihordási idejét 6 hónapra megállapítani.
4. Szociális juttatások – ebédlő, fürdő, fejadag folyósítása.
5. Káderlapok felülvizsgálata és megsemmisítése.
6. Műhelyvezető leváltása és szakképzett munkás beállítása.
7. 8 órai munkaidő bevezetése a műhelymunkásoknál 1 óra fizetett ebéd-idő.

8. Brigádelszámolók megszüntetése.

9. Műhelymunkások, agronómusok téli ruhával való ellátása.

10. Géppark megőrzése és a termelés folyamatosságának biztosítása.

Horváth Béla hozzászólásában hangsúlyozta, hogy a 10 pontban foglaltakat a Munkástanács vitassa meg és hozzon határozatokat.

Kancsár Sándor felhozta a személyi kultusz hibáit és néhány szóban a Munkástanács feladatáról beszélt.

Oláh György, Vincze Gyula és id. Juhász István a két műszak megszüntetésének szükségességét hangsúlyozta.

Prikidánovics Márton az igazgató leváltásával kapcsolatosan javasolja a Munkástanács felé Severacz Máté eddigi főagronómus beállítását.

Severacz Máté hozzászólásában leszögezi, hogy csak ideiglenesen vállalhatja az igazgatói megbízatást addig, amíg megfelelő személyt nem találnak ennek betöltésére, mert a szakmáját nem hagyja abba. Hozzászól még a két műszak szükségességéhez, miért kellett a két műszakot megszervezni.

Szikora Jenő leváltásával kapcsolatosan a következőket mondotta: Bár sok olyan intézkedést, amely a dolgozókat sújtotta volna, nem hajtottam végre, olyan politikai irányzatnak vagyok áldozata és szenvedő alanya, amely nem a dolgozó nép érdekét szolgálta. Szavai után elhagyta a helyiséget.

Kiss István kéri a műszakiak hathatósabb segítségét.

Csóke Antal kéri a dolgozókat, hogy a felkelők áldozatai tiszteletére 1 perces néma csennel emlékezzünk meg.

A Munkástanács gyűlése a Szózat mellett ért véget.

K. m. f.

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Bácsalmási járás. – Egyoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tiszttázat.

64.

Jegyzőkönyv a Bácsalmási Gépállomás Munkástanácsának üléséről

Bácsalmás, 1956. október 29.

Jegyzőkönyv

Készült Bácsalmáson 1956. október 29-én a Munkástanács üléséről.

Napirendi pontok: Vezetőség megválasztása.

A 10 pontban foglalt követelések megvitatása.

A Munkástanács teljes létszámú első ülésén elsősorban a vezetőséget választotta meg, amelynek feladata az ülések közötti időben képviselni a munkástanácsot.

A Munkástanács elnöksége a következő:	Elnök	Jancsó Károly
	tagok	Prikidánovics Márton
		Kazinczi József
		Fölkl Rudolf
		Varga Károly
		Csőke Antal
		Severacz Máté

A Munkástanács vezetőségének elnöke Jancsó Károly vitára bocsájtja a 2 napirendi pontot a 10 pontban foglalt követelések megtárgyalását.

1.) Az igazgató leváltása és az új igazgató kijelölése Severacz Máté személyében. Ezzel kapcsolatosan a megüresedett főagronómusi állás betöltésének problémája is felmerült.

Severacz Máté megköszöni a vezetőség bizalmát, azonban ismételten kihangsúlyozza, hogy csak ideiglenesen vállalja el, mert a szakmáját nem akarja abahagyni.

Karsai Róbert felveti, hogy van e szükség külön főagronómusra, mert véleménye szerint a Munkástanács megalakulásával az igazgató eddigi munkája lényegesen lecsökkent és a két pozíció betöltése lehetséges egy személlyel is. Jancsó Károly és Horváth Béla támogatja a javaslatot.

2.) A két műszak megszüntetésével kapcsolatosan Bári István követeli a két műszak azonnali megszüntetését, mert egy ember a gépnél nem ember, ha elromlik a gép nem tudja úgy megjavítani, mintha két ember lenne. Javasolja legyen egy műszak két emberrel. Ugyanezt javasolja Baranyai Mihály. Jancsó Károly felkéri Karsai Róbert főkönyvelőt ismertesse az egy műszak bevezetésének pénzügyi lehetőségeit.

Karsai Róbert előadja, hogy az őszi idényben műszakonként 92,24 Ft áll a gépállomás rendelkezésére. Mód van arra, hogy műszakonként két ember a felelős vezető és segédvezető bérét külön számoljuk el, ez kb. 100 Ft-ba jön műszakonként, és a jelentkező túllépés az eddigi megtakarításból fedezhető.

3-4.) pontokban felsorolt követeléseket javaslat formájában a Munkástanács felterjeszti.

5.) A káderlapok megsemmisítését október 30-án az igazgatói ügykör átadása alkalmával fogják eszközölni.

6.) A műhelyvezető leváltása Bányai Ferenc személyében megtörtént. Horváth Béla főmérnök, Vankó Istvánt, jelenleg kórházban lévő munkatársat javasolja a műhelyvezetői munkakör betöltésére.

7.) A 8 órai munkaidő bevezetése a műhelymunkások részére 1 óra fizetett étkezési idővel – ennek megvalósításáról határozat jött létre.

8.) A brigádszámolók megszüntetésével kapcsolatosan Karsai Róbert előadja azt, hogy a jelenlegi bérezés mellett és adminisztráció ellátásával a brigádszámolók feltétlenül szükségesek. Severacz Máté hozzászólásában támogatja ezt az álláspontot. A munkástanács a brigádszámolók megszüntetésének javaslatát elvetette.

9.) A műhelymunkások és agronómusok téli ruhával való ellátása tekintetében határozat született.

10.) A géppark megszerzése és a termelés folytatása tekintetében ugyancsak határozat született.

A 10 pontban foglalt követelések megvitatása után a Munkástanács az alábbi határozatot hozta:

1. Szikora Jenő volt igazgatót állása alól felmenti és helyébe ideiglenesen Severacz Mátét jelöli ki. Az így felszabaduló főagronómusi munkakört egyenlőre nem töltik be, hanem szükség esetén Mayer Pál kihelyezett agronómust beállítják az üzemgazdász mellé a tervezési és szervezési munkák kiegészítésére.
2. A kettős műszakot megszüntetjük, a bérezést felelős és segédvezető figyelembevételével kell megoldani úgy, hogy minden teljesített műszak után a felelős és segédvezető is megkapja külön a bérét.
3. November 1-ével bevezetjük a 8 órás munkaidőt a műhelymunkások részére 1 órai fizetett ebéddővel.
4. A káderlapok felülvizsgálata és megsemmisítése az igazgatói ügykör átadásánál megtörténik.
5. A műhelyvezetőt, Bányai Ferencet leváltják és helyébe Vankó Istvánt állítják be. Addig amíg Vankó István felépül, munkakörét a főmérnök látja el.
6. A műhelymunkásokat és agronómusokat téli ruhával kell ellátni.
7. A géppark megőrzésével kapcsolatosan meg kell szervezni az egy személlyel felerősített őrseget. A bácsalmási telep őrsegéért Horváth Béla főmérnök, a madarasi telep őrsegéének megszerzéséért Varga Károly a felelős.
A termelés folyamatosságának biztosítása érdekében amint üzemanyag érkezik, a vetőszántásokat és vetéseket kell elsősorban biztosítani.
8. A Munkástanács minden hó 20-án tartja rendes ülését délután 2 órakor, abban az esetben, ha vasárnapra esne az előtte való nap.
9. A Munkástanács és vezetőségének névsorát közzé kell tenni, hogy a dolgozóknak birtokában legyen.

Severacz Máté összefoglalva a tennivalókat megállapítja, hogy most mindenki úgy dolgozzon és végezze munkáját, hogy rajtunk a dolgozók szeme.

Felveti a leltározás kérdését is – mert a társadalmi tulajdon védelméért ő személyében a Munkástanáccsal együtt felelős. A jelenlegi sürgősebb munkákra való tekintettel a leltározást december hóra halasztották, az akkor megtartandó leltár alapján fogja átvenni a gépállomás állóeszközeit.

K. m. f.

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Bácsalmási járás. – Másfél oldal terjedelmű, géppel irt, hitelesítés nélküli tisztázat.

Szijaártó János izsáki lakos kihallgatási jegyzőkönyve

Izsák, 1956. október 29.

Kihallgatási jegyzőkönyv

- Készült:** 1956. október hó 29-én a honv. Izsák hegs. pság.-on.
- Jelen vannak:** Gasparovics József hdgy., Drobinoha János fhdgy., Szijaártó János terhelt.
- Tárgy:** Állami Gazdaság ellen elkövetett gyűjtogatási szándék, valamint szándékos emberölési kísérlet.

Az alábbiakban leírt tényállásban bűnösnek érzem magam, cselekményemet megbántam.

Előadom, hogy 1956. október hó 27-én este csatlakoztam az Izsák községben felvonuló tüntető tömeghez. A tömeg különböző jelszavakat kiabálva haladt az állami gazdaság irányába. Útközben még mielőbb odaérkeztünk volna a tömeg oda ment a fatelep kapujához, azt felnyitották, majd a zászlót letépték és a rúdját kettétörték. Én láttam ezt és azt mondtam a tömegnek, hogy mire való ez, semmi értelme nincsen. Majd tovább haladtunk az Állami Gazdaság felé. Mikor oda megérkeztünk a tömeg velem együtt bevonult a gazdaság udvarára, majd az irodákba egy ember bement, aki általam ismeretlen és az asztalfiókban kihozott papír anyagokat, azokat ott az ajtó előtt kiöntötte a földre. Majd a tömeg körül vette és elkezdtek taposni a papírhalmazt. Egy illetőt láttam, aki a papírhalmaz fölé hajolt, de nem tudtam megállapítani, hogy kicsoda. Láttam, hogy gyufát vesz elő és azt meggyújtotta. Ekkor én is a zsebemből gyufát vettem elő és azt meggyújtottam azzal a szándékkal, hogy azt a papírhalmazra dobom, de ezt a tettetem nem tudtam végrehajtani, mivel a sógorom és Gyuris János elrántottak onnan, sőt Gyuris a tömegben keresztül mellbe is vágott, ekkor én kést rántottam elő azzal a szándékkal, hogy őt megszúrom. Ezt azonban nem tettem meg, mivel a sógorom karon fogott és elvezetett.

A cselekményemet nagyon megbántam és helytelennek tartom és elítélem a szombat esti zavargásokat. Amennyiben még egyszer szabadlábra kerülhetnék a legmesszebbmenőkig tartózkodnék az ilyen cselekményektől, sőt még másokat is lebeszelnék róla. Egyebet előadni nem kívánok, a vallomásom a valóságnak megfelelő módon lett felvéve. A velem szemben a kihallgatás alatt semmiféle fizikai vagy szellemi kényszert nem alkalmaztak.

Drobinoha János fhdgy.
kihallgató

Gasparovics József hdgy.
kihallgató

Szijártó János terhelt

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1235/1957. Fekete Kálmán és társai pere. – Egy oldal terjedelmű, géppel írt, saját kezű aláírásokkal és „Magyar Néphadsereg, Helyőrség Parancsnokság, Izsák” köriratú pecséttel hitelesített eredeti.

66.

Izsák Község Nemzeti Bizottságának kérelmére Szijártó János izsáki lakos szabadlábra helyezése

Izsák, 1956. október 29.

Nemzeti Bizottság Kérelméről!

Az izsáki Nemzeti bizottság azzal a kérelemmel fordult hozzám, hogy az ő felelősségükre Szijártó János izsáki lakost helyezzem szabadlábra és biztosítják azt, hogy a nevezett személy többet semmiféle zavargásban vagy személy, vagy állam, vagy pártellenes akciókban nem fog részt venni. A Nemzeti Bizottság kérelmének helyt adok és Szijártó János izsáki lakost azonnali hatállyal szabadlábra helyezem.

Izsák, 1956. október hó 29-én.

Szittyai Ignác örgy.
hegs. pk.

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1235/1957. Fekete Kálmán és társai pere. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, saját kezű aláírással és „Magyar Néphadsereg, Helyőrség Parancsnokság, Izsák” köriratú pecséttel hitelesített másolat.

67.

Szijaártó János izsáki lakos nyilatkozata

Izsák, 1956. október 29.

Nyilatkozat.

Én Szijaártó János izsáki lakos felelősségem és büntető jogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a honv. Izsák hegs. pk. által fogva tartásom ideje alatt velem szemben sem fizikai sem pediglen szellemi kényszert nem alkalmaztak.

Ugyancsak kijelentem, hogy szabadlára helyezésem alkalmával, illetve utána, sem személy, sem állam, vagy pártellenes akciókban nem fogok részt venni.

Izsák, 1956. X. hó 29.

Szijaártó János
izsáki lakos

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1235/1957. Fekete Kálmán és társai pere. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, saját kezű aláírással hitelesített eredeti.

68.

Jegyzőkönyv az Izsáki Állami Általános Iskola és Óvoda tantestületének rendkívüli gyűléséről

Izsák, 1956. október 29.

Állami Általános Iskola Izsák
384/1956. sz.

Jegyzőkönyv

felvétel az izsáki állami általános iskola és óvoda, 1956. október 29-én d.u. 2 órakor tartott rendkívüli ülésén.

Jelen vannak: Veress Margit igazgató-helyettes, Mózes Mária, Pál Béláné, Boromissza Jánosné, Izsák Imre, Krasznai Istvánné, Györi Erzsébet, Izsák P. Györgyné, Ritter László, Tantó Sándorné, Izsák P. György, Ferencsi József,

Both Jenőné, Hajma László, Tábori Attila, Kuti Jánosné, Gyenes Tibor, Sáska István, Sáska Istvánné, Kalik Mária, Bíró István, Kovács Gyula, Molnár Sándor, Badak Gyuláné, Horváth Istvánné, Lehoczky Ilona, Mezei Imréné, Vörösváczy Józsefné, Szabó Rózsa nevelők, illetve iskola és óvodai dolgozók.

Veress Margit igazgatóhelyettes ismerteti a tárgysorozatot, miszerint Szabó Lajos igazgatónak a nép nem szavaz bizalmat és ennek értelmében a községi Nemzeti Bizottság kéri a nevelőtestületet jelöljön maga közül nevelőt, aki ideiglenesen az igazgatói teendőket ellátja. Második pont: Az iskolai munka újbóli megkezdése.

Az első tárgysorozati ponthoz hozzászólva Molnár Sándor nevelő javasolja, hogy ne egy személyt, hanem egy három, négy tagból álló bizottságot válasszon az igazgatóhelyettes Veress Margit mellé és ez intézze ideiglenesen az iskola ügyeit.

Kovács Gyula nevelő javasolja, hogy ideiglenesen a legidősebb nevelő végezze az igazgatói teendőket az igazgatóhelyettes mellett.

Győri Erzsébet nevelő és mások felszólalásaikban Molnár Sándor javaslatát támogatják.

Igazgatóhelyettes a két javaslatot szavazásra bocsátja. A nyílt szavazás alapján a tantestület kettő kivételével Molnár Sándor javaslatát fogadja el és a háromtagú bizottság megválasztására elrendeli a titkos szavazást.

Szavazatszedő bizottság Veress Margit, Izsák P. György, Ferencsi József összeszámolják a szavazatokat, miszerint: Hajma László, Kovács Gyula, Molnár Sándor nevelőket választotta meg a nevelőtestület az iskola vezetésével megbízott bizottság tagjaiul.

Tárgysorozat második pontja szerint elhatározta a nevelő testület, hogy a tanterem rendbehozása és felfűtése után a délelőtti tagozat szerdán reggel 8 órakor, a délutáni tagozat szerdán délután 12 órakor kezdi meg a tanítást.

Több tárgy nem lévén az elnöklő igazgatóhelyettes a rendkívüli tantestületi gyűlést bezárja.

K. m. f.

Veress Margit
igazgatóhelyettes

Kovács Gyula

Molnár Sándor
bizottság tagjai

olvashatatlan aláírás

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1235/1957. Fekete Kálmán és társai pere. – Egy oldal terjedelmű, géppel írt, saját kezű aláírásokkal és „Állami Általános Iskola Izsák, Szent István tér 3.” köriratú pecséttel hitelesített eredeti.

Jegyzőkönyv Izsák Község Nemzeti Bizottságának üléséről

Izsák, 1956. október 29.

Jegyzőkönyv

Készült Izsákon a tanácsháza tanácstermében 1956. október 29-én a Nemzeti Bizottságnak üléséről.

Jelen vannak: Fodor Sándor, ifj. Ács Lajos, ifj. Jávorka András, Csepela Sándor, Janik József, Halász Sándor, Kozma József, Hornyák János, Román Alajos, Petrányi Lőrinc, Géro Sándor, Józsa László, K. Szabó József, Radványi Bálint, ifj. Kiss Gábor, K. Szabó Sándor, Baráth István, Jenei Sándor, Végh István, Fekete Kálmán, Gyebnár János, Csomor Kálmán, Hajma László, Gellér Ferenc és Varga Sándor a Nemzeti Bizottság tagjai. Huszárik István hdgy. a honvédség képviselője, valamint Kraszulyák Vera jkv.

Bejelentés nélkül távol voltak: Bényi Imre, Eszik József, Kovács József, Kormos Béla, Fekete László, Szekeres István, Dr. Gyenes József és Hajma Lajos, Nemzeti Bizottsági tagok.

Napirendi pontok:

1. A tanács apparátus dolgozóinak felülvizsgálata.
2. Az iskolánál az igazgatói teendők további ellátása.
3. A pénzügyőrség további munkájának meghatározása, ill. a vezetés kérdése.

Géro Sándor elnök az ülést megnyitja.

Üdvözli a megjelenteket, bejelenti a határozat képességét, valamint ismerteti a napirendi pontokat.

A napirendi pontokat a bizottság jóváhagyja.

Fodor Sándor: a Nemzeti Bizottság elnökhelyettese ismerteti a tanács apparátus személyeit egyenként. Közbeiktatások alapján titkos szavazással dönti el a bizottság, hogy további munkálatok végzésére kik maradjanak az apparátusban. Az elnök kérdésénél az 1956. október 27-én a tanácsteremben tartott népgyűlés alkalmával a nép által jelölt Fodor Sándort az elnöki tisztségben megerősíti-e a bizottság. Nyílt szavazással egyhangúlag a bizottság jóváhagyja.

Illés István vb-elnök titkos szavazással 24 szavazatból 24-el amellelt foglal állást, hogy állásából azonnali hatállyal Illés Istvánt elmozdítja.

Németh Imréné vb-titkárt titkos szavazással 24 szavazatból 22 ellenszavazással 1. mellette való szavazással állásából azonnali hatállyal elmozdítja. Egy személy a szavazástól tartózkodott.

Füstös Imre községgazdát titkos szavazással 24 szavazatból 22 ellenszavazással 1. mellette való szavazással állásából azonnali hatállyal elmozdítja. Egy személy a szavazástól tartózkodott.

Egyedi István gazdálkodási előadót, Katona Józsefné anyakönyvvezetőt, Mészáros Pálné adminisztrátort (marhalevelkezelő), Kraszulyák Vera adminisztrátort titkos szavazással 25 szavazatból 23 szavazattal mellettük és 2 ellenszavazattal nevezettek munkahelyén hagyja.

Somody Ferenc agronómust és Borka Imréné adminisztrátort titkos szavazással 25 szavazatból 23 szavazattal mellettük és 2 ellenszavazattal nevezettek munkahelyén hagyja.

Váczi László agronómust titkos szavazással 25 szavazatból 15 szavazattal 10 ellenszavazattal munkahelyén hagyja.

A pénzügynél adóügyi megbízott: Papp Ferencné, könyvelő Vass Istvánné. A bizottság munkájuk ellen kifogást nem emel.

A begyűjtés jelenlegi vezetője Tóth Sándor, dolgozók Gazsi Lajosné, (helyettes vezető) Geszterédi Istvánné, Sárközi Gizella, Bognár Mária és Csiki Vencelné.

A bizottság úgy foglal állást nyílt szavazással, hogy Tóth Sándor és Csiki Vencelné jelenléte nem kívánatos, s azok leváltását kéri a járási begyűjtési szervektől. Gazsi Lajosné, Geszterédi Istvánné, Sárközi Gizella, Bognár Mária begyűjtési dolgozók ellen kifogásuk nincs, tovább dolgozhatnak.

A bizottság javasolja, hogy a begyűjtési csoport vezetője Gazsi Lajosné legyen.

1. Határozat

A tanácsappatárus dolgozóinak felülvizsgálásáról.

A nemzeti bizottság a fentebb lefektetett szavazások alapján a tanács elnökének Fodor Sándort választotta meg. Ugyanakkor elmozdítja Illés István vb-elnököt, Németh Imréné vb-titkárt, Füstös Imre községgazdát állásából azonnali hatállyal. A többi tanácsapparátus dolgozóit Egyedi István gazdálkodási előadó, Katona Józsefné anyakönyvi előadó, Somody Ferenc agronómust, Váczi László agronómus, Mészáros Pálné, Borka Imréné, és Kraszulyák Vera adminisztrátorokat a

tanácsapparátusban hagyja. A pénzügynél Papp Ferencné adóügyi megbízottat és Vass Istvánné könyvelőt szintén állásában hagyja. A begyűjtésnél Tóth Sándor begyűjtési vezetőt és Csiki Vencelné jelenlétét a hivatalban nem tartja kívánatosnak. Gazi Lajosné, Geszterédi Istvánné, Sárközi Gizella, Bogdán Mária begyűjtési dolgozókat munkahelyükön javasolni hagyja. Tóth Sándor és Csiki Vencelné leváltását javasolja, a járási begyűjtési hivatal felé.

E határozatba foglalt feladatok végrehajtásáért felelős: Fodor Sándor vb-elnök

2. napirendi pont:

Hajma László tanár ismerteti a tantestület meglátását, miszerint nem látja a tantestület helyesnek azt, hogy Szabó Lajos iskola igazgató továbbra is a helyén maradjon. Meglátásom szerint lakosság általános véleménye ugyanez. Kéri a nemzeti bizottságot, hogy határozzon az irányban, hogy Szabó Lajos milyen munkát folytathat a továbbiakban.

A bizottságban különösebb vita ez irányban nem alakul, általános hangulat a bizottság tagjainál, hogy Szabó Lajost azonnali hatállyal állásából elmozdítja, de a tanítás vonalán további működését sem engedi meg a község területén.

A nemzeti bizottság egyhangúlag az alábbi határozatot hozta:

2.) 1956. nemz. biz. hat.

Iskola igazgató személyi ügye.

Határozat

Az izsáki áll. ált. iskola igazgatóját a nemzeti bizottság ezennel állásából elmozdítja. A község területén mint tanító sem működhet. Felkéri ugyanakkor a tantestületet a nemzeti bizottság, hogy saját maguk közül válasszanak egy megfelelő személyt, mint ideiglenes iskola igazgatót az igazgatói teendők további ellátására.

Hajma László végül javasolja, hogy a ma délután tartandó tantestületi ülésre, ahol az igazgatói munkák továbbvitelének kérdése lesz tárgyalva a nemzeti bizottság részéről képviselők jelenjenek meg, akik ismertetik a nemzeti bizottság határozatát. A nemzeti bizottság 3 személyt javasol és ennek alapján ifj. Kiss Gábor, Baráth István, Csomor Kálmán nb. tagokat bizza meg azzal, hogy az előbb említett délutáni ülésen vegyenek részt.

3. napirendi pont:

Pénzügyőrséggel kapcsolatos személyi kérdés.

Fekete Kálmán a nb. titkára ismerteti, hogy az izsáki pénzügyőri szakasz dolgozói közül szükséges-e valamilyen intézkedés. Ő a maga részéről javasolja, hogy a parancsnokot Vékei Bálint alhdgy.-ot állásából mozdítsa el, tovább a község területén, ill. a pénzügyőri szakaszon semmiféle munkát ne végezzen.

A nb. egyhangúlag a következő határozatot hozta:

3.) 1956. nemz. biz. hat.

Pénzügyőrség dolgozói kérdésének rendezése.

Határozat

A nb. Vékei Bálint alhdgy.-ot a pénzügyőrség vezetői tisztségéből azonnali hatállyal elmozdítja. Nevezett Izsák területén semmi nemű munkát a pénzügyőrséggel kapcsolatban nem folytathat. A pénzügyőrség többi tagjait munkahelyükön hagyja és Vass István parancsnokká való megválasztásához ezennel hozzájárul.

Bejelentések:

Az izsáki állami gazdaság részéről megjelentek: Erényi Márton, Kröszl József és Barta Csaba, akik elmondják, hogy ők azért jöttek ide, hogy bejelentés csatlakozásukat az összes állami gazdaság dolgozói nevében a most üléselő nemzeti bizottsághoz. Kérik ennek tudomásul vételét és azt, hogy saját javaik, melyek a nép vagyonát képezik, általuk szervezett őrséggel biztosíthatassák. Bejelentik továbbá, hogy még e nap folyamán megkívánják alakítani az állami gazdaság munkástanácsát, aki a vezetőséget újra fogja választani. Meglátásuk az, hogy általánosságban a munka beindult, azonban a legjobb brigádban is kb. 75%-os munkaerővel dolgoznak.

A nb. elnöke tájékoztatja a küldöttséget, hogy helyesnek találja és egyben javasolja a munkástanács megválasztását, aki munkáját is azonnal kezdje meg. Történjen gondoskodás arról, hogy a ledöntött kaput pótolják, az elhagyott gépműhelyben is induljon meg a munka, és általában a gazdaság területén betakarítás, szántás-vetési munkálatokat a lehetőséghez mérten teljes ütemben azonnal kezdjék meg. Végül az új vezetőség névsorát a megválasztás után közölnék és a nb. nevében ígérem, hogy munkájukban támogatni fogjuk.

K. m. f.

nb. titkár

Géro Sándor
nb. elnök

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1235/1957. Fekete Kálmán és társai pere. – Három és egynegyed oldal terjedelmű, géppel irt, Géro Sándor saját kezű aláírásával hitelesített eredeti.

Jegyzőkönyv a Bács-Kiskun Megyei Ideiglenes Nemzeti Bizottság alakuló üléséről

Kecskemét, 1956. október 30.

Jegyzőkönyv

A Megyei Ideiglenes Nemzeti bizottság alakuló ülése, 1956. október 30. napján Kecskeméten, a Megyei Tanácsháza kultúrtermében.

Jelen vannak: Mészöly Gyula kutatóintézeti igazgató, Dallos Ferenc a megyei vb-elnöke, Daczó József a megyei pártbizottság első titkára, Papp Géza ref[ormátus] esperes, dr. Szendi Jenő orvos, Szabó József bádogosmester, Orosz László tanár, Magócsi Géza, a megyei bíróság elnökhelyettese, Szenkirályi [Frigyes] alezredes, Bognár Károly kutatóintézeti vezető kutató, Borszéki Lajos, a DISZ paraszti ifjúsági vezetője, Farkas László vasesztergályos, a megyei DISZ üzemi fiataljainak vezetője, Szabó Lajos, a [Kecskeméti] Gépgyár főmérnöke, Pataky Ferenc, Farkas József a HNF megyei titkára, Madarász László a TTIT titkára, Szücs Béláné a HNF Nótanácsának elnöke. Mészöly Gyula, az értekezlet elnöke ismerteti az Ideiglenes Megyei Nemzeti Bizottság megalakulásának előzményeit, majd programját 17 pontban. Ismerteti továbbá a Bizottság tagjaira vonatkozó javaslatát és kéri annak elfogadását.

Előadja, hogy a programba nem vettek fel minden olyan pontot, mely a nemzeti bizottság jövőbeni feladatait fogja képezni. A programban egyelőre a sürgős és fontos tennivalók szerepelnek, melyek a rend helyreállítását és a békés munka megkezdését vannak hivatva elősegíteni.

A nemzeti bizottság tagjaira vonatkozó javaslatnál a fő szempont az volt, hogy olyanokat hívjanak be a bizottságba a Hazafias Népfront javaslatára, akik bírják a nép széles rétegeinek a bizalmát. Kéri, hogy e javaslatához érdemben szóljanak hozzá a jelenlévők, azt vitassák meg, és ha abból olyan személyek maradtak volna ki, akik garanciát nyújtanának arra, hogy a Bizottság hivatását betölthesse, akkor tegyenek azok személyére nézve javaslatot.

Nem lehet homokra épített politikát folytatnunk, nekünk olyan politikát kell folytatnunk, amelyet a nép akar, amelyet a nép kíván tőlünk. Ezért nekünk küzdenünk kell, nem akarjuk újra felidézni azt a súlyos tragédiát, amibe nemzetünk jutott.

Ezután röviden ismerteti a javasolt bizottsági tagok rövid életrajzát és működését.

Farkas József a HNF megyei titkára javasolja a bizottságot Mészöly Gyula személyével kiegészíteni.

Szabó József bádogos mester Labancz Ferencsel és Hajnal János gazdálkodókkal kívánja a bizottságot kiegészíteni.

Pataki Ferenc árvaszéki elnök Balla Döme, Kocsis László, Révész László gazdálkodókat javasolja a bizottságba felvenni.

Mészöly Gyula kutató intézeti igazgató nem tartja szükségesnek túlságosan széleskörű bizottság alakítását, a bizottság megalakításánál tett javaslatnál azt tartották szem előtt, hogy az ne álljon túl sok tagból, hogy az minél aktívabb lehessen.

Dallos Ferenc vb-elnök két kisgazda beválasztását javasolja a bizottságba.

A bizottság az elhangzott javaslatok alapján Hajnal Jánossal és Berényi Lajossal egészíti ki tagjait.

A bizottság a kiegészítéssel elfogadja a bizottság tagjaira vonatkozó névsort azzal, hogy a bizottság elnöke Mészöly Gyula igazgató legyen.

Mészöly Gyula a bizottság elnöke ezután vitát nyit a program pontok felett.

Szabó József bádogos közvetíti a kisiparos társadalom azon kívánságát, hogy a kisiparosyi engedélyeket adják vissza. Legyen a kisiparosságnak része igazságos anyagi ellátásban és egyenlő elbánásban részesüljön az adóztatásnál. Sérelmezi a kisiparosság a 30–36%-os SZTK-járulék fizetését, valamint azt, hogy alkalmazott tartásánál 4–8–10.000.-Ft adót kell fizetni. Kéri a kisiparosság ellen foganatosított sérelmes intézkedések megszüntetését.

Magócsi Géza a megyei bíróság helyettes elnöke megjegyzi, hogy „a szocialista demokratizmus” megjelölés a fogalmazásban kevés. Nagy Imre rádiónyilatkozatában élesen kimondotta, hogy nem bandák, hanem nemzeti elemek vettek részt a felkelésben. Ennek értelmében szükségesnek tartja a kiegészítést.

A program, bár a bizalom megteremtésének az alapja, azonban konkrétumokat is kell hoznia. Véleménye szerint a következő legszükségesebb intézkedéseket is le kell szögezni:

1. Javasolja, hogy Szentkirályi [al]ezredes adja ki a nemzetőrség és a karhatalom névsorát, és abban a volt ÁVH egy tagja se szerepeljen.

A nemzeti bizottság nem válthat le egyes személyeket, de javaslatot tehet egyes szerveknek a városi tanácsok, a pártbizottságok felé, hogy azok, akik a múltban túllícitáltak, és még most is, az értelmiségi nagygyűlés után olyan magatartást tanúsítottak, hogy a nagy nemzeti mozgalmat reakciónak bélyegezték, ezeknek a személyeknek a leváltására. Nem fogadható el, hogy még mindig Halanda [István] elvtárs határozza meg, hogy ki legyen a nemzeti bizottság tagja.

Tudomására jutott, hogy az ÁVH részéről több atrocitás történt. Sz. Tóth Mihályt azért fogták be, mert az Irodalmi Újságban a kecskeméti helyzetről írt cikket. A Vágóhíd Vállalat főkönyvelőjét bevitték és ott összeverték, 3 nap múlva bocsánatkérések közepette kiengedték azzal, hogy személycsere történt. Javasolja, hogy hangozzék el a nemzeti bizottság részéről olyan nyilatkozat, hogy ezeket a kérdéseket megvizsgálva a bűnösök méltó büntetésüket el fogják nyerni.

Javasolja továbbá, hogy helyezkedjen a nemzeti bizottság olyan álláspontra, hogy a megyében alakuljon meg a rehabilitációs bizottság, mely az erőszakos ítéleteket vizsgálja felül. A nép bizalmát csak akkor tudjuk megnyerni, ha megmondjuk, hogy a megyében hogyan állunk a törvénytelenségek rehabilitálásával.

Az ügyészség eddig azoknak az ügyével foglalkozott, akik a börtönből kiszabadultak, így még mindig vannak olyan személyek a börtönben, akik igazoltatás következtében kerültek oda. Ezek ügyének vizsgálatát vigyük a köztudatba, hogy lássák, a bizottság aktív, és a törvénytelenések jóvátételére igyekszik.

Magócsi Géza, [a] megyei bíróság elnökhelyettese:

Elhangzott olyan is, hogy aki kokárdát visel, az reakciós. Ez sérti a magyar emberek önértétét.

Véleményem szerint állást kellene foglalni, és javasolni kell a magyarországi ENSZ küldöttnek a leváltását. Helyes lenne leszögezni, bár kétségtelen, hogy a munkástanácsok megalakulnak, javasoljuk, hogy úgy gazdálkodjanak az üzemekben, hogy az üzemek nyereségéből a munkások részesüljenek.

Lennének más kérdések is. Felvetették azt is, hogy az ügyészség részéről a hadtest elhárító csoportnál Futó [?] százados sokat kegyetlenkedik. Ezt is meg kell nézni. Ügyészi vonalról vetették fel a dolgot, tehát helyes ezt a kérdést is megvizsgáljuk.

Dallos Ferenc:

Tisztelt Nemzeti Bizottság!

Súlyos helyzetben ül együtt a Nemzeti Bizottság, és felelős feladatot vállal **magára**. Azt hiszem valamennyiünk tudja ezt, és áthat bennünket ez a felelősség. A tárgyalás során vegyük figyelembe, hogy a harcok alig csitultak el, és nagyon nehéz és feszült a helyzet, ezért azt javaslom, hogy sok apró kérdésre ne térjünk most ki, különösen olyan bölcsességgel [sic!] kell, hogy áthassa a Nemzeti Bizottságot, hogy olyan követelményekkel, amelyeket csak a békés időben lehet teljesíteni, most ne álljunk elő. Csak a ma, vagy a holnap kérdését vessük fel, azért, mert a fegyverek zaja még alig ült el, sőt sok helyen még el sem ült. Ezért javaslom, hogy a bevezetőben hangsúlyozzuk ki, hogy a kormány nyilatkozatával a Nemzeti Bizottság egyetért, és minden erejével támogatja. A helyzet olyan, hogy ha a kormányt nem tudjuk megerősíteni, és ebben a megyében nem tudunk [sic!] [a] termelő munkát megindítani, akkor veszélyben lehet Nagy Imre kormánya is. Ha mi izgatjuk az embereket, akkor nem nyugalmat, hanem izgalmat keltünk. Ebben a helyzetben, ilyen feszültségben, mikor a fegyverek egymásra néznek, tehát eldördülhetnek, nekünk nyugalmat, bizakodást kell sugározni, rendet és törvényességet kell tartani a megyében.

Nagyon helyeslem a megyei népfrent bizottságnak azt a kezdeményezését, hogy Nemzeti Bizottságot hozzunk létre, ezt kell sugározni a mi megyénk felé is. Várja ezt a munkásság, várja a parasztság, várják a tisztviselők.

Nekünk nyugalmat kell teremteni, a kormány politikáját kell homloktérbe helyezni. Helyesek azok a kiigazítások, amelyek itt vannak, hogy a munkásság az üzem nyereségében részesüljön, de most azonnal megvalósítani nem tudjuk, hiszen a termelés meg sem indult.

Szeretnék foglalkozni a Megyei Nemzeti Bizottság államjogi helyzetével. Ezt a bizottságot a forradalom szülte, forradalmi szervek, de valami formát kell adni. Mi azt gondoljuk, hogy azzal, hogy a Nemzeti Bizottság a megyébe megalakult, semmiképpen nem likvidálnánk sem a végrehajtó bizottságot, sem a tanácsot.

A Nemzeti Bizottság néphatalmi szerv, amely kiválasztás alapján jött létre, egy bizonyos ideig, s ha a későbbi időkben mikor úgy történik a döntés, hogy a megválasztott tanácsokat felszámolják, és nemzeti bizottságok lesznek, hiszen nem a név, hanem a funkció és a hatáskör számít. Néphatalmi szerveknek kell lenni, amely szervek merőlegesen összekapcsolódnak egészen a faluig. A járásokban és községekben is meg kell alakítani ezeket. Van olyan városunk, ahol már a harmadik forradalmi bizottság váltja egymást.

Úgy gondoljuk, hogy a Nemzeti Bizottság legyen most a megye legfelsőbb államhatalmi szerve, amely utasít, határoz a vb, a tanács felé, utasít a járási, városi, községi, nemzeti bizottságok felé. Nekünk az állam egységét, a fegyelmet, a törvényesség betartása mellett meg kell tartani. Önállóságot adunk demokratikus alapon községi szerveknek. Ezt azért mondom, mert vannak jelek arra, hogy egyes megyék önálló köztársaságot akarnak. Mi szorgalmazzuk, hogy megyénk a gazdasági vezetést vegye kézbe, de természetesen kötelességünk ellátni Budapestet is.

Tanácsadó, utasítási joga van a nemzeti bizottságnak, határozzon, és a vb köteles azt végrehajtani.

Felmerült Buda Gábor személye. Nálunk üresedésbe lévő elnökhelyettesi állásba tegyünk be. Buda elvtárs közgazdasági egyetemet végzett. Furcsán hangzik, hogy a Begyűjtési Hivatal vezetője volt eddig, de ő az az egyén, aki legtöbbit harcolt azért, hogy a megye begyűjtésének terve igazságos legyen, amiért a megyei végrehajtó bizottság is harcolt. Ő az az ember, aki még bizonyos fegyvelemsértést is követett el, hogy ne tegyünk [sic!] tönkre a parasztságot. Igen is ő is, és mi is hívei voltunk az állampolgári fegyelemnek, amelyet törvények hoztak, tettünk javaslatokat is ezeknek a megszüntetésére, és nem értettünk egyet azzal, hogy a törvényeket miniszteri rendeletek tetézték. Kérem a Nemzeti Bizottságot, hogy hagyja jóvá, hiszen mindenki ismeri a megyében.

A továbbiakban javaslom a Nemzeti Bizottságnak, hogy más személyi kérdésben ne döntsünk, meg van ennek az oka. A Hazafias Népfrent megyei bizottsága foglalkozott ezzel a problémával. Nem olyan a helyzet most, hogy egyes személyeket így, vagy úgy ítéljünk meg. Az igazgatási személyekre gondolok. Ne idézzünk fel rossz hangulatot, munkára van most szükség, hogy helyre álljon a rend.

A kisiparosok iparendeléssel egyetértek. Sok ember egzisztenciája tönkrement. A megye lakosságának erre szüksége van. Rendszertelen volt a kisiparosok jogosítványának megvonása, mert nem tudjuk kielégíteni a lakosság szükségletét. El is rendelheti a Nemzeti Bizottság, hogy a vb ezt hirdesse meg, és kezdje meg. A kiskereskedelemre is ki kell terjeszteni.

Egyetértek azzal is, hogy vesse fel, hogy felül kell vizsgálni azoknak az ügyét, akik visszaéltek a hatósági jogkörükkel. Az a javaslatom a Nemzeti Bizottsághoz, hogy ne részletezzük tovább.

Szükséges, hogy gyorsan adjunk útmutatást, hogy mi a teendőnk. Nekünk a kormányt kell támogatni, mert igen is vannak reakciós erők, voltak hősök, akik életüket adták a mozgalomért, de ha nem vigyázunk a nép akarata és szabadsága kárba veszhet, mert leselkednek ránk olyan erők, akik vissza akarják állítani a csendőrszuronyok hatalmát. Ezt is élesen el kell határolni, nem kívánjuk a régi rendszert. Nem akarunk polgári demokráciát, nem akarjuk visszaadni az eddigi eredményeket, amelyeket bár hibával, de elértünk.

Orosz László:

Nem ért egyet a 14. pontban azzal a megfogalmazással, hogy valóban szabad országgyűlés.

A valóban szabad jelzővel nem tudok egyet érteni, mert az eddigi kényszer-választásoknál is ezt használtuk. Minden választásunkat eddig is szabadnak mondtuk, pedig nem volt az.

A 15. ponttal tökéletesen egyetértünk, a véleményem szerint szükséges lenne annak valamiképpen való leszögezése, hogy a kormány bővebb tájékoztatást nyújtson arról, hogy jelenleg hogyan áll a szovjet csapatok visszavonulása.

Itt Kecskeméten felvonuló szovjet csapatok Dunaföldvár felé mentek. Ezekre vonatkozóan a kormány adjon tájékoztatást.

A lehető legrövidebb időn belül a szovjet hadsereg családjainak a kiürítését azonnal kezdjék meg.

Szeretném felvetni az ifjúsági mozgalommal foglalkozva az ifjúságnak azt a követelését, hogy a DISZ keretén belül, vagy a DISZ helyett ifjúsági réteg szervezését kezdjék meg.

Egyet értek Magócsival, hogy vegyük bele, és követeljük azoknak, akik túlkapásokat követtek el, a felelősségre vonását.

Dallos elvtárs véleményem szerint helyesen beszélt, hogy egyenlőre személyi változásra ne tegyünk javaslatot.

Kötelességemnek érzem megemlíteni, hogy a kecskeméti pedagógusok a kormány elé terjesztettek kérelmet, hogy az ifjúságot ne vigyék statáriális bíróság elé. Ennek aláírását a megyei oktatási osztály megtagadta. Ez feszültséget keltett a pedagógusok között.

Bognár [Károly]:

Két dologhoz szeretnék hozzászólni. Túlságosan kiexponáljuk a tsz-problémát. Tudjuk jól, hogy a parasztság előtt ez nem szimpatikus téma. A lényeg, és fontos az, hogy a parasztság most dolgozzon.

Felülvizsgáljuk a tsz-kérdést, azt ki kell domborítani, és az egész tsz-fejlesztéses mozgalomban gyökeresen változást kell hozni. Azért tartom szükségesnek ezt, mert véleményem szerint erősen kiexponált, és nyugtalan-ságot keltett a parasztság körében.

Borszéki Lajos, [a] DISZ részéről:

Már a tegnapi nap folyamán jöttek [a] fiatalok, [a] diákok, hogy teremtsük meg a rétegszerveket, hozzunk létre diákszövetségeket, de van ilyen igény a paraszt és a munkás fiatalok részéről is.

Egységes paraszt ifjúsági szervezetek jöjjenek létre, és kezdődjön meg az élet. Szükségesnek tartjuk, hogy a nemzeti bizottság egyik pontja kitérjen erre, hogy ne legyen tanácstalanság, hogy azonnal meginduljon ezen a téren is az előrehaladás, a munka.

Madarász László, [a] TTIT részéről:

Én a tagosításnál látok valamelyes veszélyt. A Nemzeti Bizottságnak ebben az ügyben intézkedéseket kellene hozni.

A 13. pontban felsoroltak egy csomó értelmiségi foglalkozást, de kihagyták a jogászokat. A 16. pontban a nemzetőrség fogalommal foglalkozva, ehhez a honvédség is beleértve.

Végül az egésznek a szerkesztésével kapcsolatban az volna a javaslatom, hogy külön válasszuk, ami követelmény vagy kívánság, hogy aki elolvassa, lássa, hogy mit tesz a nemzeti bizottság, és milyen felterjesztésekkel él.

Papp Géza, ref[ormátus] lelkész:

Két kérésem lenne, az egyik, hogy a római katolikus egyháznak itt van a halottak napja, egy olyan ünnepnap, amely az egész egyházat érinti, és nekünk reformátusoknak a [z] [október] 31-e, a reformáció emlékünnep. Nem tartanám a nyugalom érdekében állónak, ha itt valami gátlást jelentene a gyülekezési jog, amely a híveinket elzárna az istentiszteleteken való részvételektől. Egyébként is azt nem tudnánk meggátolni, hogy híveink szeretteik sírjához ki ne menjenek, és ezeken a szomorú temetéseken, amit most kezdtünk, meg ne vehessenek részt. Ma is egy anyát temetek, aki 12 gyermeket hagyott itt, mert fejlődést kapott. Szívbemarkoló dolgok ezek, kérem, hogy tartsuk tiszteletben azt, hogy az embereknek szívük is van.

Szabó József:

Javaslom, hogy ez a bizottság terjesszen kérést, hogy Mindszenty hercegprímást engedjék szabadon.

Daczó József:

Felmerült a pártszervezetek viszonya a Nemzeti Bizottságokhoz. A megyei pártbizottság olyan utasítást adott, hogy támogassák a Nemzeti Bizottságok munkáját és álljanak élére mindazon nemzeti követeléseknek, amelyek a dolgozók részéről megnyilvánulnak. Semmiféle utasítási és rendelkezési joga nincsen a pártszervezeteknek a Nemzeti Bizottságok felé. Semmiféle jogokat nem kíván magának fenntartani.

A másik dolog, felmerültek személyi változások a pártban is és máshol is. Részben kifejtésre került, de ezek a későbbi időkben kerültek napirendre. Ezt helyeseljük természetesen, de a párttagság van hivatva ennek eldöntésére, de szívesen vesszük, ha a nemzeti bizottság megteszi az észrevételeket. A döntés

a párt szervezeteire, a párt tagságára hárul. Szeretném, ha nyugodtabb légkörben, körültekintően vizsgáljuk meg ezt a kérdést, mert nem volna helyes újabb hibákat elkövetni.

Szeretném megemlíteni a párt helyzetét. Azt hiszem, hogy a legnehezebb helyzetük ezeknek az elvtársaknak van ma. Azért, mert sajnos a párt tagjainak, komoly nagy többségének, nagyrészüik jó szándékú becsületes magyar hazafi. De sajnos ez a Rákosi-féle klikk, amely a párt vezetését irányította, ilyen politikára kényszerítette az emberek tízezreit. Ebben a munkában voltak, akik túlteljesítették azt is, amit nem kellett volna, és bizony sok elvtársunk megfélemezett magáról a hatalom birtokában, önkényeskedett, visszaélt és túlmént a határokon. Ezt mi tisztázni fogjuk. De ez a Rákosi-klikk visszaélt, és meg kell mondani, hogy a megyei pártbizottság hónapokon keresztül józanabb belátásra akarta bírni. Mi a párton belül próbáltuk tisztázni a kérdéseket, hogy sikerül a vezetőket jobb belátásra bírni. Ez nem sikerült, nem volt elég erőnk, hogy a párton belül ezt tisztázzuk. A helyzetet a nép ereje döntötte el.

Természetesen minket is felelősség terhel a dolgokért, de a vezető párttagok többségében meg van a jóindulat és az igyekezet, hogy élére álljon, és helyes irányba és vágányra vezesse ki az országot. Sajnos az ilyen tragikus helyzetből kell lényegében újra kezdenünk.

A javaslatokkal és a kiegészítésekkel egyetérték.

Szabó Lajos elvtárs:

A gépgyár dolgozóinak határozatát szeretném ismertetni a nemzeti bizottsággal.

Az üzemekben a munka felvételének a vonakodása abból adódik, hogy a munkástanácsoknál olyan határozatok születtek meg, amíg a szovjet[ek] fegyveres alakulatai kint vannak, és a fegyverek a gyárak felé néznek, követelik, hogy vonuljanak vissza a laktanyájukba. Javasolja, hogy a kecskeméti dolgozóknak hozzák tudomásukra, hogy a kecskeméti haderők visszavonulását is megkezdték, és kérik azt is, hogy tudatosítsák, a konkrét időt jelöljenek meg, hogy mikor várható a szovjetek kivonulása Kecskemétről.

A második pontja a követeléseknek: az ENSZ-ből a magyar megbízottnak a visszavonása, amely nem egyenes, becsületes, magyar ember módjára képviselte az érdekeket, és nem egyenes módon nyilatkozott az ENSZ-ben.

Dallos Ferenc:

A Nemzeti Bizottság további működésére szeretnék javaslatot tenni. A tanácskozás alapján egy fogalmazási bizottságot kellene választani. Kérem tőgyenek javaslatot a személyekre.

Kellene egy állandó operatív csoportot választani, mert a nemzeti bizottság legalább hetenként egyszer ülésezzen, amely a szükséges ügyekben dönthessen, tehát kérem ezt is válasszuk meg. Elnöknek Mészöly [Gyula] elvtársat javaslom. Titkársága is legyen. Erre a Népfront Titkárságát, apparátusát használjuk fel. Úgy gondolom, hogy ezekben szükséges állást foglaljunk.

Nagy súlyt kell helyezni a gyors közlésre, javaslom, hogy ez a fogalmazási bizottság rögtön dolgozza ki, és a távirati bizottsággal közölje.

Az újság is az első oldalon közölje a Nemzeti Bizottság mai megalakulását és határozatait, és egy külön röplapon forduljon a megye lakosságához. Ez is szükséges lenne, ennek terjesztésével a titkárságot bízzák meg.

Mészöly Gyula: Megalakult megyénk Nemzeti Bizottsága. A bizottság tagjai Kecskemét város jól ismert polgárai, akik mögött a nép széles rétege áll. Azt hisszük, hogy demokratikus intézkedéssel népünket bevonjuk megyénk igazgatásába, és ha a bizottság megfelelően fog működni, helyre fogja állítani a rendet, a bizalmat a megyében, és az építő munka megindul a megyében. Mielőtt eltávoznánk, javaslom a szabadságharcban hősi halált haltak emléke felett egy perces néma felállással adózzunk.

Fővárosi Biróság irattára (a továbbiakban: FB) B. 836/1958. dr. Magócsi Géza pere. Szabó Károlyné gépirásos jegyzőkönyve. – Tizoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli másolat.²⁶

71.

A Bács-Kiskun Megyei Ideiglenes Nemzeti Bizottság határozata

Kecskemét, 1956. október 30.

A magyar nép nemzeti érdekeit semmibe vevő rendszer hosszú éveken keresztül gúzsba kötötte, megbénította nemzetünk szellemi és gazdasági erejét. A népünk politikai és gazdasági érdekeit semmibe vevő vezetés arra kényszerítette elnyomott népiünket, hogy tüntetéssel, majd egyes vezetőknek a múlthoz való csökönység ragaszkodása miatt, fegyveres harc útján, vére hullatásával vívja ki szabadságát.

Népünk, híven történelmi elhivatottságához, hősiezen vívja harcát. Ennek a harcnak eredményei már most mutatkoznak.

Szerte az egész országban megindult a népünk akarátának megfelelő – a magyar nemzet érdekeit szem előtt tartó – szocialista demokrácia megvalósítása. Megalakult nemzeti kormányunk eddig meghirdetett programját munkánk alapjául elfogadjuk, mert a jelenlegi súlyos helyzetben ezt a programot alkalmasnak tartjuk arra, hogy a kibontakozás felé az első lépéseket biztosítsa. Tétlenek mi sem lehetünk, cselekednünk kell!

A Hazafias Népfront kezdeményezésére ezért megyénkben ideiglenes nemzeti bizottságot alakítunk.

A megyei ideiglenes nemzeti bizottság ma délelőtt megalakult.

Tagja: Berényi Lajos, kecskeméti egyéni gazdálkodó
Bognár Károly, a szőlészeti intézet tudományos kutatója
Borszéki Lajos, paraszt fiatal, DISZ megyei vezető
Daczó József, MDP megyei I. titkár
Dallos Ferenc, a megyei tanács vb-elnöke

²⁶ L. a bevezető tanulmányban a 60. lábjegyzetet!

Farkas László munkás fiatal, DISZ megyei vezető
Hajnal János, egyéni gazdálkodó
Madarász László, [a] Társadalmi és Természettudományos Ismeret-
terjesztő Társulat megyei titkára
Dr. Magócsi Géza, a megyei bíróság elnökhelyettese
Mészöly Gyula, a Mezőgazdasági Kísérleti Intézet Kossuth-díjas
igazgatója
Orosz László, gimnáziumi tanár
Papp Géza, református esperes
Pataki Ferenc, a kecskeméti hegyközségi tanács volt elnöke
Szabó József, kisiparos
Szabó Lajos, a kecskeméti gépgyár főmérnöke
Dr. Szendy Jenő, orvos
Szentkirályi Frigyes alezredes, a nemzetőrség megyei parancsnoka.

Az ideiglenes megyei nemzeti bizottság kiegészül a járások és városok küldötteivel.

Az ideiglenes megyei nemzeti bizottság első ülését megtartva az alábbiakat határozta:

1. Az ideiglenes nemzeti bizottság a népi hatalom szerve, melynek alá van rendelve a területen lévő valamennyi államigazgatási, gazdasági szerv és a nemzetőrség.
2. Az ideiglenes megyei nemzeti bizottság felhívja a járásokat községeket és városokat, hogy alakítsanak 10-15 főből álló ideiglenes nemzeti bizottságot, melyek hasonlóképpen a néphatalom helyi szervei, rendelkeznek az állami és gazdasági igazgatás és a nemzetőrség szerveivel, alá vannak rendelve a megyei ideiglenes nemzeti bizottságnak.
A járási városi és községi nemzeti bizottságok kötelesek elfogadni a törvényesség betartása, a jog, a rend biztosítása, az építőmunka egységes vezetése céljából a nemzeti kormány és az ideiglenes megyei nemzeti bizottság határozatait és utasításait.
3. Az ideiglenes megyei nemzeti bizottság felhatalmazza a megyei tanács vb-át az igazgatás, a gazdaságvezetés további teendőivel. Úgy határoz, hogy további intézkedésig a végrehajtó bizottságok megyeszerte a nemzeti bizottságok irányítása és ellenőrzése alapján működnek.
4. Az ideiglenes megyei nemzeti bizottság felhívással fordul az üzemekhez, vállalatokhoz, hogy mindenütt alakítsák meg a munkástanácsokat. A munkástanácsok első feladata üzemeik megóvása, a termelés megindítása és irányítása.

Az ideiglenes megyei nemzeti bizottság harcol azért, hogy tovább bővítse az üzemek munkástanácsainak jogkörét és hogy a kormány mielőtt igazságosan rendezze a béreket és teremtsen meg a munkásság érdekeltiségét az üzemek termelésével kapcsolatban. Az üzem nyereségéből a munkások év végén részesüljenek.

5. Az ideiglenes megyei nemzeti bizottság felhívással fordul a parasztsághoz, hogy haladéktalanul fejezze be az őszi munkálatokat, vessék el a kenyérgabonát, mert csak ez biztosítja egész népünk jövő évi kenyereit. A parasztságnak érdeke, hogy dolgozzon. A szabadság mozgalomnak eddig elért eredményei biztosítják, hogy parasztságunk nem hiába dolgozik. Követeli az egyéni parasztgazdaságok részére az egyenlő elbánást, adóban, műtrágyában stb. Követeli az egyéni földtulajdon biztonságát.
6. Az ideiglenes megyei nemzeti bizottság parasztságunk termelése és tulajdon biztonságára érdekében szükségesnek tartja, hogy a községi, városi nemzeti bizottságok vizsgálják felül az idej tagosításokat és amennyiben ezek sértették a parasztság anyagi érdekeit, azokat saját hatáskörébe azonnal hatálytalanítsa és adja vissza a földeket az egyéni tulajdonosoknak.
7. Az ideiglenes megyei nemzeti bizottság felhívással fordul a termelőszövetkezeti parasztsághoz, hogy mindenképpen óvják meg a közös vagyont és ott, ahol a gazdasági feltételek biztosítva vannak, ne oszlassák fel a szövetkezeteket.
8. Felhívja az ideiglenes megyei nemzeti bizottság az állami gazdaságok dolgozóit és a falu parasztságát, hogy őrizték meg és védelmezzék az állami gazdaságok területét és vagyonát, mert ezek a nagyüzemi mezőgazdaságok mintáüzemei. Tilos az állami gazdaságok területének, termelő berendezéseinek széthordása. Az állami gazdaságok is alakítsanak munkástanácsokat és hasonlóképpen az ipari üzemekéhez, gondoskodjanak az üzem felszerelésének, épületének védelméről és biztosítsák a folyamatos termelést. Az állami gazdaságoknál is biztosítani kell a dolgozók anyagi érdekelttségét, bérének rendezését.
9. Az ideiglenes megyei nemzeti bizottság síkra száll a parasztság igazságos adóztatásáért. Egyben felhívja megyénk dolgozó parasztságát, hogy teljesítse hazafias kötelezettségét, fizesse adóját. Országunk nehéz anyagi helyzetére tekintettel a kibontakozás munkájának megindításához a kormánynak, államunknak anyagi alapra van szüksége, melynek egy része a parasztság vállain nyugszik. Megyénk minden dolgozó polgárának haza iránti kötelessége, hogy e súlyos helyzetben kötelezettségeinek teljesítésével segítsen új életünk építésén.
10. Felhívással fordul az ideiglenes megyei nemzeti bizottság a megyei értelmiségéhez s kéri, hogy a munkások és parasztok mellett értelmiségi is álljon a szocialista demokratikus és nemzeti függetlenségi mozgalom élére. Szívükkel, tudásukkal és a haza iránti felelősséggel vegyenek részt pedagógusaink, műszaki értelmiségünk, jogászok, orvosaink, agronómusaink, különböző felekezetek lelkészei, a falvak, városok és polgárok lelki nyugalmanak megteremtése és békés teremtő munkájának megindítása érdekében.
11. A lakosság igényei kielégítése érdekében a szükséghez mérten szabadabbá kell tenni a kisiparosok tevékenységét. Követeljük, hogy anyagellátás és a közterhek tekintetében egyenlő elbánásban részesüljenek.

12. Egyetért a megyei nemzeti bizottság az ifjúság törekvésével, hogy rétegenként szervezkedjen. Legyen munkás, paraszt és diákszervezet.
13. Követeli az ideiglenes megyei nemzeti bizottság az állampolgári jogok maradéktalan érvényesítését. Mindenek előtt a szabad országgyűlési és tanácsi választások előkészítésének megkezdését. A szólás, sajtó és vallásszabadság, valamint a bírói függetlenség maradéktalan érvényesítését.
14. Teljes erővel támogatjuk kormányunkat és népünket abban a törekvésében, hogy a szovjet csapatokat azonnal vonják ki fővárosunkból és a lehető legrövidebb időn belül hazánk minden területéről.
15. Az ideiglenes megyei nemzeti bizottság követeli a kormányzattól, hogy a parasztság kizsarolását jelentő begyűjtési rendszert haladéktalanul vizsgálja felül és a közellátás biztosításának szem előtt tartása mellett hozzon azonnali intézkedéseket a parasztság terheinek csökkentésére. törekedjen a kormányzat a begyűjtés mielőbbi teljes megszüntetésére.
16. Az ideiglenes megyei nemzeti bizottság felelősséget érez a megye lakosságának ellátásáért és teljes erővel támogatja a főváros közellátásának biztosítását. Felhatalmazza a végrehajtó bizottságot, hogy tekintet nélkül miniszteri és tanácsi szervekre, vegye egy kézbe az áru és élelmiszer ellátást. A szállító és egyéb eszközöket, melyek biztosítják, hogy a megyei területén tervszerű, zavartalan intézkedéseket foganatosíthasson. Felhatalmazza a végrehajtó bizottságot, hogy a honvédség kíséretében a Közellátási Kormánybizottsággal egyetértésben nagyobb élelmiszer szállítmányt indítson azonnal Budapestre. Az ideiglenes megyei nemzeti bizottság felhívással fordul a megyei lakossághoz, hogy szervezzen gyűjtést Budapest lakossága számára elsősorban élelmiszerekből.
17. Az ideiglenes megyei nemzeti bizottság állást foglalt amellet, hogy az ÁVH állományából ne osszanak be személyeket a nemzeti őrségbe. Felelősségre kell vonni mindazokat, akik bármilyen formában a nemzeti forradalmi mozgalma idején, bármilyen módon hivatali hatalmukkal visszaéltek, vagy a jövőben visszaélnék. Követeli továbbá a nemzeti kormánytól, hogy Koós Péter ENSZ megbízottat azonnal hívja vissza.
18. Az ideiglenes nemzeti bizottság intézőbizottságot alakított, vezetője Dallos Ferenc. Tagjai: Borszéki Lajos, Bognár Károly, dr. Magócsi Géza, Orosz László és Pataki Ferenc.
19. Határozott a felől, hogy a megyei Népújság az ideiglenes megyei nemzeti bizottság lapja.
20. Az ideiglenes megalakult nemzeti bizottság jelenlegi összetételében addig működik, amíg a demokratikus pártok küldötteiből a végleges Nemzeti bizottság megalakul.

A Megyei Ideiglenes Nemzeti Bizottság a nemzeti egység és a hazafias érzés szellemében kezdte meg munkáját. Kérjük megyénk lakosságát, nemzeti bizottságait, állami és gazdasági szerveit, hogy hasonló szellemben, teljes felelősséggel munkálkodják hazánk felvirágoztatásában.

Kecskemét, 1956. október hó 30-án.

Megyei Népfrentbizottság Ideiglenes Megyei Nemzeti Bizottság

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1490/1957. dr. Orosz László pere. – Nyomtatott röplap.

72.

A 3. Hadtest Forradalmi Katonai Tanácsának kiáltványa

Kecskemét, 1956. október 30.

Magyar testvéreink !
Bajtársak !

Bács-Kiskun megye dolgozó népe, Kecskemét város lakói!

A kecskeméti 3. Hadtest Forradalmi Katonai tanácsa tudatja Veletek, hogy 1956. év október hó 30-án 20.00-kor megalakult a Forradalmi Tanács és a következő felhívást intézi hozzátok:

1. A hadtest valamennyi honvédje, tiszthelyettese és tisztje nevében csatlakozik a munkás, ifjúsági és értelmiségi Forradalmi Tanácsok határozataihoz és követeléseikhez, – azt magáévá teszi, – a hadsereg a nép mellett áll dicső forradalmunk vívmányainak megvédésében.
2. A kormány tagjai által a Kossuth-rádióban elhangzott nyilatkozatokkal egyetértünk.
3. Végrehajtottuk az államvédelmi szervek lefegyverzését és a köztük lévő forradalom ellen vétő személyek letartóztatását.
4. Egyetértünk és támogatunk benneteket azon követelésekkel, hogy a szovjet csapatok azonnal kezdjék meg kivonulásukat Magyarország területéről. Ezt a követelésünket a Nemzeti Kormányhoz is eljuttattuk.
5. Felhívunk Benneteket, hogy kezdjétek meg munkahelyeiteken és üzemeitekben a forradalmi munkás-paraszt tanácsok megalakítását.
6. Kérjük Bács-Kiskun megye és Kecskemét város lakosságát, hogy működjenek együtt a Katonai forradalmi Tanácsokkal és támogassák az újonnan felállított Nemzetőrség munkáját a rend és fegyelem megszilárdításában.

3. HADTEST PARANCSNOKSÁG
FORRADALMI KATONAI TANÁCSA

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. – Kisméretű, nyomtatott röplap.

73.

A Népújság közleménye az ÁVH feloszlataásáról

Kecskemét, 1956. október 30.

Bács-Kiskun megyében is feloszlatták az ÁVH-t

Mint ismeretes, Nagy Imre miniszterelnök bejelentette, hogy kormánya elrendelte az Államvédelmi Hatóság feloszlataását, és a törvényes rend fenntartásának biztosítása érdekében a nemzetőrség megszervezését.

A megye állami szervei, híven a kormány utasításához, a mai nappal Bács-Kiskun megyében is feloszlatták a rossz emlékü karhatalmi szervet. A rend teljes helyreálltáig a honvédség, a rendőrség, valamint a felfegyverzett munkásság és katonaviselt fiatalság soraiból szervezett nemzetőrségek óvják a közrendet és a közbiztonságot.

Közöljük még olvasóinkkal, hogy az ÁVH kecskeméti épületét különféle hivataloknak, intézményeknek adják át, azok korábbi helyiségeiből pedig lakásokat alakítanak ki.

Népújság, 11. évf. 257. sz. (1956. október 30.) [1. p.]

74.

A Népújság közleménye Kecskemét Város és Járás Nemzetőrségének megalakulásaáról

Kecskemét, 1956. október 30.

Megalakult Kecskemét város és járás nemzetőrsége

Hétfőn délelőtt futótűzként terjedt a hír: megalakult Kecskemét város és járás nemzetőrsége. Négytagú parancsnoksága: egy honvéd százados, egy rendőr százados, egy gyári munkás és egy értelmiségi dolgozó.

Felhívást tettek közzé gyárakban, üzemekben, hivatalokban, mezőgazdasági szektorokban [sic!], hogy olyanok, akik szívükön viselik a nemzet sorsát, érdekeit, a rend, a nyugalom mielőbbi helyreállítását, álljanak soraikba.

És mi történt fél óra múlva? A gyárak, vállalatok, munkástanácsai önkéntes jelentkezések alapján sok tíz dolgozót jelöltek ki e fontos feladatok végrehajtására.

Szállt a telefonon a jelentés: a Kecskeméti Gépgyárból 20, a Kinizsiből 28, az AKK-ból, az Útfenntartó Vállalattól, a Cipőgyárból és még számtalan helyről – jelentkeztek munkások, értelmiségiek.

Még hétfőn²⁷ délután megindultak az első nemzetőr járőrök, elfoglalták helyeiket a fontosabb épületeknél, objektumoknál.

És ma már több száz a gárda létszáma. Fegyvert kaptak, igazolványt és piros-fehér-zöld karszalagot „Nemzetőrség” felírással.

Népújság, 11. évf. 257. sz. (1956. október 30.) [2. p.]²⁸

75.

A Népújság beszámolója a Kecskeméti Baromfifeldolgozó Vállalat Munkástanácsának megalakulásáról

Kecskemét, 1956. október 30.

A BARNEVAL-ban is megválasztották a Munkástanácsot

A Kecskeméti Baromfifeldolgozó Vállalat dolgozói is megválasztották a munkástanácsukat. A jelölő listára 30 nevet írtak fel és szótöbbséggel kerültek be a Munkástanácsba az arra legérdemesebbek. A Munkástanács már összeült. Vezetőjének Jávor Józsefet, a termelési osztály vezetőjét választotta. Tagjai: Sebestyén János mérnök, műszaki osztályvezető, Bakos Béla párttitkár, Pintér Zoltán, Bozsik István, Való Mihályné, Pulai Imre, Bíró Mihály, Nagygyörgy Jenő, Nagy Józsefné, Benke Ferenc, Kocsis István, Fejős Jenő, Csordás Gyuláné, Marosi Ferenc.

A Munkástanács első ülésén legfontosabb teendőnek a meglévő áru feldolgozását, jelölte meg. A termelés zavartalansága érdekében a felesleges árumennyiséget, amit a gyár nem tud feldolgozni, máshová fogják irányítani. Vigyáznak az üzem biztonságára is. Igazságot tettek a hízaldában 15 személyt érintő bérkérdésben. Ma már ezek a dolgozók is 3 forint 10 fillért kapnak óránként, ugyanúgy mint a többiek.

A Munkástanács a nemzeti kormány programjának tevékeny végrehajtója, s amint látjuk, céljai teljesen megegyeznek az új nemzeti kormány tervével.

Népújság, 11. évf. 257. sz. (1956. október 30.) [2. p.]

²⁷ 1956. október 29.

²⁸ 1956. október 30-án már Kossuth-címerrel és „Hazádnak rendületlenül légy hive, óh magyar!” felirattal jelent meg a Népújság.

Jegyzőkönyv az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár Munkástanácsának megválasztásáról

Kecskemét 1956. október 30.

Munkástanács-választás

A jegyzőkönyv felvételét Kecskeméten az Alföldi Kecskeméti Konzervgyárban 1956. október 30-án a gyár kultúrtermében.

Jelen vannak: a gyár dolgozói.

Eddig úgy kezdődik, mint egy szokványos jegyzőkönyv, ami már sok megíratott a mintegy fél évszázados gyár életében. Ez a jegyzőkönyv azonban más mint a többi, mert más az összejövétel célja. Volt valaha olyan gyűlés, vagy értekezlet, ahol mindenki jelen van? Az utóbbi 8-10 év alatt biztosan nem. De ma mindenki tudni akarja, hogy mi újság a mintegy hete folyó magyar szabadságharc körül, mit hoz ez a gyár életében, ki tudja olyan hangok is vannak, hogy eltörlik a normát, magasabb lesz a fizetés stb. stb.

Itt van tehát a gyár több mint ezer dolgozója, legyen udvari munkás, vagy mérnök, férfi vagy nő egyaránt. Egy valaki azonban hiányzik és ez a vállalat igazgatója, aki a múlt hét folyamán Romániába utazott.

Az összejövétel célja a megváltozott viszonyoknak megfelelően a forradalmi munkástanács megválasztása, amely szerv hivatott lesz arra, hogy képviselje a gyár érdekeit a gyáron kívül és belül.

Bevezetőben Domonkos kartárs az új főmérnök szólal fel és ismerteti a munkástanácsok feladatát és célját. E rövid beszéd alapján látható, hogy komoly feladat hárul a tanácsokra, mert a munkások problémáin kívül az üzem fejlődését is irányítani kell a főmérnök és igazgató mellett. Felkéri a munkásokat, hogy mondják el véleményeiket és a választásnál ügyeljenek arra, hogy olyanok kerüljenek be a tanácsba, akik méltók arra és ténylegesen a munkások érdekeit tartják szem előtt.

Pulai Béla felszólalása: Kedves Munkástársak! Mint személyes résztvevő szeretném munkástársaimat pár szóval tájékoztatni arról a súlyos, tragikus, sajnálatos eseményről és annak alakulásáról, ami Budapesten történt. Október 23-án kedden 2 órakor az egyetemisták s a budapesti ifjúság szervezett kivonulást, egy tüntetést a magyarságunk mellett. Legelső út vezetett a Sztálin szoborhoz. Megpróbálták lerángatni, illetve letaszítani s mivel nem sikerült, a közeli üzemből munkások hegesztőpisztolyt hoztak és ezzel sikerült ledönteni. Utána Petőfi és Kossuth szobrokhoz vonultak. A mintegy 150 000-re tehető tömeg megkezdte a felvonulást. Estére már ez a szám 500 000-re nőtt és utcákon, tereken hömpölygött. Ezután megtörtént a szégyenletes esemény, Gerő beszélt. Ugyanúgy és ugyanazt, mint régen. Most is, mint azelőtt meg akarta akadályozni magyarságunk felfelé ívelő vonalát. Gerőnek meg kellett szakítani beszédét. A nép kiállt az igazi és őszinte magyarság mellett. Be-

szélnünk kell arról, mit akart Gerő? Nem magyar és nem magyar vér folyik benne. Ő volt az, aki 1/2 12-kor éjjel az oroszokat hívta segítségül. Azok jöttek és ismét orosz ontotta a drága magyar vért. Munkástestvéreim! Gondolkozunk! Az a sok anya, aki gyermeket szült, mennyi gond, aggodalom, míg nagygyá nőtt. S most egy galád csirkefogó szavára ezrek, tízezrek vére folyik. Folyt a vér, hogy megszülessen a magyar szabadság!

A magyar honvédség, a mi fiaink, akiknek ereiben a mi vérünk folyik nem fogtak fegyvert ellenünk, sőt csatlakoztak hozzánk.

Munkástestvéreim! Kecskeméten is volt megmozdulás. Itt beszélnünk kell azonban egy nagyon sajnálatos dologról. Olyan nemkívánatos elemek, akik oda nem valók voltak a megyei börtönből kiengedték nemcsak a politikai foglyokat, hanem a tolvajokat és rablógyilkosokat is. Ez egy súlyos pecsét ennek a forradalomnak a testén, mentség az, hogy minden olyan magyar hazafi, aki a magyar szabadságért akart harcolni, nem azonosította ezekkel magát és elvonult.

Kedves munkatársaim! Szeretném, ha a jelenlegi munkástanács megválasztása olyan lenne, amely minden munkatársam meglegedését szolgálná. Még egy pillanat! Szeretném, ha visszatekintenénk azokra az évekre, amikor „Szabadság” volt a köszöntés. Miféle szabadság volt az? Rabok voltunk, de ez most megszűnt. Az ÁVO megszűnt. Nincs többé félelem s gondoskodjunk arról, hogy az ávó besúgók, akik nem tudtak másra támaszkodni, csak kényuralomra, ne foglaljanak helyet sorainkban. Itt kell még beszélnünk arról a becsületes párttagokról, akik a mindennapi munkában velünk voltak, ezeknek itt a helye most is közöttünk, ezek ugyanolyan részesei a magyar szabadságnak, mint mindannyian. Nincs helye köztünk az orosz politikai parancsnokság kiszolgálóinak az ávónak, aki annyi becsületes magyar testvérünket vitt el Szibériába.

Kedves munkatársaim! Európában sokfelé jártam. Többek között Svájcban. Svájc szocialista állam. A törvény pl. ha valakit halálra ítél a nép az ítéletet, ha úgy látja, szabadságra változtathatja, de ugyanúgy, könnyebb büntetést halálra is változtathat. Ezzel csak a nép erejét, azt akartam érzékelteni, hogy Svájcban a svájci nép az úr a kormány felett.

Kedves munkatársaim! Kérlek benneteket, hogy sokan, minél többen mondjátok el véleményeteket, állásfoglalásotokat. Éljetek a szólásszabadságotokkal és jogaitokkal! Hiszen jogotok van arra is, hogy amennyiben az eddigi igazgató nem felelt meg, új igazgatót válasszatok. Munkatársaim! Most búcsúzom, búcsúzom azzal, hogy mindenki szabadon, nyíltan, ami a szívéen fekszik mondja meg és válasszuk azt, aki igazán a szívünk szerint a vérünkben van.

Fürj Ferenc hozzászólása: Kedves munkatársaim! Én is azt hiszem, mi többen itt arra szeretnénk választ kapni, hogy a mi volt főmérnökünket, Szücs elvtársat miért váltották le, úgy, hogy mi arról nem is tudtunk. Hoztak egy másik főmérnököt, akit nem is ismertünk.

Szücs István a következőket mondotta: Kedves munkatársaim! 1952-ben kerültem ide, s a négy év, ami eltelt igen komoly megfeszített munkát követelt. Nekem egyetemi végzettségem nincs. A mostani követelményeknek csak úgy tudtam eleget tenni, hogy éjjel-nappal dolgoztam. Így kértem leváltásomat. Most, hogy ez megtörtént, továbbra is itt kívánok dolgozni. Az új főmérnök elvtársat már régen ismerem, bízhatnak benne a munkatársak.

Homoki munkatárs kezébe véve a magyar zászlót a következőket mondotta: A magyarság útja ez, miközben jobb kezével előrelendítette a magyar zászlót, majd javasolta, hogy az üzem dolgozói a budapesti szabadságharcban elesett, valamint a kecskeméti hősök tiszteletére énekeljék el a Himnuszt.

A Kecskeméti Gépgyártól Mészáros kartárs foglalkozott a két konzervgyár igazgatójának távollétével, kijelentvén, hogy a dolgozók igenis vegyék hatalmukba a gyárat, válasszák meg a munkástanácsot, hiszen az igazgatók elszöktek, úgy látszik félték a következőkétől. Utána javasolta, hogy 1 perces néma felállással emlékezzünk azokra, akik a magyar szabadságért meghaltak.

Rózsa Sándor hozzászólásában elmondotta, hogy most jött haza Budapestről, gyáva volna, ha nem mondaná el, amit látott és amit érzett. Látta a halottakat végig a Körúton sorba rakva, letakarva nemzetiszínű zászlókkal, díszörséggel, koszorúkkal. A díszörség és a tömeg még akkor is ott állt, amikor lőttek. Látta a Kálvin-teret, ahonnan ágyúval az oroszok lőttek, kis fegyverekkel rendelkezőkre, lakosságra. Maga is segített eltemetni egy kislányt. Látta a Parlament előtt azokat, akiket az ávó puskái szedtek le. Amit látott az egy igazi nemzeti forradalom, nem fegyelmezetlen, nem fosztogatás, nem rablóbanda harca, hiszen egyetlen kirakatot nem látott, ahonnan akár egy üveg, vagy egy vég vászon hiányzott volna. Ugyanígy néznek ki azok a kirakatok is, ahol pezsgős üvegek stb. vannak. Látott olyan betört kirakatokat, amely már be volt deszkázva, s rajta a felirat „A dolgozó nép tette oda.” A nemzeti forradalom folyik 3 olyan programmal, amelynek teljesítése után megtörténik a fegyverletétel. Az 1.) azonnal vonják ki a szovjet csapatokat, nemcsak Budapest, hanem az egész ország területéről. 2.) szereljék le végképp a megbújó alakulatokat, vagy ávósokat, akik még mindig a tömegre lőnek. 3.) Szabad választójog és ami ehhez tartozik.

Forradalom van, de nem az, amelyeket könyvből ismerünk, hanem fegyelmeztetett nemzeti forradalom. Rózsa Sándor elmondotta, hogy pl. egy csemegeüzlet kirakata, ahol a sonkától kezdve mindent meg lehet találni, ki volt törve s ugyanakkor a mellette levő zöldségüzletnél több mint 200 dolgozó állt sorba krumpliért s mégis egyetlennek sem jutott eszébe, hogy a csemegekereskedés kirakatából bármit is elvigyen. Nemcsak vidéken, Budapesten is megtörtént az, hogy nemcsak azok tüntettek, akiknek erre legtöbb joguk lett volna, hanem a felelőtlenek, csavargók, a nem politikai okok miatt elítélt elemek. Arra kéri a munkatársakat, hogy gondoljanak azokra, akik azért estek el, hogy az élet emberibb módra változzon meg, ne kényszerítsenek ránk olyan politika vitelét, ami tőlünk idegen. Pesten nem kiabálják azt, hogy le a kommunistákkal, sem pedig azt, hogy le a zsidókkal, vagy azt, hogy gyérünk a házakba és

öljük meg azokat, akik esetleg nem jó szemmel néztek ránk. Gondoljunk azokra, akik a nemzeti forradalom érdekeiért estek el azért, hogy itt is más legyen az élet. S ha most munkástanácsot választanak, ne essenek szélsőségekbe, választásuk olyanokra essen, akik majd tényleg a munkások, a nemzet érdekeit fogják képviselni.

A dolgozók kérésére a továbbiakban Domonkos János főmérnök a következőket mondotta: Tudja, hogy nagyon sokan nem ismerik, mint ahogy ő sem ismert mindenkit, hiszen alig néhány hete van itt. Nem a maga részére akar most propagandát kifejteni, ha a dolgozók úgy akarják, úgy kívánják, hogy ne ő legyen a főmérnök, abban az esetben zokszó nélkül fogja alávetni magát a dolgozók akaratának. Utána Domonkos Jánost az egybegyültek egyhangúan megerősítették beosztásában.

Az üzem dolgozói a munkástanácsba a következő munkatársakat jelölték és egyhangúan megválasztották:

Konzervüzem: Bende Péterné, Pulai Béla, Schimó Ferenc, Krizsán Lászlóné, Rigó Sándor, Szücs István, Erdélyi Károly.

Szárítóüzem: Szabó Sándor, Tóth Károly, Nadas Ferencné.

Soutágüzem: Karsai Imre, Kadvány Jánosné, Gitler Lajosné.

Dobozüzem: Kiss Gyula.

Félkészraktár: Z. Szabó Mihály.

Üvegraktár: M. Kiss Mihály, S. Tóth Erzsébet, Homoki László.

Ládaraktár: ifj. Hartyáni József, Poluczik András.

Karbantartók: Pleskó Lőrinc, Szabó István, Eszik Ágoston, Nyári Ferenc.

Adminisztratívok: Horváth Gábor, Rózsa Sándor, Domonkos János, Mécs Mihályné, Kaffka Ferenc.

Műszakiak: Faragó Ferenc, Hajagos Károly, Tapolcsányi Károly.

Főzőkonyha: Kovács József.

Szeszfőzde: Bodri Gábor.

A küldöttek megválasztása után az egybegyültek küldötteket választottak, akik a vállalat érdekeit fogják képviselni a Városi Nemzeti Bizottságban. Megválasztottak: Pulai Béla és Homoki László.

Utána sor került az igazgató megválasztására. A teremben elemi erővel tört ki egy név, ki nem volt más, mint a gyár régi megbecsült és szeretett dolgozója: Erdélyi Károly. Ellenjavaslat egyáltalán nem is hangzott el, és így szavazásra került a sor, amelynek eredményeképpen Erdélyi Károlyt a gyár összdolgozói egyhangúan igazgatóvá választották. A szavazás nyílt és teljesen demokratikus volt, ami magában foglalja azt, hogy megtörtént a mellette és ellene szavazók megkérdezése is.

Domonkos főmérnök megköszöni a munkatársak megjelenését, majd megkezdődik a gyárörtség megszervezése.

A gyűlés közben küldöttség érkezett a környező üzemekből, akik tolmácsolták azok elhatározásukat, hogy nem veszik fel addig a munkát, amíg az oroszok ki nem vonulnak az ország területéről. Az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár munkássága teljes egyetértésben csatlakozott ehhez a felhíváshoz. A gyűlést a Szózat eléneklésével fejeztük be.

K. m. f.

BKMB B. 1157/1957. Pullay Béla és társai pere. – Ötoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli másolat.

77.

Az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár Munkástanácsának követelései

Kecskemét, 1956. október 30.

Az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár 1956. október 30-án az összes dolgozók részvételével munkástanács-választó gyűlést tartott, amely megválasztotta munkástanácsát, és új igazgatóját. A megválasztott munkástanács a dolgozók nevében az alábbi határozatot hozta:

Követeljük

1. A szovjet hadsereg azonnali kivonulását Magyarországról. Amíg ez meg nem történik, amíg egyetlen szovjet katona is tartózkodik hazánk területén, sztrájkban állunk.
2. A volt ÁVH teljes felszámolását. Legyen végre vége az ávósok bujtatásának.
3. Rákosi és klikkjének bíróság elé állítását a nagy nyilvánosság előtt.
4. A varsói egyezmény felmondását.
5. Amennyiben a sztrájkon keresztül vállalt szolidaritásunkat és eddig elért forradalmi eredményeinket bármely oldalról veszély fenyegetné, hajlandók vagyunk azokat fegyverrel is megvédelmezni.

A forradalmi munkástanács nevében
Alföldi Kecskeméti Konzervgyár

PIL IX. 290. 1/62. 5. e. 31. p. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, olvashatatlan aláírásokkal hitelesített másolat.

A Kecskeméti Gépgyár újraválasztott munkástanácsának tagnévsora

Kecskemét, 1956. október 30.

Cser Lajos
Fazekas Józsefné
Kripóczy József
Bene Árpád
Tóth I. István III.
Mostoha György
Tóth Pál V.
Mansz János
ifj. Tóth József
Mayer Frigyes
Schepeszta József
Kakucs Albert
Bartus Géza
Kálmán József
Nagy József
Bende Mihály
Budai Ferenc
Iván István
Miski Sándor
Bene Károly
Holánki József
Kéri Kálmánné
Zablahóczy Pál
Major Ferenc
Kocsis Zsigmond
Horváth Sándor
Bodor József
Tapodi Lajos

H. Kovács János
Sümegh János
Zentai Imre
Grulich Ernő
Berényi János
Szabó Gyula
Silek Vilmos
Németh Ernő
Viski Károly
Szendrői József
Kárpáty Pál
Cs. Tóth Lászlóné
Csertő József
Garzó Sándor
Nasser Elemér
Jankovits Jenő
Vincze Lajos
Cseh István
Gelba Árpád
Hajagos István
Kerekes Emil
Dávid Gyula
Varga Sándor
Fuchs Alfonz
Toncs László
Kohán György
S. Bakos Mihály
Vajda Sándor

Balogh János
Bózsik Béla
Berente Imre
Katona István
Mezei Sándor
Némedi Lajos
Papp József
Simigla Imre
Sóki István
Beke Gábor

Nánási Mihály
Szomolai Sándorné
Lengyel János
Harkai György
Bikádi Gábor
Berente György
Virágh Ferenc
Zöldi Ferenc
Boros István
Farkas Lászlóné

Nagy Vilmos
Vlacsil Tibor
Király László
Dózsa Pál
Varga Balázsne
id. Tóth József
Kerekes Emil

Tóth I. Ferenc
Kiliti András
Kollek Pál
Vincze Béla
Szabó Lajos
Hajagos József

*BKMB B. 1157/1957. Pullay Béla és társai pere. – Egyoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisz-
tázat.*

79.

A kecskeméti repülőtér alakulatainak kiáltványa

Kecskemét, 1956. október 30.

Magyarok!

A KECSKEMÉTI REPÜLŐTÉR KATONÁI nevében közöljük veletek, hogy
valamennyi jogos követelések mellett mindannyian egyöntetűen kiállunk! A
légierő és légvédelem is a forradalom mellé állt, ennek hatására

már megkezdődött a tárgyalás
a szovjet csapatok azonnali
kivonásáról!

Nyugalmatokat őrizzétek meg, biztosítsátok a szovjet egységek szabad kivo-
nulását. Ne engedjétek, hogy provokátorok esetleg kikényszerítsék a fegyve-
res összetűzést a kivonuló szovjet csapatok és a forradalom katonái között.
Különösen legyetek tekintettel a szovjet asszonyokra, gyermekekre és sebe-
sültekre. Velük szemben is lovagias magatartást tanúsítsatok!

**A KECSKEMÉTI REPÜLŐTÉR
FORRADALMI KATONAI TANÁCSA**

*BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. – Kisméretű,
nyomtatott rőplap.*

A Kecskeméti 66. Vadászrepülő Hadosztály Forradalmi Katonai Tanácsának követelései

Kecskemét, 1956. október 30.

Magyar testvéreink, honfitársak!²⁹

Mi, a Kecskeméti Repülőtér katonái 1956. okt. 30-án csatlakoztunk a demokratikus forradalomhoz. Célkitűzéseit magunkévá tesszük és utolsó csepp vérrünkig védelmezzük a magyar függetlenséget.

Követeljük:

- 1.) A szovjet csapatok azonnali kivonulását Budapestről és az ország egész területéről.
- 2.) A magyar kormány ne biztosítsa a szovjet csapatok élelmiszerral és tüzelőanyaggal való ellátását.
- 3.) A Szovjetunióban fogva tartott politikai és hadifoglyokat azonnal bocsájtásuk szabadon. Magyarországra való hazatérésüket biztosítsák.
- 4.) A Nagy Imre által vezetett kormány előtti összes kormányok által kötött katonai, gazdasági szövetségeket és szerződéseket fel kell bontani azért, mert az eddigi kormányok a néptől idegen külső nyomásra cselekedtek. Ezen belül követeljük a Varsói Szerződés azonnali felbontását.
- 5.) A kormány kérje az ENSZ Biztonsági Tanácsát semlegességünk elismerésére és támogatására.
- 6.) A kormány elutasító politikát folytasson mindenféle külföldi katonai és politikai befolyást ill. beavatkozást illetően. Értjük ez alatt a volt hortista [sic!] katonatisztek, csendőrök, bankárok és más népelnyomók távoltartását hazánktól.
- 7.) Vizsgálják felül a hadsereg egyenruháját és gazdasági helyzetünkhöz mérten a magyar hagyományoknak megfelelő korszerű egyenruhát adjanak ki.
- 8.) A repülő alakulatoknál a tényleges katonai szolgálati időt csökkentse le 2 évre.
- 9.) Leszerelésre kerülő katonáink részére szociális helyzetüknek megfelelően 500-1000 Ft-ig terjedő segítyt biztosítsanak.
- 10.) A hivatásos tiszthelyettesi állományt állítsák vissza és a legmagasabb tiszthelyettesi rendfokozat alhadnagy legyen.

²⁹ A Kecskeméti Szabad Katona József Rádióban október 31-én olvasták be.

11.) Szolidaritást vállalunk a sztrájkoló vasutasokkal, bányászokkal és ipari munkássággal. Mozgalmukat ha kell fegyverrel is támogatjuk.

A néppel tűzön vízen át a Nemzeti Független Magyarorszáért!

Kecskemét Repülőtér Pf: 7912.
Forradalmi Katonai Tanácsa

Hadtörténelmi Levéltár (a továbbiakban: HL) XI. 22/a. A Szegedi Katonai Bíróság és jogelődjei iratai (a továbbiakban: XI. 22/a.) B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Egyoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztazat.

81.

Jegyzőkönyv a Bajai Forradalmi Nemzeti Bizottság megalakulásáról

Baja, 1956. október 30.

Jegyzőkönyv

Készült Baján 1956. október 30. napján a Forradalmi Nemzeti Bizottság megalakulásáról.

Jelen vannak: Dr. Vágvölgyi Ferenc, a Munkástanács elnöke, valamint az üzemek, vállalatok, intézmények által küldött dolgozók, dolgozó parasztok, értelmiségiek képviselői, valamint a meghívott egyetemisták.

Dr. Vágvölgyi Ferenc üdvözlí az értekezletet és javaslatot tesz a korelnök megválasztására. Javasolja korelnöknek dr. Antóny János orvost, melyet egyhangúlag és nagy lelkesedéssel jóváhagytak és elfogadtak.

Dr. Antóny János megköszöni a bizalmat és pár szóval méltatja a szabadságharcosok nagy és sorsdöntő, áldozatos harcát. Mielőtt folytatná az értekezletet felkéri a jelenlévőket, hogy egy perces néma felállással adózzanak a magyar hősöknek és magyar fiataloknak, akik életüket áldozták fel a szabadságért és jobb jövőért.

Ezután röviden ismerteti a gyűlés jelentőségét és célját. Megállapítja, hogy a múltban nem a dolgozók érdekét és a sérelmeit orvosolták, nem az igazságért harcoltak és az emberi méltóságot alázták meg, sárba tiporták. Most a jövőbe kell tekintenünk és egy ész diktálta magyar életet kell teremteni. Ebben a munkában magyar szívvel és magyar érzéssel járuljon hozzá minden becsületes magyar ember, hogy ennek a városnak jobb, boldogabb élete legyen.

Nem lehet mindent fegyverrel megoldani és elintézni, mert sok ártatlan embert is végeznének ki. Józan ésszel kell a munkát végezni és a törvényes formákat be kell tartani. A magyarság jogos kívánságait kell megvalósítani.

Megtisztelésnek veszi, hogy ő vezetheti le ezt a gyűlést. Szívesen vállalta, mert mindig magyar ember volt és úgy érzi, hogy ezekben a sorsdöntő napokban mindenre ki kell terjedjen a figyelem.

Javaslatot tesz, hogy a Nemzeti Bizottság miként alakuljon meg és oda csak egészen megbízható embereket kell beválasztani, akik valóban magyarok, a bizottság működésében a magyar akaratnak kell megnyilvánulni. Javasolja, hogy a Nemzeti Bizottság elnökét úgy válasszák meg, hogy a küldöttek egy tagja félrevonul minden üzemből és minden u.n. rétegből és javaslatot tesznek az elnök személyére.

Amikor az elnököt megválasztották, akkor a Forradalmi Nemzeti Bizottság tagjait kell hasonló módon megválasztani. Sürgős a munka és nem lehet húzni, halasztani az ügyet.

Ez a szerv fogja a város politikai irányítását végezni.

Pestuka [Dezső?] szerint azért jöttek össze a küldöttek, hogy az ideiglenes Nemzeti Bizottságot megalakítsák.

Javasolja, hogy a munkástanácsok mondják ki, hogy az új bizottság elnevezése Forradalmi Nemzeti Bizottság legyen.

Ezen javaslatot egyhangúlag a gyűlés elfogadta.

Ezután kéri a jelenlévő küldötteket, hogy hallgassák meg a tegnapi nap folyamán készített memorandumot, amelyet küldöttség vitt fel Budapestre a kormánynak történő átadás végett.

Ismerteti ezután a memorandumot.

A gyűlés egyhangúlag és nagy lelkesedéssel elfogadja az ismertetett memorandumot.

A gyűlés határozatilag kimondja, hogy az összeállított memorandumban foglaltakat az értekezlet egyhangúlag elfogadja és ragaszkodik az abban foglaltak végrehajtásához.

Horváth László kifogásolja, és sérelmezi, hogy a pedagógusok részéről nem igen jelentek meg, pedig a nevelés az ő kezükben van és ilyen fontos megbeszélésen feltétlen jelen kellene lenniük. Sürgősen értesíteni kell az igazgatókat, hogy a küldötteket küldjék be az értekezletre.

Kincses [János] szerint van az értekezleten jelen 4 pedagógus és ezek képviselik a többit.

Visnyei nevezetű egyetemista javasolta, hogy Jerkovics [Sándor] szds-t feltétlenül vegyék be a bizottságba.

Gocsál [László] javasolja, hogy a bizottságba elsősorban magyar embereket kell bevenni és olyant, aki feladatát el tudja látni. Javasolja a maga részéről Hunya Árpád beválasztását, aki igazi magyar ember.

Hunya Árpád titkos szavazást javasolt és helyesli az előtte felszólaló álláspontját, hogy titkos legyen és a küldöttek tegyenek javaslatot. Mindenesetre a személyeskedést félre kell tenni. Olyanokat kell bevenni, akiket szeretnek a dolgozók és becsülik, aki valóban a javukat akarja. Kéri, hogy személyét hagyják ki, mert bár szívesen segít és támogatja a vezetőket, de maga nem vállalhatja egészségi állapotánál fogva (tolókocsin közlekedik).

Dr. Antóny korelnök ismerteti a megbízóleveleket és kéri, azokban szereplő küldöttek közül egy-egy tagot jelöljenek ki, aki a jelölőbizottságba dolgozik és jelölést tesznek az elnök és elnökhelyettesek személyére vonatkozólag. Kéri egyben, hogy Hódy György helyzetéről adjanak tájékoztatót.

Puskás [Mihály?] ismerteti a következőket: Hódy György felkereste és kérte, hogy az illetékes vezetőknél járjanak el, hogy legalább egy szobát kaphasson a házában, ahol lakhatna. Saját szakmájában szeretne továbbra is dolgozni és ehhez adjanak neki lehetőséget. Ez a kérése. Kéri egyben, hogy (Puskás téri) Hódy házat teljesen adják vissza, az ott lakókat telepítsék át más házba és kéri azt, hogy a bizottság intézkedjen olyan irányban, hogy menjenek el Szegedre és kérjék fel arra, jöjjön el Bajára.

Dr. Antóny javasolja, hogy első intézkedés legyen Hódy György rehabilitálása és utána intézik el többi ügyeit. Ez a rehabilitálás szükséges és erre a Nemzeti Bizottság módja és lehetősége van.

Javasolják többen, hogy a Hódy házban lévő lakókat minden telepítsék ki és tegyék át őket a Tóth K. utcában lévő volt Ávós épületbe.

Feltétlen szükséges, hogy ezen követeléseket a bizottság valósítsa meg és intézkedjen sürgősen.

A sztrájkokkal kapcsolatos kérdéseket pedig a sztrájkoló bizottságnál hozzák fel és ott kérjenek véleményt, miután többen kérdést intéztek a sztrájkokkal kapcsolatban.

Több felszólaló felhozta, hogy legsürgősebb feladat legyen a város lakosságának biztonsága és a rend fenntartása. Feltétlen szükségesnek tartják, hogy a lövés tilalmat rendeljék el, mert igen sokat a fegyvert felhaborodásuk következtében használják és bajok származnak.

Ferenczi [Ferenc] alezredes előadja, hogy a katonaság részére kiadták a parancsot, hogy csak akkor szabad löniök, ha megtámadják a honvédeket. Aki pedig joggatlanul lőtt és megsebesítette az illető fiatal, polgári bíróság elé kerül és ott kell felelnie tettéért. Amint megalakul a Nemzeti Bizottság, azonnal átadja a városparancsnokságot, illetve nem lesz katonai parancsnok, hanem a Nemzeti Bizottság adja az utasításokat.

A honvédség és azok vezetői mindenben a Nemzeti Bizottságot támogatják és segítik.

Dr. Antóny ezután ismerteti a tervezetet, amelynek alapján a Nemzeti Bizottságnak a vezetői mellé legalább 20 bizottsági tagot kell választani. Ezekre vonatkozó javaslatot is meg kell tenni és a jelölést ismertetni az értekezlettel.

Elrendelik a szünetet, mely idő alatt a félrevonult bizottsági tagok, illetve munkástanácsok küldöttei teyenek jelölést az elnök és elnökhelyettesek személyére vonatkozólag.

A jelölések megtörténte után az értekezletet tovább folytatják és ismertetik a jelölés eredményét.

Javasolták elnöknek dr. Antóny János orvost, elnökhelyettesnek pedig Hódy Györgyöt és Jerkovics Sándor szds-t.

Az értekezlet egyhangúlag és hatalmas lelkesedéssel elfogadta a jelölteket és megválasztotta a Forradalmi Nemzeti Bizottság elnökévé dr. Antóny János orvost, elnökhelyettesnek Hódy György és Jerkovics Sándort.

Horváth László és még több felszólaló javaslatot tett, hogy a bizottság tagjai-ra vonatkozólag az üzemek és vállalatok, intézmények és a megjelent küldöttek képviselői a létszámhoz viszonyítva teyenek javaslatot.

Kincses javasolja, hogy a munkástanácsok megbízottai teyenek javaslatot. Hívják össze csoportonként foglalkozási ág szerint (munkás, paraszt, értelmiség, stb.) a küldötteket és ott teyenek javaslatokat. Viták voltak a közgyűlés szervezetével kapcsolatban és megállapítja, hogy a közgyűlés fennállása szükséges és ha a küldötteket küldték be bizalomból az értekezletre, akkor a Nemzeti Bizottság tagjait is ezek a küldöttek megválaszthatják.

Tekintettel arra, hogy az értelmiség részéről dr. Bakonyi Péter ügyvéd kifogást emelt, hogy nem hívták meg őket és előzetes megbeszélés alapján külön értelmiségi értekezleten beszélték meg, hogy milyen javaslattal élnek, dr. Antóny János elnök ismerteti a most érkezetteknek az eddigi döntés és választás eredményét, melyet örömmel vettek tudomásul. tekintettel arra, hogy tsz-tagok részéről kis kívánság hangzott el, hogy tsz-tagokat is vonjanak be a bizottságba, kijelenti az elnök, hogy nincs külön tsz és külön dolgozó paraszt, hanem csak dolgozó parasztság, hiszen érdekük egy és ugyanaz. Nem szükséges az elhatárolás.

Bácskai [Kornél] javasolja, hogy a választást a titkos szavazás alapján ejtsék meg, válasszák meg a tagokat és kezdjék meg sürgösen a munkát, mert az idő halad és azonnali konkrét intézkedésekre van szükség.

Ezután több javaslat hangzott el a jelölésre vonatkozólag és arra, hogy kb. milyen létszamarányban küldjenek be tagokat a Nemzeti Bizottságba. Fontosnak tartják a hozzászólók, hogy egészen megbízható és közszeretetnek örvendő embereket vegyenek be.

Dr. Antóny elnök szükségesnek tartja ismertetni, hogy – miután a felszólalások körül viták alakultak ki a bizottság működésével kapcsolatban – a Nemzeti Bizottság politikai szerv, a különböző adminisztratív munkálatokat, köztük a pü. munkát az államigazg[atási]. szerv végzi el.

Visnyeai egyetemista szempontokat ad a bizottság működésével kapcsolatban és a létszámarányra vonatkozólag.

Több javaslat és hozzászólás után határozatot hoztak, hogy a közgyűlést felfüggesztik 10-15 percre, mely idő alatt megteszik a jelölést a biz. tagok személyére a küldöttek.

A bizottság 20 tagból álljon és 8 munkás, 8 paraszt, 2 ifjúsági és 2 értelmiségi tagot válasszanak.

Bácskai szükségesnek tartja, hogy az értelmiség részéről még két tagot jelöljenek.

Végül abban állapodtak meg, hogy felemelik a létszámot 25 főre és több tag lesz az értelmiség részéről is a bizottságban.

Több felszólaló követelte az ügy továbbmenését és az őrség haladéktalan megszervezését is, miután a honvédség visszament laktanyáikba és az éjjeli rendfenntartás feltétlenül szükséges. A bizottság megalakulása sürgős és utána az őrség megszervezése.

Egyes felszólalók szerint a választás megtörténte után aki nem végzi el feladatát megfelelően, vissza lehet hívni és arra kell törekedni, hogy igazi magyar emberek álljanak a vezetés élén, akik a nép érdekében dolgoznak nemcsak papíron, hanem a valóságban is.

Dr. Antóny elnök ezután pótbejelentést tesz a felajánlásokra vonatkozólag, hogy mennyi élelmiszert akarnak eljuttatni Budapest lakossága részére.

Ezután az értekezletet felfüggesztették a jelölés tartamára.

A jelölés megtörténte után dr. Antóny János elnök ismerteti a jelölés eredményét és felolvassa a bizottságba javasolt személyek neveit, amelyek az alábbiak:

Agatity József földműves	Koródi László tisztv[iselő].
Bácskai Kornél banktisztv[iselő].	Metzinger Antal földműves
Dr. Bakonyi Péter ügyvéd	Nagy István posztógy[ári]. m[unkás].
Bonczos Miklós tanár	Németh László földm[űves].
Dikán József pék	Pestuka Dezső kádár
Gugán Márk földm[űves].	Pataki Ede keresk[edő].
Hanák Endre posztógyári munkás	Radnai Béla j[árásbírósági].bíró
Hunya Árpád MÁV mű[szaki]. fő[intéző].	Páncsics István gépk[ocsi]. vez[ető].
Hegedüs Sándor földm[űves].	Szabó Béla asztalos (ifj.)
Horváth László tanár	Sztrikinác Mihály földm[űves].
Laki László asztalos	Török István
Lelkes Péter villanyszerelő	Vörös Sándor posztógy[ári]. m[unkás].
	Cziczinger József földm[űves].

Javasolja továbbá az elnök, miután a javasolt személyeket egyhangúlag elfogadták, hogy a legsürgősebb tennivalók iránt azonnal intézkedjen a bizottság, elsősorban a karhatalom átvételét.

Többen javasolták, hogy addig a karhatalmat ne vegyék át, amíg a polgárőrség megszervezése meg nem történt, mert akkor a rend és nyugalom fenntartása nem biztosítható.

Javaslatot tesznek, hogy a rendőrséghez a fegyveres alakulat vezetésével bízzák meg Bánki Lajos volt r. őrnagyot, akit kitettek a rendőrségtől és kérik fel arra, hogy vállalja el a megbízatást. Ha megfelelő készültséggel rendelkeznek, azonnal át lehet venni a hatalmat.

Javasolják továbbá a sztrájk további fenntartását.

Visyei és a többi egyetemisták javaslatára őszinte örömeiket fejezték ki az értekezlet jelenlévő tagjai, mely az volt, hogy Budapesten a rend helyreállításában és annak fenntartásában aktívan kiveszik részüket.

Dr. Antónyi elnök végül előadja, hogy a nagy megmozdulás, amely a magyar ifjúság részéről indult meg, az egész ország, az egész világ részére igen nagy benyomást, hatást tett.

A rendet fenn kell tartani, bár igen nagy nehézségek állnak fenn. Ígéretet tesz a bizottság nevében, hogy a magyar néphez, a magyar dolgozókhöz, minden egyes magyarhoz a legnagyobb szeretettel viselkedik és a magyar nép érdekét tartja szem előtt minden munkájával. Ha úgy látják, hogy hiányos a munkája és kifogás merülne fel, közölnék vele és ő akkor félreáll és átadja helyét annak, aki jobban el tudja végezni.

Javasolja, hogy az értekezleten elhangzottakat vigyék ki a széles néprétegek közé, hogy tudják azt, milyen intézkedéseket tesznek. Ahhoz, hogy jó és helyes munkát végezzünk, a nép kívánságait a legmesszebbmenően támogassuk, ahhoz szükséges a béke, a nyugalom.

Megköszöni megegyészer a bizalmat, hogy egyhangúlag őt választották meg a Nemzeti Bizottság elnökévé. Mindig ésszel kell dolgozni és nem elhamarkodva.

Felkéri az értekezletet, hogy a városi tanácsnál az elnök személyére vonatkozólag dr. Vágvölgyi Ferencet erősítsék meg megbízatásában.

Az értekezlet egyhangúlag és nagy lelkesedéssel megerősíti dr. Vágvölgyi Ferencet elnöki megbízatásában. Felkéri az értekezletet azonban, hogy a hivatali apparátust megfelelően vezesse, a nem megfelelő és nem odavaló egyéneket távolítsák el sürgősen.

Dr. Vágvölgyi Ferenc megköszöni a bizalmat és ígéretet tesz, hogy legjobb tudása szerint végzi a munkáját, természetesen ideiglenesen, mert mégiscsak orvos és ezen munkakörben akar majd dolgozni. Addig is úgy végzi el a munkát, ahogy a magyar nép érdeke kívánja, ahogy Baja város dolgozó népe akarja.

Hunya Árpád végül javaslatot tesz, hogy a Forradalmi Nemzeti Bizottság vegye fel a programjába azt, hogy követelik a teljes semlegesség kimondását és annak megvalósítását, amelyet a 25 tagú bizottság dolgozza ki.

Az értekezlet a javaslatot egyhangúlag elfogadja a programba való felvételre és továbbításra.

Az értekezlet megállapodott abban, hogy a Forradalmi Nemzeti Bizottság délután 4 órakor tartja meg ülését és ott a legsürgősebb tennivalókat határozza el és azokat hajtsa is végre.

Egyéb tárgy nem lévén elnök az ülést bezárta. Felkérte a megjelent munkásküldötteket a Himnusz eléneklésére.

K. m. f.

elnök

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. – Ötoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli másolat.

82.

**A Bajai Járási Tanács
Végrehajtó Bizottsága oktatási osztályvezetője
elrendeli az orosz nyelvoktatás megszüntetését**

Baja, 1956. október 30.

Bajai Járási Tanács VB Oktatási Osztálya
3274/1956.

Tárgy: Intézkedések

Valamennyi Általános és Délszláv Iskola Igazgatójának
Székhelyén.

Egyetértésben a Bajai Járási Forradalmi Nemzeti Bizottsággal elrendelem, hogy az orosz nyelv oktatását szüntessék meg. Vegye fel azonnal a kapcsolatot a helyi lelkészekkel és közölje velük, hogy orosz nyelvű órákat, vallásoktatás céljára kívánjuk felhasználni. Vallásoktatás fakultatív, azonban azon minden tanuló résztvehet, függetlenül attól, hogy vallásoktatásra beiratkozott-e vagy sem. A hittanórákat, megbeszélve a lelkészekkel, a rendes tanítás keretében és órarendbe beépítve tartásuk meg. Ahol orosz nyelvtanítás nem volt, ott az orosz nyelvet tanító órarend szerint kell tanítani és az orosz órákat hittanra felhasználni.

Az orosz nyelvű könyveket szedjék be. Ugyancsak gyűjtessék be a történelem és alkotmánytan könyveket, a további intézkedésig, raktározzák az iskolában. E két utóbbi tantárgy tanítását és visszakérdezését a nevelő tanítási vázlatára alapján kell eszközölni, a megújuló és kibontakozó nemzeti demokratikus szellemben.

Az iskola bélyegzőjéről a címert távolítsák el. az iskola címtábláján a címert a Kossuth címer elkészítésével és ráragasztásával tüntessék el.

Baja, 1956. október 30-án.

Hantos Ferenc s. k.
okt. oszt. vez.

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, hitelesítés nélküli másolat.

83.

A Szociáldemokrata Párt bajai szervezete ideiglenes vezetőségének kiáltványa

Baja, 1956. október 30.

Kiáltvány!

A szabadságharc hőseinek kiontott vére meghozta az igazi felszabadulást. Kivívott szabadságunk eredményeképpen felszabadult örömmel jelentjük, hogy a jogtalanul, tagságunk akarata ellenére megszüntetett Szociáldemokrata Párt bajai szervezetét megalakítottuk.

Elnökünk: Hanák Endre munkás.

Célunk: a hősi múlttal és magasztos hagyományokkal ékes szociáldemokrata Párt eszméinek a meggyőzés útján, minden erőszaktól mentes, a sajtós és magyar adottságok figyelembevételével való megvalósítása, magyar hazánk és népünk iránti odaadásunk és tántoríthatatlan hűség jegyében.

Szabadságharcunk minden követelését magunkénak valljuk és azoktól el nem tántorodunk.

Minden becsületes magyar ember előtt kapunk nyitva áll!

Országos vezetőknek

KÉTHLY ANNÁT

tekintjük, akinek mártír személye a legméltóbb arra, hogy eszméink tisztaságát az egész világ előtt hirdessük.

Baja, 1956. október 30.

Barátság!

A Szociáldemokrata Párt bajai szervezetének
ideiglenes vezetősége

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, hitelesítés nélküli másolat.

Jegyzőkönyv Kiskunfélegyháza Város Ideiglenes Nemzeti Tanácsának üléséről

Kiskunfélegyháza, 1956. október 30.

Jegyzőkönyv

Készült Kiskunfélegyházán 1956. október hó 30-án az Ideiglenes Nemzeti Tanács által megtartott ülésen.

Jelen vannak: Csányi György, Öveges István, Szabó István, Kapus Béla, Németh Károly, Hollósy János, Móczár Károly, Németh Károlyné, Mészáros László, Tarjányi József, Bartha Sándorné, Szegi János, Takács István, dr. Vidéki Mihály, dr. Gyuris Károlyné, Holló Szabó Imre, Pajtás Istvánné, Bátóczy Lászlóné, Blokk Sándor, Fekete János, Vízahányó Sándor, Horváth Gergely, Hatvani Mihály, Tóth Béla, Surányi József, Vinczellér János, Török Ferenc, Zombor Tibor, dr. Szabó Béla, Fekete Károlyné, Szegedi Józsefné, K. Szabó Zoltán, Szabó Szücs József, Fekete Károlyné, Kiss Sándor, Nagy Péter, Nemcsok Antal, Terjék János, Kárpáti Imre, Bottlik Mihály, Farkas Andor, Keresztesi Ferenc, Botka Ferenc, Galló Lajos, Sztranyovszky Károly, Rónai Irén, Pintér Mária, Bán Kálmán, Tóth Mihály, Horváth Imre, Jellinek Kálmán, Béres Béla, Nagy Imre, Kristóf István, Hegedüs Mihály, Szabó János, Kovács János, Bene Béla, Sánta Flórián, ifj. Kaiser Emil, Fekete József, Gál Sándor, Berta Károly, Oláh István, Csizmadia József, Dencs II. József, Juhász Sándor, dr. András Balázs, Takács Mihály, Kurucz László, Nagy István, Juhász Gábor, Szabó József, Szegedi József, Czakó József, Jókai László, Nagy János, Gulyás András, Babar János, Gulyás Péter, dr. Kány Ernő, Kürtösi István, Pál László, Horváth Ferenc, Fekete Pál, Mészáros Gyula, Cserházi Tibor, Kanyó Klára, Bene György, Verbányi Katalin, Horváth Franciska, Kalmár Ilona, Hajas Nándor, Milasin Zoltán, Hazafi József, Hatvani István, Baghy László, Nemes József, Török László, Pölöskei Győző, Hrustár István, Ignatovits Lubomir, Kerék Ferenc, Czeglédi János, Sántha Gábor, Kiri Gyula, Zanáti László, Tóth István, Kapus István, Varga András, Zeller Gyula, Szabó János, Rádi Mátyás, Szabó Antal, Görög Lajos, Borbás Gusztáv, Seres József, Tarjányi Béla, Szemlér Sándor, Molnár László, Görög István, Vakulya Károly, Nagy József, Tarjányi Ágoston, Dobos György, Gyarmati István, dr. Héjjas Zoltán, Kocsis József, Galló Pál, Seres Béla, Gazdag József, Raffai László, Forgách Tivadarné, Görög József, Dobák László.

Tarjányi Ágoston: Szeretettel üdvözlöm Önöket, mint az üzemek, egységek, munkás, paraszt és értelmiségi tanácsok küldötteit. Önök jól tudják azt, hogy a nép bizalma állított erre a helyre és helyezte az Ideiglenes Nemzeti Tanács élére. Nemzeti forradalom van. Nem ellenforradalom van, bár ennek is megvannak a motívumai. A szabadságot sok ezer magyar vérén szereztük, vigyázzunk rá mint a szemünk fényére. Felkérem a megjelenteket, hogy egy perces felállással emlékezzünk a hősi halottak emlékének. Élünk ezzel a szabadsággal, amit kívántunk. Alakítsuk meg az új Nemzeti Tanácsunkat és annak vezető bizottságát. Van sok olyan üzemegység, gyár, amely nem küldte el jelöltjeit. Azonban mi nem várhatunk, nekünk cselekedni kell. Nem lehet hosszú ideig várakozni. A dolgozók bizalommal vannak. Rajtunk a feladat, hogy ezzel a bizalommal élve minél előbb megalakítsuk a végleges Nemzeti Tanácsot. A Nemzeti Tanács megválasztásához jelölőbizottságra van szükség az Önök soraiból. A jelölőbizottság tagjaként javaslom, hogy kapjon helyet az Ideiglenes Nemzeti Tanács elnöke, Én. Ugyanis eddig én vittem a dolgokat és erről én tudom tájékoztatni Önöket.

Felteszem a kérdést, hogy elfogadják-e ezt a javaslatot?

A megjelentek egyhangúlag hozott határozattal elfogadták, hogy a jelölőbizottságban az Ideiglenes Nemzeti Tanács elnöke résztvegyen.

Tarjányi Ágoston: Javasolom továbbá, hogy a jelölőbizottságban vegyen részt a B[ányászati] B[erendezések] Gy[ár]-ának, a Gépgyárnak, a szállítási vállalatnak, a Dohánybevéltónak, Tollüzemnek, pedagógusoknak, diákoknak, kereskedelmi dolgozóknak, tsz-eknek, egyénileg gazdálkodó parasztoknak, kisiparosoknak, KTSZ-eknek a kiküldöttei is. Azzal azt hiszem, hogy egyetértnek, hogy 10-15 tagú bizottság elég lesz. Nem lehetünk valamennyien a jelölőbizottság tagjai. Ez a jelölőbizottság fogja javasolni az elnök, elnökhelyettes, a titkár, valamint a vezető bizottság személyeit. Az új Tanács hatásköre sokoldalú. Az Országos Nemzeti Tanács és a választó néptömegek kapcsolatának a biztosítása. Egybe kell hangolni a Tanács határozatait a nép érdekeivel és a Tanács működése semmiképpen nem mehet a nép érdekeinek a rovására.

Nem akarunk megtévesztett kormányt, de bábtanácsot sem.

Javasolom, hogy minden küldött a másik küldöttet ismerje el az új Nemzeti Tanács tagjának egy-egy szavazati joggal.

Javasolom, hogy kiáltsuk ki a küldötteket Nemzeti Tanácsra. Ez a Tanács átveszi a munkát és az általános választásokig gyakorolja a munkát.

Felteszem a kérdést, hogy elfogadják-e a megjelentek ezt a javaslatot?

A megjelentek egyhangúlag hozott határozattal kikiáltják, hogy a megjelent küldöttek az új Nemzeti Tanács tagjai és az általános választásokig fogja vinni a munkát.

Javasolom, hogy válasszuk meg a jelölőbizottságot, aki javaslatot tesz az elnök, elnökhelyettes és titkár személyére, majd ezek részvételével javaslatot tesz az intézőbizottság tagjaira. Ez a megválasztott bizottság átveszi a hatalmat és a rendfenntartó közegekkel ezt gyakorolja. A dolgozó nép megbízásából gyakorolja a hatalmat, tehát csak a dolgozó nép, vagy fegyelmi eljárás mozdíthatja el onnan. Az önkényesnek, kiskirályoskodásnak helye nincs. A

vezetőség álljon a magyar nemzetiség legmagasabb fokán. Adjon helyet a dolgozó tömegek jogos követeléseinek, sérelmeiket a legmesszebbmenőkig orvosolja, Ezekből foglalja össze elgondolásait az újonnan alakuló Nemzeti Tanács. Felolvasom a határozati javaslataimat:

1. Egyet értenek-e azzal, amit javasoltam, hogy fogadják el, hogy az üzemi tanácsok választásának elvei döntése alapján, azaz mindenki választó volt és választható. Erre kérek feleletet, hogy így történt-e, hogy minden becsületes dolgozó szavazhatott és megválaszthatták azt, aki a nép bizalmát élvezte. Ahol nem így történt az jelentkezzék!

A megjelentek egyhangúlag állást foglaltak az mellett, hogy mindenhol az üzemi tanácsok választásának elvei döntése alapján történt a küldöttválasztás, minden becsületes dolgozó szavazhatott és megválasztható volt.

2. Biztosítva volt-e az üzemi Tanácsok választásánál a választási erkölcs, a néphűség és az egyenjogúság. Ahol ezen a téren valami probléma volt, hogy nem néphű emberek kerültek oda, az jelentkezzék.

A megjelentek egyhangúlag kijelentették azt, hogy az üzemi Tanácsok választásánál a választási erkölcs, a néphűség és az egyenjogúság biztosítva volt és nem néphű emberek nem kerültek a küldöttek közé.

Tarjányi Ágoston: Az új tanács a legszélesebb rétegek bevonásával alakult.

3. Azonban tudomásul kell venni azt, hogy az idő rövidsége és a szét-szórtság miatt az üzemegységek nem a legteljesebb mértékig küldték el küldötteiket.

A megjelent küldöttek elismerik azt, hogy a szervezés nehézségei és az idő rövidsége miatt még kiegészítésre szorul a jelenleg megalakult Nemzeti Tanács.

4. Javaslom, hogy a megjelent munkás, paraszt, értelmiségi küldöttekből jelölőbizottság legyen összeállítva a tanácselnök, elnökhelyettes és titkár megválasztására, valamint a vezetőbizottság megválasztására, a legszélesebb demokratizmus megtartásával.

A megjelent küldöttek egyhangúlag elfogadták azt a javaslatot, hogy a megjelent küldöttekből jelölőbizottság legyen összeállítva a tanácselnök, elnökhelyettes, titkár, valamint a Tanács vezetőbizottság megválasztására.

5. Javaslom, hogy a megjelent küldötteket egyhangúlag az új Nemzeti Tanács tagjának ismerjék el egy szavazattal. Felteszem a kérdést, hogy ezzel egyetértenek-e a megjelent küldöttek?

A megjelent küldöttek egyhangúlag hozott határozattal elfogadták azt, hogy a megjelent küldötteket egyhangúlag az új Nemzeti Tanács tagjainak elismerik. Tarjányi Ágoston: Bejelentem, hogy Kiskunfélegyháza Város Nemzeti Tanácsa létrejött.

6. Kiskunfélegyháza Nemzeti Tanácsa felé javaslom, hogy szögezzük le, hogy ezt a Nemzeti Tanácsot a dolgozó nép hozta létre és ez a Nemzeti Tanács a dolgozó nép megbízásából gyakorolja a hatalmat, tehát csak a dolgozó nép, vagy fegyelmi eljárás mozdíthatja el a Nemzeti Tanács tagjait.

Felteszem a kérdést, hogy elfogadja-e a Nemzeti Tanács ezt a javaslatot? A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozatával kimondja, hogy a Nemzeti Tanácsot a dolgozó nép hozta létre és tagjait csak a dolgozó nép, vagy fegyelmi eljárás mozdíthatja el.

Nagy József: A Kiskunfélegyházi Gépgyár Munkástanácsa bízott meg azzal, hogy a jelenleg választásra kerülő Nemzeti Tanács választáson részt vegyek. Megkövetelték, hogy olyan egyén menjen oda, aki képviseli az ügyüket. Én elvállaltam ezt a küldöttséget, de csak ideiglenesen. Elmondom azt is, hogy mi késztetett erre a kijelentésre. Örömmel jöttem ide, de nekem a vállalaton belül sokkal nagyobb feladataim vannak, hogy ezt a feladatot is el tudjam látni. Ott az összes dolgokban benne vagyok. Nekem ezekért az ügyekért harcolnom kell. A munkások, a dolgozók érdekeit a legmesszebbmenőkig kívánom vállalaton belül támogatni. A Nemzeti Tanács tagságot tehát csak ideiglenesen tudom elvállalni. Nálunk van egy igazgatói bizottság és ott olyan szerep jut az oda beválasztottaknak, hogy elég lesz ezt ellátni. Választ kérek arra, hogy elfogadja-e a Nemzeti Tanács, hogy csak ideiglenesen vállalom el ezt a feladatot?

Tarjányi Ágoston: Felteszem a kérdést, hogy egyet ért-e a Nemzeti Tanács azzal, hogy ha indokoltnak és szükségesnek látja valaki, az lemondjon a tanácstagságáról?

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozatával elfogadta, hogy ha a Nemzeti Tanács valamelyik tagjának lemondása indokolt és szükséges, azt a Nemzeti Tanács el fogja fogadni.

Tarjányi Ágoston: A dolgozó nép megbízásából vagyunk itt, tehát csak a dolgozó nép hívhat vissza. Nem jöhet a megyétől egy olyan rendelkezés, hogy valaki csak úgy egyszerűen utasításra a tanácsot hagyja el. Ezzel a múltban ezer és ezer visszaélés volt. Aki a dolgozó népet becsülettel szolgálta, azt csak a dolgozó nép hívhatja vissza, vagy önként kilép. Parancsszóra innen kitiltani csak azt lehet, aki bűnt követ el, vagy elvesztette küldői bizalmát. Aki nem követ el olyan bűnt, amiért Nemzeti Tanácsunk büntetné, nem lehet leváltani, mert a nép küldte. Amíg bírja a dolgozók bizalmát, addig hivatalból felettes szerv nem távolíthatja el. Alulról küldik, alulról vihetik csak. A Nemzeti Tanács tagjai viszont kötelesek elszámolni az apparátus felé, hogy mit tettek küldőik érdekében. Képviselek-e küldőik érdekeit, vagy nem? Ha nem képviselik küldőik érdekeit, úgy is megszűnik a bizalom. Felteszem a kérdést, hogy ezt a javaslatot elfogadja-e a Nemzeti Tanács? A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozatával kimondja azt, hogy a Nemzeti Tanács tagjait, akiket a nép küldött csak a nép hívhatja vissza, vagy csak fegyelmi úton lehet leváltani.

Tarjányi Ágoston: Javaslatot teszek a választásra. Ezelőtt úgy történt a választás, hogy megválasztották a vb tagjait és azok választottak maguk közül elnököt, elnökhelyettest és titkárt. Ezzel szemben javaslok azt, hogy Önök ne így csinálják. Először a szavazati joggal bíró munkatársak válasszák meg a Nemzeti Tanács elnökét, elnökhelyettesét és titkárát, majd utána ez a három

ember a jelölőbizottsággal karöltve válassza meg az intézőbizottságot. Felteszem a kérdést, hogy ezt a javaslatot elfogadja-e a Nemzeti Tanács tagsága?

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozatával kimondja, hogy először a Tanács elnöke, elnökhelyettese titkára legyen megválasztva, majd ezek részvételével jelölje ki a jelölőbizottság az intézőbizottságot.

Tarjányi Ágoston: A vb-nak a feladata az lesz, hogy a két ülészak között az ügyeket vigye. Szerintem elég lesz 11-13 tagú bizottságra támaszkodni. Ebben benne van a három függetlenített vezető, Felteszem a kérdést, hogy a Nemzeti Tanács tagsága egyetért-e azzal, hogy az intézőbizottság 13 tagú legyen?

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozatával kimondja, hogy az intézőbizottság létszáma 13 legyen.

Szegedi József: Javaslom, hogy az elnök szavazata egynek számítson, mert ha kettőnek számít, akkor páros lesz a szavazat, pedig páratlannak kell lenni.

Tarjányi Ágoston: Javaslom, hogy a Nemzeti Tanács mondja ki, hogy az elnök szavazata egynek számít, viszont övé az utolsó szavazati jog. Elfogadja-e ezt a javaslatot a Nemzeti Tanács?

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozatával kimondja, hogy az intézőbizottságban az elnök egy szavazati joggal bír, viszont övé az utolsó szavazati jog.

Tarjányi Ágoston: Tekintettel arra, hogy 13 tagú lesz bizottságunk, szerintem elég lesz 11 tagú jelölőbizottság. A jelölőbizottságban, mint az Ideiglenes Nemzeti Bizottság elnöke, aki a nép bizalma állított ide, helyet kérek, mivel én nem vagyok a munkás, paraszt, értelmiségi tanács tagja, csak az Ideiglenes Nemzeti Bizottság előadója.

A Nemzeti Bizottság egyhangúlag hozott határozatával kimondja, hogy Tarjányi Ágoston az Ideiglenes Nemzeti Bizottság elnöke helyet kapott a jelölőbizottságban.

Tarjányi Ágoston: Mivel a 11 tagú jelölőbizottságban egy helyet én kaptam, most dönteni kell arról, hogy hogyan legyen megosztva a 10 hely. Javaslom, hogy kapjanak helyet a vasasok, a szállítási dolgozók, vagy is közlekedési dolgozók, ide tartoznának a posta, vasút, teherfuvar, és az autóbusz dolgozói. A Dohánybeváltó, a kereskedelmi vállalatok dolgozói, értelmiségi dolgozók, tsz-dolgozók, egyéni parasztság, kisipari KTSZ-ek, magániparosok, építőipar. A karhatalmi szervekre vonatkozólag tudomást szereztem arról, hogy ők is megfogják alakítani a Tanácsot, de most azt fejezték ki, hogy most mint csak megfigyelők vesznek részt. Nem küldettek senkit, mert nincs még Tanácsuk. Ha meg lesz, akkor majd küldenek tanácstagot. Lehet, hogy holnap, vagy holnapután meg lesz nekik is a tanácsuk.

Jámbor Pál alez[redes].: Mi is alulról felfelé fogunk választani. Nekünk most más feladataink voltak, sok volt a dolguk, de a Tanács megalakítása nálunk is folyamatban van.

Kiss József: Ha a karhatalom most ki is marad a jelölőbizottságból ebben nem látok nagy úrt, de az intézőbizottságban részt fog-e venni a karhatalom. Én javaslom, hogy a városi intézőbizottságban foglaljon helyet a karhatalom.

Nem lenne helyes, ha a 13 intézőbizottsági tagsági tagság között nem lenne helye a karhatalomnak.

Tarjányi Ágoston: Egyet ért-e a Nemzeti Tanács azzal, hogy a 13 tagú intézőbizottságban a karhatalmi szervnek is legyen hely fenntartva?

Jámbor Pál: Javaslom, hogy akit a karhatalmi szerv küld az intézőbizottságba, a legközelebbi ülésre befogjuk beteterjeszteni és csak ha ott megválasztják, akkor foglaljon helyet az intézőbizottságba.

Tarjányi Ágoston: Felteszem a kérdést, hogy ezzel a javaslattal egyet ért-e a Nemzeti Tanács?

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozatával kimondja, hogy a 13 tagú intézőbizottságban egy hely legyen a karhatalmi szerv részére fenntartva. A legközelebbi ülésre a karhatalmi szerv beküldi jelöltjét és a Nemzeti Tanács fogja megválasztani.

Bondor Gyula: Azt szeretném megkérdezni, hogy a most jelenlévő Nemzeti Tanács tagjaiból lesz megválasztva az intézőbizottság, vagy olyanok is lesznek, akik nincsenek itt.

Tarjányi Ágoston: Az intézőbizottság tagjai az itt jelenlévőkből lesznek megválasztva. a munkát vinni kell. A munka nem állhat meg. A Nemzetőrrel kapcsolatban szeretném bejelenteni, hogy talán a holnapi nappal meg lesz szervezve és fel tud állni.

Jámbor Pál: A Nemzetőr a holnapi nappal megkezdí működését. A Nemzetőr tagjai a dolgozókból, az ifjúságból, a rendőrségből és a honvédségből fog állni. Ha most el lenne döntve, hogy kik lehetnek a tagjai és még ma jóvá lehetne hagyni, hogy fegyverrel kit lássunk el, akkor már holnap reggel az utcára is mennének. Azonban úgy látom, hogy meg kell várni azt, hogy az újonnan megválasztott intézőbizottság hagyja jóvá.

Horváth Gergely: Én a dolgozó parasztság részére teszi ki a város lakosságának a legnagyobb részét.[sic!]

Tarjányi Ágoston: Egyet ért-e a Nemzeti Tanács azzal, hogy a dolgozó parasztság részéről a jelölőbizottságban két személy vegyen részt.

A Nemzeti tanács egyhangúlag hozott határozatával kimondja, hogy az egyéni dolgozó parasztság részéről a jelölőbizottságban két személy vegyen részt.

Tarjányi Ágoston: Felkérem a Nemzeti Bizottság tagjait, hogy szakáganként a jelölőbizottság tagjainak a nevét ismertessék.

Holló Szabó Imre: Javaslom, hogy ezek az ágak vonuljanak külön-külön félre és addig az ülést függesszük fel.

A Nemzeti Tanács tagjai szakáganként félrevonultak a jelölőbizottság tagjainak kijelölésére.

Tarjányi Ágoston: Az Ideiglenes Nemzeti Tanács elnöke a jelölőbizottság tagja. De csak addig, amíg az Ideiglenes Nemzeti Tanács létezik. Abban a pillanatban, amikor meg van az elnök, elnökhelyettes és titkár, az Ideiglenes Nemzeti Tanács elnöke lemond és a városi Nemzeti Tanácsnak elnöke átveszi a helyét. Én utána legfeljebb csak mint megfigyelő veszek tovább rész. Én a jelölőbizottságnak tovább nem lehetek a tagja. Most még én vagyok a fele-

lős, de amikor az elnök, elnökhelyettes és titkár meg lesz, az én feladatom véget ér. Eddig joggal számonkérhetnek tőlem mindent. Kérek jelölésre még egy személyt, aki akkor lép be a jelölőbizottságba, amikor az én tisztem lejár. Ezt a helyet én javaslom a diákságnak. Egyet ért-e a Nemzeti Tanács tagságával ezzel a javaslattal?

A Nemzeti Tanács tagsága egyhangúlag hozott határozattal kimondja, hogy amikor az elnök, elnökhelyettes és titkár meg lesz választva, az ideiglenes Nemzeti Tanács elnökének a tiszte véget ér, és helyét a diákság egy jelöltje veszi át.

Tarjányi Ágoston: Kérem szakáganként bejelenteni a jelölőbizottságba javasoltak neveit:

Vasas dolgozók: Czákó József.

Tarjányi Ágoston: Kérem a Nemzeti Tanács tagságát, hogy egyetért-e ezzel a javaslattal?

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozattal elfogadta a Vasasok jelöltjét Czákó Józsefet.

Közlekedési dolgozók: Bibok Sándor.

Tarjányi Ágoston: Kérem a Nemzeti Tanács tagságát, hogy egyet ért-e ezzel a javaslattal?

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozattal elfogadta a Közlekedési dolgozók jelöltjét Bibok Sándort.

Kereskedelmi dolgozók: Takács István.

Tarjányi Ágoston: Kérem a Nemzeti Tanács tagságát, hogy egyet ért-e ezzel a javaslattal?

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozattal elfogadta a Kereskedelmi dolgozók jelöltjét Takács Istvánt.

Értelmiségi dolgozók: Hollósy János.

Tarjányi Ágoston: Kérem a Nemzeti Tanács tagságát, hogy egyet ért-e ezzel a javaslattal?

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozattal elfogadta az Értelmiségi dolgozók jelöltjét Hollósy Jánost.

Tsz-dolgozók: Retkes Gábor.

Tarjányi Ágoston: Kérem a Nemzeti Tanács tagságát, hogy egyet ért-e ezzel a javaslattal?

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozattal elfogadta a tsz-dolgozók jelöltjét Retkes Gábort.

Egyéni parasztok: Hatvani Mihály és Horváth Gergely.

Tarjányi Ágoston: Kérem a Nemzeti Tanács tagságát, hogy egyet ért-e ezzel a javaslattal?

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozattal elfogadta az egyéni dolgozó parasztok jelöltjeit Hatvani Mihályt és Horváth Gergelyt.

Kisipari KTSZ-ek: Oláh István.

Tarjányi Ágoston: Kérem a Nemzeti Tanács tagságát, hogy egyet ért-e ezzel a javaslattal?

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozattal elfogadta a kisipari KTSZ-ek jelöltjét Oláh Istvánt.

Magániparosok: Szabó János.

Tarjányi Ágoston: Kérem a Nemzeti Tanács tagságát, hogy egyet ért-e ezzel a javaslattal?

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozattal elfogadta a magániparosok jelöltjét Szabó Jánost.

Építőipar: Nagy Barnabás.

Tarjányi Ágoston: Kérem a Nemzeti Tanács tagságát, hogy egyet ért-e ezzel a javaslattal?

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozattal elfogadta az építőipari dolgozók jelöltjét Nagy Barnabást.

Diák ifjúság: Fekete Pál.

Tarjányi Ágoston: Kérem a Nemzeti Tanács tagságát, hogy egyet ért-e ezzel a javaslattal?

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozattal elfogadta a Diákifjúság jelöltjét Fekete Pált.

Tarjányi Ágoston: Felkérem a jelölőbizottság tagjait, hogy vonuljanak át a Kistanácssterembe az elnök, elnökhelyettes és titkár jelölésére. Ezek függetlenített, fizetett dolgozói a tanácsnak, tehát üzemekben nem dolgozhatnak. A jelölés idejére az ülést felfüggesztem.

A jelölőbizottság elvonult az elnök, elnökhelyettes és titkár személyének kijelölésére.

Tarjányi Ágoston: Tisztelt Nemzeti Tanács. A jelölőbizottság ülését szabályszerűnek jelentem ki és határozatképesnek. A jelölőbizottság tanácselnöknek első helyen Czakó Józsefet, második helyen Takács Mihályt jelölte. Felkérem a Nemzeti Tanács tagságát, hogy egyet ért-e ezzel a jelöléssel?

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozatával elfogadta az elnök személyére jelöltnek Czakó József gépgyári dolgozót és Takács Mihály Mezőgazdasági KTSZ dolgozót.

Kiss József: Mi többen ragaszkodnánk ahhoz, hogy Tarjányi Ágoston legyen az elnök.

Tarjányi Ágoston: Ezt zárjuk le. Én nem hagyhatom ott a pályámat. Felajánlom minden tudásomat, képességemet. Többet adni nem tudok. Semmi jelöltséget nem vállalok. Kérem tartsák ezt tiszteletben. Tanár vagyok. Első helyem ma, amikor ilyen 10 esztendő után vagyunk, a pedagógián van.

Tóth Károly: Én javaslom elnöknek dr. Vidéki Mihályt.

Szabó János: Dr. Vidéki Mihály egészségre való hivatkozással ezt a tisztséget nem vállalhatja. Arra kéri a Nemzeti Tanácsot, hogy tőle álljanak el.

Dr. Vidéki Mihály: Ezzel egyet értek.

Bondor Gyula: A forradalom kezdetén a diákság pontba foglalta azt, hogy minden vezető helyre kellő végzettséggel rendelkezzen minden személy. Én elsősorban Takács Mihályt javaslom elnöknek.

Seres József: Nekem az a javaslatom, hogy munkást kell a város élére állítani. Ha mi értelmiséget állítunk, a munkások azt mondják, hogy kiszorítottuk őket a vezetésből. Sérelmesnek fogják találni. Mi a munkásokat megbecsüljük. Nekem a véleményem, hogy a Tanács élére munkást állítsunk. Mellé állítsunk egy értelmiségi titkárt, aki teljes felelősséggel segít a vezetésben.

Czakó József: Javaslom, hogy jól gondolják meg, mert nekem csak 6 elemim van. Én csak úgy tudom ezt a tisztséget elvállalni, ha mindenki mellettem van.

Kiss József: Mivel két személy van jelölve, javaslom, hogy az egyik legyen az elnök, a másik a helyettes.

Tarjányi Ágoston: A jelölőbizottság nem így jelölt, ez nem lehetséges.

Hollósy János: Ma talán nem is lehet beszélni munkásosztályról, vagy értelmiségi, vagy egyéb rétegről, csak magyar érdekről. Valaki olyant kell erre a pozícióra helyezni, aki minden érdeket ki tud elégíteni.

Tarjányi Ágoston: Szavazásra teszem. A jelölőbizottság első helyen elnöknek javasolta Czakó József gépgyári dolgozót. Aki Czakó Józsefet javasolja elnöknek, az tartsa fel a kezét.

A Nemzeti Tanács tagjai nagy szótöbbséggel Czakó József mellett szavaztak.

Tarjányi Ágoston: Bejelentem, hogy nagy szótöbbséggel a Nemzeti Tanács megválasztotta Czakó Józsefet elnöknek. Szeretettel üdvözlöm az Ideiglenes Nemzeti Bizottság nevében és kérem, hogy jöjjön ide és foglalja el az őt megillető helyet.

Czakó József: Kedves Magyar Testvéreim! Nem is tudok szóhoz jutni és nem akarom tudni elhinni ezt. Azonban én csak úgy tudok itt maradni ezen a helyen, ha mindenki, aki itt van támogat és irányít tovább, mert nekem csak 6 elemim van.

Tarjányi Ágoston: Az elnökhelyettes személyére a jelölőbizottság első helyre javasolta Kerék Ferencet, második helyen Farkas Antal tanárt jelöli. Elfogadja-e a Nemzeti Tanács e két személy jelölését, vagy ki akarja egészíteni?

A Nemzeti Tanács egyhangúlag elfogadta Kerék Ferenc és Farkas Antal tanár jelölését elnökhelyettesnek.

Tarjányi Ágoston: Elfogadja-e a Nemzeti Tanács a jelölési sorrendet. szavazásra teszem. Tartsa fel a kezét, aki Kerék Ferencet javasolja elnökhelyettesnek.

A Nemzeti Tanács nagy többsége kézfeltartással jelezte, hogy elfogadja Kerék Ferencnek elnökhelyettesnek.

Tarjányi Ágoston: Megállapítom, hogy a Nemzeti Tanács nagy szótöbbséggel Kerék Ferencet választotta meg a Nemzeti Tanács elnökhelyettesének.

Kerék Ferenc: Tisztelt Nemzeti Tanács, Kedves Barátaim! Megilletődéssel veszem tudomásul e nagy többséggel részemről a Nemzeti Tanács elnökhelyettesi tisztségre való megválasztásom. Én is megvagyok illetődve, bár tanult ember vagyok, de annyit szeretnék mondani, hogy iparkodni fogok a munkámat becsületesen ellátni.

Tarjányi Ágoston: Hátra van még a Nemzeti Tanács titkárnak a megválasztása. Első helyen a jelölőbizottság javasolta dr. Vidéki Mihályt, a második helyen Farkas Andort. Felteszem a kérdést, hogy a Nemzeti Tanács elfogadja-e hogy első helyen dr. Vidéki Mihály, a második helyen pedig Farkas Andor van jelölve titkárnak.

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozatával elfogadta, hogy első helyen dr. Vidéki Mihály, a második helyen Farkas Andor van jelölve titkárnak.

Tarjányi Ágoston: Szavazásra teszem, aki dr. Vidéki Mihályt kívánja titkárnak megválasztani az tartsa fel a kezét.

A Nemzeti Tanács egy szavazat kivételével egyhangúlag hozott határozattal elfogadta, hogy a titkár dr. Vidéki Mihály legyen.

Dr. Vidéki Mihály: Kedves Munkatársaim! Hálával telt szívvel mondok köszönetet azért a bizalomért, amellyel itt engem most megválasztottak. 33 éven keresztül nem maradt egyebem, mint mindig elvégezni becsülettel a munkámat, amellyel továbbra is kívánom segíteni Kiskunfélegyháza dolgozó népét. Ígérem, hogy ezután még többet fogok dolgozni, ha Önök ugyanolyan szeretettel fognak támogatni, mint ahogy megválasztottak.

Tarjányi Ágoston: Mivel az idő fél hét és csak hétig van kimenési idő és én ígéretet tettem arra, hogy fél hétre befejeződik ez a tanácskozás, felkérem alvezetős bajtársat, hogy a kimenési időt meg lehet-e hosszabbítani, hogy a vezetőséget is megválasszuk, vagy pedig fejezzük be az ülést.

Jámbor Pál: Felfogom hívni a parancsnok bajtársat és utána fogok nyilatkozni.

Tarjányi Ágoston: Megkérem az ideiglenes Nemzeti Bizottság tagjait, hogy nyilatkozzanak arról, hogy helyesnek látták-e ahogy én az Ideiglenes Nemzeti Tanácsot képviseltem? Teljes mértékben egyetértenek-e eddigi intézkedéseimmel? Mivel az Állandó Nemzeti Tanács megalakult és megválasztotta Állandó Nemzeti Bizottságát, én, mint az Ideiglenes Nemzeti Tanács elnöke mélyszéges szeretettel köszönöm meg a dolgozó nép bizalmát, amivel ide állított. Köszönetet mondok a bizalomért és ezzel az Ideiglenes Nemzeti Bizottság nevében, valamint önmagam, mint elnök nevében lemondok és átadom a helyet az Állandó Nemzeti Bizottságnak. Felkérem Fekete Pál diáktársamat, hogy foglalja el helyemet a jelölőbizottságban. Önök előtt átadom azokat a rendelkezésemre álló iratokat, amelyeket ez alatt az idő alatt a Tanács választásokkal kapcsolatban váltottunk. Felkérem a tanácselnököt, hogy minél előbb, de legkésőbb holnap reggel 8 órakor vegye át a Tanács hivatalát és ezeket az ügydarabokat vigye tovább. Mégegyszer köszönöm a bizalmat.

Németh Károly: Azt hiszem az egész Nemzeti Tanács nevében a legmélyebb hálánkat és köszönetünket fejezhetjük ki Tarjányi Ágostonnak azért a felelősségteljes munkáért, amivel átvette a múlt napok nehéz helyzetében a város irányítását. Kérjük, hogy maradjon itt továbbra is közöttünk.

Jámbor Pál: Beszéltem a Parancsnok Bajtárssal. Engedélyezi azt, hogy az ülés ma este befejezze munkáját, annál is inkább, mivel nem igen van az ülésezésekre idő és az újonnan megválasztott bizottság megkezdhesse munkáját.

Mester Károly: Be szeretném jelenteni, hogy az a helyzet, hogy holnap reggel 8 órakor delegáció fog menni az Országos Nemzeti Tanácshoz. A Bányászati Berendezések Gyárának az a javaslata, hogy ne menjen az autó feleslegesen, hanem szállítson egy kocsit élelmet, amit felvisz ez a delegáció. A kocsit meg van rakva és vár a delegáció indulására.

Jámbor Pál: Az élelmiszer szállítmány pontos helyére való megérkezés biztosítására a honvédség biztosít négy fegyveres erőt.

Czakó József: Kedves Magyar Testvéreim! Felkérem dr. Vidéki Károly kártársat, hogy vezesse le tovább az ülést.

Dr. Vidéki Mihály: A Nemzeti Tanács következő feladata lesz az intézőbizottság megválasztása. Felkérem a jelölőbizottság tagjait a deák Fekete Pál diáktárssal kiegészítve, az elnök vezetésével vonuljon ki és ejtsék meg a jelölést a bizottság tagjaira.

A jelölőbizottság elvonult a bizottsági tagok jelölésére.

Dr. Vidéki Mihály: Mélyen tisztelt Nemzeti Tanács! A jelölőbizottság feladatát a legjobb tudása szerint befejezte. Arra kérem a mélyen tisztelt Tanácsot, hogy tekintettel arra, hogy a jelölőbizottság arra törekedett, hogy minden szakma képviselve legyen, kérjük, hogy a bizottság tagjainak száma ne 13 fő legyen, hanem 15. Elfogadja-e ezt a javaslatot a Nemzeti Tanács?

A Nemzeti Tanács egyhangúlag elfogadta, hogy a Bizottság tagjainak száma ne 13, hanem 15 fő legyen.

Dr. Vidéki Mihály: Szíveskedjenek megtenni a jelölést.

A Vasas Dolgozók részéről javasolva Pölöskei Győző.

Tarjányi Ágoston: Nincs itt. Küldöttségi tag. Velünk dolgozott a Nemzeti forradalom első pillanatától. A legbecsületesebb munkatársunk egyike volt. Gyári értelmiség.

Dr. Vidéki Mihály: Szavazásra teszem fel, hogy a Nemzeti Bizottság elfogadja-e Pölöskei Győző megválasztását a vb-ba.

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozatával kimondja, hogy elfogadja Pölöskei Győző megválasztását a vb tagjai közé.

Dr. Vidéki Mihály: A közlekedési dolgozók részéről javasolva van Tóth Mihály.

Tóth Mihály: Nem tudom ez a tisztség mit fog jelenteni, mert én ízig-vérig vasutas vagyok. Amennyiben ez a feladat a vasút területéről kivonna, úgy kérem ez alól való felmentésemet.

Dr. Vidéki Mihály: Van egy olyan törvénykönyv, hogy minden tanácstagot az illető munkahely vezetőségének kell, hogy szabadságolja arra az időre, amíg ezt a feladatát végzi és arra az időre jár neki a fizetése. Ezzel kapcsolatban, majd a vasúthoz átiratot fogunk intézni. Felteszem a kérdést, hogy a Nemzeti Tanács elfogadja-e Tóth Mihály vb-taggá való megválasztását.

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozattal kimondja, hogy a vb tagjai sorába Tóth Mihály be van választva.

Dr. Vidéki Mihály: A kereskedelem részéről Szabó Szücs József beválasztását javasolja a jelölőbizottság.

Szabó Szücs József: Kiskunfélegyháza élelmiszer ellátásában jelentős részt vesznek. Kérem, ha lehetőség erre a tisztségre mást jelölni, tekintettel arra, hogy a vállalatnál én tudom, hogy hol, milyen áru van és hiányzik. Nekem kell biztosítani azt, hogy Kiskunfélegyházán az ellátás zökkenőmentes legyen.

Takács István: Én javasolom Farkas Andor megválasztását.

Dr. Vidéki Mihály: Felteszem a kérdést, hogy elfogadja-e a Nemzeti Tanács, hogy a vb tagjai sorába Farkas Andor legyen beválasztva.

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozatával elfogadta, hogy a vb tagjai sorába Farkas Andor be legyen választva.

Dr. Vidéki Mihály: A pedagógusok részéről Németh Károly van jelölve. Felteszem a kérdést, hogy egyetért-e ezzel a jelöléssel a Nemzeti Bizottság.

A Nemzeti Bizottság egyhangúlag hozott határozattal kimondta, hogy Németh Károly a vb tagjai közé be van választva.

Dr. Vidéki Mihály: A tsz-ek részéről Retkes Gábor a jelölt. Felteszem a kérdést, hogy elfogadja-e a Nemzeti Tanács, hogy a tsz-ek részéről Retkes Gábor legyen az intézőbizottság tagja.

A Nemzeti Tanácsülés egyhangúlag hozott határozatával kimondja, hogy Retkes Gábor intézőbizottsági tagságához való megválasztásához hozzájárul.

Dr. Vidéki Mihály: Az egyéni parasztok részéről Hatvani Mihály megválasztását javasolja a jelölőbizottság. elfogadja-e a Nemzeti Tanács Hatvani Mihály intézőbizottsági taggá való megválasztását.

A Nemzeti Bizottság egyhangúlag hozott határozattal elfogadta Hatvani Mihály intézőbizottsági taggá való megválasztását.

Dr. Vidéki Mihály: Bejelentjük, tekintettel arra, hogy a dolgozó parasztság nincs kellően képviselve és kimondotta a Tanács, hogy két helyet tart fenn, itt egy helyet üresen hagyunk ki és kiegészítjük a legközelebbi tanácsülésen. A KTSZ-ek Takács Mihály megválasztását javasolja az Intézőbizottság. Elfogadja-e a Nemzeti tanács ezt a javaslatot?

A Nemzeti tanács egyhangúlag hozott határozattal kimondta, hogy elfogadja Takács Mihály intézőbizottsági taggá való megválasztását.

Dr. Vidéki Mihály: A diákok részéről Fekete Pál diáktársat jelölik. Felteszem a kérdést, hogy elfogadja-e a Nemzeti Tanács?

a Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozattal elfogadta Fekete Pál diák beválasztását az intézőbizottságba.

Dr. Vidéki Mihály: Az építők részéről Zeller Gyula van javasolva az Intézőbizottságba. Az 5. számú Mélyépítő Vállalat tervosztályának vezetője, 34 éves, szülei és testvérei közel két és fél évig voltak deportálva a Rákosi-rezsim alatt. Felteszem a kérdést, hogy elfogadják-e a Zeller Gyula intézőbizottsági taggá való beválasztását?

A Nemzeti Bizottság egyhangúlag hozott határozatával elfogadta, hogy Zeller Gyula az intézőbizottság tagja.

Dr. Vidéki Mihály: a magánkisiparosok részéről Kovács János megválasztását javasolja. Felteszem a kérdést, hogy elfogadja-e a Nemzeti Tanács.

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozatával kimondja, hogy elfogadja Kovács János beválasztását az Intézőbizottság tagjai közé.

Dr. Vidéki Mihály: A karhatalom részére is fenntartunk egy helyet, amíg megalakul ott is a karhatalmi tanács, bedelegálja küldöttét.

Mélyen tisztelt Tanácsülés! Tekintettel arra, hogy rendkívüli időket élünk, rendkívül kell intézkedni. Arra kérem a most megválasztott Intézőbizottság tagjait, hogy holnap reggel legkésőbb háromnegyed 8 órakor az intézőbizottság kezdje meg működését. Ki kell jelentenem, hogy az intézőbizottságnak az első napokban majdnem minden nap kell ülésezni. azt hiszem, hogy az egyhangú megnyilvánulás alapján minden tagja az intézőbizottságnak kellő ragaszkodással a holnapi naptól kezdve viszi a város ügyét. Az egyik munkatársunk bejelentette azt, hogy egy delegáció megy az Országos Nemzeti ta-

nácshoz. Készült egy memorandum, amely a város dolgozóinak a követelését viszi és adja át Minisztertanács Elnökének. Felkérem, hogy ismertessék városunk követelését.

Németh Károly: Ismerteti a memorandum tartalmát.

Dr. Vidéki Mihály: Javaslom, hogy mondja ki a Nemzeti Tanács, hogy ezekkel a pontokkal egyetért és felkérjük a delegáció vezetőit, hogy adja át azzal, hogy a Nemzeti Tanács is magáévá tette ezeket a pontokat.

A Dózsa Tsz küldötte: A Dózsa Tsz nevében egyetértek ezzel. Azonban azzal nem értek egyet, hogy a Gépállomás csatlakozik ezekhez a követelésekhez. Nem veszi fel a munkát addig, amíg a szovjet csapatok ki nem mennek az országból. Mi a szántás-vetéssel nem várhatunk. Javaslom, hogy a Nemzeti Tanács sürgősen hozzon olyan határozatot, hogy a gépállomás azonnal vegye fel a munkát, hogy szántunk, vessünk, mert jövőre nem lesz kenyérünk.

A Gépállomás kiküldötte: A gépállomás kiküldötte vagyok. Annyit mondhatok, hogy a munkát csak akkor vehetjük fel, ha üzemanyagunk lesz. Sajnos a jelenlegi üzemanyagunk annyira minimális, hogy a munkát nem vehetjük fel.

A Dózsa Tsz kiküldöttje: Bejelentem azt, hogy a Dózsa Tsz-ben három hétre való üzemanyag van tárolva.

Dr. Vidéki Mihály: Javaslom, hogy a Nemzeti Tanács utasítsa az Intézőbizottságot, hogy a gépállomás felé azt az utasítást adja ki, hogy mivel égetően sürgős az, hogy a vetőmag mielőbb a földbe kerüljön, a munkát vegye fel. Elfogadja-e ezt a javaslatot a Nemzeti Tanács?

A Nemzeti Tanács egyhangúlag hozott határozattal kimondja, hogy utasítja az Intézőbizottságot, hogy a Gépállomással vegye fel a kapcsolatot annak érdekében, hogy mivel égetően sürgős az, hogy a vetőmag mielőbb a földbe kerüljön, a munkát kezdje meg.

Felelős: Az Intézőbizottság

Határidő: Azonnal.

Szendrei Lajos: Javaslom, hogy a Nemzeti Tanács forduljon a város dolgozó parasztságához, hogy azonnal a munkát kezdje meg. Ugyanis a dolgozó parasztság között bizonytalanság uralkodik.

Tarjányi Ágoston: Eddig a vb választott elnököt, most fordítva történt. Az Ideiglenes Nemzeti Tanács mindent megtett, hogy a munkát megszervezze. Most az Állandó Nemzeti Tanácsnak a feladata, hogy ezt a munkát folytassa. Javaslom, hogy a megalakult bizottság Kiskunfélegyháza Város Nemzeti Tanács VB nevet vegye fel.

Horváth Gergely: Megengedhető-e, hogy a dolgozó parasztságot összehívjuk és a dolgokat megtárgyaljuk. Nem-e esik a gyülekezés tilalom alá. Arra szeretnék választ kapni, hogy megengedhető-e vagy nem?

Jámbor Pál: Erre vonatkozólag a holnapi napon tudok választ adni. Azonban fel szeretném hívni a figyelmet arra, hogy a kinyomatásra kerülő hirdetmény szöveget először a vb-nak be kell mutatni. az üléselésre vonatkozóan megbeszélem a dolgokat és fogok róla tájékoztatást adni.

Tóth Mihály: A Kormány a rádióban nyilatkozatot adott ki, hogy a pártok szervezkedjenek. Ha egyszer ezt elrendelte, azt hiszem, hogy szükségtelen az, hogy erre a parancsnokság engedélyt adjon.

Jámbor Pál: Erről én tudok. Csak ha ki van adva egy utasítás, azt először vissza kell vonni. És ez az utasítás még nincs visszavonva. Ha a rádió mond valamit, azt mi nem vehetjük figyelembe. Azért akarom a parancsnok bajtársat erről tájékoztatni, hogy vonja vissza.

Dr. Vidéki Mihály: Mélyen tisztelt Nemzeti Tanács! Munkánk végére értünk. a napirendi pontunkat kimerítettük. Meg vagyok győződve arról, hogy a mostani időkben gyakrabban fogunk találkozni. Arra kérem a Nemzeti Tanács minden egyes tagját, hogy álljanak mellettünk továbbra is olyan lelkesedéssel, mint amilyen lelkesedéssel itt minket megválasztottak, hogy a munkát úgy tudjuk vinni, hogy Kiskunfélegyháza dolgozó népének minden kívánságának eleget tudjunk tenni.

Gál Pál: Mivel vannak a városban olyan fiatalok, akik szeretnének³⁰

PIL IX. 290. 1/62. ő. e. 14–26. p. – Tizenhárom oldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tiszttzat.

85.

Kiskunfélegyháza Város Nemzeti Bizottságának célkitűzései

Kiskunfélegyháza, 1956. október 30.

Ezt kívánja a nép!

Az újonnan megalakult kiskunfélegyházi tanács célkitűzései:

1. Független, szabad Magyarországot! A szovjet csapatokat a legrövidebb időn belül vigyék ki az országból.
2. Békés és barátságos kapcsolatot Európa és a világ minden népével.
3. Az egyéni szabadság teljes biztosítását. Ez vonatkozik a vallás, világnézet, politikai meggyőződés, sajtó és hírszolgálat, gazdasági kezdeményezés és tevékenység szabadságára, tehát egész életünkre.
4. Szabad választással több párt részvételével olyan országgyűlést, ahol valóban a nép küldöttei és népünk legjobb fiai hallathatják a szavukat.
5. Az ország gazdasági erőforrásait kizárólag a magyar nép életkörülményeinek megjavítására használják fel. Bányakincseink, nehéz- és könnyűiparunk termelését országunk felvirágoztatására fordítsák.

³⁰ A dokumentumnak itt vége szakad.

6. Ipari munkásságunk számára olyan béreket, szociális és családvédelmi támogatást kívánunk, hogy a gyárat valóban a sajátjának érezze és szívesen dolgozzék. a munkán kívül maradjon ereje és ideje a művelődésre, kultúrigényei kielégítésére, az egészsége megtartását biztosító sportra. A férfi keresete legyen elegendő a család szükségleteire, az anyát engedjük vissza a családba, hogy idejét gyermekei gondozására és nevelésére fordíthassa.
7. Életerős parasztgazdaságokat kívánunk. Igazságos adórendszert, a sötét jobbágykorra emlékeztető terménybeszolgáltatások megszüntetését.
8. Kívánjuk az iparcikkek aránytalanul magas árának csökkentését.
9. A valóban önkéntes szövetkezés lehetőségét mind a mezőgazdaságban, mind az ipar területén.
10. Az egyéni mezőgazdaság, kisipar és kiskereskedelem számára a legmesszebb menő állami segítségnyújtást. Az igazságtalanságok, embertelenségek jóvátételét. Kívánjuk az áruk minőségi termelésének javulásához, a nép igényeinek jobb kielégítéséhez vezető, egészséges versenyszellemet.
11. Mindenhova alkalmas embert! Ez értendő a politikai élet, közigazgatás, állami üzemek és hivatalok vezető helyeire. A kiválasztás szempontja csak a képzettség és a rátermettség lehet.
12. A múlt nagy tettein át a mai történelmi idők hősiességéig elvezető hazafias szellemben, szociális igazságra és emberségre neveljük ifjúságunkat. a magyar ifjúság számára teljes jogot és lehetőséget kívánunk a munka megválasztásához és a tanuláshoz mind a középiskolákban, mind az egyetemeken és főiskolákon.
13. A magyar testvéri együttérzés eszméjét hirdetjük. Ezért nem a bosszút, megtorlást. A gyűlölet helyett az igazság és a szeretet uralkodjék.
14. A fegyveres erő – katonaság és rendőrség – valóban a nép érdek védelmezője legyen és lehessen, mint ahogy érez, nem pedig a belső frakciók, akár a néptől idegen külpolitikai célok kényszerű szolgáloja.
15. Nyugalmat, rendet, békét kívánunk, hogy népünk alkotóerejét kibontakoztathassa, s a magyar nép boldog, szabad országát megvalósíthassuk.

Kiskunfélegyháza népe,
Ezeket kívánja Petőfi Sándor városa, Petőfi és az új idők szellemében!

PIL IX. 290. 1/62. ö. e. 27–28. p. – Másfél oldalas, géppel írt röplap.

Jegyzőkönyv
a Kiskunfélegyházi Kisipari Termelő Szövetkezetek
Munkástanácsának határozatairól

Kiskunfélegyháza, 1956. október 30.

Jegyzőkönyv

Határozat: A Kiskunfélegyházi Kisipari Termelő Szövetkezetek Munkástanácsának 1956. október 30-án megtartott gyűléséről.

A munkástanácsok küldöttei az alábbi határozatokat hozzák:

1. Csatlakozunk a Magyar Ifjúság által korábban kiadott pontokban lefektetett összes követelések teljesítéséhez.
2. Követeljük a Varsói Szerződés azonnali hatálytalanítását.
3. A szövetkezetek önkormányzatának megadását, hogy a szövetkezetek saját ügyeiket úgy pénzügyi, mint gazdasági és politikai vonalon saját maguk irányíthassák.
4. A terv kötött beralap a normák eltörlését és helyébe százalékos bérezés visszaállítását.
5. A KSZKBI megszüntetését azáltal, hogy a dolgozók továbbra is az SZTK-hoz tartozzanak biztosítás szempontjából. Követeljük a kisiparosokra vonatkozó hátrányos nyugdíj rendszer eltörlését és szolgálati időre való tekintet nélkül a munkaképtelenné vált szövetkezeti dolgozók nyugdíj jogosultságának elbírálását azáltal, hogy beszámítjuk azt az időt, melyet mint magánkisiparos eltöltött. Ez annál is inkább fontosabb, mivel a kisiparos kényszerítve volt, hogy belépésekor műhelyberendezését, szerszámait, késztermékeit és nyersanyagát köteles volt a szövetkezetnek felajánlani.
6. Követeljük, hogy a Móra Ferenc téri székházunkat (volt Ipartestület), melyet a kisiparosság pénzéből magunk építettünk eredeti rendeltetésének megfelelően a kisiparosság részére adják vissza.
7. Tiltakozunk az államvédelmi hatóságok egyéneinek a honvédség valamint a rendőrség kötelékeibe való beöltöztetése ellen.

K. m. f.

Kisipari szövetkezetek Munkás tanácsainak elnökei.

Asztalos szöv.

Cipész szöv.

Építőipari Szöv.

Mezőgazdasági Szöv.

Szolgáltató Szöv.

Háziipari Szöv.

Autó és Gépja. Szöv.

PIL IX. 290. 1/62. ő. e. 29. p. – Egyoldalas, géppel irt, „Kiskunfélegyházi Szövetkezeti Bizottság” feliratú, címer nélküli körpecséttel és saját kezű aláírásokkal hitelesített tisztázat.

A kiskunfélegyházi munkástanácsok felhívása a Minisztertanácshoz

Kiskunfélegyháza, 1956. október 30.

A Kiskunfélegyházi Munkástanácsok a következő felhívással fordulnak a
Minisztertanácshoz:

1. A munkát csak a szovjet hadsereg az ország területéről való tényleges kivonulásának megkezdése után vesszük fel és szolidaritást vállalunk az ország többi üzemének munkásaival. Követeljük a varsói egyezmény felolvasását.
2. Adjanak egy való tájékoztatást az ország jelenlegi helyzetéről.
3. Építőipari Vállalat dolgozói nevében tiltakozunk Apró Antal építésügyi miniszter kinevezése ellen.
4. Követeljük új elvi alapon álló minden Párt befolyástól független, szabad munkás szakszervezet létrehozását és a munkásság sztrájk jogát.
5. Követeljük a szabad választások haladéktalan kiírását több párt részvételével.
6. Begyűjtési rendszer gyökeres megváltoztatását olyformában, hogy a beszolgható termények mennyiségét csökkentésük. szüntesse meg a kormány a különbséget minden tekintetben az egyéni és szövetkezeti parasztság között.
7. A kötelező orosz nyelv oktatás eltörlését és a szabad idegen nyelv oktatás bevezetését minden iskolatípusban. Követeljük a tananyagok és órák csökkentését.
8. tiltakozunk az Államvédelmi Hatóságnak a Honvédség kebelébe történt beolvasztása ellen. Követeljük a volt Államvédelmi Hatóság teljes feloszlását mind a tiszti, mind a sorállományra vonatkozólag.
9. Követeljük a kisiparosok részére az iparendély visszaadását és zárolt ipari nyersanyagok felszabadítását. Ne kényszerítsék a kisiparosokat a szövetkezetbe való tömörülésre. Követeljük a forgalmi adó és alkalmazotti adó eltörlését.

Kiskunfélegyháza, 1956. évi október hó 30. napján.

10. A Háziipari szövetkezet kéri az ünnepek visszaállítását.
11. A családfenntartónak olyan kereset biztosítását követeljük, hogy ne legyen szükség arra, hogy a feleség is dolgozzék, mert ezzel elvonjuk a család nevelésétől.

Kiskunfélegyháza, 1956. évi október hó 30. napján.

PIL IX. 290. 1/62. ő. e. 30. p. – Egyoldalú, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázat.

Jegyzőkönyv Kerekegyháza Község Nemzeti Bizottságának üléséről

Kerekegyháza, 1956. október 30.

Kerekegyháza Község Nemzeti Bizottságától.
2/956

Jegyzőkönyv

Készült Kerekegyháza Község Nemzeti bizottságának 1956 évi október hó 30. du. 5 órakor megtartott rendes ülésén

Az ülés helye: Községi tanácsháza 1-es szoba

Jelen vannak: Németh László elnöklete alatt, Dr. Bogdán Miklós, Puchardt Győző, Tóth József, Böndör József, Melegh B. Alajos, Szegedi Pál, Molnár Péter, Locskay Ferenc rendőr, Gy. Tóth Pál, Veroszta György, Dobroczy Antal, Csörgő László, Dr. Kovács Gábor, Malecz János, Oberfrank Ferenc

Németh László elnök üdvözli a megjelent bizottsági tagokat az ülést megnyitja és megállapítja, hogy az határozatképes.

Ezután felkéri Dr. Bogdán Miklós bizottsági tagokat [sic!], hogy méltassa a magyar szabadságharc, forradalom jelentőségét.

Dr. Bogdán Miklós részletesen foglalkozik a magyar szabadságharc jelentőségével, a forradalomban résztvevő magyarság súlyos harcaival, melyet a magyar függetlenség és szabadságért vívtak ki és adták a legszentebb kincsüket az életüket.

Ismerteti, hogy 8 napos forradalomban törte le a 10 éves rabigát. Rámutatott, hogy a magyar nép egyenes gerinccel született és nem bírta az igát, amit rákényszerítettek.

Rámutatott Rákosi, Gerő kormány hibáira, amelyek a süllyedésbe taszították az országot.

Előadásában rámutatott arra, hogy a mostani feladatunk nekünk a falun az, hogy a termelés tovább menjen, hogy a városi lakosság részére szükséges élelmet biztosítani tudjuk.

Nem szabad megengedni, hogy a személyeskedés felüsse a fejét és meginduljon egymással szemben a bosszú. Minden magyar emberre szükség van pártállásra való tekintet nélkül. A bizottságnak vigyázni kell arra, hogy egyetlen egy kommunistának, parasztnak, vagy bárkinek is a faluban baja történjen.

Majd a szabad választás elfogja dönteni, hogy melyik párt vezesse az országot, a dolgozók érdekeit melyik rendszer képviselje.

Ismerteti, hogy Kádárt őszinte igaz magyar embernek ismeri el, aki vállalja egyetemlegesen a magyar nép érdekeinek a képviseletét, vezetését.

Kéri a bizottság tagjait, hogy mindenki hasson oda, hogy a községben rend és fegyelem legyen. A nemzetőrség tagjaival oda kell hatni, hogy a község nyugalalmát, rendjét fenn tudjuk tartani.

Javasolja, hogy a forradalmi bizottságot a gépállomás, KTSZ, MÁV, Fm. szöv. dolgozóiból bővítsük ki, hogy közös erővel tudjuk a termelést, a lakosság ellátását biztosítani.

Javasolja, hogy a nemzetőrség parancsnoka Gács Imre és helyettese Locskay Ferenc legyen. Ők döntsék el, hogy kiknek a kezébe adnak fegyvert. Aki a nemzetőrség tagjai közül részeges, úgy azt a nemzetőrség tagjai közül ki kell zárni.

Javasolja, hogy a bizottság kérjen fegyvert a Megyei Osztálytól a rend fenntartása érdekében.

A bizottság részéről a fegyverek kiszállítására: Locskay, Molnár Péter, Gács Imrét javasolja.

Javasolja, hogy Ribai János volt tanácselnök, aki ellen semmiféle kifogás nem merült fel és csak azért volt távol, hogy személyes életét biztosítsa, azonnal térjen vissza a helyére és foglalja el az állását.

Kovács István szintén javasolja Ribai János visszatérését, aki ellen kifogás nem merült fel, és mindenkor azon igyekezett, hogy a dolgozók érdekeit képviselje. Talán ezt ő maga tudja igazán bizonyítani, akivel együtt dolgozott és a község ügyeit intézte.

Dr. Bogdán Miklós javasolja, hogy a bizottság szerdán délelőtt 11 órakor tartson nagygyűlést a község kultúrházában.

Határozat

1. A Bizottság Dr. Bogdán Miklós bizottsági tag előadásával teljesen egyetért.
2. A Bizottság egyhangúlag a karhatalmi parancsnoknak Gács Imrét, helyettesnek pedig Locskay Ferencet jelöli ki. Utasítja a bizottság nevezettet, hogy a község nyugalma és rend fenntartása érdekében mindent tegyen meg és fegyvert csak megbízható, józan embernek adjanak.
Felelős: Gács Imre és Locskay Ferenc
3. A bizottság Utasítja Kovács Istvánt, hogy Ribai János volt tanácselnököt távirati úton, vagy telefon útján azonnal hívja vissza állásába és azt foglalja el.
Felelős: Kovács István vb-titkár
4. A bizottság szerdán okt. 31-én de. 11 órakor a kultúrházban ünnepi nagygyűlést tart.

A gyűlés szónokául Dr. Bogdán Miklóst kéri fel.

K. m. f.

Kerekegyháza 1956. okt. 30-án

Németh László
nemzeti bizottság elnöke

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1353/1957. Bogdán Miklós és társai pere. – Másfél oldal terjedelmű, géppel irt, hitelesítés nélküli tisztázat.

Jegyzőkönyv az Izsáki Állami Gazdaság Munkástanácsának alakuló üléséről

Izsák, 1956. október 30.

Izsáki Állami Gazdaság
Izsák

Jegyzőkönyv

Felvétetett Izsákon, az Állami Gazdaságban 1956. október 30-án a Munkás Tanács megalakításával és a gazdaság vezető beosztottjainak bizalmi helyzetéről.

A Magyar Kormány felhívására az Izsáki Állami Gazdaságban a Munkás Tanácsok megválasztása folyamatba lett téve. Ennek alapján a Munkás Tanácsba jelölendő egyének kiválasztására a dolgozók brigádonként bizonyos létszámú személyt jelöltek ki, akik 1956. október hó 30-án délután 1 órára a gazdaság központjában megjelentek. Ezek a személyek a következők:

I. üzemegeység:

Petőfi-brigád:	Fekete István, Csató Imre, Kéri Mihály, Balázs László, Sipos Antal, Nagy László, Pataki Sándor, Bránya József, Körmendi Géza, Antal Mihály.
A felsorolt dolgozók közül Körmendi Géza és Antal Mihály nem jelentek meg.
Dózsa-brigád:	Beke Gábor, Kalmár István, Kullai József, Boros Sándor, Simon Imre, P. Takács János, Basa Gizella, Orcsik Imre, Sztankov László.
A felsorolt dolgozók közül Sztankov László nem jelent meg.
Előre-brigád:	Kéhl Ferenc, ifj. Tóth Imre, Kamasz Imre, ifj. Kovács Imre, Dömötör László.

II. üzemegeység:

Béke-brigád:	Szalai András, Csontos Antal, K. Szabó József, Török Béla, Nagy Imre.
Kossuth-brigád:	Lévai Elemér, Kovács András, Körmendi István, Losonczy József, Kőkény János.
Viljamsz-brigád:	Kara Péter, id. Z. Szabó László, Csanda József, Filus Pál, Vince Sándor.

III. üzemegeység:

Táncsics-brigád:	B. Varga János, Kőkény József, Kőteles József, Vörösváczi János, Vékony Imre, B. Szabó Sándor.
Vegyes áll[at].
teny[észő].-brigád:	Marton György, Jaszanovics Imre, Svelán László, Marton László, Rédei Imre.

Csikó-telep: Kruzsics József, Vlocskó János.
Liszenkó-brigád: Holló László, Raáb István, Fekete Gyula, Bognár Pál. Csontos János, Nagy István.

Bár a III. üzemegységhez tartozó Micsurin brigád a Munkás Tanács megalakítására felhívást kapott, azon megválasztott dolgozói nem jelentek meg. A dolgozók ennek ellenére a gyűlés megtartását egyhangúlag követelték.

Gépműhely: Szabó László, Gimes Gábor, Medveczki Mihály.

Szállítási csoport: Pickermann Lipót, Kürtösi János.

Adminisztratív csoport: Tamás János és Erdélyi Márton.

Mínthogy a gazdaságban a gyűlés megtartására pillanatnyilag más helyiség rendelkezésre nem állt, a gyűlés a gazdaság magtárában zajlott le.

Az egybegyűlt dolgozókat Kröszl János a gazdaság üzemi MDP szervezetének titkára kívánta üdvözölni és előttük ismertetni a munkástanácsok feladatát és felelősségét. Megszólalása után a dolgozók egyhangúlag a gyűlés helyiségéből kiutasította [sic!]. Mínthogy ezek után a dolgok ismertetésére senki rendelkezésre nem állott, Erényi Márton kezdte a gyűlést levezetni.

Bevezetőjében ismertette a dolgozók előtt az ország forradalmi hangulatát.

Ismertette a forradalmi eszméket és a forradalmárok által már eddig kivívott jogokat. Rámutatott arra, hogy ezek közé a jogok közé tartozik többek között a dolgozóknak az állam és az állami vállalatok életébe, működésébe, gazdálkodási módjába, vezetésére kijelölt személyek megtartására vonatkozóan a határozat hozatal. A kormány rádió és újságon keresztül felhívást intézett az összes állami üzemekhez és vállalatokhoz, a Munkás Tanácsok megalakítására. Ezek a munkás tanácsok egyelőre ideiglenesen működnek a rend és a nyugalom helyreállításáig.

Ezek után ismertette a gazdaság élén álló Körmendi Géza igazgató munkásságát és származását, feltette a bizalmi kérdést. Mínthogy ebben a tárgyban voltak hangadók, hogy ezeknek a hangadóknak és egyébként se érvényesüljön semmiféle befolyás, feltette a titkos szavazásra a kérdést. Ezek után a gyűlés egyhangúlag elhatározta, hogy a gazdaság élén álló igazgató, főkeretész, főkönyvelő, gépcsoportvezető személyét titkosan kívánja meghatározni. elhatározta továbbá, hogy a szavazatokat brigádonként ejtik meg. A brigádok 1-1 szavazó cédulát kaptak, kivéve a Petőfi brigádot, amely 2 szavazócédulát kapott azért, mert két brigádot képez. A szavazócédulák beérkezése után a gyűlés Kéri Mihályt kérte meg azok felbontására és mellé kirendelt még 3 dolgozót az ellenőrzésre. A szavazatok eredménye:

Igazgató:	Tandari Olga	9
	Bozsics László	3
	Erdélyi Márton	1
Főkeretész:	Losonczi József	9
	Sztankov László	2
	Abóczki Béla	1
	Balázs László	1

Főkönyvelő:	Erényi Márton	4
	Erényi Mártonné	4
	Árvai István	2
	Galló Júlia	2
	Nagy Balázsné	1

Ezek után Tandari Olgát felkérték a tisztség elfogadására. Tandari Olga arra való hivatkozással, hogy egyetemi tanulmányait nem fejezte még be, ekkora gazdaság vezetésére felkészülve nincsen, a megbízást köszönettel visszautasította.

Az utána következő legtöbb szavazatot kapott Bozsics László bekérése után nevezett röviden életrajzának elmondásával a dolgozóknak bemutatkozott. Felhívta a dolgozók figyelmét arra, hogy a gazdaság volt igazgatóját Körmendi Gézát a gazdaság további vezetésére nagyon alkalmasnak és megfelelőnek találja, kéri az egybegyűlt dolgozókat, fontolják meg döntésüket. Vita után a dolgozók egyhangúlag kijelentették, hogy Körmendi Gézát igazgatónak nem akarják és megbízzák Bozsics Lászlót az igazgatói teendők elvégzésével. Miután Bozsics László ezt a megtiszteltetést köszönettel elfogadta, felhívta a dolgozók figyelmét, hogy az adminisztratív rendszert ebben a formájában a küldöttek hagyják meg, lehetőleg személyi változás nélkül. Erre vonatkozóan a dolgozók passzív magatartást tanúsítottak.

Ezek után Losonczy József ugyancsak felhívta a dolgozók figyelmét, hogy egyetemi tanulmányait ő sem végezte még el, úgy érzi, hogy főkéntési teendőkre ő sem rendelkezik kellő gyakorlattal, kéri a dolgozókat mentsék fel. A dolgozók határozott azon kívánságára, hogy a főkéntési teendőket lássa el, a megbízást köszönettel elfogadta.

A kiküldöttek a gazdaság gépcsoportvezetőjének, valamint a három üzemegységvezető személyének megválasztására vonatkozóan olyan határozatot hozott, hogy azt üzemegységenként az üzemegység, illetőleg a gépműhelyé és a szállító részleg kiküldöttjei válasszák meg.

Az egyes küldött csoportok szavazócédulát vettek és titkos szavazással megválasztották az üzemegységvezetőket, illetőleg gépcsoportvezetőt.

A választás eredménye:

I. üzemegységvezető:	Kalmár István 10
	Sztankov László 3, üzemegységvezető tehát Kalmár István
II. "	Hegedűs András egyhangúlag.
III. "	Tandari Olga egyhangúlag.
Gépcsoportvezető:	Doszpod Béla egyhangúlag.

Az igazgatói megbízás átvétele után a gyűlés levezetését Bozsics László vette át és folytatja.

A gazdaság vezetősége és az üzemegységvezető választása után az egyes brigádok által a Munkás Tanács megalakítására került sor. A dolgozók határozata értelmében minden brigádból, valamint a gépműhely (szállítási részleg) 1-1 tag, kivéve az előre-brigádot, ahonnan 2 tag vesz részt a Munkás Tanácsban. A brigádok a következő tagokat jelölték:

Táncsics-brigád: Köteles József, Dózsa-brigád Kullai József, Béke-brigád Szalai András, Kossuth-brigád Körmendi István, Liszenkó-brigád Ráb István, gépműhely és szállítás Gimes Gábor, Wiljamesz Vincze Sándor, Vegyes áll. teny. Svelán László, Csikó-telep id. Vlocskó János.

A Micsurin brigád, minthogy részt nem vett a küldött gyűlésen a Munkás bizottságba sem küldött még tagot. Nem küldött még tagot az Előre és a Petőfi brigád, mert időközben küldöttei hazamentek.

Ilyen értelemben a munkásbizottság az Izsáki Állami Gazdaságban megalakult a fenti tagokkal. Bozsics László megköszönte a megjelenésüket, kérte a Munkásbizottság tagjait külön megbeszélésre.

A Himnusz eléneklésével a küldöttgyűlés befejezést nyert.

Ezután a Munkásbizottság a szakirodában termelési kérdésekben, munkabér kérdésekben a gazdaság vezetőségével megbeszélést tartott.

Ezen a megbeszélésen előbb Bozsics László, majd Erényi Márton és Hegedűs András kifejtette azt a nézetét, hogy a könyvelés és általában az adminisztrációs munka vezetésére és irányítására feltétlenül szükségesnek látják Tamás János eddigi főkönyvelő beosztásában megmaradjon és ezeket az ügyeket tovább vigye, hogy a gazdaság számviteli munkájában semmiféle fennakadás és zökkenő ne legyen és azért, mert ezeket az ügyeket teljes mértékben kielégítően látja el eddig is a gazdaság érdekeit mindig szem előtt tartotta.

A kifejtett vélemények és ellenvélemények alapján a Munkástanács döntése: Tamás János főkönyvelőt tisztségében megtartja, amíg a folyamatos munkákat befejezi.

Hegedűs kartárs megjegyezte, amennyiben pillanatnyilag a főkönyvelő személyében változást hajtának végre, úgy a prémiumot nem tudnánk a termés betakarítása után közvetlen befejezni. Így javasolva van a főkönyvelő megtartása egy időre.

Kalmár István javasolja, hogy a szüretelési dolgozók bérét rendezzék. A bizottság a különböző felszólalások után elhatározta, hogy a szüretelés nap-száma q-ként 20 Ft.

Kalmár István kéri, hogy szállítóeszközöket adjanak a Dózsa-brigádnak, mert megáll a munka szállítóeszköz hiányában.

Moldován Miklós a gépműhely nevében kéri, hogy a leváltott gépcsoportvezető szabadságát okvetlen vizsgálják felül, hogy mennyi szabadságot vett már ki és mennyi van még hátra.

Másodsor: Miért kellett az új Zetort, amelyiken az ifj. Tóth János volt vezető, annyiszor javítani ebben az évben?

Harmadsor: Azonnal adja le a motorkerékpárt.

Továbbá kéri, hogy az a motorkerékpár, melyet a gépcsoportvezető használ, ne egy személy használatára legyen kiadva, hanem a gazdaság érdekében hozzáértő személy használhassa.

Id. Vlocskó János a csikótelepre kutat kér, mert jön a tél és az állatok elcsúsznak a jégen, ha továbbra is a kútból itatnak, mint eddig.

Elhatározta a Bizottság, hogy a Községi Nemzeti Bizottságba képviselőket küld a gazdaság részéről.

Ezek után behívták Körmendi Géza volt igazgatót és Tamás János főkönyvelőt, hogy a Munkásbizottság határozatát ismertessék velük és tudomásukra hozzák.

Körmendi Géza sírva vette tudomásul, hogy a munkásság mit döntött és azt mondta, hogy nem ezt várta a dolgozóktól és nem tartja igazságosnak a döntést.

A Kecskeméti Pártbizottság egyik tagja, aki szintén jelen volt az értekezleten megkérdezte, hogy milyen szavazás volt? Erre egyhangú felelet az volt, hogy szigorúan titkos. Az illető nem tartja helyesnek a magatartását Körmendi Gézának akkor, amikor annyi áldozatot hozott a nemzet a szabadságunk kivívásával, akkor, amikor annyi gyerek, férj és anya esett áldozatul, akkor nem szabad azon siránkozní, hogy az igazgatói tisztségről leváltotta a dolgozó nép. Nem az most a fontos, hogy az igazgatói pozíciót töltünk be, hanem hogy az országot újból talpra állítsuk és felépítsük. Továbbá az, hogy végre a dolgozók akarata érvényesüljön.

A Bizottság megválasztotta a szűkebb körű megbízottait:

Állattenyésztéstől: Svelán László

Szőlészettől: Körmendi István

Növénytermeléstől: Raáb István

Bozsics igazgató megköszönte a jelenlévők bizalmát és kérte a Bizottság tagjainak támogatását a további munkájához, amit szívvel lélekkel igyekszik elvégezni a legjobb tudása szerint.

K. m. f.

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1235/1957. Fekete Kálmán és társai pere. – Három és fél oldal terjedelmű, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázat.

90.

Helyzetjelentés Bács-Kiskun megyéből

Kecskemét, 1956. október 31.

Helyzetjelentés vidékről. Budapest, 1956. október 31.

Teljes sztrájk Bács megyében.

Bács-Kiskun megyében szerda reggelre³¹ újra felborult a rendes nyugalom. Kecskemét valamennyi üzeme áll, az üzletek bezártak, a posta részleges sztrájkot hirdetett, a telefonösszeköttetés vidékkel megszakadt. Az üzemek, hivatalok dolgozói elhatározták: mindaddig szüneteltetik a munkát, míg a

³¹ 1956. október 31.

szovjet csapatok teljes egészében el nem hagyják az ország területét, és el nem távolítják a város minden olyan vezető funkcionáriusát, akit a Rákosi-érában neveztek ki. Dallos Ferenc, a megyei tanács végrehajtó bizottságának elnöke lemondott a nemzeti bizottságban vállalt tisztségéről.

A Magyar Dolgozók Pártja megyei, járási és városi apparátusa feloszlott, a párt ügyeinek intézésére háromtagú elnökség vette át [sic!]. A Kisgazdapárt meghirdette [meg]alakulását. A párt vezetői Révész László volt nemzetgyűlési képviselő, Luszka Emil a Kisgazdapárt volt elnöke, dr. Kiss Károly, Homoki József lapszerkesztő, Balla Dömötör volt országgyűlési képviselő. A tervek szerint november 3-án megjelenik a Kisgazdapárt egykori lapja, a „Kecskeméti Lapok”.

PIL IX. 290. 1/25. ő. e. A Nagy Imre-kormány működése alatt a Parlamentbe érkezett és a Minisztertanács apparátusában keletkezett iratok. 1956. október 27–november 1. 19. p. – Negyedoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázat.

91.

Jelentés Gyurkó Lajosnak, a 3. hadtest parancsnokának szökéséről

Budapest, 1956. október 31.

A kecskeméti helyőrség forradalmi katonai tanácsa lefegyverezte az államvédelmi hatóságnak a katonaságban lévő tagjait, akiket a volt hadtestparancsnok vitt a hadseregbe. Lefegyverezték a rendőrségnél megbúvó államvédelmistákat is. Gyurkó Lajos vezérőrnagy, a Kecskeméten állomásozó 3. hadtest parancsnoka megszökött, a forradalmi katonai tanács követeli Vági Lajos alezredesnek, a kecskeméti helyőrség volt parancsnokának bírói úton való felelősségre vonását.

PIL IX. 290. 1/25. ő. e. A Nagy Imre-kormány működése alatt a Parlamentbe érkezett és a Minisztertanács apparátusában keletkezett iratok. 1956. október 27–november 1. 20. p. – Negyedoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázat.

**A Bács-Kiskun Megyei
Ideiglenes Nemzeti Bizottság
meghívója**

Kecskemét, 1956. október 31.

Kérjük, hogy az üzem, vállalat, hivatal Forradalmi Tanácsának küldötte a mai napon du ½ 3 órakor a Megyei Ideiglenes Nemzeti Bizottságnál a kultúrterem helyiségében tárgyalások és tájékoztatás végett jelenjen meg.³²

Kecskemét, 1956. október 31.

Megyei Ideiglenes Nemzeti Bizottság.
Intéző Bizottsága

FB B. 4322/1959. dr. Kardos János pere. – Negyedoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázat.

**Jelentés Kecskemét Város
Ideiglenes Nemzeti Bizottságának
újjáválasztásáról**

Budapest, 1956. október 31.

A kecskeméti munkástanácsok küldöttei és a lakosság képviselői szerdán újjáválasztotta a városi ideiglenes nemzeti bizottságot. A vita során erős kommunista ellenes álláspont alakult ki. A gyűlés valamennyi résztvevője egyetértett abban, hogy addig nem veszik fel a munkát, míg a szovjet csapatok ki nem vonulnak az ország területéről. A nemzeti bizottsághoz csatlakozott a 3. hadtest és a légielő katonai tanácsa is. A gyűlés felszólalói követelték az elmúlt idők bűnöseinek felelősségre vonását.

PIL IX. 290. 1/25. ő. e. A Nagy Imre-kormány működése alatt a Parlamentbe érkezett és a Minisztertanács apparátusában keletkezett iratok. 1956. október 27–november 1. 20. p. – Negyedoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázat.

³² A megyei nemzeti bizottság jegyzőkönyvei több töredékes iratból állnak össze.

Kivonat a Kecskemét Város Forradalmi Bizottsága alakuló ülésén készült jegyzőkönyvből

Kecskemét, 1956. október 31.

Kivonat

a Kecskemét városi „Forradalmi Bizottság” 1956. október 31-én megtartott alakuló üléséről felvett jegyzőkönyvből.

„Nagy Sándor Lakatosipari Vállalat: Minthogy a Lakatosipari Vállalat még nem üdvözölte a nemzeti bizottságot, most üdvözölöm. Pár kérdésre szeretném felhívni a figyelmet. Olyan fontos problémák megoldása áll előttünk, melyet órák alatt kell végrehajtani. 12 évi raboskodás után végre elértük azt, hogy a szabadságot a kezünkbe vehettük. De vigyázni kell arra, hogy olyan egyének akik a sorainkba akarnak befurakodni, akik nem idevalók, ne kerüljenek be, mert ha mos kiengedjük a hatalmat a kezünkéből, az elvész. Az elmúlt rezsिम vezetői szembe fordítják velünk a dolgozó tömeget meginognak a dolgozók, káosz lesz, amit nem tudunk helyreállítani. Viszont egy fegyveres elnyomás-ban nem akarunk részt venni. Szolidaritást kell vállalni Magyarország összes üzemeivel, hogy addig nem fogjuk meg a szerszámot, amíg a szovjet csapatok ki nem mennek az országból. Ezeket a követeléseket állítsuk össze, és egy küldöttség vigye fel a minisztériumba, hogy Kecskemét város dolgozói ezt követelik.

Felül kell vizsgálni a tűzörséget, mert az ÁVH emberei befurakodtak a tűzörség soraiba, rendőröknek bújtak. Érintkezésbe léptünk a légierő parancsnokságával, tudomásunkra hozták, hogy már az éjszaka volt olyan népellenes egyén, akit letartóztattak. Ugyanekkor Vági alezredest is. A Munkástanácsnak váll-váll mellett kell küzdeni, hogy a követeléseinket valóra is tudjuk váltani. Történtek olyan esetek, hogy a főmérnök maga köré gyűjtötte az ő embereit, példa a Kinizsi konzervgyár, ahol a klikk rendszer továbbra is fenn tartják. A munkástanácsok összefogására szükség van, mert ha az erőt szét hagyjuk tolni, nem lesz értelme a vérontásnak, és a szabadságot, melyet 12 év után kivívtunk, mások újból elkapják előlünk.

[...]³³

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1055/1957. ifj. Nagy Sándor pere. A BM Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság Politikai Nyomozó Osztálya Vizsgálati Alosztálya által készített kivonat a Kecskemét Városi Forradalmi Bizottság 1956. október 31-én megtartott alakuló üléséről felvett jegyzőkönyvből. – Háromnegyed oldalas, géppel írt, Balogh Istvánné rendőr őrnök, első osztályú segédtitisz által hitelesített másolat.

³³ A Kivonat tartalmazza a Nemzeti Bizottság Intézőbizottsága 1956. november 1-jén megtartott ülése és a Kecskemét Városi Bizottság Intézőbizottsága 1956. november 2-i ülése jegyzőkönyveinek Nagy Sándorra vonatkozó részleteit is. Ezeket a későbbiekben közöljük.

A Petőfi Népe Szerkesztőségének Munkástanácsa szerkesztőségi cikkben köszönti a forradalmat

Kecskemét, 1956. október 31.

Köszöntő

A forradalom szépséges tavasza íme beköszöntött. Testvéreink, fiaink, hős munkástársaink piros vérral megszentelt harcai a zarnoki önkény ellen drága Budapestünk utcáin, megszületni segítették a toll, a szó fegyverével harcoló sajtót. Itt, a harcok után megcsendesedett megyében, Petőfi földjén is az új ígéret, a népet felszabadító forradalom ígeit mondják a végre szabad és meg nem kötözött tollal, régebben sokszor dicstelen hallgatásra parancsolt írók, újságírók.

Új lapot adunk kezébe olvasó – a béklyóiból szabadult őszinteség és igazság lapját. Soha egyetlen szót le nem akarunk írni, mely megrágalmazná drága magyar népünket. Egyetlen hamis, vagy álpróféta szavainak sincs helye hasábjainkon. Az új idők malmai felőrölték és felőrlik, a semmibe szórják a rákosista klikk parancsszóra leírt, hamis szólamait. A nép igazságszolgáltatása elsöpörte őket, és itt szerte ebben a széles megyében friss szelek bontogatják a forradalom Kossuth-címeres zászlóit.

Vívmányaink védelmében, szent szabadságunk védelmében emeljük fel szavunkat és hisszük, hogy megyénk dolgozó népe szívébe fogadja a toll munkásait, akik az „új idők új dalaival” kopogtatnak házaikba és készek népünk szabadsága, függetlensége, szépülő holnapja mellett felszabadult tollal hitet tenni.

Az igazi, a magyar valóság fundamentumaira épülő demokratikus szocializmust építő Magyarország hétköznapijairól és ünnepeiről, a harcok után otthonaikba, gyáraikba és földjeikre visszatérő munkások és parasztok, a harcok értelmiség jelenéről, jövőjéről, gondjairól és örömeiről írunk ezután.

„Petőfi Népe” első hasábjai köszöntsétek forró szeretettel forradalmi lángban megedződött ifjúságunkat, az árulók hada: a Rákosi–Gerő–Farkas-klikk ellen komoran felsorakozó budapesti munkásokat, a hős katonákat és mindazokat, akik velünk voltak a harc óráiban. Az Ő nevükben emeljük magasra az új Magyar Sajtó zászlóit.

A „Petőfi Népe”
szerkesztőségének
munkástanácsa

Petőfi Népe, 1. évf. 1. sz. (1956. október 31.) [1. p.]³⁴

³⁴ 1956 október 31-től a Népújság Petőfi Népe néven, 1. évfolyamjelzéssel jelent meg. A későbbiekben az évfolyamszámzás nem volt mindig következetes, a novemberi lapszámok némelyikén a 11. évf. olvasható. (Ez a Népújság évfolyamszámzására utal.) Jegyzeteinkben mindig az adott példányon feltüntetett évfolyamszámot közöljük.

A Petőfi Népe Szerkesztősége Forradalmi Munkástanácsának megbízólevele

Kecskemét, 1956. október 31.

Petőfi Népe Szerkesztőségének
Forradalmi Munkástanácsa

Megbízólevél

A Petőfi Népe Szerkesztőségének Forradalmi Munkástanácsa megbízza Benedek Istvánt, a szerkesztőség tagját, hogy a városban és a megyében lévő összes forradalmi munkástanácsokkal tartsa a kapcsolatot, részt vegyen gyűléseiken, írjon követeléseikről, terveikről, célkitűzéseikről, megtett intézkedéseikről.

Magócsi Géza

Budavári Antal
Forradalmi Munkástanács elnöke

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1490/1957. dr. Orosz László pere. – Negyedoldalas, géppel írt, hitelesített tisztázat.

A Kecskeméti Szabad Katona József Rádió közleménye működésének megkezdéséről³⁵

Kecskemét, 1956. október 31.

Itt a Szabad Kecskemét Katona József Rádiója a 485-ös középhullámon!³⁶
Üdvözljük a Magyarországon működő szabad rádióállomásokat!

³⁵ A kecskeméti 66. Vadászrepülő Hadosztály Forradalmi Katonai Tanácsának megalakulása-kor vetődött fel a rádió létrehozásának a gondolata. A városi forradalmi bizottság és a harmadik hadtest katonai tanácsa is egyetértett a tervvel. Török Béla alezredes, a hadosztály parancsnoka parancsba adta a rádió felszerelését, Kőszegi László őrmagy, a politikai helyettese szintén engedélyt adott rá. Engedélyt kértek a Kossuth rádiótól is. Felvették a kapcsolatot a Kecskeméti Katona József Színház Forradalmi Bizottságával, ahonnan színészeket kaptak bemondónak és műsorvezetőnek. Az adó technikai és politikai irányítását Mádi Jenő százados, Rácz Gyula százados és Gáti Antal főhadnagy végezte. A reptér távoli irányadó 8.51-es hosszú hullámú készülékét állították át műsorszórára. A nyolc-tíz órát igénylő szerelés után október 31-én, este hat óra körül szólalt meg a rádió a 485 méteres középhullámon. November 3-án este 8 óráig napi 5-6 órás műsort sugároztak. November 4-e után az újra hatalomra kerülő megyei vezetők is felismerték a tömegtájékoztatás és a propaganda jelentőségét, ezért november 20-án újra üzembe helyezték a rádiót, és december 2-ig működötték. – Egy 1956. november 1-jére datált jelentés e napra (nov. 1-jére) teszi a kecskeméti rádió működésének kezdetét. L.: PIL IX. 290. 1/25. ö. e. A Nagy Imre-kormány működése alatt a Parlamentbe érkezett és a Minisztertanács apparátusában keletkezett iratok. 1956. október 27–november 1. 36. p.

³⁶ A megnyitó beszédet Jack Tibor tizedes írta, és mondta be. Mádi Jenő 1957. március 22-i ki-hallgatási jegyzőkönyve szerint Sárosi Gábor színész is részt vett a nyitóbeszéd írásában.

Kedves hallgatóink! Köszöntjük Önöket első adásunk alkalmából!
Magyar Testvérek! Honfitársak!

A repülőtéren Pf. 9892. alakulat forradalmi katonai tanácsa és a városi forradalmi tanács együttműködésével Szabad Kecskemét Katona József Rádió néven műsort sugároz 485 méter középhullámon.

Híreinkkel, felhívásainkkal, egész műsorsugárzásunkkal a magyar nép szent ügyét, a forradalom győzelmét kívánjuk szolgálni. Azt a forradalmat, amely nemzeti függetlenségünkért, önállóságunkért, szuverén jogainkért és az egész nép boldogulásáért küzdött és küzd áldozatot, halálfélelmet nem ismerve, vért ontva érte, nem riadva vissza a gépfegyverek, páncélosok sebet és halált hozó golyóitól.

Magyar testvérek! Tartsuk magasra Petőfi zászlaját, aki 1848-ban azt írta, hogy Feltámadott a tenger, a népek tengere. Igaz lett végre a költő szava. A nép követeli a jogait. A nép, mely szabad hazában akarja építeni demokratikus hazáját.

A forradalom, a nép követelései elemi erővel törtek felszínre, és ma már nem állnak védtelenül, fegyvertelenül. A nép fiai, a magyar honvédség katonái elszántan állnak a forradalom mellett.

Honfitársak! Magyar testvérek! Kecskemét lakói! A Forradalmi Katonai Tanács nevében ígéretet teszünk nektek, hogy a végsőkéig kitartunk mellettetek, még akkor is, ha felsőbb parancs ellenetek szólna.

Veletek együtt szállunk harcba követeléseink teljesítéséért, és ha kell életünket áldozzuk érte!

Magyarok! Hazafiak! Fogadjuk meg, hogy tűzön, vízen át teljesítjük a magyar nép forrón óhajtott és jogos kívánságait.

HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Egyoldalas, géppel írt fogalmazvány. A második sort kézzel írták a dokumentumhoz.

98.

A Kecskeméti Gépgyár Munkástanácsa Forradalmi Bizottsága üdvözlí a Szabad Katona József Rádió megszólalását

Kecskemét, 1956. október 31.

Szeretett Bajtársaink!³⁷

Hatalmas örömmel tölt el bennünket Bács megyei honvéd adótok megszólalása.

Örömmel tudatjuk Veletek, hogy a Kecskeméti Gépgyár Munkástanácsának Forradalmi Bizottsága mai ülésén képviseltette magát a vasút, az autóbusz, az Építőgép karbantartó, AKK, Kinizsi Konzervgyár, Asztalosipari KTSZ, valamint még több vállalat.

³⁷ A Kecskeméti Szabad Katona József Rádióban is elhangzott.

Forró hangulatban, de megfontolt ésszel egyöntetű határozatok születtek:

- 1) Vállalatunk dolgozói nem fogadják el a Megyei Ideiglenes Nemzeti Tanács listáját, és követelik, hogy a listán szereplő személyeket, akik az előző rendszer vak kiszolgálói voltak, azonnal váltsák le, és a dolgozók, a parasztság és az értelmiségi dolgozók bizalmát bíró polgárokat válasszanak be helyettük.
- 2) Egyetértünk a PF. 9892. alakulat „Követelés a kormányhoz” 4 pontba foglalt követeléseiével.
- 3) Elítéljük a „Budapest Népe!” címmel megjelent röplapot, melyet illetéktelen személyek Kecskemét Népe aláírással Budapest fölért ledobtak. Követeljük, hogy oly szövegű röplap jelenjen meg, amely magyarázatot ad Budapest népének, hogy azt a régi rendszer hívei önkényesen szövegezték és indították útnak.

Kecskemét, 1956. október 31.

Kecskeméti Gépgyár
Munkástanácsának Forradalmi Bizottsága

HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Háromnegyed oldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázatot.

99.

**A Független Kisgazda- és Polgári Párt
Bács-Kiskun megyei szervezete
Bejelenti újjáalakulását
és a Kecskeméti Lapok újraindítását**

Kecskemét, 1956. [október 31.?³⁸]

Drága magyar Testvérek!

A nemzeti kormány azzal a felhívással fordult a Független Kisgazdapárt 1945. évi vezetőihez, hogy azonnal szervezzék újjá a pártszervezeteiket.

A Független Kisgazdapárt alulírott, akkori kecskeméti vezetői tudatában vannak a rendkívüli helyzetben rájuk nehezedő felelősségnek, készek és képesek vállalni ezt a felelősséget.

³⁸ A röplapon dátum nem található, feltételezzük azonban, hogy október 31-hez köthető, mivel ezen a napon szerezte meg Homoki József a lap működési engedélyét, november 1-jén pedig már megindult a szerkesztőségi munka az FKGP székházában kapott helyiségben és a nyomdában. (L. 1956 Bács-Kiskun megyei kronológiája és személyi adattára. Szerk.: Tóth Ágnes. Kecskemét. 2001. 59. és 69. p.)

Amint az ország alkotmányos szervei elrendelik szabad földön a titkos szavazáson alapuló szabad választásokat, a párt vezetősége kötelességét teljesíteni fogja és tiszta lelkiismerettel áll ki a nép elé függetlenséget és tiszta demokráciát követő programjával.

Alulírott dr. Révész László és Homoki József mindent elköveltünk, hogy pártunk hivatalos lapját, a közkezdveltségnek örvendett

Kecskeméti Lapokat

mielőbb, legkésőbb szombaton, 1956. november 3-án újból életre hívassuk és városunk lakosait lelkiismeretesen, a valóságnak megfelelően tájékoztatjuk az eseményekről.

Bizakodással várjuk reményeink megvalósulását!

Balla Dömötör
volt nemzetgyűlési
képviselő

Dr. Révész László
volt országgyűlési
képviselő

Luszka Emil
pártelnök

Dr. Kiss Károly
titkár

Homoki József
lapszerkesztő

PIL 978. f. 22 ö. e. 28. – A/4-es formátumú, nyomtatott röplap.

100.

A Független Kisgazda- és Polgári Párt Bács-Kiskun Megyei szervezete röplapon jelenti be a Kecskeméti Lapok újraindítását

Kecskemét, 1956. [október 31.?]³⁹

Kecskemét Népe!

Legrövidebb időn belül, legkésőbb szombaton, 1956. november 3-án megjelenik a

Kecskeméti Lapok

Felelős szerkesztő: Homoki József
Főszerkesztő: Dr. Révész László

³⁹ L. az előző (38.) lábjegyzetet!

Felhívjuk a város lakosságát, hogy fegyelmezetten tartsa meg a rendet és méltóan a hősökhoz, akik életüket adták azért, hogy hazánk újra szabad és független lehessen.
Az oroszok kivonulnak Kecskemétről. Kivonulásukkor viselkedjünk igaz magyar felelősségérzettel és méltósággal.
Megalakult városunkban a Független Kisgazda és Polgári Párt, a megyei szervezet ideiglenes helyisége Nagykőrösi utca 26. szám. Telefon: 24-45.

PIL 978. f. 22 ő. e. 29. – Kisméretű, a Bács-Kiskun Megyei Nyomda Vállalat által nyomtatott röplap.

101.

Kecskeméti MÁV-dolgozók személyi változásokat követelnek

Kecskemét, 1956. október 31.

MÁV Kecskeméti Pályafenntartási Főnökség Munkástanácsa
Helyben

Mi, a kecskeméti Pályafenntartási Főnökség fizikai és szellemi dolgozói, a megalakult munkástanácson keresztül akarjuk érvényre juttatni mint a békés építőmunka elsőrendű tételeit.

Követeljük, hogy a Főnökség vezetőit: Varga Istvánt és helyettes műszaki vezetőjét, Szabics Istvánt, úgysis mint sógorokat, sorainkból távolítsák el.

Nem képzelhető el az, hogy azok, akiket erre a vezetésre a véres verej-téssel dolgozók pénzén külön iskolákban és [a] „Vörös Akadémián” képeztek ki, sőt ezen túlmenően aztán egyéni akciókat is indítottak, hogy ezek továbbvigyék a vezetést.

Nevezettek a letűnt Rákosi-rendszer neveltjei, hű kiszolgálói, akiktől az igazi, új, becsületes magyar szellem elfogadása nem várható. Ezért az új magyar élet kialakításában velük együtt dolgozni nem tudunk.

Nevezetteknek a mai választási gyűlésen elhangzott önvallomások nem tartalmazták a teljesen nyílt és becsületes magyar emberhez méltó őszinteséget, mert a terhelő részleteket felszólalásukból egyszerűen kifejejtették.

Javasoljuk, hogy a P[álya]f[enn]t[artó]. Főnökség egyszemélyi vezetésével Hegedűs Balázs főmérnököt bizzák meg. Külön helyettesre szükség nincs, mert azt esetenként a vonalosztviselők ellátják.

Követeljük továbbá azt, hogy a személyzeti csoport alábbi tagjait azonnal váltsák le: Csontos Pál, Horváth Antalné és Petri Gyula.

Ezeknek újbóli beosztását a Munkástanács javaslatok bekérése útján jelölje meg. A személyzeti ügyek továbbvitelének biztosítására: Dékány Dénest, dr. Jenővári Lászlónét, valamint Csáki Terézt javasoljuk.

További követelésünk, hogy a megfelelő szak- és iskolai végzettség hiányában ismeretlen okok miatt, rangfokozatok megcsúfolásával rangot kapott Ludvig Gyula és Kun Dezső műszaki főintézők régi rangjuknak, illetve szakképzetségüknek megfelelő beosztást kapjanak, az annak megfelelő ranggal.

A Munkástanács a kormány adta önrendelkezési jogánál fogva fenti követeléseinket azonnal hajtsa végre!

Kecskemét, 1956. október 31.

Benko Ferenc s. k.

Dutkon István s. k.	Solymosi József s. k.
Szénási Jenő s. k.	Lengyel József s. k.
Török Júlia s. k.	Fuszko László s. k.
Tóth Tibor s. k.	Mazuk Sándor s. k.
Héjjas Mihály s. k.	Forgo László s. k.
Bencsik Béla s. k.	Bobis János s. k.
Lengyel József s. k.	Moczár József s. k.
Szilágyi János s. k.	Fekete Sz. Lászlóné s. k.
Zakar Imre s. k.	Bognár Sándor s. k.
Papp László s. k.	Pálinkás Lajos s. k.
Gyocsi István s. k.	Ulrich Jenő s. k.
Benkő Gergely s. k.	Varga József s. k.
Pintér Tamás s. k.	Vincze János s. k.
Varga Antal s. k.	
Szabó Júlia s. k.	
Csupor Rózsa s. k.	
Magyar Elek s. k.	

BKMÖL. XXV. 30/b. B. 948/1957. Ferencz Béla és Bogdány Károly pere. – Egyoldalas, géppel írt, hitelesített másolat. A dokumentumra 1957. október 30-ai dátummal, kézírással vezették rá a hitelesítési záradékot, amelyet Berényi György megyei bírósági tanácsvezető bíró és két ülnök írt alá.

**Jegyzőkönyvtöredék az Építésügyi Minisztérium
Kecskeméti Épület-lakatosipari Vállalat
Munkástanácsának üléséről**

Kecskemét, 1956. október 31.

A Munkástanács 2 főt delegált a városi Nemzeti Bizottságba, név szerint Karaszia László és Nagy Sándor dolgozókat. a dolgozók közül a Városi Nemzeti Bizottság tagjai közé Nagy Sándor dolgozónkat választották meg.

A Munkástanács együttesen elhatározta, hogy a Szakszervezeti Bizottságot a vállalatnál megszünteti, annak elnökét Laczi Endre dolgozótársunkat leváltja. Az ideiglenes új szakszervezeti megbízottként: Balogh István és Karaszia László szaktársakat jelölte ki, illetőleg választotta meg. Felhívta az új szakszervezeti megbízott figyelmét, hogy keresse meg az összekötötést a Városi Szakszervezeti ideiglenes megbízottal, hogy a vállalat és a többi üzemek által felvetett bérkérdést mielőbb rendezzék.

Balogh István e napon a kapcsolatot megpróbálta a városi ideiglenes megbízottal felvenni, de erről f. hó 31-én érdemleges tájékoztatást adni nem tudott, miután városi szinten is most kerül ezen kérdés elintézésre.

Foglalkozott a Munkásbizottság a munkafelvétele, illetve előkészítésének kérdésével üzemi viszonylatban arra az elhatározásra jutott, hogy amíg az össz[es] kecskeméti üzemek, vagy az Országos Szakszervezeti új Tanács az ország helyzetére megfelelő tájékoztatást adni nem tud, addig sem az előkészítését, sem a munka felvételét nem teszi folyamatba.

A fővárosi lapokban megjelent kormány- és pénzügyminiszteri rendeletek szerint határozatot hozott, hogy a vállalatunk dolgozói, akik 1956. okt. 26-tól 29-ig a munkát nem tudták felvenni, vagy az üzemtől távol vannak, azok bérét a napokra az átlagkereset figyelembevételével fizetik ki, azoknak a dolgozóknak pedig, akik e napokon a vállalatnál dolgoztak, vagy őrszolgálatot teljesítettek, átlagkeresetüknek megfelelő bért 100%-os pótlékkal fizetik ki.

Intézkedett a Munkásbizottság, hogy a vállalat motorkerékpárjait több dolgozó kérésére személyi használatra senkinek oda nem adja. A vállalat három kerékpárját pedig, amely a személyzeti, Ü. B. elnök és Párttitkár rendelkezésére volt bocsátva, a kialakult új helyzetnek megfelelően bevonja. Ennek végrehajtásáról a vállalati raktáros Perestói József köteles gondoskodni.

Foglalkozott a Munkástanács a dolgozóknak azon kérésével, hogy az Alföldi Konzervgyár a sztrájk ideje alatt dolgozóinak az étkezést nem szolgáltatja ki. Megbízta Balogh István vállalati dolgozót, hogy a Konzervgyárral a kapcsolatot vegye fel és mint élelmezési üzem a sztrájk alatt is a vállalat bent lévő dolgozóit étkezéssel lássa el.

Határozatot hozott a Munkástanács arról, hogy a sztrájkban lévő összes dolgozó, a vidékieket kivéve, kötelesek munkahelyükön mindennap megjelenni már csak azért is, hogy az új helyzetnek megfelelően a tájékoztatást közölni tudja a dolgozókkal, másrészt azért is, mert a sztrájk úgy értelmezendő, hogy

ezen idő alatt a dolgozók munkahelyükön kötelesek tartózkodni. A Munkástanács ezt úgy értelmezi, hogy csak addig tartja együtt a dolgozókat, amíg azt napközben szükségesnek látja.

A Munkástanács ezután vállalati szervezési és személyi kérdésekkel foglalkozott, ezekben az alábbi határozatokat hozta:

A Munkástanács egyöntetű határozata alapján a vállalati személyzeti osztályt megszünteti. A személyzeti osztály volt vezetőjét Matkovics Rozália dolgozót, mivel más szakmai munkát a vállalatnál biztosítani nem tud, azonnali hatállyal elbocsátja.

A vállalat normaosztályát úgy a vállalati, mint az országos dolgozók részének megfelelően azonnali hatállyal megszünteti.⁴⁰

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1055/1957. ifj. Nagy Sándor pere. – Kétoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli másolat.

103.

Jegyzőkönyv a Bajai Forradalmi Nemzeti Bizottság üléséről

Baja, 1956. évi október hó 31.

Jegyzőkönyv

Készült Baján, 1956. október hó 31-én a Nemzeti Bizottság ülésén.

Jelen vannak: dr. Antóny János a Nemzeti Bizottság elnöke, Jerkovics Sándor elnökhelyettes, továbbá a Nemzeti Bizottság meghívott tagjai.

Tárgy: Nemzetőrség megszervezése.

dr. Antóny János elnök üdvözlí a megjelenteket. Felkéri a Nemzeti Bizottság tagjait, hogy az üzemek által benyújtott névjegyzék alapján tegyék meg javaslataikat az újonnan megszervezett nemzetőrség tagjaira.

dr. Bakonyi Péter az Államvédelmi Hatóság tagjaitól javasolja mielőtt a fegyverek bevonását.

Határozat

A Nemzeti bizottság tagsága egyhangúlag elfogadja és elrendeli a volt államvédelmi hatóság tagjaitól a még kintlévő fegyverek azonnali bevonását.

Ferenczi [Ferenc] páncélos alezredes beszámol végzett munkájáról, az eddig kiadott névsor alapján a volt államvédelmi tisztektől, tagoktól a fegyvert bevonta, a megjelölt személyeket őrizet alá vette. Hiányolja azonban azt, hogy a névsorban megjelölt egyének lakhelyei nem pontosak, kéri azok pontosabb megjelölését.

⁴⁰ A dokumentumnak itt vége szakad.

Előterjeszti továbbiakban a Nemzeti Bizottság elé a Katonai Forradalmi Tanács pontjait:

„Baja város Forradalmi Nemzeti Bizottságának. 1956. október 30-án 24.00-kor megalakult alakulatunk Katonai Forradalmi Tanácsa, mely teljes egészében egyetért az ország dolgozóinak és ifjúságának követeléseivel.

Alávetjük magunkat a Hadsereg Forradalmi Tanács intézkedéseinek és teljes mértékben támogatjuk a Független Nemzeti Kormányt.

Követeljük a szovjet csapatok Budapestről azonnali, majd az egész Magyarországról való kivonását.

Követeljük az új egyenruha bevezetését a hadseregben.

Követeljük minél előbbi szabad választást Magyarországon.

Követeljük a Tiszti Törvénykönyv megsemmisítését és egy új reális Tiszti Törvénykönyv kidolgozását.

Követeljük a honvédség személyi állománya részére az aratási és a karácsonyi szabadság visszaállítását.

Követeljük a hivatalos honvéd személyek részére az 50%-os vasúti utazási kedvezményt.

Követeljük sokat vérzett hazánk és dolgozó népünk fejlődése érdekében az ország teljes semlegességét és függetlenségét.

Követeljük az állandó, folyamatos és reális tájékoztatást mind politikai, mind gazdasági vonalon a honvédség és a dolgozók részére.

Az 1132. alakulat egész személyi állományának a célja, hogy a Nemzetőrséggel együttműködve megszilárdítsa a forradalom vívmányait és megvédje az ifjúság és a dolgozók által kivívott szabadságot és függetlenséget, a dolgozó néppel vállvetve építse a boldogabb magyar jövőt. A Pf. 1132. Forradalmi Kat. Tanácsa.”

Pataki Ede: Azzal a javaslattal fordulok a Nemzeti Bizottsághoz, hogy Hódy György részére, aki ma fog hazaérkezni Szegedről, rendezzenek be egy szobát saját házában, hogy meleg otthonra találjon.

Határozat

A Nemzeti Bizottság utasítja a VKG-osztályt, hogy Hódy György részére azonnal biztosítson 1 szobát, tegyen azonnal szabaddá.

Hegedüs Sándor dolgozó paraszt azzal a javaslattal fordul a Nemzeti Bizottság elé, hogy piaci nap lévén, tegyék közzé a hangos bemondóban, hogy a többi paraszt munkás társai ne emeljék fel a burgonya, stb. árakat a duplájára, ne így értelmezzék a kormányprogramot. A régi árak alapján biztosítsák és adják el árúikat a lakosság részére.

Határozat

A Nemzeti Bizottság Hegedüs Sándor dolgozó paraszt javaslatát elfogadja és a hangos bemondóban azonnal közzéteszik fenti javaslatot.

Bánki Lajos a rendőrség megbízott vezetője beszámol a lakosság közbiztonságával kapcsolatos eddigi intézkedésekről. Beosztották az önként jelentkezőt egyetemistákat, polgárságot az elmúlt éjjel szolgálatra és biztosítva volt a rend a Dózsa György úton, Kiscsávolyban, Béke-téren, Alvég városrészekben. A továbbiakkal kapcsolatban javasolja, hogy az egész város lakosságának rendfenntartása érdekében szükséges mintegy 150 főnyi nemzetőr felállítása. Ezek az emberek kell hogy higgadt emberek legyenek, józanok, akik helyt tudnak állni ennek a megbízatásnak. Javasolja továbbiakban 2 olyan egyén bevonását a nemzetőrségbe, akik hely tudnak állni a vezetés vonalán, be tudják osztani a szolgálatot és tudják vezetni. Fent elmondottak alapján Baja város területén biztosítva lenne a rend. Rosszabb a helyzet azonban falun. Sürgősen meg kell alakítani a járási Nemzeti Bizottságot, hogy a községekben is minél előbb helyreálljon a rend.

Javasolja továbbiakban, hogy esetleges politikai vitás ügyekben az Államügyészség döntsön.

Dr. Antóny János elnök a Nemzeti Bizottság nevében Bánki Lajos javaslatát a 150 főnyi nemzetőrségre vonatkozóan elfogadja. Úgyszintén megszavazza a bizottság a nemzetőrség élére Böröcz Jenő és Varga Pál polgártársakat.

Dr. Antóny János elnök ismerteti továbbiakban az üzemek által javasolt dolgozókat, akiket a nemzetőrségbe javasolnak felvenni. Miután a bizottság kitérőleg személy szerint nevezettek, elfogadják a nemzetőrök névsorát.

Bakos István százados vállalja a műszaki laktanyában du. 4 órára a helyiségek biztosítását, azok berendezését, ágyakkal, továbbá a fegyverek átadását.

Bogács [Géza] rendőrfőhadnagy azzal a javaslattal fordul a Nemzeti Bizottság felé, hogy a rendőrség tagjaiból csak néhányat vegyenek igénybe a nemzetőrséggel kapcsolatban, mert azoknak speciális feladatokat kell ellátni, amelyek elintézése nem tűr halasztást. Előadja, hogy a községekben nagyon súlyos a helyzet. Embereket dobálnak ki a lakásokból, törvénytelen dolgokat cselekszenek. Nagyon sürgős a járási nemzetőrség felállítása. A rendőrség tagjai közül pedig azok, akik nem megfelelő, felfüggeszti állásából, mindaddig, amíg felsőbb intézkedés nem történik.

Mivel más tárgysorozat nem volt, az elnök az ülést bezárta.

K. m. f.

Nemzeti Bizottság elnöke

Pozsonyi Józsefné s. k.
jegyzőkönyvvezető

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. – Háromoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli másolat.

104.

**Puskás Mihálynak, a Független Kisgazdapárt volt bajai
pártigazgatójának bejelentése a párt újjászervezéséről**

Baja, 1956. október 31.

A Bajai Forradalmi Tanács Elnökének.

Baja.

2/1956.

Nemzeti Kormányunk vezetőinek a mai napon tett megnyilatkozása szükségessé teszi az 1945. évben működő demokratikus pártok életre hívását. Ezért Baja város és a bajai járás területén a Független Kisgazda Párt szervezése és működése a Forradalmi Nemzeti Bizottságnak való bejelentéssel egyidejűleg kérem, hogy a volt párházat (Tóth K. u. 10.) részünkre mielőbb kiutalni szíveskedjék.

Egyidejűleg kérjük, hogy a legutóbb ÁVH részéről állami tulajdont képezőket használatra nem kívánatos ingóságot vagy berendezést távolítsák el.

Mielőbbi értesítést várva vagyok.

Baja, 1956. évi okt. 30.

Puskás Mihály s. k.
v. pártigazgató

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, hitelesítés nélküli másolat.

105.

**Baja Város Forradalmi Nemzeti Bizottsága elnökének
határozata az egykori székház visszaadásáról
a Független Kisgazdapárt részére**

Baja, 1956. október 31.

5497/1/1956

Tárgy: Helyiségek igénybevétele

Határozat

A 12 070/1951. O. T. számú határozat értelmében igénybe veszem a Baja, Tóth Kálmán u. 10. sz. alatti házban üresen álló helyiségeket és azt Független Kisgazda Párt részére kiutalom.

Megokolás.

A Független Kisgazda Párt működése szükségessé tette fenti helyiségek igénybevételét, ezért a rendelkező rész szerint határoztam.

Erről értesül: 1. Független Kisgazda Párt, Baja,
2. Községgazdálkodási Vállalat, Baja

Baja, 1956. október hó 31.

PH.

Dr. Antóny János s. k.

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, hitelesítés nélküli másolat.

106.

A Kiskunfélegyházi Forradalmi Katona Tanács és Nemzeti Tanács kiáltványa

Kiskunfélegyháza, 1956. október 31.

„Bizony mondom, hogy
győz most a magyar!”
(Petőfi)

Kiáltvány Kiskunfélegyháza Népehez!

KEDVES BARÁTAINK!

Elérkezett a várva várt idő, hogy szabad országban, szabadon, egy zászló alatt találkozassunk. Ez a zászló, Petőfi zászlaja; azé a Petőfié, aki már 1848–49-ben is szebb életért harcolt és életét áldozta az eszméért.

FIATALOK!

A forradalmi ifjúság Petőfi nevével szállt harcba, s a Petőfi Kör volt az Eszme szellemi vezérkara. A harcnak még nincs vége, a harc szellemi bariádokon folyik tovább. Mi sem maradhatunk tétlenek! Ezért hívunk fel benneteket, hogy jöjjetek el [az]

1956. október 31-én 16 órakor tartandó
alakuló gyűlésünkre

a Járási Kultúrház helyiségébe, hogy együttesen bekapcsolódhassunk a jövő problémáinak megvitatásába és ezek gyakorlati megoldására tegyünk lépéseket.

Kiskunfélegyháza, 1956. évi október hó 31-én

Forradalmi Katona Tanács
és
Nemzeti Tanács

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1502/1957. Tarjányi Ágoston pere. – Kisalaki, a Bácsmegyei Nyomda Vállalat, Kiskunfélegyháza által nyomtatott röplap. A röplap hátoldalára Petőfi Sándor Csátában című versét nyomtatták.

107.

Váradi Miklós kiskunhalasi helyőrségparancsnok felhívása a lakossághoz

Kiskunhalas, 1956. október 31.

Felhívás!

Értesítem Kiskunhalas lakosságát, hogy 1956. 10. 31-én a helyőrségparancsnokságot átvettem.

Biztosítom Kiskunhalas lakosságát, hogy a karhatalom megakadályoz mindenféle sztálinista restaurációt és biztosítja mindenkivel szemben hős fiaink által kivívott forradalmi vívmányokat.

Biztosítjuk továbbá: a legszélesebb demokratizmus kibontakozását és megakadályozunk minden egypártrendszer visszaállítására irányuló törekvést.

Tudatom a lakossággal, hogy az Államvédelmi Hatóság (: Belső Karhatalom) azon személyeit, kik Kiskunhalas város lakosságának nem kívánatosak, a lakosság megnyugtatójának céljából 1956. 10. 30-án este a Forradalmi Katonai Tanács határozata alapján lefegyvereztük.

Kérem a város lakóit, hogy támogasson minden, a rend fenntartására irányuló törekvéseinket [sic!], mert eltökélt szándékunk, hogy a vagyon és életbiztonságot minden eszközzel fenntartjuk.

Kiskunhalas, 1956. október 31-én

Váradi Miklós alez. s. k.
helyőrség-parancsnok

HL Röplapgyűjtemény VI/69. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, hitelesítés nélküli másolat.

Jegyzőkönyv Izsák Község Nemzeti Bizottságának üléséről

Izsák, 1956. október 31.

Jegyzőkönyv

Készült Izsákon a tanácsháza tanácstermében 1956. október 31-én a Nemzeti Bizottság üléséről.

Jelen vannak: Fodor Sándor, ifj. Ács Lajos, ifj. Jávoroka András, Janik József, Bényi Imre, Halász Sándor, Kozma József, Hornyák János, Kovács József, Román Alajos, Petrányi Lőrinc, Géro Sándor, Józsa László, K. Szabó József, Radványi Bálint, K. Szabó Sándor, Baráth István, Jenei Sándor, Végh István, Fekete Kálmán, Dr. Gyenes József, Gyebnár János, Csomor Kálmán, Hajma László, Gellér Ferenc, Varga Sándor.

Távolmaradásukat nem jelentették be: Csepela Sándor, Eszik József, ifj. Kiss Gábor, Kormos Béla, Fekete László, Szekeres István, Hajma Lajos.

Elnök az ülést megnyitja. Üdvözli a megjelenteket.

Fekete Kálmán ismerteti a napirendi pontokat.

- 1) A honvédség forradalmi katonai tanácsának megalakulása.
- 2) Parasztpárt megalakulása.
- 3.) Vadász fegyverek fegyvertartásának visszavonása.
- 4.) Bejelentések.

1. napirendi pont.

Fekete Kálmán ismerteti a honvédség forradalmi katonai tanácsának megalakulását, melyen maga is részt vett a nemzeti bizottság elnökével együtt. Elmondja, hogy szemtanúi lehettek egy olyan katonai megnyilvánulásnak, amelyet 1-2 héttel ez előtt még nem gondoltunk volna. Az őrnagy bajtárs igen lelkes beszédet tartott a honvédek előtt, amivel mi is egyetértünk. Meglátásunk szerint a megalakulás a helyőrség állományában tartozó összes személy közmegelegedését váltotta ki, beleértve a forradalmi bizottság vezetőségének megválasztását. A megválasztott forradalmi tanács kifejezésre juttatta, hogy szorosan együtt kíván működni a nemzeti tanáccsal.

A bizottság az elhangzottakkal egyetért, ill. tudomásul veszi a helyőrség keretén belül megalakult forradalmi katonai tanácsot.

2. napirendi pont.

Fekete Kálmán ismerteti a parasztpárt megalakulását. Ugyanis tegnap este, az október 30-án két személy, név szerint Izsák P. György tanító és Rózsa Mihály gazdálkodó bejelentették, hogy megalakították a nemzeti parasztpártot.

A nemzeti bizottság tudomásul veszi a nemzeti parasztpárt megalakulását.

3. napirendi pont.

Fekete Kálmán ismerteti, hogy kívánatos felülvizsgálni azt, hogy személyi védelemre, vagy a vadászok részére kiadott fegyvereket nem-e kívánatos volna bevonni. Látnunk kell azt, hogy ezen személyeknek fegyvereket részben régebbi időkben adtak ki, felülvizsgálatuk kívánatos, másrészt jelenleg nem kívánatos polgári személynél fegyvert tartani.

Bényi Imre elmondja, hogy Matyóból érkezett hírek szerint vannak matyói vadászok, akik fegyvereikkel ijesztgetik a lakosságot.

A bizottság egyhangúlag úgy határoz, hogy figyelembe véve az elmondottakat, valamint a rendkívüli helyzetet, minden fegyvertartótól fegyverét haladéktalanul be kell vonni és a rendőrségen, ill. nemzetőrségen kell egyenlőre biztonságba helyezni.

Bejelentések:

Géro Sándor ismerteti az Izsáki Föld[műves]szöv[etkezet]. által október 31-én felvett jegyzőkönyvet. A jegyzőkönyv a Földszöv. Forradalmi Tanácsának megalakulásával foglalkozik. Foglalkozik továbbá a jegyzőkönyv a dolgozók személyi kérdéseivel és általában az elkövetkezendő feladatokat jelöli meg. A Földszöv. jegyzőkönyve mellékelve.

A nemzeti bizottság hosszan vitassa a jegyzőkönyv által felvetetteket és több közbekiáltás után egyhangúlag az alábbi határozatot hozza:

4/1956. nemz. biz. hat.

Izsáki Földszöv. Forr. Tanácsának jegyzőkönyvével kapcsolatban megállapított álláspontról.

Határozat

A nemz. biz. tudomásul veszi az Izsáki Földszöv. október 31-én felvett jegyzőkönyv alapján a forradalmi tanács megalakulását, azt hogy a forradalmi tanács 4 személy állásából elmozdított és általában a jegyzőkönyvbe foglaltakat. Szükségesnek látja a nemz. biz. azt, hogy figyelmeztetni kell a földszöv. vezetőségét arra, hogy valamennyi földszövi dolgozó munkahelyén minden erejével azon legyen, hogy a lakosság kiszolgálása, ellátása és a velük való kapcsolat a legjobb legyen. Igazságos elosztás, mérés és számolás legyen észlelhető minden üzemágban. Végül számolódjon fel minden olyan magatartás, amely eddig kizárta a kellő előzékenységet, udvariasságot.

Fekete Kálmán ismerteti az Izsáki Állami Gazdaság október 30-án felvett jegyzőkönyvét. A jegyzőkönyv a munkás tanács megalakulásával az új vezetés megválasztásával és általában a soronlévő feladatokkal foglalkozik. Az állami gazdaság által felvett jegyzőkönyv csatolva.

A nemzeti bizottság megvitatta a jegyzőkönyvben foglaltakat, egyhangúlag az alábbi határozatot hozta:

5/1956. nemz. biz. hat.

Izsáki Állami Gazdaság munkástanácsának jegyzőkönyvével kapcsolatos tudomásul vételről.

Határozat

A nb. tudomásul veszi az Izsáki Állami Gazdaság Munkás Tanácsának megalakulását a jegyzőkönyvben foglaltakkal egyetért. Felkívánjuk hívni az áll[ami]. gaz[daság]. vezetőségének figyelmét arra, hogy tekintve a rendkívüli időkkel kapcsolatos lemaradást, feltétlenül fontos, hogy az őszi vetések maradéktalanul és időben történő elvégzése, valamint a betakarítási munkálatok különösen a szüret, burgonyaszedés stb. s végül a jószágállomány gondozása és a közvagyon védelme érdekében mindent megtegyenek, vagyis a munka 100%-ban beinduljon és folyamatos legyen.

Géro Sándor bejelenti, hogy a nemzeti bizottság megkívánja koszorúzni a hősök szobrát. Felkéri a nb. tagjait, hogy határozzanak amellet, hogy milyen időpontban történjék ez meg, valamint kéri a honvédséget, hogy díszőrséget biztosítson.

A bizottság úgy határoz, hogy a koszorúzási ünnepség helyes, annak időpontját november -jén 11 órakor jelöli meg.

A honvédség képviselője kijelenti, hogy a díszőrséget biztosítani fogja.

Fekete Kálmán ismerteti a rendőrség kérelmét.

A községi rendőrség azzal a kéréssel fordul a nemzeti bizottság felé, hogy döntsék el, hogy hová tartoznak, mert nem érzik magukat hovátartozónak, nincs támpontjuk. Arra kéri a nemzeti bizottságot, hogy határozzák meg, hogy milyen formában vegyék ki részüket a község rendfenntartásának érdekében.

6/1956. nemz. biz. hat.

Az izsáki rendőrség működése.

Határozat

A nb. egyhangúlag úgy foglal állást, hogy mivel a rendőrség eddigi munkája ellen kifogás nem volt, az izsáki rendőr-őrs állományában tartozó személyeket kivétel nélkül állásukban meghagyja, ill. szolgálattételre javasolja. Feladatukul jelöli meg, hogy minden erejükkel a közrend, közbiztonság helyreállítására, és megszilárdítására törekedjenek, szoros kapcsolatban a helyi honvédséggel. A rendőrség állományában idegen személyek (más rendőr-őrsöktől) nem tartózkodhatnak.

Géror Sándor ismerteti Budapest népének felhívását, és elmondja, hogy mi is úgy gondoltuk, hogy gyűjtünk részükre burgonyát, szőlőt, almát. Autót kapunk a honvédségtől, amivel elszállítjuk az összegyűjtött gyümölcsöt.

A bizottság tagjai helyeslik, ígérik hogy a gyűjtést szorgalmazni fogják.

A jegyzőkönyvet felolvasás után helyesnek találtuk és lezártuk.

K. m. f.

nb. titkár

nb. elnök

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1235/1957. Fekete Kálmán és társai pere. – Kettő és háromnegyed oldal terjedelmű, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztazat.

109.

Az Izsáki Állami Gazdaság vezetőségének és munkásbizottságának névsora

Izsák, 1956. október 31.

Izsáki Állami Gazdaság
Izsák

**Az Izsáki Állami Gazdaság Vezetőségének
és Munkásbizottságának névsora**

Igazgató:	Bozsics László
Főkertész:	Losonczy József
Főkönyvelő:	Tamás János
Gépcsoportvezető:	Doszpod Béla

I. üzemegységvezető:	Kalmár István
II. "	Hegedűs András
III. "	Tandari Olga

Munkásbizottság:	
Táncsics-brigád:	Köteles József
Dózsa "	Kullai József
Béke "	Szalai András
Kossuth "	Körmendi István
Liszenkó "	Raáb István
Wiljamsz "	Vincze Sándor
Csikó-telep	id. Vlocskó János
Vegyés áll[at]. teny[észítés].	Svelán László
Petőfi brigád	Fekete István
Előre "	Dömötör László

Izsák, 1956. október 31.

Izsáki Állami Gazdaság
Izsák

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1235/1957. Fekete Kálmán és társai pere. – Háromnegyed oldal terjedelmű, géppel írt, „Izsáki Állami Gazdaság Izsák” feliratú hosszúpecséttel és olvashatatlan aláírással hitelesített tisztázat.

110.

Jegyzőkönyv az Izsáki Földműves-szövetkezet Forradalmi Bizottságának alakuló üléséről

Izsák, 1956. október 31.

Jegyzőkönyv

Készült az Izsáki Földműves-szövetkezet irodájában a Földműves-szövetkezet Forradalmi Bizottságának 1956. október 31-én megtartott ülésén.

Jelen vannak: 58 dolgozó.

A dolgozók egyhangúlag hozzájárulnak az 5 tagú jelölőbizottság megválasztására. Jelölőbizottság tagjai Endrődi István, Boronkay Zita, Mezei Gábor, Bálint Sándor, Izsák Imre.

A jelölőbizottság feladata, hogy a Forradalmi Tanács 20 tagját kijelölje és a dolgozók elé választásra előterjessze.

A Bizottság az alábbiakat jelölte a Forradalmi Tanács tagjaivá.

Fehérvári János, Kállai László, Bálint Sándor, Mezei Gábor, Endródi István, Dobrai György, Balogh Gyuláné, Almási Ferencné, Bognár Jolán, Hegedűs László, Zsikla Pál, Cséplő József, Papp István, Kuti István, Csabányi István, Jezsa Sándor, Horváth István, Boronkay Zita, Izsák Imre, Bozó Ambrus.

A dolgozók a Forradalmi Tanács 20 tagját egyhangúlag megválasztotta. [sic!]

Ezt követően a Forradalmi Tanács határozat hozatalra vonult vissza.

A Forradalmi Tanács megvizsgálta a földműves-szövetkezet elnökének, üzemág csoportvezetőinek, valamint főkönyvelőjének a múltbeli és jelenlegi magatartását és az alábbi határozati javaslatot terjeszti a dolgozók elé.

Mihala Sándor Elnök Kartársat hivatalában egyhangúlag megerősíti. Figyelembe véve, hogy a legnehezebb időben is bátran helyt állt, és körültekintő vezetésével áthidalta a község ellátását veszélyeztető nehézségeket. Múltbeli magatartásával szocialista törvényességet nem sértette meg.

Balogh Gyula kisker[eskedelmi]. üzemágcsoport vezető, Vitéz Sándor felvásárlási üzemágcsoport-vezető, Galló László közétkeztetési üzemágcsoport-vezető, valamint Szili Kálmán főkönyvelőt a Forradalmi Tanács állásukban megerősítette. A dolgozók érdekképviselőjében tanúsított bátor magatartásuk és jó gazdasági munkájuk szólnak a határozat mellett.

A Forradalmi Bizottság javasolja a dolgozók felé, hogy a földműves-szövetkezet igazgatósági tagjait, felügyelőbizottságának tagjait, tagbizottságának tagjait megbízatásuk alól azonnali hatállyal mentesítse, tevékenységüket a későbbben összehívandó taggyűlésig függessze fel. Ezzel egyidejűleg a szövetkezet egész területére kiterjedő jogkörrel Mihala Sándor Elnök Kartársat szövetkezet vezetésével, mint egyszemélyes vezetőt, valamint állásukban megerősített Balogh Gyula, Vitéz Sándor, Galló László üzemágcsoport vezetőket és Szili Kálmán főkönyvelőt. A visszahívott igazgatósági, felügyelőbizottsági, tagbizottsági névsorát jegyzőkönyvünk melléklete tartalmazza. A Forradalmi Tanács kötelességének tartja megtisztítani a szövetkezeti életet azon dolgozóktól, akik múltbeli magatartásukkal kompromittálták magukat.

Kizárásra javasolja: Dobó Tamás, Magyar Pál, Tüskés Lászlóné, Szabó Lajosné dolgozókat, egyhangú határozattal. Jerabek Lajos, Somogyi Irma, Pusztai Lajos, Kiss Ferencné dolgozók kérdésében egyöntetű határozat hiányában ügyüket a dolgozók elé titkos szavazásra bocsátja.

Javasolja Hajma János, Szegedi János, Kovács Gyula volt szövetkezeti dolgozók rehabilitálását.

A Forradalmi Tanács ezt követően javaslatait a dolgozók elé terjesztette. A vezető állású dolgozók állásában való megerősítését a dolgozók egyöntetűen elfogadták. (Mihala Sándor, vállalati igazgató, Balogh Gyula kiskereskedelmi üzemágcsoport vezető, Vitéz Sándor felvásárlási üzemágcsoport vezető, Galló László közétkeztetési üzemágvezető, valamint Szili Kálmán főkönyvelő.)

A dolgozók az Fmsz Ig. tagjainak, felügyelőbiz[ottság]. tagjainak, tagbizottsága tagjainak tevékenységüktől való felfüggesztéshez hozzájárult. A szövetkezet további vezetésével az állásukban megerősített vezetőséget bízta meg. Ezt követően titkos szavazással döntöttek Jerabek Lajos, Somogyi Irma és Pusztai Lajos ügyében. A titkos szavazás eredménye a következőképpen alakult. A leadott 51 szavazat közül Jerabek Lajos kartársnak 31, Pusztai Lajos kartársnak 44, Somogyi Irma kartársnő 35 erősítette meg állásában.

Dobó Tamás kizárását egyhangúlag, Magyar Pál 1 ellenében 56 szavazattal, Tüskés Lászlóné kizárását 48 szavazattal 9 ellenében, valamint Szabó Lajosné kizárását egyhangú szavazattal elfogadták a szövetkezet dolgozói.

Kovács Gyula, Szegedi János, Hajma János rehabilitálásához hozzájárultak.

Hozzászólások

Tüskés Lászlóné	Forradalmi Tanács döntését sérelmesnek találja, kifejtette, hogy a DÉFOSZ nem politikai szervezet volt, hanem a kis emberek érdekképviselője, csak annak a rendelkezéseit hajtotta végre.
Dobó Tamás	Hozzászólásában kijelentette, hogy hiba nélkül nincsen ember, és ha meg is kell válnia a szövetkezettől, ezt magára nézve igazságtalannak tartja, de segítségét továbbra is felajánlja.
Magyar Pál	Hozzászólásában előadja, hogy beteg testvéreinek kórházi költségeinek fedezésére arra kényszerült, hogy sokszor nézetei ellen cselekedjen, de rosszindulat ezen keresztül nem vezetett.

Fekete Kálmán a Nemzeti Bizottság titkára üdvözölte a polgártársakat és további jó munkát kívánt.

A Forradalmi Tanács követeléseit az alábbi pontokban foglalta.

1. A szovjet csapatok azonnal vonuljanak ki hazánk területéről.
2. Szabad választás több párt rendszer alapján.
3. Sajtó, szólás, rádió és vallás szabadság.
4. Politikai foglyok azonnali szabadon bocsátása.
5. A reálbérek és nyugdíj járadékok azonnali rendezése.
6. Független szakszervezetet és sztrájk jogot a dolgozóknak.
7. Reális kereskedelmi szerződések kötése.
8. Független, szabad, demokratikus Magyarországot.

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1235/1957. Fekete Kálmán és társai pere. – Két oldal terjedelmű, géppel írt, olvashatatlan aláírásokkal hitelesített tisztázat.

111.

**A Kelebiai Nemzeti Tanács meghatalmazása
Fáskerti István, Horváth Ferenc és Mester Gyula részére
a Kelebiai Földműves-szövetkezet működésének
ellenőrzésére**

Kelebia, 1956. október 31.

A kelebiai Nemzeti Tanács a mai napon megtartott gyűlése folytán meghatalmazza kelebiai lakost, hogy a jelenlegi kelebiai Földművesszövetkezet minden nemű ténykedését felülvizsgálja és a további működésüket ellenőrizze.

Nemzeti Tanács felhívja a még működésben lévő földművesszövetkezet vezetőségét, hogy nevezett működést a legmesszebb menően támogattja, és a rendelkezéseit a kelebiai Nemzeti Tanács utasításai szerint támogassa.

Kelebia, 1956. október 31.

Nemzeti Tanács nevében
Teleki József

jelen felhatalmazás, Fáskerti István, Horváth Ferenc
és Mester Gyula részére lett kiadva.

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Kiskunhalas város és járás. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, hitelesítés nélküli másolat.

**Jegyzőkönyv Érsekcsanád Község Tanácsa
Végrehajtó Bizottságának és Érsekcsanád Község
Nemzeti Bizottságának együttes üléséről**

Érsekcsanád, 1956. [október vége]

Érsekcsanád Községi Tanács VB

Jegyzőkönyv

Készült Érsekcsanád Községi Tanács VB, valamint a helyi Nemzeti Bizottság együttes üléséről.

Jelen vannak: Csere László vb-elnök, Horváth Dezső vb-titkár, T. Szabó István elnökhelyettes, Süke Alajosné, Kiss Dezső vb-tagok.

A Nemzeti Bizottság részéről: Tölgyes János, Szabó Gyula, Kenyeres Lajos és Körmendi György, Csuka Zsigmond.

A helyi rendőrség részéről Földi József körzeti megbízott.

1.) Csere László vb-elnök üdvözli a megjelenteket és megállapítja, hogy a vb-ülés határozatképes, valamint a meghívott Nemzeti Bizottsági tagok is megjelentek.

Csere László vb-elnök javaslatot tesz a napirendi pontokra, amit a községi tanács vb, valamint a Nemzeti Bizottság az alábbiak szerint egyhangúan elfogad.

NAPIREND

1. Házállamosítások ügye
2. Adórendezés
3. Erdőkérdés

1.) Csere László vb-elnök ismerteti az első napirendi pontot és a fentiek együttes véleménye, valamint hozzászólása alapján megállapította, hogy Érsekcsanád községben a házállamosítások törvénysértéssel történtek és ennek alapján együttesen az alábbi határozati javaslatot teszik.

75/1956 VB Határozat

Tekintettel arra, hogy a házállamosítások törvénysértéssel történtek, így a Nemzeti Bizottsággal kiegészített vb-ülés javasolja a Járási Tanács VB-nek, hogy az elkövetett törvénysértéseket számolja fel és a törvénytelenül államosított házakat az államosítás alól mentesítse, illetve ha arra hatásköre nincs, úgy felettes szerveinek tegyen javaslatot. Addig is, amíg a törvényteleniségek

felszámolása megtörténik, együttesen oldják meg a házak kérdését, illetve akik jogtalanul kerültek ki lakásukból intézkedés történik azok visszahe-lyezésére ott, ahol az a közérdeket nem sérti.

2.) A helyi vb és Nemzeti Bizottság kimondja, hogy törvénytelennek tekinti a parasztságot sértő lóadót, a borfogyasztási adót, valamint a kötelező biztosítást úgy tekinti, mint ami a parasztság munkájának folytatását gátolta és ezen keresztül nemzetgazdálkodás szempontjából sem volt egészséges, így javasolja annak eltörlését, valamint a jövedelemadó realizálását.

A helyi Nemzeti Bizottság, valamint a helyi vb együttesen az alábbi határozatot hozta.

76/1956 VB Határozat

A helyi vb és Nemzeti Bizottság együttesen javasolja a felettes szervezeteknek, illetve közvetlen a járási Tanácsnak, hogy a parasztság gazdálkodása érdekében tegyen javaslatot az igazságtalanul kivetett lóadó, borfogyasztási adó, valamint kötelező biztosítás törlése érdekében, és az egész község lakossága tiltakozik a kötelező biztosítás ellen, mely hátráltatta a gazdálkodás menetét, és ugyanakkor realizálja a jövedelemadót, hogy a parasztság egészséges gazdálkodását elősegítsék.

3.) A vb és a Nemzeti Bizottság javasolja, hogy a házállamosítások felszámolásáig, amennyiben az a közeljövőben nem történne meg, január egytől a lakbért a volt tulajdonosnak fizessék.

77/1956 VB Határozat

A vb és a Nemzeti Bizottság együttesen kimondja, hogy a jogtalanul államosított házaknál január 1-jétől a volt tulajdonosnak fizessék a lakbért tekintettel arra, hogy a házállamosítás törvénysértéssel történt.

A községi tanács vb és a Nemzeti Bizottság együttesen megállapítja, hogy a helyi állami gazdaság megalakítása törvénytelenül történt, valamint a megalakításnál is törvénysértések történtek, tekintettel arra, hogy a parasztság a földet nem ajánlotta fel önként és így az törvénysértéssel történt javasolják a helyi állami gazdaság feloszlását.

Ennek érdekében az alábbi határozatot hozta.

77/1956 VB Határozat

A tanács vb, valamint a Nemzeti Bizottság együttes ülésén javasolja a Járási Tanács VB-nak, hogy vizsgálja felül a helyi Állami Gazdaság megalakításának körülményeit – tekintettel arra, hogy ott 8-10 holdas kisparasztoktól és sok embertől elvették a földet, amit az nem ajánlott fel – tehát az nyilvánvaló törvénysértéssel tör-

tént. Az együttes vb s Nemzeti Bizottsági ülés javasolja annak felülvizsgálatát és felosztatását, valamint azt, hogy mindazoknak, akiktől a földet törvénytelenül vették el, azt visszakapják.

K. m. f.

A Községi Tanács VB és Nemzeti Bizottság nevében

Csere László vb-elnök

Horváth Dezső vb-titkár

BKMÖL XXIII. 725/b. Érsekcsanád Község Tanácsának iratai. Végrehajtó Bizottsági jegyzőkönyvek. – Másfél oldal terjedelmű, géppel írt, saját kezű aláírásokkal és „Érsekcsanád Község Tanácsa Bajai járás Bács-Kiskun megye” köriratú, cimer nélküli pecséttel hitelesített eredeti.

113.

Jegyzőkönyv a Bács-Kiskun Megyei Forradalmi Bizottság üléséről

Kecskemét, 1956. november 1.

Nagy [Ottó], az újság szerkesztőség[é]től:

A forradalmi munkástanács megalakult a szerkesztőségben. Azt hiszem, hogy emlékeznek a Petőfi Kör vitákra, ahol Déri és a többi újságírók húzták meg a harangot Rákosi mellett. [sic!] Nekünk nem volt szabad a kezünk. Voltak visszahúzó erők, akik nem engedték, hogy szabadon írjunk, a magyarázatok sokaságát elsüllyesztették. Teljes szívvel és lendülettel akarjuk támogatni az emberek ügyét.

Budavári Antal:

A jelenlegi helyzetünket illetően: 14 napra elegendő papírunk van. Súlyos, hogy a különböző pártok lapjai megindulásával a papírinség tovább fokozódik. 45 000 forintunk van még, ez azonban semmi a lap irányításához. A dolgozók a hírközlés érdekében dolgoznak. Hogy ha már a megyei forradalmi bizottság lapja, a hírközlés érdekében lássanak el gépkocsival bennünket.

Nagy [Ottó]:

Javasolom a teherfuvar munkástanácsnak tagját, Gara Sándort a gépkocsik feletti ellenőrzésre.

Magócsi Géza:

A ma megválasztottakból alakítsunk egy intéző bizottságot. Ebbe inkább kecskemétiak kerüljenek, mert a közlekedési viszonyok bonyolultak. Kérem, hogy 8 tagú intéző bizottságot alakítsunk, ez veszi kezébe s dolgok további intézését.

Hendrei [Rezső]: (Bács-[Kiskun] Megyei Fűszértől)

Az itteni bizottsági tagok kövessenek el mindent, hogy a dolgozók mindenütt vegyék fel a munkát. Hazaárulásnak lehet tekinteni, hogy olyan üzemekben sztrájkolnak, ahol a közszükségleti cikkek hiánya a lakosság nyugalma zavarája. Azt hiszem, hogy az itt lévőknek a véleménye is ez. Arra kérem a megjelent magyar testvéreimet, hogy kövessenek el mindent a sztrájkok megszüntetése érdekében.

[Küldött a Budapesti] Műszaki Egyetem Forradalmi Tanácsától:

Jelen pillanatban nem vagyunk tisztában [azzal], hogy a kecskeméti forradalmi tanácsnak mi a célkitűzése. A másik, mi úgy gondoljuk, hogy nem kellene elvi vitákba bocsátkozni, konkrét feladatokat kellene kitűzni. Tény, hogy mi, a műszaki egyetem fegyverrel a kézben harcoltunk Rákosi és Gerő, meg a szovjetek ellen is. Mi is lőttünk, mert ránk is lőttek. Nem tudom olvasták-e a Műszaki Egyetem nyilatkozatát, melyet a Népújság keddi száma is leközlött. A sztrájkjal kapcsolatosan egyetérték az előttem felszólaló kartárssal. Meg kell néznünk, hogy Magyarországon legnagyobb ideológiai harc a sztrájk. Tény, hogy a szovjet csapatok kivonása azon a napon indult meg, ahogyan az egyes bányászok letették a munkaeszközt, hogy nem dolgoznak addig, amíg a szovjet csapatok tartózkodnak Magyarországon. Ami a vasutasok sztrájkját illeti, azt teljesen helytelennek tartjuk, mert ezzel csupán a népet lázítják.

Magócsi Géza:

A győriek programját magunkévá tesszük, mert ezt éreztük a legforradalmibbnak. Miként lehetne megoldani, hogy a Magyar Távirati Irodának a kiküldöttjét, aki ma is itt volt, ezt el kellene távolítani [sic!]. Itt is gyökeres változást kell hozni. Ádám Etát azonnal el kell távolítani és helyette Virág Istvánt bizzuk meg.

Kérdésem, hogy ki lenne a 8 tag, aki az intéző bizottságban részt venne. Javaslatom, hogy az intéző bizottságból Borszéki [Lajos]t mentsük fel, mert már merült fel kifogás, hogy a DISZ-nél dolgozik. Bognár [Károly]t is mentjük fel, ő kérte, mivel távol van. Meg marad az intéző bizottságban Szabó [?], Magócsi [Géza] és Pataki [Ferenc]. Az ifjúsági küldötkeket ki kell egészíteni. Javaslatom, hogy egészüljék [sic!] ki a fiatalság képviselője egy virtigli paraszt fiatallal. Ezzel a Megyei Ideiglenes Nemzeti Bizottság megszűnt. Most már a tekintetben kell dönteni, hogy póttagjaink közül ki az, aki megérdemli a nép bizalmából, hogy benn legyen.

Az intéző bizottságban maradnak: Berényi Lajos, Hajnal, Bognár [Károly], Szabó József, Szabó Lajos, a mindenkori nemzetőrségi parancsnok, jelenleg Szentkirályi [Frigyes] alezredes.

Nézzük meg, hogy kik lesznek azok, akikkel az ideiglenes forradalmi bizottságot kiegészítenénk. Meggondolandó kérdés úgy az elnök személye, mint a 3 elnökhelyettes. Az elnökhelyettesek kérdését a párt szerint mi közöttünk kell megoldani. Azt döntjük el, hogy a mostani küldöttekből alakítsuk-e ki az intéző bizottságot. Először azt határozzuk el, hogy hány tag legyen az.

Hendrei [Rezső]:

Javaslat, hogy a fegyveres testületeknél párttag nem lehet. Ugyanúgy a bíróságnál is. [A] mi katonáink csak a magyar hazának lehetnek tagjai.

Budapesti egyetemi hallgató:

Döntse el a forradalmi bizottság azonnal, melyek legyenek azok az üzemek, amelyek sztrájkoljanak és melyek, amelyek ne sztrájkoljanak. Véleményem szerint a konzervgyárnak is dolgozni kell.

Magócsi Géza:

Javasolom, hogy a kérdést a városi forradalmi bizottság intézze el.

Dr. Kőrösi [?]:

A sztrájkokkal kapcsolatban: először is termelni kell mindazon üzemeknek, amelyek a megye ellátását biztosítják. Elsősorban Bács-Kiskun megyében alig van olyan üzem, amely feleslegesen termelne. Felesleget termelő gyár megyénkben nincs. Legyen iparunk, amely gyakorlatképes, csak a fő és döntő bevétel folyjon az urániumból. Véleményem szerint termeljen minden üzem, mert az, hogy 24 óra alatt kimenjenek a szovjet csapatok, azt nem lehet. Tehát egy reális határidőt kell megállapítani. Egy hónap vagy két hónap, erről már vita van. A mai naptól legalisan mi általunk fel van a nép fegyverezve, és utánpótlással van ellátva. Állítom, hogy bár vannak a hadseregben ingadozó elemek, mégis a hadsereg legnagyobb része a forradalom mellett áll.

Kovács [?]: ([a] Kecskemét Bank Területi Irodájától)

Ami a gazdasági kérdéseket illeti, egyetértek az előttem felszólaló százados bajtárssal. Nem lehet célunk, hogy ebben az országban gazdasági anarchia üssön ki. Olyan követelésekkel lépnek fel, hogy dupla fizetést adjanak. 2 500 Ft előleget mondogatnak. Ne csak a „Szózat”-ot idézessük. Nem becsteleníthetjük meg Vörösmartyt. Javaslatom, hogy ne nagy körülírásokkal vázoljuk a dolgokat, hanem döntsük el, hogy mi a cél. Én a Kecskemét Bank Területi Irodájának vagyok a vezetője, mint pénzügyi ember. Utolsó éves közgazdász vagyok. Azért mondtam el, mert egyes polgártársak felvetették a bizalmi kérdést.

Arra kérem a forradalmi tanácsot, hogy tényleg mérlegeljük a konkrét teendőket, és gyakorlati intézkedéseket foganatosítsunk. Döntsünk a tekintetben, hogy megengedhető-e, hogy dupla fizetéseket adjunk. A másik, hogy a gyárak tényleg dolgozzanak-e.

A másik kérdés a társadalmi tulajdon védelméről, hogy a társadalmi tulajdon felett a diszponálás úgy történik, hogy az igazgatót kinevezte a felügyeleti szerv. Ez az aláírás be van jelentve a Nemzeti Bankhoz, és ezt produkálja, ha pénzt akarnak felvenni. Akinek az aláírása bent szerepel, azért ötet [sic!] felelősségre lehet vonni, ha nem megfelelően gazdálkodnak a pénzzel.

Budapesti küldöttek:

Országos ellenőrzésen vagyunk kint. Bővebben beszámolunk a budapesti eseményekről. Az első nehéz napok után akormány megalakult, mely részben jelenleg is működik. Legnagyobb rend uralkodik Budapesten. Az oroszok magát a területet elhagyták, magyar katonák karöltve vigyáznak a rendre. A megrongált üzletekből el nem vesz semmi. Budapest lakosságának élelmiszerellátása nem kielégítő. Nagyon kevés vidéki város kapcsolódott be le Budapest ellátásába. Többek között Kiskunfélegyházáról, Szegedről nem tudunk semmit. Azért jöttünk, hogy erről a két helyről vigyünk, de itt se tudtak adni. Újpest lakosságának egy heti kenyérellátásához 20 q burgonyára van szükség. Ahhoz, hogy általában a budapesti munkások sztrájkolnak, ezeknek a közös kenyeret kell biztosítani, ez helyes.

Nem értek egyet azzal, hogy vidéken segélyeket osztanak ki, ahol nem éreztek olyan sérelmet, mint Budapest lakossága. Erősítések érkeznek Budapestre, amelyek a rendet biztosítják az oroszok ellen.

Nehogy azt gondoljuk, hogy a mi kis országunk provokatívan lépjen fel az oroszokkal szemben. A gyakorlati kormány nem az, amit önök tudnak. Kuczka Péter vezetésével alakult egy kormány. Meg akarjuk fékezni azoknak az embereknek forradalmi munkáját, akik nem segítenek a rend helyreállításában. A szovjet csapatok Budapest körül sorakoztak fel, azonban másutt tankok, ütegek állnak, amelyek a parancsra várnak.

Mi tegnapelőtt az újpesti Váci úti részekén teherautót kaptunk el, melyben ávósok voltak. Az ávósok azon morfondíroztak, hogy Mindszentyt biztosabb helyre vigyék.

Az újpesti folyamőr laktanyával felvettük a kapcsolatot, és elindultunk Mindszenty kiszabadítására kedden éjjel. A folyamórség leadta, hogy mi milyen célból kerestük meg. Kocsiba tettük és 9 órára teljesen egészséges állapotban Budavárra, az Úri utcába vittük őt. Szép beszédet mondott. Azt mondta beszédében „nyilván hogy töletek testvéreim már csak a halál fog elválasztani”.

Nem tudom, hogy itt milyen harcok voltak, de tudom, hogy zömét a fiatalság tartotta. Nem tudom, hogy miért ilyen kevés a fiatalság száma. Budapest és Újpest lakossága üdvözlétét küldi és kéri, hogy amennyiben lehet, segítsétek őket minden szinten.

Magócsi [Géza]:

Engedjék meg, hogy megkönnyítsem a dolgot olyan vonatkozásban, hogy esetleg javaslatot tennék, melyik üzemek képviselőjét helyeselném, hogy bent legyen a bizottságban. Egy bank pénzügyi ember, a másik pedig az élelmiszeripari vállalatoknak legyen egy képviselője, hogy ezeken a képviselőkön keresztül tudjunk diszponálni a vállalatok felett. Legyen az ifjúságnak is tagja, legyen továbbá ebbe a bizottságba helye a hírközlő és egyéb vállalatoknak és olyan üzemnek, amelyik üzem most a leglényegesebb feladatokat (vízzel és villannyal való ellátást) szolgálja. Ezzel a javaslattal egyetértetek?

Kiskereskedelem, Tejipar, Mezőker, Állatforgalmi, Földszöv[etkezet], és
Füszért. Válasszunk meg olyan személyeket, akik ellátják a teendőket.
[Nemzeti] Bank részéről: Bányai Endre
Kisker[eskedelmi Vállalat] részéről: Hegedüs Kálmán
Szállító Vállalat részéről: Gara Sándor
Posta részéről: Ambrus László
Ifjúság képviselőjében: Gedei Árpád
Igazságügy részéről: Jenővári László

(Czirkos Mária)
jkv. vez.

FB B. 836/1958. dr. Magócsi Géza pere. Czirkos Mária gépírásos jegyzőkönyve. – Négyoldalas, géppel írt, 1957. június hó 11-én készült, Czirkos Mária aláírásával hitelesített másolat.

114.

**A Bács-Kiskun Megyei
Forradalmi Tanács megbízólevele
Dallos Ferencnek, a megyei tanács
végrehajtó bizottsága elnökének**

Kecskemét, 1956. november 1.

Bács-Kiskunmegyei Forradalmi Tanács
3/1956

Megbízólevél

A Bács-Kiskun Megyei Forradalmi Tanács megbízza Dallos Ferencet és társait, hogy Budapesten tárgyaljanak a megye szénellátása érdekében, és e célból Budapestre, vagy más bányavidékre utazzanak.

Kecskemét, 1956. november 1.

A Megyei Forradalmi Tanács
Intéző Bizottságának elnöke
(Pataki Ferenc)

FB B. 836/1958. dr. Magócsi Géza pere. – Negyedoldalas, géppel írt, saját kezű aláírással hitelesített tisztázat.

A Kecskeméti Rendőrség Forradalmi Tanácsának közleménye a Petőfi Népében

Kecskemét, 1956. november 1.

A kecskeméti rendőrség közli

A kecskeméti rendőrség egyetért és támogatja az Ideiglenes Magyar Nemzeti Kormányt és a független, szabad Magyarorszáért fegyvert fogó szabadságharcosokat.

1. Egyetértünk a kormány határozatával, mely szerint feloszlatja az államvédelmi szerveket. A rendőrség elhatárolja magát a volt államvédelmi szervek tagjaitól. A volt államvédelmi szervek ingóságait birtokba vette, az épületet pedig a helyi önkormányzati szerv rendelkezésére bocsátotta.

2. A honvédség, a rendőrség tagjaiból a munkások, parasztok és értelmiségiekből szervezett nemzetőrségen belül minden erőnkkal, fáradságot nem ismerve, fenntartjuk és biztosítjuk kivívott szabadságunk rendjét, az élet- és vagyonbiztonságot.

3. Követeljük, hogy a hazánkban állomásozó szovjet csapatok azonnal kezdjék meg, s a legrövidebb időn belül fejezzék be kivonulásukat Magyarországról.

4. Kecskeméten a dolgozók és a koalíciós pártok javaslata alapján még a mai nap folyamán alakuljon meg a helyi önkormányzati szerv, és vegye át a vezetést és az irányítást.

5. Kérjük Kecskemét lakosságát, hogy támogassa a Nemzetőrséget, közös erővel és akarattal biztosítsuk szabad, független hazánk biztonságát.

6. A kecskeméti rendőrség Forradalmi Tanácsa felhívja a megye valamennyi rendőri szervét, hogy csatlakozzon a szabadságharcosokhoz, alakítsák meg saját forradalmi tanácsát [sic!]

Kecskemét, 1956. október 31.

A kecskeméti rendőrség
Forradalmi Tanácsa

Petőfi Népe, 1. évf. 2. sz. (1956. november 1.) [2. p.]

**Sándor Béla, a Kisgazdapárt
volt kecskeméti titkárának nyilatkozata
a Petőfi Népeben**

Kecskemét, 1956. november 1.

„Egységes, erős, politikailag és anyagilag erős paraszttársadalom
kialakítására törekszünk” – nyilatkozott Sándor Béla, a Kisgazdapárt
volt kecskeméti titkára

Sándor Béla, a Kisgazda Párt volt kecskeméti titkára 6 éve visszavonult a politikai tevékenységtől. Azóta a megyei tanács hivatalnokaként figyelemmel kísérte az ország életét. Kedden délután Nagy Imre, Kádár János és Erdei Ferenc rádiónyilatkozata után a következőkben fejtette ki véleményét az MTI munkatársa előtt:

– Megfogadjuk Tildy Zoltán felhívását: mi, a Kisgazda párt volt funkcionáriusai újra felemeljük a zászlót, amit az elmúlt években kiütöttek a kezünkből. Tudjuk, hogy különösen Kecskemét környékén, jelentős paraszti tömegek állanak még most is mögöttünk. A legközelebbi jövőben megkezdjük a párt újjászervezését.

Tudjuk, hogy sokkal alaposabban, higgadtabban kell megfogalmaznunk programunkat, mint azt annak idején tettük. Tanultunk azokból a hibákból, amelyeket a koalíciós harcok idején elkövettünk. Programunkat széleskörű vita után, a gazdátársadalom egyetértésben készítjük el, ez még sok szervezőmunkát, alapos megfontolást, a helyzet józan mérlegelését kívánja meg. Annyit azonban máris mondhatok, hogy egységes, erős, politikailag és anyagilag erős paraszti társadalom kialakítására törekszünk. Nem vagyunk hívei a parasztság megosztásának. Az a véleményünk, hogy a parasztság közös gondjait, közös sérelmeit, közös törekvéseit egységesen kell kifejeznünk. Ezért a legszorosabb együttműködést akarjuk megvalósítani a megalakuló parasztpárttal. Arra törekszünk, hogy az új választásokon közös listán induljunk. És programunkat is egységes elvek alapján készítjük el. Minden befolyásunkat latba vetjük az egyéni parasztgazdaságok termelésének és felemelkedésének érdekében, de hívei vagyunk a teljesen önkéntes, minden befolyástól – anyagi és erkölcsi befolyástól mentes szövetkezésnek is.

Mélységes meglepődéssel vettük hírül az új, független magyar kormány megalakulását. Minden törekvésünk az, hogy az új kormányt segítve, a többi pártokkal egyetértésben munkálkodjunk a szép, paraszti jövőendő kialakításán – fejezte be nyilatkozatát Kecskemét volt kisgazdapárti titkára.

Petőfi Népe, 1 évf. 2 sz. (1956. november 1.) [1. p.]

**Kivonat Kecskemét Város
Forradalmi Bizottsága Intézőbizottságának
1956. november 1-jén megtartott ülésén készült
jegyzőkönyvből**

Kecskemét, 1956, november 1.

[...]

[Kivonat] A „Nemzeti Bizottság Intézőbizottságának” 1956. november 1-jén megtartott üléséről.

„Nagy Sándor: Tehát a sztrájkot nem töri meg a posta és vasút engedélyt adunk, hogy a vasút (szintén sztrájkba) egyes vonalait felszabadítjuk, esetleg 2 vonatot indítunk naponta, a posta pedig részleges apparátussal dolgozik.”

„Nagy Sándor javasolja, hogy részleges sztrájkjal be lehet indítani egy célvonatot erre a célra, így a szemet a lakosságnak tudnánk biztosítani. A szén szállításáról a szállító csoport gondoskodik. Ugyancsak javasolja, hogy a tárolt nyersanyagokat fel kell dolgoztatni, ne romoljon el. Az élelmiszerszállítás, fűtőanyag szállítás szabadon megy, valamint a kórházi felszerelések. Más szállítás nincs.”

„Nagy Sándor bejelenti, hogy ma reggel felkeresett bennünket a bank munkástanácsa és azzal a kéréssel fordultak hozzánk, hogy biztosítsunk részére valamilyen gépkocsit, hogy pénzt tudjanak Pestről lehozni, 20 milliót. Ezért vagy a légierő repülőjével, vagy gépkocsit adunk, hogy a pénzt letudják hozni. Javasolom, hogy a városi kommunista pártnál, több mint félmillió forint van. Ezt elveszjük, és amit az üzletek beadtak pénzt, ezzel is biztosítsuk a bankot. A dolgozókat pénz nélkül nem hagyhatjuk, értesítsük a bank személyzetét, hogy mikor indul repülőgép, mert figyelembe véve a mai állapotot, a gépkocsit le tudják tartóztatni.”

[...]⁴¹

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1055/1957. ifj. Nagy Sándor pere. A BM Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság Politikai Nyomozó Osztálya Vizsgálati Alosztálya által készített kivonat a Kecskemét Városi Forradalmi Bizottsága Intézőbizottságának 1956. november 1-jén megtartott üléséről felvett jegyzőkönyvből. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, Balogh Istvánné rendőr őrnök, első osztályú segédtsízt által hitelesített másolat.

⁴¹ A teljes dokumentum tartalmazza a Kecskemét városi Forradalmi Bizottság 1956. október 31-én megtartott alakuló ülése és a Kecskemét Városi Bizottság Intézőbizottsága 1956. november 2-i ülése jegyzőkönyveinek Nagy Sándorra vonatkozó részleteit is. L. a 94. és a 131. sz. dokumentumokat!

**A Kecskeméti Katona József Színház
Forradalmi Bizottsága színészeket bíz meg azzal,
hogy a Kecskeméti Szabad Katona József Rádió
munkáját segítsék**

Kecskemét, 1956. november 1.

Kecskemét Katona József Színház
Forradalmi Bizottsága.

Forradalmi Katonai Bizottság
Repülőtér Pf.
Kecskemét

Megbízuk Sárossi Gábort, színházunk tagját, a „Szabad Katona József” rádió adóhoz ügyintézőnek.
Veszprémi Lászlót, Temes Gábort, a forradalmi bizottság tagjait belső munkatársnak, Csajányi Györgyöt külső munkatársnak és Csicsmán Júliát gépíró-nőnek.

Kecskemét, 1956. november 1.

Csorba István
(Forradalmi Bizottság)
elnök

HL XI. 22/a. B 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Fél oldal terjedelmű, géppel irt, saját kezű aláírással hitelesített eredeti.

**A Bács-Kiskun Megyei Kórház Forradalmi Tanácsa
köszönetet mond a kórház működését segítő
forradalmi szervezeteknek**

Kecskemét, 1956. november 1.

Katona József Rádió, Kecskemét.

A megyei kórház összes betegei és dolgozói nevében ezúton mondunk köszönetet a Katona József Adó és a Kecskeméti Kinizsi Konzervgyár, vala-

mint honvédségünk azon szerveinek, akik felhívásunkra kórházunk gyógyszer és élelmiszer ellátásában haladéktalanul segítségünkre siettek, és ez által kórházunk zavartalan ellátását biztosították.

Kecskemét, 1956. november 1.

Megyei Kórház Forradalmi Tanácsa

HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, „Megyei Kórház Kecskemét” feliratú hosszúpecséttel és két olvashatatlan aláírással hitelesített tisztázat.

120.

A reptér forradalmi katonai tanácsa segítséget kér a kecskeméti repülőtér védelméhez

Kecskemét, 1956. november 1.

A 7912. Katonai Forradalmi Tanácsa felkéri a 9892. Katonai Forradalmi Tanácsát, hogy a reptér védelmét szervezze meg a külső páncélos és páncélelhárító egységek bevonásával, a Kecskemét helyőrségben lévő más fegyverekkel való kapcsolat útján.

A reptér védelmének biztosítása esetén teljes légi biztosítással viszonzozzuk fegyvernemeink segítségét.

A legrövidebb időn belül kérünk felvilágosítást a szovjet hadsereghez való viszonyunkról abban az esetben, ha a reptérre akarnak bejönni.

HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Fél oldal terjedelmű, kézzel írt fogalmazvány.

121.

A Kecskeméti Reptér Forradalmi Katonai Tanácsa követeli a korábbi katonai vezetők kiadatását

Kecskemét, 1956. november [1.]

A Kecskeméti Reptér Forradalmi Katonai Tanácsa [nevében] követeljük a Hadsereg Forradalmi Tanácsától, hogy Gyurkó Lajos vezérőrnagy, Suczin József alezredes, Szabó Sándor őrnagy, Arany László ÁVH-őrnagy, Vági Lajos alezredes hadsereg- és ÁVH-tiszteket fosszák meg rangjuktól, és szólítsák fel a ceglédi szovjet páncélosok parancsnokát, hogy szállítsák át Kecskemétre.⁴²

HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Egynegyed oldalas, kézzel írt fogalmazvány.

⁴² Jack Tibor tizedes írta a felhívást.

122.

Kecskemét Város Forradalmi Bizottságának felhívása a munka felvételére

Kecskemét, 1956. november [1.]

A városi Forradalmi Bizottság felhívása
Kecskemét város dolgozó népe!

Mély felelősséggel nemzetünk és forradalmunk iránt elhatároztuk, hogy a munkát az élet minden területén azonnal megindítjuk, és kérjük a város összes dolgozóit, hogy felhívásunkhoz a munka megindításával csatlakozzanak. A munka megkezdési ideje november 3-a.

A Kecskemét Városi Forradalmi Bizottság

HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Fél oldal terjedelmű, géppel irt, hitelesítés nélküli tisztázat.

123.

A kiskunfélegyházi 27. Lövész Hadosztály Forradalmi Katonai Tanácsának távirata a Magyar Köztársaság Forradalmi Bizottmányának

Kiskunfélegyháza, 1956. november 1.

Magyar Köztársaság Forradalmi Bizottmányának, Budapest

A Kiskunfélegyházai 27. Löv[ész] Hadosztály Forradalmi Katonai Tanácsa kéri, hogy a jelenleg még h[ad]o[sztály]. parancsnok és o[sztály]v[ezető]. h[ad]o[sztály]. pk-ot és pol. o[sztály]v[ezető]. helyettest emelje ki beosztásából, és helyezze őrizetben. Ezt követeli a kiskunfélegyházai Forradalmi Katonai Tanács és a kiskunfélegyházi dolgozók is, akik nem tűrik, hogy ilyen parancsnok, parancsnokok irányítsák a dolgozó nép hadseregét. Részletes indoklásképpen annyit, hogy Bakonyi [Sándor] alez[redes]. és Horváth [István] szds. adott ki olyan utasítást, amely népellenes cselekedet fogalma alá tartozik. Bővebb tájékoztatást és konkrétumokat az őrizetbe vételük után terjesztük [sic!] fel.⁴³

Kiskunfélegyháza, 1956. 11. 01.

27. Löv[ész]. H[ad]o[sztály].
Forradalmi Katonai Tanácsa
Kiskunfélegyháza

HL XI. 22/a. B. 46/1958. Szabadella József és társai pere. – Fél oldal terjedelmű távirat.

⁴³ Erről bővebben l. 1956 Bács-Kiskun megyei kronológiája és személyi adattára. Szerk.: Tóth Ágnes. Kecskemét. 2001. 638. p.

Jegyzőkönyv Kerekegyháza Község Forradalmi Bizottságának üléséről

Kerekegyháza, 1956. november 1.

Kerekegyháza Község Forradalmi bizottságától.

3/956

Jegyzőkönyv

Készült Kerekegyháza Községi Forradalmi bizottságának 1956 évi november hó 1-én 11 órakor megtartott rendes ülésén.

Jelen vannak: Németh László elnöklete alatt: Dr. Bogdán Miklós, Dobroczy Antal, Böndör József, Malecz János, Meleg B. Alajos, Szegedi Pál, Puchardt Győző, Gy. Tóth Pál, Trepák Árpád, Bíró László, id. Oberfrank Ferenc, Veroszte György, Molnár Péter, id. Tóth József, Dr. Kovács Gábor, Csörgő László bizottsági tagok és Kovács István jegyzőkönyvvezető. Locskay Ferenc, Gács Imre karhatalmi.

Németh László elnök üdvözli a megjelent bizottsági tagokat, az ülést megnyitja és megállapítja, hogy az határozatképes.

Németh László elnök ismerteti, hogy a Járási rendelkezés alapján a kerekegyházai forradalmi bizottsága által kijelölt négy személyt kell beküldeni a Járási Forradalmi bizottságához küldöttként, hogy az egyes problémákat stb. megbeszéljék.

Kéri a Bizottságot, hogy jelölje ki a kiküldötteket: A maga részéről javasolja Dr. Bogdán Miklóst, Veroszte Györgyöt, Böndör József bizottsági tagokat és Teilinger Ferenc kívülálló köztisztviselőként lévő dolgozót.

Mivel egyes bizottsági tagok az elfoglaltságuk miatt az értekezleten megjelenni nem tudnak, így a bizottság egyhangúlag a következő személyeket javasolja a bizottság részéről járási kiküldöttként.

Dr. Bogdán Miklós, Böndör József, Dobroczy Antal, Teilinger Ferenc, Puchardt Győző. Puchardt Győzöt ideiglenesen bízta meg a bizottság a nov. 2-i értekezleten való küldöttként, mivel Dr. Bogdán Miklós elfoglaltsága miatt az értekezleten megjelenni nem tud.

Dr. Kovács Gábor javasolja, hogy a mai napon a bizottság testületként koszorúzza meg a hősök sírját.

A Bizottság ünnepi szónoknak Dr. Bogdán Miklóst kéri fel.

Puchardt Győző ismerteti, hogy szerdán nov. 7-én lesz a Budapesten elesett hősök megemlékezésére ünnepélyes szentmise, illetve Istentisztelet mindkét templomban.

Kéri a bizottság tagjait, hogy ezt a község lakosságával tudatosítsák, hogy azon minél többen jelenjenek meg.

Németh László ismerteti, hogy a cukorrépa szállítás a vasútra megtörtént. Mivel azonban a cukorrépa elszállítása jelenleg a vonat miatt nem szállítható, így a cukorrépa átvevő javaslata alapján a bizottságnak oda kell hatni, hogy a prizmákban lévő cukorrépa ne fagyjon meg. Annak kukoricaszárral való letakarását meg kell szervezni. Mivel azonban a cukorrépa átvevőnek pénze egyelőre nincsen, javasolja, hogy a földműves-szövetkezettől kérjünk kölcsön, amely az átvevő aláírásával igazol és annak idején, amikor a cukorrépa szállítás megtörténik, úgy a kölcsönvett pénzt vissza fogja téríteni.

Dobroczkay Antal előadja, hogy a szakember nem javasolja a répa letakarását, mivel az 15-20 fokos hidegeket is kibír, így egyelőre ezzel foglalkozni még nem kell. Lehet, hogy a közlekedés is hamarosan megindul.

Amennyiben azonban az időjárás hidegebbre fordul, úgy a letakarásáról azonnal gondoskodni kell.

Dr. Bogdán Miklós javasolja, hogy a kiküldöttek bent az értekezleten vessenek fel minden problémát a földüggyekkel, fakitermeléssel, vágással kapcsolatosan, hogy ezen a téren tiszta képet lássunk és a szükséges intézkedéseket ennek irányában tudjuk megtenni a község lakossága felé.

Ugyancsak javasolja, hogy a fegyverek ne a rendőrségen legyenek, hanem a Tanácsháza helyiségében kell egy szobát biztosítani, ahol egy szekrényben helyezi el az összes nemzetőrség fegyvereit a közrend biztosítása érdekében.

Javasolja, hogy a karhatalmi szerv azonnal vonja be az összes vadászfegyvert azoktól, akiknél még kint van, mert csak így tudjuk a község egész területén rend és nyugalmat biztosítani.

Felhívjuk Locskay karhatalmi vezető figyelmét, hogy ezen határozatot most pontosan hajtsa végre. Amennyiben ennek nem tesz eleget, úgy gondoskodni fognak a leváltásáról.

Határozat

1. A Forradalmi bizottság egyhangúlag a következő határozatot hozza:
Az 1956. évi nov. 2-án megtartandó járási forradalmi bizottság kiküldöttjeként a következőket jelöli ki:
Dr. Bogdán Miklós, Böndör József, Dobroczkay Antal, Puchardt Győző, és Teilinger Ferenc.
A Bizottság felhívja a kiküldötteket, hogy Kecskeméti Járási forradalmi bizottság ülésén nov. 2-án jelenjenek meg.
A városba való beszállítására a gépállomást kérjük fel.
2. A Bizottság felhívja Furdan János cukorrépafelelős figyelmét arra, hogy a cukorrépa átvételét továbbra is zökkenőmentesen biztosítsa. Hasson oda, hogy amennyiben az idő hidegebbre fordul, úgy a prizmába rakott cukorrépa letakarására az Fm. szövetkezettől kölcsönként 2000 Ft értékben vásárolt kukoricaszárral biztosítsa, ne hogy fagyás, vagy rothadás forduljon elő.

3. Felhívja a bizottság a kiküldöttek figyelmét arra, hogy a járási értekezleten a földügyek, vágási ügyek, faügyek stb. végrehajtását kérdezzék meg, hogy ezen a téren a szükséges intézkedéseket a lakosság érdekében meg tudjuk tenni, az ...mezés és az ügykezelés vonalán fennakadás ne fordul elő.
4. A Bizottság utasítja Locskay Ferenc és Gács Imre karhatalmi felelősöket arra, hogy a fegyvereket, melyek a nemzetőrség tulajdonát képezik, a tanácsházán a 7-8 szobában elhelyezett szekrényben tárolják.
Utasítja a bizottság Locskay Ferenc karhatalmi felelőst arra, hogy a vadászfegyvereket és mindennemű más fegyvert vonjon be személyre való tekintet nélkül, mivel csak így tudjuk teljes egészében biztosítani a rend és a nyugalmat.
5. A Bizottság felkéri a bizottság minden egyes tagját, hogy délután a temetőben a névtelen hősi síroknál emlékezzen meg a szabadságunkért elesett hősookról.
Az ünnepi beszéd elmondásával Dr. Bogdán Miklóst bizza meg a bizottság.
A koszorút a költségvetés terhére kell biztosítani.

K. m. f.

Kerekegyháza, 1956. november hó 2-án

Németh László
elnök

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1353/1957. Bogdán Miklós és társai pere. – Kétoldalas, géppel írt, saját kezű aláírással hitelesített tisztázat.

125.

Jegyzőkönyv
Kerekegyháza és Vidéke Körzeti Földműves-szövetkezet
Forradalmi Munkástanácsának megválasztásáról

Kerekegyháza, 1956. november 1.

Jegyzőkönyv

Készült Kerekegyháza és Vidéke Körzeti Fmsz Központi Irodájában 1956. november 1-jén.

Jelen vannak: fmsz 37 dolgozója.

Tárgy: Forradalmi Munkás Tanács megválasztása.

A földműves-szövetkezet dolgozói titkos szavazással a következő dolgozókat választotta meg [sic!]. Cseh Zsigmond, Faragó János, Tuman Károly, Borbély József, Palla Lajos, Barra István, Garzó József, Gyurkovics Erzsébet.

A megválasztott Forradalmi Munkás Tanács a dolgozókkal egyetértésben a következő javaslattal és kéréssel fordul a Községi Nemzeti Forradalmi Bizottsághoz, hogy azt az illetékesek felé továbbítani és a helyi vonatkozásra tartozó igényünket végrehajtani szíveskedjenek.

1. Csatlakozunk mind azon vállalatok és üzemek forradalmi Munkás Tanácsaihoz, akik azt követelik, hogy a szovjet csapatok hazánk területéről a kivonulást azonnal kezdjék meg.
2. Kérjük, hogy Nagy György volt községi párttitkárt, aki nem Kerekegyházi lakos és aki úgy a község lakosainak és nem utolsó sorban a földműves-szövetkezet dolgozóinak ellensége, a község területéről záros határidőn belül küldjék el a szülőföldjére. Ezen kérésünkkel a községben fennálló rendet és nyugalmat óhajtjuk biztosítani.
3. Mint kereskedelmi dolgozók kérjük, hogy fizetésünket a jelenlegihez képest úgy emeljék, hogy az az emberhez méltó életszínvonalat biztosítsa, valamint azon munkások és dolgozók fizetésének emelését, akik családjainak életfenntartásához a létminimum sincs biztosítva.

K. m. f.

Forradalmi Munkás Tanács tagjai és földműves-szövetkezet dolgozói.

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1353/1957. Bogdán Miklós és társai pere. – Háromnegyed oldal terjedelmű, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztazat.

126.

**Kunfehértó Község Forradalmi Bizottsága értesíti
Bálint András volt vb-titkárt
munkaviszonyának megszűnéséről**

Kunfehértó, 1956. november 1.

Községi Forradalmi Bizottság
Kunfehértó
257/1956.

Tárgy: Értesítés a munkaviszony megszűnéséről

Bálint András
Kunfehértó

Kunfehértó község Nemzeti Forradalmi Bizottsága megállapítja, hogy Bálint András volt vb-titkár Kunfehértó község dolgozó népének bizalmát elvesztette a sztálinizmus hű kiszolgálásának alkalmával és további munkájára a tanács apparátusában igényt nem tart.

Továbbá felszólítja nevezettet, hogy a szolgálati lakást, melyet még lefoglalva tart, 1956. nov. 15-ig adja át a Kunfehértói Forradalmi Bizottságnak.

Kunfehértó, 1956. november 1-jén.

Lukács László
(Forradalmi Bizottság elnöke)

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. 1. dosszié. Kiskunhalas város és járás. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, hitelesítés nélküli másolat.

127.

A Bács-Kiskun Megyei Tanács Forradalmi Bizottsága élelmiszert küld a budapesti felkelőknek.

Kecskemét, 1956. november 2.

Bács-Kiskunmegyei Tanács Forradalmi Bizottsága

Hűtőház.
Kecskemét.

A megyei forradalmi bizottság utasítja, hogy a budapesti Corvin Forradalmi Bizottság részére 20 q sertéshúst szolgáltatassanak ki. A sertéshúst a megyei kereskedelmi osztály dolgozója, Molnár Géza veszi át.

Kecskemét, 1956. november 2.

(Pataki Ferenc)
Forradalmi Bizottság tagja

FB B. 836/1958. dr. Magócsi Géza pere. – Negyedoldalas, géppel írt, saját kezű aláírással hitelesített tisztázat.

128.

**A Corvin Forradalmi Tanács nyugtája
az élelmiszerszállítmány átvételéről**

Budapest, 1956. november 2.

Nyugta

A mai napon a Corvin Forradalmi Tanácsa nevében a Kecskeméti Forradalmi Tanácstól 20 q fagyasztott sertést átvettem. Ezen nyugta igazolásul szolgál.

B[uda]pest, 1956. november 2-án.

Ö. Nagy János

FB B. 836/1958. dr. Magócsi Géza pere. – Negyedoldalas, kézzel írt, saját kezű aláírással hitelesített tisztázat.

129.

**A Magyar Közellátási Kormánybiztosság utasítása
a Bács-Kiskun Megyei Forradalmi Bizottságnak**

Budapest, 1956. november 2.

Magyar Közellátási Kormánybiztosság
Budapest

Bács-Kiskunmegye Ideiglenes Forradalmi Bizottsága

Kérem, hogy a különböző budapesti szervek részéről közvetlenül a bizottsághoz érkező élelmiszerkérelmeket kizárólag a Közellátási Kormánybizottság ellenjegyzése alapján teljesítse.

Budapest, 1956. november 2.

(Vas Zoltán)
a Kormánybizottság elnöke

FB B. 836/1958. dr. Magócsi Géza pere. – Negyedoldalas, géppel írt, saját kezű aláírással hitelesített tisztázat.

130.

**A Bács-Kiskun Megyei Forradalmi Tanács
megbízólevele Dallos Ferencnek, a megyei tanács
végrehajtó bizottsága elnökének**

Kecskemét, 1956. november 2.

Bács-Kiskunmegyei Forradalmi Tanács
3/1956

Megbízólevél

A Bács-Kiskun Megyei Forradalmi Bizottság megbízza Dallos Ferencet, a forradalmi bizottság dolgozóját, hogy a megye gazdasági ügyeibe eljárjon Budapesten, vagy az ország más területén.

Kecskemét, 1956. november 2-án.

(Pataki Ferenc)
Forradalmi Bizottság tagja

FB B. 836/1958. dr. Magócsi Géza pere. – Negyedoldalas, géppel írt, saját kezű aláírással hitelesített tisztázat.

131.

**Kivonat a Kecskemét Város
Forradalmi Bizottsága ülésén készült jegyzőkönyvből**

Kecskemét, 1956. november 2.

[...] ⁴⁴

A Kecskeméti „Városi Bizottság” Intézőbizottságának 1956. november 2-i üléséről felvett jegyzőkönyvből kivonat.

„Nagy Sándor: A sztrájkkal kapcsolatban helyes, hogy a munkát felvegyék, és foglalkoztassuk az embereket, de egy bizonyos határidőt kikötünk, amint a honvédség kikötötte a december 31-et. Amennyiben nemzetközi biztosítékot kapunk arra, hogy a szovjet csapatok elhagyják Magyarországot, hajlandók dolgozni. A kormány kiadott egy nyilatkozatot, hogy tárgyalta a Szovjettel, ezt el is fogadjuk. De egy általános sztrájkkal felelünk, ha dec. 31-ig nem teljesítik.”

⁴⁴ A teljes dokumentum tartalmazza a Kecskemét Városi Forradalmi Bizottság 1956. október 31-én megtartott alakuló ülésén és a Kecskemét Város Forradalmi Bizottsága Intézőbizottságának 1956. november 1-jén megtartott ülésén készült jegyzőkönyvek Nagy Sándorra vonatkozó részeit is. L. a 94. és a 118. sz. dokumentumokat!

„Nagy Sándor: Vannak problémák, melyeket menetközben felvetettek felém, többek jöttek hozzánk ilyenekkel, hogy a honvédtiszteket a lakásukból a tulajdonos ki akarta szórni. A sajtóban közzé kell tenni, hogy ilyen ne történjen. A sajtóban helyes volna közzé tenni, hogy lakást önkéntesen elfoglalni nem lehet, csak a Nemzeti Bizottság kiutalása után történhet benne változás. Aki kiutalás alapján jogosan van a lakásban, azt kitenni nem lehet. A lakás problémák megfognak oldódni.

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1055/1957. ifj. Nagy Sándor pere. A BM Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság Politikai Nyomozó Osztálya Vizsgálati Alosztálya által készített kivonat a Kecskemét Város Forradalmi Bizottsága Intézőbizottságának 1956. november 2-i ülésén felvett jegyzőkönyvből. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, Balogh Istvánné rendőr irnok, első osztályú segédtitst által hitelesített másolat.

132.

Homoki Józsefnek, a Kecskeméti Lapok felelős szerkesztőjének írása a lap újraindítása alkalmából

Kecskemét, 1956. november 2.

Isten

nevében újtára indítjuk a mai napon újra a Kecskeméti Lapokat. A Mindenható neve úgy ragyog ennek az igénytelen, alázatos pár sornak homlokán, mint a télbe dermedt havasi szikla ormán az első tavaszi napsugár, mint a beethoveni szimfónia csúcán a trillázó öröm, mint a Megváltás dicsfénye a porig gyalázott gyehenna, a százszor, ezerszer, százezerszer átszenvedett pokol minden szenvedése felett. Első szavunk a hálaadásáé [sic!] a Magyarok Istene felé, Aki meghallgatta rimánkodásunkat, mikor azt rebegettük esdekelve, eget ostromló könyörgéssel: „Nyújts feléje védő kart, ha küzd ellenség-gel...”

Isten után Isten legcsodálatosabb teremtménye, az örökre halhatatlan magyar ifjúság tündöklő neve az, amely előtt meg kell hajtani fejünket. Az a magyar ifjúság, amelynek szíve kopott honvédzubbony alatt, csapzott hajú egyhetesszakállas [sic!] munkások elnyűtt ruhája alatt, aranyos, kamaszos szöszkefürtű sihederfiúk gyermekes mackóruhája alatt, ártatlan gyermeklánykák játékos ábrákkal díszített iskolásköténye alatt, drága édesanyánk szerető lelkét idéző anyák, asszonyok egyszerű munkaruhája alatt ezekben a világtörténelmi napokban dobogott és egyszerűen szemébe nevetett a halálnak, több mint aminek kifejezésére szó van a magyar, vagy a világ bármelyik nyelve szótárában. A világ egyik legkisebb népe egyik napról a másikra a világ legnagyobb népévé lépett elő, örök becsületet szerezve újra a magyar névnek. Mi, akik az ő vérük hullása árán szabad, független magyar nemzet-

nek itt maradtunk, legkevesebb, ha ma ezt tehetjük: földig borulunk és áldó imádság mellett mondva el szent neveiket, még az ezer éve megszokottnál is panaszosabban imádkozunk, legyen meg a Te akaratod...

Isten és szent mártírjaink után az élő, az ember, az élő magyar ember az, akit aggodó reménységgel keres a csodák csodájaként megmaradt magyar ember töprengve gondolkodó elméje. Az isteni Gondviselés áldása és a legendás októberi hősök öröksége olyan roppant kötelességeket ró ránk, élőkre, amelyek teljesítésén vagy nem teljesítésén a nagyvilág és a történelem előtt most tesz vizsgát a magyar: felléphet-e a legfelsőbb osztályba újabb ezer évre.

Az ország vezetőihez fordulunk. Nem kérjük most már az elkoptatott régi talpnyaló, hízelkedő szólamokkal, hogy tegyenek meg mindent a sír szélén feltámasztott ország érdekeinek megmentésére tüzzel-vassal, foggal-körömmel való, éjszakát nappallá, nappalt éjszakává tevő, csüggedést és fáradtságot nem ismerő munkával, hanem kimondjuk fejükre a szent áldást vagy a poklok mélységére küldő, gyalázó átkot: Úgy éltesse őket az Isten és úgy adjon nekik boldogságot itt ezen a földön és ott a túlvilágon, hogy nyíltan, egyenesen és becsületesen meg is akarják valósítani mindazt amit most ígérek.

És Te, Kecskemét népe, áldva áldott szülővárosunk megtiport színmagyar lakossága, akihez nap-nap után magyar szívvel, kicsorduló magyar szívünk nyíltságával, magyar becsületességével írjuk mi kecskemétiak, Nektek, Kecskemétieknek, ezt az újságot, mutasd meg, hogy a legmagyarabb magyar város becsülettel áll helyt Árpád apánk fiainak ezen a helyen kiontott vérével számára örökre kijelölt örhélyén. Áll és vigyáz a magyar életre, az újabb csodákat ígérő magyar jövőre, most és mindörökkön örökké!

Amen.

Homoki József

Kecskeméti Lapok, 89. évf. 1. sz. (1956. november 2.) [1. p.]

133.

A Kecskeméti Szabad Katona József Rádió bejelentése

Kecskemét, 1956. november 2.

Itt a Szabad Kecskemét Katona József Rádiója a 485 méteres középhullámon. Figyelem! Figyelem!

Felkérjük az összes szabad rádióállomást és minden hallgatónkat, hogy nagyon figyeljék adásunkat, mert rövidesen rendkívül fontos híreket mondunk, és bejelentéseket teszünk!

Figyelem! Figyelem! Kérjük a Szabad Kossuth, Petőfi, Szabad Borsod, Győr, Békéscsaba, Szombathely, Veszprém adókat, közöljék adásukban azonnal, hallották-e felhívásunkat!

HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt fogalmazvány.

134.

**A Szabad Katona József Rádió vezetősége
kéri a többi forradalmi rádiót,
hogy adásukat vegyék át, és továbbítsák**

Kecskemét, 1956. november 2.

Itt a Szabad Kecskemét Katona József Rádiója beszél a 485 méteres középhullámon! Kérjük, hogy üzeneteinket és fontos közléseinket a Szabad Kossuth Rádió, a Szabad Petőfi Rádió, a Szabad Győr adóállomása, a Szabad Miskolci Adó, a Szabad Székesfehérvári Adó és a ma magindult Békéscsabai Viharsarok adóállomás vegye át, és közvetítse!

A Szabad Kecskemét Katona József Rádió vezetősége.⁴⁵

HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Egynegyed oldalas, géppel írt fogalmazvány.

135.

**A Szabad Katona József Rádió utasítást kér a kecskeméti
repülőteret megszálló szovjet páncélosok ügyében**

Kecskemét, 1956. november 2.

Figyelem! Szabad Kossuth Rádió, figyelem!
Azonnali intézkedést kérünk repülőtereinknek a szovjet páncélosok által történt megszállása ügyében! Késlekedésük függetlenségünket és embereink életét veszélyezteti!

HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Egynegyed oldalas, kézzel írt fogalmazvány.

⁴⁵ A vélt szovjet támadás miatti kétségbeesett felhívásokat Gáti Antal főhadnagy írta, és olvasta be.

136.

A Szabad Katona József Rádió felhívása az ENSZ-hez

Kecskemét, 1956. november 2.

Figyelem!

Felhívással fordulunk az ENSZ világszervezetéhez, hogy azonnal üljenek össze a magyar semlegesség ügyében! A magyarországi repülőterek szovjet páncélosok által történt megszállása népünk semlegességét veszélyezteti!

HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Fél oldal terjedelmű, kézzel írt fogalmazvány.

137.

A Szabad Katona József Rádió bejelenti, hogy a repülőtér katonái ellenállnak a szovjet páncélosoknak

Kecskemét, 1956. november 2.

Figyelem! Figyelem!

Felhívás Magyarországhoz és a világ valamennyi nemzetéhez!

A repülőteret körülvették az orosz csapatok. Magyarok! Egész Magyarország népe! Támogassátok igaz harcunkat! Siessetek segítségünkre! A repülőtér ellenáll!⁴⁶

HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Fél oldal terjedelmű, kézzel írt fogalmazvány.

138.

A Szabad Katona József Rádió bejelenti, hogy a magyar repülőtereket szovjet páncélos egységek körbezárták

Kecskemét, 1956. november 2.

Értesítjük a szabad rádiókat, magyar hazafiakat és a kormányt, hogy az összes repülőtereinket szovjet páncélos egységek körbezárták. Közöljük a győri rádióállomással, hogy repülőterünkre szovjet repülőgépek eddig még nem szálltak le semmilyen célból.

⁴⁶ A felhívást oroszul is beolvasták a rádióba.

Figyelem!

Felhívjuk a budapesti ENSZ-küldöttség vezetőjét és a szovjet katonai attachét [sic!], hogy azonnal vizsgálják ki a repülőtereink elfoglalásának ügyét, mert támadás esetén fegyverrel védjük meg a repülőterünket!

A Kecskeméti Forradalmi Katonai Tanács

HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Egy és egynegyed oldalas, kézzel írt fogalmazvány.

139.

**A kecskeméti rádió bejelenti,
hogy a repülőtér forradalmi katonai tanácsa
végrehajtja a kormány utasítását,
és nem lő a kecskeméti repülőteret megszálló
szovjet páncélosokra**

Kecskemét, 1956. november 2.

Itt a Szabad Kecskemét Katona József Rádiója!

A magyar kormány közölte velünk, hogy a szovjet egységek célja csak a repülőterek katonai célpontjainak megszállása, hogy ezzel kivonulásukat biztosítsák.

A városokon csupán keresztül vonulnak, így tehát Kecskemét város lakói is nyugodjanak meg, és térjenek nyugovóra, semmilyen veszély nem fenyegeti őket.

Előző hírünket fenntartjuk, mert a kalocsai, taszári, sármelléki reptereinket a szovjet csapatok körülzárták. Közöljük továbbá, hogy a kalocsai repterre szovjet páncélos egység vonult be.

A kormány bejelentése szerint semleges állam vagyunk. A kormány utasítását végrehajtjuk, nem lővünk.⁴⁷

HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt fogalmazvány. Az utolsó bekezdés szövegét kézzel írták a dokumentumhoz.

⁴⁷ A szovjet támadás cáfolatát Ráczy Gyula százados olvasta be a rádióba.

**A Kecskeméti Gépgyár Forradalmi Munkástanácsa
a Szabad Katona József Rádióban kér segítséget
a termelés beindításához**

Kecskemét, 1956. november 2.

A Kecskeméti Gépgyár kívánságai a munka felvételéhez:

A folyamatos munka felvételéhez nélkülözhetetlen anyagok:

géptörödék, gázolaj, pakura.

Jelenlegi készletünk géptörödekből maximum 4 napra, a gázolaj a beinduláshoz sem elég, a pakura 1 napra.

A munkát fel akarjuk venni. A kevés anyagot nem látjuk célszerűnek elpazarolni a folyamatos utánpótlás biztosításáig.

Azt sem tudjuk, hogy az igények mennyiben változtak.

Tudnunk kell az újabb igényeket, mert a régi szerződések teljesítése, illetve az azokra való öntvénygyártás lehet, hogy ma már idejét múlta.

Kérjük a Szabad Kecskemét Katona József Adóját, adja le közlésünket, melytől azt várjuk, hogy mindazok, akik tudnak, segítségünkre lesznek mind az anyag biztosításában, mind a megfelelő igények közlésében. Felettes hatóságunk: a Kohó- és Gépipari Minisztérium, Bp. Október 6. u. 2.

Kecskemét, 1956. november 2.

A Kecskeméti Gépgyár
Forradalmi Munkástanácsa

HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, hitelesítés nélküli tiszttáza.

**A Szabad Katona József Rádió, a Kecskeméti Repülőtér
Forradalmi Katonai Tanácsa és Kecskemét munkásainak
felhívása a dolgozó parasztsághoz**

Kecskemét, 1956. november 2.

Felhívás parasztjainkhoz a kecskeméti piacon kialakult drágaság letörésére!

Hős ifjúságunk, munkásosztályunk és a dolgozó nép kivívta dicsőséges forradalmát. A forradalom győzött, de ahhoz, hogy valóban győzzön meg is kell tartani azt. Ehhez kell hozzájárulnotok dolgozó parasztok.

Ne engedjétek meg, hogy a piaci árak egyesek által való indokolatlan felemelése népünk elégedetlenségét váltsa ki, mely gazdasági nehézségekhez vezet. Számoljatok fel minden kísérletet, mely a piaci árak (további) emelkedéséhez vezethet. Legyetek hős ifjúságunk és munkásosztályunk szövetségesei a forradalom győzelmének végleges kivívásában. Segítsétek őket harcukban, mert ők a Ti érdekeitekért is harcolnak. Ennek eredménye képpen [sic!] törölje el kormányunk a beadási kötelezettséget.

Parasztok! Ezt kéri Tőletek a Szabad Kecskeméti Katona József Rádió, a Kecskeméti Repülőtér Forradalmi Katonai Tanácsa és Kecskemét munkásai.

HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Másfél oldalas, kézzel írt fogalmazvány.

142.

A Független Kisgazdapárt Bács-Kiskun megyei vezetőségének nyilatkozata a Szabad Katona József Rádióban

Kecskemét, 1956. november 2.

A Független Kisgazdapárt megyei vezetőségének nyilatkozata

A Bács-Kiskun megyei szervezet üdvözli és helyesli a kormánynak az ország semlegessé nyilvánítását. Helyesli a Varsói Szerződés felmondását.

A megyei vezetőség bejelenti, hogy a Független Kisgazda Párt a megye területén a párt szervezését megkezdte. Felhívja azokat, akik velünk együtt éreznek, hogy lépjenek be a Kisgazda Pártba, illetve újítsák meg tagságukat.

A megyei pártközpontot és a már megalakult szervezeteket a lakosság minden rétegéből nagy lelkesedéssel és örömmel keresik fel. Nagy a lelkesedés különösen a parasztság részéről.

A megyei pártszervezet vezetősége kéri a kormányt az általános, egyenlő és titkos választások mielőbbi kiírására.

A megyei párt szervezet minden magyar általános érdek terén együtt kíván működni minden becsületes magyarral és minden más demokratikus párttal.

Ilyen általános magyar ügynek a tartjuk a kivívott szabadság megtartását, a teljes függetlenség kivívását és a semlegességet.

Luszka Emil
pártelnök

dr. Révész László
volt országgyűlési képviselő

HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Háromnegyed oldalas, géppel írt, Luszka Emil aláírásával hitelesített tisztázat.

**A Kecskeméti Repülőtér
Forradalmi Katonai Tanácsának közleménye
a Szabad Katona József Rádióban**

Kecskemét 1956. november 2.

Az elmúlt napokban sok emberben felmerült ez a kérdés, vajon visszatérnek-e a horti [sic!] rendszer földesurai, bankárosai és gyárosai.

Nem térhetnek vissza. Mert forradalmi ifjúságunk és dolgozó népünk éppúgy harcol ellenük, mint ahogy harcol Rákosi–Gerő diktatúrája ellen.

Mi valóban kizsákmányolás mentes szocialista demokráciát akarunk. Ezért hullott a sok vér a pesti uccákon [sic!]. Ne reménykedjenek a földesurak és a régi hortista katonatisztek, akik a nép nyakán ültek és szívták a nép vérért.

Külpolitikánkban határozottan kiállunk országunk függetlensége és semlegessége mellett.

Nem akarunk más államok belügyeibe sem katonailag sem politikailag, sem gazdaságilag beavatkozni. De ugyanezt elvárjuk más államok részéről is.

Kecskeméti Repülőtér Forradalmi Katonai Tanácsa

Hírek után és záraskor ismételni

HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, hitelesítés nélküli tiszttáza. Az utolsó sort kézzel írták a dokumentumhoz.

**Kecskemét Város
Forradalmi Bizottságának közleménye
a kecskeméti rádióban
a kijárási tilalom megszüntetéséről**

Kecskemét, 1956. november 2.

Közöljük Kecskemét város dolgozó népével, hogy a kijárási tilalom hivatalosan megszűnt, de kérjük a lakosságot, hogy 18 óra után lehetőleg ne tartózkodjon az utcán.

Kecskemét Városi Forradalmi Bizottság

HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Rövid terjedelmű, géppel írt másolat.

145.

**Kecskemét Város
Forradalmi Bizottságának közleménye
a Szabad Katona József Rádióban
a tanítás megkezdéséről**

Kecskemét, 1956. november 2.

Kecskemét város valamennyi közép és alsófokú iskolájában a tanítás november 5-én, hétfőn megindul.

Kecskemét Városi Forradalmi Bizottság

HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Rövid terjedelmű, géppel irt másolat.

146.

**A Kecskeméti Gépgyár Munkástanácsának felhívása
a kecskeméti rádióban
az áremelkedés megfékezése érdekében**

Kecskemét, 1956. november 2.

A Kecskeméti Gépgyár felhívása
Kecskeméti dolgozók, polgártársak!
Ne vásároljatok a megszabott áron felül. Tiltakozzatok a spekulánsok, üzerek piaci garázdálkodása ellen.
Dolgozó parasztok! Velünk érzésteget bizonyítjátok, ha nem váltok árdrágítóvá.

Kecskeméti Gépgyár Forradalmi Tanácsa

HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – Fél oldal terjedelmű, géppel irt, hitelesítés nélküli tisztázat.

**Baja Város Forradalmi Nemzeti Bizottsága
személyi kérdésekben hozott határozatát közli
a Baja Város Tanácsa Munkástanácsának elnökével**

Baja, 1956. november 2.

Baja Városi Tanács Munkástanácsa Elnökének
Baja

A Bajai Forradalmi Bizottság 1956. november 2-án tartott ülésén a városi tanács hivatali apparátusában az alábbi dolgozókra vonatkozó határozatot hozta:

Kecskés Sándor elnökhelyettes leváltását határozta el egyhangúlag, mivel szakmai tudása nem megfelelő vezetői állásra.

Bódy Tibor vb-titkár leváltását, mivel a titkári állást nem tartják szükségesnek. A jelenleg helyettesítő Tinusz Kálmánt valamelyik tanácsi vállalatnál helyezik el.

Bódy Tibor leváltását azért is szükségesnek tartják, mert szakmai téren nem megfelelő.

Gellei Albert az ig[azgatási]. osztály vezetői állásából történő leváltását döntötték el és egy kisebb beosztásba tételét határozta el a bizottság, mivel az osztályvezetői állást szakképzett személynek kell betölteni (jogász).

Rácz Ferenc r. büntetőbíró leváltásra javasolta a bizottság, mivel nem szakképzett. Addig is, amíg megfelelő személyt állítanak be ezen munkakörbe, megbízza a bizottság Horváth Györgyné előadót az ügyek intézésével.

Dr. Hamvas József jelenlegi pü. osztályvezetőt meghagyásra javasolják és határozták el.

Major Ferenc költségvetési csop. vezetőjének meghagyását határozták el.

Dr. Vágvölgyi Ferenc eü. osztályvezető meghagyását határozták el. Nevezett az elnöki tisztséget ideiglenesen tölti be, amint megfelelő vezetőt beállítanak, azonnal átveszi az eü. osztály további vezetését.

Bencze Lajos meghagyását határozták el.

Makk Ferenc lakásügyi előadó azonnali elbocsátását határozta el a bizottság, munkájára tovább nem tartanak igényt.

Folcz Antal ipari o. vezetőjének leváltását határozta el a bizottság. Szóba került az a javaslat, hogy esetleg az ipari és kereskedelmi osztályt egybevonják, mint volt is.

Albert József meghagyását határozta el a bizottság, aki továbbra is a kereskedelmi csoportot vezeti.

Kiss István meghagyását határozták el, azonban szükségesnek tartja a Nemzeti Bizottság, hogy Nagy András jelenlegi beosztásában az osztályt irányítsa és vezesse. Kiss István továbbra is jelenlegi munkáját végezze.

Szalai József mezőgazdasági. o. vezetőjének leváltását határozta el a bizottság.

Dombóvári József mezőgazdasági osztály dolgozójának leváltását határozták el.

Horváth János főállattenyésztő leváltását határozta el a bizottság. Vezetőnek ideiglenesen Lukács Bélát bízzák meg.

Begyűjtési hivatal a legújabb rendelet szerint megszűnik, mivel a begyűjtést eltörölték. A hivatal dolgozóiból más munkakörbe történnek majd beosztások, az átszervezés következtében.

Helyi József a tervosztály vezetőjének leváltását határozták el, egyébként sem tartja a bizottság szükségesnek a tervosztály működését.

Szeles Józsefné szem[élyzeti]. vezető leváltását határozták el, aki egyébként is már eltávozott. Nevezett férje ávós tiszt volt.

Nagy Károlyné ker[eskedelmi]. előadó leváltását határozták el.

Bakos Jánosné adóü[gyi]. csop. dolgozójának leváltását határozta el a bizottság.

Romsics Lászlóné statisztikus elbocsátását határozza el.

Felkéri a Forradalmi Nemzeti Bizottság dr. Vágvölgyi Ferenc elnököt, hogy a fentiekre vonatkozólag a szükséges intézkedést tegye meg és a határozatot hajtsa végre.

Baja, 1956. november 2.

Dr. Antóny János s. k.
Forr. Nemz. Biz. elnöke

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. – Másfél oldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli másolat.

Jegyzőkönyv Kerekegyháza Község Forradalmi Bizottságának üléséről

Kerekegyháza, 1956. november 2.

Kerekegyháza Község Forradalmi Bizottságától.

4/956

Jegyzőkönyv

Készült Kerekegyháza Község Forradalmi Bizottságának 1956. évi november hó 2-án reggel 8 órakor megtartott ülésén.

Az ülés helye: Községi tanácsháza 1-es számú szobájában.

Jelen vannak: Németh László elnökle alatt: Dobroczkay Antal, Böndör József, Malecz János, Meleg B. Alajos, Trepák Árpád, Molnár Péter, Csörgő László, Tanú Mihály, Gy. Tóth Pál, Puchardt Győző, Dr. Bogdán Miklós, Gabnai Ernő.

Németh László elnök üdvözlöli a megjelent bizottsági tagokat, az ülést megnyitja, megállapítja, hogy az határozatképes.

Felkéri Böndör József bizottsági tagot, hogy számoljon be a járási Forradalmi bizottság kiküldöttei által megtartott ülésről.

Böndör József bizottsági tag részletesen ismerteti a járási forradalmi bizottság ülésének lefolyását, amelyen igen nagy viták voltak. A járási forradalmi bizottság elnökévé Dorogi Károlyt választották meg, titkárnak pedig Hajek Lászlót.

Simó Tibor Járási Pártbizottság titkárát nem választották be a bizottságba.

Böndör József javasolja, hogy a község dolgozóinak ellátása érdekében ha szükséges, mérszáros munkaerő segítségét kell biztosítani, nehogy a húselletás terén hiányosságok, akadályok merüljenek fel.

Dr. Bogdán Miklós ismerteti, hogy a karhatalom idáig nem volt megfelelő kézben, mivel igen sok részeg, nem megfelelő ember kezében voltak a fegyverek. Az elnök javaslata alapján a parancsnokságot Bán Ferenc, a helyettes szerepet pedig Molnár Imre és Ötvös Imre vette át, akik teljes felelősséggel tartoznak azért, hogy a fegyverek kiadása, valamint a község közbiztonsága érdekében rend és nyugalom legyen.

Kovács István mint az igazgatás vezetője, javasolja, hogy a bizottság vonja be Jánosik József és Kaszala József egyéni dolgozóparasztoikat, akik mindenkor becsülettel képviselték a község lakosságát a végrehajtó bizottságban és így igen nagy segítséget tudnak nyújtani úgy a mezőgazdasági termelés, mint pedig a község lakosságának egyes ügyintézése vonalán.

Dr. Kovács Gábor javasolja, hogy a vadászfegyvereket be kell vonni a vadászoktól, mivel egyesek nem megbízhatók és jobb ha a fegyverek a karhatalom kezében vannak.

Előfordulhat, hogy jogtalanul fegyvert ragadnak és ezáltal a község lakossága körében csak nyugtalanságot idéznek elő.

Dr. Bogdán Miklós ismerteti, hogy hangzottak el egyesek részéről olyan javaslatok, hogy a titkos iratokat le kell foglalni.

Ezt nem helyesli, mivel a bizalmatlanság kora lejárt. Igenis mindenkivel szemben bizalommal kell lenni. A Bizottság egyetlen egy célja az, hogy a község rend és nyugalma mindenkor meglegyen.

Dr. Bogdán Miklós ismerteti, hogy nem helyes Locskay Ferenc azon kijelentése, hogy a bizottság vele szemben bizalmatlan.

Ez nem áll fenn. Vele szemben a bizottság mindenkor bizalommal volt és van. Javasolja, hogy a nemzetőrség egy tagja állandóan tartózkodjon Locskay mellett, nehogy ismételten előforduljon az, hogy az ablakát megzörgessék és ezáltal egyes felelőtlen elemek a családjának a rend és nyugalmat biztosítsák. Ugyancsak kéri Locskay Ferencet, hogy a Zakar ügyet azonnal vizsgálja ki, hogy mi okból zörgette rá az ablakát stb.

Puchardt Győző ismerteti, hogy Szatmári László rendőrrel való beszélgetés folytán Szatmári előadta, hogy azért ment el Kerekegyháza községből, mivel félt a csőcseléktől, egyébként is át volt helyezve Lajosmizsére és így a helyét el kellett foglalnia.

Javasolja, hogy Szatmári ne maradjon a községbe és jelentsük azt, hogy jelenléte a falu rendjét és békéjét veszélyeztetné.

Dr. Bogdán Miklós Szatmárit nem tartja megbízhatónak, alkalmasnak a mai rendszerünkben, hogy rendőr legyen. Véleménye szerint nem kell alkalmazni.

Nem viselkedett bajtársiasan, mert a társát magára hagyta.

Javasolja, hogy a bizottság hozzon olyan határozatot a Járási rendőrség felé, hogy Szatmárit állásból bocsájtásák el, mivel nem alkalmas a mai rendőrségbe.

Dr. Kovács Gábor ismerteti, hogy Lukácsi Menyhért szeretne ismét a rendőrség kötelékébe bemenni. Javasolja, hogy nevezettet megfelelő iratokkal a bizottság lássa, amelyeknek folytán Szentkirályi és Lukácsi századosnál jelentkezzenek.

A Bizottság egyhangúlag a következő határozatot hozta:

Határozat

1. A Forradalmi bizottság a nemzetőrség parancsnokának és helyetteseinek a felállítását tudomásul veszi.
Parancsnok: Bán Ferenc, helyettesek: Molnár Imre és Ötvös Imre.
A bizottság utasítja nevezetteket, hogy a község rend és nyugalma érdekében mindent tegyenek meg, a fegyvert csak megbízható, nem ittas embereknek adják ki.
Felelős: Bán Ferenc karhatalmi pk.
Molnár Imre és Ötvös Imre pk. helyettesek.
2. A bizottság egyhangúlag elfogadja azt a javaslatot, hogy a Szatmári László rendőr állásából mozdítsák el.
Ezen határozatról értesítést kell küldeni a járási rendőrség parancsnokának.

3. A Járási forradalmi Bizottság megalakulását a bizottság egyhangúlag tudomásul veszi.
4. A bizottság utasítja az F[öld]m[űves] szövetkezet vezetőségét, hogy amennyiben szükséges, úgy a vágásokhoz egy megfelelő munkaerőt biztosítson, hogy a hűselltát zavartalanul menjen végbe.
5. Bizottság utasítja Bán Ferenc karhatalmi kp-t, hogy Locskay rendőrnek minden segítséget adjon meg a község rend és nyugalma biztosítása érdekében.
Amennyiben lopások stb. előfordulnak, úgy a rendőrség az eddigiek alapján járjon el.

Felelős Bán Ferenc karhatalmi kp.
K. m. f.

Kerekegyháza 1956. nov. 2-án

Németh László
forradalmi bizottság elnöke

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1353/1957. Bogdán Miklós és társai pere. – Kétoldalas, géppel írt, hitelesség nélküli tisztázat.

149.

Kerekegyháza Község Nemzetőrségének névsora

Kerekegyháza, 1956. november [?]

Kerekegyháza Község Forradalmi Bizottságától.

Nemzetőrség névsora

Parancsnok:	Gács Imre	
Parancsnok h.:	Molnár Imre	
	Kovács Pál	
Tagok:	Oberfrank Pál	Engels utca 3.
	Kaszab László	Dózsa utca
	Gulyás József	Vorosilov utca
	Oberfrank Mihály	Engels utca 32.
	Tuman Károly	Ságvári utca 3.
	ifj. Trepák Árpád	Rákóczi u. 66.
	Pethes Balázs	Széchenyi utca
	Pálszabó László	Rákóczi utca
	Bíró Lajos	Rákóczi utca
	Horváth Ferenc	Ságvári utca
	Dr. Horváth Ferenc	Ságvári utca

Rácz János	Sallai utca 37.
Reibl János	Hámán Kató u.
Oberfrank János	Ságvári utca
ifj. Volenszky János	Engels utca
Tóth Béla	Enhgels utca
ifj. Faragó János	Rákóczi utca
Bódis Imre	Széchényi út
Ujvári Gyula	Ságvári utca
Szigeti László	Ságvári utca
Kotlárik József	Széchényi utca
Hallai ferenc	Engels utca
Kaldenecker Gáspár	Rákóczi utca
ifj. száraz István	Rákóczi utca
Teilinger Ferenc	Ságvári utca
Tózsér István	Rákóczi utca
Varga Ödön	Kossuth Lajos utca
Hazag László	Hunyadi utca
Sólyom Ferenc	Dózsa utca
Benkő Zoltán	Rózsa utca
Fürj János	Engels utca
Benkő Károly	Széchényi utca
Nagy József	Széchényi utca
ifj. Dul József	Széchényi utca
ifj. Czégány Lajos	Széchényi utca
Rakita Lajos	Széchényi utca
Lázár János	Jókai utca
Berente Pál	Jókai utca
Szegedi János	Jókai utca
Vribinszky János	Damjanich utca
Csörgő László	Szabadság út
Csörgő István	Rákóczi utca
Rendek Tibor	Engels utca
Beretvás József	Rákóczi utca
Dr. Király Endre	Rákóczi utca
ifj. Zsigó József	Rákóczi utca
ifj. Planéta Ferenc	Rákóczi utca
ifj. Malecz István	Rákóczi u.
Furdan László	
Szappanos Béla	Rákóczi utca
Jakubik Mihály	Rákóczi utca
Csaba János	Rákóczi utca
Szalai Sándor	Rákóczi utca
Tuman István	Rákóczi utca
Muha István	Rákóczi utca
Deli József	Rákóczi utca
Bánföldi István	Rákóczi utca

Szabó Károly	Rákóczi utca
Seffer Ferenc	Rákóczi utca
Dorcsák István	Rákóczi utca
Kaldenecker Imre	Rákóczi utca
Románcsik Tibor	Rákóczi utca
Bán Ferenc	Rákóczi utca
Kaldenecker József	Ságvári utca
Krajcsovszky Károly	Ságvári utca
Pfenning Gyula	Ságvári utca
Gulyás Sándor	Ságvári utca
Kiss Lajos	Ságvári utca
Csontos János	Ságvári utca
Harzó István	Ságvári utca
Horváth János	Ságvári utca
Kenderes Sándor	Rákóczi utca
Erdei Ernő	Ságvári utca
Szabó Ferenc	Szilágyi utca
Fehér László	Szilágyi u.
Fehér János	Szilágyi u.
Domján Imre	Szilágyi u.
Fazekas István	Szilágyi u.
ifj. Hajagos János	Ságvári utca
Tuman János	Ságvári utca
Kecskeméti László	Ságvári utca
Pál Ferenc	Ságvári utca
ifj. Beliczai János	Ságvári utca
Szalai János	Ságvári utca
Boda Mihály	Ságvári utca
Finden László	Szilágyi u.
Kiss László	Engels utca
Petrik László	Hunyadi utca
Benkő Sándor	Engels utca
ifj. Komjáthy Lajos	Engels utca
Rozsnyói Zoltán	Engels utca
ifj. Gegeliczki László	Engels utca
ifj. Románcsik József	Engels utca
ifj. Kecskeméti Pál	Engels utca
Babusa József	Engels utca
ifj. Ordasi Mihály	Engels utca
ifj. Mongyi József	Engels utca
Urbán Ferenc	Engels utca
Vass László	Engels utca
Juhász István	Engels utca
ifj. Sebetka József	Engels utca
ifj. Danics Imre	Engels utca
ifj. Rendek István	Engels utca

Deák József	Engels utca
Fürjes Ferenc	Engels utca
Juhász István	Engels utca
Kaszala Ferenc	Engels utca
Boda Pál	Dózsa utca
Nagy Zoltán	Dózsa utca
Bársony József	Dózsa utca
Kalamen László	Dózsa utca
Kuti Sándor	Hunyadi utca
Czingel István	Szilágyi utca
ifj. Botos Benedek	Szilágyi utca
ifj. Kovács Gábor	Szabadság út
Beszterczei Gyula	Engels utca
ifj. Gy. Tóth Pál	Vorosilov utca
Faragó Sándor	Dózsa utca
Taskó János	Ságvári utca
ifj. Makai Lajos	Széchenyi utca
id. Makai Lajos	Jókai utca
ifj. Szirtes János	Kossuth Lajos utca
ifj. Dunai Antal	Rózsa utca
ifj. Szirtes Lajos	Kossuth Lajos u.
Tasi Lajos	Rózsa utca
ifj. Gy. Tóth Pál	Vorosilov utca
Kollár István	Engels utca
ifj. Sári Sándor	Széchenyi utca
Nagy Bertalan	Ságvári utca 99.
Dunai István	Rákóczi utca 55.
Dunai János	Rákóczi utca
Pánczél László	Engels utca
ifj. Faragó László	Szilágyi utca
Bontovics Nándor	Papszék dűlő
Bodor László	Rákóczi utca 68.
ifj. Pálszabó László	Rákóczi utca
Czingel Ferenc	Rózsa Ferenc utca
ifj. Berente Ráfael	Buhegy
Szabó Imre	Ságvári utca
Tuska János	Rákóczi utca
Ötvös Dezső	Engels utca
Sikár Pál	Hámán Kató utca
Balogh László	Széchenyi utca
Benkó József	Wesselényi utca
ifj. Gabnai Ernő	Buhegy
Tanács János	Jókai utca

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1353/1957. Bogdán Miklós és társai pere. – Két és háromnegyed oldal terjedelmű, géppel irt fogalmazvány.

150.

**Kerekegyháza Község Forradalmi Bizottsága
által kiállított nemzetőr-igazolvány**

Kerekegyháza, 1956. november [2.?]

Kerekegyháza Község Forradalmi Bizottságától.

Igazolvány

Igazolom, hogy _____
aki született: _____ utca _____ hátszám alatt a
Kerekegyházai Nemzetőrség tagja.
Ezen igazolvány csak személyi igazolvánnyal együtt érvényes.

Kerekegyháza, 1956. november ____ án.

Németh László
forradalmi bizottság elnöke

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1353/1957. Bogdán Miklós és társai pere. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, saját kezű aláírással hitelesített eredeti.

151.

**Kerekegyháza Község Nemzeti Bizottsága felhívásban közli
Sólyom Ferenc nemzetőrrel a szolgálati beosztását**

Kerekegyháza, 1956. november 2.

Nemzeti Bizottságtól

Felhívás

Felhívom Sólyom Ferenc Kerekegyháza Dózsa Gy. utca ____ hszám alatti lakost, mint a nemzetőrség tagját, hogy szolgálattétel végett, 1956. évi nov. hó 2. napján este 6 órakor a tanácsháza 4-es számú szobájában jelenjen meg. Szolgálat: este 6 órától éjfélig tart.

Kerekegyháza, 1956. nov. hó 2. napján.

Németh László
Forradalmi bizottság
elnöke

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1353/1957. Bogdán Miklós és társai pere. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, hitelesítés nélküli eredeti.

152.

**A Bács-Kiskun Megyei Forradalmi Bizottság
engedélyezi a pénzügyőrök fegyverviselését**

Kecskemét, 1956. november 3.

Bács-Kiskun Megyei Forradalmi Bizottság
9/1956.

Megyei Pénzügyőri Parancsnokság
Kecskemét

A Bács-Kiskun Megyei Forradalmi Bizottság a megye területén szolgálatot teljesítő pénzügyőrök fegyverviselési jogát a fennálló rendelkezések értelmében elismeri.

Kecskemét, 1956. november 3.

(Dr. Magócsi Géza)
Bács-Kiskun Megyei Forradalmi
Bizottság Elnöke

FB B. 836/1958. dr. Magócsi Géza pere. – Negyedoldalas, géppel írt, saját kezű aláírással hitelesített tisztiáztat. A dokumentumra kézzel ráírták: „Átvettem. 1956. XI. 3.” és olvashatatlan kézírással aláírták.

153.

**A Bács-Kiskun Megyei Forradalmi Bizottság
Intézőbizottsága felhívással fordul
a Petőfi Népében a munkástanácsokhoz,
hogy vegyék fel a munkát**

Kecskemét, 1956. november 3.

A Megyei Forradalmi Bizottság
intézőbizottságának felhívása a munkástanácsokhoz

A Megyei Forradalmi Bizottság, mint a megye legfelsőbb állami és igazgatási testületének első intéző bizottsági ülésén – csütörtökön⁴⁸ – a döntő többség úgy vélekedett, hogy meg kell indítani a termelést. Éppen ezért felkéri a munkástanácsokat, hogy a sztrájkot szüntessék be, kezdjék meg a megye minden üzemében, vállalatánál a munkát.

⁴⁸ 1956. november 1.

Az intéző bizottság tárgyilagosan mérlegelte, hogy a további sztrájk létünket, az eddig kivívott forradalmi vívmányainkat veszélyezteti. Hasonló értelmű felhívást intéztek megyénk munkásaihoz és munkástanácsaihoz a budapesti üzemek munkástanácsai és Maléter Pál szabadság-hős.

Petőfi Népe, 1. évf. 3. sz. (1956. november 3.) [1. p.]

154.

A Földműves-szövetkezetek Bács-Kiskun Megyei Központjának Forradalmi Tanácsa bejelentő megalakulását

Kecskemét, 1956. november 3.

Szövetkezeti dolgozók!

A Földműves-szövetkezetek Megyei Központjának dolgozói mai gyűlésükön az eddigi megalkuvó igazgatóság leváltásával egyidejűleg megalakították Forradalmi Tanácsukat.

A forradalmi tanács tagjának választották:

Táborosi Gyula

Kralovánszki József

Forstner János

Sáfár József

Bedő Tibor

Héjjas István

Balog László

Kanyó Sándor

Pallós István munkatársakat.

A Forradalmi Tanács első ülésén olyan fontos határozatokat (prémiumrendszer kiszélesítése, lakásproblémák megoldása) hozott, amelyeket eddig az igazgatóság nem tudott megvalósítani.

Földműves-szövetkezeti Dolgozók! Csatlakozzatok ti is a munkásosztály sztrájkmozgalmához, ne nyisson ki egyetlen szövetkezeti üzlet addig, amíg az orosz csapatok el nem hagyják hazánk területét.

Ezek ellenére kérjük dolgozó társainkat, hogy a lakosság élelemmel történő ellátásánál dolgozó kartársaink munkáját ne vegyék sztrájk törésnek.

Szövetkezetek Megyei Központja
Forradalmi Tanácsa

HL XI. 22/a. B. 281/1957. Mádi Jenő és társai pere. – A/5-ös méretű, kézzel írt, hitelesítés nélküli tisztázat.

A Petőfi Népe tudósítása Kecskemét Város Ideiglenes Nemzeti Bizottságának megalakulásáról

Kecskemét, 1956. november 3.

Megalakult Kecskeméten az Ideiglenes Nemzeti Bizottság

Szerdán⁴⁹ délelőtt forradalmi hangulatban alakult meg Kecskeméten az Ideiglenes Nemzeti Bizottság. Elsőnek Tóth László, volt polgármester szólalt fel a városházán megtartott ülésen. Többek között a következőket mondta:

– Kecskemétnek, ennek a méltatlanul mellőzött és annyi fájó sebet kapott városnak ezekben a történelmi órákban bátor emberi szívekre és jó koponyákra van szüksége. Rendezni kell sorainkat. Mindenkivel a józanság nyelvén kell beszélni, hogy ne legyen rendbontás, önbíráskodás, hogy többé semmi érték ne menjen veszendőbe. Eleget szenvedett ez a táj, amelyen nemcsak a szőlők varázsa és a kertek szépsége halványult, hanyatlott és pusztult, de még Székely Bertalan örökbecsű freskóin is elhervadt az élet fénye.

A jelenlévők megállapodtak abban, hogy Kecskemét város népének követeléseit haladéktalanul eljuttatják a nemzeti kormányhoz.

Az ülés végén Ury László volt kisgazdapárti újságíró javaslatára, 48 tagú ideiglenes nemzeti bizottságot választottak 16 munkás, 16 paraszt és 16 értelmiségi taggal. Ezután a munkás, paraszt és értelmiségi küldöttek külön-külön tanácskozáásra gyűltek össze és kijelölték az Ideiglenes Nemzeti Bizottság tagjait.

Az Ideiglenes Nemzeti Bizottság névsora:

A munkásság részéről: Zakar Béla, Szél Mihály, Kötörő István, Kiss Géza, Hendrey Rezső, Rózsa Sándor, Nagy Sándor, Bognár Ferenc, Karaszia László, Tóth Sándor, Zsíros Mihály, Ragó József, Lázár Ákos, Benkő Pál, Takács Dénes, Szabó Lajos.

A parasztság részéről: Révész László, volt kisgazdapárti képviselő, Dugár Sándor, Méhesi János, Kiss Károly, B. Szabó Sándor, Kovács József, Varga Imre, Virágh M. István, Nagy Imre, Koncz István, Berényi Lajos, Fornai Sándor, Kiss Károly, Kovács László, Mészáros János, Keresztes László.

Az értelmiség részéről: Szoboszlai István piarista tanár, Kovács Bálint református lelkész, Gyulai Mihály ezredes, Kovács Andor honv. főhadnagy, Imre Gábor rendőr alezredes, dr. Gömöri Jenő törvényszéki bíró, dr. Nagy György orvos, Karátsony Kálmán igazgató tanító, Perjési Pál igazgató tanító, Csorba István színművész, Fehér Sándor pénzügyi osztályvezető, Tassy Gyula, [a] Statisztikai Hivatal tisztviselője, Ferenczy Géza malomipari tisztviselő, Tóth László, volt polgármester.

⁴⁹ Október 31.

A kisiparosok részéről Rigó Imre asztalost választották meg. A sajtó részéről Homoki József volt kisgazdapárti lapszerkesztőt. Az értelmiség egyben javasolta, hogy az Ideiglenes Nemzeti Bizottság azonnal bízza meg Homoki Józsefet a kecskeméti napilap szerkesztésével.⁵⁰

Az Ideiglenes Nemzeti Bizottság 14 tagú elnökséget választott.

Petőfi Népe, 1. évf. 3. sz. (1956. november 3.) [1. p].

156.

A Petőfi Népe tudósítása a munkástanácsok tárgyalásáról

Kecskemét, 1956. november 3.

Ma délelőtt összeült Kecskemét város munkástanács-küldöttsége

A Kecskeméti Gépgyár munkástanácsa ma délelőtt 10 órára összehívta az üzemek munkástanácsainak küldöttségét, hogy megtárgyalják az általános munka megkezdésére vonatkozó tennivalókat.⁵¹

Petőfi Népe, 1. évf. 3. sz. (1956. november 3.) [1. p].

157.

A Kecskeméti Cipőgyár Forradalmi Munkástanácsának követelései

Kecskemét, 1956. november 3.

1. Követeljük a szovjet csapatoknak Magyarország területéről történő azonnali kivonulását.
2. Követeljük a megszüntetendő szervek – begyűjtés, stb. – irodáinak lakások céljára való átadását.
3. Követeljük a megszünt ÁVH klubhelyiségének napközi otthon vagy óvoda céljára való átadását.
4. Követeljük a normák megszüntetését.
5. Követeljük az üzemi pártszervezetek megszüntetését.
6. Követeljük az államvédelmi hatóság azon tagjainak felelősségre vonását, akik népellenes cselekményt elkövettek.

⁵⁰ A dokumentum csak 15 értelmiségi tagot sorol fel.

⁵¹ A gyűlésen a munkástanácsok képviselői úgy döntöttek, hogy a forradalom konszolidációjának jegyében november 5-én felveszik a munkát.

7. Követeljük, hogy a szakszervezetek felsőbb szervei a dolgozók követeléseinek kielégítő módon tegyenek eleget.
8. Követeljük a nyugdíjösszegek felemelését.
9. Követeljük a gyermektelenségi adó megszüntetését.
10. Követeljük az iskolákban a hittan kötelező bevezetését, ugyanakkor követeljük, adják vissza az elvett egyházi ünnepnapokat.
11. Követeljük, hogy olyan bérrendszert alakítsanak ki, hogy az anyák ne legyenek kénytelenek dolgozni, hanem a gyermekeik nevelésével tudjanak foglalkozni.
12. Követeljük, hogy az SZTK orvosai a dolgozók érdekeinek megfelelően dolgozzanak, a gyógyszerek ne legyenek keretekhez kötve, a beteg kapja meg a neki megfelelő gyógyszert, térítés nélkül.
13. Követeljük, hogy a szovjetek által kiürítendő lakásokból tizet az üzem dolgozóinak adjanak át.
14. Követeljük, hogy Magyarország semmiféle katonai tömbhöz ne tartozon és vívja ki teljes semlegességét.

Kecskeméti Cipőgyár
Forradalmi Munkástanácsa

Petőfi Népe, 1. évf. 3. sz. (1956. november 3.) [2. p.]

158.

A kecskeméti kisiparosok közleménye a Petőfi Népében

Kecskemét, 1956. november 3.

A kecskeméti iparosság közleménye

A kecskeméti iparosság saját hatáskörében elhatározta, mint forradalmi tanács, hogy a következőképpen óhajt tovább haladni és működni.

A forradalmi tanács tagjai a következők: Beke József autó- és motorszerelő, Bende Károly műkö- és kőműves mester, Buzsik Gyula sütő, Farkas Ferenc borbély, Györffy Ferenc papucsos, Jávorka Imre késes, Kari István asztalos, P. Kiss Ernő kovács, Kósa Ferenc lakatos, Lugossy György szabó, Markó József szobafestő és mázoló, Rákosi József szíjgyártó, Szabó József bádogos, Cs. Tóth Lénárt bogárn, Tóth Pál cipész.

A végrehajtó bizottság tagjai: Beke József autó- és motorszerelő, Buzsik Gyula sütő, Farkas Ferenc borbély, Jávorka Imre késes, Szabó József bádogos.

Kérjük a kecskeméti iparosságot, hogy a végrehajtó bizottság munkáját addig is támogassa, amíg az egyetemes iparosság demokratikus választások alapján a teljes vezetőséget meg nem választhatja.

Tudomására hozzuk iparos társainknak, hogy a tanács a KIOSZ-t a mai nappal azonnali hatállyal felszámolta. Egyidejűleg közöljük, hogy a forradalmi tanács a kecskeméti Ipartestületet, mint az iparosság hivatalát a volt KIOSZ helyiségében felállította.

A végrehajtó bizottság egyidejűleg lépéseket tesz az irányban, hogy a megüresedő ipartestületi székházunkat birtokunkba vehessük.

Arra kérjük úgy a megyei, mint az egész ország iparosságát, hogy a fenti mozgalmunkat támogassa és hasonló állásfoglalásra kérjük iparos társainkat. Az egyetemes iparos társadalom lépéseket tesz az irányban, hogy a vele szemben hozott sérelmes és jogtalan anyag elvonást és túlzott közteherviselést megszüntessék.

Felszólítjuk iparos társainkat, hogy a nehéz idők komolyságához méltó munkába állását azonnal kezdje meg, hogy a lakosság zavartalan ellátása ezúttal is biztosítva legyen.[sic!]

Isten áldja a tisztos ipart!

Forradalmi Bizottság

Petőfi Népe, 1. évf. 3. sz. (1956. november 3.) [2. p.]

159.

Dr. Rákossy Árpád felhívása a Petőfi Népében a volt politikai foglyokhoz

Kecskemét, 1956. november 3.

Felhívás

Felhívom mindazokat a bajtársakat, akiket 1945 után politikai okok miatt elítéltek, vagy internáltak, hogy érdekképviseleti szervünk életre hívása érdekében tartandó alakuló gyűlésen 1956. évi november hó 4-én 15 órakor a megyei tanács (pénzügyi palota) kultúrtermében megjelenni szíveskedjenek. A szervező bizottság megbízásából:

Dr. Rákossy Árpád

Petőfi Népe, 1. évf. 3. sz. (1956. november 3.) [2. p.]

Jegyzőkönyv a Kiskunfélegyházi Járás Nemzeti Bizottságának alakuló üléséről

Kiskunfélegyháza, 1956. november 3.

Jegyzőkönyv

- Készült:** A Kiskunfélegyházi Járási Tanács VB hivatalos helyiségében 1956. november 3-án a Járási Nemzeti Bizottság alakuló ülésén.
- Jelen vannak:** Szegedi József vb-elnök, Vincze József, Gudra Béla, Bodor Dezső, Farkas Béla a járási tanács vb munkástanácsának tagjai, Balázs Alajos, Forcek Ernő, Garas Pál, R. Horváth Mihály Szank község küldöttei, Kovács Mihály, Tóth Béla, ifj. Lugosi János Kunszállás község küldöttei, Tápai Gyula, Herczeg József, Hideg Imre Jászszentlászló község küldöttei, ifj. Ökrös Gergely, Bársony István Tiszaujfalu község küldöttei, Gyovai Balázs, Kiss Illés, Juhász János Pálmonostora község küldöttei, Simon István, Kása András, Judik Menyhért, Novák Imre Alpár község küldöttei, Borzai Tibor, Terecskei Ferenc, Bíró Albert Petőfiszállás község küldöttei, Keserű Mihály, Lajkó Kálmán, ifj. Bárkányi Illés Csólyospálos község küldöttei, Hegedűs Etelka, Kiss-Pál Imre Kömpöc község küldöttei, A. Molnár Lajos, Klucsó Ferenc, Szabó Zoltán, Hanga Lajos, Csontos Imre, Nagy Ferenc Kiskunmajsa község küldöttei, Kovács Pál honvéd őrnagy, Magony János rendőr hadnagy, Kiszely István és Dóka László MDP járási titkárok.

A küldöttség korelnöknek A. Molnár Lajost választotta meg: aki **felkérte** Szegedi József vb-elnököt az ülés vezetésére.

Szegedi József vb-elnök

Ismertette a megválasztandó bizottság feladatát, s egyben figyelmeztette arra, hogy a bank felé megkötöttségek vannak, amelyeket be kell tartani és mi nem akarjuk azt, hogy a vezetés felelőtlen elemek kezébe jusson. Az eddigi tanács vb-ok helyébe, most a Nemzeti Bizottságok helyébe lépnek és ők funkcionálnak, és tevékenységükért teljes mértékben felelősek. A Nemzeti Bizottságok feladata, hogy a helyzet normalizálódásáért dolgozzék. A Nemzeti Bizottság intézkedő szerve az Intéző Bizottság.

Simon István:

A Nemzeti Bizottság megalakulását Alpár község részéről elfogadja. Nem tudják azonban, hogy mi a feladata a Nemzeti Bizottságnak, és hány tagból áll. Feltételezte, hogy feladatuk elsősorban a zűr-zavar megszüntetése. Nem érti hogyan történik a választás, mert nincs semmiféle tájékoztató.

Szegedi József:

A Nemzeti Bizottság intézkedő szerve az Intéző Bizottság. Feladata egyrészt a felsőbb ideiglenes NB általános érvényű rendelkezéseinek, valamint a saját NB által hozott határozatok végrehajtása. Kettős alárendeltség alatt állnak. A községekben a Nemzeti Bizottságokat a község lakóiból, dolgozó parasztok és egyéb különféle szektorok dolgozóiból kell létrehozni. azon személyek, akiket most delegáltak a községekből a Nemzeti Bizottságba, azok a községekben is működnek továbbra is. A NB-ok taglétszámát nem határozzuk meg konkrétan, azonban arra vigyázni kell, hogy az Intéző Bizottságnak csak anynyi függetlenített tagja lehet, ahány tagja volt a függetlenített vb-nak. Vannak olyan községeink, ahol csak 2, és van 3 fős is.

Költségvetéscélra nincs lehetőség több személyt fizetni. Vigyázni kell, nehogy több személyt állítsanak be. Továbbiakban javasolta, hogy a küldöttség mondja ki az Ideiglenes Járási Bizottság megalakulását és a községek által beküldött személyeket a tagságba fogadják el.

Küldöttség a megalakulást egyhangúlag kimondta.

Ismertette tovább, hogy az eddigi tanács végrehajtó bizottság 13 fővel dolgozott és 4 függetlenített tagja volt. Munkástanácsunk a Nemzeti Bizottságba 4 főt delegált és kéri képviselőnek elismerését, és kéri hogy az ideiglenes Intéző bizottságba 4 személyt fogadjon el. Az Intéző Bizottság létszámát 15 főben kérte meghatározni, községenként egy-egy, és a munkástanács részéről 4 főt.

Simon István:

Sokallja a 4 fő delegálását az Intéző Bizottságba.

Szegedi József:

Szükség van erre azért, mert vannak olyan munkaterületek, amelyhez szakismeret kell.

Hanga Lajos:

Csatlakozott Simon felszólalásához, mert sokallja, hogy a hivatal dolgozói részéről 4 főt delegálnak, míg pl. a 10 000 lakosú Kiskunmajsza csak 1 főt küldhet. Javasolja, hogy Kiskunmajsáról 3 fő, míg a munkástanács részéről 2 fő vegyen részt az Intéző Bizottságban.

A. Molnár Lajos:

A munkástanács részéről csak 1 fő küldöttet javasol beválasztani.

Kovács Pál örnagy:

Helyesnek tartja a munkástanács részéről a 4 fő beküldését, mert ők ismerik a járás helyzetét és nem lesz eltúlozva, ha a 4 főt beválasszák.

Vincze József:

Nem akarja a saját malmára hajtani a vizet, azonban meg kell mondani, hogy az üzemi munkástanács demokratikus alapon lett megválasztva. Nem túlzott a 4 fő delegálása, ezek az emberek mind a munkástanács tagjai. Nem a községi küldöttek végzik a munkát, hanem a munkástanács tagjai. Az Intéző Bizottság tagjai összekötő szerepét töltik be a községek és a járás között, s ez

független attól, hogy a község nagy vagy kicsi a község, hiszen egy fő sem tudja ezt jobban végezni, mint kettő, vagy négy fő. A Járási Nemzeti Bizottság ha csupa ismeretlenből fog összetevődni, akik nem ismerik a járás helyzetét, hogyan fogja irányítani a munkát. A 4 fő hivatott arra, hogy tájékoztassák a bizottságot. Egyelőre csak ideiglenes a Bizottság, és a végleges döntés egy későbbi választás alkalmával fog eldőlni. Ha nem lesz meg a 4 tag, nehezen fog tudni munkát végezni. Az Intéző Bizottsági tagok végeznek gyakorlati munkát. Javasolja, hogy fogadják el a 4 fő küldését, és ennek megfelelően emeljék a községi tagok számát is.

Ökrös Gergely:

Javasolja, hogy Kiskunmajsa 3 fővel, Alpár és Szank község 2-2 fővel vegyen részt az Intéző Bizottságban. Helyesnek tartaná, ha a küldöttek helyettesíthetnék magukat akadályoztatásuk esetén.

Simon István:

A többség akarata, hogy a járási tanács részéről a 4 küldött túlzott. Olyan aggodalmak az ügymenet intézéséből nem merülhetnek fel a létszámcsökkentés alkalmával, mert az Intéző Bizottságnak jogában áll az osztályvezetőket bevonni a munkába. A helyettesítést nem tartja helyesnek, sőt ez nem is törvényszerű, inkább fel kell emelni az Intéző Bizottság létszámát és akkor nem merülhetnek fel létszámproblémák, és nem fognak a hivatali személyek túlsúlyba kerülni.

Ökrös Gergely:

Vitás a kérdés, javasolta szavazás alkalmazását.

Balázs Alajos:

Arról volt szó, hogy a munkástanács 4 taggal képviselteti magát, szavazzon a küldöttség, hogy 2, vagy 4 taggal képviseltethesse magát.

Korelnök:

Szavazásra teszi fel a javaslatot, melynek eredményeként a küldöttség 13 szavazattal – 24 ellenszavazattal, és egy érvénytelen szavazattal, 4 fő nem szavazott elvetette azt, hogy a munkástanács 4 főt delegáljon, és a 2 fő delegálása mellett határozott.

Garas Kálmán: Szegedi megtartását nem tartja helyesnek, mivel a szankiak tiltakoznak ellene, mert az ő befolyására, valamint Dóka elvtárs befolyására soroltak vissza személyeket a kuláklistára. Becsületes középparasztokat raktak vissza a kuláklistára, ez nagyon bántja a szankiakat.

Szegedi József:

A kulákkérdés felülvizsgálásánál olyan események játszottak közre, amelyek szükségessé tették a községi jelentés felülvizsgálását, amely a felülvizsgálás alkalmával valóban javításra szorult.

Simon István:

Szankon csak egy embert hagytak a kuláklistán. Most itt azt kell tisztázni, hogy jó munkásokat, 25 hold homokkal hagytak-e a kuláklistán, vagyis nyilváníttak-e kulákká.

Tóth Béla:

Kunszállás község lakosai azt mondták, hogy ne menjen haza a községbe, ha Szegedi úr bennmarad. Kunszállás község lakosai igazságot követelnek Balla Sándorral kapcsolatban, akire Szegedi úr nyomást gyakorolt.

Amikor Balla ellen bünvádi eljárást indítottak Szegedi úr kinn volt 2 ávos kíséretében a kultúrházban (ávósok a színpadi függöny háta mögött voltak) és ott olyan kijelentést tett Ballának, „ha lemondasz nem csukatlak be, de ha nem mondasz le, lecsukatlak”. Kapott erre Szegedi úr utasítást. Ezt mondták a község lakosainak, hogy ismertetni fogják bűneit, de még máig sem ismertették.

Ballát a nép bizalma állította helyére, miért kellett vele így elbánni. Feleljen Szegedi úr arra, hogy két évvel ezelőtt, amikor megnősült, miért nyilvánították mindjárt kulákká. A tanácsházán még ma is kulákként kezelik. Tiltakozik ez ellen.

Szegedi József:

Tóth Béla által említett kijelentéseket Ballával szemben nem alkalmazta. Tény, hogy Ballával beszélgettek a kultúrházban, de az nem igaz, hogy a színpal mögött ávosok voltak. Két nyomozó volt vele kinn, de azok nem ávosok voltak, és nem is a színpal háta mögött tartózkodtak, hanem szemben Ballával. Balla ellen az eljárás nem a Járási Tanács VB vagy Járásbíróság indította, vagy vizsgálta, hanem a Megyei Tanács VB Pénzügyi Osztálya tette meg a feljelentést, és a bünvádi eljárást a Megyei Bíróság folytatta le ellene.

Tóth Bélát ő nem ismerte, most látja először, és így nem is mondhatta rá, hogy kulák.

Balázs Alajos:

Itt személyeskedésnek helye nincs, a súrlódásokat el kell kerülni, ne tegyünk a tűzre tüzet. Lássunk tisztán, haladjunk a középúton, és ne személyeskedjünk.

Dóka László:

A szanki kuláklista felülvizsgálatával kapcsolatban a megyétől kaptak utasítást, hogy ismét felül kell vizsgálni a kuláklistát és tanácsulésen meg kell tárgyalni, mert akármilyen nagy baklövést követtek el akkor, amikor 122 személyt vettek fel a kuláklistára, de akkorát még sem követhettek el, hogy csak egy maradjon rajta. Megjegyezte, hogy neki is ez volt a véleménye. Hangsúlyozta, döntsön ebben az ügyben a tanács, ők ismerik az embereket, vagyoni helyzetüket – de ők semmiféle nyomást nem gyakoroltak a tanácstagságra. Ökrös kartárs is tudja bizonyítani, hogy sokszor voltak kényszerhelyzetben – ők sem értettek egyet mindig a kapott utasításokkal – és ilyen értelemben ítélik meg egyes emberek szerepét.

Lajkó Kálmán:

Állati módon dolgozott az államnak, hogy kötelezettségeit teljesítse, nem tartozik semmivel, miért volt ő ellensége a rendszernek. Szóba sem álltak vele, nem volt kíváncsi a rendőr, de más sem, hogy a minisztertanács elrendelte-e a dolgokat. A járás azokkal védekezzen, akiket kihúzott a bajból. A nép bizalmából vannak itt, a községből egyhangúlag küldték őket ide. Lefékeztek a hangulatot, rendben ment le az egész forradalom. A sérelmeket hogyan orvosolják, hogyan számoljanak be erről a községben.

Simon István:

Személyes sérelmeknek itt nem szabad előjönniök. A többség határozatának az kell legyen a célja, hogy a járás menetét higgadtan, nyugodtan, hozzáértéssel vezesse, fennakadás nélkül. Bosszúnak nincs helye. A lakosság érdeke azt kívánja, hogy nyugodt mederben folyjék az élet.

Szegedi József:

Látja, hogy személye ellen fordulnak, javasolja döntsön a küldöttség, hogy elfogadják-e az Intézőbizottságba, vagy nem, és kérte, hogy a szavazásban a munkástanács tagjai ne vegyenek részt.

A. Molnár Lajos korelnök:

Szegedi javaslatát szavazásra titkosan teszi fel, melynek eredményeként a Bizottság 29 szavazattal – 5 ellenszavazattal – Szegedi Józsefet kirekesztette a Nemzeti Bizottság Ideiglenes Intéző Bizottságából.

Szegedi József:

A maga részéről megnyugtatónak érzi, hogy így történt, nem szerette volna, ha a községekben ilyen, vagy olyan felszólalás történne. Tóth kartárs felszólalása után nincs szándékában mint vb-elnök itt maradni. A szavazás a többség akaratát juttatta kifejezésre és ez a községek részére megnyugtató lehet. Kérdezi, hozzájárulnak-e ahhoz, hogy tovább vezesse a mai értekezletet, vagy pedig valaki átveszi. Továbbiakban is segítséget ígért.

Klucsó Ferenc:

Javasolta Szegedi Józsefet a hivatalnál más beosztásban megbízni, szükség van segítségére.

Ökrös Gergely:

Javaslatot elfogadta, ő is kérte Szegedi segítségét.

Judik Menyhért:

Az Intéző Bizottságba Farkas Bélát javasolja 4. tagnak beválasztani.

Majd titkos szavazás során Bodor Dezső került be a munkástanács részéről 22 szavazattal az Intéző Bizottságba, míg Farkas Béla 12 szavazattal kiesett.

Majd titkos szavazással a Nemzeti Bizottság az alábbiakat választotta az Intéző Bizottságba:

Szank községből:	Dr. Somogyi István, Garas Kálmán
Csolyospálos "	Keserü Mihály
Jászszentlászó "	Tápay Gyula
Kömpöc községből:	Hegedüs Etelka
Kiskunmajsza "	Szabó Zoltán, Nagy Ferenc, Klucsó Ferenc
Alpár "	Dr. Simon István, Judik Menyhért
Kunszállás"	Kovács Mihály

Pálmonostora "	Gyovai Balázs
Petőfiszállás "	Terecskei Ferenc
Tiszaufalu "	Ökrös Gergely
Gátér "	nem delegált, majd utólag
Munkástanács:	Dodor Dezső, dr. Mohácsy Alajos, Vincze József, Gudra Béla
Honvédségtől:	Kovács Pál őrnagy
Nemzetőrségtől:	Magony János r. hadnagy

A választás után az Intéző Bizottság tagjai elvonultak a függetlenített vezetők választására.

Simon István:

Ismertette, hogy az IB elnökének a tagság öt választotta.

Elnökhelyetteseknek: ifj. Ökrös Gergelyt és Garas Kálmánt választották,

Titkárnak: Kovács Mihályt Kunszállásról.

Garas Kálmán kivételével már van némi közigazgatási gyakorlatuk, bár ő az utóbbi években több diplomát szerzett vasipari vonalon, és nyugodtak lehetnek, hogy munkájukat el fogják végezni.

Javaslatára a tagság 3 küldöttet választott a megyei Nemzeti Bizottságba való küldésre: dr. Simon István, Klucsó Ferenc és Tápay Gyula személyében. Erre a Megyei Nemzeti Bizottságtól érkezett felhívás.

Továbbiakban ismertette a megyei felhívást, majd kifejtette, hogy nem mindenben ért vele egyet, vannak abban olyan dolgok is, amit ki kell hagyni.

A Járási Intéző Bizottság feladata, hogy a járás lakossága felé felhívással éljen, s belevéve azt, ami a megyei felhívásban helyes.

A megválasztott Ideiglenes Intéző Bizottság tagjait felkérte, hogy maradjon helyén, míg a többi küldöttest felkérte távozásra.

Az IB tagjai legközelebbi ülésüknek időpontját 1956. november 6-án reggel 9 órában javasolta, tekintettel arra, hogy 5-én lesz a megyei választás. A legközelebbi ülésen kívánja a feladatokat megbeszélni, továbbiakban az apparátus létszámának megvizsgálását, és csak azokat lehet meghagyni, akik magasan kvalifikáltak, és egyéb szempontból is megfelelnek.

Kovács Pál:

Az MDP feloszlott, megindultak az új pártok szervezései. javasolta, hogy az IB foglaljon állást, hogy a járás területén a különböző pártok szervezése meginduljon.

Simon István:

Rendeletben majd ha kijön.

Balázs Alajos:

Szankon ő a nemzetőrség parancsnoka, de nincs fegyverük, míg különféle elemek garázdálkodnak a környéken. A bugaci erdő valóságos menedékhely ezek számára. 14 őrség van 160 taggal szétszórta a tanyavilágban, így a védelem igen gyenge, összesen 10 vadászpuskájuk van. Már történt egy eset, amikor egy garázda elemet az asszonyok szereltek, s lehet hogy ávós volt az illető. Kecskeméten annyi fegyvert lehet szerezni, ki mennyit akar. Szeretné tisztán látni, hogy a nemzetőrség felszerelése miért késik.

Nagy Ferenc:

Kiskunmajsán is megalakították a nemzetőrséget és Kerekes [Szilveszter] alezredek nem adott fegyvert. Dóka mondta, hogy a nemzetőrséget Kiskunmajsán is fel kell állítani. Tegnap már kaptak fegyvert Gajdos [István] őrnagytól, a szankiak is tőle kérjenek fegyvert.

Kovács Pál őrnagy:

Melyik községben áll így a helyzet, ugyanis a nemzetőrséget még a jövő hét elején meg kell alakítani. Fegyvert a nemzetőrség parancsnokától Péntes [László] alezredestől kell kérni. Kerekes nem adhatott fegyvert a parancs kiadásáig. Mi nem félünk a nép kezébe fegyvert adni. Mindenesetre meg kell nézni, hogy kit állítunk be nemzetőrnek. Még a mai napon utasítani fogja Péntes alezredest fegyver kiadására, valamint felszerelés kiadására. Természetesen csak annyi fegyvert adnak ki, ahány ember van szolgálatban, váltás alkalmával át kell adni a fegyvert.

Balázs Alajos:

Megnyugtatóak Kovács őrnagy elhangzó szavai. Sokan félnek 1944. március 19. megisméltődésétől. A lakosság kíváncsi, a honvédség mennyire tart velünk, lesz-e akinek segítsünk, vagy aki nekünk segít. A lakoságnak az a kifogása, hogy nagyon sok személynek birtokában vadászfegyver, össze kellene szedni.

Kiskunmajsa Alkotmány Tsz.-ből két tag érkezett időközben, akik azt kérdezték, „mit csináljanak, szétmenjenek vagy maradjanak”.

Simon István:

Maradjanak együtt, és dolgozzanak, majd a megyétől meg fogja kérdezni, mi legyen velük.

Kovács Pál őrnagy:

A szovjet hadsereg hadmozdulatairól kérjük a nemzetőrség tájékoztatását még abban az esetben is, ha csak egy harcokcsit látnak. Több jelentésből tudunk tájékozódni. Állítsanak fel éjjel-nappali ügyeletet. A honvédség a nép mellett áll.

Simon István:

Felkérte az IB tagjait, hogy kedden de. 9 órára feltétlen jelenjenek meg, majd az ülést bezárta.

Molnár Jánosné

jegyzőkönyvvezető

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Kiskunfélegyháza város és járás. – Hétfoldalas, géppel írt, Molnár Jánosné aláírásával hitelesített tisztázati.

**Miklóssy Jánosnak,
a Kalocsa és Vidéke⁵² felelős szerkesztőjének írása
a lap első számában**

Kalocsa, 1956. november 3.

Beköszöntő

„Hadd lássa a világ, hogy a magyar is volt fáklyaláng.” Így buzdította nagy költőnk, Illyés Gyula rabságba és reménytelenségbe süpedt népét a 48-as időkről szóló szép színdarabjában. 1951-et írtunk akkor és az országra a sztálini önkény rémséges évei nehezültek... Ma ismét csodálattal tekint felénk a világ. A világsajtó a magyar szabadságharc dicső híreivel, példátlan hősiességével van tele. A maroknyi magyarság felkelt, hogy fegyverrel szerezzen érvényt emberi jogainak. A magyar szabadságharc szép példája annak, mire jut egy nemzet, ha egységben, kézt-kézbe fogva [sic!] küzd a zsarnokság, a függetlenség eltírói ellen.

Nagyszerű harcok, bátor kiállások: egy nemzet hősi helytállásának története az elmúlt tíz esztendő. Mert bármilyen szörnyű is volt a Rákosi-rend elnyomása, akadtak emberek, akik szembeszálltak vele. A kevesek harca lassan milliók harcává szélesült. Nagy Imre júniusi programja, íróink meg nem alkuvó bátorsága, munkás milliók néma gyűlése mind-mind a Rákosi-rend bukását segítették elő. Hiába valók voltak itt már az engedelmények. Az idők gyökeres változásokat sürgettek. Így érkezünk el 1956. október 23-ához, amikor Budapest nagyszerű népe az utcára tódult, s előbb békés tüntetéssel, majd fegyverpogással adott kifejezést népünk akaratának. Gerő Ernő cinikus beszéde volt szabadságharcunk kirobbanásának közvetlen oka. A zsarnok nem jól számított. Hiába követte el történelmünk szinte példa nélkül álló hazaárulását, a szovjet tankok nem mentették meg Gerő Ernőt és szekértolóit. Hős egyetemistáink, honvédségünk, munkásságunk bátorságát csak növelte a veszély nagysága. Nem, nem lehet legyőzni az igazságért harcba szálló népet, mert ott hőssé válik a gyermek, s fegyvert fog az aggastyán is.

A magyar szabadságért való harc hősi napjaiban indul meg lapunk, a „Kalocsa és vidéke”. A Kalocsa és Vidéke nem pártlap, hanem az egységes nemzeti akarat lapja. A magyarság nagy, közös céljaiért, népünk függetlenségéért, szabadságáért, a nemzeti demokráciáért, az emberi haladás szent ügyéért szállunk harcba. Még hatalmas feladatok állnak előttünk, s ezek jó megoldásához a nemzet legteljesebb egységére van szükség. Még országunk területén vannak a szovjet csapatok. Még nem zúztuk semmivé a sztálinista erőket. Kormányunkban még ott ülnek a sztálinista miniszterek. Városunk és járá-

⁵² A Kalocsa és Vidéke című lap 1956. november 3-án jelent meg Kalocsán. Szerkesztője Miklóssy János, a Kalocsai Leánygimnázium magyar szakos tanára volt. A lap második száma november 14-én, harmadik és egyben utolsó száma november 17-én látott napvilágot.

sunk területén még kísért a sztálinista restauráció veszélye. Az ellenség nem tűnt el. A Kalocsa és Vidéke követeli: váltsák le és – ha bűnösök – vonják felelősségre Sztálin és Rákosi helyi helytartóit. Nincs szükség rájuk! Városunk és járásunk vezetését bízzák olyan emberekre, akik jó magyarok. Életünk egy területén se engedjük vezető szerepben azokat, akik nem a nép bizalmából ülnek ott.

A munka dandárja csak most következik. A fegyveres harcnál sokkal nehezebb a szóval és tollal vívott harc. És nekünk ebben is helyt kell állnunk. Nincs még itt az ideje, hogy pártcélokra szabdaljuk szét a nemzet nagy, közös elhatározását. A pártok legfőbb feladata ma – és a kalocsai pártoké is – az eddig kibontott [sic!] nemzeti egység megőrzése. Tegyük félre a kiscgazda haragot, a parasztpárti sérelmet mindaddig, amíg hazánk valóban független, demokratikus államként nem lép a világ népei sorába. A nemzeti erők szoros összefogása, a rend és a fegyelem megteremtése napjaink legfőbb feladata. Mutassuk meg, hogy nemcsak a harcban, de az építésben is egyek tudunk lenni. Hogy mindnyájunk közös célja a valóban független, szabad, demokratikus Magyarország megteremtése. Azé a Magyarországé, amely tagja a népek nagy családjának, de elég erőt érez magában ahhoz, hogy saját sorsát önállóan intézhesse.

M. J.

Kalocsa és Vidéke, 1. évf. 1. sz. (1956. november 3.) [1. p.]

162.

A Kalocsa és Vidéke a Kalocsai Járás Ideiglenes Nemzeti Bizottságának alakuló üléséről tudósít

Kalocsa, 1956. november 3.

A kalocsai Járási Ideiglenes Nemzeti Bizottság alakuló ülése

Szerdán⁵³ délután a Járási Tanácsház nagytermében megválasztották a járás Ideiglenes Nemzeti Bizottságát.

Az elnöki asztalnál helyet foglaltak a négy párt képviselői, Béres százados [László], a kalocsai nemzetőrség parancsnoka és Zsubori István a járási tanács új elnöke.

Szvétek Sándor, a Hazafias Népfront szervezetének elnöke nyitotta meg az ülést, felhívta a küldöttek figyelmét arra, hogy csak olyan személyeket válasszanak meg, akiknek keze tiszta a múlt minden szennyétől, és tudnak vezetni, irányítani. Bizonyítsuk be, hogy tudunk a magunk lábán járni, nincs

⁵³ 1956. október 31.

szükségünk támogatókra, sem jobbról sem balról. Ehhez azonban össze kell fogni, meg kell teremteni a nemzeti egységet, félretenni a pártkülönbségeket, egyéni sérelmeket.

A falukban legégetőbb feladatok most [sic!] – szögezte le Szvétek Sándor – a néphatalmi szervek mielőbbi létrehozása, a négy párt képviselőinek és pártelnökök bevonásával. Törekedni kell arra, hogy az élet zökkenjen vissza a békés hétköznapi teremtő munkájába és minden lehető módon meg kell akadályozni mind a magántulajdonban lévő, mind a köztulajdonban lévő értékek pusztulását és pusztítását, mert az most a nemzet vagyona, mindnyájunké.

Ezután ismertette Bács-Kiskun megye Nemzeti Bizottságának határozatát. A határozatot a gyűlés általánosságban elfogadta azzal a fenntartással, hogy a viták során felmerülő követelésekkel kiegészíti. A küldöttek rövid megbeszélés után titkos szavazással megválasztották a kalocsai járás Ideiglenes Nemzeti Bizottságát és a szűkebb Intézőbizottságot.

Az intézőbizottság tagjai: Szvétek Sándor tanár, Romsics Sándor dolgozó paraszt Homokmégy, Kuczi Károly Foktő, Baradlay Sándor Kalocsa NPP, Tóth Rádai János Szakmár, Bagi Ferenc Szakmár SZDP, Nagy József Kalocsa MDP, Zsubori István a Járási Tanács elnöke hivatalból, Béres [József] százados, a Nemzetőrség parancsnoka.

Az Intézőbizottság a legmesszebbmenő [sic!] segítséget fogja nyújtani a járás községeiben a Nemzeti Bizottságoknak és a Forradalmi tanácsoknak a rend és nyugalom helyreállításában.

A választások lezajlása után élénk vita alakult ki, s a hozzászólók sok jelentős problémát vetettek fel. Baradlay Sándor, a Nemzeti Parasztpárt helyi vezetője felszólalásában javasolta, hogy a Nemzeti Bizottság határozatához kiegészítésként csatolják azt a követelést, hogy vizsgálják felül a termelőszövetkezeteket és tegyék lehetővé, hogy a kényszerrel bevont tagok kiléphessenek és az őszi vetést már mint egyéni gazdák végezhessék. Követelje a Nemzeti Bizottság, hogy a jelenlegi belügyminisztert, Münnich Ferencet váltsák le és helyette Dudás Józsefet nevezzék ki.

Élesen vetődött fel a viták során, és követeléssé erősödött, hogy könyörület nélkül vonják felelősségre a járás területén minden egyes községben azokat az egyéneket, akik az elmúlt évek során kihasználva a kezükbe adott hatalmat, jogtalanságokat követtek el.

Nagy József, a volt járási párttitkár csatlakozott ezekhez a követelésekhez, és javasolta, hogy Kalocsa városa és a járás területén valósítsák meg a jogos követeléseket. Követelte még, hogy Magyarország kormánya folytasson semleges külpolitikát.

Az ülés a Szózat eléneklésével ért véget.

Nagy Gyula

Kalocsa és Vidéke, 1. évf. 1. sz. (1956. november 3.) [1. p.]

A Kalocsa és Vidéke beszámol Kalocsa Város Ideiglenes Nemzeti Bizottságának megalakulásáról

Kalocsa, 1956. november 3.

Új emberek – új élet

Megalakult Kalocsán az Ideiglenes Nemzeti Bizottság.⁵⁴ A Himnusz el-
éneklése után Kovács Zoltán tanár beszédet mondott, majd egyperces néma
felállással adóztak a szabadságharcban a szabadságharcban elesett hősök em-
lékének.

A gyűlés egyhangúlag megállapodott abban, hogy a pártok 2-2, az
egyéb érdekképviseletek pedig 1-1, a dolgozó parasztság pedig 3 taggal kép-
viselteti magát a Nemzeti Bizottságban, amely 7 tagú elnökséget választ az
ügyek vitelére.

Az Ideiglenes Nemzeti Bizottság tagjai a következők: Független Kis-
gazdapárt: Józsa László bádogosmester, Horváth József földműves. Szociál-
demokrata párt: Tapolcsányi József kőműves, Ferkovics József kubikos.
Nemzeti Parasztpárt: Baradlay Sándor tanár, Végi Imre munkás. Magyar
Dolgozók Pártja: Sipter Lajos és Romsics Sándor tanácsi dolgozók. Kalocsai
Honvédség: a műszaki alakulatoktól Cseh János hadnagy, a lövész alakula-
toktól Kriska György százados, a légierőktől Nagy Lajos hadnagy. Városi
nemzetőrség: Gócz János főhadnagy és Béres József százados. Államrendőr-
ség: Kulcsár József hadnagy. Kórház: Dr. Bánhidly Zoltán főorvos. Posta: Ka-
tus Lajos. Vasút: Gera Sándor. Járásbíróság: Dr. Lakatos István bíró. Állam-
ügyészség: Dr. Béza László államügyész. I. István Gimnázium: Kiss György
tanár. Mezőgazdasági technikum: Kovács Zoltán tanár. Óvónőképző: Pál
Gyula tanár. Leánygimnázium: Miklóssy János tanár. Általános fiúiskola:
Rudnay András tanár. Fiúnevelő: Jakkel István tanár. Kísérleti Gazdaság: Dr.
Pátzay József agronómus. Paprikatröszt: Nagy Mihály molnár. Margit ma-
lom: Mácsai Etelka. Tangazdaság: Bodó László. Kalocsai KTSZ-ek: Fábri
János kőműves. Vágóhíd: Tamás János. Kisiparosok: Andriská Géza bádó-
gos. Népfront: Balaton József festő. Cementipari Vállalat: Licsicsányi Jenő.
Kereskedelmi dolgozók: Dr. Komonyi Orbán. Kalocsa városi parasztsága:
Balaton Dezső, Pécsi Antal és Miskei János földművesek.

A hiányzó üzemek és szervek képviselői megválasztásuk után megbízó-
levél alapján kerülnek a bizottságba. A megbízottak beszámolni kötelesek az
őket kiküldő szervezeteknek és alkalmatlanság esetén visszahívhatók.

Az elnökség tagjai: Józsa László, Ferkovics József, Baradlay Sándor,
Sipter Lajos, Nagy Lajos hadnagy, Dr. Béza László és Kovács Zoltán.

⁵⁴ 1956. október 29.

A Nemzeti Bizottság
határozatai:

1. A politikai foglyok valamennyien elhagyják a börtönt 1956. november 1-jén 8 órától kezdődően. A börtön elszállítja őket a különböző gócpontokig.
2. A nemzetőrség szervezése folyamatban van. Eddig 60 nemzetőrt tobozoztak.
3. A fegyvereket a polgári lakosság a rendőrségen azonnal szolgáltatassa be.
4. Letartóztatásba kerültek az ÁVH kalocsai tagjai.
5. 1956. november 1. munkaszünet.
6. Koszecz László rendőrkapitány helyett Kulcsár József hadnagy vezeti a rendőrséget. Helyettese: László András törzsőrmester.
7. A lakosság tájékoztatása céljából egy kalocsai lapot kell kiadni, melynek szervezésével Miklóssy János tanárt bízta meg a bizottság.

Kalocsa és Vidéke, 1. évf. 1. sz. (1956. november 3.) [1. p.]

164.

**A Kalocsai Járás Forradalmi Nemzeti Bizottságának
közleménye a Kalocsa és Vidéke című lapban**

Kalocsa, 1956. november 3.

A Forradalmi Nemzeti Bizottság közleménye

A nyugalom és a rend biztosítása érdekében a Forradalmi Nemzeti Bizottság közli Kalocsa város és a kalocsai járás lakosságával: november 1-jén éjjel szovjet páncélos erők vonultak fel a kalocsai repülőtér környékére. A páncélosok célja – mint ezt a rádió is bejelentette – hogy biztosítsák a Magyarországon tartózkodó szovjet polgári személyek és sebesültek légi úton való elszállítását.

A szovjet erők parancsnoksága közölte a légierők parancsnokságával, nincs támadó szándékuk, csupán a kormánnyal történt megegyezésüket akarják teljesíteni. Magyarország semleges állam, a légierők és a honvédség alakulatai nem léptek tűzharcba a szovjet alakulatokkal. Az a hír, hogy a repülőtér tájékán összeütközés történt, nem felel meg a valóságnak. A repülőtéren egyetlen puskalövés sem dördült el, a kormány és a honvédelmi miniszter rendelkezése értelmében.

Kérjük a lakosságot, őrizze meg a nyugalmát, és a rendet. Térjen vissza termelő munkája folytatásához. A város területére szovjet katona nem lép. Tartózkodjunk minden fajta rendezavarástól és minden olyan cselekménytől,

amely esetleges összeütközésre adhat alkalmat. A repülőtér parancsnokság értesülése szerint még a mai nap folyamán ENSZ-küldöttség érkezik Magyarországra a helyzet tanulmányozására.

Kalocsa és Vidéke, 1. évf. 1. sz. (1956. november 3.) [2. p.]

165.

Ury László Tíz perc a pokolban című írása a Kecskeméti Lapokban

Kecskemét, 1956. november 4.

Tíz perc a pokolban⁵⁵

A kecskeméti ÁVO-pokol csak 16 méter mély, de vetélytársa lehetne Dante poklának. A luciferek már eltűntek az űrben és a zűrben, s most az áldozatok serege – népünk – bámulja tágra nyílt szemmel a kínozókamrákat.

A felső pokolban, a folyosón, piros lámpa gyullad ki: jön az áldozat, három percig az ajtókon se ki, se be. A párnázott ajtajú szobákban vallatás és kihallgatás folyik. Több zárkában priccsen fekszenek, a meztelen testeken pokróc. Fel kell tartani a magasba mind a két kezet, jaj annak, aki nem bírja! Kis ablakon beles a pribék, s jön a betoncella, ahova begyömöszölik a megkínzottat, s forró levegőt engednek rá.

Ez mind semmi az alsó pokolhoz képest. Az egyik szobában az áldozatot meztelenre vetkőztetik, s otthagyják. Különleges ablak van a szobán, ki-látni nem lehet, belátni igen.

Gyerünk lejjebb! Az őrszobában több fényben játszó lámpa jelzi, melyik cellában történt újabb esemény. Ki kerül tovább.

Másik szoba. Beton felül, beton oldalt. Se ajtó, se ablak. A betonpadlóról könnyű lemosni a vért. Felülről drót lóg le, itt villanyárammal dolgoznak.

Tovább! Betoncella ismeretlen céllal. Priccs helye, leszerelt vezeték, a fal olyan, mintha körrömmel kaparták volna. És villanykapcsolók.

Következik a Styx, az alvilág folyója. Az első cellában ujjnyi vastag víz áll. Valaki 135 napig volt a lakója. Egy hét alatt lerohadt lábáról a cipő, aztán meztéláb állt.

A többi cella megközelíthetetlen. Csak a „partról” lehet látni. Ki tudja, mi van odabenn?

És hol van a vészkijárat? Mít jelentenek a friss ásonyomok az udvaron? Van-e újabb emelet a mélységben?

⁵⁵ Az ÁVH felszámolása után Kecskemét város lakossága két napig megtekinthette a hírhedt „ÁVO-palotát”. Ury László november 3-án jutott be az épületbe, egy rendőr kíséretében járta végig a helyiségeket. A Kecskeméti Lapokban november 4-én megjelent írásában a látottakat összegzi. A cikket később, az Ury László ellen folytatott büntetőeljárás során terhelő tényezőként értékelték.

Kérdések, amelyek feleletre várnak. A válasz nem fog késni. Hiába égették el az iratok nagy részét, az ÁVH borzalmai rövidesen napvilágra kerülnek.

Kecskeméti Lapok, 89. évf. 2. sz. (1956. november 4.) [2. p.]

166.

A Bácsalmási Állami Gazdaság Forradalmi Munkástanácsának névsora

Bácsalmás, 1956. november 5.

Bácsalmási Állami Gazdaság
Bácsalmás

Jegyzőkönyv

Készült a Bácsalmási Állami Gazdaságban 1956. november 2-án. A megválasztott Forradalmi Munkás Tanács tagjainak névsora:

Schobloher Antal	Sörös Sándor	Matics Pál
Kovács Barna	Aranyosi Lajos	Baka Márton
Szabó Ferenc	Vida János	Molnár József
Hornyák György	Bucker Ádám	Baka Jenő
Beregi János	Halász János	Tobiár József
Zeke János	Mészáros András	Mészáros József
Farkas Mátyás	Ilkaházi Zoltán	Kocsis János
Welhesz József	Verbanecz Mihály	Nagy Sándor
Szabó Albert	Schaffer Mihály	Babics László
Kerényi Béla	Dorozsmai János	Babics Antal
Bánoczkzy Zoltán	Batus János ⁵⁶	Morvai Ferenc
Veihand József	Radics Pál	Zsunyi János
Szepesvári János	Kancsár Ferenc	Utasi Pál
Mernyei Ferenc	Valtner András	Aradi József
Miskolczi János	Kovács János	Gehér Józsefné
Somoskövi József	Rupek Katalin	Melle Zsigmond
Motovyvszky András	Racsmány Katalin	Billédi Ferenc
Tóth László	Daroczi Lajos	Varga Ferenc ⁵⁷

⁵⁶ Kézzelel átjavították Bartusra.

⁵⁷ A keresztnévet áthúzták, és kézírással odairták: Franciska.

A Forradalmi Munkástanács Bizottságát az alábbiakban
választottuk meg:

Elnök: Baka Márton
Elnök helyettes: Morvai Ferenc
Biz. tag: Zsunyi János
Sörös Sándor
Valtner András
Berbanecz Mihály
Tóth László
Baka Jenő
Mernyei Ferenc
Mészáros Lajos 54 tag
Kocsis János
Szabó Ferenc
Titkár: Gehér Józsefné

Bácsalmás, 1956. november 5.

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Bácsalmási járás. – Háromnegyed oldal terjedelmű, géppel írt fogalmazvány. A dőlt betűvel szedett szövegrészeket kézzel írták a dokumentumra.

167.

Kecskemét Város Katonai Parancsnokának parancsa

Kecskemét, 1956. november 6.

Kecskemét város Katonai Parancsnokának parancsa!

A Magyar Népköztársaság Kormánya kérésére a szocialista országok varsói szerződése alapján a szovjet csapatok megkezdték a szerződésben lefektetett kötelezettségeiknek teljesítését. A társadalmi rend fenntartása céljából és a város normális élete megteremtése érdekében

megparancsolom:

Az egész lakosság szigorúan tartsa be a rendet és a fegyelmet. Kerülje a pánik kitérését és ne engedje magát befolyásolni a reakciós elemek provokációjától.

A katonai hatóságok garantálják a magyar lakosság életének, szabadságának megvédését, megbecsülik nemzeti hagyományait és szokásait, megvédik a fasiszta puccs résztvevőitől, támogatni fogják a helyi hatóságokat a normális élet és társadalmi rend megteremtésében.

Mindenki, akinek fegyver, lőszer, vagy egyéb más katonai tárgy van a birtokában, azonnal szolgáltassa be a katonai parancsnokságra. (Széchenyi tér 7., Otthon Mozi) Azok a személyek, akik nem teljesítik e pontban lévő parancsot, szigorú büntetésben részesülnek a Magyar Népköztársaság törvényei alapján.

A mai naptól kezdve a város Katonai Parancsnoka fogadja a város lakosságát és kéri a lakosságot, hogy mindennemű kérdéssel forduljanak a Katonai Parancsnoksághoz.

A város Katonai Parancsnoka biztosítja a szabad közlekedést gyalog és mindennemű járművel reggel 7 órától este 18 óráig. Ez után mindennemű közlekedés szigorúan tilos.

Gyűlések és felvonulások csak a Katonai Parancsnok engedélyével tarthatók. Igazgatók, üzletvezetők, cukrászdák, éttermek, fodrászatok és más közületek vezetői a mai naptól kezdve kötelesek vállalatuk normális működéséről gondoskodni a lakosság ellátása érdekében.

A Katonai parancsnokság reméli, hogy a város dolgozói aktívan részt vesznek a saját szocialista vívmányaik megvédésében, az ellenforradalom szétzúzásában és a fasizmus megújulási veszélyének felszámolásában.

1956. november 4.

KATONAI PARANCSNOK

Petőfi Népe, 11. évf. 262. sz. (1956. november 6.) [2. p.]

168.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Baja Városi Végrehajtó Bizottsága közli Baja város dolgozóival és a kommunistákkal a kompromittálódott funkcionáriusok leváltását

Baja, 1956. november 7.

Baja város dolgozói, kommunisták!

Közöljük, hogy a városi pártbizottság eddigi funkcionáriusai közül Katz Józsefné, Gilián Lajosné és Kerekes Istvánnét eddigi munkakörükből felmenttük.

Ezek a személyek a továbbiakban semmi körülmények között sem dolgozhatnak a pártbizottságon. Továbbá közöljük, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt városi vb-a Wéring Péter, Katz József és a hozzájuk hasonló kompromittált személyek eddigi munkáját elítéli, és kijelenti, hogy a vb további munkáját ezen személyek nem fogják befolyásolni. Kérjük a város dolgozóit, kommunistáit, hogy a Szocialista Munkáspárt városi vb-nak további munkáját segítsék, támogassák, problémáikkal bízva keressék fel a vb-ot. Kü-

lön felhívjuk Baja város kommunistáit, hogy rendezzék soraikat, indítsák meg a régi hibáktól mentes pártéletet, segítsék a vb-ot a termelő munka minél előbbi beindításában, a rend és nyugalom helyreállításában.

Baja, 1956. nov. 7.

Párt VB.

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Baja város és járás. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, hitelesítés nélküli másolat.

169.

Jegyzőkönyv a bajai munkástanácsok üléséről, amelyen a sztrájk folytatásáról határoznak

Baja, 1956. november 8.

Jegyzőkönyv

Készült Baján, 1956. évi november 8-án a munkás tanács ülésén a munka felvétele tárgyában.

Jelen vannak: Dr. Antóny János, a Nemzeti Bizottság elnöke, Jerkovics Sándor elnökhelyettes, dr. Vágvölgyi Ferenc a városi tanács elnöke, továbbá az üzemek, vállalatok és egyéb intézmények munkástanácsának küldöttei.

Meghívott tagként megjelent Klán alezredes a városi szovjet csapatok parancsnoka és politikai tisztje.

A városi helyőrségi parancsnokság részéről Ferenci Ferenc alezredes, a rendőrkapitányság részéről Bogács Géza rendőr főhadnagy.

Dr. Antóny János elnök bejelenti, hogy milyen célból hívják össze az értekezletet, majd felkéri a küldötteket, hogy énekeljék el a Himnuszt.

Bevezető beszédében ismerteti a N. B. eddigi munkáját, valamint azokat az eseményeket, melyek városunk területén történtek október 23-tól napjainkig. Szükségesnek tartja kiértékelni és a következtetéseket levonni az elmúlt eseményekről. Előadja továbbiakban nevezett megbízatásával kapcsolatos körülményeket. Szükségesnek tartja megemlíteni, hogy november 4-én vasárnap milyen irányelvek alapján határozták el azt, hogy a szovjet csapatok bejövetelét fegyveres beavatkozással nem akadályozzák, miután a józan ész is ezt diktálja. Amennyiben nem helyesen intézkedett és a küldöttek részéről emiatt a bizalmat elvesztette, úgy jogukban áll visszavonni. A bizottság célja mindig az volt és az ma is, hogy a város békéjét, nyugalmát és biztonságát megőrizzék és megmentsek Baja város lakosságát attól, hogy emberéletben és anyagiakban kárt ne szenvedjen. Úgy az elmúlt napokban, mint ma is a N. B. tagjait súlyos felelősség terheli és mindenkor igyekezett és igyekszik a N. B. a dolgozók érdekét mindenek fölé helyezni. Baja város dolgozói nem

vért akartak látni és nem bosszút akartak állni egyes személyeken, hanem rendet, békét és nyugalmat, az emberek megbecsülését akarták megvalósítani. Történtek azonban olyan dolgok a N. B. tudta és beleegyezése nélkül, amelyek helytelenek voltak és amelyekkel a N. B. nem ért semmikor egyet. A bizottság iparkodott megakadályozni azt, hogy felelőtlen egyének a város lakosságát ne szennyezzék be. Nekünk fegyverre szükségünk nincs. A maga részéről sohasem félt és minden ténykedésében arra törekedett, hogy az emberek szeretete és megbecsülése kísérje további munkájában is. Vasárnap óta bekövetkezett események után a szovjet parancsnokkal többször tárgyaltak emberhez méltóan, felemelt fejvel és határozottsággal. Nem tapasztalták azt, hogy ezen fellépésüket megakadályozták volna. Közli az értekezlet résztvevőivel, hogy a szovjet parancsnok kijelentése szerint nem óhajtanak a város belső ügyeibe beleavatkozni. Azonban látja a kérdő szemeket, hogy mi lesz a jövő és aggódva fordulnak felénk. Hogy mi lesz, azt nem tudja, de egyet tud, ha a magyar nemzetet akarják elpusztítani, az nem fog sikerülni. Egy eszme, ha egészséges és az igazságot tartja szem előtt, a közösség érdekét nem sérti, s a tömegből indul ki, azt elpusztítani nem lehet. Itt Baján országos problémát megoldani nem tudunk, de hozzájárulni igen. Egy kérése van a küldöttség tagjaihoz, hogy józan ésszel tolmácsolják a dolgozók kívánságait és véleményüket, a demokrácia alapelveit figyelembe véve.

A szovjet parancsnokság részéről megjelent politikai tiszt ismerteti álláspontját, továbbá azt, hogy milyen célból jöttek ide; így a rend helyreállítása, stb. volt a cél.

Dr. Antóny János: szükségesnek tartja szovjet csapatok parancsnokát, hogy a város területén az élelmiszer ellátás, az egészségügyi ellátás és egyéb közszükséglet biztosítása terén a munka egy napra sem állt le. A Déry kertben történekekkel kapcsolatban megemlíti, hogy a cselekedet megtörténtéről egyáltalán nem tudtak és amikor tudomást szereztek róla, elítélték és elítélik most is. Ebben a meggyalázásban a becsületes dolgozókkal együtt közösséget nem vállalnak és így bocsánatot nem kérnek. Szükségesnek tartja leszögezni azt, hogy a dolgozók valamennyien az 1944 előtti rendszert visszaállítani nem akarják, úgy szintén a nagybirtokosok, tőkésék, gyárosok uralmát. Csupán a dolgozók kívánsága, adjanak lehetőséget arra, hogy a szocializmust felépítsék sajátságos formájuk mellett.

Bácskai Kornél: a N. B. tagjai felkéri a küldötteket, hogy nyugodtan, megfontoltan mondják el az igazságot, s azt ami valóban történt, nem pedig ami az újságokban benne van. Ismerteti hozzászólásában azt, hogy 12 éven keresztül igen sokan és igen sokat hazudtak. Fel kell világosítani az itt lévő szovjet parancsnokokat arról, hogy a Rákosi-, Gerő-féle klikk mit tett ebben az országban. Körülvetették magukat ezek az emberek fegyveres erővel és nem mertek mutatkozni a dolgozó nép között. Nem a helyes úton és nem a dolgozó nép érdekeit szem előtt tartva haladtak, nem akartak eltávolítani helyükről, a dolgozók kívánságainak eleget téve és így erőszakkal kellett őket eltávolítani. Szükségesnek tartja megemlíteni azt is, hogy a mostani Kádár féle kormányban is vannak ilyen egyének, akik a Rákosi-Gerő-klikkben benne voltak, a parasztság és munkásság követeléseit nem tartották szükséges-

nek, pártfogolni és nem mertek kiállni a dolgozók mellett, nem emelték fel szavukat a munkásság követeléseinek végrehajtása érdekében. Valószínű nem tudják az itt levő szovjet katonák és maga a szovjet nép sem, hogy milyen keveset kerestek a dolgozók, akik csekély keresetükből nagy családot eltartani nem tudtak. Igen nagy beruházások történtek akkor, amikor a magyar dolgozóknak nem volt rendes lakásuk, szociális és kulturális igényeiket nem tudták kielégíteni. Nem tudták azt, hogy nem volt törvényesség Magyarországon és egyes személyek bosszúból és emberi hiúságból ítélték el büntetlenül embereket. Előadja továbbiakban, hogy két hónappal ezelőtt a rádión és újságokon keresztül nyilatkozott az államfőügyész a törvényesség be nem tartásáról, aki a maga részéről sem tartotta azokat be. Ebben az országban a nép több mint 90%-a nem akarta és nem akarja visszaállítani a kapitalista rendet, hanem olyan gazdasági rendet akarnak felállítani, amely a szocialista, demokratikus rendet biztosítja. Védjen mindenkét a törvény, hogy minden magyar biztonságban érezhesse magát. Fel tudja nevelni gyermekeit stb. előadja továbbiakban azt, hogy Kádár János kénytelen azokkal együtt dolgozni a kormányban, akik a Gerő-Rákosi-klikkhez tartoztak. Olyan vezetőket akar a nép, akikkel szemben bizalmuk van, akik magyar érzéssel tudnak vezetni és akik eddig nem hazudtak, akik nem tették tönkre az országos és nem zártak börtönbe ártatlan embereket. Kihangsúlyozza azt, hogy olyan gazdasági állapotok voltak az elmúlt 12 év alatt Magyarországon, amelyben a munkások érdekeit nem képviselték és nem szolgálták. Olyan vezetőkre van szükség, akik nem hazudnak, a néppel együtt tudnak dolgozni, meghallgatják és enyhíteni tudják fájdalmaikat. Ez a céljuk, amit el akarnak érni, és el is fogják érni.

A következő felszólaló szükségesnek tartja megemlíteni, hogy az egyetemi ifjúság indította el azt a harcot, amely még jelenleg is folyik, az az ifjúság, amely a munkás és paraszt, kommunisták és pártönkívüliek sorából került ki. Az az ifjúság, akiket a párt szellemében neveltek és akik felismerték a hibákat, mozdultak meg és életüket áldozták, hogy igazságos és mindenki által óhajtott szocializmust építsenek.

Hunya Árpád: felszólalásában a szovjet parancsnokhoz beszél. Megjegyzi azt, hogy nem szólhat kizárólag bajai problémához, mert nem csak Baja városról, hanem az egész országról van szó. Ha csak bajai problémáról kellene beszélni, akkor nem lenne az országban szovjet katona. A szovjet népet és az itt levő szovjet katonaságot fel kell világosítani arról, hogy Magyarországon jelenleg mi folyik. Nem igaz az, hogy fasiszta ellenforradalom van. Tudja meg a szovjet hadsereg, hogy október 22-én Gerő Ernő Titóval tárgyalt és 23-án tartott rádióbeszédéből azt várta a magyar nép, hogy beszámol a tárgyalás eredményéről. Gerő azonban nem azt tette, hanem azt, hogy a magyarságot megfenyegette, kiállott Rákosi politikája mellett. Tudja meg az egész ország és a szovjet nép is, hogy ez bűnös politika volt. Magyarországon az elmúlt 12 év alatt elnyomás, önkényeskedés volt a törvényességet nem tartották be, és ezért emberek milliói féltek attól, hogy rossz szóért börtönbe kerülnek. A magyar munkásság a szocialista demokrácia elvei alapján akar élni és nem kívánják a szocializmus eszméit, de a kapitalista rendszert sem. Azt kí-

vánják a dolgozók, hogy ebben az országban emberhez méltó megélhetést biztosítsanak. Voltak olyan becsületes dolgozók, akik emberhez nem méltó keresettel rendelkeztek és ugyanakkor egyes piros könyvvel ellátott személyek, jó vezető állásokban voltak és nagy keresettel rendelkeztek. Még most is a zavaros időkben előfordult az, hogy amíg az egyszerű munkás 100 forint prémiumot kapott, ugyanakkor a magukat kommunistáknak valló tagok 4000 forint prémiumot vettek fel. Ezért is harcoljunk, hogy ilyen a jövőben ne fordulhasson elő. A magyar nép igen sokat szenvedett és a Nagy Imre kormányán keresztül akarta elérni, hogy minden néptől függetlenül, semlegesen élhessen. Ezért is szükségesnek tartja, hogy a szovjetek részéről ennek a népnek a történelmét vizsgálják felül és rájönnek arra, hogy igazat mondanak. Nincs szükség arra, hogy a nép tovább vérezzen. A magyar nép a négy nagyhatalomhoz: Szovjetunióhoz, Amerikai Egyesült Államokhoz, Angliához és Franciaországhoz fordult, hogy semlegességét biztosítsa. A magyar nép békében kíván élni a világ minden népével, de megkívánja azt, hogy az összes világ népe ismerje el ezer kívánságát.

(A szovjet parancsnok megemlíti, hogy a Szovjetunió is a függetlenségünket támogatja.)

Továbbiakban hozzászóló szükségesnek tartja megemlíteni, hogy Magyarországon jelenleg nem a fasiszták és a munkások között folyik a harc, hanem azok ellen, akik beférkőztek a párt soraiba és a pártot egyéni céljaik érdekében használták fel és becsületes, tisztességes embereket becsaptak. Követeljük, hogy ezeket a személyeket a párt zárja ki, és az országot a nem megalkuvó, a szocialista demokrácia elvein alapuló dolgozók vezessék az országot. A munkásságnak tankok és fegyverek nélkül hatalmas fegyver van a kezében, a sztrájk. A sztrájk megóvta a jogos követeléseit mindenkor a kapitalista önkényuralom ellen. 1944 óta Magyarországon nem volt meg az a jog, és azt látjuk, hogy 8 éven keresztül olyan önkényuralom volt, amely a munkásságot kényszerítette olyan dolgok megtételére, amelyet egyébként nem kívánt. Követeli a munkásság továbbra is az öntudatos, bátor, egyszerű, becsületes embereknek megadni azt a jogot, hogy minden önkénnyel szemben fel tudjon lépni.

Dr. Antóny János: hozzászólásában előadja, hogy a dolgozók nem bíznak a Kádár kormányban, és annak intézkedéseiben, mert felteszi a kérdést, hogy Nagy Imrét felmentették-e és Kádár Jánost megválasztották-e a dolgozók.

Vuity Milutin: felszólalásában ismerteti 1944-től kezdődően a vele kapcsolatos eseményeket. Megemlíti azt, hogy bár szerb származású, de magyarnak érzi magát. 1944-ben munkaszolgálatra osztották be, mivel katona nem volt. A későbbiek folyamán megszökött onnan és beállt Titó partizán hadseregébe, a felszabadulás előtt érkezett Bajára, ahol a vörös őrség megalakításában részt vett a rend fenntartása érdekében. Amikor a magyar kormány Debrecenből Budapestre került, Rajk László belügyministersége alatt rendőrnyozó főhadnaggyá nevezték ki. A magyar orosz hatóságok és a magyar jugoszláv hatóságok között összekötő tisztként működött. Tolbuchin marsallal személyesen tárgyalt, a Baján lévő magyar hadifogoly tábor felosztását is ő

intézte. Később az államvédelmi hatósághoz került, ahol 1948 júniusig volt, amikor a jugoszlávokat kizárták a kominformából [sic!], őt azonnal kirúgták a pártból, és megkezdődött a jugoszláv kisebbségek üldözése, 8 éven keresztül Titó bandájának és láncos kutyájának nevezték nem csak őt, hanem a becsületes magyarokat is. Elhelyezkedni nem tudott sehol sem, megbélyegezett ember volt. Azok maradtak a pártban, akiknek a tűzből kiszedték a gesztenyét és még most is bent vannak. Szükségesnek tartja megemlíteni, hogy a Baján ledöntött szovjet sírok emlékművét nem az itt lévő dolgozók és nem a becsületes dolgozók követték el és ezt Baja város dolgozói elítélték és elítélik most is. A sírok meggyalázásában közösséget nem vállalnak. A 23-án történt ifjúsági felvonuló tüntetők tömegében kétségtelenül belekeveredtek oda nem való elemek is. De hol voltak a kommunisták, akik a mi holttestünkön keresztül beültek a pártba. Hol voltak akkor, amikor bátor kiállásra lett volna szükség? Elbújtak, mint a hangyák, amikor jön az eső. Még ma sem jöttek volna elő, ha nem jönnek be a szovjet csapatok. Ezek nem kommunisták. Ha ezekre építenek a jövőben, akkor homokra építenek. Nem kívánja a nép, hogy az ilyen gyáva elemek bent legyenek a párt soraiba. Lenin szavával él, aki azt mondta, hogy többet ér egy jó szakember, mint 100 passzív kommunista. Nem lehet harcolni az olyan kormány mellett, amely a rendőrségbe a régi rend képviselőit veszi be, olyanokat, akiket a dolgozók nem kívánnak. A magyar dolgozni fog mindig, mert addig is dolgozott. A Szovjetunió szakított a múlt politikájával és mi is csupán azt akarjuk, és ezt bízzák a becsületes magyar dolgozókra. Olyan vezetőkre van szükség, akiket a dolgozó nép választ. (A szovjet parancsnok helyesli a beszédet, mindenben igazat ad.)

Dr. Antóny János felkéri a munkás küldöttséget, hogy a munka felvételével kapcsolatban tegyék meg a javaslatukat.

A Gyapjúszövetgyár kiküldöttje közli, az 1000 dolgozó munkás álláspontját, amely szerint a sztrájk további folytatása mellett foglal állást, mint a megye és Baja város legnagyobb üzeme. Ez a követelésük jogos, mivel más fegyver nincs a kezükben. Megemlíti azt, hogy két hónappal ezelőtt dicsérték azokat, akik jogos követelésük mellett kiálltak és sztrájkoltak. Dicsérendő az a cselekedet ma is. A magyar dolgozók nem a kapitalista, nem a nagybirtokos és nem a fél hűbéri állam visszaállítását akarják. Majd pontonként ismerteti az üzem dolgozóinak követeléseit az alábbiak szerint:

- 1.) A szovjet hadsereg szüntesse be a harcot a magyar munkásság ellen. Ennek megtörténte után kezdjék meg kivonulásukat az ország területéről.
- 2.) A dolgozók nem ismerik el a Kádár kormányt, mely saját magát nevezte ki, nem választás útján jött létre, és továbbra is állást foglalnak Nagy Imre kormánya mellett.
- 3.) Követeljük, hogy Nagy Imre kormánya által felsorolt pontokat maradéktalanul teljesítsék.
- 4.) Követeljük továbbra is a semlegesség kimondását, a Varsói Szerződés azonnali felmondását. Ezt óhajtja az üzem valamennyi dolgozója és Baja város összes dolgozója is.

Ezt követően kérdést intéz a szovjet parancsnokhoz, hogyan értelmezi azt a kijelentést, hogy amennyiben nem veszik fel a munkát, más úton intézkednek.

Megemlíti, hogy a párt jelenlegi képviselőivel folytatott beszélgetés során kijelentették, hogy semlegesség mellett nem foglalnak állást, mert azt csak a Szovjetunió biztosíthatja. Magyarország helyzete fekvésénél fogva is mindig csak átjáró ház volt, előbb a németek, majd a szovjet csapatok jöttek be, és most ismét 12 év után a szovjet csapatok jöttek be az országba. Ezekből is látható, hogy a mi kis országunk mindig kiszolgáltatott volt. Meggyőződésünk az, hogy miután Ausztria semleges lehetett, Magyarország is lehet. Kéri a szovjet képviselőket, hogy ne csak szovjet szempontból vizsgálják ezt a kérdést, és adjanak módot és lehetőséget a magyar nép önállóságára. A Szovjetunió 16 kis államból tevődik össze és ott meg lehet tartani a függetlenséget, mert külső veszély nem fenyegeti. A mi kis országunk a Nyugat és Kelet között, mint útközözpont áll. Ezért kívánja a magyar nép a semlegességet. Szeretnénk már mi is dolgozni, de nem ilyen körülmények között. Mikor bejöttek a szovjet csapatok az országba, nem a nép világosította fel őket, hanem azok, akik saját érdekük védelmében várták a szovjet csapatok bejövetelét. Mi nem vagyunk fasiszták, nem vagyunk gyilkosok, nem akarjuk a kapitalizmus visszaállítását, nem vagyunk csöcselék, amit a magyar rádió ma is hangoztat még. Ezzel félrevezették a szovjet csapatokat. Itt is bebizonyították, hogy a harcot nem a csöcselék folytatja, hanem a dolgozó nép. Úgy érzi, hogy a harc további folytatása teljes szükségtelen [sic!]. Akik még harcolnak, kétségbeesésükben harcolnak és félnek, mert nem tudják mi lesz a sorsuk, ha fegyver nélkül maradnak. Dunántúlon a legjobb dolgozók, a bányászok, harcolnak és Csepelen a dolgozók, azok a dolgozók, akikre a párt a legjobban támaszkodott. Tehát ezzel is bizonyítják, hogy nem fasiszták és nem csöcselék harcol, hanem a munkásság. 12 év alatt elnyomás volt. Könnyen megvagdolták a becsületes dolgozókat, ha az igazságért mertek síkra szállni. Ha valaki szólni mert, leváltották, bezárták, sőt még ki is végezték. A magyar dolgozók barátsággal akarnak élni, mindenkivel, de úgy látják, azt biztosítva, ha függetlenek. A szovjet hadsereg úgy mutatja meg barátságát, ha a dolgozók mellé áll. A hadsereg a népre támaszkodik, és ezért a szovjet hadsereg ne a dolgozókra, hanem a kapitalistákra fordítsa fegyverét.

(A szovjet parancsnokság válaszol egyes kérdésekre és ismerteti, hogy milyen feladattal tartózkodnak a város területén. Így a rend fenntartása, stb.)

A városban levő többi üzemek egyrészt csatlakoznak a posztógyár határozatához és mindenben egyetértenek a követelésekkel.

Azok az üzemek, amelyek élelmiszer előállításával, szállításával foglalkoznak, továbbra is dolgoznak, mint eddig, hogy a lakosságnak hiánya ne legyen.

Az üzemi dolgozók között nyugtalanság uralkodik, nem tudnak a távollevő hozzátartozóikról, így kedélyállapotuk miatt képtelenek a munkára. A magyar nép a szocializmust akarja felépíteni, amelyhez semmi segítséget nem kér, mert elég erőt érez, hogy minden beavatkozást erélyesen visszautasítson

és el van szánva arra, hogy meghal, de szabad akar lenni. Szükségesnek tartják, hogy mindenféle rémhírek ellen fel kell lépni, a bajai dolgozók nem akarnak harcot, de érdekeikből nem engednek.

Bácskai Kornél: szükségesnek tartja az értekezletet tájékoztatni arról, hogy a népboltok igen szépen dolgoztak, és amit vállaltak, azt teljesítették. Nem engedték a piaci árak felemelését, amely a dolgozók rovására történt volna. Majd a szénhiányra vonatkozóan megjegyzi, hogy az üzemek nagyrészt nem tudják megindítani, mert nincs szén. A Komlói bányászok nem dolgoznak, amíg a követeléseiket nem teljesítik. Amennyiben az áramszolgáltatás megszakadna, a posztógyár és szeszgyár este 5–11-ig tud áramot adni. A kórház is nagy szénhiánnyal küzd. Kéri azokat az üzemeket, ahol iszap szén van, hogy adják át a kórház részére addig, amíg nem kap a város szenet. A felajánlásokat a Nemzeti Bizottságok jelentsék, ahol intézkedni fognak. A Nemzeti Bank részéről közli, hogy a fizetéseket a sztrájk alatt a vállalatok külön-külön intézik a bankkal. Pénztár szolgálat van. Olyan üzemek, és vállalatok részére is tudnak biztosítani, amelyek eddig más városból kapták a fizetést. Nyugdíjak rendezése is folyamatban van. Akiktől jogtalanul elvették a nyugdíjat, azokra vonatkozóan még intézkedni nem tudnak. az ügyészség fogja felülvizsgálni, hogy milyen okból vették fel a nyugdíját és amennyiben törvényes alapon óvást emelnek, akkor ezek részére is tudnak nyugdíjat biztosítani. A Vágóhid Vállalat részéről a dolgozók a bérezést kifogásolják és követelik annak rendezését, mert ilyen norma mellett nem fognak dolgozni. Az Sztk részéről kijelentik, hogy a segélyek és egyéb egészségügyi szolgáltatások továbbra is történnek, és csak a legfontosabb tennivalókat végzik. Egyébként csatlakoznak ők is a posztógyárhoz.

Tóth István: hozzászólásában előadja, hogy lehetséges, hogy jelenlegi felszólalását elítélik, de későbbiek folyamán igazat adnak. Megújított városi pártbizottság nevében beszél. A választások után, ha megbíznak bennük a dolgozók, akkor maradnak, ha nem akkor váltsák le őket és olyanokat állítsanak oda, akikben megbíznak. Kéri a dolgozókat, vegyék fel a termelő munkát és együtt építsék a szocializmust. Biztosítékot ad arról, hogy Katzné és hozzá hasonló személyek nem működhetnek, nem befolyásolják a pártot, akik kompromittáltak a dolgozók előtt. Egyetértenek azokkal a javaslatokkal, amelyek szerint az ilyen személyek eltávolítását követelik. Saját személyével kapcsolatban megemlíti, hogy 1952 óta párttag, az is marad. Azokat a személyeket, akik egyszer ide állnak, máskor lemondanak, nem igazi kommunisták. Ő nem érzi úgy magát, hogy véres hullákon keresztül kapaszkodott fel, aki ilyen, azt ki kell tenni a pártból. Véleménye szerint csak az olyan ország tud független lenni, amely gazdag. Nem nézhetjük, hogy álljanak a gyárak és az infláció fenyegetsen, nem nézhetjük, hogy a munkások élelem nélkül legyenek. Aki a nép mellett van, az a termelő munka frontján állja meg a helyét. Nekünk bajai problémákkal kell foglalkozni, nem csak saját magunkra kell gondolni. Nem vállaljuk a szenvedést, amelyet a munka fel nem vétele esetleg kiváltana. Helyes a hazafias szelleme hangoztatása és ezt még jobban el kell mélyíteni, de ugyanakkor ügyelni kell arra, hogy az országot tönkre ne

tegye. A lakosság jogos kielégítésének biztosítása mellett fejlődni kell. Ítéljük el azokat, akik minden áron a sztrájk mellett vannak és esetleg olyanok uszítják a dolgozókat, akik tele vannak élelemmel és van hosszú időre kitarásuk. Szükség van arra, hogy ebben a súlyos helyzetben mindenki megtalálja a helyét. Természetesen hiba az, hogy az ország egész életéről nem tudnak a dolgozók és emiatt nyugtalanság lakozik bennük. Javaslatot tesz arra, hogy a hírközlést biztosítsák és a munkások által kiválasztott küldöttség látogasson el olyan helyre, ahonnan megfelelő és igazi hírt tudnak szerezni. A munkás tanácsoknak be kell tölteni az igazi funkciójukat. A munkás küldöttség haszon oda, hogy a nem megfelelő körülmények között levő családok részére megfelelő lakást biztosítsanak.

Dr. Antóny János kéri a felszólalókat, őrizték meg nyugalmaikat, és a szenvedélyükkel ne befolyásolják a lelki nyugalmaikat. Igen fontos a rend és nyugalom megtartása. Teljesen rendezetlen viszonyok vannak, nincs központi irányító szerv, ezért be kell rendezkedni okos és helyes álláspontra. A gyárak és üzemek kiküldöttei a munkásság igazi akaratát képviselik.

Létrejött a N. B., amelyet egyes városokban feloszlattak, más városokban a meg hagyása mellett döntöttek, bár szervezeti és jogi szabályzata nincs, nem tudják meddig működjön és milyen irányban. Ezért kéri, hogy szükségesnek tartják-e további működését, vagy sem. Ha szükség van rá, akkor a feltételeket le kell szögezni. Azok a szervek, amelyek a N.B. összehozták, a legszélesebb demokrácia alapján történt, és csak azoknak van joguk visszahívni, saját személyével kapcsolatban megjegyzi, hogy nem közigazgatási ember, nem politikus, hanem orvos, és amikor ilyen kényes kérdések vannak, a hozzá állás igen fontos. Kéri, hogy olyan egyén álljon a város élére, aki úgy közigazgatási, közgazdasági és politikai szemlélettel bír. Kéri felmentését.

(A küldöttek felmentéséhez nem járulnak hozzá, továbbra is dr. Antóny Jánost bízzák az N. B. vezetésével. A szovjet parancsnokság részéről is az a kívánság, hogy dr. Antóny János maradjon a N.B. elnöke, mivel bírja a nép bizalmát és a nép választotta meg.)

Dr. Antóny János kéri a küldötteket, hogy Hódy György személyével kapcsolatos álláspontjukat fejtsék ki és kívánatosnak tartják-e további működését a N.B.-ban. Ugyanis nevezetteknek lakása Baján nincs és úgy érezte, hogy személyi biztonsága sincs meg. Határozottan állítja, hogy a város területén a nyugalom megőrzéséhez igen sokban hozzájárult, egyáltalán nem akarja visszaállítani a régi kapitalista rendet.

Lakis n. szükségesnek tartja megemlíteni, hogy tisztázzák a N. B. és a szovjet parancsnokság közötti viszonyt. Ugyanis a szovjet parancsnokság részéről azt hangoztatják, hogy belső ügyekbe nem szólnak bele. Az ilyen ügyek intézését a dolgozókra bízzák. Tehát a munka felvétele tekintetében sem döntenek.

Az egyik felszólaló szükségesnek tartja, hogy az illetéktelenek kezében levő fegyvert vonják vissza, mert esetleg felelőtlenül használhatják.

Dr. Antóny János megjegyzi, hogy a fegyver beadás mindenkire egyformán vonatkozik, a fegyveres testület kivételével kapcsolatban. Nem vállalja a közösséget azokkal, akik jobbról vagy balról jönnek és esetleg provokációt

idéznek elő. Több felvetett kérdésre válaszolva előadja, hogy az élelmiszer ellátás, tüzelő ellátás érdekében a munka továbbra is folyik megszakítás nélkül, így az erdőgazdaság fakitermelése szintén szükséges, amely körülmény nem sztrájk törésnek minősül.

Nagy István: örömmel veszi tudomásul, hogy kizárják azokat a személyeket, akiket a dolgozók nem tartanak kívánatosnak, azonban kétségbe vonják a párt vezető szerepét most és úgy látja, hogy nem a dolgozók mellé állnak és nem a dolgozók érdekét képviselik, és a dolgozók több követeléseit nem helyeslik. Azért, hogy Baján sztrájk van, nem egyes elemek felelősek, ilyenről szó sincs, az egész Baja város dolgozó népe kívánsága, hogy sztrájk legyen.

A munkás küldöttség a többség döntése alapján Baja város üzemeiben, gyáraiban, egyéb intézményeinél egyenlőre nem veszik fel a munkát, és megbízzák a Nemzeti Bizottságot, hogy a tárgyalásokat folytassák, és időközönként a munkástanácsot összehívják és beszámolnak a végzett munkáról.

A Szózat eléneklése után az ülés véget ért.

K. m. f.

Dr. Antóny János s. k.

BKMB B. 1237/1957. Nagy István és társai pere. – Hét és egynegyed oldalas, géppel írt, „Megyei Bíróság Kecskemét” feliratú körpecséttel és a jegyzőkönyvező saját kezű aláírásával hitelesített másolat.

170.

Izsák Község Nemzetőrségének névsora

Izsák, 1956. november 8.

Az Izsáki Forradalmi Tanács.

A forradalmi tanács által megválasztott népi rendőrség névsora.

1.	Balogh Lajos	r. hdgy.	lakik: Izsák	Kölcsei utca 8. szám
2.	Baranyi Mihály	r. törm.	" "	Kossuth Lajos utca 9. szám
3.	Piros István	r. örm.	" "	" " " "
4.	Poór Mihály	r. szkvt.	" "	Szt. Erzsébet utca 1. szám
5.	Péli Pál	r. tiz.	" "	Kossuth Lajos utca 44. szám
6.	Pulai István	r. tiz.	" "	" " " "
7.	Csomor György	r.	" "	Atilla utca
8.				
9.				
10.				

A három utolsó hely betöltve jelenleg nincs.

Izsák 1956. évi november hó 8-án

forr. tan. eln.

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1235/1957. Fekete Kálmán és társai pere. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázat.

171.

Kalocsa város szovjet katonai parancsnokának 2. számú parancsa

Kalocsa, 1956. november 9.

Figyelembe véve a városban lévő rendet és szervezettséget, valamint a város szerveinek aktív részvételét az ellenforradalmárokkal való harcban megparancsolom:

1. 1956. november 9-étől a szabad gyalogos és járműközlekedést a város területén reggel 6-tól este 22 óráig engedélyezem.
2. A városi tanács a mozi előadásokat 21 óráig engedélyezze. A rendőrség vezetője Koszecz László fhdgy. ügyelje a filmvetítés rendjére.
3. Az összes többi kérdésben érvényben van 1956. november 4-én kiadott parancsom.

Szovjet Katonai Kommendáns.

BKMÖL XXV. 30/b. B. 639/1958. Miklóssy János pere. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt másolat.

172.

A solti Forradalmi Bizottság hirdetménye a kijárási tilalommal kapcsolatban

Solt, 1956. november 9.

Hirdetmény

A forradalmi bizottság értesíti a lakosságot, hogy a szesztilalmat továbbra is fenntartja, a kijárási idő alatt azonban korlátozott mennyiségben sör kimérhető.

A kijárási tilalom este 7 órától virradatig tart. Este 7 órától virradatig saját érdekében tartózkodjék mindenki a lakásán.

Értesíti a lakosságot, hogy a piaci árak alakulását figyelemmel tartja, és akit árdrágításon tetten érnek, attól az áruját elkobozzák és ellene eljárást indítanak.

Nyomatékosan felhívja a forradalmi bizottság a lakosságot, hogy azok az egyének, akiknél fegyver vagy más hadianyag van, azt ma, november 9-én délelőtt 10 óráig a tanácsházán a rendőrségnek saját érdekében adják le, mert a bizottság azokért a személyekért, akik a fegyvert maguknál tartják, fegyvert vagy hadianyagot rejtegetnek, nem vállalhat felelősséget. A forradalmi bizottságnak tudomása van arról, hogy egyes személyeknél még fegyver és hadianyag van. Ezeket a személyeket külön is felhívja a forradalmi bizottság a náluk lévő ilyen anyagok és fegyverek haladéktalanul való leadására.

A nemzeti bizottság felhívja a nemzetőrség valamennyi karszalaggal felszerelt tagját, hogy karszalagjaikkal és fegyverviselési ideiglenes engedélyükkel ma, f. hó 9-én 11 órakor a tanácsházán jelentkezzenek. Értesíti őket, hogy a kiadott valamennyi fegyverviselési engedélyt a forradalmi bizottság hatálytalanítja és fegyverviselési engedélyt – amennyiben arra szükség van – újat fog kiadni. Az eddigi fegyverviselési engedélyek tehát ma, november 9-én 11 órakor érvényüket veszítik, s így akinél ezen időpont után is fegyvert találnak, az a fegyvert engedély nélkül viseli és saját személyében felelős.

A forradalmi bizottság felhívja a lakosságot, hogy nyugalmát és a rendet, úgy mint eddig, továbbra is őrizze meg.

Solt, 1956. nov. 9. 8. h.

Lássa: rádiós, hangosbeszélőn de.
negyedóránként beolvasni, dobszó-
val közzétenni, belterület, Kissolt,
Petőfi telep

Forradalmi Bizottság, Solt

A Vöröskereszt felkéri a lakosságot, hogy [a] budapesti sebesültek ellátása céljából élelmiszert ajánljon fel és adja le a tűzoltószertárnál, a Vöröskereszt ottani megbíztottjánál.

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Dunavecsei járás. – Egyoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tisztázat.

Sztrájkfelhívás a Kecskeméti Gépgyár dolgozóihoz

[Kecskemét, 1956. november 11.]

VASGYÁR dolgozói! Most hozzátok szólunk:

Nagyon szép tőletek, hogy mindenben elől jártok. Mi tudunk arról is, hogy a tegnapi nap folyamán küldöttséget küldtetek a minisztériumba. Ez nagyon szép tőletek!

Ne vegyétek föl a munkát addig, míg az oroszok teljesen ki nem vonulnak Magyarország területéről!!

Ne engedjétek gyermekeiteket iskolába, mert senki sem vállal értünk felelősséget.

Beszéljete a konzervgyár vezetőivel, hogy ők se dolgozzanak!!!

Eltársi üdvözléssel:

I. G. tagjai

BKMB B. 1157/1957. Pullay Béla és társai pere. – Negyedoldalas, géppel irt röplap.

Baja Város szovjet katonai parancsnokának parancsa a fegyverek beszolgáltatásáról és a rend helyreállításáról

Baja, 1956. november 11.

PARANCS!

Baja Város Katonai Parancsnoka 1956. évi
november hó 11-én

a fegyverek beszolgáltatásáról,
és a rend helyreállításáról

Annak érdekében, hogy a városban a rendet helyreállítsuk és a fegyveres
bandákat felszámoljuk;

megparancsolom:

I. Mindazokat a fegyvereket és lőszeret, amelyeket a lakosság jogtalanul magánál tart, avagy eldobott fegyvereket, lőszeret adják át a rendőrségnek vagy a Városparancsnokságnak. A fegyverek beszolgáltatásának határideje: 1956. november hó 12-én 18 óráig.

A fenti határidő letelte után a jogtalanul tartott fegyverek tulajdonosait úgy fogjuk tekinteni, mint a fegyveres támadás szervezőit az államhatalom é a szovjet csapatok ellen. A felhívás be nem tartóit a törvény teljes szigorával sújtjuk.

2. Kijárási tilalmat rendelék el este 21 órától reggel 5-ig. Kivéve azokat, akik kijárási engedéllyel rendelkeznek. Mindazoknak, akiknek szolgálatuk ellátása céljából szükségük van kijárási engedélyre, azok a katonai város Komendáns hivatalában jelentkezzenek az engedélyért, melyet kötelesek mindig maguknál tartani.

3. A város Parancsnokság és a Rendőrség kéri a város lakosságát, hogy nyújtson segítséget a fegyverek összeszedésében és a rend helyreállításában.

Város Katonai Parancsnoksága
Csehlov alezredes,
Szabó őrnagy, Kommendáns hiv. vez.

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Baja város és járás. – A/3-as méretű, a Bács-Kiskun Megyei Nyomda Vállalat Bajai Telepe által nyomtatott röplap.

175.

**Baja Város Tanácsa Végrehajtó Bizottsága,
a bajai üzemek vezetői és a munkástanácsok küldöttei
a város lakosságát a munka felvételére szólítják fel**

Baja, 1956. november 11.

Felhívás
a város lakosságához!

A Városi VB és a Munkástanácsok küldöttei, üzemek igazgatói elhatározták 1956. november hó 12-én, hétfőn a munka felvételét minden üzemben és iskolában.

A vb és a Munkástanácsok küldöttei felhívják
az üzemek dolgozóit, hogy
foglalják el munkahelyeiket!

Teremtsünk rendet
és normális életet városunkban!

Azok, akik a munkát nem veszik fel,
a bérükre igényt
nem tarthatnak!

Előre a termelés megindításáért!

Baja, 1956. évi november hó 11-én.

Városi VB, Üzemvezetők
és a
Munkástanács küldöttei.

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Baja város és járás. – A/3-as méretű, a Bács-Kiskun Megyei Nyomda Vállalat Bajai Telepe által nyomtatott röplap.

176.

**Jegyzőkönyv
a Bajai Épületasztalos-ipari Vállalat munkástanácsának
újjáválasztásáról**

Baja, 1956. november 12.

Jegyzőkönyv

Felvettük 1956. november 12-én a Bajai Épületasztalosipari Vállalatnál megtartott gyűlésről.

Jelen van: a vállalat dolgozói, 116 [fő] létszámmal.

Tárgy: 1956. október 26-án ideiglenesen megválasztott munkástanács helyett titkos szavazással új munkás tanács választás, és a vállalat vezető állású dolgozóinak (igazgató, főmérnök, főkönyvelő) munkakörükben való megerősítése vagy felmentése.

A jelenlévők megállapítják, hogy a vállalat dolgozói 87%-ban jelen vannak, tehát a gyűlés határozatképes.

Az elnöklő ideiglenes munkástanács közli a dolgozókkal, hogy a Kossuth rádió közlése alapján a munkástanács tagjai között elvileg vezető állású dolgozó nem lehet. Ha azonban a dolgozók többsége mégis úgy határoz, hogy valamelyik vezető állású dolgozót a munkástanácsba személy szerint beválaszt, ezt a hatóságnak el kell fogadni. a fenti közlés alapján az ideiglenes munkástanács titkos szavazáson alapuló új munkástanács választást javasol. A javaslatot egyhangúan elfogadja a gyűlés.

A választmány eredménye a következő 5 főből álló munkástanács:

Farkas László asztalos
Bényi József műszaki vezető
Deák János asztalos
Polyák Béla főkönyvelő
Borkity Péter asztalos

Az újonnan megválasztott munkástanács saját kebelén belül Farkas László asztalost választotta a munkástanács elnökévé.

Az újonnan megválasztott munkástanács tagjai megköszönik a dolgozók bizalmát és biztosítják a dolgozókat arról, hogy a legmesszebbmenőig képviselik a dolgozók érdekeit.

A Munkástanács elnöke felveti a gyűlés előtt a dolgozók első kérésének elintézését, amely abból áll, hogy a három vezetőállású dolgozót a gyűlés erősítse meg, vagy mentse fel a jelenlegi állásából, s erre titkos szavazást ajánl. Egyben közli, hogy a Városi Tanácsnak ebben a kérdésben az az álláspontja, hogy a dolgozók határozatát jóváhagyás céljából a Munkástanács a Városi Tanácshoz terjessze be.

A titkos szavazást a gyűlés elfogadja.

A szavazás eredményeként Horváth Mihály igazgatót 104 szavazattal 12 ellenében állásában nem erősítette meg. Bényi József műszaki vezetőt 112 szavazattal 4 ellenében és Polyák Béla főkönyvelőt 115 szavazattal 1 ellenében eddigi beosztásában megerősítette.

A szavazás eredményeként továbbá kifejezésre jutott a dolgozóknak az a kívánsága is, hogy a vállalat élére Deák János szaktársat tartják a legalkalmasabbnak. A dolgozók ezt a kívánságukat az előbbi titkos szavazással egyidejűleg juttatták kifejezésre, amennyiben a többség Horváth Mihály igazgató helyett az ő nevét jegyezte be.

Ezek után a dolgozók felkérték a Munkástanács tagjait, hogy Horváth Mihály igazgató leváltását előidéző okokat személyes bejelentéseik alapján a jegyzőkönyvbe rögzítsék le és a Városi Tanáccsal közöljék.

A dolgozók konkrét – minden dolgozó előtt ismeretes – esetek sokaságának felsorolásával bizonyították, hogy Horváth Mihály igazgatói működése alatt sohasem állt a munkásosztály mellett. Közismert durvasága és a dolgozók felé minduntalan kirobbanó embertelen bánásmódja nem egyedüli oka a dolgozók előbbi megállapításának. Kijelentik a dolgozók továbbá, hogy Horváth Mihály a Rákosi-rendszer egyik legkíméletlenebb kiszolgálója volt. Mindig megtalálta a módját annak, miképpen kell elbánni azokkal, akik a legkisebb kritikát merték gyakorolni vele szemben. Ezért nem tudott tárgyilagos és igazságos lenni a fizetések megállapításánál és a szociális juttatások szétosztásánál és egyéb hatáskörébe tartozó intézkedéseinél.

A gépházi és az anyagtéri dolgozók előadják, hogy a minisztérium által jóváhagyott normákat nem engedte alkalmazni, mert a dolgozók keresetét némileg emelte volna. Ez az intézkedése a mostani évben a normarendezés alkalmával történt. A sztahanovista-szint elérésének elbírálásánál sem volt sohasem tárgyilagos és igazságos. Általában mindig azokat részesítette a többség akarata ellenére minden vonalon előnyben, akik személyi-kultuszának támogatói voltak és akik munkástársaik elárulásával besúgóvá váltak.

Nem vette figyelembe sem az üzemi szakszervezet, sem az üzemi pártszervezet kéréseit és alulról jövő javaslatait. Az ügyek nagy részében saját maga döntött, a saját érdekeinek megfelelően, ezért nem fejlődhetett egészségesen a vállalatnál a párt-, szakszervezeti és kulturális munka.

A Békekölcsönjegyzések alkalmával az évek hosszú során át meg nem engedett eszközökkel kényszerítette a dolgozókat anyagi erejükön felüli jegyzésekre.

Bizalmatlansága a vállalat dolgozóinak zömével szemben nem egy esetben azt eredményezte, hogy a szakértő vállalati dolgozók kizárásával nem illetékes személyek bevonásával úgy intézkedett, hogy az a vállalatnak és Népgazdaságnak súlyos anyagi károkat okozott. Egyik ilyen eset volt a megrendelés nélküli – a műszaki vezetővel történő megbeszélés nélküli – legyártott többezer lőszerláda, melyet nem vett át senki, és súlyos veszteséggel kellett azokat más célra értékesíteni.

Fenygetésekkel és szabatázs vádjával kényszerítette a dolgozókat több esetben, hogy a normafüzetben nem szereplő műveleteket ellenszolgáltatás nélkül végezzék el.

A vállalat dolgozói az előbbiekkal indokolták, miért nem hajlandók Horváth Mihály vezetése mellett dolgozni tovább. Egyúttal kifejezésre juttatták územenként azt a kérésüket, hogy a Városi Tanácsot a vállalat Munkástanácsa azonnal keresse meg és közölje a dolgozóknak az igazgató személyével kapcsolatos döntését és a vállalaton belüli teljes rend, s nyugalom biztosítása érdekében követelik annak maradéktalan jóváhagyását.

É. M. BAJAI ÉPÜLETASZTALOSIPARI VÁLLALAT MUNKÁSTANÁCSA.

Polyák Béla s. k.

Bényi József s. k.

Borkity Péter s. k.

Eckert Imre s. k.

Farkas László s. k.

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1437/1957. Farkas László pere. – Kettő és fél oldalas, géppel írt, „ÉM Bajai Épületasztalosipari Vállalat” feliratú hosszúpecséttel és Germán József igazgató saját kezű aláírásával hitelesített másolat.

**A Bács-Kiskun Megyei Terményforgalmi Vállalat
Munkástanácsa és az üzemi szakszervezet tiltakozása
Kocher László eljárása ellen**

Kecskemét, 1956. november 13.

Bács-Kiskunmegyei Terményforgalmi V[állalat].
Kecskemét

Kecskemét, 1956. november 13.

Bács-Kiskunmegyei Tanács VB
Dallos Ferenc VB Elnök Elvtárs,
Kecskemét

A vállalat dolgozóinak és Munkástanácsának, valamint Szakszervezetének összességét képviselve tiltakozásunkat kell, hogy kifejezzük Kocher László vb-elnökhelyettes szombati vállalatunknál tanúsított minősíthetetlen viselkedése miatt.

Kocher László vb-elnökhelyettes 1956. november 10-én délben 13.30 h-kor vállalatunknál megjelent és minősíthetetlen hangnemben az ebédlőből kijövő vállalati és társ vállalati dolgozókat kérdőre vonta, hogy milyen jogcímen van a vállalat homlokzatán még kint a gyászt jelentő fekete lobogó. Ezen fellépése alkalmával nem is kereste a vállalat vezetőit, csak a későbbiek folyamán érdeklődött a vezetők iránt. Az ebédlőből kijövő dolgozókat felelősségre vonta, hogy kit gyászolnak, kijelentette azt, hogy „talán azt várják, hogy a szovjet csapatok vegyék le a fekete zászlót”. Mivel a vállalatnál a vezetők közül már senki nem tartózkodott bent, a társvállalatok dolgozóit akarta utasítani arra, hogy a zászlót vegyék le. Ezen utasítását senki végre nem hajtotta, így saját maga a zászlókat a zászlótartókból eltörte és az irodába behozva a takarítónő elé dobta az asztalra azzal, hogy „vigye haza fejkendőnek”.

Tudtunkkal a zászló leszedésére egyöntetű intézkedés nem történt. Még ma is több üzem és vállalat homlokzatán a gyászt jelképező fekete lobogó kint van. Véleményünk szerint indokolatlan és a Rákosi–Gerő-féle személyi kultuszt megtestesítő eljárást követett el intézkedésével. Magatartását és fellépését minősíthetetlennek tartjuk egyrészt azért, hogy erőszakkal törte le a zászlókat és azt a takarítónőnek dobta oda, másrészt azért, mert lett volna rá mód, hogy ezt a vezetőkkel emberhez méltó módon tárgyalja meg. Ezen eljárása ellen a vállalatunk és a társvállalatok dolgozói tiltakozásukat fejezik ki.

Kérjük, hogy a Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának Elnöke és a Közalkalmazottak Megyei Testületi Bizottsága a nevezett ellen indítsa meg az eljárást és ennek eredményéről vállalatunk dolgozóit értesíteni szíveskedjen.

Kérjük egyben a Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának Elnökét, a Közalkalmazottak Megyei Területi Bizottságát, hogy figyelmeztessék a Tanács dolgozóit a mostani nehéz időkben magatartásukra, hogy a jövőben hasonló, a munkások önérzetét sértő eljárást ne tanúsítsanak és küszöböljék ki a bűnös Rákosi–Gerő-klikk esetleges székértelőiknek ilyen irányú ténykedéseit.

Lázár Ákos s. k.
Munkástanács elnöke

Endre István s. k.
Sz. B. elnök

BKMÖL XXIII. 1/b. 197/1956. Eln. – Egyoldalas, géppel írt, Zubornyák Mária gyors- és gépiró által 1956. november 22-én készített, hitelesített másolat.

178.

Jegyzőkönyv az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár Munkástanácsának üléséről

Kecskemét, 1956. november 14.

Jegyzőkönyv

Alföldi Kecskeméti Konzervgyár Munkástanácsa 1956. november 14-i ülése.
Jelen vannak: A mellékleten felsoroltak.

Napirend:

1. A Bajai memorandum megtárgyalása, a Városi Forradalmi Munkástanács ezzel kapcsolatos megbeszélésére a küldöttek kijelölése.
2. Az igazgató választással kapcsolatos problémák megtárgyalása.
3. Az üzem végleges Forradalmi Munkástanácsának megválasztása.

Pulai Béla: ismerteti, hogy Bajáról egy küldöttség indult, 12 pontból álló memorandumot visz Budapestre. Amely többek között változatlanul követeli az orosz csapatok kivonulását Magyarországról, szabad, független választást, Nagy Imrének a kormány vezetésébe való visszahelyezését, a koalíció megeremtését, szabad vallásszabadság [sic!] gyakorlását, vallásoktatás bevezetését. A bajaiak általános sztrájkra hívják fel a megye üzemait. Jelenleg Kecskeméten tartózkodnak, itt várják be a Kecskeméti üzemek döntését. A Városi Forradalmi Munkástanács ma de. tart ülést. Az a feladatunk, hogy döntsünk arról, támogatjuk-e, illetve csatlakozunk-e a bajaiak követeléséhez, s kijelöljük küldötteinket a Városi Forradalmi Munkástanács ülésére.

Dinka Zoltán: felhívja a Munkástanács figyelmét arra, hogy sztrájkhoz való csatlakozást tegyék alapos megfontolás tárgyává.

A Forradalmi Munkástanács egyhangúlag úgy határozott, hogy csatlakozik, támogatja a bajai memorandumot.

A Városi Forr. Munkástanács mai ülésére küldöttnek kijelöli Pulai Bélát, Nyári Ferencet, Bende Péternét.

2. Pulai Béla ismerteti, hogy Nagy László hazaérkezésével kapcsolatosan olyan hangok vannak, hogy a munkások tévesen lettek informálva Nagy László távollétével kapcsolatosan, s ez befolyásolta az igazgató választást. Javasolja, hogy az üzem dolgozóit ismét hívják össze, egy személy képviselje a dolgozók előtt Nagy László érdekeit s a dolgozók szabad titkos választással döntsék el, kit kívánnak igazgatónak, Erdélyi Károlyt, vagy Nagy Lászlót. Javasolja egy szavazatszedő bizottság kijelölését, bevonva a párt és a szakszervezet képviselőit.

A Munkástanács egyhangúlag elfogadta Pulai Béla javaslatát. Úgy határozott, hogy a választást ma du. 2 órakor tartja meg. Nagy László érdekeinek képviselésére felkéri Dinka Zoltánt.

A titkos szavazás lebonyolítására a szavazatszedő bizottságba jelöli: Kaffka Ferenc, Dinka Zoltán, Rajhona Árpádné, Krizsán Lászlóné, Nagyné szaktársakat.

3. A harmadik napirendi ponttal kapcsolatosan úgy határozott, hogy a végleges Forradalmi Munkástanács megválasztását XI. 19- hétfőre tűzi ki.

A választás lebonyolítására, illetve a jelölés elvégzésére a következő bizottságot jelöli ki: Pulai Béla, Homoki László, Eszik Ágoston, Schimó Ferenc, Krizsán Lászlóné, Gittler Lajosné, Rajhona Árpádné, Hartman Lászlóné, Dinka Zoltán, Rigó Sándor.

Horváth Gábor elmondja, hogy a havidíjas dolgozóknak az a kérésük, hogy fizetésüket két részletben kapják, 18-án és 3-án.

A Forr. Munkástanács a kérést jogosnak találva, megbízta Horváth Gábort, hogy a Banknál a kérdést intézze el.

A Forr. Munkástanács az ittlévő Népbolt vezetőjének fizetését 1300.-Ft-ban határozza meg. A népbolt a munkaidő kezdetétől a munkaidő befejezéséig köteles állandóan árusítani.

Az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár Forradalmi Munkástanácsának 1956. nov. 14-i ülésén megjelentek névsora.

Homoki László, M. Kiss Mihály, Horváth Gábor, Pulai Béla, Szücs István, Nyári Ferenc, Jámbor János, Tóth Károly, Z. Szabó Mihály, Gittler Lajosné, Hartyányi József, S. Tóth Erzsébet, Krizsán Lászlóné, Nádas Ferencné, Bende Péterné, Kripóczki Istvánné, Vágó Pálné, Eszik Ágoston, Poluczik András, Papp Sándor, Kaffka Ferenc, Rózsa Sándor, Erdélyi Károly, Kiss Gyula, Domonkos János, Tapolcsányi Károly, Szabó István, Schimó Ferenc, Rigó Sándor, Faragó Ferenc.

BKMB B. 1157/1957. Pullay Béla és társai pere. – Kétoldalas, géppel írt, 1957. június 24-én készített, hitelesített másolat.

**A Bajai Járási Tanács Végrehajtó Bizottsága megbízza
a Bajai Járási Tanács Végrehajtó Bizottságának titkárát,
hogy a járás ellátásához szükséges
árucikkeket szerezzen be Jugoszláviából**

Baja, 1956. november 14.

Bajai Járási Tanács Végrehajtó Bizottságától
Baja, Szegedi u. 3. Telefon: 551.
233/1956.

Megbízás

A magyar kormánytól kapott felhatalmazása alapján, Dallos Ferenc megyei tanács vb-elnökének távbeszélőn adott engedélyével megbízzuk Szebellédi Mátyást a bajai járási tanács vb titkárát, hogy a zombori járási Népbizottsággal Baja város és járás élelmezése és ellátása céljából csere tárgyalásokat folytassanak szükség szerint. Az átvételt és átadást szükség szerint eszközöljenek, megfelelő bizonylatok mellett.

A tárgyalások során ügyeljének arra, hogy azok ne sértsék meg a két ország közötti diplomáciai és kereskedelmi kapcsolatokat.

Baja, 1956. évi november 14-én.

(Varga Antal)
Vb-elnök

(Vincze Ferenc)
Vb-elnökh.

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszió. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, saját kezű aláírással és „Bajai Járás Tanácsa Végrehajtó Bizottsága – Bács-Kiskun megye” feliratú, Rákosi-címerrel ellátott körpecséttel hitelesített tisztázat.

**Jegyzőkönyv Kerekegyháza Község Tanácsa
Végrehajtó Bizottsága üléséről**

Kerekegyháza, 1956. november 14.

Kerekegyháza Községi Tanács Végrehajtó Bizottsága
25/2956.

Jegyzőkönyv

Készült Kerekegyháza Községi Tanács Végrehajtó Bizottságának 1956. évi november hó 14-ik napján du. 2 órai kezdettel tartott üléséről.

Az ülés helye: Községi tanácsháza vb-elnöki szoba (1-es szoba)

Jelen vannak: Kovács István, Torma László, Teilinger Ferenc, Genge-
liczki Mihály, Andrékovich László, vb-tagok

Külön meghívottak: Garzó József fmsz ig. elnök, Nagy György párttitkár,
Borbély Mihály TNV vezető, Szatmári IV. László körzetfelelős, Locskai Fe-
renc körzetfelelős, Németh László állami iskola igazgató, Nagy Sándor Bor-
forgalmi Vállalat vezető, Búza Dezső ÁMG-igazgató, Krupa János Dózsa
Tsz elnöke.

Előzetes bejelentéssel távol: Ribai János és Garzó Józsefné vb-tagok.

Előzetes bejelentés nélkül távol: Janosik József, Kaszala József, Nagy
György, Búza Dezső, Krupa János Dózsa Tsz elnök.

Napirend:

Tárgy	Előadó:
1. Beszámoló a végrehajtó bizottság lejárt határozatainak végrehajtásáról, és a végrehajtó bizottság jegyzőkönyvében a két ülés között kiadott utasításokról, döntésekről.	Kovács István vb-titkár
2. Község rend és nyugalmanak megóvása, község közéletének ellátása, mezőgazdasági munkálatok, személyi ügyek	Kovács István vb-titkár

Döntés a végrehajtó bizottság következő ülésének napirendjéről.

Kovács István vb-titkár: üdvözli a megjelent bizottság tagokat és külön meg-
hívottakat, az ülést megnyitja, megállapítja, hogy az határozatképes.

Az első napirendi pont tárgya: Beszámoló a végrehajtó bizottság lejárt
határidejű határozatainak végrehajtásáról,
és a végrehajtó bizottság jegyző-
könyvében a két ülés között kiadott utasí-
tásokról és döntésekről.

Az első napirendi pont előadója: Kovács István vb-titkár.

Hozzászólások:

Nincsenek.

A végrehajtó bizottság a lejárt határidejű
határozatainak maradéktalan végrehajtását
egyhangúlag tudomásul veszi.

Második napirendi pont tárgya: A község rend és nyugalmanak további meg-
óvása, község közéletének ellátása, mezőgazdasági munkálatok, sze-
mélyi ügyek.

A második napirendi pont előadója: Kovács István vb-titkár.

Kovács István vb-titkár részletesen ismerteti a község helyzetét, okt. 23-tól fogva, amikor is sikerült a község rend és nyugalma megőrizni a község egész területén, ami a község lakosságának dicsőségére vall. Ismerteti, hogy a nemzeti bizottság minden egyes tagja is nagyban elősegítette azt, hogy a személyi bosszú nem érvényesült a községben, és minden egyes lakost pártállásra való tekintet nélkül meg tudtuk óvni.

Ismerteti a Járási Elnöki értekezleten az elhangzottakat, mely szerint a lakosságra kell támaszkodni, meg kell hallgatni a lakosság véleményét, meg kell nyugtatni őket, hogy minden egyes munkálatokat rendben végezzenek és a törvények, kormány által kiadott rendelkezések szerint. Meg kell alakítani, hogy Járási viszonylatnak megfelelően a közellátási bizottság, aminek a feladata az lesz, a szabadfelvásárlás elősegítése, hogy ezen keresztül a dolgozók jobb ellátását biztosítani tudjuk.

Ugyancsak meg kell alakítani, az iparcikk beszerzési bizottságot is, aminek a feladata cukor, liszt, zsír, hús stb. beszerzésének a biztosítása, valamint felkutatása, hogy ezen keresztül a dolgozók ellátása zökkenőmentesen menjen végbe.

Ismerteti, hogy a termelőszövetkezeti vonalon a t[elek]k[öny]vi helyzet ugyanaz marad. Amíg a felettes hatóságtól rendelkezés nem érkezik, addig földet vissza adni senkinek nem lehet. Ha a termelőszövetkezet valakinek vetésre kiadja a földet, úgy azt megteheti, és vetőmaggal is elláthatja.

Azok a termelőszövetkezetek, akik feloszlottak, kötelesek a közös vagyon megőrzéséről gondoskodni, mert ellenkező esetben rájuk lesz a tartozás táblázva.

Ismerteti, hogy a dolgozó parasztság között megkülönböztetést tenni nem lehet, minden egyes dolgozó parasztnak azon kell lenni, hogy a vetéseket elvégezze, a termelést folytassa, mivel úgy a városi, mint pedig a községi dolgozóknak szüksége van a kenyérre és a mezőgazdasági termelvényekre. Ezeket pedig csak úgy tudjuk biztosítani, ha a parasztság rendben folytatja a mezőgazdasági munkálatokat.

Ismerteti, hogy a község kezelésében fog kerülni a községi Mozi, Szeszfőzde, valamint a péküzem vezetése is.

Rámutat arra, hogy az adófizetés az eddigi rendeletnek megfelelően önkéntes adófizetés folytán megy tovább. Kéri a végrehajtó bizottság minden egyes tagját, hogy ezeket a község területén tudatosítsa.

Kéri a végrehajtó bizottságot, valamint a körzeti megbízottakat, a rend és nyugalom érdekében kóborlókkal szemben szigorúan járjanak el, és hassanak oda, hogy fosztogatás, vagy egyéb más személyi bosszúállások ne forduljanak elő.

Hozzászólásában, illetve előadásában rámutat arra, hogy amennyiben a vb-nek valamelyik tanácsdolgozó ellen kifogása van, úgy azt a törvényes rendelkezések szerint elbocsáthatja.

Ismerteti, hogy Ribai János vb-elnök a községből elköltözött és állásáról a Járásnál lemondott. A nemzeti Bizottság hívta vissza Ribai János elnököt, aki

táviratban azt jelölte meg, hogy visszatér állomáshelyére, de ez nem történt meg, sőt családját is elszállította.

Ismerteti a Járás azon rendelkezését, mely szerint a nemzeti bizottság tagjából a végrehajtó bizottság létszámát négy fővel ki kell egészíteni, 12 főre. Kéri a végrehajtó bizottságot, hogy ezen rendelkezést tegye magáévá, és olyan tagokkal bővítse a végrehajtó bizottságot, akik képesek lesznek törvényes rendelkezéseket, a nép akaratát mindenkor megvalósítani, végrehajtani.

Hozzászólások:

Toma László helyesli azon rendelkezést, hogy a vb létszámát 9 főről 13 főre kell felemelni.

Javasolja a nemzeti bizottságból a következőket beválasztani a vb-be. Trepák Árpád, Németh László, Malecz János és Böndör József.

Rámutat arra, hogy ezen dolgozók, nemzeti bizottsági tagok valóban a nép rétegéből lettek választva, rendes, becsületes emberek, akik méltóképpen fogják a község lakosságának érdekeit képviselni.

Garzó József fmsz ig. elnök ismerteti a község közellátási helyzetét, amely kezdettől fogva kielégítő volt, csupán a liszt, só, petróleum vonalán vannak kisebb zökkenők, amikor is igen sokan vásárolnak fel azon cikkekből, habár otthon is rendelkeznek ezen cikkekkel.

Szatmári IV. László körzeti felelős javasolja a végrehajtó bizottság felé, hogy a közbiztonság érdekében a becsületes megbízható községi fiatalokból ki kell választani olyan egyéneket, akik önként vállalják azt, hogy a rendőrség munkájában részt vesznek, és a közbiztonságot a karhatalmi szolgálatukkal elősegítik.

Locskai Ferenc körzetfelelős javasolja, hogy a vb állandóan tudatosítsa a lakosság között, hogy idegeneket, kóborlókat ne fogadjanak be lakásukra. Úgy csak a lakosság, ha fegyverről tud, azt jelentse a rendőrségnek.

Torma László hozzászólásában rámutat arra, hogy ezen vb-ülésre úgy jött el, hogy a vb-tagságáról lemond, mivel idáig úgy érezte, hogy nem tudta azt a hivatást betölteni, amit a dolgozó nép tőle elvárt volna.

Eddig csak arról beszéltünk, hogy milyen módszerekkel tudjuk a begyűjtést biztosítani, ha akartunk is, a néphez megfelelően a rendeletet végrehajtani, egyesek azon voltak, hogy ezt megghiúsítsák, és a Rákosi-féle rendszernek megfelelően legyen a rendelkezés megvalósítva, félredobva a nép kívánságait, akaratát.

Idáig csak bólogató Jánosok voltunk.

Most azonban úgy látja, hogy ezen végrehajtó bizottság a kiegészítés után valóban a nép érdekeit fogja képviselni, ez meg is látszik azon is, hogy a vezetőket magunk választhatjuk, illetve bizhatjuk meg, ami idáig lehetetlen volt. Hiszen idegenből jöttetek ültettek ránk, akár akartuk elfogadni, akár nem. Javasolja, hogy olyan tanácsstagokat is hívjunk vissza, akik nem megfelelőek

választókerületüknek. Ilyen például: Kéri Imréné megyei tanács tag is, akit a nép nem akart megválasztani sem, de kényszerből meg kellett választani, mivel a felsőbb hatóság ránk erőszakolta.

Nagy Sándor ugyancsak javasolja az olyan járási tanács tagoknak a leváltását is, akik nem megfelelően látták el a feladatokat.

Ismerteti, hogy a rádió szerint nem csak egy Párt rendszer lesz, hanem több. Javasolja, hogy már most így kellene a vb tagságát összeállítani, akik mind a nép akaratát képviselik.

Németh László hozzászólásában rámutat arra, hogy csak egyelőre azokkal a dolgokkal foglalkozzunk, ami igen fontos. Egyelőre ne vágjunk bele abba, hogy milyen pártokra volna szükség, stb. Az legyen a feladatunk, hogy a közbiztonságot, valamint a dolgozók ellátását biztosítsuk jelenleg.

A jövőre vonatkozólag pedig majd intézkedik a Kormány, hogy miket akarnak megvalósítani.

Gengeliczi Mihály javasolja, hogy amennyiben lehetséges, teljes mértékben biztosítani kell a budapesti és városi lakosság ellátását, minden egyes vonalon.

Furdan Pál KTSZ vezető javasolja, hogy a végrehajtó bizottság hasson oda, hogy a községben az áremelést megakadályozza, mivel már most vannak olyan árusítók, akik 5 Ft-ért adják a tojást.

Kovács István vb-titkár összefoglalva megállapítja, hogy a vb-tagság meglátásai helyesek voltak, és most már valóban azon kell minden vb-tagnak fáradoznia, hogy a kormány rendelkezéseit, a nép érdekeinek megfelelően hajtassuk végre. Ne legyen a községben személyeskedés, hanem egyetlen egy cél lebegjen előttünk, az hogy a nép érdekeinek szem előtt tartásával biztosítsuk a közellátás zavartalanságát, ugyanakkor pedig a rend és a nyugalmat megőrizve vigyük tovább a mezőgazdasági termelést minden egyes vonalon.

[A] végrehajtó bizottság egy szavazattal egyhangúlag a következő határozatot hozta.

200/1956 számú VB Határozat

1. A végrehajtó bizottság Ribai János vb-elnök megüresedett állásában egyhangúlag Teilinger Ferenc tanácsdolgozót bízta meg, aki ellen a nép részéről semmiféle kifogás nem merült fel, ugyanakkor a nemzeti bizottság és mint Járási kiküldöttet annak idején megválasztották. Utasítsa a végrehajtó bizottság Kovács István vb-

titkárt, hogy ezen határozatról jkv[-]i kivonat
kapcsán tegyen jelentést a Járási tanács vb felé.

Felelős: Kovács István vb-titkár.

Határidő: Nov. 16.

2. [A] végrehajtó bizottság egyhangúlag a követ-
kező nemzeti bizottsági tagokból egészíti ki 9 fő-
ről 13 főre a végrehajtó bizottság tagságát.

Böndör József, Trepák Árpád, Malecz János és
Németh László.

[A] végrehajtó bizottság utasítja Kovács István
vb-titkárt, hogy ezen tagokat Németh László
nemzeti bizottság elnökével együtt személyesen
értesítse ki és a legközelebbi vb-ülésre már hívja
meg őket.

Felelős: Kovács István vb-titkár.

Németh László iskola igazgató.

Határidő: Nov. 17.

3. [A] végrehajtó bizottság felhívja a rendőrség fi-
gyelmét, hogy a község rend és nyugalma érde-
kében a megbízható lakosságból maguk mellé
szervezzenek karhatalmat, hogy a községben a
közbiztonságot, még pedig személyi biztonságot
állandóan biztosítsák.

Felelős: Szatmári IV. László körzetfelelős.

Locskai Ferenc körzetfelelős.

Kovács István vb-titkár.

Határidő: Azonnal és folyamatos.

4. A végrehajtó bizottság a község közellátásával
valamint a város dolgozóinak ellátása érdekében
megalakítja a közellátási bizottságot.

A bizottságba javasolja Szappanos Mihályné ta-
nácsdolgozót, Sági József tanácsdolgozót, Vár-
hegyi Imre felvásárlót, Fekete István felvásárlót,
Garzó Józsefné vb-elnök helyett.

A bizottság vezetője Garzó Józsefné vb-
elnökhelyettes.

Utasítja a végrehajtó bizottság a közellátási bi-
zottságot, hogy a közellátás érdekében, valamint
a szabadfelvásárlás érdekében minden lehető-
t tegyen meg.

Felelős: Garzó Józsefné vb-elnökh.

Határidő: Azonnal és folyamatos.

5. Végrehajtó bizottság az iparcikkek beszerzése érdekében megalakítja az iparcikkbeszerző bizottságot.

Bizottság tagjainak a következőket javasolja:

Garzó József fmsz ig. elnök,

Zsikla Terézia keresk[edelmi]. csop. vezető,

Furdan Pál KTSZ-dolgozó.

A bizottság vezetőjéül Kovács Istvánt jelöli ki.

A végrehajtó bizottság utasítja Kovács István vb-titkár, hogy a bizottsággal karöltve hasson oda, hogy a község a közszükségleti cikkeknek beszerzésére mindenkor a lehető legjobban biztosítsa a helyi anyagok felkutatása alapján.

Felelős: Kovács István vb-titkár.

Határidő: Azonnal és folyamatos.

6. [A] végrehajtó bizottság kimondja, hogy a község területén lévő Mozi, Szeszfőzde, valamint a péküzem vezetőség január 1-jétől fogva a község kezelésében fogja venni.

[A] végrehajtó bizottság utasítja Kovács István vb-titkár, a vb határozatokról a jkv[-]i kivonat kapcsán küldjön jelentést a Járási tanács vb-hez.

Felelős: Kovács István vb-titkár.

Határidő: Azonnal.

7. [A] végrehajtó bizottság felhívja az összes község területén lévő felvásárlási szervezetet, hogy a mai naptól fogva a végrehajtó bizottságot, minden munkájukról tájékoztassák, hogy a szükséges segítséget minden vonalon részükre biztosítani tudjuk.

Felelős: Garzó József fmsz ig. elnök.

Malecz István állatfelelős.

Borbély Mihály TV-vezető

Határidő: Azonnal és folyamatos.

8. [A] végrehajtó bizottság utasítja a termelőszövetkezet elnökeit, hogy az 1956. évi zárszámadás elkészítésének fogjanak neki. Ugyancsak beszélje át a tagsággal az 1957. évi gazdasági tervünket, hogy miképpen akarnak gazdálkodni, milyen termelvényeket akarnak meghonosítani, mivel a jövő évben kizárólag maguknak megfelelően termelhetnek, mivel irányszámot egyáltalán nem fognak kapni.

Felelős: Krupa János tsz-elnök.
Nagy Gábor tsz-elnök.
Kovács István vb-titkár.
Határidő: Azonnal és folyamatos.

9. [A] végrehajtó bizottság utasítja a termelőszövetkezet elnökeit, hogy hívják fel a termelőszövetkezet tagságának figyelmét arra, hogy a közös vagyont őrizzék meg, nehogy ezen a téren elherdálások forduljanak elő, mivel ezen hiányokat a tagság maga fogja később megfizetni.

Felelős: Krupa János tsz-elnök.
Nagy Gábor tsz-elnök.
Kovács István vb-titkár.
Határidő: Azonnal és folyamatos.

10. [A] végrehajtó bizottság utasítja az összes végrehajtó bizottsági tagokat, hogy tudatosítsák, hogy a tsz földje továbbra is úgy marad, ahogy volt. A felsőbb rendelkezésig föld visszaadás nincs.

Felelős: Minden egyes vb-tag.
Határidő: Azonnal és folyamatos.

11. [A] végrehajtó bizottság utasítja Dunai Antal adóbeszedőt, hogy a község területén tudatosítsa, hogy az adófizetési kötelezettségének mindenki tegyen eleget.

Felelős: Dunai Antal adóbeszedő.
Kovács István vb-titkár.
Határidő: Azonnal.

12. [A] végrehajtó bizottság utasítja Sántha Gáborné agronómust, hogy tegye közhírré, hogy akinek vetőmagja nincs, és megfelelő vetőmaggal rendelkezik, így azok kölcsönképpen kaphatnak a TV-től községi igazolás alapján.

Felelős: Sántha Gáborné agronómus.
Kovács István vb-titkár.
Határidő: Azonnal.

13. [A] végrehajtó bizottság utasítja Kovács István vb-titkárt, hogy a közbiztonság érdekében a rendőrség által megadott névsor alapján a karhatalmi szolgálatba önként jelentkezőket a szolgálat idejét mindenkor értesítse ki.

Felelős: Kovács István vb-titkár.
Határidő: Nov. 16.

Bejelentések:

Kovács István vb-titkár ismerteti, hogy a legközelebbi vb-ülés a munkaterv szerint nov. 22-én lesz.

Napirendi pontok:

1. Beszámoló a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról.
(Előadó: Teilinger Ferenc községi vb-elnök.)
2. Községi költségvetésének végrehajtásának ismertetése.
(Előadó: Berente Pál gazdálkodási előadó.)
3. Beszámoló a Gépállomás munkájáról.
(Előadó: Búza Dezső ÁMG-igazgató)

201/1956 számú VB határozat

A végrehajtó bizottság Kovács István által bejelentett Nov. 22-i vb-ülés napirendi pontjait egyhangúlag tudomásul veszi.

Kovács István vb-titkár részletesen ismerteti Melegh Gyula hentesipar iránti kérelmét.

202/1956 számú vb határozat

[A] végrehajtó bizottság Melegh Gyula hentes iparigazolvány kiadását a dolgozók húsellátásának érdekében javasolja. Felhívja a vb a szövetkezet vezetőjét, hogy amennyiben nevezett iparigazolványt megkapja, úgy a volt olajcsereraktár helységét részére adja át, hogy a húsellátás ezen keresztül a község különböző részein történhessen meg.

Utasítja a vb Kovács István vb-titkárt, hogy a kérelmet javaslattal ellátva a Járási Tanács VB titkársághoz, Ipari csoportjához terjessze fel.

Felelős: Kovács István vb-titkár.

Határidő: Nov. 16.

Kovács István vb-titkár ismerteti Makula Magdolna kórházi ápolási költségének elengedése iránti kérelmét.

203/1956 számú VB határozat

A végrehajtó bizottság Makula Magdolna kórházi ápolási költség elengedését teljes egészében javasolja, a szociális helyzetét figyelembe véve.

[A] végrehajtó bizottság utasítja Kovács István vb-titkárt, hogy az összes iratokat javaslattal el-

látva a Járási Tanács VB Szociálpolitikai Csoportjához terjesszék be.

Felelős: Kovács István vb-titkár.

Határidő: Nov. 16.

Kovács István vb-titkár részletesen ismerteti Cs. Tóth Gyula kérelmét, melyben már korábban eltranszferált szekrényének visszaadását kéri.

204/1956 számú VB határozat

A végrehajtó bizottság Cs. Tóth Gyula részére a szekrény visszaadását elrendeli, mivel annak idején jogtalanul, kényszerrel lett eltranszferálva.

[A] végrehajtó bizottság utasítja Kovács István vb-titkárt, hogy a nevezett részére a szekrényt adja ki.

Felelős: Kovács István vb-titkár.

Határidő: Nov. 16.

K. m. f.

Kerekegyháza, 1956. nov. 15-én.

s. k.

Kovács István vb-titkár

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1353/1957. Bogdán Miklós és társai pere. – Hét oldal terjedelmű, géppel írt, Kenderesi Sándor VB-elnök saját kezű aláírásával és „Kerekegyháza Község Tanácsa Végrehajtóbizottsága – Bács-Kiskun megye – Kecskeméti Járás” köriratú, Kossuth-cimeres pecséttel hitelesített másolat.⁵⁸

181.

**Az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár
Munkástanácsának felmondólevele Nagy László,
a vállalat igazgatója részére**

Kecskemét, 1956. november 15.

Alföldi Kecskeméti Konzervgyár
Kecskemét, Árpádváros 7. Postafiók: 56.

1/1956.
1956. nov. 15.

⁵⁸ A hitelesítési záradék szövege: „A másolat hitelétül. A fenti jegyzőkönyv egyik eredeti példánya a Kecskeméti Járási Tanács Végrehajtó Bizottságának Titkárságán, a másik pedig a kerekegyházai községi tanácsházán található meg. Kerekegyháza, 1957. aug. 14. Kenderesi Sándor vb-elnök”

Nagy László
Kecskemét
Tárgy: felmentés

Az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár dolgozói döntése alapján igazgatói tiszte alól 1956. november 30-iki hatállyal felmentjük. A felmondási idő alatt munkájára igényt nem tartunk.

Felhívjuk, hogy a fenti idő alatt a törvény szerint még netán járó hátralékos rendes szabadságát vegye ki.

A fenti időre járó fizetése rendelkezésre áll.

Felkérjük, hogy munkakörének átadása céljából f. hó 16-án az igazgatói irodában szíveskedjék megjelenni.

Munkakönyvét e levél alapján az Élelmiszeripari Minisztériumban igényelje.

A dolgozók megbízásából az

AKK Munkástanácsa

BKMB B. 1157/1957. Pullay Béla és társai pere. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, eredeti aláírásokkal hitelesített kiadvány.

182.

Kiskunfélegyháza szovjet katonai parancsnoka a fegyverek beszolgáltatására szólítja fel a lakosságot

[Kiskunfélegyháza], 1956. november 15.

Szovjet Katonai Parancsnokság

PARANCSA:

1956. november 15-én.

Az utolsó hetek eseményei után az ország területén a rend kezd helyreállni.

A magyar munkás-paraszt kormány a rend helyreállítása, a munka felvétele, az életet jelentő termelés beindítás érdekében tárgyal a munkástanácsokkal.

Azonban megállapítható az, hogy egyes ellenséges csoportok nem nyugszanak bele a vereségbe és provokátor jellegű ellenséges rémhírek terjesztésével igyekeznek gátolni a békés életet, termelő munka kibontakozását.

Ellenforradalmi provokátorok igyekeznek meggátolni a dolgozók békés, nyugodt életét üzemeinkben, közlekedésünkben, iskolákban, kórházakban és más intézményekben.

Néhány személy még mindig nem adta le a birtokában lévő fegyvert és továbbra is magánál tartja.

Magyar polgárok, ne engedjétek megtéveszteni magatokat a fasiszta elemek provokációitól. Ne higgyetek az ellenséges rémhíreknek és uszításoknak. Magyar dolgozók, legyetek éberek és őrizzétek meg a Magyar Népköztársaság szocialista vívmányait. Aktívan kapcsolódjatok be az ország nehézségeinek leküzdésébe, a rend és a nyugalom megőrzése érdekében.

Kezdjék meg:

1. Minden üzemben, szállító vállalatnál, kereskedelmi szerveknél, iskolákban, kórházakban, filmszínházakban szervezeten a megszakítás nélküli munkát. Dolgozók, ne engedjétek megzavarni a termelő munka menetét és a magyar polgárok békés életét.
2. Falvak és városok dolgozói legyetek éberek és aktívan harcoljatok az ellenséges rémhírterjesztő elemek ellen, akik különböző provokátor jellegű rémhíreket terjesztenek.
3. Tilos mindenféle gyűlést és nyilvános fellépést tartani, mivel a magyar nép érdekeivel ellentétes célra használhatják ezt fel a provokátorok.

Megparancsolom:

1. Azok a katonai és polgári személyek, akiknél még mindig fegyver lőszer van, 1956. november 15-16-án adják le Kiskunfélegyháza, Szentes, Csongrád rendőrhatalóságainál. Azokat a személyeket, akik a megjelölt időben ennek nem tesznek eleget, szigorúan felelősségre vonják.
2. Az egységes kijárási időt, Kiskunfélegyháza, Csongrád, Szentes, Tiszaföldvár, Öcsöd, Szarvas, Kunszentmárton és a hozzájuk tartozó falvakban, községekben a következőképpen szabályozom:

Személyi és teherforgalom: Reggel 05.00-től este 19.00-ig.

Este 19.00-től reggel 05.00-ig mindenféle mozgás tilos.

A kijárási tilalmi idő alatt mindenféle mozgást (jármű és személyi) a helyi rendőrség esetenkénti engedélyével lehet eszközölni.

Szovjet Katonai Parancsnokság.

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Kiskunfélegyháza város és járás. – Egyoldalú, nyomtatott röplap.

A Dunavecsei Járás Nemzeti Bizottságának határozati javaslata

Dunavecse, 1956. november 15.

Jegyzőkönyv

Felvétetett a Dunavecsei Járási Tanács hivatalos helyiségében, a Dunavecsei Járás Nemzeti Bizottságának 1956. november hó 15-én tartott ülésén.

Jelen vannak:

Faragó Sándor, a nemzeti bizottság elnöke, dr. Csikesz Ferenc, dr. Bajusz Pál, Kenesei Sándor, Monoki Mihály, Tóth Sándor, Pécze Balázs, Kalauz Bertalan a bizottság tagjai, valamint Szabó József megyei kiküldött és Bíró Géza jár[ási]. tan[ácsi]. vb elnök tanácskozási joggal meghívottak.

A Járási Forradalmi Tanács 9 tagú bizottságának tagjai, akik más községek-ből küldettek ki, a jelenlegi körülmények között nem látják biztosítottnak a működésük zavartalanosságát. Dunavecse, Kunszentmiklós, Solt és Szabadszállás községekben a szabadszállási honvédség egyes alakulatai több ízben erőszakkal éltek. Ennek folytán a forradalmi tanács 9 tagú bizottsága a következő határozati javaslatot hozta.

- 1.) A Járási Forradalmi Bizottság kéri a megyétől kiküldött Szabó József csoportvezetőt, haladéktalanul lépjen érintkezésbe a megyei tanáccsal, s azon keresztül a kormánysszervekkel, hogy a Szabadszálláson állomásozó honvéd alakulatok kapjanak parancsot arra, hogy szigorúan tartózkodjanak attól, hogy a forradalmi munkástanácsok, vagy nemzeti bizottságok, vagy forradalmi bizottságok tagjait kérdésekkel molesztálják, vagy bármilyen módon zaklassák őket.

Kapjon parancsot az illetékes honvédparancsnok arra, hogy amennyiben járőrszolgálatot teljesítenek a járás bármelyik községében, elsősorban a községi tanácsok vezetőségénél – tanácsi apparátusnál és forradalmi vagy nemzeti bizottságnál – jelentkezzenek, és szükség esetén ezeknek a szervezeteknek álljanak rendelkezésére és semmiféle öntevékeny intézkedéssel ne zavarják a békére vágyó és dolgozni kívánó lakosságot.

- 2.) Külön hangsúlyozza a Járási Forradalmi Bizottság, akik a nép bizalmából töltik be tisztségüket, hogy a községi és járási forradalmi bizottságoknak a szerepe a rend és nyugalom biztosítása. E célból feltétlenül szükséges azoknak fenntartása. Ezenkívül fontosnak tart-

ja és segítséget kér, hogy a honvédség beavatkozása miatt itt-ott megcsonkult tekintélye helyreállíttassék központi intézkedéssel.

A Járási Forradalmi Bizottságnak az az álláspontja, hogy mindaddig, amíg tekintélye helyreállítva nincs és törvényes jogkörben munkáját akadályozzák, addig nem tudnak az országépítés munkájában eredményesen részt venni és nem tudják a rendet és nyugalmat helyreállítani.

- 3.) Mindaddig, amíg a nemzeti és forradalmi bizottságok zavartalan működése biztosítva nincs, nem képes határozott és célszerű személyi és tárgyi intézkedésre.

K. m. f.

BKMÓL XXXV. 1. 1. fond. Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Dunavecsei járás. – Egyoldalas, géppel írt, olvashatatlan aláírásokkal hitelesített eredeti.

184.

Jegyzőkönyv
Szeremle Község Nemzeti Bizottságának
és Szeremle Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának
együttes üléséről

Szeremle, 1956. november 15.

Jegyzőkönyv

Készült Szeremlén a Tanácsházán 1956. november 15-én a Községi Nemzeti Bizottság és a vb közös ülésén.

Jelen vannak a Nemzeti Bizottság részéről:

Ikotics József, Borsos Arnold, Kapocs Nándor, Balogh Lajos, Bolvári János, Hadházi Balázs, Csertei János, Tomcsányi Lajos, Molnár János, ifj. Nagy István, Teleki Ferenc, Kovács Sándor, Gajdócsi Mihály, Orján János, id. Benkovics Károly, Kozma István, Orján Lajos, Elek Zoltán, Felső Illés, Baranyi Péter.

A Községi Tanács VB részéről:

Benedek István, Szöllösi Gergelyné, Rank György, Soós Ferenc, Burány Imre, Szombati Károly.

Hadházi Balázs NB elnök a megjelentek üdvözlése után megállapítja, hogy úgy a Nemzeti Bizottmány, mint a vb határozatképes.

A jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri a NB részéről Felső Illést, a községi vb részéről Szombati Károly vb-tagot.

Tárgysorozat:

1. Fegyveres karhatalom megszervezése.
2. A község vezetésének kérdései.

Jelenlévők a tárgysorozatot egyhangúlag elfogadják.

Hadházi Balázs NB elnök előadja, hogy a mai napon Bajáról 2 polgári egyén és 1 honvéd százados érkezett a községbe, és tájékoztatták arról, hogy a fegyveres karhatalmat megalakítani a községben olyképpen, hogy Baja Rendőrkapitánysága küld 1 szakképzett rendőrt, míg 4 fő a helybeli lakosok közül lesz melléje beosztva, akik egyenruhát és fegyvert kapnak, és fizetéses alapon látják el szolgálatukat. Ezzel egyidejűleg dicséretét fejezi ki az eddigi nemzetőrségnek, amely hivatását jól töltötte be, és megóvta a községet a rendbontó, fosztogató elemektől, és sikerült a község élet- és vagyonbiztonságát megőrizni. Javaslatot kér a helybeli rendőrök személyére vonatkozóan.

Hozzászólások:

Ikotics Józser: Véleménye szerint ne hatáározzon és ne javasoljon a vb az érdekeltek nélkül, mert előfordulhat, hogy a javaslatba hozott személyek nem vállalják a szolgálatot, és akkor újból össze kell ülni a vb-nek és NB-nek. Javaslata az, hogy a vb tegye közhírré a pályázatot, de előzőleg kérje ki a részletes feltételekre vonatkozóan a járási szervek véleményét. A jelentkezett személyek közül válassza ki a vb az NB javaslatának figyelembevételével az arra legalkalmasabbakat.

Tomcsányi Lajos: Kik voltak itt a községben Bajáról, akik ezt a karhatalmi kérdést beindították? A lakosság körében nyugtalanságot kelt az, ha ugyanazok a személyek próbálnak ilyen fontos kérdésben intézkedni, akik az elmúlt bűnös rendszert maradéktalanul kiszolgálták, és ezzel nem élvezik a lakosság bizalmát, sőt ellenszenvét váltották ki.

Gajdócsi Mihály: Ne legyen az, ami eddig volt, ne történhessen meg az, ami pl. ma is, hogy olyanok voltak itt kint, akik érdemtelenek rá. Pl. Ozurmics volt párttitkárt nem akarja látni a falu népe.

Borsos Arnold: Több községben fordultak elő nyugtalanító jelenségek, a közbiztonság terén. Pl. a betörések, fosztogatások, erőszakoskodások történtek. Ez indította arra a Járási forradalmi Bizottságot, és a vb-t, hogy sürgősen nekilássanak a közbiztonság megszervezésének. Úgy állapodtak meg, hogy a Bajai Rendőrőrs 1 szakképzett rendőrének vezetése mellett 4 helybeli megbízható egyén lássa el a rendőri szolgálatot, akiket a NB és vb, de a falu népe is alkalmasnak tart erre.

Elek Zoltán: A pályázat meghirdetését tartja legalkalmasabbnak, hogy a vezetőség kiválaszthassa a jelentkezők közül a legjobbakat.

1/XI/1956. NB. VB. Határozat
Karhatalom t[árgyá]b[a]-n.

1. Közhírré kell tenni, hogy jelentkezzenek a helybeli rendőrség kötelékébe azok, akik erre hivatást éreznek, és az általános feltételeknek megfelelnek.
2. Jelentkezési határidő: 1956. nov. 17. 17 óra.
3. A vb az NB javaslatára 4 személyt alkalmaz rendőrként, a Bajai Rendőrkapitányság felé a javaslatot megtéve.
4. A részletes pályázati feltételeket a felettes szervektől meg kell kérni.
Határidő: 1956. nov. 17.
Felelős: NB és vb-elnök.

2. Hadházi Balázs NB elnök ismerteti a Bajai Járási Tanácstól érkezett távmondatot, amely szerint felkéri az elnökhelyettest, hogy a vb a Nemzeti Bizottság javaslatára kit alkalmaz vb-elnökként és vb-titkárként, figyelembe véve a falu lakosságának véleményét is.

Ezután a gyűlés további vezetését átadja Soós Ferenc elnökhelyettesnek. Az ideiglenes elnökként és titkárként működött Hadházi Balázs és Csertei János a gyűlésről kivonulnak, hogy szabadon hozzák nyilvánosságra véleményüket úgy a NB, mint a vb tagjai.

Soós Ferenc vb-elnökhelyettes felkéri a Nemzeti Bizottságot, hogy tegye meg javaslatát az elnök és titkár személyére vonatkozóan.

A Nemzeti Bizottság, figyelembe véve az 1956. október 27-én tartott nagygyűlés határozatát, egyhangúlag elnökké: Hadházi Balázst,
titkárrá: Csertei Jánost javasolja.

A Nemzeti Bizottság tagjai, miután javaslatukat megtették, kivonultak, hogy a vb minden befolyásolástól mentesen tárgyalhassa a kérdést.

A vb elfogadva a NB javaslatát, elnökké egyhangúlag: Hadházi Balázst, titkárrá Csertei Jánost választja.

2/XI/1956. NB. VB.
Vezetés kérdései. Határozat

1. A vb a Nemzeti Bizottság és a község lakossága közhangulatának megfelelően Rendek István vb-elnököt és Szöllösi Gergelyné vb-titkárt beosztásukból visszahívja.

2. Az elnöki teendők intézésével: Hadházi Balázst, a titkári teendők végzésével Csertei Jánost bízza meg.

3. Jelen határozat a legközelebbi tanácsülés elé terjesztendő megtárgyalás végett.

Határidő: 1956. dec. 31.

Felelős: vb és NB elnök.

Iktotics József: A község vezetősége a napokban felhívást kapott, hogy Budapest forradalmi eseményei következtében hajléktalanná vált általános iskolás és óvodás gyermekek átmeneti elhelyezését a szülők révén mozdítsa elő. Az iskolában történt kihirdetésre ezideig 50 család jelentkezett, akik hajlandók gyermekek gondozását vállalni. Ez már magában is elég szép szám, azonban kéri a NB és vb-tagokat, hogy széles körben ismertessék a lakossággal e felhívást, hogy segítsünk Budapest sokat szenvedett lakosságán.

Borsos Arnold: A vb határozata folytán 2 ember állás, illetve fizetés nélkül marad. Felkéri a vb és NB tagjait, hogy szociális szempontok figyelembe vételével a 2 személy elhelyezkedését, munkába juttatását mozdítsa elő.

Rendek István: Ezideig is becsületes munkája révén élt meg, és a jövőben sem fél a megélhetéstől. Egy kérése van csupán a vb felé, hogy azt a rombolást, amit nála 2 magáról megfélekedezett egyén végzett, személyi bosszúból, fizettesse meg az elkövetőkkel.

Hadházi Balázs: Ígéretet tesz arra, hogy a békés megoldást megkísérelje, azonban ha ez nem vezet eredményre, úgy a bírói szervek fognak dönteni.

Több tárgy nem lévén, elnök a gyűlést bezárta.

K. m. f.

Hadházi Balázs

Szombati Károly
Rank György
Felső Illés

Csertei János

jkv hitelesítők

NB- és vb-titkár
jkv vezető

BKMÖL XXIII. 772/b. Szeremle Község Tanácsának iratai. Végrehajtó bizottsági jegyzőkönyvek. – Három oldal terjedelmű, géppel írt, saját kezű aláírásokkal és „Szeremle Község Tanácsa Végrehajtó Bizottsága Bajai járás Bács-Kiskun megye” köriratú, címer nélküli pecséttel hitelesített eredeti.

Jegyzőkönyv Tiszakécske Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának üléséről

Tiszakécske, 1956. november 16.

Tiszakécske Községi Tanács VB-tól.
115-19/1956. sz.

Jegyzőkönyv

Készült a Tiszakécske Községi Tanács Végrehajtó Bizottság 1956. évi november hó 16-án pénteken délelőtt fél 9 órakor megtartott vb-ülés alkalmával.

Az ülés helye: Tanácsháza 3-as számú szoba.

Jelen vannak: A Községi Tanács Végrehajtó Bizottsága részéről Kerekes Gábor vb-elnökh., Billus Ferenc vb-titkár, Somodi László, M. Nagy László, Fazekas János vb-tagok, a nemzeti bizottság részéről pedig Batka Gyula, Szigeti Béla, Balla Alajos, ifj. Csillag Béni, Szényei László, László György, U. Szabó Lajos, Kiss Mihály, Szentmihályi Károly, a Járási Tanács VB részéről Vörös Vilmos és Kriston Ferenc elvtársak.

Billus Ferenc elnöklő vb-titkár üdvözli a megjelenteket, megállapítja, hogy az ülés határozatképes, azt megnyitja, jegyzőkönyv vezetésre Budai Mária Bögi VB Kirendeltség vezetőjét kéri fel. Majd ezek után ismerteti a napirendi pontokat.

Napirend

Tárgy:	Előadó:
1.) Községi Tanács Végrehajtó Bizottságának Vb-elnökh[elyettes]. beszámolója.	Kerekes Gábor
2.) Végrehajtó Bizottság kiegészítése, új vb-tagok választása.	Billus Ferenc vb-titkár
3.) Közellátási bizottság megválasztása.	Billus Ferenc vb-titkár
4.) Közrend biztosítása, rendőr toborzás.	Schmidt Mihály őrspk.
5.) Egyéb ügyek.	Billus Ferenc vb-titkár

1.) Kerekes Gábor vb-elnökhelyettes ismerteti a Végrehajtó Bizottság beszámoló jelentését a csatolt előterjesztés alapján.

A beszámoló jelentéshez érdemleges hozzászólás nem történt, a Végrehajtó Bizottság az előterjesztett beszámolót egyhangúlag elfogadja, s vele kapcsolatban egyetértését nyilvánítja.

2.) A Végrehajtó Bizottság kiegészítése. Billus Ferenc vb-titkár ismerteti a Végrehajtó Bizottsággal Orosz Zoltán vb-elnök kérelmét, melyben vb-elnöki megbízatása alól való felmentését kéri. Ismerteti továbbá, hogy Kerekes Gábor vb-elnökhelyettes lemondását terjesztette beszámolójában elő, ezért a Végrehajtó Bizottság kibővítése válik szükségessé. Az eddigi tapasztalat azt mutatta, hogy a 9 tagú vb nem tudta a község problémáit kellő körültekintéssel intézni, ezért javasolja a vb felé, hogy a Községi VB létszámát 15 főre emeljük fel a Nemzeti Bizottság tagjai közül e feladat ellátására alkalmas személyekkel. Ezen előterjesztéssel a Végrehajtó Bizottság teljes egészében egyetértett és az előterjesztést határozatilag elfogadta.

Hozzászólások:

Medveczki Mihály: Községi agronómus Nemzeti Bizottság megbízását él... ideiglenes vb-elnök javaslatot tesz a Nemzeti Bizottság részéről a Végrehajtó Bizottság felé a vb kiegészítésére vonatkozólag javasolja vb-tagoknak a Nemzeti Bizottság részéről

U. Szabó Lajos
Szényei László
Batka Gyula
Balla Alajos
Szentmihályi Károly
László György
Kiss Mihály tiszakécskei lakosokat.

A Végrehajtó Bizottság a fenti javaslatot érdemlegesen áttárgyalta és meghozta a következő

73. sz. vb. hat./1956. sz.
Végrehajtó bizottság
kiegészítése.

Határozatot.

1. A végrehajtó bizottság egyhangúlag úgy határozott, hogy Orosz Zoltán vb-elnök lemondásával a vb egyetért, köszönetét fejezi ki a végrehajtó bizottság Orosz Zoltán vb-elnök eddigi munkájáért. Úgy szintén Kerekes Gábor vb-elnökhelyettes személyével kapcsolatban is. Tudomásul veszi a végrehajtó bizottság a lemondásukat, kérelmük alapján a megbízatásuk alól

való felmentéséhez a végrehajtó bizottság egyhangúlag határozatilag rögzíti.

2. Utasítja a végrehajtó bizottság a vb-titkárt, hogy Orosz Zoltán volt vb-elnököt és Kerekes Gábor volt vb-elnökhelyettest jelen határozatáról értesítse.
3. Határozta a végrehajtó bizottság, hogy Orosz Zoltán vb-elnököt és Kerekes Gábor vb-elnökhelyettest a vb kérelmük alapján 1956. december 1-jén vb-tagságukból, valamint a függetlenített vb-elnöki és vb-elnökhelyettesi megbízatásukból visszahívja.
4. Határozta továbbá a végrehajtó bizottság, hogy Csingér Sándor vb-tagot a végrehajtó bizottság vb-tagságából visszahívja, mivel eddigi tevékenysége következtében nem élvezzi a dolgozók bizalmát és megbecsülését, ezért a végrehajtó bizottság vb-tagsági megbízatása alól 1956. évi dec. 1-jével felmenti.
5. Utasítja vb a vb titkárát arra, hogy a vb jelen határozatáról értesítse ki december 31-ig Csingér Sándor vb-tagot.
6. Határozta továbbá a végrehajtó bizottság egyhangúlag azt, hogy a végrehajtó bizottság tagjait véglegesen a választásokig az alábbiak szerint rögzíti: 15 fővel.

[A] végrehajtó bizottság tagjai:

Fazekas János
Mészáros Béla
Csontos Gábor
Somodi László
M. Nagy László
Billus Ferenc
Lódi Lajos
Medveczki Mihály
U. Szabó Lajos
Szényei László
Szentmihályi Károly
Batka Gyula
Kiss Mihály
László György
Balla Alajos.

7. Határozta egyhangúlag a végrehajtó bizottság, hogy a végrehajtó bizottság függetlenített vezetőül a vb ideiglenesen az alábbi vb-tagokat bizza meg:

vb-elnök:	Medveczki Mihály
" helyettes:	Billus Ferenc
" titkár:	Lődi Lajos.

3.) Billus Ferenc vb-elnöklő titkár ismerteti, hogy a jelenlegi legfontosabb feladatok a közellátás biztosítása érdekében feltétlenül szükséges egy közellátási bizottság megválasztása, és ideiglenes működtetése.

A végrehajtó bizottság részéről javasolja a közellátási bizottságot az alábbi személyekből megválasztani:

Sáfrány Dezső
Anka István
Kovács József
Kiss Mihály
Laczkó Béla
Sánta Gyula.

A végrehajtó bizottság az előterjesztett javaslatot átbeszélve meghozta a következő

74. sz. vb. hat./1956. sz.

Határozatot.

Közellátási bizottság
megválasztása.

1. A végrehajtó bizottság egyhangúlag úgy határozott, hogy a közellátási bizottságot az alábbi személyekből választja meg, és a vb részéről a bizottság élére Billus Ferenc vb-elnök helyett küldi, utasítja arra, hogy a község közellátása érdekében a bizottsággal karöltve kövessenek el mindent, hogy községünk közellátása úgy élelmiszerek, mint ipari cikkek terén biztosítva legyen, továbbá a községből való áru kiszállítás megszervezése érdekében konkrétan intézkedjenek.

4.) Schmidt Mihály községi rendőrörspk. ismerteti a végrehajtó bizottság előtt, hogy községünkben a közbiztonság terén jelenleg különösebb problémák, rendzavarások nincsenek.

Azonban a jelenlegi rendőrör létszáma kevés ahhoz, hogy a községben kritikusabb helyzet következtében képes legyen a rendőrség (helyi) fenntartani a rendet.

Ezért rendőr toborzás válik szükségessé, amelyben kéri a Végrehajtó Bizottság segítségét és támogatását.

Az előterjesztéssel kapcsolatban egyetértés, vélemény nyilvánításokon kívül különösebb megjegyzés, vagy javaslattétel nem történt, így a Végrehajtó Bizottság meghozta a következő

75. sz. vb. hat./1956. sz.
Közbiztonság
megszilárdítása:
rendőr toborzás.

Határozatot.

1. A Községi Tanács Végrehajtó Bizottsága a fenti előterjesztéssel határozatilag egyetértett, a rendőr toborzás gyakorlati végrehajtásával Schmidt Mihály rendőrőrspk.-át bízta meg olyan feltétellel, hogy a rendőri szolgálatra jelentkezők csak a Végrehajtó Bizottság véleménye alapján kerülhetnek felvételre.
2. Utasítja továbbá a Végrehajtó Bizottság a községi rendőrőrs parancsnokát arra, hogy a rendőr toborzás eredményéről tájékoztassa a Végrehajtó Bizottságot.

5.) Egyéb ügyek tárgyalásaként foglalkozott Billus Ferenc vb-elnökhelyettes Saffal Béla tiszakécskei lakos vb elé terjesztett kérelmével, melyben a nevezett olajütő malom létesítési kérelmét terjeszti elő. Ugyanis a nevezett olajütő iparigazolvánnyal rendelkezik, ilyen szakképesítést szerzett s már Tiszakécske községben működött is a múlt években olajütő telep. Ennek alapján kéri a vb-ot, hogy helyi olajütő telep a környék és a község közellátásának megjavítását segíti elő, miért is kéri ügyének elintézésében a Végrehajtó Bizottság támogatását.

Az előterjesztéssel kapcsolatosan különösebb hozzászólás, vagy vélemény nyilvánítás nem történt, így a Végrehajtó Bizottság meghozta a következő

76. sz. vb. hat./1956. sz.
Saffel Béla tiszakécskei
lakos olajütő ipar
engedély kérelme.

Határozatot.

1. Községi Tanács Végrehajtó Bizottsága egyhangúlag úgy határozott, hogy Saffel Béla tiszakécskei lakos olajütő ipar megadása iránti kérelmével a Végrehajtó Bizottság egyetért, miért is utasítja Tóth Mária Ipar és Kereskedelmi előadót, hogy a nevezett kérelmét terjessze fel Járási Tanács Iparügyi Osztályához, a Végrehajtó Bizottság javaslatával.
Határidő: december 1.
Felelős: Tóth Mária.

Egyéb ügyek tárgyalásaként foglalkozott még a Végrehajtó Bizottság Tiszakécske község területén a helyi sérültek és az elhaltak hozzátartozói részére történő gyűjtési akció megszervezésével.

A Végrehajtó Bizottság ugyanis szükségesnek látja, hogy nem csak a Budapesti Vörös Kereszt részére szervezünk gyűjtést, hanem a helyi károsultakat is részesítjük a lehetőség szerinti támogatásba. A gyűjtést javasolja a Végrehajtó Bizottság dobszó és hangos híradó útján közhírré tenni, és a község lakosai adományait a kijelölt helyeken adják át.

Termény és terményféléseket a földműves-szövetkezet keretén belül, pénzbeli adományokat pedig az OTP-én keresztül javasolja a vb.

A gyűjtési akció megszervezésével és levezetésével a vb a függetlenített három vb-vezetőt bizza meg.

Egyéb ügyek tárgyalásaként foglalkozott a vb Tiszakécske községben 1956. évi november 18-ára Országos Állat és Kirakodó Vásár elhalasztásával. Jelenlegi időszakban és a körülmények figyelembevételével nem tartja a vb szükségesnek a vásár megtartását, ezért a vásár elhalasztása mellett foglal a vb egyhangúlag állást, s utasítja a vb szakigazgatási előadóját arra, hogy tegyen közhírré a község és a község területén olyan közleményt, melyben a lakosság tudtára hozza a vásár elhalasztását.

Több tárgy nem volt, Billus Ferenc vb-titkár, az ülés levezető elnöke az ülést berekesztette.

K. m. f.

Medveczki Mihály
Vb-elnök

Lődi Lajos
Vb-titkár

BKMÖL XXV. 30/b. B. 928/1957. Batka Gyula és társa pere. – Ötoldalas, géppel irt, saját kezű aláírásokkal és „Tiszakécske község tanácsának végrehajtó bizottsága Bács-Kiskun megye Kecskeméti járás” köriratú, címer nélküli pecséttel hitelesített eredeti.

186.

Beszámoló Tiszakécske Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának 1956. november 16-án tartott ülésére⁵⁹

Tiszakécske, 1956. november [16.]

Tisztelt Végrehajtó Bizottság!
Kedves Elvtársak!

A mai végrehajtó bizottsági ülésünkön meg kell beszélnünk községünk helyzetét és elsősorban községünk közellátását, valamint a végrehajtó bizottság függetlenített, vagy nem függetlenített tagjainak felmentését és újjá-választását.

⁵⁹ A beszámolót valószínűleg Kerekes Gábor vb-elnökhelyettes adta elő a községi vb 1956. november 16-i ülésén.

Kedves Elvtársak!

A Járási Tanács Végrehajtó Bizottsága egyetértve a Munkás-Paraszt Kormány felhívásával, azt teljes mértékben támogatja, és magáévá teszi. A mi községi tanács végrehajtó bizottságunk is értsen egyet Kádár Elvtárs, illetve a Munkás Paraszt Kormány felhívásával, amely a közbiztonság, a közellátás, a munka folyamatosságára hívja fel a dolgozó népet. Tudjuk azt, hogy országunkban rendkívüli nehéz állapotok uralkodnak, úgy a közbiztonság, mint a közellátás terén. Községünkben is igen sajnálatos és tragikusnak mondható esemény történt, amely mélységesen megrendítette az embereket. Ártatlan emberek haltak meg, nem tudjuk miért, és kinek a hívására történt a berepülés, és az a géppuska tűz, melyet közénk, a tömeg közé tettek, melynek több halottja, még több sebesültje lett. Ezt a sebet begyógyítani tökéletesen nem tudjuk. Nem tudjuk, mert egy-egy anya, egy apa vagy gyermek elvesztését pótolni semmiféle pénzadománnyal, vagy bármi nemű segéllyel nem lehet. A temetést községi Tanács Gazdálkodási csoportja bonyolította le, melyet a Járási Tanács Gazdálkodási Csoportja jóvá is hagyott. A gyűjtés alapján összegyűlt 40 valahány ezer forint, amely Budapest, illetve a városi munkásság részére kellene elküldeni, azonban kaptunk már olyan javaslatot is, hogy az itt megsebesült és halottak hozzátartozóinak, akik rá vannak szorulva, osszuk ki, amelyet kérném, úgy a végrehajtó bizottságot, mint az itt megjelent Nemzeti Bizottság tagjait, hogy döntsük el, hogy ezen pénz összeget hová és kinek a javára fordítsuk.

Közellátás terén:

Földműves-szövetkezetünk mindent megtesz azért, hogy dolgozó népünk ellátását élelmiszerrel és iparcikkkel biztosítani tudja. De sajnos egy olyan állapot uralkodott és uralkodik még ma is, hogy az emberek nem törődnek egymás ellátottságával, mindenből a legnagyobb mennyiséget vásárolnak fel félve attól, hogy infláció lesz, és a pénzt el kell költeni. Ez által üzleteink raktár készletei kezdenek kimerülni, mert még lehetett kapni voltak olyanok, akik nagyobb tételben vásároltak össze sót, cukrot és más közhasználati cikket. Állítólagosan ezekből a cikkekből már a piacon is jelent meg 10 forintos só, 30 forintos rizsa. És talán ha tovább kutatnánk más élelmiszer áraknál is találkozhathatnánk spekulációval. A Munkás Paraszt Kormány megengedte a szabad piaci forgalmat, tehát ezen árdragítások ellen tenni csak úgy tudunk, hogyha minden erőt kifejtünk azért, hogy üzleteinkben biztosítani tudjuk a só, a cukor, a petróleum, talán e három legfontosabb iparcikket. A kenyér az első naptól kezdve folyamatosan biztosítva van községünkben, most már azt tapasztaljuk, hogy a nép látva azt, hogy állandóan van, nem vásárol fölöslegesen kenyeret. A Járási Tanács Végrehajtó Bizottsága 5 tagú felvásárlási albizottságot választott, és 5 tagú iparcikk beszerzési albizottságot, amelynek az a feladata, hogy a Járásunk területén a lakosság közellátását biztosítsa. Továbbá olyan határozatot hozott a Járás területére, hogy az összes felvásárlási vállalatok, Állatforgalmi, Terményforgalmi, Tejipari Vállalatok a Járási

Tanács Végrehajtó Bizottsága irányítása alatt működjenek. Továbbá javasolta a Járási Tanács a Megyei Tanács felé, hogy a Járás területén lévő egyes Vállalatok Üzemek Tanács kezelésbe való adását.

Malmoknál:

Javasolja a Járási Végrehajtó Bizottság a Járási Tanács kezelésébe az Izsáki, Lajosmizsei és Tiszakécskei malmokat.

Szeszfőzdéknél:

Javasolja a járási vb járási kezelésbe az Izsáki és Tiszakécskei szeszfőzadékot. Javasolja a vb a Lakiteleki téglagyárat Járási kezelésbe adni. Javasolja a Járási Tanács VB a Tiszakécskei, Lajosmizsei és Izsáki BELSPED Vállalatokat községi kezelésbe adni. Továbbá, valamennyi mozit és valamennyi Sütőipari Vállalatot községi kezelésbe adni.

Továbbá a végrehajtó bizottság határozatának 6. pontja utasítja a végrehajtó bizottság vezetőit azonnal adjanak ki intézkedést a Községi Tanácsok végrehajtó bizottságai felé a termelőszövetkezetekkel kapcsolatban. A vb a tsz-nél a jelenlegi telekkönyvi állapotokat ismeri el, nem engedi meg az őszi tagosítás során tsz-kezelésbe került földek visszaadását.

A közös vagyont minden eszközzel óvni kell. A vb helyesnek találja, ha a tsz-közgyűlés dönt a tsz feloszlása tárgyában. Feltétlenül ügyelni kell arra, hogy a tsz-ek az állammal szemben fennálló kötelezettségüket teljesítsék. Amennyiben egyes tsz-ek feloszlanak, a feloszlás előtt teljesíteni kell az állammal szembeni kötelezettségüket. A Járási Tanács VB azt javasolja, hogy azon tsz-ek, amelyek feloszlásukat kérik, a zárszámadásig maradjanak együtt. A Járási Tanács VB felhatalmazza a végrehajtó bizottságok vezetőit, tegyenek sürgős intézkedést arra, hogy milyen vonatkozásban lehetne a községi tanácsoknak nagyobb hatáskört biztosítani. A Járási Tanácson belül osztályok és csoportok munkáját összevonni, létszámcökkentést végrehajtani. A beralap gazdálkodást helyesen megoldani úgy, hogy az alacsony fizetésű dolgozók fizetését minél hamarabb emelni lehessen.

Kedves Elvtársak!

Ennyiben kívántam ismertetni a Járási Tanács Végrehajtó Bizottság 1956. november 12-én kiadott határozatát.

Továbbá foglalkozni szeretnék egy pár lakásüggyel is. Mivel a begyűjtési hivatal megszűnt, az adó és telekkönyvi hivatal pedig a tanácsháza üres iroda helyiségeiben óhajtuk elhelyezni, és az ott felszabadult iroda helyiségeket kis lakásoknak akarjuk átalakítani, kérem a végrehajtó bizottságot és az itt megjelent elvtársakat, hogy ezen ügyben döntenek szíveskedjenek. Továbbá a Tiszakécske I. számú általános iskola beadványát szeretném ismertetni.

Kérem, hogy a végrehajtó bizottság e beadvány felett igazságosan döntsön. Igaz, hogy a Miniszter Tanács határozatának, amely előírta minden pedagógusnak a földet, Községi Tanácsunk teljes mértékben nem tudott eleget tenni, mert az Állami tartalék földek 1958-ig voltak, illetve vannak kishaszonbérletbe adva, amely földterületeket pedig felajánlottunk a pedagógusok részére,

azt nagy távolság miatt és a föld aranykorona értékének alacsonyága miatt nem fogadták el. A lakás ügyeknél kívánom még megemlíteni a Fekete házat is, amelyben a földműves-szövetkezet irodahelyiségei vannak. Mi kérjük a földműves-szövetkezet vezetőségét, hogy a régi DISZ-helyiséget alakítsa át irodává és a Fekete házat pedig adjuk vissza a tulajdonosának. Erre is kérném a végrehajtó bizottság és a Nemzeti Bizottság javaslatát. És továbbá kérem úgy a végrehajtó bizottságtól, mint a Nemzeti Bizottságtól azokat a javaslatokat, amelyek községünk területén részben megoldaná a lakás inséget. Tegyenek javaslatot arra, hogy milyen fölösleges irodákat lehetne megszüntetni, amelyet szintén kis lakásoknak lehetne kiadni.

Kedves Elvtársak!

Most pedig szeretnék rátérni a személyi kérdések pontjára:

Legelőször is meg kell említeni Orosz elvtárs hiányosságát. Orosz elvtárs a Kormány felhívásának eleget téve munkára jelentkezett a Járási Tanács Végrehajtó Bizottságánál. Kérem az itt megjelent vb-i és Nemzeti Bizottsági tagokat, hogy döntsék el, hogy Orosz elvtárs személye ellen van-e kifogásuk, vissza jöjjön-e a községi tanács végrehajtó bizottság élére, mint végrehajtó bizottság elnöke, avagy leváltását kérik. Mi már hallottunk olyat is, hogy vissza kívánják, ellenben volt olyan vélemény is, hogy ne jöjjön vissza, mert ez a közangulatot és a közvéleményt felbolygatná, ha újra elfoglalná helyét. Továbbá mi velünk függetlenített vezetőkkel akarok foglalkozni. Kérem a Végrehajtó Bizottságot és a Nemzeti Bizottság tagjait, hogy döntsenek [az] én személyem és a vb-titkár személyének megtartása vagy visszahívása mellett, valamint amennyiben valamelyik végrehajtó bizottsági tag ellen valami kifogás merül fel, terjesszék a végrehajtó bizottság elé döntés végett. Én magam részéről kérem a Végrehajtó Bizottságot, valamint a Községi Tanácsot, hogy hívjanak vissza tisztségemből.

Indokom az, hogy feleségem és szüleim idegállapotát szeretném ezen kéréssel rendbe hozni, mert édesanyám is a repülőtamadás alkalmával a tömeg között volt, s amúgy is gyenge idegállapota tönkrement. Kérem figyelembe venni indokomat és helyettem más személyt kinevezni funkciómba. Kérem a Végrehajtó Bizottságot és a Nemzeti Bizottság itt megjelent tagjait, hogy mindazon problémákat, ami községünket érinti vessék fel, hogy ezen problémákra orvoslást nyerhessünk.

Én ezen beszámolómban nem tudtam és nem tudok teljesen mindenre fényt deríteni, nem tudnám meghatározni személyi kérdésekkel kapcsolatban sem a közvéleményt, így az itt összegyűlt dolgozóktól kérek, illetve kérünk erre véleményyt. Ugyanígy kérjük, hogy községünk köz- és rendbiztonságának megtartására, valamint annak biztosítására mondják el véleményüket. Továbbá még köszönetet mondok a végrehajtó bizottság nevében, úgy a Nemzeti Bizottságnak, a Forradalmi Tanácsnak, valamint a Tanács apparátus dolgozóinak, akik a rendkívüli nehéz napokban állásukat elfoglalva intézkedtek, hogy a községünkben a kenyér és a közellátás biztosítva legyen.

BKMÖL XXV. 30/b. B. 928/1957. Batka Gyula és társa pere. – Kétoldalas, géppel irt, hitelesítés nélküli tisztdát.

Jegyzőkönyv Gara Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának üléséről

Gara, 1956. november 16.

17/1956 Vb jkv.

Jegyzőkönyv

Készült Gara Községi Tanács Végrehajtó Bizottságának 1956. november 16-án délután 4 órakor tartandó üléséről.

Ülés helye: vb-elnök iroda helysége.

Jelen vannak: Földes Lajos, Simon Antal, Csatár Sándor, Mészáros Antal, Dujmov Antal, Jankó Endre, Pekonov Mátyás vb-tagok. Mák György mb. vb-titkár

Külön meghívottak nem voltak.

Igazoltan távol maradt vb-tagok nem voltak.

Igazolatlanul távol maradt vb-tag: Pintér Mihály.

Napirend

Előadó

Tárgy: vb-elnök megválasztás. Simon Antal vb-elnökh.

1. Napirendi pontként Simon Antal vb-elnökh. a Járási tanács vb által kiadott távmondattal alapján ismertette, hogy a megüresedett vb-elnök állás betöltésére a vb bizottság ideiglenesen bízson meg a vb tagjai közül egy személyt, aki a tanácsülésig ideiglenesen ellássa a vb-elnöki teendőket.

Továbbá ismertette a nemzeti bizottság üléséről készített javaslat tartalmát. A nemzeti bizottság javasolja a vb felé, hogy mind a három régi függetlenített vezetőket hívják vissza és helyettük újakat jelöljenek ki.

Hozzászólások.

Földes Lajos vb-elnök hozzászólásában kéri a vb-tagságot, hogy fogadják el lemondását a vb-elnöki beosztásáról.

Jankó Endre: javasolja, hogy a tanácsülés döntsön az új vb-elnök megválasztásáról.

Mészáros Antal: vb-tagság kiegészítésére R. Kis István tanácstagot javasolja.

Simon Antal vb-elnök helyettes a hozzászólások megválaszolása után 7 szavazattal az alábbi határozatot hozta.

45/1956 számú Vb Határozat

1. A vb Simon Antal vb-elnökhelyettest bízta meg ideiglenesen a tanácsülésig a vb-elnöki teendők ellátásával.
Határidő: Azonnal.
Felelős: Simon Antal vb-elnökh.
2. A vb megbízta Simon Antal vb-elnökh., hogy a vb-ülés olyan irányú javaslatát, melyben R. Kis István tanácsstagot javasolja vb-tagnak, vigye a tanácsülés elé jóváhagyás végett.
Határidő: november 108.
Felelős: Simon Antal vb-elnökh.

A túloldali határozatokat a vb 7 szavazattal egyhangúlag elfogadta.

K. m. f.

Simon Antal
Vb-elnökh.

Mák György
Mb. vb-titkár

BKMÖL XXIII. 728/b. Gara Község Tanácsának iratai. Végrehajtó bizottsági jegyzőkönyvek. – Egy és egynegyed oldal terjedelmű, géppel írt, saját kezű aláírásokkal és „GARA KÖZSÉG TANÁCSA Bajai járás Bács-Kiskun megye” köriratú, Rákosi-címeres pecséttel hitelesített eredeti. Kézzel ráírták: „Láttam Varga. Érkezett 1956. december 27. 30/9/956.”

188.

Jegyzőkönyv Gara Község Nemzeti Bizottságának véglegesítéséről

Gara, 1956. november 16.

Jegyzőkönyv

Készült 1956. november 16-án Garán a Tanácsteremben.

Jelen vannak: R. Kiss István, Kulik Antal, Pertics István, Sibalin István, László Medárd, Jankó Endre, Galambos József, Nuszpl József, Domonkos András, Matos András, Rákos Ferenc.

Tárgy: Nemzeti Bizottság véglegesítése.

Elnök kartárs ismertette a mai helyzetet és kérte a többi tagok véleményét, hogy döntsön a tárgy felvetéséről.

Nemzeti bizottság egyhangúlag javasolja, hogy a végrehajtó bizottság a három független vezető személyt hívja vissza és helyettük javasoljon másik három vezetőt, akit a tanácsülés titkos szavazáson fog megválasztani.

Sibalin István	s. k.
Rákos Ferenc	s. k.
Pertics István	s. k.
Nuszpl József	s. k.
László Medárd	s. k.
Domonkos András	s. k.
Jankó Endre	s. k.
Kulik Antal	s. k.
Galambos József	s. k.
R. Kiss István	s. k.
Matos András	s. k.

R. Kiss István
NB Elnöke

BKMÖL XXIII. 728/a. Gara Község Tanácsának iratai. Tanácsülési jegyzőkönyvek. – Háromnegyed oldal terjedelmű, géppel írt, saját kezű aláírásokkal és „GARA KÖZSÉG TANÁCSA Bajai járás Bács-Kiskun megye” köriratú, Rákosi-cimeres pecséttel hitelesített eredeti.

189.

Jegyzőkönyv az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár Forradalmi Munkástanácsának üléséről

Kecskemét, 1956. november 17.

Az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár Forradalmi Munkástanácsa
1956. XI. 17-i üléséről

Jelen vannak: a mellékletben felsoroltak.

Napirendi pontok:

1.) Homoki László megnyitja az ülést és elmondja, hogy a végleges munkástanács megválasztásával kapcsolatban a jelölő bizottság úgy határozott, hogy abba minden üzem képviselve legyen s így a tanácstagok számát 60 főre fogják felelni. Felolvassa a jelölendők névsorát.

Felhatalmazást kér a Munkástanácstól arra, hogy a választói névjegyzéket sokszorosíthassa. Egyben kéri az új jelölőbizottság megválasztását.

A Tanács úgy dönt, hogy az eddigi jelölő bizottság maradjon a továbbiakban is. A felelős Homoki László. A választói névjegyzék lehúzásával Antalalvi Jánost bízzák meg.

2.) Pulai Béla elnök felkéri Rózsa Sándort, ismertesse a Budapesti Forradalmi Munkástanács memorandumát.

3.) Rózsa Sándor felolvassa a memorandumot.

4.) Pulai Béla elmondja, hogy ezt a memorandumot a munkásság előtt is ismertetni fogják, sőt megkísérlik a sajtóban is leközölni.

5.) Erdélyi Károly igazgató ismerteti az elmúlt napok eseményeit:

a.) Miután Bács-megyében igen sok a hús, ezért a Közellátási Kormánybizottság a konzervgyárakat bírta meg annak feldolgozásával. A vállalat nevében vállalta a húskonzerv féleségek gyártását egyszerűbb formában. A Kínizsi Konzervgyár dobozt és lemezt biztosított.

b.) A gyár ellátása tekintetében a szén a leglényegesebb. 30 vagon szenet igényelt erre a hónapra, mely jugoszláv szén lesz.

c.) A lakásproblémák megoldásával kapcsolatban igen kedvező a helyzet. A vállalat megkapta a Gáspár András utca és a Berényi Pál utca sarkán lévő épületet, ahol több, mint 10 helyiség van. Mihelyt ez kiürül, a vállalat azonnal megkezdi a helyreállítási munkát.

d.) A vállalat dolgozóinak ellátása biztosítva van. Az egyenlő elosztás érdekében javasolja, hogy mindenki vásárlási könyvet kapjon.

6.) Jámbor János javasolja, hogy az élelmiszer kiosztásánál pénztárost is jelöljenek ki.

7.) a.) A Bizottság eldönti, hogy minden munkavállaló kap egy vásárlási könyvet, melyet üzemenként a Munkástanács tagja oszt ki.

b.) Pénztáros kijelölésével a Tanács Horváth Gábort bízza meg.

c.) Az élelmiszerek kiosztásánál ellenőrként Vágóné és Bendené tanács tagokat bízza meg a Munkástanács.

8.) Tapolcsányi Károly felveti, hogy miután igen sok az elintézni valója, segítséget kér a munkájában. Rózsa Sándor felajánlja a segítségét. A Tanács hozzájárul.

9.) Kovács Sándor a konyha vezetője elismeri, hogy helytelenül járt el akkor, amikor 1 q rizst a tanács megkérdezése nélkül [kiosztott?]. Elmondta továbbá, hogy tárgyalt a Földműves szövettel, ahonnan nagyobb rizsmennyiséget fog kapni a vállalat.

10.) Tapolcsányi Károly a lakáskiutalásokkal kapcsolatban elmondja, hogy a rövidesen átadásra kerülő új bérházakba egy lakást kap a vállalat, melynek elfoglalására Schimó Ferencet javasolja. A tanács a javaslatot elfogadja.

11.) Pulai Béla egy régóta vajúdó dolgot szeretne most már végleges formába javasolni mégpedig azt, hogy a káderlapokat mindenki kapja meg. A Tanács hozzájárult azzal, hogy legkésőbb 19-én ki kell osztani, a kiosztásra Hartyányi József vállalkozott.

12.) Horváth Gábor ismét ismerteti a kifizetésre kerülő pénzügyi juttatásokat.

13.) Pulai elmondja, hogy a dolgozók úgy tudják, hogy más vállalatoknál mindenki kapott juttatást.

14.) Horváth Gábor elmondja, hogy a rendelkezésre álló segélykeretekből ha minden dolgozónak adnának, cca. 40-50 Ft jutna fejenként. Indokoltabb tehát, ha az arra rászorultak kapnak magasabb összeget.

15.) Kiss Gyula javasolja, hogy az eddigi segélykeret juttatást emeljék fel. Miután arra törvény van, hogy a segély évi összege 500 Ft-nál nagyobb nem lehet, így ezt a javaslatot a Tanács elvetette, egyben megbízta Kiss Gyulát, valamint Kripóczki Istvánnét, hogy a segélyező bizottságban működjenek közre. Az ÜB ilyen ügyekben nem dönthet.

16.) Hartyányi felveti, hogy a dolgozók nem tudják, hogy mit keresnek.

17.) Kaffka Ferenc elmondja, hogy a legkisebb órabér 2.50 Ft. Jelenleg 650 Ft a minimális bér, január 1-jétől kezdve 15%-kal több, vagyis 750 Ft lesz a jelenleg fennálló rendelkezések alapján.

18.) Schimó Ferenc felhívja a figyelmet, hogy a munkafegyelem megszüldésére érdekében sürgősen intézkedni kell.

19.) Nyári Ferenc javasolja, hogy a dolgozók előtt ismertessék az új bérezési rendelkezéseket.

20.) Horváth Gábor indítványára a Tanács Kafka Ferencet bízta meg, hogy állítsa össze azokat a fizetési rendelkezéseket, amelyek alapján pillanatnyilag számolhatnak. Horváth Gábor felveti, hogy mi legyen azoknak a dolgozónak a bére, akiket valamelyik reggel hazaküldtek? A Tanács úgy határozott, hogy azok részére napi átlag kereset fizethető ki. Kafka Ferenc egyúttal elmondja, hogy jelenleg a régi, tehát nem a szűkített normák alapján számfejtik a dolgozók bérét.

21.) Kiss Gyula javasolja, hogy a jelenlegi normaosztály dolgozza ki az új normabéreket. Mindig az a munkás küldött lenne benne ebben a bizottságban, amelyiknek a normáját felülvizsgálják.

A bizottság a javaslatot elfogadja és a normák kidolgozásának szorgalmazása a tervosztály feladata.

22.) Rózsa Sándor elmondja, hogy a Hírös Heti AKK pavilonnal kapcsolatos problémákat most már végképp le kellene zárni. A Tanács megbízta Rózsa Sándort, tegyen javaslatot az elintézésre.

23.) Homoki László elmondja, hogy a végleges Tanács megválasztásával kapcsolatban a választói szavazó lapokat délelőtt folyamán óhajtja a dolgozók között kiosztani. A Tanács ehhez hozzájárult.

24.) Pulai Béla felteszi a kérdést, hogy mikor történjen a szavazás. A Tanács elhatározza, hogy délután fél kettőkor kezdik meg a szavazást.

K. m. f.

BKMB B. 1157/1957. Pullay Béla és társai pere. – Kétoldalas, géppel írt, 1957. június 24-én készült, hitelesített másolat.

Jegyzőkönyv Gara Község Tanácsának üléséről

Gara, 1956. november 18.

11/Tük. jkv. 1956.

Jegyzőkönyv

Készült Gara 1956. november 18-án de. 10 órakor tartott tanácsülésről.

Tanácsülés helye: Községi kultúrotthon.

Jelen vannak: Fábíán Gergely, Zsnidercsics Antal, Nagy Vilmos, Mészáros Antal, László Medárd, Jankó Endre, Nagy István, Miklós Lajos, Csuvár János, Kuszulya Antal, Földes Lajos, Rutteschmidt Ádám, Kulik Imre, Hajdu Béla, Kubatov János, Strigl József, R. Kiss István, Kereki Lajos, Sibalin Miklós, Simon Antal, Beslity Ferencné, Dujmov Antal, Matus Dániel, Kubatov Ferenc, Pekanov Máttyás, Pintér Mihály tanácsstagok.

Igazoltan távol maradtak: nem volt.

Igazolatlanul távolmaradt tanácsstagok: Bertics József, K. Tóth Sándor, Gáspár Imre, Sümegi József, Losonszki Mihályné, Kubatov Márton, Sibalin Sebestyén, Majsztrovity István, Kühn Péter, Juhász Lajosné, Márton Albert, Gorjenác Zsolt, Mikus János, Gugán Józsefné, Csatár Sándor, Hanyect András, Gojtán István, Aladics Máttyás, Rákos Ferenc.

A tanácsülésen a tanácsstagokon kívül kb. 150 dolgozó paraszt vett részt, akiknek a tárgyhoz hozzászólásuk nem volt, mint csendes hallgatók vettek részt.

I. Napirend:

1.) Simon Antal vb-elnökh. üdvözli a megjelenteket, tanácsülés elnökének R. Kis István tanácsstagot javasolja. Jegyzőkönyvvezetésre javasolja Mák György mb. vb-titkárt.

A tanácsstagság a fenti javaslatot egyhangúlag elfogadták.

a tanácsülés elnöke a jelenléti ív alapján megállapítja, hogy a 46 tanácsstag közül 26 tanácsstag jelen van, vagyis a tanácsstagság több mint ötven százaléka, így a tanácsülést határozatképesnek mondja ki.

A tanácsülés jegyzőkönyv hitelesítésére javasolja Csuvár János és Jankó Endre tanácsstagokat.

A tanácstagság a fenti javaslatot elfogadta.

A tanácsülés elnöke a mellékelt nemzeti bizottsági jegyzőkönyv alapján ismerteti beszámolóját.

Majd felkéri Simon Antal vb-elnökh. ismertesse a járási tanács vb által kiadott távmondatot, mely foglalkozott a vb-elnöki teendők ellátásával megbízni egy vb-tagot addig míg a tanácsülés véglegesen nem dönt, továbbá felkérte, hogy ismertesse a végrehajtó bizottság 1956. november 16-án hozott határozatot, a végrehajtó bizottság 45/1956 számú határozata alapján Simon Antal vb-elnökhelyettest bízta meg az elnöki teendők ellátásával tanácsülés választásáig, ugyanezen határozat második pontjában a vb megbízta Simon Antal vb-elnökhelyettest, hogy a vb-ülés olyan irányú javaslatát vigye a tanácsülés elé, melyben a vb R. Kiss István tanácstagot javasolja a megüresedett vb-i tisztség betöltésére.

R. Kiss István a tanácsülés elnöke felkéri a tanácstagságot, hogy döntsön abban, hogy a nemzeti bizottság javaslatát fogadja el, melyben kéri a három volt régi függetlenített vb-tag visszahívását, vagy pedig vb-ülés azon javaslatát, melyben javasolta, hogy a megüresedett egy vb állást töltsék be, majd felkérte a tanácsülést, hogy titkos vagy pedig nyílt szavazással akarnak szavazni.

A tanácsülés három tanácstag kivételével a vb javaslatát fogadta el, melyben egy vb-tagot választanak a tanácstagság közül.

A tanácsülés nyílt szavazást kért.

A tanácstagság egyhangúlag R. Kiss István tanácstagot választotta vb-tagnak, egyben vb megbízott elnöknek.

A jelenlévő dolgozó parasztok egyetértettek a tanácsülés határozatával.

40/1956 számú Tanács határozat

Tanácsülés utasítja Simon Antal vb-elnökh., hogy R. Kiss István megbízott vb-elnök illetmény rendezése az intézkedés a Járási Tanács VB felé haladéktalanul tegye meg.

Határidő: Azonnal.

Felelős: Simon Antal vb-elnökhelyettes.

K. m. f.

Mák György
mb. vb-titkár

Jankó Endre Csuvár János
jkv. hitelesítők

R. Kiss István
tanácsülés elnöke

BKMÖL XXIII. 728/b. – Másfél oldal terjedelmű, géppel írt, saját kezű aláírásokkal és „GARA KÖZSÉG TANÁCSA Bajai járás Bács-Kiskun megye” köriratú, Rákosi-címeres pecséttel hitelesített eredeti.

Jegyzőkönyv az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár végleges munkástanácsának megválasztásáról

Kecskemét, 1956. november 19.

Jegyzőkönyv

Készült 1956. november hó 19-én, az Alföldi Kecskeméti Konzervgyárban tartott Végleges Munkástanács választói ülésről.

Jelen vannak: a vállalat dolgozói

1.) Homoki László megnyitja az ülést és felkéri a jelenlevőket, hogy a Himnuszt énekeljék el.

2.) Homoki László felolvassa a jelöltek névsorát s felkéri a munkásságot, hogy a szavazó cédulákon ejtse meg a választást, mégpedig úgy, hogy nem szükséges ragaszkodni az azon feltüntetett nevekhez, hanem szabadon bárkit kihúzhatnak vagy bárkit beírhatnak, mindenesetre jól gondolják meg, kit választanak. Ezután átadja a szót Dinka Zoltánnak, a Párt részéről szól a munkássághoz.

3.) Dinka Zoltán a Párt nevében szól a dolgozókhöz és felhívja őket, hogy itt az ideje, hogy maguk közül válasszák meg azokat a munkatársakat, akik ügyüket a legmesszebbmenően képviselni fogják. Elmondja, hogy igen sok és nehéz munkára van szükség ahhoz, hogy a rend helyreálljon. Bár szerinte segítséget nyújtottak az ellenforradalom leverésében a szovjet csapatok, s a rend helyreállításában a továbbiakban is segítségükre vannak.

A munkásság egyhangú felkiáltással vállalta, hogy a rend és a békeesség helyreállításáért felel, csak az orosz csapatok vonuljanak ki Magyarországról.

4.) Pulai Béla bejelenti, hogy a szavazat megtétele után a munkásság előtt ismertetni fogják a nagy-budapesti, Duna–Tisza közti, tiszántúli és északmagyarországi munkásküldöttek memorandumát, melyet a kormánynak, valamint az ENSZ-nek és több külföldi országnak eljuttattak.

Előbb azonban felkéri a munkatársakat, hogy a szavazat megtételénél legyenek figyelemmel arra, hogy csak becsületes, jellemes és olyan harcos munkatársakat válasszanak, akik mindenkor meg merik mondani a munkásság óhaját.

5.) Mielőtt a memorandumot ismertetnék, Rózsa Sándor elszavalja „Boráros tér, október 25.” C. versét. Ezután megkezdődik a szavazás, majd Rózsa Sándor ismerteti a fentebb említett memorandumot.

6.) Pulai Béla a memorandummal kapcsolatban még a következőket mondja el: A Kádár-kormány a szabad választások kivételével december 31-ig határidővel minden ponton elfogadott. Ez azt jelenti, hogyha a fenti időpontig a memorandumban foglaltak teljesítve nem lesznek, a munkásság sztrájkba lép. Szeretne egypár dolgot megmagyarázni a munkásságnak:

A most folyó forradalmat semmiképpen sem lehet ellenforradalomnak nevezni. Ez a forradalom a magyar nép legtisztább szabadságharca, amely még napjainkban is folyik.

Az egypártrendszer további fenntartása semmiképpen sem kívánatos mert az ismét a múlt hibáihoz vezetne. Szükség van több olyan egészséges szocialista pártra, ahol minden becsületes magyar munkás megtalálja a maga elképzeléseit. Szükség van véleményekre és ellenvéleményekre, amelyekből vég-eredményben a tiszta igazság fog kikristályosodni.

Helytelen az a felfogás, hogy azt, aki kommunista volt, meg kell fosztani életlehetőségeitől. Minden esetre, akik a Rákosi-rendszer hű kiszolgálói voltak, s ide juttatták Magyarországot, azoknak vezető funkcióban nincs helye. Fogják meg a munka végét s mutassák meg, hogy ott is [megállják a helyüket].

A továbbiakban szomorúan jelenti, hogy eddigi termelési eredményeink igen silányak. Ezen feltétlenül segíteni kell. Minden dolgozó becsületére bízza a további munkát.

Elmondja, hogy az ismertetett memorandumhoz csak a bányászok és Dunántúl lakossága nem járult hozzá. Azt mondták, hogy ahogy 24 óra alatt be tudtak jönni az oroszok, úgy 24 óra menjenek is ki. Ehhez a véleményhez a gyár munkássága is élénken csatlakozott

Felveti a kérdést, hogy miért megy ilyen nehezen a szabadság kibontakozása? Azért, mert vannak még mindig olyanok, akik 10 körömmel ragaszkodnak a régi rendszerhez és az oroszokhoz, mert tudják, hogy nélkülük megsemmisülnek. Felhívja a dolgozókat, hogy figyeljék meg ezeket és térítsék józan észre. Minden magyar ember szívében szeretetnek kell lennie egymás iránt, mert csak így tudjuk a szebb, boldogabb s jobb magyar jövőt megvalósítani. Befejezésül felkéri a dolgozókat, hogy énekeljék el a Szózatot.

K. m. f.

BKMB B. 1157/1957. Pullay Béla és társai pere. – Kétoldalas, géppel írt, 1957. június 24-én készült, hitelesített másolat.

192.

A Pedagógus Szakszervezet Kecskemét Városi Bizottsága Kocher László leváltását követeli a Bács-Kiskun megyei Tanács elnökségétől

Kecskemét, 1956. november 19.

Megyei Tanács Elnökségének!

Kecskemét

A Pedagógus Szakszervezet Kecskemét Városi Bizottsága és az összes tan-
testületek demokratikusan választott forradalmi bizottságainak képviselői kö-
veteljük, hogy Kocher Lászlót, a megyei tanács alelnökét azonnal mentse fel

ebbeli tisztsége alól és a forradalmi munkás-paraszt kormány – a párt volt vezetőinek ügyében hozott – intézkedéséhez hasonlóan – küldje vissza a termelő munkába, ha egyáltalában volt az illetőnek ilyenemű foglalkozása. Követelésünket az alábbiakkal támasztjuk alá.

Kocher László 1956. november 9-én reggel 8 órakor megjelent a zenei ált[alános]. iskola Zollner-téri épületében és ott több szülő füle hallatára durván nekitámadt Banó Benedekné tanítónőnek, és amint az erről felvett jegyzőkönyv tanúsítja többek között szóról-szóra a következőket mondotta:

„Magukra pedagógusokra nagyon haragszom. Maguk keltettek ellenhangulatot az ifjúságban, hogy ez a mi szép rendszerünk megbukjon. Mi eddig becsültük a pedagógusokat, de ha egyszer lesz bélista, maguk lesznek az elsők. Mi dédelgettük az egyetemi ifjúságot és most ők fordulnak ellenünk, most is ég 150 egyetemista hullája Budapesten a Corvin előtt, de hadd égjen. Ma megyek Budapestre és akinél fegyvert látok magam fogom föbe löni. Maguk merik viselni a nemzeti szalagot fekete gyászszallaggal?! *A maguk fajtáját gyűlölöm!* Ezt nem személy szerint magának mondom, hanem általánosságban mindenkire vonatkozik!”

Kérdezzük: Ki ez az ember, hogy ilyen súlyos időkben így mer beszélni? Melyik nemzethez vagy fajtához tartozónak vallja magát, hogy Magyarországon ki meri jelteni, hogy „*a maguk fajtáját gyűlölöm?*!” Melyik nép nevében mer így handabandázni?! Kiknek a kenyeren élösködött eddig?! Kiknek köszönheti a magyar nép, hogy ide jutott, ha nem a sztálinista Rákosi–Gerő-féle creatúráknak, a kohereknek, a szelepcsényiknek, a halandáknak, a sziklai juditoknak és hozzá hasonló elvetemült kiskirályoknak, akiknek semmi közük a magyar néphez, a magyar munkássághoz, pedig állítólag az ő nevükben mernek – többes számban: „mi” – beszélni.

Azt, hogy egyetemi ifjúságunk tiszta forradalma a legbecsületesebb szabadságharc volt, ezt nem kell senkinek sem bizonyítani. Ezt ma már sem Magyarországon, sem külföldön nem vonja kétségbe senki. Ezt az óvodás gyermektől a kormány vezetőiig mindenki büszkén vállalja. Mi pedagógusok pedig külön büszkék vagyunk arra, hogy ennek a hős ifjúságnak nevelői lehettünk. Az ő tiszta emlékek, becsületes harcuk, továbbá a pedagógusok érdeme, valamint a kocherek által megtagadott és meggyalázott magyar nemzet tisztessége arra kötelez, hogy felemeljük tiltakozó szavunkat az ilyen becstelen alakok kijelentése ellen. Ez az ember semmit sem tanult és semmit sem felejtett. Ez ma is – mint Rákosi által a megye nyakára ültetett kiskirály – azt hiszi, hogy lehet emberekkel, nevelőkkel így beszélni. S ha így beszél, milyenek lehetnek cselekedetei. Nem! Elég volt a kocherek garázdálkodásából! Nem azért folyt annyi drága ifjúi vér, hogy a magyar nép ilyen halálos ellensége továbbra is kényelmes vezetői pozícióból szórja átkait ránk nevelőkre, fiainkra és a magyar nemzetre!

Tudomásunk van arról, hogy a Terményforgalmi Vállalat székházáról letépte a nemzeti gyászért kitűzött fekete lobogót. Erről az illető vállalat jelentést küldött az összes kecskeméti üzemek forradalmi munkástanácsainak. Azt hisszük az állásfoglalás egységes lesz: ki a kocherekkel a vezető állásokból!

Mi a magunk részéről csatlakozunk ehhez a követeléshez. Azonnal hívják haza Jugoszláviából és azonnal tűnjön el a közéletből. Van elég rom Budapesten és szerte az országban, amelyet az ilyen Kocher-féle alakok rombolása – nem pedig a pedagógusok és ifjúság tevékenysége – hozott létre. Ha fel akarja építeni a „mi szép rendszerünket”, menjen építse, de ne vezetői állásban – ahol csak rombolni tudott – hanem menjen, dolgozzon! Elég volt a sztálinista módszereket és hangot használó kocherekből! Nem akarunk még egyszer ilyen véres tragédiát, éppen ezért ragaszkodunk kivívott szabadságunkhoz, s nem engedjük, hogy az ilyen alakok a nyakunkra üljenek!

450 kecskeméti pedagógus és általuk nevelt több ezer diák nevében még egyszer visszautasítjuk Kocher László rágalmain, gyalázkodását, hangnemét és módszereit és követeljük, hogy azonnal tűnjön el a magyar közéletből, közlebről megyénk tanácsának vezetőségéből és általában mindenfajta vezetésből. Ugyanis nem tartanánk becsületes eljárásnak, hogy a magyar nevelőket, ifjúságot, sőt a magyar nemzetet gyűlölő Koher egy más megye, egy más vállalat élén, kényelmes vezetői állásban ennél a magyar nép verejtékével termelt fehér kenyeret, amelyből sajnos sok szegény embernek az ő tevékenysége és módszere folytán csak kevés és nagyon fekete jutott.

A tett intézkedésről f. évi november 25-ig értesítést kérünk a Pedagógus Szakszervezet Kecskeméti Szervezete címére (Jókai utca 2.).

Amennyiben követelésünket a Megyei Tanács nem teljesítené fenntartjuk azt a jogunkat, hogy november 26-án az összes kecskeméti iskolákban beszüntetjük a tanítást és óvodákban a foglalkozást.

Kecskemét, 1956. november 19.

A Pedagógus Szakszervezet kecskeméti szervezete
és a Pedagógus Tanács kiküldöttei

42 aláírás

BKMÖL. XXIII. 1/b. 197/1956. – Kétoldalas, Zubornyák Mária gyors- és gépiró által készített, hitelesített másolat.

193.

Jegyzőkönyv az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár végleges munkástanácsának üléséről

Kecskemét, 1956. november 20.

Az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár Végleges Munkástanácsának 1956. XI. 20-i első ülése.

Jelen vannak: A mellékletben felsoroltak.

Napirendi pontok:

1.) Pulai Béla az ideiglenes Munkástanács elnöke üdvözlí a végleges munkástanács most megválasztott tagjait s mielőtt átadná a szót, szeretné felhívni a

figyelmüket arra, hogy rendkívül nehéz időket élünk s még ki tudja milyen súlyos napok következnek ránk. A magyar feltámadás még nagyon sötét homályban van s igen erős helytállással s fáradhatatlan munkával fogjuk tudni kiharcolni a végső győzelmet. Éppen ezért ha a Munkástanács tagjai soraiban akad olyan aki úgy érzi, hogy nem bírja elviselni a nehéz megróbáltatásokat, s először anya, férj, vagy szabad ember, az ne vállalja el ezt a megbízatást.

De aki úgy érzi, hogy a népnek, a Magyar nemzetnek bátor harcosa, annak köztünk a helye.

Felhívja a Tanács tagokat, hogy válasszanak egy úgynevezett igazgatási szűkebb Tanácsot, aki a mindennapi problémákkal foglalkozik, de aki tartozik beszámolni a teljes munkástanácsnak a tett intézkedésekről és az esetleges felmerült problémákról. Ez az igazgatási tanács 10 főből áll.

2.) A végleges Munkástanács tagjai egyhangúlag Pulai Bélát választották elnökül, s megbízták, hogy az Igazgatási Tanácsban is ő legyen a vezető.

3.) Pulai Béla a továbbiakban javaslatot terjeszt a Munkástanács tagjai elé a megválasztandó 9 igazgatási tanács tag személyére vonatkozólag, akik a következők: Schimó Ferenc, Karsai Imre, Kripóczki Istvánné, Z. Szabó Mihály, Homoki László, Nyári Ferenc, Kiss Gyula, Hajagos Károly, Rózsa Sándor. Felkéri a megválasztandókat, hogy mutatkozzanak be a Munkástanács tagjainak, a tagok pedig döntsenek afelől, hogy kit kívánnak az igazgatási tanács tagjai sorába.

A jelölt tagok sorba bemutatkoznak s a Tanács tagjai kézfeltartással szavaznak. A jelöltek elfogadják.

4.) Homoki László felszólalásában elmondja, hogy az Ideiglenes Munkástanácsból kapott megbízásnak megfelelően a végleges munkástanács választást a vezetése alatt álló bizottság megejtette. A bizottság nevében kijelenti, hogy a választás a legdemokratikusabb alapon, a legtisztább eszközökkel, s a legnagyobb ellenőrzés mellett folyt le. Kéri bejelentése tudomásulvételét, a választás lefolytatására meghatalmazott bizottság tagjainak felmentését, ezenkívül kér utasítást arra vonatkozólag, hogy a választásra vonatkozó iratok és szavazócédulák sorsáról a tanács döntsön.

5.) Pulai Béla a Tanács nevében a felmentést megadja és a Tanács úgy dönt, hogy az iratokat és szavazó cédulákat irattárba lehet helyezni.

Nézete szerint a teljes Munkástanács hetenként kétszer fog összeülni. Ezen az ülésen az Igazgatási Tanács ismerteti az esetenként előadott problémákat, s a tett intézkedéseket.

Felhívja az új bérezési rendszer kitérőállítására alakított bizottságot, hogy munkáját kezdje meg és arról f. hó 28-án adjon jelentést a Tanácsnak.

6.) Pleskó Lőrinc tolmácsolja több dolgozótársa kívánságát, hogy Tapolcsányi Károlyt beosztásából váltsák le.

7.) Homoki László elmondja, hogy Tapolcsányit kivették munkaköréből és a szociális osztály élére állították. Kéri, hogy vizsgálják felül munkáját és amennyiben megfelel, erősítsék meg, ha nem akkor válasszanak helyette mást.

8.) Kovács József, Hartmann Lászlóné, Papp Sándor felszólalásai alapján Pulai Béla javaslatot tesz, hogy Tapolcsányi Károlyt egyenlőre hagyják meg beosztásában s segítségül Szabó Istvánt jelöli ki a korábban mellérendelt Bende Péterrel együtt. Amennyiben így sem tudja munkáját közmegelegedésre ellátni, úgy leváltásáról későbbiek folyamán gondoskodjanak. A bizottság a javaslatot elfogadja.

9.) A továbbiak során felmerült két probléma:

a.) 3 Ft-os ebédek kiszolgáltatása.

b.) Lakatos üzem vezetőjének újraválasztása.

Ezekben a döntést a következő ülésen fogja a Munkástanács meghozni.

K. m. f.

BKMB B. 1157/1957. Pullay Béla és társai pere. – Kétoldalas, géppel írt, 1957. június 24-én készült, hitelesített másolat.

194.

Jegyzőkönyv Baja Város Tanácsa Végrehajtó Bizottságának rendes üléséről

Baja, 1956. november 20.

38/8/1956. jkv.

Jegyzőkönyv

Készült Baján, 1956. november 20. napján a Városi Tanács vb rendes ülésén.

Jelen vannak: Vincze Ferenc vb-elnök, Kecskés Sándor elnökhelyettes, Solymos István, Nagy István, Agatity József, dr. Antóny János, Karajkó János, Váradi Sándor, dr. Szabó László, Lelkes Péter, Pataki Ede, Laki László, Böröcz Jenő, Pestuka Dezső, Végvári László, dr. Paulai János, Gyulavári József.

Távolmaradt: Gugán Márk, Czikk Ferenc, Bácskai Kornél.

Napirend: 1. Osztermann Béla vb-elnök felmentése és Vincze Ferenc elnöki megbízatása.
2. Egyes vállalatok igazgatóinak felmentése és új igazgatók megbízatása.
3. Egyéb ügyek.

Török László a Bács-Kiskunmegyei Tanács vb küldötte ismerteti a jelenleg összehívott vb-ülés célját. Előadja, hogy a vb-elnök, Osztermann Béla felmentése a Megyei Tanács részéről már szóbelileg megtörtént, azonban szükséges, a törvényesség betartása és a vb határozata is, amelyet fel kell terjeszteni.

Ugyancsak szükséges egyes vállalatok igazgatóinak leváltása, illetve egyes igazgatók megváltoztatása. A részleges ismeretést dr. Antóny János a Nemzeti Bizottság elnöke fogja megtenni.

Dr. Antóny János a Nemzeti Bizottság elnöke beszámol a folyó hó 19-én megtartott gyűlésről és az ott hozott határozatokról. Igen komoly munkát kell kifejtteni – mondotta – és hogy az élet meginduljon és rendes mederben haladjon, szükséges a dolgozók hangulatának ismerése, a jogos követelésükhöz való alkalmazkodás. Ennek előzménye volt, hogy a város lakossága és dolgozó társadalma az eddigi vb-elnök személyében nem volt megelégedve és ezt ki is nyilvánította minden vonalon. Javasolták ezért a Megyei Tanács vb felé, hogy Osztermann Béla elnököt a nyugalom és a rendes élet beindítása végett váltsák le. A megyei tanács elnöke személyesen volt lent Baján, az ülésen részt is vett és a megállapodás értelmében hozzájárult Osztermann Béla elnök visszahívásához. Ez meg is történt, de akadály volt, hogy nem találtak még eddig alkalmas személyt, aki szakképzett, becsületes, a dolgozó néppel együtt érez és aki a nép akarátát a törvényes formák betartása mellett végre is tudja hajtani. Két név is felmerült ebben a tekintetben, Karajkó és Vincze Ferenc személyében. A választás Vincze Ferencre esett, aki hosszabb ideje lakik már Baján, üzemek élén is állott, a közigazgatásban nagy gyakorlata van és a közigazgatási akadémia hallgatója volt. A parasztság területén is nagy gyakorlata van. A dolgozók bizalmát is élvezi. Feltétlen alkalmas a jelenlegi nehéz időkben a feladatok helyes elvégzésére. Igen sok a tennivaló élelmezés ellátása terén is. Most még nem, de tavasszal látni fogjuk, hogy bizony egy kis nélkülözésre számíthatunk, amikor a készletek fogytán lesznek. Ezért szükséges az elszigeteltség megszüntetése, amely városok között fennáll jelenleg. Szükséges a peremövezeteknek a városhoz való csatlakozása. Ebben a tekintetben számíthatunk Vincze Ferencre. Személyesen is ismeri és igen sokat elbeszélgetett vele, mint beteggel. Igen fontos volt az elnök személyének kiválasztásakor, hogy olyan legyen az elnök, aki nyugodt, elvét nem tagadja meg, ugyanakkor a magyarságához ragaszkodik. Javasolja ezért, hogy a törvényes formákat betartva Osztermann Béla elnököt a vb hívja vissza és Vincze Ferencet a Munkástanácsok döntése alapján állítsák be az elnöki székbe és jóváhagyás végett terjesszék fel a Megyei Tanács vb-hez, hogy ezzel is törvényes és teljes legyen funkciójában.

- Karajkó kartárs szerint Vincze elvtársat régen ismeri, igen becsületes, a dolgozókhöz való viszonya jó, közigazgatás terén nagy gyakorlata van és a maga részéről is helyesli a választását.
- Pataki Ede már a Népbolttól ismeri, igen becsületes volt mindig, a Népboltnál mint személyügyi előadó a lehetőségek szerint csak jót tett a dolgozóknak és csatlakozik a megválasztásához.
- Lelkes Péter szerint mint vállalati igazgató is igen jól dolgozott, szeretete minden becsületes munkás, sokat foglalkozott a dolgozókkal és közmegebecsülésnek örvendett. Feltétlen ajánlja a maga részéről is elnöknek.
- Laki László a KTSZ dolgozóinak nevében beszél, amikor azt mondja, hogy mindenfelé csak jót hallott Vincze Ferencről, szerették ahol eddig dolgozott és a KTSZ dolgozói is megnyugvással veszik, ha mint tanácselnök működik tovább.
- Dr. Paulai János a dolgozó értelmiség részéről fejt ki véleményét és igen helyesnek tartja, hogy a választás Vincze Ferencre esett, aki igen becsületes és igazságos ember.
- Török László a Megyei tanács vb részéről szükségesnek tartja megjegyezni, hogy Osztermann Béla vb-elnök hivatásával nem élt vissza, azonban ebben a nehéz helyzetben nem tudta volna megállni a helyét. Természetes lehetőséget fognak adni, hogy megélhetése biztosítva legyen. A Megyei Tanács Vincze Ferenc személyében a kiválasztást helyesli és elfogadja. Azonban szükségesnek tartja, hogy szavazással döntsenek a vb tagjai, hogy jegyzőkönyv alapján felterjeszthessék a Megyéhez írásban is, amelyre a Megyei Tanács is írásban adja meg hozzájárulását.

286/vb hat. 1956.

Határozat

A vb Osztermann Béla vb-elnök visszahívását, valamint Vincze Ferenc beválasztását és vb-elnöki megbízását egyhangúlag elfogadja és felterjeszti jóváhagyás végett a Megyei Tanács vb-hoz.

Dr. Antóny János Nemzeti Bizottság elnöke a vb egyes tagjainak visszahívására és a vb tagjai létszámának kibővítésére vonatkozó javaslatot ismerteti. Megjegyzi, hogy eddig 13 vb-tag volt, azonban ebben a rendkívüli nehéz helyzetben a megyével történt előzetes megbeszélés alapján hozzájárult felsőbb szervünk, hogy 21 főre egészítsük ki a vb-ot. Majd ismerteti név szerint a régi vb-tagokat külön-külön és azt, hogy kiknek a visszahívását tartják szükségesnek.
A régi vb-tagok közül az alábbiak visszahívását javasolják:

1) Bódy Tibor, aki vb-titkár volt és betegsége miatt sem tudja ellátni munkáját, egy éve már táppénzen van és még egy évig kapja.

Ádám Sándor visszahívását javasolják, akit a rendőrségtől is elbocsátottak és munkakönyvét is azonnal kiadták.

Kricskovics Antal visszahívását javasolják, akinek személye ellen kifogás ugyan nincs, de időse és emiatt sem tudja aktívan kivenni a részét a mostani nehéz munkából.

Makk Ferencné visszahívását javasolják, aki a munkásság bizalmát nem élvezte és ésszerűtlenség volna meghagyni vb-tagnak is. A vállalat munkástanácsa is felmentette igazg[atói]. teendői alól.

Obádovics József a dolgozó parasztság részéről kifogásolt személy, nem kívánják a dolgozó parasztok további működését.

Szeles Józsefné visszahívását, aki személyügyi előadó volt a tanácsnál.

Pálinkás György visszahívását javasolják, aki a Micsurin Tsz elnöke.

Gilián Mihály, illetve Nagy Károly visszahívását javasolják.

Wozdeczki Anna visszahívását, aki a Ruhagyrban volt személyügyi előadó legutóbb.

Bükki Józsefné visszahívását, aki az MNDSZ, majd később a Népfront Bizottság függetlenített titkára volt.

Ezután ismerteti az új vb-tagok névsorát és hangsúlyozza, hogy a kiválasztásnál minden réteg képviseltetik, ami igen fontos és szükséges.

Az új vb-tagok személy szerint a következők:

Vincze Ferenc elnök	Karajkó János	Dr. Paulai János
Kecskés Sándor elnökhelyettes	Váradi Sándor	Gyulavári József
Gugán Márk	Dr. Szabó László	
Czikk Ferenc	Lelkes Péter	
Solymos István	Laki László	
Nagy István	Pataki Ede	
Agatity József	Böröcz Jenő	
Dr. Antóny János	Pestuka Dezső	
Bácskai Kornél	Végvári László	

Solymos István szükségesnek tartja megjegyezni, hogy már volt vb-titkár 3 évig és tudja azt, hogy hibát is követett el. Betegsége miatt mondott le annakidején. Ha ennek ellenére is úgy döntenek, hogy bennmarad, akkor minden erejével azon lesz, hogy a dolgozó nép érdekének szem előtt tartása mellett végezze el feladatát.

Dr. Antóny János szükségesnek tartja megemlíteni, hogy Solymos István nem betegsége miatt mondott le, hiszen nem volt olyan baja, amely miatt le kellett mondania. Azért volt erre szükség, hogy megszabaduljon munkahelyéről, mert képtelen volt

olyan feladatokat végrehajtani, amely munkásság rovására ment volna.

Nagy István és Pataki Ede, valamint Végvári László felvetik, hogy Solymos Istvánt szerette a város dolgozó társadalma és becsülték. Felvetődött több helyen, hogy esetleg megmaradna vb-tagnak, ahol igen örömmel vették, hiszen szerették és munkáját becsületesen végezte.

Ezután felemlítették a vb-titkári teendők ellátásával kapcsolatos kérdést. Ugyanis eddig Tinusz Kálmán végezte ezt a munkát és helyettesítette a betegszabadságon lévő titkárt. Tinusz Kálmán jól megállta a helyét, van gyakorlata és ezért szükségesnek tartják, hogy továbbra is végezze ezt a munkát ideiglenesen. Majd több név merült fel a titkári teendők ellátásával kapcsolatban, azonban olyanokról volt szó, akiknek meghatározott munkakörük van és ahol dolgoznak, hiányozna működésük és szaktudásuk, ha titkárnak bízzák meg. Mint pl. Major Ferenc, aki a költségvetési csop. vezetője és szaktudása feltétlenül szükséges jelenlegi állásában. Hamvas József, aki adóügyi vonalon kiváló szakember és ott nélkülözhetetlen. Ezért számításba nem jöhetnek. Harmadik személy volt dr. Szabó László, akinek jogi képesítése van, azonban saját előadása szerint is közigazgatásban nincs gyakorlata és nem vállalja.

287/vb. hat.

Határozat

Tudomásul veszi és egyhangúlag elfogadja egyes vb-tagok visszahívását külön-külön. A vb szükségesnek tartja, hogy a vb-titkári teendők ellátásával Tinusz Kálmánt bízzák meg ideiglenesen, aki megfelelő gyakorlattal rendelkezik és eddig is jól végezte ezt a munkát. Egyúttal kimondja a vb a 21-ik tag behívásával a vb jelenlegi létszámát és mint megalakult szerv működését, a kibővítés szükségességét.

Vincze Ferenc megköszöni a dolgozók és a vb-tagok bizalmát és megjegyzi azt, hogy igen nehéz helyzetben vette át munkakörét és nagy felelősséggel jár nemcsak saját részére, hanem valamennyi vb-tag részére is. Kéri tehát a vb tagjait, hogy felelősségük tudatában törekedjenek arra, hogy a forradalom vívmányait realizálják és megváltozott módszerrel minden lehetőséget használjanak ki. Ehhez szükséges a kollektíva bölcsessége, mert a függetlenített vezetők egyedül nem tudják elvégezni a kitzűzött feladatokat. Több szem többet lát. Naponta peregnék az események és tisztában kell lenni mindennel. Valószínű, hogy többször hívják össze a vb-

ülést, mint eddig, mert mindig lesznek olyan feladatok és problémák, amelyet együtt kell megoldani, minden egyes vb-tag bölcsességére szükség van.

Vincze Ferenc ezután rátér a második napirendi pontra, egyes vállalatok igazgatóinak leváltására, valamint egyes isk. igazgatók leváltására, amelyet írásban nyújtottak be az illetékes munkatanácsok hozzájárulás végett.

Ismerteti a Pedagógusok Forradalmi Tanácsának betervezését egyes isk. igazgatók és ig. helyettesek megválasztásával kapcsolatban. (mellékelve a beadvány)

Biczók Sándor ismerteti a vb tagjaival a választások megtartását és azt, hogyan zajlott le a törvényes formákat betartva.

288/vb. hat. 1956.

Határozat

A vb a Pedagógusok Forradalmi Tanácsának beterveztett beadványát egyes isk. igazgatók leváltásával, új isk. igazgatók megválasztásával kapcsolatban ideiglenesen jóváhagyja Glied Endréné kivételével, ahol szükségesnek tartja a Szülői Munkaközösség összehívását és az ott hozott határozat és döntés beterveztését, amelynek birto-
kában állást fog foglalni legközelebbi ülésén.

Biczók Sándor szükségesnek tartja tájékoztatni a vb-ot, hogy az iskolák és napk[özi]. otthonok, valamint óvodák és bölcsődék tüzelő-ellátása igen rövid ideig van csak biztosítva. Egyes iskolákban egy hétig, másutt pedig esetleg hosszabb ideig, legfeljebb egy hónapig tudnak csak fűteni. Probléma az is, hogy a tanulók nem mernek iskolába jönni, amíg látnak tankokat. Ismerteti, hogy milyen mennyiségű tüzelőre volna szükségük, hogy az általános és középiskolákat, valamint diákotthonokat és egyéb tanulóintézményeket működtetni tudjanak.

Több javaslat hangzott el, hogy esetleg olyan üzemektől, vagy vállalatoktól kellene igénybevenni tüzelőt, ahol nem feltétlenül szükséges jelenleg tüzelni, hiszen az iskolákat kell ellátni megfelelően.

Vincze Ferenc megemlíti, hogy Bulgáriából kaptak 3 vagon szenet, amelyből a kórházaknak juttattak 1 vagon és a többit a gázgyárnak, hogy tudjon kokszot kitermelni. Természetesen utána kell nézni, hogy alkalmas-e kokszolásra. Kéri, hogy a vb bízta meg a függetlenített vezetőket a szénjuttatás lebonyolítására, hogy a szükségletnek és a fontossági sorrendnek megfelelően biztosítsanak tüzelőt.

289/vb. hat. 1956.

Határozat

A vb szükségesnek tartja, hogy az iskolák, napk[özi], otthonok, eü. intézmények, stb. tüze-lőellátása érdekében a függetlenített vezetők sa-ját hatáskörükben döntsenek a tüzelő hovajutta-tása felől, hogy ezzel is a fontossági és sürgössé-gi sorrendet betarthassák.

Vincze Ferenc vb-elnök ismerteti egyes vállalatok munkástanácsa által be-nyújtott határozatokat hozzájárulás megadása végett, az igazgatók leváltása és új igazgatók megbízása tárgyában.

Bajai Gyapjűszövetgyár Munkástanácsa határozata alapján Makk Ferencné igazgató leváltásához kéri a hozzájárulást.

290/vb. hat. 1956.

Határozat

A vb a Bajai Gyapjűszövetgyár Munkástanácsa által beterjesztett határozata alapján Makk Fe-rencné igazgató állásától való felmentéséhez és Sebestyén János főmérnök igazgatói megbízatá-sához hozzájárul azzal, hogy Makk Ferencné a gyárban, mint szövönő működhessen.

Bajai Patyolat Vállalat Munkástanácsa határozata alapján Klein Lajos igazga-tó leváltásához kéri a hozzájárulást.

291/1956. vb. hat.

Határozat

A vb a Bajai Patyolat Vállalat Munkástanácsa határozata alapján Klein Lajos igazgató állásától való felmentéséhez hozzájárul, valamint Lelkes Péter igazgatói megbízatásához ideiglenesen.

A Bajai Épületasztalosipari Vállalat Munkástanácsa határozata alapján kéri Horváth Mihály igazgató felmentéséhez a hozzájárulást.

292/vb. hat. 1956.

Határozat

A vb a Bajai Épületasztalosipari Vállalat Mun-kástanácsa által beterjesztett határozat alapján hozzájárul Horváth Mihály igazgató leváltásához és egyben hozzájárul Deák János igazgatói meg-bízatásához ideiglenesen.

Bajai Vágóhíd és Hűsfeldolgozó Vállalat Munkástanácsa által beterjesztett határozatban kéri a vb hozzájárulását Wehring Péter igaz-gató, Várnai Bálint főkönyvelő leváltásához és a javaslatba hozott személyek megbízatásához.

293/vb. hat. 1956.

Határozat

A vb a Bajai Vágóhid és Húsfeldolgozó Vállalat igazgatójának Wehring Péter, főkönyvelőjének Várnai Bálint leváltásához a vállalat Munkástanácsa határozata értelmében hozzájárul és egyben hozzájárul ahhoz, hogy az igazgatói teendőket Merkler György váll[alati]. dolgozó és a főkönyvelői teendőket Bajor Géza pü. előadó véggezze el ideiglenesen.

A Terményértékesítő Raktározási Vállalat azon bejelentését, amelyben közlik a vb-al Kiss Ferenc telepvezető leváltását, a vb tudomására hozzák. Nevezettet más beosztásba akarták tenni, azonban nem fogadta el, mondván, hogy mezőgazdaságban szeretne dolgozni a továbbiakban.

294/vb. hat. 1956.

Határozat

A vb a Bajai Terményértékesítő és Raktározási vállalat bejelentését – melyben a telepvezető leváltását (Kiss Ferenc) bejelentik – tudomásul veszi, tekintettel arra, hogy nem a tanács felügyelete alá tartozik.

A Bajai Szálloda és Vendéglátó Vállalat bejelenti, hogy Strausz Jenő igazgatót a Munkástanács felmentette állásától. Kéri a vb tudomásulvételét.

295/vb. hat. 1956.

Határozat

A vb a Bajai szálloda és Vendéglátó Vállalat bejelentését – melyben közlik az igazgató Strausz Jenő leváltását és egyidejűleg Pogány Béla igazgatói megbízatását – tudomásul veszi.

Vincze Ferenc vb-elnök szükségesnek tartja, hogy honvédségi kérdésekkel is foglalkozzanak, miután egyes honvédségi laktanyák átadásáról is szó van.

Pestuka Dezső előadja, hogy a műszaki iskolát már kérték előzőleg is a felsővárosi iskola részére, mivel a jelenlegi iskola épülete igen kicsi és nem felel meg a nagy létszámnak. Amennyiben ezen épületet megkapná az iskola, a mostani iskola épületét lakás céljára lehetne igénybe venni, ezzel is növekedne a lakások száma és több lakás nélküli dolgozót lehetne megfelelő lakáshoz juttatni. A laktanyák átadása esetén a Ruhagyár részére lehetne juttatni az épületet és ugyanakkor napközi otthont is lehetne létesíteni az üzem dolgozói részére, a gyermekek ellátása végett. Annakidején a HM-el is tárgyal-

tak és némi megállapodás jött létre. Most azonban a közbejött események ezt az ügyet is felfüggesztették.

Vincze Ferenc bejelenti, hogy a Bajai Fémipari Vállalatnak is hasonló kérelme van bent az üzem részére megfelelő épület átadása végett. Feltétlen segíteni kell ezen a vállalaton, mert nem megfelelő a jelenlegi üzeme, különösen akkor nem, ha még jobban bővül. Jelenleg azonban ezen ügyben dönteni nincs módjában a vb-nak, mert még nem kaptuk meg a laktanyákat.

Meg kell beszélni a HM-al és itt Baján tartózkodik Házi [Sándor] vezérőrnagy, akit meghívtak az ülésre, hogy ezt a kérdést megbeszéljék. az épületek, illetve laktanyák átadása után a két vállalat munkástanácsával közösen kell megtárgyalni és alaposan kivizsgálni a kérdést.

Guba Ernő a Fémipari Vállalat részéről előadja, hogy a vállalat dolgozói nem emberhez méltó körülmények között végzik termelő munkájukat. E[gészség]ü[gyi]. szempontból sem megfelelő, amit igazolni tud dr. Antóny János orvos. Megjegyzi azt, hogy a vállalat igen sok nyereséget juttatott a városnak akkor is, amikor nehéz körülmények között dolgoztak a munkások és ilyenkor, amikor kéréssel fordulnak a dolgozók a vb-hoz, feltétlen lehetőséget kell adni jogos követelésük teljesítésére. A vállalat fejlődés előtt áll, és mindjobban növekedne a létszám is, tehát szükséges egy megfelelő épület a vállalat részére.

Természetesen első döntő lépés, hogy a laktanyákat megkapja a város, és az a kérése, hogy akkor feltétlen vegyék figyelembe a vállalat dolgozóinak kérését és jogos követelését is.

Vincze Ferenc elnök bizottságot javasol kijelölni, amely a kérdéses épületeket megvizsgálja és utána a Munkástanácsokkal közösen megbeszéli a kérdést és beterjesztik javaslatukat a vb-hoz.

296/vb. hat. 1956.

Határozat

A vb szükségesnek tartja, hogy a honvédségi laktanyák átadásával kapcsolatos helyszíni vizsgálatot egy bizottság ejtse meg és a vizsgálat kapcsán a Ruhaüzem és a Fémipari Vállalat Munkástanácsával közösen beszéljék meg a kérdést és javaslatukat terjesszék be a vb-hoz. A bizottság tagjai: Kecskés Sándor, Solymos István, Pestuka Dezső, Bácskai Kornél vb-tagok és Török László Megei Tanács ipari osztályának dolgozója.

Karajkó János bejelenti, hogy a pártszékházat átadják a városnak lakások céljára. Ugyanakkor kérik a volt MNDSZ székházat részükre, amelyben a városi Pártbizottság lenne, a járási bizottság részére a Ságvári téren lévő és jelenleg a Tangazdaság által igénybevett épületet szeretnék. A Tangazdaságnak átadnák a VIII. körzeti helyiségeket és a VIII. körzet részére esetleg a felszámolás alatt álló Kossuth Tsz által elfoglalt épületet kérik.

Vincze Ferenc elnök szükségesnek tartja, hogy egy bizottság felmérje a város területén az épületeket, hol lehetne igénybevenni épületeket lakások céljára. A bizottság javaslata alapján tárgyalnák meg az esetleges átcsoportosításokat, melyek következtében igen sok volt iroda szabadulna fel lakás céljára. Természetesen a bizottságot ki kell szélesíteni, hogy minél többen dönthessenek a lakások kiadása felől. Így jobban tudják biztosítani a helyes szétosztást.

297/vb. hat. 1956.

Határozat

A vb szükségesnek tartja, hogy a lakások helyes szétosztása és egyes épületek lakások céljára történő igénybevétele végett a megalakított bizottságot kiszélesítik, hogy ezzel is helyesen és megfelelően juttassák olyan dolgozóknak a lakást, akik valóban arra legjobban rászorulnak.

Vincze Ferenc javasolja, hogy az ipari osztály vezetőjének Török László megyei tanács ipari osztályának dolgozóját nevezzék ki és kéri a Megyei Tanács vb-től nevezett áthelyezésének engedélyezését. Nevezett igen jó szakember és nagy gyakorlata van közgazdasági vonalon, ipari vonalon is. A feladatok mindjobban növekednek és Török László igen megfelelő lenne osztályvezetőnek.

298/vb. hat. 1956.

Határozat

A vb szükségesnek tartja, hogy a városi tanács ipari osztályának vezetésével Török László megyei ipari osztály dolgozóját bízzák meg és ezért a Megyei Tanácstól kéri nevezett áthelyezését, aki kiváló szakember és nagy közgazdasági gyakorlattal rendelkezik.

Vincze Ferenc beterjeszti Jánossy Antal és Krikovszki József kérelmét, melyben kéri Kecskemétről történő áthelyezésüket. Nevezettek a bajai rendőrségen dolgoznak, Kecskemétről küldték le őket. Feltétlen szükséges volna Bajára történő végleges áthelyezésük.

299/vb. hat. 1956.

Határozat

A vb szükségesnek tartja, hogy a jelenleg Baján működő Jánossy Antal r. hdgy. és Krikovszky József véglegesen Baján maradjon. Ezért a vb kérelmet terjeszt fel, amelyben kéri nevezettek Bajára történő végleges áthelyezésüket.

Igen sok bejelentés érkezett a városhoz, hogy a fákat nagyszámban vagdossák ki az erdőkben és olyan fákat is, amelyeket nem szabad. Ezért hathatós intézkedésekre volna szükség, mert kipusztítják a fiatal erdőket. Különösen a Nagypandurban vannak ilyen meg nem engedett kitermelések. A rendőrség figyelmét fel kellene hívni, hogy intézkedjenek.

300/vb. hat. 1956.

Határozat

A vb szükségesnek tartja, hogy azonnal intézkedés történjen a szabálytalan és engedély nélküli fakitermelések beszüntetése érdekében. Ezért a Rendőrséget is felkéri a megfelelő intézkedésre, továbbá hangos híradón keresztül felhívni a lakosságot, hogy aki engedély nélkül termel és szállít fát, megindítják a bírósági eljárást ilyen személyek ellen.

Dr. Antóny János Nemzeti Bizottság elnöke ismerteti, hogy a tegnapi nap folyamán megtartott nemzeti bizottsági ülésen ismertették a szovjet parancsnokság felhívását, illetve rendeletét a munka beindítása tárgyában. Majd ismerteti a Nemzeti Bizottság erre vonatkozó határozatát is.

Figyelembe kell venni, hogy a városnak saját magának kell a problémákat megoldani és segíteni a város lakosságát, ezért alapos megfontolások után kell döntéseket hozni. az elveinket nem adjuk fel és ezért szükséges a józan ész használata és a helyes irány megtartása.

301/vb. hat. 1956.

Határozat

A vb a Nemzeti Bizottság elnökének bejelentését a szovjet parancsnokság rendeletével, valamint a Nemzeti Bizottság határozatával kapcsolatban tudomásul veszi.

Egyéb tárgy nem lévén elnök az ülést bezárta.

K. m. f.

PH.

Vincze Ferenc s. k.
Vb-elnök

Kecskés Sándor s. k.
Vb-elnökhelyettes

BKMB B. 1237/1957. Nagy István és társai pere. – Nyolc és egynegyed oldalas, géppel irt, hitelesítés nélküli másolat.

195.

A Bajai Munkástanácsok Végrehajtó Bizottságának tájékoztatója a bajai dolgozók és munkástanácsok részére

Baja, 1956. november 20.

Tájékoztató a bajai dolgozók és munkástanácsok részére

A Munkástanácsok november 18-i ülését a Szovjet Katonai Parancsnokság kérésére hívtuk össze, ahol a Szovjet Parancsnokság a következő rendeletet hozta tudomásunkra – amelyet a Budapesten székelő szovjet Főparancsnokság az egész ország területére érvényesen adott ki:

1. Mindennemű felvonulás és csoportosulás az egész ország területére tilos.
2. November hó 21-én valamennyi üzem termelését indítsa meg, a munkások foglalják el munkahelyüket. Amennyiben a munka megindítása ellen rendbontók lépnek fel, úgy azokat a rendőrség köteles őrizetbe venni.
3. Ismételten elrendeli, hogy az esetleg még kintlévő lőfegyvereket, lőszert és robbanó-anyagot november 20-án 21 óráig a rendőrségnél be kell szolgáltatni. Akiknél ezután fegyvert, lőszert, vagy robbanó anyagot találunk, úgy azokat fegyverrejtegetés címén le fogják tartóztatni.
4. Fenti pontok betartását minden lakosra és dolgozókra kötelező. Amennyiben ezt nem hajtják végre, úgy a Munkástanácsok tagjait, mind a rendelet ellen izgatónak tekintik és mint ilyet letartóztatják.

5. Fentiek alapján a sztrájk további folytatását ellenezzük és a mai ülésen a munka november 21-én való felvétele mellett döntöttünk. Amennyiben a Munkástanácsok küldötteinek döntését a dolgozók elutasítják, tisztségünkről lemondunk, a következményekért felelősséget nem vállalunk. Tájékoztatásul közöljük, hogy a pénzügyminiszter rendelkezése értelmében akik 1–10-ig a munkát felvették, azoknak munkabért lehet fizetni, akik 10-ig nem vették fel a munkát, azoknak munkabér 1–10-ig sem fizethető és bért csak attól a naptól kap, amikor a munkát felvette. Közöljük továbbá, hogy a Közellátási kormánybiztosság rendelete értelmében élelmiszerszállítás csak a Kormánybiztosság és a Szovjet Katonai Parancsnokság engedélye alapján lehetséges. Azok a városok, melyek a sztrájk további folytatása mellett döntöttek, az élelmiszer behozaltól el lesznek zárva. Így a munkásság élelmiszer ellátása az eddigi módon sem lehetséges.

Felhívjuk Baja város dolgozó népét és különösen a munkásságot, hogy az eddig tanúsított fegyelmességgel tartsa be a fenti rendelkezést és ne engedje azt, hogy egyesek felelőtlen magatartása veszélyeztesse saját, valamint a dolgozók szabadságát és testi épségét.

A mai ülésen a továbbiakban megtárgyaltuk az eddig elért eredmények megvalósítását városunkban. Így többek között:

1. Elismerjük és tovább fejlesztjük a munkástanácsok szerepét a vállalatok és az intézmények irányításában.
2. Továbbmenően biztosítottuk a munkástanácsnak az államhatalom és az államigazgatásban való részvételét akként, hogy a tanácsi testület mellé munkásbizottságot szerveztünk, továbbá a Végrehajtó Bizottságból a dolgozók bizalmát nem élvező tagokat visszahívtuk és a Végrehajtó Bizottságot a munkástanácsok küldötteivel kibővítettük.
3. A dolgozók bizalmát nem élvező vállalati igazgatók és intézmények vezetőinek a munkástanácsok által javasolt leváltását az újonnan szervezett Végrehajtó Bizottság november 20-i ülésén meg fogja erősíteni.
4. Még e hét folyamán bizottságot szervezünk a város lakásproblémáinak megoldására olyképpen, hogy a lakáskiutalásokat, létesítéseket és elosztásokat a bizottság javaslatára a munkástanácsok határozzák meg.
5. Javasoltuk a Munkástanácsoknak, hogy saját üzemüknél, vállalatuknál vizsgálják meg az igazságtalan normák, munkakörülmények, szociális juttatások ügyét és következő ülésünkön számoljanak be arról annak érdekében, hogy a viszonyok rendeződése esetén azokat azonnal rendezni tudjuk.
6. A műszaki és értelmiségi dolgozókat megszervezzük annak érdekében, hogy minden szakmai és egyéb problémákban a legteljesebb felvilágosítást és tanácsot tudja adni a Munkástanácsok részére.

Fentiekkel városunkban megkezdtük a forradalom vívmányainak megvalósítását, amely a továbbiakban még igen sok és nehéz munkát követel tőlünk. Ezt csak úgy tudjuk megvalósítani, hogy a dolgozók meglátják törekvésünk teljes igazát és szívvel-lélekkel mellettünk állnak. Felhívják munkánk fogya-

tékosságára a figyelmet a Munkástanácsokon keresztül és városunk helyes fejlesztése érdekében további javaslatokkal segítik.

Ennek és a további vívmányok megvalósítása érdekében azonban elsőrendű feladat az, hogy az inflációval le nem rongyolódott, el nem szegényedett munkásosztályunk legyen. Nem adhatjuk ki tovább a hatalmat kezünkől és továbbra is vezetni akarunk.

A magyar munkásosztály megmutatta azt, hogy tudja jogait és tudja kötelességeit is. Termeljünk mielőbb annak érdekében, hogy minél több áruval, termékkel segítsük a magyar sajátosságok szerint kialakuló szocialista hazánkat. Dolgozzunk annak érdekében, hogy útját tudjuk állni a bürokráciának, a Rákosi–Gerő-klikk alatt kialakult gúzsbakötésnek. Higgyétek el azt, hogy csak termeléssel lehet több árut, több ételmet adni hazánk minden lakosának.

Baja, 1956. november 20.

Munkástanácsok Végrehajtó Bizottsága

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Baja város és járás. – Kétoldalas, géppel írt, sokszorosított röplap.

196.

Jegyzőkönyv Lakitelek Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának üléséről

Lakitelek, 1956. november 20.

Lakitelek Községi Tanács Végrehajtó Bizottságától.
86-6/1956.

Jegyzőkönyv

Készült a Lakitelek Községi Tanács Végrehajtó Bizottságának 1956. november 20-án megtartott üléséről.

Az ülés helye: Lakiteleki tanácsház 4-es szoba.

Jelen vannak: Török Károlyné, Lőrincz Istvánné, Dékány István, Tóth László, Papp Gáborné, Tatár Mihály vb-tagok, Scherter Béla, Csikós Tóth István, ifj. Tonn Gyula, Kozma Gyula, Bacsik Mihály és Sinka György meghívottak.

Előzetes bejelentéssel távol: Csikós János, Csorba László és Szabó Lajos vb-tagok.

Napirend

Tárgya:

Előadó:

1. A vb kibővítése, a függetlenített vezetők újjá választása és a vb további feladatainak megbeszélése. Lőrincz Istvánné vb-elnök

Lőrincz Istvánné vb-elnök üdvözli a megjelenteket, és miután megállapítja, hogy az ülés határozatképes megnyitja azt, majd ismerteti a napirendet, és utána felkéri a jelenlévőket tegyék meg észrevételeiket. Mielőtt a hozzászólásokat megkezdték volna Lőrincz Istvánné vb-elnök megköszöni a Nemzeti Bizottság jelenlévő tagjainak és Scherter Béla gyógyszerésznek, hogy amikor a rendkívüli helyzet bekövetkezett, a vb segítségével sietve minden erejükkel igyekeztek a községben a rendet fenntartani és a község lakosságának a nyugalma biztosítani, aminek köszönhető, hogy Lakitelek községben ezideig erősebb ellenséges megnyilvánulás vagy rendbontás nem történt.

Kéri a Nemzeti Bizottság tagjait, hogy továbbra is segítsenek a rend fenntartásában.

Hozzászólások:

Csikós Tóth István az N. B. elnöke bejelenti, hogy a Nemzeti Bizottság mint olyan lemondott, és a továbbiakban csak mint egyéni polgárok vehetnek részt a rend fenntartásában és esetleg a község ügyeinek irányításában. Javasolja, hogy a vb-ét egészítsék ki, de ne a Nemzeti Bizottság tagjaiból, hanem becsületes kívülálló dolgozókból.

Sinka György megjegyzi, hogy a Nemzeti Bizottság tagjai, azok akik a legilletékesebbek arra, hogy a vb tagjai közé beválasszuk, mert ők voltak azok, akik a veszélyes napokban is bátran kiálltak a falu békéje mellett.

Bacsik Mihály tiszteli becsüli a tanács eddigi vezetőit és dolgozóit, de nem óhajt részt venni a vb munkájában, de attól függetlenül minden erejével támogatni fogja a munkájukat és a község dolgozóinak érdekében kifejtendő becsületes törekvéseiket.

Kozma Gyula mindenben csatlakozik az előtte felszólalóhoz.

Lőrincz Istvánné felkéri a jelenlévőket, hogy a végrehajtó bizottság kiegészítésére javasoljanak 4 becsületes dolgozót.

Csikós Tóth István a vb kiegészítésére a következő személyeket javasolja: ifj. Tonn Gyula fmsz-főkönyvelőt, Kása László tanácstagot, Papp József és id. Sv. Kovács Lajos középparasztokat. A javaslatokat a jelenlévők egyhangúlag elfogadták.

Scherter Béla gyógyszerész javasolja, hogy a vb régi függetlenített vezetőit erősítsék meg állásukban. A javaslatot a jelenlévők egyhangúlag elfogadták.

82. vb. hat./1956.

Határozat

A vb kibővítése és a vezetők megválasztása.

1. A végrehajtó bizottság 12 szavazattal egyhangúlag a következő személyeket választja meg a vb kiegészítésére.

ifj. Tonn Gyula fmsz könyvelőt, Kása László tanácstagot, Papp József és id. Sv. Kovács Lajos középparasztokat.

2. A végrehajtó bizottság 12 szavazattal egyhangúlag Lőrincz Istvánt a vb-elnöki, Dékány Istvánt a vb-elnökhelyettesi és Tóth Lászlót a vb-titkári állásában megerősíti, illetve újra megválasztja.

Lőrincz Istvanné vb-elnök ezután ismerteti a járási tanács vb 1956. nov. hó 10-én megtartott ülésén felvett jegyzőkönyvének kivonatát.

A végrehajtó bizottság nem ért egyet a jegyzőkönyvi kivonat egyes pontjaival.

Nem ért egyet a második ponttal, amely szerint a személycseréket vb-ülésem kell eldönteni. A jelenlévők szerint a személycseréket a község lakosságának meghallgatásával nagygyűlésem kellene eldönteni.

Továbbá nem ért egyet a vb a téglagyárnak a járási tanács kezelésébe való adásával. A végrehajtó bizottság követeli, hogy a téglagyárat adják községi kezelésbe. A végrehajtó bizottság nem egyez bele abba, hogy a község területén lévő üzemek a járási tanács kezelésébe menjen át. Továbbá nem ért egyet az ülés a Munkás Paraszt Kormány 1956. november hó 4-én kiadott programjának egyes pontjaival.

Pl. Az ülés a program második pontjával kapcsolatban szükségesnek tartja leszögezni, hogy a magyar nép forradalma, éppen szocialista vívmányaink megvédését és további demokratikus fejlődésünk biztosítását tűzte ki célul. Magyar nép elegendő erőt érez ahhoz, hogy a forradalom ügyét akadályozó elemekkel saját erejéből sikeresen felvegye a harcot. Minden idegen fegyveres erő segítségével hívását fölöslegesnek tartja, és határozottan ellenzi.

A program 3. pontjával mindenben egyetért, a tudomására jutott ellenkező intézkedéseket (letartóztatásokat) a legmesszebbmenően elítéli. Egyhangúan kijelenti, hogy a 3. ponttal ellentétben álló intézkedéseket teljes súlyával ellemezni fogja.

A program 4., 5. pontjával kapcsolatosan az ülés egyhangúan állást foglal amellet, hogy mint független ország népe, baráti viszonyban kíván élni a szocialista országokkal éppen úgy, mint bármely más békeszerető néppel.

A 10–14. ponttal egyetért és az azokban foglaltakkal való minden eltéréssel szemben a leghatározottabban ellenáll.

A 14. ponttal kapcsolatban az ülés résztvevőinek az a véleménye, hogy csak a forradalmi tanácsok, és forradalmi nemzeti bizottságokra támaszkodó Kormány található meg a jelenlegi helyzetből kivezető utat. Éppen ezért a Forradalmi Munkás Tanácsok azon követelése mellé áll, hogy a Kormány haladéktalanul kezdjen tárgyalásokat arra vonatkozóan, hogy a Szovjet csapatok térjenek vissza állomáshelyeikre, majd a legrövidebb időn belül kezdjék meg az ország területéről való kivonulásukat.

83. vb. hat./1956.

Határozat

A téglagyár községi kezelésbe adása.

A végrehajtó bizottság 12 szavazattal a lakiteleki téglagyárat községi kezelésbe követeli. Utasítja Dékány István vb-elnökhelyettest, hogy a jelen határozat egy példányának csatolása mellett forduljon átíráttal a járási tanács végrehajtó bizottságához.

Felelős: Dékány István vb-elnökh.

Határidő: December hó 10.

A helybeli földműves szövetkezet ügye.

Csikós Tóth István a szövetkezettel kapcsolatban szólal fel.

Kifogásolja, hogy a szövetkezeti hentes üzlet piszkos, nem is úgy néz ki, mint egy hentesüzlet, hanem mint egy ól. Maga a szövetkezeti hentesnek a tisztasága is kifogásolni való, de ez még a kisebb baj. A nagyobb baj ott van, hogy olyan segítségei vannak, akik orvosilag nincsenek megvizsgálva, és nincsen engedélyük arra, hogy élelmiszerhez nyúljanak, értve olyan élelmiszerre, amely kiárusításra kerül. Továbbá a szövetkezet nem képviseli a termelők és a tagságának az érdekeit. Mindig azon vannak, hogy a tagok terményeit a lehető legolcsóbban felvásárolják és magas haszonnal tovább adják. Ebből a haszonból a tagság azonban vajmi keveset lát.

Dékány István felveti, hogy a helybeli dolgozókat eltávolítják a munkahelyükről és helyettük más községbeli dolgozókat állítanak be, ennek köszönhető, hogy sok a hiányosság a szövetkezetnél, mert a vidéki dolgozók nem képviselik a lakiteleki lakosság érdekeit. Javasolja, hogy a vb hozzon olyan határozatot, amelyben felhívja a szövetkezet igazgatóságát, hogy elsősorban helybeli dolgozókat alkalmazzon. Zsigmond József volt fogyasztási üzemág vezetőt helyezze vissza állásába amennyiben azt tovább is vállalja.

84. vb. hat./1956.

Határozat

Az fmsz ügye.

1. A végrehajtó bizottság határozatilag kimondja, hogy a szövetkezeti hentesüzlet és alkalmazottainak a tisztaságra nagyobb gondot kell fordítani. Ennél fogva felhívja a szövetkezet ügyve-

zető elnökét, hogy figyelmeztesse a szövetkezeti henteset a tisztaságra, utána pedig ellenőrizze annak betartását.

Felelős: Varga József ügyvezető elnök.

Határidő: Azonnal és folyamatos.

2. A végrehajtó bizottság felhívja a szövetkezet igazgatóságát, hogy elsősorban helybeli dolgozókat alkalmazzon.

Továbbá a végrehajtó bizottság követeli, hogy Zsigmond József fogyasztási üzemágvezetőt helyezze vissza munkakörébe.

A végrehajtó bizottság utasítja Dékány István vb-elnökhelyettest, hogy a jelen határozat csatolása mellett hívja fel a szövetkezet vezetőségét és igazgatóságát a fentiek betartására.

Felelős: Dékány István vb-elnökh.

Határidő: December hó 20.

Bejelentések és kérelmek.

Tóth Imre Arany János u. 11. sz. alatti lakos azon kérelmét, melyben a hentes és mészáros iparendély visszaadását kéri, a vb megvizsgálta és a következő határozatot hozta.

85. vb. hat./1956.

Határozat

Tóth Imre kérelme.

A végrehajtó bizottság 12 szavazattal egyhangúlag kimondja, hogy tekintettel arra, hogy a község lakosságának az igényét a jelenleg működő két hentesüzlet kielégíteni nem tudja, továbbá a szövetkezeti hentesüzlet tisztasága ellen sok kifogás merült fel, így a kért iparendély megadását javasolja. Utasítja Dékány István vb-elnökhelyettes a kérelmet a vb javaslatával ellátva terjessze fel a járási tanács végrehajtó bizottságához.

Felelős: Dékány István vb-elnökh.

Határidő: November hó 25.

Bakó Antal gazdálkodási előadó előterjeszti, hogy az állandó napköziotthonos óvoda tíz rovatára szükséges 1000 Ft póthitel, mivel az 1956. évi költségvetés szerkesztésekor a tényleges szükségletnek megfelelően lett a költségvetési tervezet előirányozva 7770 Ft-ban, és költségvetés felülvizsgálatakor a tényleges előirányzattal szemben 5100 Ft lett jóváhagyva. Tekin-

tettel arra, hogy a megállapított összeg nem elegendő a tényleges szükségletek fedezésére, így szükségessé vált még 1000 Ft póthitel kérése.

S 11-es ételmezési rovaton a tényleges szükséglet 40 gyermek és három alkalmazottra összesen 43 főre a norma szerinti szükséglet 50 570 Ft, az engedélyezett összeg ezzel szemben 38 800 Ft.

A forradalmi cselekmények miatt 12 napi kiesés volt, mely napok alatt étkeztetés nem volt. Év végéig szükséges még 36 nap 35 főt véve átlagos létszám-nak, ez 1260 étkezési nap á. 4.20 fill[ér]. összesen 5292 Ft szükséges még étkeztetésre.

A póthitel fedezésére megjelöljük a bölcsődei cím 11 rovatán megtakarított 6000 Ft-ot, mi a 10-es rovaton szükséges 1000 Ft fedezésére szintén a bölcsődei cím 11 rovatán előírt megtakarítást jelöljük meg.

A gazdálkodási előadó ugyancsak előterjeszti, hogy a lakásgazdálkodás 20-as rovatán szükségessé vált 3768 Ft póthitel kérése, mivel költségvetésileg megállapított 6250 Ft nem elegendő a házadó kifizetésére és a Járási Tanács P[énz]ü[gyi] osztálya felszólította a községi tanácsot, hogy a hátralékos házadóját rendezze. A gazdálkodási előadó kéri a végrehajtó bizottságot, hogy az előterjesztett póthiteleket szavazza meg, mert azokra szükség van és azok indokoltak.

86. vb. hat./1956.

Határozat

Póthitel kérelem
megszavazása.

A végrehajtó bizottság az előterjesztett póthiteleket egyhangúlag elfogadja és azt megszavazza. Az állandó napköziotthonos óvoda 10-es rovatára 1000 Ft-ot még a 11-es rovatra 5000 Ft-ot, a lakásgazdálkodás 20 rovatára 3800 Ft-ot szavaz meg.

Utasítja a gazdálkodási előadót, hogy a póthitel kérelmet készítse el és azt terjessze fel a Járási Tanács Végrehajtó Bizottságához jóváhagyás végett.

Felelős: Bakó Antal gazd. előadó az ellenőrzésért Tóth László vb-titkár

Határidő: azonnal.

Sinka György rendőrőrsparancsnok megköszöni a Nemzeti Bizottság jelenlévő tagjainak és elnökének, hogy a községben a rend fenntartásában igen nagy segítséget nyújtottak a tanácsnak és a rendőrségnek.

Továbbá bejelenti, hogy a községben egy 12 főből álló rendőrőrsöt állítanak fel, melynek vezetőjévé jelenleg öt jelölték ki. Ide fog tartozni Lászlófalva község is.

Ismerteti azoknak a helybeli rendőrbajtársaknak a névsorát, akiket eddig a rendőrség kötelékében feljegyeztek és kéri a végrehajtó bizottságot, hogy ha valaki ellen kifogás merül fel, úgy tegyék meg észrevételeiket.

Bejelenti továbbá, hogy vidéki rendőröket is helyeztek ide és így azokat a helybeli jelentkezőket, akik a tizenkét fős létszámon felül esnek, máshová fogják helyezni.

A végrehajtó bizottság Sinka György bejelentését és tájékoztatását tudomásul veszi és 12 szavazattal egyhangúlag a következő határozatot hozza.

87. vb. hat./1956.

Határozat

Helybeli Rendőrőrs ügye.

A végrehajtó bizottság nem ért egyet azzal, hogy vidéki rendőröket helyezzenek a községbe, a helybeli jelentkezőket pedig máshová helyezték. A végrehajtó bizottság követeli az arra illetékes felsőbb szervtől, hogy a helybeli jelentkezőket a községben megalakított őrsön helyezték el és csak a megengedett létszámon felülieket helyezték más községbe, illetve más állomáshelyre.

A végrehajtó bizottság utasítja Tóth László vb-titkárt, hogy a jelen határozat másolatát küldje meg a BM Városi és Járási Osztályának.

Felelős: Tóth László vb-titkár.

Határidő: December hó 10.

Több tárgy nem lévén Lőrincz Istvánné vb-elnök megköszöni a megjelentek türelmét és az ülést bezárja.

K. m. f.

Lőrincz Istvánné s. k.
Vb-elnök

Tóth László
Vb-titkár

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1858/1957. Scherter Béla és társai pere. – Négy és fél oldal terjedelmű, géppel írt, Tóth László saját kezű aláírásával és „Lakitelek község tanácsa Kecskeméti járás Bács Kiskun megye” köriratú, Rákosi-címeres pecséttel hitelesített eredeti.

197.

Nagy László levele az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár Munkástanácsának

Budapest, 1956. november 21.

Alföldi Kecskeméti Konzervgyár
Ideiglenes Munkástanácsának
Kecskemét

Hivatkozással 1956. nov. 15-én kelt 1/a/1956. Számú levelükre, melyet 1956. f. hó 20-án vettem kézhez, közlöm, hogy kérésüknek eleget tenni nem áll

módomban, mert felmentésemhez a Minisztérium (Él[elmszer]ip[ari]. Min[isztérium]. Konzerv-Paprikaip[ari]. Igazg[azgatósága].) hozzájárulása szükséges és az átadást is – a fennálló rendelkezések értelmében – a fenti Minisztérium képviselőjének jelenlétében kell megejteni. Kérem a fentiek szíves tudomásulvételét.

1956. november 21.

Nagy László

BKMB B. 1157/1957. Pullay Béla és társai pere. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, eredeti aláírással hitelesített kiadmány.

198.

**A Bajai Ruháüzem Munkástanácsa kéri
a Bajai Munkástanácsok Végrehajtó Bizottságát,
hogy biztosítsa a munka beindításához szükséges
villamos energiát**

Baja, 1956. november 22.

Munkástanácsok Végrehajtó Bizottsága, Baja

Vállalatunk dolgozói 1956. november 21-én felvették a munkát, illetve dolgoznának, ha energia korlátozás nem lenne. A DÁV közlése szerint ugyanis csak 6-tól 7 h-ig és 13-tól 16 h-ig és éjjel tudunk erőátviteli energiát szolgáltatni.

A dolgozók zöme családos anya és így éjjeli műszak beindítására nincs mód – részben a mozgási korlátozás, részben a gyermekek miatt. Megemlítjük, hogy iparunkban eddig sem volt éjjeli munka, mivel nem a gépek hanem az emberek dolgoznak.

A fennálló rendelkezések értelmében, ha a vállalat hibájából szünetel a munka (energiahiány, anyagihiány stb.) az állásidőre átlagbért kell fizetni.

Kérjük intézkedésüket, hogy a vállalat részére biztosítsák a külső feltételeket a munka érdekében, mivel a vállalat ennyi improduktív bért fizetni már a tervezett nyereségből nem tud. Tájékoztatásul közöljük, hogy negyedévi tervezett nyereségünk 152/mFt, egy napi tervezett bér kb. 24/mFt. Figyelembe kell venni, hogy csak akkor ennyi a tervezett nyereség, ha megkapjuk a tervezett 3230/mFt árkiegyenlítési dotációt, mely az önköltség és eladási ár különbözete.

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Baja város és járás. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, olvashatatlan aláírással hitelesített tisztázat.

**A Bajai Ruháüzem Munkástanácsának
az adminisztratív dolgozók
illetményére vonatkozó kérelme**

Baja, 1956. november 23.

Munkástanácsok Végrehajtó Bizottsága, Baja

Vállalatunk alkalmazotti létszámba tartozó dolgozói azon kérelemmel fordultak a Munkástanácshoz, hogy nov. 1-jétől a fizikai dolgozókhoz hasonlóan szintén havonta kétszer kapják illetményüket.

A kérelmet jogosnak és helyesnek tartjuk és jóváhagyásra felterjesztjük. Tájékoztatásul közöljük, hogy nevezettek eddig 3-án kapták fizetésüket.

Üzemi Munkástanács

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Baja város és járás. – Egynegyed oldalas, géppel irt, olvashatatlan aláírással hitelesített tisztázat.

**A Bajai Ruháüzem Munkástanácsa
értesíti a Bajai Munkástanácsok Végrehajtó Bizottságát,
hogy a munkások megerősítették állásukban vezetőiket**

Baja, 1956. november 23.

Munkástanácsok Végrehajtó Bizottsága, Baja

A Bajai Ruháüzem Munkástanácsa a mai napon az igazgató, műszaki igazgató és főkönyvelő személyét illetőleg az üzemben titkos szavazást rendelt el, melynek eredményét az alantiakban közöljük:

Varju Géza igazgató	további vezetése mellett	345
	ellene	190 szavazat
Bobák Imre műszaki ig.	további vezetése mellett	380
	ellene	155
Kunvári Károly főkönyvelő	további vez. mellett	430
	ellene	105

Az üzem létszáma 613, leszavazott: 353, a kétharmad többséget meghaladva a fentiek alapján javasoljuk fent nevezett kartársakat állásukban való megerősítésére.

BAJAI RUHAÜZEM MUNKÁSTANÁCSA

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Baja város és járás. – Fél oldal terjedelmű, géppel irt, olvashatatlan aláírással hitelesített tisztázati.

201.

Jegyzőkönyv a Bajai Ruhauzem Munkástanácsának üléséről, amelyen személyi kérdésekről döntöttek

Baja, 1956. november 24.

Jegyzőkönyv

Felvétetett 1956. november 24-én a Bajai Ruhauzem hivatalos helyiségében. Jelen vannak: A Munkástanács tagjai valamint a vállalatvezetőség részéről Varju Géza igazgató.

Tárgy: Művezetők és alkalmazottak megerősítése illetve leváltása.

A Munkástanács a jelenleg állományban lévő művezetők, MEO-sok, alkalmazottak névsorát átvizsgálta és figyelembevéve a dolgozók kívánságát az alábbi javaslatot terjesztett elfogadás végett a vállalati igazgató felé.

Jelenlegi beosztásukban megerősíti:

Iszkeitz Sándor, Vinkó Sándor, Koch Mártonné, Blahovits István, Csengő J., Kling Béla, Csányi Ferencné, Kubatov Árpádné, Sehók József, Antoni József szalagvezetőket, Kovács Havasi Irénke technikus, Szerezláné, Gallainé, Horváthné technikusokat. Scherer Dezső laborvezetőt, Szilaski Sándor terem-mestert, Kovács Margit technikus, Hegedüs Mária Munkaügyi oszt. vez. t, Márton János anyag és áruforg. vezetőt, Páll Józsefné, Pásztorné, Váityné, Radicsné, Müllerné, Ortelliné, Várnagyné, Gyulainé, Kozmáné, Szemesné MEO-sokat, Szekulity István szalagvezetőt terem-mesterré, Németh Ferenc szabadtéri főművezetővé kinevezi. A Munkástanács a bérelszámolás vezetésével Harcos Istvánt bizza meg.

A Munkástanács a vállalati igazgató felé az alábbi személyek leváltását javasolja figyelembevéve azon körülményt, hogy ugyanazon vállalatnál férj és feleség vezető állást nem tölthet be:

Cirfuszné, Vinkó Sándorné, Barna Ferencné, Németh Ferencné, Varju Gézáné, Virághné, Csankó Anna, Becsei Tivadar, Scherer Géza, Polyák Ilonka, Borthelzer Jakabné, Pécsiné, Vári Mátyásné szalagvezetők, illetve technikusok, MEO-sok, szabászati terem-mester, Lázár Józsefné eddigi bérelszámoló vezető felmenti és mint beosztottat alkalmazza. A munkamódszer át-

adást a munkástanács megszünteti ezáltal Osztheimerné ezen munkakör alól felmentesítést nyer és mint gépi munkást alkalmazzuk. Ugyancsak megszünik a végbeosztó II munkakör. Sárszegi József kartársat a szalagvezetői megbízás alól a munkástanács felmenti, mivel jelenleg szalagja nincs.
Tiszavölgyi Jné, Hegedüs Magda

A tanulóknál az oktatói kérdésében Tóth Mária és Berger Istvánné személyét illetően a tanulók szavazással döntenek. A szavazásig ezen kérdés függőben.

Csilics Andrásné MEO

Lovas Gyula főtechnikus személyét illetően a munkástanács úgy döntött, hogy a dolgozókat titkos szavazással leszavaztatja és a szavazat aránya alapján dönt.

A Munkástanács javaslatát a vállalati igazgató elfogadta azzal, hogy döntés december 1-vel lép hatályba az adminisztrálás egyszerűsítése végett. Ezen kitélt a munkástanács elfogadja.

Amennyiben a dolgozók a hozott határozattal nem értenek egyet, úgy panaszaiikkal forduljanak a munkástanácshoz. Ebben az esetben a panaszokat írásban és aláírva kérjük.

Bajai Ruházem
igazgató

Bajai Ruházem Munkástanácsa

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Baja város és járás. – Egyoldalas, géppel írt, olvashatatlan aláírásokkal hitelesített tisztázat. A dőlten szedett szövegrészeket utólagosan, kézzel írták be a jegyzőkönyvbe.

202.

Jegyzőkönyv a Bajai Ruházem Munkástanácsának és a vállalat vezetőségének együttes üléséről, amelyen a vállalat működésével kapcsolatos kérdésekben határoztak

Baja, 1956. november 24.

Jegyzőkönyv

Készült Baján 1956. november 24-én a Bajai Ruházem hivatalos helyiségében a Munkástanács és a vállalatvezetőség üléséről.

Tárgy: Bér és norma, munkafegyelem, sztrájkjog, művezetők megerősítése és leváltása, tanulók kérdése, piac keresés, prémium megszüntetése, ajándéktártyak sorsa, átszervezés kérdése.

A munkástanács és a vállalatvezetőség közös megállapodása alapján az alábbi határozatot hozza, melynek betartása a Bajai Ruházem dolgozóira kötelező.

1.) A jelenlegi darabbér rendszer mellett a nyereség terhére kategória emeléseket és I. II. III. kategória megszüntetését határozta el. A jelenlegi normákat a megemelt kategóriáknak megfelelően és az igazságos elosztás és felmérés alapján át kell mérni, főszempont, hogy a dolgozók fizikai erőik megfeszítése nélkül rendes munkaitumban a minimális kategória keresetét el tudja érni.

IV.	kategória minimum	850.-Ft
V.	"	950.-Ft
VI.	"	1050.-Ft

Fentiek a napi előirányzat teljesítésére vonatkoznak. (100%) A vállalat területén 850. Ft-nál kevesebb bér nem fizethető. Értve alatta segéd munkások, portások, takarítók stb. havidíjas és időbéres dolgozók szakképzettségüknek megfelelően egyénileg újból be lesznek sorolva. A munkástanács és vállalatvezetőség javaslatot terjeszt elő a családipótlékok felemelésére. Irányadóul a Jugoszláviában alkalmazott családipótlékokat kérjük figyelembe venni. (1 gyerek 350.-Ft, 2 gyerek 650.-Ft, minden további gyerek 200.-Ft) A vállalatnál dolgozó egyéb szakmákba tartozó szakemberek besorolásánál a vonatkozó iparág bérezési rendszere lesz a követendő irányvonal.

2.) Munkafegyelem. A folyamatos termelés biztosítása érdekében sztrájkot csak a munkástanács előzetes határozata alapján lehet elrendelni. A munkafegyelem megszilárdítása érdekében a jövőben minden rendbontó és a munkástanács rendelkezése nélküli intézkedőket, felelőtlen elemeket fegyelmi tárgyalás elé vonják. Szabotáló cselekmények esetén a törvényes rendelkezések az irányadók. Fegyelmi jogkör a munkástanács igazgatási tanácsát és a vállalati igazgatót illeti.⁶⁰

4.) Művezetők. A művezetők és vállalati alkalmazottak tekintetében a munkástanács javaslatot terjeszt a vállalatvezető felé, figyelembe véve a szakképzettséget, mellőzve származás, pártállás stb.

5.) Tanulók. A tanulók kérdésében figyelembevéve a fiatalok jövőjét, valamint a szakmunkás kérdést, a munkástanács úgy döntött, hogy üzemen belül továbbra is fenntartja, az elméleti oktatást pedig a vállalat szakemberei, valamint az előző tanárok bevonásával kívánja biztosítani.

6.) A vállalat jövőbeni hovatartozása és egyáltalán jogi helyzete tekintetében a munkástanács megbízta a vállalat vezetőségét, hogy a kapcsolatokat Budapesttel, vagy a helyi önkormányzati szervvel vegye fel és a kérdést a lehető legrövidebb időn belül tisztázza.

7.) A munkástanács javaslatára a vállalatvezetőség Wozdeczky Anna kartársnőt előző munkahelyéről leváltja és az üzemben fizikai munkára alkalmazza. Vörös Imréné tekintetében mint MEO-st figyelembevéve az áthelyezési határidőt december 1-jével munkaköréből leváltja és mint fizikai munkást továbbra is alkalmazza.

8.) Ajándéktárgyak. A munkástanács az ajándéktárgyak tekintetében úgy döntött, hogy – miután azt igazságosan elosztani nem lehet – mivel a 3-ik hónap kiértékelése nem történt meg, teljes egészében a Magyar Vöröskeresztnek felajánlja.

⁶⁰ A 2.) után nincs 3.), hanem a 4.) pont következik.

Fentiekkel kapcsolatban minden vállalati dolgozónak joga van írásban panasszal élni, melyet az elhelyezett panaszládába dobjon. A panaszokat kérjük név szerint, mert névtelen leveleket figyelembe nem áll módunkban venni.

K. m. f.

Bajai Ruházem Munkástanácsa

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Baja város és járás. – Másfél oldalas, géppel írt, olvashatatlan aláírásokkal hitelesített tisztázat.

203.

**Jegyzőkönyv
a Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezete
Kecskemét Városi Bizottságának
vezetőséget választó nagygyűléséről**

Kecskemét, 1956. november 26.

Jegyzőkönyv

Készült Kecskeméten 1956. november 26-án az Úttörőházban megtartott Magyar Pedagógusok Szabad szakszervezete Városi Bizottságának vezetőség választási nagygyűléséről.

Jelen vannak: Szabó László ter. biz. elnök, dr. Buzás János, Laczkó Dénes, Garaczi László, Thomka Gyuláné, Györffy Jánosné, Nagy Ottóné volt vezetőségi tagok, Tóth Ferenc a megyei okt. o. vezetője, dr. Vágó Dezső a városi okt. o. vezetője, Tóth László vb eln. h. a megyei és városi okt. oszt. dolgozó, a városi szakszervezet (kb. 400) tagja.

Szabó László ter. biz. elnök üdvözli a megjelent kartársakat és bejelenti, hogy szakszervezetünk a régítől eltérően politikától mentes független, a kartársak érdekeit képviselő Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezet nevét viseli.

Bejelenti, hogy a régi vezetőség helyébe a demokratikus választás megtartjuk.

Megemlékezik az október 23-iki forradalomról. Ezen a napon ifjúságunk elérkezettnek látta az időt és tiltakozott leigázásunk ellen. Magyarságunk vérért hullatta, mert szabadságra vágyott. A szabadság hőseinek kiontott vére árán nem térhet vissza a Rákosi–Gerő-klikk. Életük áldozatával mondták ki, amit eddig nem mertek kimondani. Egy perces néma csenddel áldozunk a szabadsághősök emlékének.

Elnök kartárs közli a tagsággal, hogy a ter. bizottság határozatot dolgozott ki és pontokba foglalta a tagság követelését. Ezt a határozatot ismertetni fogjuk a tagság előtt és megvitatjuk az egyes pontokat. A követelések mellett kell, hogy egyöntetűen kiálljunk. Kéri a tagságot tegye meg észrevételét, a későbbiek során felolvasott határozatra, majd az évtizeden át végzett szakszervezeti

munkáról tesz említést. Ezt a szakszervezeti munkát jogosan bírálták a tagok, mert a szakszervezet nem tudta a tagságot képviselni, a szakszervezetet a békekölcsön jegyzésre és olyan társadalmi munkára használták fel, amit mással elvégeztetni nem tudtak. A szakszervezetnek feladata kell legyen, hogy a tagság érdekeit védje. A mai napon más álláspontra helyezkedünk. A pedagógusok mindig szerények voltak, a forradalom idején is tanítottak.

A mai közgyűlésen elhangzottakhoz ragaszkodunk. Őrizzük meg tekintélyünket és nyugalmunkat. A Szabad Szakszervezet reméljük fenn fog állani és kivívja, hogy a pedagógusokat többé idegen célokra felhasználni nem fogják. A vezetőség választás eredményes legyen és demokratikus.

Dr. Buzás János vezetőségi tag a vezetőség nevében üdvözli a tagságot és ismerteti a napirendi pontokat.

1. vezetőségválasztás.
2. Régi vezetőség beszámolója.
3. A ter. bizottság által kiadott követelések ismertetése.
4. Iskolák javaslatainak megtárgyalása.
5. Egyéb ügyek.

1. Dr. Buzás János javasolja, hogy 15 tagú vezetőséget válasszanak, akik a ter. biz. előtt képviselik a tagságot.

A tagság a javaslatot elfogadta.

2. Ismerteti a nyári kirándulást Romániába.

- b) nyelvtanfolyamot indítottunk, angol, német, francia nyelvet tanulók számára. A tanfolyamok bevételeit a pedagógus gyermekek karácsonyára fordítjuk.
- c) lakásprobléma. A pedagógus bérház építésével megoldható lenne. A városi Bizottság eljárt ebben az ügyben, a telek biztosítva volt a Városi Mozi mellett, a felépítési költséget a minisztérium nem engedélyezte.

A jelenleg átadott bérházban két pedagógus család kapott elhelyezést. Terebessy Károly és Molnár Sándor kartársak. A Bajcsy-Zsilinszki úti bérházban még 4 családnak tudunk lakást biztosítani. Reményünk volt a felszabadult lakások kiosztására, ez egyelőre tárgytalan, mert a lakásokat még nem adták át. Amennyiben átadásra kerülnek 10-12 pedagógus családot tudunk majd elhelyezni.

- d) Rizs és burgonya beszerzés ügyében ígéretet kaptunk, a nem várt események miatt ez is tárgytalanná vált. Ezt helyben próbáljuk elintézni. említést tesz arról, hogy a közellátási kormánybiztossal tárgyalásokat folytatott élősértés kiutalására hatósági áron. Ezt nemcsak az üzemeink, hanem a pedagógusok részére is engedélyezik.

Pedagógusok körében felvetődött a KÖZÉRT fiók létesítése, ahol vásárlásaikat eszközölhessék tekintve az üzletek korai záróját.

A tagság ezt megvitatta, s mivel a vállalatok is ilyen kívánsággal lépnek fel, nem tartják kivihetőnek a fiók felállítását.

- e) Dr. Buzás János kartárs felkéri Vágó Márta kartársnőt, hogy számoljon be Budapesti útjáról.

Vágó Márta: közli, hogy felkereste a budapesti VIII. ker[ület]. oktatási osztályát és megbeszélést folytatott, hogy miben tudnánk segítséget nyújtani a kárt szenvedett pedagógus családoknak. Felfektetett névsor szerint igen sokan vannak, akik hajléktalanul maradtak. A kecskeméti pedagógusok együttérzését igen nagy örömmel fogadták és leginkább pénzadományokat kérnek, hogy a legszükségesebb ruhadarabokat, bűrtort megvásárolhassák. A város képe ebben a kerületben igen siralmas képet mutat.

Dr. Buzás kartárs kéri azokat az iskolákat, ahonnan még nem érkeztek be adományok, kedden délig küldjék be, hogy szerdán a természetbeni adományokat együtt útnak indíthassák.

- f) Közli, hogy a pedagógusok filléreiből épült Országos Tanítói Árvaházat visszakérjük, hogy árván maradt pedagógus gyermekeknek otthont tudjunk adni és tanítatásukról gondoskodhassunk.

A tagság nagy lelkesedéssel fogadta a bejelentést.

A végzett munkák ismertetése után felolvassa a Területi Bizottság által készített Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezetének állásfoglalását a szakszervezet tagságát érintő kérdésekről.

A kartársak részéről hozzászólást kér.

Dr. Katona Piroska szól hozzá elsőnek. Úgy látja, hogy az október 23-ki forradalom megemlékezésére tartott egy perces néma szünet a kartársakat semmire sem emlékezteti éppen úgy tovább folytatják beszélgetéseiket, mintha semmi sem történt volna. Kéri, hogy az előadót ne zavarják és legyenek fegyelmetlenek.

A javaslattal kapcsolatban foglalkozik a családi pótlék kérdésével, mely a dolgozók számára a legégetőbb problémát oldaná meg. A családos anya jobban törődne gyermekével, mi pedagógusok tudjuk legjobban, hogy sokszor fordul elő iskolánkban piszkosan, rendezetlenül érkező gyermek.

A felolvasott pontokban sok az anyagiasság, nem tartja helyesnek, hogy anyagi érdekeik felett vitázunk, mikor ifjúságunk a mi szabadságunkért is küzdenek. Ezeket a pontokat nyugodtan hagyhatjuk egy későbbi időpontra, mert a jelenlegi gazdasági viszonyok között nem teljesíthetők.

Szabó József: A határozat anyagi részének különválasztását kéri.

Kovács Lajos: igazgató csatlakozik dr. Katona Piroska megállapításához. Megemlíti, hogy a napokban szovjet látogató volt a Képzőben, aki többek között kioktatta, hogy náluk az értekezleteken nem cigarettáznak, ez fegyelmetlenség volna. Sajnálataát fejezi ki, hogy a szovjet kiküldött nem jelent meg értekezletünkön, mert sok olyan kérdés lett volna, amire válaszáat szeretete volna kikérni. A mai helyzettel kapcsolatban megemlíti, hogy figyelemmel kísérjük az eseményeket. Javasolja, hogy juttassák el kérésünket az Országos Központozhoz, mi is olyan dolgozói vagyunk a hazának, mint az üzemi dolgozók, csatlakozzunk a Budapesti Munkástanácshoz.

Közli, hogy párttag volt és sokáig együtt dolgozott Szeder Ferencel, érthetetlennek tartja, miért kell nekünk így élni. Nagy Imre kormánya alatt rövid ideig úgy éreztük, hogy megkönnyebbültünk.

Foglalkozik a pedagógusokat érintő kérdéssel a gyermekneveléssel. Ragaszkodjunk ahhoz, hogy gyermekeinket magyar szellemben neveljük. Biztosítsuk a nyugodt tanítást, bár nem hiszi, hogy nyugodt tanítását tudjunk elérni addig míg szovjet csapatok vannak országunkban.

Szabadi Sándor lelkész. A vallásoktatás kérdésében tájékoztatja a tagságot. A forradalom a lelkiismereti szabadságot kivívta. Amit Budapesten kivívtak nekünk, meg kell tartani. Itt említést tesz a Megyei Tanácstól kapott utasításról, hogy vallástanítást a templomba nem hirdessék ki. Ez nem világos előtte. Hozzászólások után dr. Buzás János kartárs titkos választásra szólította fel a tagságot, hogy a városi bizottság 15 vezetőjét megválasszák. A szavazást végző bizottság összeszámolta és az eredményt Buzás kartárs felolvasta: Elnök dr. Rakó István, mint aki legtöbb szavazatot kapott. 2. dr. Buzás János, 3. Perjési Pál, 4. Karátsony Kálmán, 5. Orosz László, 6. dr. Katona Piroska, 7. Szöts Rudolf, 8. Krajnyák Nándor, 9. Thomka Gyuláné, 10. Borbély Ferenc, 11. Vágó Márta, 12. Lőrincz Béla, 13. Szemerei Andor, 14. Kovács Lajos, 16. Vécsi György.

Dr. Buzás János üdvözlöi a vezetőség tagjait:

Dr. Rakó István megköszöni a tagság bizalmát, elnöki funkcióját betegsége miatt betölteni nem tudná, így azt nem fogadhatja el, mint vezetőségi tag minden igyekezetével azon lesz, hogy segítséget nyújtson.

Tagság ragaszkodik dr. Rakó István megválasztott elnök személyéhez és remélik, hogy a vezetőség tagjai közös megoldást találnak dr. Rakó elnök kartárs munkájának megkönnyítésére.

Dr. Rakó István elnök a vezetőség és tagság nevében felkéri Laczkó Dénes gazdaságfelelős kartársat, hogy a városi bizottság gazdasági munkáját tovább is vigye.

Laczkó Dénes gazdaságfelelős vállalt kötelezettségének ezután is eleget tesz.

Dr. Rakó István elnök ismerteti a tagság és a közben megérkezett 5 tagú munkástanács előtt az annyit hallott Kocher ügyet, melyet a tagság csak részben ismer. A felolvasott jegyzőkönyv, melyben a tényállást 8 tagú tanú [sic!] bizonyítja, felháborodást idézett elő a tagság között. Megemlíti, hogy a megyei tanács elnökének kérelmére, mivel pedagógus ügy, saját személye vesz részt a kivizsgáláson. Kocher Lászlót ezideig kihallgatni nem lehetett, mert a megyei tanács megbízottjaként Jugoszláviában tartózkodik. Kértük leváltását, ez még a mai napig sem történt meg. A felolvasottak alapján 610 pedagógus nevében ismételtlen kérjük, Kocher László sürgős leváltását, aki nem méltó arra, hogy még most is magyar ügyet képviseljen.

A munkástanács elnöke Pulai Béla szólal fel 13 500 fizikai munkás nevében és közvetlen szeretetteljes szavakkal köszönti a pedagógusokat. Kijelenti, hogy nem értelmiségiek és fizikai dolgozók, mi magyarok vagyunk.

Végighallgatták a Kocher ügy ismertetését és megállapítja, hogy ez az ügy a mi ügyünk is. A kochereket egyszer s mindenkorra el kell távolítani, le kell váltani. A lefolytatott vizsgálat másolatát kéri, hogy azt az ügyet a munkásta-

nács elé vigye, és ott ismertesse. Beszédében megjegyzi, hogy egyszerű kérgeskezű munkás, de ismeri a pedagógusokat és kéri, hogy jelenjenek meg körükben. Mindig voltak jó pedagógusok és érzetük is mi a kötelességük. A törvényszerűség mellett nevelték is gyermekeinket, úgy ahogy azok szüleit is nevelték. Kérik, hogy neveljék továbbra is magyar szellemben.

Ügyük a mi ügyünk is, váljon a kapcsolat szorosabbra értelmiségi és fizikai dolgozók között.

Szalóki Józsefné tiltakozik a Pedagógus Forradalmi tanács megszüntetése ellen. Kifogásolja, hogy az értelmiségi dolgozók nem tekintik olyan dolgozóknak, mint a fizikai dolgozókat. Egyforma elbánást kérünk.

Dr. Rakó István elnök a pedagógusok nevében megköszöni a Munkástanács elnökének hozzászólását és kéri, hogy legyenek segítségünkre.

A munkástanács elnöke ígéretet tett, mint mondotta, az ügyünk egy, minden támogatást megad, és követelni fogja a pedagógus forradalmi tanácsot.

Kálmán Lajosné: mégegyszer a hitoktatás kérdését veti fel, melyhez Szabadi Sándor tanár is csatlakozik. A hitoktatás órarenden belül kell történjen, mert ha nem akkor nem tudják ellátni.

A tagság e javaslathoz hozzájárul.

Horváth Jolán ált. isk. nevelő a ter. biz. által készített hat. javaslat megrövidítését kéri, javasolja. Kívánatos lenne, hogy átdolgozzák és lerövidítsék. Több politikát és kevesebb anyagjakat kérünk.

A javaslatot a tagság magáévá tette és 3 tagú bizottságot jelölt ki, akik átdolgozzák a tagság kérelmének megfelelően. Orosz László, Katona Piroska, Kovács Lajos kartársak a kijelölt tagok.

Az elkészült határozatot Orosz László olvassa fel, melyet 12. pontban foglaltak össze.

A tagság a határozatot elfogadta.

Dr. Bagi Lászlóné az iskolájukban történt igazgató választásról tájékoztatja a vezetőséget. Nem tudják ki az igazgató.

E kérdésben Tóth Ferenc a megyei okt. oszt. vezetője megadja a felvilágosítást az igazgatók demokratikus választására vonatkozóan.

Több tárgy nincs. Buzás János dr. mégegyszer üdvözli a vezetőség tagjait, melyet dr. Rakó István elnök köszön meg. A vezetőség ígéretet tett, hogy funkciójukat igyekeznek a tagság megelégedésére ellátni.

Határozat

1. Tagság a Területi Bizottság által a Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezete tagságát érintő kérdésekben készített állásfoglalásának pontjait, a tagság javaslata szerint átdolgozva 12 pontban elfogadta. E határozatot továbbítás végett a Ter[ületi]. Bizottsághoz felterjeszti.
2. A tagság az ismertetett Kocher ügy alapján követeli Kocher László azonnali leváltását.
3. Szakszervezeti tagok követelik a Pedagógusok Forradalmi tanácsának felállítását és szoros együttműködést a Munkástanáccsal.
4. A szakszervezeti tagok határozata szerint a demokratikusan megválasztott vezetőségi tagok a következők.

Elnök:	Dr. Rakó István	Szöts Rudolf	Szemerei Andor
	Dr. Buzás János	Krajnyák Nándor	Kovács László
	Perjési Pál	Thomka Gyuláné	Vécsi György
	Karátsony Kálmán	Borbély Ferenc	
	Dr. Orosz László	Vágó Márta	
	Dr. Katona Piroska	Lőrincz Béla	
		K. m. f.	

Jakus Gyuláné s. k.
jkv. vezető

elnök

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Kecskemét város és járás. – Négyoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tiszttzat.

204.

A Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezete Kecskemét városi tagságának állásfoglalása a forradalom vívmányai mellett

Kecskemét, 1956. november 26.

A Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezete
Kecskemét városi tagságának állásfoglalása

Magunkénak valljuk az 1956. október 23-ikai Magyar Forradalom összes vívmányait. Hazánk független ország legyen, nemzeti sajátosságai kibontakozásával, a demokratizmus teljes megvalósításával egyetértünk. A szovjet csapatok hazánk területéről való sürgős kivonását kívánjuk.

Teljes szakítást akarunk a múlt bűnös népellenes politikájával. Mi pedagógusok tudjuk legjobban, hogy a Rákosi–Gerő-klikk által gyakorolt politika mennyire lábbal tiporta nemzeti hagyományainkat és egész magyar népünk önérzetét.

Szakszervezeti szerveink felszabadulva a pártbefolyás gúzsba kötöttségétől kijelentik, hogy szakszervezetünk ezentúl a Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezete nevét viseli. Független minden párt és állami szervezettől, kizárólag a pedagógus intézmények dolgozóinak érdekeit képviselő szervezetnek vallja magát. Működésében mindenkor tagságának akaratát kell képviselnie.

Nem vagyunk hajlandók többé részességet vállalni olyan intézkedésbe, melyet tagságunk helytelenít és visszautasít.

Szakszervezetünk valamennyi választott szervének kötelessége a tagság véleményéből és a közvetlen érdekeiből kiindulva, ezek érdekében vitázni. Sőt nyomást kifejteni, a nyilvánosság előtt fellépni, amennyiben szükséges követeléseinek sztrájkjal nyomatékot adni.

Taggyűlésen megvitattott határozatainkat az alábbiakban foglaljuk össze:

1. Kijelentjük, hogy a szocializmus és a forradalom eddigi vívmányait, amelyek a nép érdekét szolgálják, megőrizzük.
Ezért csatlakozunk a Nagy-budapesti Munkástanács követeléseihez. A forradalmi vívmányok alapján ragaszkodunk a városi és járási Pedagógus Forradalmi Tanácsok fenntartásához, mert mellőzésük egyenjogúságunkat veszélyezteti. Tiltakozunk a demokratizálás olyan megsértése ellen, hogy egyes súlyosan kompromittált elemek, fontos vagy vezető beosztásban maradjanak, illetve székcserevel más jól fizetett állásba kerüljenek.
2. Az iskolák államosítását és a lelkiismereti szabadságot megvédjük. A fakultatív vallásoktatást az egyházak az iskola épületében, az órarend keretében valósítsák meg.
3. Ragaszkodunk a tanítás szabadságához. Ne kényszerítsék a pedagógusokat arra, hogy tudományos meggyőződésükkel, lelkiismeretükkel népünk hagyományaival és érdekeivel ellentétes felfogásban tanítsanak.
4. Nem zárkozunk el az iskolán kívüli munkától, amely hivatásunkkal összefügg, de nem vállalunk meggyőződésünkkel, népünk érdekeivel ellentétes feladatokat.
5. Ragaszkodunk ahhoz, hogy ifjúsági szervezeteink irányítása kizárólag a pedagógusok kezében legyen.
6. Követeljük, hogy az oktatásügyi szervek vezetői és beosztottjai, kezdve az igazgatóktól és kollégiumi vezetőktől, a pedagógusok bizalmából lehessenek beosztásukban. Az oktatási osztályok pedagógus dolgozói, pedagógus státusba legyenek besorolva, beosztásuk szerint pótdíjban részesüljenek és a Pedagógus Szabad Szakszervezet tagjai lehessenek.
7. Az elmúlt rossz emléké évek jogtalanul elbocsátott pedagógusainknak ügyét sürgősen vizsgálják felül a szakszervezet bevonásával.
8. A pedagógusok filléreiből létrehozott intézmények: Árvaház, Nevelők háza. Üdülők, visszavonhatatlanul eredeti céljainkat szolgálják. Követeljük, hogy a kecskeméti Országos Tanítói Árvaházat még ebben a tanévben adják vissza rendeltetésének.
9. Követeljük, hogy a kormány által jelzett január 1-jétől esedékes béremelés az oktatásügy valamennyi dolgozójára vonatkozzék. Valamennyi alapbér és nem alapbér jellegű pótlék és pótdíj összegét vizsgálják felül és emeljék fel. Az alsó tagozati osztályvezetők díjazását biztosítják. [sic!] Az óradíjakat, szakkördíjakat, osztályfőnöki és vizsgadíjakat. Szakmai nyugdíjrendszert hozzanak létre 100%-os nyugdíjjal.
Rendezzék a családi pótlékot, 1 gyermek és gyermekes feleség után is fizessenek. A szülési szabadság idejét 16 hétre emeljék fel, a terhesség 7-ik hónapjától kezdve irodai beosztásban foglalkoztassák a terhes nőt.
Az óvónőket minden szempontból (szabadságidő) a többi pedagógusokkal azonos eljárásban kell részesíteni.

10. Szűnjön meg a jutalmazás jelenlegi rendszere, helyette a soron kívüli előlépés kiszélesítése mellett, minden pedagógus félhavi pótlékot kapjon karácsonyra.
11. Oldják meg végre a pedagógusok súlyos lakáskérdését, városban, községben, tanyán egyaránt. A kiutalásra kerülő lakásokból megfelelő arányban részesüljenek a pedagógusok.
Követeljük az állami szervektől, hogy tanyai és falusi iskoláink mellett mielőbb kezdjék meg a szolgálati lakások építését. A pedagógusok jogos földellátását feltétlenül biztosítsák.
12. A befizetett szakszervezeti tagdíjak 60%-a a megyén, illetve a városon belül kerüljön felhasználásra a tagság érdekében. A központnak befizetett részből elsősorban szociális feladatokat oldja meg.

Kecskemét, 1956. november 26.

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Kecskemét város és járás. – Másfél oldalas, géppel irt, hitelesítés nélküli tisztázat.

205.

Jegyzőkönyv az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár Forradalmi Munkástanácsának üléséről

Kecskemét, 1956. november 28.

Az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár Forradalmi Munkástanácsa
1956. XI. 28-i ülése

Jelen vannak: a mellékletben felsoroltak:

Napirendi pontok:

1. Homoki László felolvassa az elmúlt ülés jegyzőkönyvét.
Rákossy Árpád bejelenti, hogy a jegyzőkönyvben szereplő általa elmondottak helyesen a következők voltak „Nagy József nyersáru raktáros fegyelmi ügyben semmiféle fegyelmi megtorlást nem kíván foganatosítani”.
2. Pulai Béla beszámol az elmúlt napok eseményeiről.
Elmondja, hogy hiába fáradoztak eddig azon, hogy Kecskeméten összehozzák a város üzemi munkástanácstagjainak ülését, amelyen kiválasztanák, illetve megszavaznák azt a két tagot, akit a Budapesti Forradalmi Munkástanácshoz delegálnának, ezt a törekvést állandóan megakadályozza egyrészt az orosz parancsnokság, másrészt a városi és a megyei tanács. Félnek a tömegektől és a munkás csúcsbizottságtól.

Tegnapelőtt az Élelmiszeripari Minisztériumban voltak s megpróbálták, hogy mit tudna a vállalatnak adni a Minisztérium. Ígéreteket kaptak, de semmi mást. Ezek szerint a gyár magára van hagyva s egyedül a Munkástanács az, akire támaszkodhat.

Beszámol a továbbiakban a Budapesti Központi Munkástanácsnál tett látogatásról. Ott volt Kádár, Apró és München elvtársak is. Az ózdi vaskohászok küldötte megkérdezte Kádár elvtársat, hogy milyen jogcímen vonta meg a közlekedési dolgozóktól a munkástanácsok megszervezésének engedélyét. Vajjon mit képzél Kádár, elég erős lesz-e arra, hogy ezt a jogot a munkásság kezéből visszavegye. Nem és nem. Kádárnak nincs mire támaszkodnia, csak a szovjet fegyverekre, mi viszont a munkásságra támaszkodunk. A szovjet csapatok elmennek, de a munkásság itt marad. Mi lesz akkor Kádárral és a kormányával. Nehezményezték, hogy az üzemekben kezdődik a párt szervezkedése és a súlyosabbnál súlyosabb retorziók. Kérték Kádárékat, hogy egyenlőre kapcsolják ki az üzemeket ebből. Kádár megígérte, hogy demokratikus pártok lesznek szabad választás alapján. Felvetették, hogy mi lesz akkor, ha minden párt szervezkedik és ezáltal a munkásság ereje szétforgácsolódik. Most annak az ideje van, hogy becsületes munkával mindenki helytálljon a munkahelyén. Kádár megígérte, hogy ebben az ügyben intézkedni fog, mert nem akar oda jutni, ahova Nagy Imre jutott. Kádár ezután elismerte, hogy a Munkástanács az, aki az országban kezében tarja a hatalmat.

Bejelenti, hogy Budapesten megalakult a munkás csúcsbizottság, melyhez csatlakozott a párt és a szakszervezet is.

3. Homoki László elmondja, hogy a Munkástanácsok működéséről szóló rendelet előírja, hogy a vállalat főtisztviselőit: az igazgatót, főmérnököt, főkönyvelőt beosztásukban a Munkástanács erősíti meg. Miután az igazgatót már választottunk, most még a főmérnököt és a főkönyvelőt kell kijelölni.

A Tanács egyhangúlag megválasztja Domonkos János főmérnököt és Horváth Gábor főkönyvelőt.

4. Homoki László elmondja, hogy a vállalat új ügyrendjére vonatkozó javaslatot Domonkos főmérnök kartárs elkészítette. Javasolja, hogy a javaslat elbírálására, valamint az elbocsátandó személyek felülvizsgálására vonatkozóan bizottságot kell alakítani. A bizottság tagjaiként Dinka Zoltánt, Rajnoha Árpádnét, Kripóczki Istvánnét, Nyári Ferencet és Krizsán Lászlónét javasolja.
5. Rákossy Árpád elmondja, hogy a fentiek elbírálásához hozzáértő emberek kelleneek.
6. Rózsa Sándor szerint más dolog az ügyrend megvitatása és más az elbocsátandó személyek elbírálása.
7. Hajagos Károly szerint az, hogy ki lesz a munkások közül elbocsátva, nem a szakszervezet feladata kell hogy legyen. A Szakszervezet a munkások érdekképviseleti szerve. A Szakszervezet csak javaslattal éljen a bizottság felé.

8. Rajnoha Árpádné egyetért Hajagos javaslatával.
9. Rákossy Árpád azt javasolja, hogy két bizottságot kell kialakítani. Az egyik az ügyrend felülvizsgálását intézze, a másik pedig az elbocsátások kérdését vizsgálja felül. Szerinte az utóbbiból ki kellene hagyni a pártot.
10. Pulai Béla javasolja, hogy ha csak lehet tegyünk meg mindent annak érdekében, hogy ne kelljen munkásokat elbocsátani. Próbáljunk megfelelő mennyiségű fűtőanyagot szerezni.
11. Domonkos főmérnök szerint nemcsak fűtőanyag, de nyersanyag probléma is van.
12. Dinka Zoltán a párt részéről szintén azt javasolja, hogy ha lehet ne bocsássunk el munkavállalókat.
A másik bejelenteni valója az, hogy a párt mindent elkövet abban a tekintetben, hogy fűtőanyagot szerezzen. Eljártak a szovjet parancsnokságon, ahol a legmesszebbmenő segítséget ígérték ahhoz, hogy Romániából szenet és fát hozassunk.
13. Horváth Gábor elmondja, hogy ez a szén meglehetősen drága.
14. Pulai Béla közbeszól, hogy az elbocsátásokkal kapcsolatban foglaljon állást a tanács.
15. Domonkos János főmérnök elmondja, hogy a meglévő nyersanyag figyelembevételével esetleg foglalkoztatni lehetne egy darabig az itt lévő munkavállalókat, de ha ez elfogy, akkor egyszerre minden munkavállalónk kenyér nélkül marad. Okosabb dolog szerinte, ha a szocialista körülmények figyelembevételével kevesebb dolgozót tovább tudunk foglalkoztatni.
16. Horváth Gábor elmondja, hogy az üzemrészekből megvan már a javaslat, hogy kiket kellene elbocsátani, valamint elkészült az új ügyrend is felsorolva azokkal a személyekkel, akik azt betöltik. A bizottság feladata, hogy ezt felülvizsgálják.
17. Karsai javasolja, hogy miután itt együtt van a Munkástanács, olvassák fel az új ügyrendet hozzászólás végett.
18. Miután ez legalább 2 óra hosszat vesz igénybe, Rózsa Sándor javasolja, hogy hagyják a következő napra.
19. Pulai Béla bejelenti, hogy holnap reggel 9 órakor találkozunk ebben az ügyben ismét. Egyben felkéri Rózsa Sándor, hogy bejelentését tegye meg a Tanács felé.
20. Rózsa Sándor egy szomorú dologról szeretne beszámolni. Tudomására jutott, hogy bizonyos körök előtt Szücs István olyan kijelentést tett, hogy itt a vállalatnál a tűzfészek a Pulai, Homoki, Horváth és Rózsa. Minden kontrabontnak ők az okai. Ez Szücs István részéről nem az első eset. Horváth Gáborral már került hasonló összejövetélbe s mint az később tisztázódott jogszerűen, egy félreértés miatt.

Véleménye szerint, ha valakinek a Munkástanáccsal, vagy annak bármelyik tagjával baja van, az ne a háta mögött mondja meg, hanem jöjjön ide a tanácsstagok elé s ott mondja el. Egyben egy elvi álláspontot kíván lerögzíteni mind a sérelmezettek, mind pedig a tanács nevében, azt, hogy mindannyian a munkás érdekekért harcolunk, ezzel nem vagyunk fasiszták és ellenforradalmárok és az ilyen hangot mindannyiunk nevében kikéri magának még ha Szücs István is mondta. Az ilyen és hasonló kijelentéseket visszautasítjuk.

21. Pulai Béla elmondja, hogy úgy látszik vannak, akik szántsándékkal félre akarják magyarázni a mi bec sületes szándékainkat. Az, aki tűzfészeknek bélyegez bennünket, jöjjön ide s beszéljen előttünk ne a hátunk mögött.

Egyben felveti mind a négyük nevében a bizalom kérdését s felkéri a Munkástanács tagjait, hogy mindenki mondja meg a velük kapcsolatos véleményét s azt, hogy ezután ki kíván vezetőjéül, mert ők lemondanak.

22. Dinka Zoltán elítéli Szücs István eljárását s kijelenti, hogy a párt politikája a békesség.
22. Nyári Ferenc elmondja, hogy őt nagyon meglepi Pulai Béla kijelentése, hogy lemond s őszintén szólva azt nem várta sem tőle sem a többiektől.
23. Pulai Béla válaszában elmondja, hogy félreértésről van szó. A lemondás ilyen esetben a törvényes hivatalos forma. S amennyiben a munkásság újból megszavazza a bizalmat részükre, úgy mindannyian örömmel vállalják.

A Munkástanács tagjai egyöntetűen bizalmat szavaznak s súlyosan elítélik Szücs István eljárását.

24. Hajagos Károly felveti, hogy éppen Szücs Istvánnal szemben kellene felvetni a bizalom kérdését.
25. M. Kiss Mihály javasolja, hogy hívják ide a tanácsstagok elé s itt szemtől szembe mondja el a rágalmakat.
26. Karsai Imre felveti, hogy milyen módon került Szücs István a noutag [sic!] üzembe üzemvezetőnek?
27. Erdélyi Károly válaszában elmondja, hogy ez egy kényszermegoldás volt s miután a munkaköri besorolás most van folyamatban, ez a kérdés is rendeződni fog.
28. Pulai Béla bejelenti, hogy a Munkástanács ülésére a párt képviselőit is meg fogjuk hívni s ha valakinek valami baja van velük, azt itt nyíltan elmondhatja, állunk elibe.

K. m. f.

BKMB B. 1157/1957. Pullay Béla és társai pere. – Négyoldalas, géppel irt, 1957. június 27-én készült, hitelesített másolat.

Bajai Állami Gazdaság Munkástanácsa elmozdítja az állásából Zsoldos László igazgatót

Baja, 1956. november 28.

Értesítjük, hogy a gazdaság MUNKÁSTANÁCSA a mai napon a következő határozatot hozta:

„A gazdaság dolgozói forradalmi megnyilvánulásaként Zsoldos László igazgatót állásából elmozdította. Ez a megnyilvánulás kifejezője volt a dolgozók óhajának, hogy Zsoldos Lászlót a továbbiakban nem ismerik el a gazdaság igazgatójának.

A gazdaság MUNKÁSTANÁCSA megvizsgálva a kérdést és főként Zsoldos László által a forradalom idején tanúsított magatartását, elhatározta, hogy 15 napos felmondási határidőt figyelembevéve állását azonnali hatállyal felmondja.

Kérésére a MUNKÁSTANÁCS engedélyezi, hogy a közlekedés helyreálltáig, illetve míg maga részére lakást máshol biztosítani nem tud, eddigi szolgálati lakását megtarthatja. A lakásán kívül a gazdaság területén nem tartózkodhat és a gazdaság ügyeibe bele nem szólhat. amennyiben ezen utasítást nem tartaná be, úgy a MUNKÁSTANÁCS szolgálati lakását is megvonja.

A MUNKÁSTANÁCS ezen határozatát a gazdaság felettes szerveinek is meg kell küldeni, hogy részére a munkakönyvet kiadják.”

Kérjük, hogy a MUNKÁSTANÁCS határozatához tartsa magát.

(Kovács Péter Pál)	(Deák István)
(Györkös Miklós)	(Horváth Mihály)
(Simon István)	(Halter György)
(Szanádi Henrik)	(Zemkó István)
(Koómár Jenő)	(ifj. Siska János)
(Supper Nándor)	(Széki József)
(Nagy József)	(Baráth János)
(Mester Pál)	(Ujvári Sándor)

BKMŐL XXV. 30/b. B. 1156/1957. Siska János pere. – Egyoldalas, géppel irt, saját kezű aláírásokkal hitelesített tisztázat.

Jegyzőkönyv Tiszakécske Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának üléséről

Tiszakécske, 1956. november 30.

115-20/1956.

Jegyzőkönyv

Készült Tiszakécske Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának 1956. november 30-án pénteken délelőtt 8 órakor tartott rendes ülésén.

Jelen vannak: Medveczki Mihály, Billus Ferenc, Lődi Lajos, Fazekas János, Balla Alajos, Mészáros Béla, Batka Gyula, M. Nagy László, Somodi László, László György, U. Szabó Lajos, Szényei László, Szentmihályi Károly, Kiss Mihály és Csontos Gábor vb-tagok, valamint Schmidt Mihály rendőr törm. külön meghívott.

Tárgysorozat: 1.) Póthiteligénylés.
2.) A közellátás helyzetéről beszámoló.
3.) Egyéb ügyek.

Medveczki Mihály vb-elnök az ülést megnyitja és megállapítja annak határozatképességét. Ismerteti a végrehajtó bizottsággal, hogy szükségessé vált a függetlenített elnök és titkár illetményének kifizetésére póthitel igénylése. Kéri a vb-t a póthitel igénylésére vonatkozó határozat meghozására.

77/vb. hat. 1956.

Póthitel igénylése.

Határozat

A végrehajtó bizottság egyhangúlag elhatározza, hogy a függetlenített elnök és titkár fizetésének fedezésére nov. 1. és 30. közötti időre a póthiteligénylést fogantósítani kell.

Lődi Lajos vb-titkár felolvassa az előző ülésről felvett jegyzőkönyvet és ismerteti a határozatokban tett intézkedéseket.

78/vb. hat. 1956.

Előző ülés határozatairól tett intézkedések tudomásul vétele.

A végrehajtó bizottság a titkár beszámolóját tudomásul veszi és a tett intézkedésekhez hozzájárul.

Billus Ferenc vb-elnök. ismerteti a végrehajtó bizottsággal, hogy a legutolsó ülésen létesített közellátási bizottságot összehívta és megtárgyalták a község só, petróleum és liszt ellátását. Foglalkoztak ezeknek a cikkeknek nagyobb mérvű beszerzéséről történő tennivalókkal.

Javasolja, hogy az említett cikkeket a község bel és külterületén több üzletben kellene elosztani és így, ha ezek a cikkek egyenlőre kevésnek is bizonyulnak, a kiosztással a lakosság jobban meg lesz elégedve.

Medveczki Mihály vb-elnök javasolja, hogy a kiosztásra kerülő hiánycikkek-ről a kiadás alkalmával vezessenek listát, hogy ezzel elkerüljük a vásárlóknak egyik üzlettől a másik üzletig történő vándorlását. A lista vezetésével elkerülnék még azt is, hogy idegen községbeliek az árut nálunk felvásárolják.

Mészáros Béla vb-tag javasolja, hogy a kérdéses só, petróleum és liszt kiosztása a község minden árudájába egyszerre történjen, és ezzel elkerülnék a vásárlók vándorlását egyik üzletről a másikra.

Somodi László vb-tag javasolja, hogy az árudákban a sót előre csomagolják ki, és így a kiosztás gyorsabban megtörténik.

Fazekas János vb-tag mint a helyi földművesszövetkezet ügyvezetője ismerteti a végrehajtó bizottsággal, hogy a községben ezidő szerint só, petróleum, liszt és paprika hiánya mutatkozik. A só és petróleum mennyiségeket az üzemek és vállalatok dolgozói részére megkapták.

17 hl. petróleumot kaptak a legutolsó alkalommal. Ezt úgy igyekeztek szétosztani, hogy minden boltba jusson, de a petróleum kevés volt, amiatt ezt nem tudták teljes mértékben megoldani.

Kéri a Végrehajtó Bizottságot hasson oda, a község liszt ellátásának biztosítása érdekébe, hogy a Malom több lisztet adjon át a Szövetkezet részére.

A kenyér ellátás a községbe biztosítva van. 148 q só érkezik a közeljövőben községünkbe, és ezzel a község só ellátása némileg majd megjavul.

A só és petróleum kiosztásánál azért mutatkoztak zavarok, mert az áruda vezetők a Szövetkezet vezetőségének hozzájárulása nélkül, önkényesen megkezdték az áru kiosztását.

Lódi Lajos vb-titkár: javasolja, hogy a jövőben a község ellátásával, illetőleg az ellátási kérdésekkel a létesített közellátási bizottság foglalkozzon, hogy ezáltal a Végrehajtó Bizottság munkáját a központi kérdésektől ne vonja el.

Fazekas János vb-tag: közli még a Végrehajtó Bizottsággal, hogy a földműves-szövetkezet kb. 500 000 Ft értékű hús árut tartósít, ami nagymértékben javítani fogja a község későbbi húsellátását.

A végrehajtó bizottság a beszámolóból és hozzászólásokból kiindulva meghozta a következő

Határozatot

1. A végrehajtó bizottság határozatilag kimondja, hogy a só, liszt és paprika a község területén lévő árudákba a lakosság számarányát figyelembe véve kerüljön elosztásra.

A petróleum, tekintve hogy a község belterületén, valamint a bögi részen villanyvilágítás van, úgy kerüljön elosztásra, hogy a villannyal nem rendelkező külterületi lakosság részére nagyobb mennyiség jusson.

2. A végrehajtó bizottság szükségesnek tartja, hogy ez idő szerint az említett hiánycikkek kiosztása alkalmával az árudák a vásárlókról listát vezessenek.

Szükségesnek tartja továbbá a végrehajtó bizottság, hogy a só az árudákba kiosztás előtt kicsomagolásra kerüljön.

3. A végrehajtó bizottság határozatilag kimondja, hogy a hiánycikkek kiosztása a község területén lévő összes árudákban egy időpontba történjen.

4. A végrehajtó bizottság határozatilag kimondja, hogy a helyi malom vezetőjével haladéktalanul fel kell venni a kapcsolatot és gondoskodni kell arról, hogy a községben lévő árudákba megfelelő mennyiségű liszt jusson.

5. A megalakított közellátási bizottság hetenként egyszer, de szükség esetén többször is ülésezzen és az általános közellátási kérdésekről tárgyaljon, és az áruk mikénti beszerzéséről a lehetőségekhez mérten gondoskodjon. A közellátási bizottság ülésezéseiről az elnök helyettes a vb-nek számoljon be.

Határidő: azonnal.

Felelős: Billus Ferenc vb-elnökhelyettes és Fazekas János vb-tag.

Medveczki Mihály vb-elnök ismerteti a bizottsággal, hogy jelenleg a községnél 19 mezőőr van alkalmazásba, akiknek havi illetménye 900-900 Ft. Tekintettel arra, hogy a téli hónapokban a mezőőrök alkalmaztatása a községi tanácsra igen nagy anyagi megterhelést jelent, ezért javasolja a végrehajtó bizottságnak a mezőőrök létszámának csökkentését úgy, hogy az egyes területek mégis őrizve legyenek.

80/vb. hat. 1956.

Mezőőrök létszámának csökkentése.

Indítványok és hozzászólások után a végrehajtó bizottság meghozta a következő

Határozatot

A Végrehajtó Bizottság egyhangú határozattal kimondja, hogy a községnél alkalmazásba lévő mezőőrök létszámát négy főre kell csökkenteni.

Alkalmazásba maradnak: Csöke Imre

Nagy József

Kátai László

Tyavoda László

A többi mezőőrök részére történő felmondásról vb-elnök és gazdálkodási előadó gondoskodjon, a Munka Törvénykönyve rendelkezései alapján, valamint szerződésük figyelembevételével.

Határidő: azonnal.

Felelős: Medveczki Mihály vb-elnök,
Gergelyfi Sándorné gazdálkodási ea.

Lódi Lajos vb-titkár ismerteti a bizottsággal, hogy a begyűjtési csoport és pénzügyi csoport a volt Pusztai féle házból a tanácsházára költözött. Az ott megüresedett helyiségeket négy lakásnak alakították át. A lakásokat Szabó Ignác, Egyedi Sándor, Lovas Albert és Lovas Miklós kapták meg. Ismerteti továbbá vb-titkár, hogy a Borforgalmi vállalat tiszakécskei telepén, valamint a Malom területén egy-egy lakás létesítése válik lehetővé, minek folytán a még függőben lévő lakásproblémák megoldódnak.

Medveczki Mihály vb-elnök ismerteti a bizottsággal, hogy a Lovas Albert által lakott Sugár utca 24. szám alatti egy szoba és egy üvegveronda megüresedett. E lakás célját szolgáló helyiséget a Belsped helyi kirendeltségének vezetője irodai célra kiutalás nélkül elfoglalta.

Kéri [a] vb-elnök a végrehajtó bizottság döntését ezen ügyben annál is inkább, mivel a község VKG-csoportjának anyagi fedezete volna az említett helységek rendes lakássá történő átalakítására.

[A] vb-elnök előadja még, hogy a párt székházát a vb a földműveszövetkezet részére utalta ki, a pártnak pedig a volt DISZ-helyiséget, mivel ebből kifolyólag a községben nézeteltérések támadtak. Kéri a végrehajtó bizottságot, döntsön a helységek kiutalására vonatkozólag.

81/vb. hat. 1956.

Lakás ügyek.

Hozzászólások, valamint a Belsped helyi kirendeltsége vezetőjének benyújtott kérelme felolvasása után, továbbá Fazekas János vb-tagnak a párt székházára vonatkozó felszólalása után a bizottság egyhangú határozattal meghozta a következő

Határozatot

1. A bizottság [a] vb-titkár beszámolóját tudomásul veszi és a lakáskiutalásokhoz hozzájárul. A Borforgalmi Vállalatnál és a Malomnál lévő lakások beköltöztetéséről haladéktalanul gondoskodni kell.

Határidő: azonnal.

Felelős: Miskó István községgazda.

2. A végrehajtó bizottság egyhangú határozattal kimondja, hogy a Sugár utca 24. szám alatt egy szoba és egy üvegveranda lakrészt haladéktalanul lakható állapotba kell hozni és a lakó kijelöléséről kell gondoskodni.

A Belsped kirendeltsége vezetőjének benyújtott kérelmét a bizottság elutasítja azaz az indokolással, hogy a fennálló rendeletek értelmében lakás céljait szolgáló helységeket irodának igénybevenni nem lehet.

Utasítja a bizottság a községgazdát a lakás rendbehozásáról.

Határidő: azonnal.

3. A végrehajtó bizottság egyhangúlag elhatározta, hogy a párt székházzal kapcsolatos eddigi döntését a továbbiakra nézve is fenntartja.

Schmidt Mihály rendőr törm. beszámol a végrehajtó bizottságnak a rendőrörs jelenlegi helyzetéről, továbbá a rendőrtoborzás eredményéről. Ez ideig felvételekre került:

Jelenfi Sándor
Nagy András
Csikós András
Hegedüs Imre
Háracsuk István
Petrovics Ferenc
Nagy Sándor

továbbá idehelyezésre került Papp György őrm. és innen elhelyezésre került Tóth Ferenc törm.

82/vb. hat. 1956.
Rendőrörs helyzete,
rendőr toborzás.

A végrehajtó bizottság egyes tagjainak, különösen Mészáros Béla vb-tagnak hozzászólása után a végrehajtó bizottság meghozta a következő egyhangú

Határozatot

A végrehajtó bizottság [az] őrsparancsnok beszámolóját, az áthelyezéseket és a toborzás eredményét tudomásul veszi.

Csikós Andrásnak a rendőrség kötelékébe való felvételét a végrehajtó bizottság nem javasolhatja túlhaladott korára, valamint arra való tekintettel, hogy nevezett a begyűjtési csoportnak dolgozója volt, minek folytán felvételét a lakosság nem jó szemmel nézné, amiből kifolyólag úgy a rendőrörs, mint az ő személyére nézve kellemetlenség származhatna.

Felelős: Schmidt Mihály rendőr törm.

Medveczki Mihály vb-elnök az ülést bezárja.

K. m. f.

Medveczki Mihály
Vb-elnök

Lődi Lajos
Vb-titkár

BKMÖL XXV. 30/b. B. 928/1957. Batka Gyula és társa pere. – Ötoldalas, géppel irt, saját kezű aláírásokkal és „Tiszakécske község tanácsának végrehajtó bizottsága Bács-Kiskun megye Kecs-keméti járás” köriratú, címer nélküli pecséttel hitelesített eredeti.

**A Bajai Ruháüzem Munkástanácsa
adománnyal segíti
a Magyar Vöröskereszt Baja Városi Szervezetét**

Baja, 1956. december 1.

Átadás-átvételi elismervény

A Bajai Ruháüzemtől a mai napon az alább felsorolt tárgyakat a Magyar Vöröskereszt részére átadtuk, illetve átvettük azzal, hogy annak ellenértékét értékesítése után a Magyar Vöröskereszt Országos Segélyakciója javára továbbítjuk:

- 1 db női kerékpár
- 1 db rádió (980.-)
- 6 személyes étkészlet
- 6 személyes süteményes készlet
- 6 személyes kávékészlet
- 6 személyes vizeskészlet
- 1 férfi nesseszer
- 2 db női hálóing
- 2 db asztalterítő
- 2 db női kombiné
- 1 db női nadrág
- 3 db női zsebkendő
- 1 db bonbonier
- 2 db damaszt törölköző

Baja, 1956. december 1.

(Szálás Pálné)
Magyar Vöröskereszt
bajai szervezete
titkára

(Márton János)
Bajai Ruháüzem Munkás Tanács
tagja

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Baja város és járás. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, „Magyar Vöröskereszt Városi Szervezete Baja” és „Bajai Ruháüzem” feliratú hosszúpecséttel és saját kezű aláírásokkal hitelesített tisztázat.

Jegyzőkönyv Nagybaracska Község Tanácsának üléséről

Nagybaracska, 1956. december 2.

Jegyzőkönyv

Készült Nagybaracska község tanácsának 1956. évi december hó 2. nap délután 2 órakor tartott üléséről.

A tanácsülés helye: Nagybaracska-i kultúrház.

Jelen vannak:

1. Nagy János	10. Mejzes János	19. Szabó Antal
2. Szendrői János	11. Világos Antal	20. Pintér István
3. Szabó Imre	12. Horváth József	21. Kincse Imréné
4. Karaszi Ferenc	13. Vasvári Imre	22. Aladics Mihályné
5. Balogh István	14. Dara János	23. Németh Antal
6. Gyarmati József	15. Ferenczi István	24. Sümegi József
7. Somogyi Lajos	16. Szlanyinka Ferenc	
8. Dudás András	17. Tóth István	
9. Pintér István	18. Szücs Ferenc	

Távolmaradtak igazoltan:

1. Hegedűs József, 2. Szőnyi József, 3. Mihályfi János, 4. Csapó József, 5. Vörös Antal, 6. Cserjési Ferenc.

Távolmaradtak igazolatlanul:

1. Róka István, 2. Szlanyinka Józsefné, 3. Törkő Sándor, 4. Uracs Mária, 5. Jezsek János, 6. Lenner József, 7. Kulutáczi István, 8. Janotka János, 9. Nagy Dániel, 10. Varga József, 11. Barna István, 12. Laki Ferenc, 13. Molnár János, 14. Korsos Imre.

Jelen volt 105 érdeklődő vendég.

Napirend előtt:

1. A vb elnöke a jelenléti ív alapján megállapítja, hogy a 44 tanácstag közül 24, vagyis a tanácstagoknak több mint a fele megjelent, s így a tanács határozatképes. Ezután az ülést megnyitja.

Nagy János vb elnöke javaslatot tesz a tanácsülés elnöke megválasztására, valamint a 2. jegyzőkönyv hitelesítő kijelölésére.

A tanács az elhangzott javaslatok alapján Szendrői János vb-titkárt a tanácsülés elnökévé, illetve Balogh István és Dudás András tanácstagokat pedig a jegyzőkönyv hitelesítésére kijelöli.

2. Nagy János vb-elnök rátér a lejárt határidejű tanácshatározatok ismertetésére. Ennek keretében előadja, hogy a végrehajtás megvalósítása közben beállt az országban keletkezett rendkívüli helyzet, melynek következményei községünket is érintette. Emiatt a lejárt határidejű határozatok végrehajtása függőben áll.

A vita után 24 szavazattal, ellenszavazat nélkül a tanács a következő határozatot hozta.

34. sz. Tanács Határozat

A tanácsülés a vb-elnök beszámolóját tudomásul veszi.

A végrehajtó bizottság elnöke előterjeszti a végrehajtó bizottság napirendi javaslatát.

Tárgy:	Előadó:
1. Beszámoló az elmúlt időszak eseményeiről.	Nagy János vb-elnök
2. A vb-elnökhelyettesi funkció további ellátása.	Nagy János vb-elnök
3. Legeltetési bizottság átszervezése.	Szendrői János vb-titkár
4. Közérdekű javaslatok, egyéb helyi problémák.	

II. Napirend tárgyalása:

A napirend első pontja: Beszámoló az elmúlt időszak eseményeiről.

Nagy János vb-elnök beszámolójában először is köszönetet mond a forradalmi időszak alatt működő nemzeti tanács jó munkájáért. Elsősorban azért, hogy a köznyugalom a lakosság körében változást nem idézett elő, és a mezőgazdaság termelése is zavartalanul folyt. Mivel az országunk területén a nyugalom helyreállt és a közigazgatás ismét életre lépett, így a forradalom időszaka alatt nem törvényes alapon megválasztott Nemzeti tanács tagjai lemondásukat beadták és újból termelő munkába léptek. Törvényes alapon működő államhatalmi szerv ezentúl a tanácsülés, valamint a végrehajtó bizottság. Bejelenti, hogy az okt. 23-i esemény a parasztság számára meghozták a teljes elégtételt, melynek megfelelően kormányzatunk megszüntette a bürokratizmus korrupt beadási rendszert, mely parasztságunk elszegényedéséhez, bizonytalanságához vezetett. A munkabérekkel kapcsolatosan csak annyit, hogy jogos volt a követelés a munkásosztály részéről is, hogy a magas normarendszer megszüntetésére irányult. Ennek érdekében az új rendelet ki mondja, hogy január 1-jétől 10–15%-ig kell emelni a munkabéreket.

A vita után 24 szavazattal ellenszavazat nélkül a tanács a következő határozatot hozta.

35. sz. Tanács határozat

A tanácsülés a vb-elnök beszámolóját tudomásul veszi.

Nagy János vb-elnök bejelenti a tanácsülésnek, hogy a községi tanács végrehajtó bizottsága a község dolgozóinak javaslatára és követelésére Szőnyi József vb-elnök helyetttest eddigi elnökhelyettesi funkciójából az 1954. évi X. törvény 33. §-a alapján visszahívta. A vb ugyancsak a dolgozók javaslatából eredően és a választók követelésére javaslatot is tesz a tanácsülésnek, hogy Szőnyi Józsefet a végrehajtó bizottsági funkciójából is hívja vissza a hivatkozott törvény 6. §-nak 4. bekezdésének c. pontja alapján. A vb-elnök hozzáteszi, hogy Szőnyi József nem mutatott lelkiismeretességet feladatai ellátásában, sorozatosan követte el a törvénysértéseket, ezáltal a lakosság oly feldúlt hangulatát váltotta ki személyével kapcsolatba, hogy őt ebben a funkciójában tovább alkalmazni nem lehet. Annál is inkább, mivel dolgozók előtt a bizalmat teljesen elveszték.

Amíg a dolgozók bizalmát élvező Faragó Péter a megüresedett tanácstagai körzetben tanácstaggyá megválasztva nem lesz, addig is javasolja a tanácsülés felé, hogy Szőnyi József végrehajtó bizottsági tagsága helyére hívja be Faragó Péter községbeni dolgozót.

Kéri a hozzászólásokat és kéri a tanácsülés határozatát e napirendi pontra nézve.

A vita után a tanács 24 szavazattal ellenszavazat nélkül a következő határozatot hozta.

36. sz. Tanács határozat

Nagybaracska község tanácsa az előadói részben felvázolt indokokat helytállóknak találja és azt magáévá teszi, azzal teljes mértékben egyetért. Ennek megfelelően Szőnyi József végrehajtó bizottsági tagot végrehajtó bizottsági tagsága alóli funkciójából ezúton visszahívja.

Mivel Faragó Péter dolgozó kisparaszt jelen időben legjobban élvezi a közösség bizalmát, Szőnyi József helyett a vb-tagság ellátására nézve így őt azonnali hatállyal a vb tagjai sorába hívja be.

Utasítjuk a végrehajtó bizottságot, hogy Faragó Péternek tanácstagként való megválasztására nézve a közeljövőben tegyen törvényes lépéseket azért, hogy a megüresedett tanácstagai valamelyik választó kerületbe őt a választók, ha bizalmat beléhelyezik, megválaszthassák. Utasítja a vb-elnököt, hogy Szőnyi József vb-elnökhelyettesnek folyó évi dec. 1-jétől való illetmény folyósításának beszüntetése iránt az intézkedéseket tegye meg.

Határidő: Azonnal illetőleg folyamatos.

Felelős: Nagy János vb-elnök.

Szendrődi János vb-titkár bejelenti a tanácsülésnek, hogy Szőnyi József mint ahogy az előző számú tanács határozat is tanúsítja, a vb-elnökhelyettesi minőségéből, valamint [a] vb tagságából vissza lett híva azon ok alapján, mert a község lakossága előtt a bizalmát teljesen elvesztette. Ez a körülmény kiváltotta a lakosságnak azt a követelését is, hogy szüntessék meg a legeltetési bizottságban eddig viselt elnöki funkcióját. A vb-hez beérkezett jelentések alapján a termelőszövetkezetek feloszlottak. A legeltetési bizottságban mindhárom tsz részről delegálva lett egy-egy leg[eltetési]. biz[ottsági]. tag. A vb úgy látja, hogy az eddigi leg[eltetési]. biz[ottság]. részről képviselt leg[eltetési]. biz[ottság]. tagok helyében az állattenyésztésben kiváló eredményeket elért dolgozó parasztok kerüljenek. Ennek megfelelően a vb javasolja, hogy Szőnyi József leg[eltetési]. biz[ottság]. elnök helyett Ambruska István, Szlanyinka Ferenc, eddigi tag helyett Varga József Erzsébet utca, Szabó János helyett Andocsi István Rákóczi utca, Jezsek János helyett Viola János Kassai utca, Sümegi József helyett Gyenis Péter Bajai utca gazdálkodó dolgozó parasztokat válassza meg a tanácsülés a jelölt funkciókba.

Világos Antal tanácsstag egyetért a javaslattal oly módosítással, hogy részéről Ambruska István helyett Varga József Erzsébet utca 27. hsz. alatt gazdálkodót javasolja a leg[eltetési]. biz[ottság]. elnökeként megválasztani.

Horváth Mátyás felveti, hogy a Petőfi Tsz tagsága általánosságba úgy határozott, hogy továbbra is termelőszövetkezeti életet akar élni, ennél fogva a tsz fenntartja azt a követelését, hogy érdekképviselőként legeltetési bizottságban tagot delegáljon.

Karasz Ferenc nem javasolja Andocsi István Rákóczi utcai lakost a leg[eltetési]. bizottság tagjaképpen.

A vita után a tanács 24 szavazattal ellenszavazat nélkül a következő határozatot hozta.

37. sz. Tanács határozat

Nagybaracska község tanácsa egyetért a vb javaslatával. Ennek megfelelően a leg[eltetési]. bizottság elnöki tisztjéből visszahívja Szőnyi József eddigi elnököt. Visszahívja továbbá Szlanyinka Ferenc, Szabó János, Jezsek János és Sümegi József leg[eltetési]. biz[ottság]. tagokat eddigi funkciójából.

Majd egyhangú határozattal a nagybaracsikai leg[eltetési]. biz[ottság]. elnökeként Varga József Erzsébet u. 27. hsz. alatti dolgozó parasztot választja meg. A visszahívott tagság helyébe Viola János Kassai u. és Gyenis Péter Bajai u. újház alatti lakosokat választja meg a leg[eltetési]. biz[ottság]. tagjaképpen.

A tanácsülés elfogadja Horváth Mátyás javaslatát és a legközelebbi tanácsülésén a Petőfi Tsz javaslatát figyelembe véve tárgyalja és megválasztja a most még üresedésben maradt, de betöltendő leg[eltetési]. biz[ottság]. tagságra a legelőbizottság hiányzó tagját.

Utasítjuk a vb elnökét, hogy folyó évi dec. 1.[jétől] kezdve Varga József megválasztott leg[eltetési]. biz[ottsági]. elnök számára folyósítsa a leg[eltetési]. biz[ottsági]. elnököt megillető tiszteletdíjat, előző időszakra pedig úgy számfejtse a leg[eltetési]. biz[ottsági]. elnöki tiszteletdíjat, ahogy ezt a munkakört az oda állított funkcionáriusok végezték.

Határidő: Azonnal.

Felelős: Nagy János vb-elnök.

Mojzes János tanácsstag javaslata alapján a tanácsülés a nagybaracsikai újjáépített Nagyréti híd kinyitására nézve 24 szavazattal ellenszavazat nélkül a következő határozatot hozta.

38. sz. Tanács határozat

Nagybaracska község tanács egyhangú határozattal kimondja, hogy 1956. évi október hó folyamán újjáépített Ferenc-csatornai Nagyréti nyitható pontonhidat a forgalomnak megnyitja a műszaki felülvizsgálati szervek bevárása nélkül.

Utasítjuk a vb elnökét, hogy a híd forgalomnak való megnyitását f. évi december 3-án a helyben lévő honvéd karhatalmi alakulat képviselőjének közbejöttével hajtsa végre. Egy időben ezen határozatunkról küldjön értesítést a híd fenntartására illetékes útfenntartó vállalatnak.

Indoklás.

Így kellett határozoznunk, mivel a szóban forgó Ferenc-csatorna Nagyréti híd újjáépítése f. évi október hó első felében teljesen elkészült, az a forgalom lebonyolításához alkalmas, kész állapotban áll. Csupán a műszaki közegek helyszíni megtekintése hiányzott arra nézve, hogy a hidat a forgalomnak megnyissák. A műszaki felülvizsgálatot a helyi tanács vb mind a mai napig szorgalmazta, de az érthetetlen okok miatt késik. Viszont a híd megnyitása halaszthatatlanul szükségessé vált, mert a mellette rögtönzött honvédségi híd a csatorna vizének apadása következtében elferdült, a katonai hidnak stabil karzata nincs, az

elferdülés következtében a szánok a hídról lecsúsznak és az állandó veszély fenyeget, hogy a járművek a Csatornába csuszamlanak. Másrészt a katonai pontonhíd feljárója annyira elázott, hogy azon közlekedni nem lehet, mert a járművek elfenekelnek benne.

Ezért az újjáépített csatornai pontonhíd megnyitása a közveszély elhárítása miatt azonnal szükségessé vált.

Határidő: Azonnal.

Felelős: Nagy János vb-elnök.

Mojzes János tanácsstag az érdekelt községbeni dolgozók panaszára utalva előadja, hogy az árvízi helyreállítás céljából kisajátított ingatlanok ellenértéke a kisajátítást szenvedett telki tulajdonosok részére mind a mai napig kifizetve még nem lett, kéri a tanácsulást, hogy a kártalanítási összegek kifizetésére nézve tegyen sürgős intézkedéseket.

Szendrődi János vb-titkár válaszképpen előadja, hogy a vb útján ez a kérdés szorgalmazva lett, hiányzott a pénzek kiutalásához az érdekelt felek adóbizonylata. Az adóbizonylatokat pénzügyi részlegünk útján elkészítettük és azt egy héttel ezelőtt megyei tanácshoz továbbítottuk. Remélhető, hogy a kártalanítási díjak megyei tanács útján rövidesen kiutalást nyernek.

Tól Ferenc a járási tanács küldötte ígéretet tett arra nézve, hogy a járási tanács részéről is sürgető követelést támasztanak ez ügyben a megyei tanács felé.

Horváth Antal földművesszövetkezet boltkezelője a tanácsuláson keresztül hívja fel a lakosságot, hogy a növényvédőszer igényeket most ezekben a napokban a közzétételben szereplő időpontban megfelelően jelentség be.

Több tárgy nem lévén elnök az ülést berekeszti.

Szendrődi János
tanácsülés elnöke

Balogh István
Dudás András
jegyzőkönyv hitelesítők

Nagy János
Vb elnöke

BKMÖL XXIII. 558/a. Nagybaracska Község Tanácsának iratai. Tanácsülési jegyzőkönyvek. – Három és fél oldal terjedelmű, géppel írt, saját kezű aláírásokkal és „Nagybaracska Község Tanácsa Bajai járás Bács-Kiskun megye” köriratú, cimer nélküli pecséttel hitelesített eredeti.

Jegyzőkönyv Dávod Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának üléséről

Dávod, 1956. december 2.

Dávod Községi Tanács VB

Jegyzőkönyv

Készült Dávod község Tanácsának 1956. évi december hó 2-án délután 2 órai kezdettel tartott ülésén.

A Tanácsülés helye: Tanácsháza.

Jelen vannak: Teszárík Sándor, Farkas Sándor, Gogolák József, Alföldi József, Törkö József, Zeller József, Csábi Gábor, Kordé István, Simon József, Bajor Mátyás, Zeller Mihály, Gunya Ferenc, Zilinszki Ferenc, Varga József, Galló András, Németh Mihály, Potyondi Mihály, Balogh József, Gyarmati Pál.

Igazoltan távol maradt tanácsstagok: Tarnai János, Szurcsik József.

Igazolatlanul távol maradt tanácsstagok: Patka Imre, Gréczy Lajos, Tarnai György, Vancsek Tamás, Slezák Sándor, id. Németh József, Radó István, Papaioannou Miklós, Böröcz Mihály, Valkai János, Sarkadi Jánosné, Vörös György, Horváth József, Király János, Forgó Géza, Horváth János, Bényei Mátyás, ifj. Király János, Mihó Mihály.

A vb-titkár a jelenléti ív alapján megállapította, hogy a 44 tanácsstag közül 19 tanácsstag jelen van, kettő igazoltan távol, így a tanács határozatképes.

Az ülést megnyitja.

A vb-titkár előterjeszti a napirendi pontot.

A tanács az alábbi napirendet fogadta el.

1.) A végrehajtó bizottság újjáválasztása.

A vb-titkár felkéri Varga Antal Járási vb-elnököt a napirendi pont ismertetésére.

Varga Antal ismerteti, hogy a végrehajtó bizottság szétesett és ezért vált szükségessé új végrehajtó bizottság megválasztására. Továbbá ismerteti a törvényerejű rendeleteket, bejelenti, hogy az új végrehajtó bizottságot a jelenlegi tanácstagságból kell megválasztani. Ismerteti, hogy a szavazást kétféleképpen lehet megejteni, titkosan papíron, vagy szavazással szóban.

A tanácsstagok írásban titkos szavazással az alábbiakat választják be a végrehajtó bizottságba.

A tanács vita nélkül 19 szavazattal a következő határozatot hozta.

25/1956 számú tanács határozat

A tanácsstagok 6 tanácstagot választanak a végrehajtó bizottságba, vagyis a következőket: Varga József, Zeller József, Böröcz Mihály, Horváth János, Gyarmati Pál, Balogh József elvtársakat,

és három elvtársat vagyis a következőket pedig tanácskozási joggal bízzák meg a végrehajtó bizottságban Potyandi Mihály, Horák Endre, Tóth János elvtársakat. Így a Végrehajtó bizottság 9 taggal megalakult.

K. m. f.

BKMÖL XXIII. 717/a. Dávod Község Tanácsának iratai. Tanácsülési jegyzőkönyvek. – Egyoldalas, géppel írt, Potyandi Mihály és Horák Endre saját kezű aláírásával és körpecséttel hitelesített eredeti.

211.

Jegyzőkönyv Dávod Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának üléséről

Dávod, 1956. december 4.

Dávod Község Tanács VB

JEGYZŐKÖNYV

Készült Dávod község végrehajtó bizottságának 1956. évi december hó 4-én délután 2 órakor megtartott üléséről.

Az ülés helye Tanácsháza.

Jelen vannak: Potyandi Mihály, Horák Endre, Tóth János, Horváth János, Zeller József, Balogh József, Varga József, Gyarmati Pál és Böröcz Mihály vb-tagok.

Igazoltan távolmaradt személyek nincsenek.

Igazolatlanul távolmaradt személyek nincsenek.

A végrehajtó bizottság tagjai az ülésen teljes létszámban megjelentek.

A végrehajtó bizottság részéről Potyandi Mihály vb-titkár üdvözli az újonnan megválasztott végrehajtó bizottságot és az ülést megnyitja.

NAPIREND

Tárgy:	Előadó.
1. A végrehajtó bizottság kebelén belül az elnök, elnökhelyettes és vb-titkár megválasztása.	Potyandi Mihály vb-titkár
2. Petike János volt vb-elnök, Kedvek András volt vb-elnökhelyettes és Sarkadi János volt adóügyi megb[ízottak], hivatali állásuktól való felmentésük.	Potyandi Mihály vb-titkár

3. A volt párthelység óvodának való át-
vétele. Potyandi Mihály vb-titkár
4. A Püspökpuszta területén állami tartalék-
földön 2 kh-on eperfa telepítése selyem-
hernyótenyésztés biztosítása végett. Potyandi Mihály vb-titkár
5. Illés Mihály borbélyipar iránti kérelme. Potyandi Mihály vb-titkár
6. Kovarik Mihály darálóipar iránti kérelme. Potyandi Mihály vb-titkár
7. Egyéb ügyek.

A napirendi pont tárgya: A vb kebelén belül az elnök, elnökhelyettes és titkár megválasztása. előadó Potyandi Mihály vb-titkár.

Potyandi Mihály vb-titkár előadja, hogy az újonnan megválasztott vb tagjai-
ból meg kell választani a vb elnökét, elnökhelyettesét, és titkárát. Ismerteti a
vb-vel, hogy a vb-elnökhelyettesi állás fizetés nélküli tiszteletbeli állás. To-
vábbá felteszi a kérdést a végrehajtó bizottság felé, hogy tegyék meg javasla-
tukat az elnök, elnökhelyettes és titkári állás betöltésére a személyek kijelölé-
sére. A végrehajtó bizottság a javaslatok és viták elhangzása után a következő
személyeket javasolta elnöknek Potyandi Mihály volt vb-titkárt, elnökhelyet-
tesnek Horváth János és titkárnak Horák Endrét.

A vb a vita után 9 szavazattal az alábbi határozatot hozta.

103/1956. számú vb. határozat

A végrehajtó bizottság 9 szavazattal, vagyis egy-
hangúlag elnöknek Potyandi Mihály, elnökhely-
ettesnek Horváth Jánost és titkárnak Horák
Endre vb-tagokat választotta meg.

Az újonnan megválasztott elnök felkéri a vb-tagjait a hivatali eskü letételére,
melyet a vb egyhangúlag elfogadott és így a hivatali esküt letették. Eskü szö-
vege csatolva. A vb az üléseit minden hétfőn délután 2 órakor kívánja meg-
tartani.

A napirendi pont tárgya: Petike János volt vb-elnök, Kedvek András volt vb-
elnökhelyettes és Sarkadi János volt adóügyi megbízott állásuktól való fel-
mentése.

A napirendi pont előadója Potyandi Mihály vb-elnök.

Potyandi Mihály vb-elnök bejelenti a vb tagjainak, hogy a fenti személyeket
a dolgozó nép az ellenük elkövetett súlyos hibáik és a dolgozó nép ellen ta-
núsított személyi magatartásuk miatt állásukban vissza nem engedte és to-
vábbra törvényes képviselőjének nem ismeri el, kéri a végrehajtó bizottságot,
hogy ezen személyeket hivatali állásuktól mentse fel.

A vb a vita után 9 szavazattal az alábbi határozatot hozta.

104/1956. számú vb. határozat

A végrehajtó bizottság 9 szavazattal egyhangúlag
Petike János vb-elnököt, Kedvek András vb-
elnökhelyettest és Sarkadi János adóügyi megbí-

zottat Dávod község Tanácsnál lévő hivatali állásuktól azonnali hatállyal fölmenti és részükre a tanács vb számlájáról folyósítandó illetmény további kifizetését azonnali hatállyal megszünteti.

A napirendi pont tárgya: A volt párhelységnek ideiglenesen óvoda céljára való átvétele.

A napirendi pont előadója Potyandi Mihály vb-elnök.

Potyandi Mihály vb-elnök előadja, hogy az Oktatási Osztály és a dolgozók kérésére az óvodát be kell indítani. Mivel a meglévő óvodahelység olyan állapotban van, hogy ott jelenleg az óvodát működtetni nem tudjuk. Mivel a volt párhelység üresen állott és a párt sem működött, javasolta annak óvoda céljára való igénybevétele.

A végrehajtó bizottság 9 szavazattal a következő határozatot hozta.

105/1956. számú vb. határozat

A végrehajtó bizottság 9 szavazattal a fenti javaslatot elfogadja és az épületet óvoda helység céljára átveszi addig az ideig, amíg a volt óvoda helység meg lesz javítva.

A napirendi pont tárgya: a Püspökpuszta területén selyemhernyó-tenyésztés biztosítása érdekében 2 kh. állami tartalék területen eperfa ültetése.

A napirendi pont előadója Potyandi Mihály vb-elnök.

Potyandi Mihály vb-elnök előadja, hogy a Selyemhernyótenyésztési Vállalattól a helyi tenyésztési felelős útján kérelem érkezett a vb-hoz, hogy a fenti területet fásítsuk be. Horváth János vb-elnökhelyettes hozzászólásában a fenti javaslatot elutasítja, mivel a püspökpuszta közelében olyan állami tartalék terület nincs, amit be lehetne fásítani. Helyette javasolja, hogy a puszta körüli mellék és dűlőutakat ültessék be eperfákkal.

A végrehajtó bizottság 9 szavazattal a következő határozatot hozta.

106/1956. számú határozat

A végrehajtó bizottság 9 szavazattal Horváth János vb-elnökhelyettes javaslatát fogadta el és az utak mentének befásítása mellett foglalt állást.

A napirendi pont tárgya: Illés Mihály borbély és Kovarik Mihály darálóipar kiadásának kérelme.

Potyandi Mihály vb-elnök ismerteti a végrehajtó bizottsággal a fenti személyek kérelmét és javasolja azoknak kiadását, mivel a község lakosságának ezen iparosokra szükség van. A végrehajtó bizottság a vita után a fenti javaslatot elfogadja és 9 szavazattal a következő határozatot hozta.

107/1956. számú határozat

A végrehajtó bizottság a fenti javaslatot elfogadja és Illés Mihály borbély és Kovarik Mihály darálóipari engedély kiadását részükre javasolja.

BKMÖL XXIII. 717/b. Dávod Község Tanácsának iratai. Végrehajtó bizottsági jegyzőkönyvek. – Kétoldalas, géppel irt, hitelesítés nélküli tisztázat.

**Beszámoló Lakitelek Község Tanácsa
Végrehajtó Bizottságának december 8-i ülésére**

Lakitelek, 1956. december 5.

Beszámoló
az 1956. december 8-án megtartandó rendes vb-ülésre.

Napirend:

1. napirendi pont: A múlt vb-ülésen hozott határozatok végrehajtása és a község közellátása a forradalmi idő alatt.

1./Hat/1956

A vb újjászervezése és
kibővítése.

A vb újjászervezésére nem került sor, mert a vb 12 szavazattal egyhangúlag az eddigi vb vezetőséget függetlenített funkciójában megerősítette. Újra megválasztotta.

A vb kibővítésére egyhangúlag jóváhagyták ifj. Tonn Gyula lakiteleki lakost, szövetkezeti dolgozó, Kása László Szikra, és Papp József Árpád-szállási lakosokat. (kis- és középparasztok)

2./Hat/1956

Az fmsz-szel kapcsolatos
kérdések.

A vb foglalkozott a szövetkezet egészségügyi helyzetével. Főleg a hentes üzletre vonatkozólag, hogy az fmsz igazgatósága nagyobb gondot fordítson a tisztaságra, illetve az ellenőrzést ne mulassza el a szövetkezet ügyvezetője.

Továbbá felhívja a vb az fmsz igazgatóságát az alkalmazottakra vonatkozóan, lehetőség szerint elsősorban a helybeli dolgozókat alkalmazzon. A vb egyhangúlag követeli Zsigmond József fogyasztási üzemág vezetőt helyezték vissza munkakörébe. Nem abból kifolyólag, hogy a jelenlegi Hangyási László ellen valamilyen kifogásunk lenne, de ez a falu lakosságának kérése.

3./Hat/1956

Tóth Imre kérelme.

A nevezett Tóth Imre önálló hentesipari engedélyt kért, amit a vb javaslattal fel is terjesztett a felettes Járási tanács Végrehajtó Bizottságához.

4./Hat/1956

Póthitel kérelem megszavazása.

Az óvoda részére szükséges 1000 Ft a kisebb óvodai szükségletek beszerzésére, és 5000 Ft az ételmezésre ez év végéig. A lakásgazdálkodásnak 3000 Ft az állami házak megjavítására. Ezen összeget a vb megszavazta, hogy a gazdálkodási ea. póthitel kérelem útján terjessze fel a Járási tanács vb-hez jóváhagyás végett.

5./Hat/1956

A helybeli rendőrőrs ügye. A vb nem ért egyet azzal, hogy vidéki rendőröket helyezzenek a községbe akkor, amikor helybeli becsületes személyek máshová kerülnének. A vb követeli az illetékes felettes szervtől a helybeli személyeket községünkben megalakuló őrsön helyezzék el.

A jelen határozatokról kivonatot részben már elküldtük, részben megküldjük az illetékeseknek.

Tisztelt végrehajtó bizottság, a beszámolóm további részében ismertetem a közellátás helyzetét a község területére vonatkozóan. Elsősorban is a Szövetkezet összes dolgozójának köszönhetjük a községünk közellátásának zavartalan menetét, egészen idáig hiány vagy esetleges zavar nem mutatkozott. A hallottak alapján Lakitelek község a legjobban ellátott község. Megállapítható volt abból, hogy a környező községek lakossága só, petróleum felvásárlásánál 35–40%-ban megjelentek. [sic!] A lakossághoz viszonyítva. Külön dicséretet érdemelnek azok a dolgozók, akik saját magukat nem kímélve vidékre mentek gépkocsival olyan iparcikkéért és egyéb áruféleségekért, amit sok helyen be sem tudtak szerezni. A legfontosabb az fmsz igazgatósága részéről, valamint az ügyvezető kartárs részéről, úgy az ellenőrzés, mint a biztosítás a szövetkezet dolgozói részére a prémiumok teljes egészében való kifizetése. Továbbá a szükséges szövetkezet üzemágaiban a tartósításra nagy gondot fordítani. Főleg olyan féleségekre, amelyek központi készletekből is biztosítottak voltak. Főleg a hús és zsír ellátására gondolunk. Mindenesetre sokkal gondosabb formában, mint ahogyan a jelen gazdasági évben történt. A hús és zsír ellátásban azért lesz szükségünk, mert központi készletből nem lesz biztosítva a lakosság szükséglete. Most van az ideje annak, hogy készletet biztosítson hízó sertésből az fmsz. Ha nehézségbe ütközne a tartósítás füstölt árut, füstölt kolbász könnyen tárolható, és a szükséges időben hús áruhoz juthat a lakosság. A vb javasolja, hogy az fmsz rövidesen hívja össze az igazgatóságot, és hozzon határozatot, illetve szavazzon meg bizonyos összeget a felvásárlás fedezésére, amely csupán csak tartósításra vonatkozzon.

Ezen kívül még javasolja a vb az fmsz igazgatósága felé, hogy próbálja a szappanfőzés biztosítását, mert ebből elegendő készlet nem lesz, sőt nagy hiányosságnak nézünk elébe. Ezenkívül az fmsz-nek jelentős jövedelmet is biz-

tositana. Javasolja a vb, hogy a szappanfőző szer igénylési kérelmét az illetékes felettes szervéhez, avagy ilyen irányú indítványt terjesszen fel.
A vb a szövetkezet dolgozóit kivétel nélkül dicséretben részesíti a forradalmi időben végzett eddigi jó munkájukért.

Lakitelek, 1956. december 5.

Vb-elnök
(Lőrincz Istvánné)

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1858/1957. Scherter Béla és társai pere. – Kétoldalas, géppel írt, saját kezű aláírással hitelesített eredeti.

213.

A Kecskeméti Gépgyár Munkástanácsa által felvázolt általános helyzetkép

Kecskemét, 1956. december 6.

Általános helyzetkép

Az október 23-i Szabadságharc hullámai Kecskemétre október 26-án, pénteken a déli órákban jutottak el.

Az első Ideiglenes Forradalmi Bizottság október 27-én, szombaton alakult meg, mely bizottság 29-én, hétfőn egészült ki 71 főre. Október 30-án választotta meg a Forradalmi Bizottság – 4 tagú bizottságát:

Szabó Lajos	főmérnök
Wlacsil Tibor	öntödei szakmunkás
Szendrői József	műszaki tisztviselő
Némedi Lajos	zománczósi szakmunkás

A Forradalmi Bizottság, működésének első pillanatától kezdve, a legszigorúbban elhatárolta magát minden fajta kapitalista restaurációtól. Álláspontja: megvédeni szocialista vívmányainkat, a gyárakat és a földeket. Csupán az elmúlt 12 év helytelen politikájából származó hibák ellen veszi fel leghatározottabban a küzdelmet.

A Forradalmi Bizottságnak, mely később automatikusan munkástanácsná változott át, működését általánosságban a higgadt, mérsékelt és a törvényességhez való következetes ragaszkodás jellemezte. Egyéni túlkapásokat a legszigorúbban elítélt és megakadályozott.

Munkástanács:

Az ideiglenes munkástanács 1956. október 30- és november 28-a közötti négy héten keresztül, kisebb személyi változásoktól eltekintve, változatlan maradt.

Az 1956. november 28-i munkástanácsi választások előkészítésének alapelve az volt, hogy a munkástanácsokba csak a dolgozókhöz hű, kipróbált, becsületes, tisztességes elemek kerüljenek. A titkos választás útján megválasztott munkástanács választásánál csak annyi történt, hogy a vállalat dolgozóinak többsége – a 71 tagú munkástanácsot magas létszámúnak tartotta és helyette 41 rendes tag és 10 póttag választását tartotta helyesnek. az elnökség tagjai megkapták ugyanazt a bizalmat, amit a forradalmi bizottságba való beválasztásuk alkalmával kaptak a dolgozóktól.

Elnök:	Wlacsil Tibor	öntödei szakm[unkás].
Elnökh.:	Némedi Lajos	zom[ánczó]. szakm[unkás].
Titkár:	Szendrői József	műsz[aki]. tisztv[iselő].
Tagok:	Bene Árpád	gépm[?]. eszterg[ályos].
	Söröli István	tisztítói d[olgozó].

A vállalat összes dolgozói döntő többségének, a munkástanácsnak és az elnökségnek egyöntetűen az az állásfoglalása, hogy a munkástanácsok nem térhetnek le a tisztaemlékű, nagyszerű október 23-i Nemzeti Forradalom célkitűzéseitől, alapvető követeléseitől. Szükségesnek tartja az Országos Munkástanács megszervezését és egyetlen tárgyaló szervként való elismerését. Legfontosabb feladatának a munka megszervezését, megindítását tartja. Ezzel lehetővé kívánja tenni a kormánynak, hogy a rend és fegyelem helyreállítása után, a kormány foglalkozhassék azzal a további pontjával, mely a szovjet csapatok magyarországi tartózkodásával kapcsolatos tárgyalások megindítását helyezi kilátásba.

Helyi pártszervezet kérdése:

Helyi pártszervezetünk még október hó utolsó napjaiban belátva a párt egyes személyei által elrontott politikának káros következményeit, az alapszervezet működésének megszüntetését – a munkástanácsnak bejelentette. A munkástanácsnak nincs tudomása arról, hogy az újrászervezés megindult-e, vagy nem, mert erről eddig senki nem tájékoztatta. November hónap első hetében megjelent ugyan a forradalom előtti pártbizottság néhány tagja szervezési céllal a munkástanácsnál, de a munkástanács közölte velük, hogy: a pártépítést nem felülről lefelé, hanem a demokratikus centralizmus elveinek figyelembevételével – alulról felfelé képzeli el.

A munkástanács megítélése szerint, éppen a helytelen szervezési mód és a régi arcok megjelenésére vezethető vissza a szervezés pangása.

Szakszervezeti kérdések:

A szakszervezet működésével kapcsolatban, se a forradalmi bizottság, sem a munkástanács eddig nem foglalkozott. A szociális ellátás megszervezésével és támogatásával bízta meg. Álláspontját az új szakszervezeti választások alkalmával fogja kifejezésre juttatni.

Bérezési kérdések:

Vállalatunk a bérezés kérdésénél a Vasas Szakszervezet által – sajtó útján közölt – órabérkeretek között oldotta meg a bérezés kérdését. Már november hó utolsó dekádjában abban a helyzetben volt, hogy a bérezés a kapott szempontok szigorú betartása mellett meg van beszélve minden dolgozóval, ki

volt dolgozva. A minisztérium jóváhagyását megszereztük hozzá, csupán a bevezetési időpont húzódik azóta is. Mi bármelyik dekádtól be tudjuk vezetni az általunk kidolgozott és a minisztérium által jóváhagyott órabérrendszert helyi viszonyainkhoz alkalmazva.

Az a körülmény, hogy december 1-jével ezt a bérezési rendszert nem tudjuk bevezetni és ebben a pillanatban nem tudjuk, hogy mikor kerül bevezetésre, a dolgozók körében bizonytalanságot okoz.

A bérfizetések területén a forradalmat követő hetekben nehézségeink voltak, mert nélkülöztük a bérfizetésekre vonatkozó egységes, országos, egyértelmű rendelet értesítését. A korábbi pénzügyi rendelkezésekre, a sajtó – sokszor el-lentmondásos közleményeire és más üzemektől nyert értesülésekre kellett támaszkodnunk. Ennek ellenére a munkástanács igyekezete arra irányult, hogy ilyen körülmények között is, lehetőség szerint, a gazdaságosság és a törvényesség szelleme érvényesüljön.

Szovjet Katonai Parancsnoksággal való kapcsolat:

November 4-e utáni első napokban magas rangú, törzstisztekből, tolmácsból és a helyi hatóság egy-két képviselőjéből álló bizottság kereste fel vállalatunkat. Általános tájékoztatást kértek, amit megadtunk. Ettől az időtől kezdve, igen gyakran vendégünk volt a kecskeméti szovjet katonai parancsnokság egyik munkatársa, aki ugyanezekkel a problémákkal foglalkozott. Látogatása tolmács kíséretében, rendszeresnek mondható. Igyekezett segítséget nyújtani a vállalat konkrét – napi problémáival kapcsolatban is. A munkástanács tagjaival, sőt egy alkalommal gyári ülésen is érintkezésbe lépett a dolgozókkal. A dolgozók nyíltan és őszintén elmondották véleményüket és kívánságukat, amit lelkiismeretesen lejegyezt. a kérdésekre választ is adott úgy, hogy ez az érintkezés közvetlennek mondható.

December 3-án megalakult Kecskeméten a Munkástanácsok Csúcsbizottsága a hosszas fáradozás és a különböző hatóságok részéről mutatkozó huza-vona után. A megalakulást a Budapesti Szovjet Katonai Parancsnokság utasítására voltak hajlandók a helyi hatóságok támogatni. Vállalatunk a csúcsbizottságban egy taggal van képviselve.

Jelenlegi legfontosabb problémáink:

Az általános erkölcsi magatartás és az üzem keretén belül a munkafegyelem megszilárdítása, melynek érdekében az osszdolgozók 95–98 százalékos helyeslésével, támogatásával találkozunk, konkrét intézkedéseink kiadása során.

A Munkástanács a dolgozók többségének kívánságára dec. 3-án, szavazott az igazgató és a főmérnök személyének adandó bizalom tekintetében. a főmérnöknek a dolgozók 67,33 százaléka, a bizalmat nem adta meg. Az igazgatóval szemben a bizalmat 59,28% tagadta meg. Az igazgató a munkástanács előtt meghallgatta a dolgozók kifogását, önkritikát gyakorolt, mely után a munkástanács mellőzte a felmentés iránti előterjesztést.

A főmérnök kartárrsal szemben felterjesztést tett a minisztériumnak szolgál-ti viszonyának megszüntetésére.

A munkástanács jelenleg a vállalati szervezés kérdéseivel foglalkozik. A munkahelyen megjelent dolgozók létszámával, anyagszükségletünkkel, annak biztosításával, műszaki és adminisztratív, havidíjasok állományának kérdéseivel, külön jelentések foglalkoznak.

A Munkástanács Elnöksége jelen általános helyzetképével igyekezett hű képet adni az október 23-i forradalom óta eltelt idő eseményeivel és mozgalmával kapcsolatosan.

Kéri a többi vállalatok munkástanácsainak küldötteit és a felettes hatóságunkat, bírálják meg a munkástanács eddigi munkáját, amennyiben az eddig járt út hibás, nyújtson segítséget hibák kiküszöbölésére, vagy nyilvánítsa ki egyetértését a beszámolóunkkal.

Kecskemét, 1956. dec. 6.

BKMB B. 1157/1957. Pullay Béla és társai pere. – Négyoldalas, géppel írt, hitelesítés nélküli tiszttáza.

214.

Jegyzőkönyv Lakitelek Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának üléséről

Lakitelek, 1956. december 8.

Lakitelek Községi Tanács Végrehajtó Bizottságától
86-7/1956.

Jegyzőkönyv

Készült a Lakitelek Községi Tanács Végrehajtó Bizottságának 1956. december hó 8-án délelőtt 9 órakor megtartott rendes üléséről.

Az ülés helye: Lakiteleki tanácsház 2. szoba.

Jelen vannak: id. Sv. Kovács Lajos, Tatár Mihály, ifj. Tonn Gyula, Lőrincz Istvánné, Dékány István, Tóth László, Papp József, Papp Gáborné, Csorba László, Szabó Lajos, Csikós János vb-tagok, Révész Sándor, Kiss János, Sinka György, Lovas József, Dr. Kiss Ágoston meghívottak, továbbá Kriston Ferencz Járási vb-elnök. és Hajek László járási vb-titkár.

Előzetes bejelentés nélkül távol: Török Károlyné és Kása László vb-tagok.

Napirend

Tárgy:	Előadó:
1. Beszámoló a vb munkájáról a forradalmi idők alatt	Lőrincz Istvánné vb-elnök (a község ellátása stb.)

Lőrincz Istvánné vb-elnök üdvözli a megjelenteket és miután megállapítja, hogy az ülés határozatképes megnyitja azt, majd megtartja beszámolóját.

Hozzászólások:

Dékány István vb-elnökh. megkérdezi ifj. Tonn Gyula szöv[etkezeti]. főkönyvelőt, hogy Zsigmond Józsefet miért váltották le a fogyasztási üzemág vezetői munkaköréből.

Révész Sándor: Lakitelek a miénk és aszerint kell cselekednünk. Nagyobb önállóságot kell adni a végrehajtó bizottságnak, hogy a végrehajtó bizottság legyen a község gazdája, ne a felsőbb szervek.

Tatár Mihály: a szövetkezet igazgatósága is amellet döntött, hogy Zsigmond József maradjon fogyasztási üzemág vezető, de a járási szövetségtől Horn Károly utasítást adott, hogy Zsigmondot le kell váltani és helyébe Hangyási Lászlót kell beállítani.

Kriston Ferenc járási vb-elnökh. megkérdezi, hogy mi volt az áthelyezés oka. Ha indokolatlannak látják, vigyék az egyeztető bizottság elé az ügyet.

Sinka György rendőrőrs pk. igen nagy baj volt idáig, hogy az alsóbb szervek nem intézkedhettek úgy, ahogyan azt a helyzet megkívánta volna, hanem úgy kellett csinálni a dolgokat, ahogyan azt a felsőbb szervek diktálták, még akkor is ha az a község lakosságának, vagy egyes dolgozóinak a kárára volt is.

Révész Sándor, a végrehajtó bizottság a november 20-án tartott ülésén határozatot hozott, hogy úgy a szövetkezetnél, mint a rendőrségnél elsősorban helybeli dolgozókat alkalmazzanak, ennek a határozatnak érvényt kell szerezni, és a végrehajtó bizottság addig ne nyugodjon meg, amíg ezt keresztül nem viszi. A falu vezetői legyenek önállóak, és a felsőbb szervektől ne fogadjanak el olyan utasításokat, amelyek a község lakosságának az érdekeit sértik. Megkérdezi, hogy a bélyegzőkből miért nem vágják már ki a régi címet, és hogy a múlt vb-re miért nem hívták meg őt is. A Kádár kormányának a programjával nem mindenben ért egyet. Szerinte a békés kibontakozást úgy látja megvalósíthatónak ha az országot függetlenítenénk és első pontnak venné a Kormány az oroszokkal való tárgyalást a kivonulásuk ügyében.

Hajek László, a járásban a rend biztosítva volt. Az első napokban megalakultak a nemzeti bizottságok, később azokból választották meg vagy bővítették ki a végrehajtó bizottságokat. Nem helyes, hogy Lakiteleken a Nemzeti Bizottság visszavonult. Helyesebb volna a működésének a végrehajtó bizottságban, és ha valamiben nem értenek egyet a régi vb-tagokkal, azt bátran megmondanak, és közös nevezőre hoznak a község problémáit.

Kriston Ferenc, nem érti, hogy a Nemzeti Bizottság miért nem vesz részt a végrehajtó bizottság munkájában, miért akar külön működni.

Ha nem bíznak a község vezetőibe le kell őket váltani, és válasszanak olyan vezetőket, akik bírják a dolgozók bizalmát. Nem lenne helyes, ha a Nemzeti Bizottság külön működné, mert felmerülhetnének olyan problémák, amiket a vb nem tudna a fennálló rendeletek megsértése nélkül teljesíteni, és akkor szembe kerülne a tanács a tömegekkel.

Tatár Mihály, nem ért egyet azzal, hogy a Nemzeti Bizottság külön működjön, hanem a vb-ét kell kiegészíteni a Nemzeti Bizottságból és hallassa ott szavát. A felsőbb utasításokat végre kell hajtani. Bízunk abban, hogy a felsőbb szerveink sem adnak ki ezután olyan utasításokat, melyek a lakosság érdekét sértik.

Csikós János javasolja, hogy ha már a Nemzeti Bizottság tagjai nem kívánnak a végrehajtó bizottság munkájában részt venni, szervezzük újjá a Hazafias Népfront Bizottságot, válasszuk be a Népfront Bizottságba a Nemzeti Bizottság tagjait és hallassák ott a szavukat, adjanak jó és a község dolgozóinak az érdekét szolgáló tanácsokat a végrehajtó bizottságnak.

ifj. Tonn Gyula, tudomása szerint a Nemzeti Bizottság lemondott és a tagjai kijelentették, hogy nem hajlandók tovább semmilyen tevékenységet kifejteni, mert nem értenek egyet a Kádár kormány által kiadott program több pontjával. Nem látja helyesnek, hogy most meg erővel újra életre akarják hozni ezt a bizottságot annak ellenére, hogy a Kormány rendeletet is adott ki a megszüntetésükre. Olvadjanak be a végrehajtó bizottságba és ott fejtsenek ki tevékenységet a község dolgozóinak és az egész nemzet érdekében.

Dr. Kiss Ágoston községi orvos javasolja, hogy egy nagygyűlésen kell megvitatni a község problémáit és az esetleges személycseréket. Ezt a gyűlést azonban jól elő kell készíteni. Komoly értelmes emberek mondják itt el véleményüket, ne ittas fővel tegyünk mindenféle felelőtlen kijelentéseket. Kéri a járási tanács kiküldöttjeit, hogy hassanak oda, hogy a mentőautók jó állapotban legyenek, és biztosítva legyen az éjjeli kiszállásuk is.

Kriston Ferenc, ha a tömeg a tanácsban nem bízik, le kell váltani és olyan embereket kell beválasztani, akik bírják a nép bizalmát, de a vb és a tömeg között nincsen szükség összekötőkre, mert hiszen a vb tagjai is itt élnek a község lakossága között.

Id. Sv. Kovács Lajos, sok a műveletlen föld. Ő is átadott egy szép mondhatni minta gazdaságot és most a tönkremenés szélén áll. Szeretné visszakapni, ha csak haszonbérbe is. Az épületeket kártérítés ellenében ajánlotta fel, de a mai napig sem kapott egy fillér kártérítést sem. Javasolja, hogy a végrehajtó bizottság sürgősen intézkedjék a földek ügyében, mert még szeretnének vetni.

Dékány István vb-elnök. sürgősen fel kell számolni a feloszlott tsz-eket, mert még mindig hurcolkodnak. A földet is azonnal ki kell osztani, hogy hadd vessenek, mert a község vetésterve igen rosszul áll.

Hajek László, a rossz tsz-ek állami támogatásból tartották fenn magukat. Ezeket fel kell számolni és a hátramaradt ingatlanokkal a végrehajtó bizottság rendelkezik.

Sinka György, a Nemzeti Bizottság igen jól megállta a helyét a forradalom első napjaiban, a tagjaira a lakosság túlnyomó része bizalommal nézett, ezért kívánatos volna, hogy a végrehajtó bizottságban tevékenykedjenek, ezáltal a vb is felfrissülne. A tsz-eket haladéktalanul fel kell számolni és megszüntetni, hogy mit adhatnak el, mert még mindig hurcolnak szét mindenfélét, és a rendőrség sem tudja ellenőrizni, hogy jogosan viszik-e vagy jogtalanul. Javasolja, hogy a feloszlott tsz-földeket sürgősen vissza kell adni a volt tulajdonosoknak legalább haszonbérbe, mert azok még vetnének, és ők viselnék gondját, illetve hoznák rendbe a tsz által elhanyagolt földeket. Kéri a jelenlévőket, hogy ha valami szabálytalanságról szereznek tudomást, közöljék a rendőrséggel.

Javasolja továbbá, hogy a következő vb-ülés egy napirendi pontja a vb kiegészítése legyen a Nemzeti Bizottságból.

Kriston Ferenc javasolja, hogy a vb-ülés bízza meg a függetlenített vezetőket a tsz földek visszaadásával, vagy hívjanak össze rendkívüli vb-ét az ügy sürgősségére való tekintettel és ott tárgyalják meg, hogy visszaadják e vagy másoknak osztják ki haszonbérbe.

Nagyon helyes, hogy az előző vb-ülésen foglalkoztak a téglagyár községi kezelésben való adásával, de nem valószínű, hogy ez sikerülni fog, mert a községi tanács nemigen rendelkezik olyan apparátussal, hogy a téglagyár irányítását el tudja látni, továbbá azért gondolta a járási vb járási kezelésbe venni, hogy ennek a téglagyárnak az egész járást el kell látni téglával.

Javasolja, hogy a vb hozzon olyan határozatot, amelyben felhívja az fmsz vezetőségét, hogy haladéktalanul hívják össze az igazgatóságot és foglalkozzanak a tartósítás kérdésével, szavazzanak meg egy nagyobb összeget tartósításra.

Tóth László vb-titkár javasolja, hogy szántás vetés sürgősségére való tekintettel most döntsön a vb abban, hogy a feloszlott tsz 1952 őszen betagosított birtokát visszaadjuk e a volt tulajdonosoknak, vagy másoknak adjuk ki egy évi haszonbérbe.

Szabó Lajos megjegyzi, hogy ha az 1945. évi földreformot vesszük figyelembe, akkor az azóta betagosított vagy kényszer hatása alatt felajánlott birtokokat vissza kell adni a volt tulajdonosoknak.

Révész Sándor javasolja, hogy a jövőben a vb ne kéthetenként, hanem hetenként ülésezzen.

A végrehajtó bizottság figyelembe véve a hozzászólások során elhangzott javaslatokat 11 szavazattal egyhangúlag a következő határozatot hozta.

88. vb. hat./1956.

Határozat

Mentőautó biztosítása.

A végrehajtó bizottság határozatilag kimondja, hogy a veszélyes szülések és egyéb veszélyes betegségek sikeres leküzdése érdekében feltétlen szükséges, hogy üzemképes mentőautók úgy éjjel, mint nappal állandóan rendelkezésre álljanak. Ezért a végrehajtó bizottság kéri a járási tanács végrehajtó bizottságát, hogy az arra illetékes szervnél járjon el a mentőautók biztosítása érdekében.

Felelős: A határozat betérjesztéséért Tóth László vb-titkár, a végrehajtásért a járási tanács vb.

Határidő: Azonnal.

89. vb. hat./1956.

Határozat

A feloszlott tsz birtokának bérbeadása.

A végrehajtó bizottság megállapítja, hogy az 1952 év őszen betagosított és jelenleg a feloszlott Új Élet Tsz által elhagyott ingatlanok igen elhanyagolt, az épületek pedig megrongált állapotban vannak. Ezért a további rongálódások megakadályozása érdekében a végrehajtó bizottság úgy határozott, hogy a feloszlott tsz által elhagyott ingatlanokat egy év haszonbérletre a volt tulajdonosoknak juttatja. Utasítja a vb elnökét, hogy a haszonbérleti szerződéseket 8 napon belül kösse meg.

Felelős: Lőrincz Istvánné vb-elnök

Határidő: December hó 18.

90. vb. hat./1956.
Vb-ülések tartása.

Határozat

A végrehajtó bizottság a Révész Sándor javaslatát elutasítja, és határozatilag kimondja, hogy a vb-üléseket a jövőben is kéthetenként tartja, és szükség esetén rendkívüli vb-ülést hív össze.

Felelős: Lőrincz Istvánné vb-elnök.

Határidő: Folyamatos.

91. vb. hat./1956.
A vb. kibővítésének
napirendre tűzése.

Határozat

A végrehajtó bizottság utasítja Lőrincz Istvánné vb-elnököt, hogy a vb újjászervezését és a Nemzeti Bizottság tagjaiból való kibővítését tűzze a következő vb-ülés napirendjére.

Felelős: Lőrincz Istvánné vb-elnök.

Határidő: December hó 22.

Hozzászólások:

Révész Sándor a szövetkezet a tartósításhoz az árút könnyen be tudja szerezni, emellett azonban még szükséges volna, hogy a szövetkezet újra felállítaná a hizlaldát, mert majd a tavasszal nem lesz hízó, a tartósított áruból pedig nem tudja a község lakosságát ellátni.

íj. Tonn Gyula megjegyzi, hogy igen nehéz lesz a hizlalda felállítása, mert a kukorica nagyon drága.

Kriston Ferenc, a községnek magának kell ellátni a lakosságot, sőt még a városnak is juttatni kell. A dolgozó parasztoktól minden terményt és vágóállatot fel kell vásárolni. Helyes a tiszakécskei földműves szövetkezet kezdeményezése, amelynek igazgatósága félmillió forintot szavazott meg tartósításra.

Csikós János helyteleníti, hogy a szövetkezetnek és magán iparosoknak az állatforgalmi vállalaton keresztül lehet sertést vásárolni, mert az állatforgalmi vállalat nagy hasznot számít fel, ami csökkenti a szövetkezet hasznát. Baromfit minden mennyiségben átvesz a szövetkezet, amit a barnevál nem tud átvenni felpuolt állapotban felviszik a budapesti standra.

Hajek László megmagyarázza, hogy miért van arra szükség, hogy a szövetkezet és a magán húsiparosok az állatforgalmi vállalatától kapják a sertést.

Kriston Ferenc, az exportot sürgősen meg kell szervezni, mert ha ezt nem tesszük, a saját terményeinkbe fulladunk bele. Azért is szükséges az export megszervezése, mert sok olyan iparcikket kapunk a terményeinkért, amire igen nagy szükségünk van.

A végrehajtó bizottság figyelembe véve a hozzászólások során elhangzott javaslatokat 11 szavazattal egyhangúlag a következő határozatot hozta.

92. vb. hat./1956.
Az fmsz felhívása
a tartósításra.

Határozat

A végrehajtó bizottság megállapítja, hogy a község termelői részéről igen nagy a kínálat hízott sertésből. Ezért felhívja a szövetkezet ügyvezető elnökét, hogy nyolc napon belül hívja össze a szövetkezet igazgatóságát, és a lakosság későbbi ellátásának biztosítása érdekében szavazzanak meg egy bizonyos összeget tartósításra, és haladéktalanul fogjanak hozzá. A végrehajtó bizottság felhívja a szövetkezet vezetőségének a figyelmét, hogy a tartósítást hozzáértő szakemberek végezzék és kezeljék, nehogy a múlt évi sajnálatos esemény bekövetkezzen.

A végrehajtó bizottság utasítja Dékány István vb-elnök., hogy a jelen határozat másolatát három napon belül küldje meg a szövetkezet vezetőjének.

Felelős: Dékány István vb-elnök., a végrehajtásért pedig Varga József ügyvezető.

Határidő: December hó 12, illetve 18.

Bakó Antal g[azdasági]. előadó előterjeszti, hogy a község területére május hó 15-ével 5 mezőőr lett felfogadva személyenként 700 Ft illetmény mellett. Az 5 mezőőrnek az illetményére 1957. január 1-jéig 26 250 Ft, az SZTK-járulékára 2650 Ft szükséges, amely a kivetett mezőőri járulékból fedezhető. Kéri a végrehajtó bizottságot, hogy a fenti összeget póthitelként szavazza meg.

93. vb. hat./1956.
Póthitel megszavazása.

Határozat

A végrehajtó bizottság az előterjesztett póthitel kérelmet elfogadja, és a mezőőrök illetményére 26 250 Ft-ot, az SZTK-járulékra pedig 2650 Ft-ot összesen 28.900 Ft-ot megszavaz.

Utasítja Bakó Antal g[azdasági]. előadót, hogy a megszavazott póthitel iránti kérelmet 8 napon be-

lül készítse el és jóváhagyás végett terjessze fel a
járási tanács végrehajtó bizottságához.
Felelős: Tóth László vb-titkár és Bakó Antal
g[azdasági]. előadó.
Határidő: December hó 18.

Több tárgy nem lévén Lőrincz Istvánné vb-elnök megköszöni a megjelentek
türelmét és az ülést bezárja.

K. m. f.

Lőrincz Istvánné s. k.
Vb-elnök

Tóth László s. k.
Vb-titkár

*BKMÖL XXV. 30/b. B. 1858/1957. Scherter Béla és társai pere. – Ötoldalas, géppel írt, saját ke-
zű aláírásokkal és „Lakitelek község tanácsa Kecskeméti járás Bács Kiskun megye” köriratú,
címer nélküli pecséttel hitelesített eredeti.*

215.

Jegyzőkönyv
a Bajai Állami Gazdaság Munkástanácsának
Zsoldos László igazgató ügyét tárgyaló üléséről

Baja, 1956. december 10.

Jegyzőkönyv

Készült a Bajai Állami Gazdaság Munkástanácsának üléséről, Baja 1956. de-
cember 10.

Tárgy: Zsoldos László ügye.

Deák István: Ismerteti a mai eseményeket. Annak ellenére, hogy október 27-
én a dolgozók Zsoldos Lászlót igazgatói funkciójából elmozdították és annak
ellenére, hogy azt a Munkástanács november 20-i ülésén jóváhagyta, a mai
napon Zsoldos László azt mondta, hogy ma elfoglalja állását. Erre a Minisz-
térium részéről papír felmutatását kértem. Azt válaszolta papírja nincs.
Megmondtam, hogy nem foglalhatja el az állását papír nélkül. Erre pizsko-
lódni kezdett, fasiszta intézőnek mondta a Péter bácsit és Horthysta jegyző-
nek mondott engem. Fenyegetőzött. Beszéltem az igazgatósággal is, ők elfo-
gadták Zsoldos leváltását, de a minisztériumban befeketítette a Munkástaná-
csot és az elbocsátását egyes ellenforradalmi személyek puccsának tüntette
fel. A minisztérium véleménye az volt, hogy az ügyet megvizsgálja és visz-
zahelyezi, esetleg. Kéri, hogy az összes jelenlévők szóljanak hozzá szemé-
lyesen, minden presszió nélkül. Erre azért van szükség, hogy mint a dolgozók
küldötte nyilvánítsák a nép akaratát, kitűnjön, hogy személyi mű volt-e a le-
váltása vagy a nép akarata.

Kómár Jenő: annak érdekében, hogy meg tudjuk védeni a gazdaságot a sztrájk veszélytől és helyre álljon a rend feltétlenül szükséges, hogy Zsoldos László minél előbb hagyja el a gazdaságot. Kell neki adni egy autót, rakodó munkásokat és ki kell lakoltatni.

Kalmár István: a dolgozók visszaemlékeznek rá, hogy Zsoldos hogyan viselkedett velük, volt akiket megpofozott, volt akiket meg akart pofozni. A dolgozók ki is jelentették, ha nem hagyja el a gazdaságot sztrájkba lépnek.

Simon István: javasolja, hogy le kell hívni az igazgatóságról a Kótun igazgatót, a bajai Munkástanács egy-két tagját és össze kell hívni a dolgozókat és meg kell kérdezni tőlük, hogy kell-e nekik a Zsoldos. Akkor majd megláthatják, hogy nem egy-két ember kívánsága volt a leváltása, hanem az összes dolgozóké. Ha azok közül akiket megpofozott, egy is itt lett volna biztosan agyonszúrták volna. Ő pedig nem ér meg annyit, hogy bezárjanak érte bárkit is. Eddig még minden tanácsulésen a Zsoldos ügygel foglalkoztunk ezért nem tudunk a munkák menetével foglalkozni. Nincs arra szükségünk, hogy a megjelenésével sztrájkot idézzen elő és egy kívülálló azt mondhassa, hogy ellenforradalmárok vagyunk és beleavatkozzon a szovjet parancsnokság és a pusztá népét terrorizálják. Nem akarjuk, hogy ne folyják a munka, mert akkor a családunkat nem tudjuk eltartani. Nincs arra szükség, hogy tovább zavarja a dolgozók nyugalomát. Mielőtt a forradalom kitört akkor a Baráth Jánost mindenáron el akarta küldeni, most meg a legjobb barátja, mert megsajnálta és beengedte magához.

Supper Sándor: másfél hónapja vajúdik a Zsoldos elbocsátása. Sokat van a dolgozók között és éppen ezért látja, hogy milyen nagy a bizonytalanság a dolgozók között. Igaza van Komárnak, pakoljon és menjen. Szerinte azért húzódott ez ilyen sokáig, mert vannak az irodában akik akarják, hogy maradjon és vannak akik nem akarják. szerinte Zsoldos azért húzza az időt, mert be akarja bizonyítani, hogy itt ellenforradalmárok vannak. Úgy gondolja, hogy a zavarosba, majd erős kézzel visszateszik, úgy jut hatalomra. Akkor pedig majd azt aki szerinte az elbocsátását akarta kinyírja. De ha erre kerülne sor akkor mindenkit el lehet bocsátani. Eddig nem hozott papírt, hogy visszaállították, de ha hozott volna csak növelte volna a bajt. A dolgozók eddig nyilvánvaló nem merték neki megmondani a véleményüket. A nyugalom érdekében szükséges, hogy minél előbb elhagyja a gazdaságot.

Romsics Ferenc: Véleménye az, ami a Komáré. Ha még továbbra is halasztgatás lesz a Zsoldos ügyében, leállnak a dolgozók a munkával, a mai nap folyamán. Hagyja el azonnal a gazdaságot.

Baráth János: Nálunk Bokodon Zsoldos ügy nincs, keveset járt lent. Itt a munkástanács üléseken már 2 hónap óta mindig csak arról beszélünk. Javasolja, hogy a rendelet értelmében, amit a Deák ismertetett, mivel a Munkástanácsnak joga van, mert a nép bizalmából kerültek ide, döntsön. Hajtsunk végre egy titkos szavazást, az eredményt vegyük jegyzőkönyvbe, mindenki írja alá, menjen fel egy küldöttség és vigye magával. A gyűlés összehívását nem tartja helyesnek, mert parázs a hangulat. A szavazatok 2-3 tag előtt legyenek átvizsgálva.

Farkas József: úgy látszik Zsoldos a tegnapi esti rádió híreken bátorodott fel, talán azt gondolta, hogy a helyi munkástanácsok is fel lesznek oszlatva. Úgy gondolta, hogy visszajön, kirugdossa azokat, akik neki nem tetszenek. Hát ennek véget kell vetni. Azonnal kell neki adni egy autót és el kell költöztetni. Kalter György: az a véleménye, hogy a zsoldos minél hamarabb költözzön el. Kovács [?]: az a véleménye, ami a többieké. Miért tolaszkzik erőszakkal az állásáért, menjen és keressen magának állást.

Ujvári [?]: másfél hónap óta számtalan gyűlés volt és nem volt olyan, amelyiken ne lett volna szó a Zsoldos ügyről. Vagy tudunk érvényesen határozni, vagy nem. A dolgozók a véleményüket megtartották, ha nem felelt meg eddig, akkor nem fog megfelelni ez után sem. Teljesen feleslegesnek tartja a szavazást is, mert hiszen a Munkástanács a dolgozók nevében már egyszer egyhangúlag szavazott.

Bencze Péter: nekem többször volt személyes bajom vele. Ha megjön fel kell pakolni és menjen.

Zsigmond [?]: minél előbb távolítsuk el, akkor a nép nem lesz felháborodva és folytatjuk a munkát.

Szanádi Henrik: 6 év óta van a gazdaságban, de még ilyen keveset senki nem törődött a dolgozókkal. Minél előbb menjen neki is ez a nézete. De Zsoldost nem félti. Neki egyszer azt mondta, hogy 1200 embert is tud igazgatni és vannak olyanok, akik 10-et se tudnak, hát most akkor ha ügyes biztosan fog találni még 1200 embert akit igazgathat, de a családjá sorsát biztosan el tudja majd igazgatni.

Czicelszki János: minden szökő évben egyszer volt csak náluk kint, egyszer volt csak kint mostanában is, akkor volt neki egy bérszámfejtési panasza és azt mondta neki, hogy ne gondolkodjon zsidó ésszel. Az a kérése, hogy minél előbb távolítsák el.

Koncsek: A Zsoldosra nincs szükség. Míg ő volt az igazgató mindent ígért. A nyári betakarítási munkáknál is tett ígéretet, hogy ennyit meg ennyit fognak kapni és végül nem teljesítette, ígéret maradt.

Szabó István: a magtár dolgozóit meg lehet kérdezni. Ha a Zsoldos visszajön megmondták, hogy sztrájkba lépnek, se az állatoknak nem darálnak, se a [szelektoron?] nem dolgoznak.

Szekeres: azért, hogy ne mondassák azt, hogy egy vagy két ember csinálja a Zsoldos ügyet, menjen fel az igazgatósághoz egy küldöttség. Az igazgatóság 3 nap alatt távolítsa el, de Zsoldos addig ne tartózkodjék a gazdaság területén. Tűnjön el.

Arnold: nem ismeri, de az elhangzottak alapján annyit mond, hogy jobb, ha elmegy.

Sándor [?]: A mellett van, hogy Zsoldos elmenjen. 53 öszén azzal fenyegette meg őket, ha nem végzik el a dolgukat majd dzsippen eljönnek értük. Annyit tud mondani, ha visszajön senki nem fog itt dolgozni és úgy kiterítik mint a rókát. Jobb keresetet ígért és mikor a munkát elvégezték 28-30 forintot kaptak. Azt mondta hiába lármázunk és nem is volt kihez fordulnunk. A munkástanács eddig minden kívánságukat teljesítette, megadta az ígért kukorica

prémiumot, megadta a jogos fejadagot. Össze kell hívni az összes dolgozókat, ha mindenki csak egy darab bútorát fog is fel, akkor is el fogjuk hurcolni. Takács István: nálunk a III-ason nem volt láz idáig, de ha megtudják mi van a Zsoldossal, akkor azok se fognak dolgozni.

Zemkó István: Eddig 5 munkástanács ülés volt, egyetlen napirendi pont volt a Zsoldos ügye. Az elbocsátását mind aláírtuk és ő is elfogadta. Kérdeztük, hogy akarja-e nyilvánítsa az egész tömeg a véleményét, ezt nem akarta, ha nem akar a családjának és magának kellemetlenséget, akkor a legrövidebb időn belül menjen el.

Mikó István: A IV-esen mikor meghallották, hogy a Zsoldos visszajön azt mondták, hogy leteszik a munkát.

Györkös Miklós: Nyugalom kell. Nem érti meg Zsoldost, már hatvanhatszor elásta volna magát, minthogy így erőszakoskodjon. Ha nem kell valaki hát nem kell.

Huszár [?]: kár hozzászólni, mindenki egyet akar.

Mester Pál: futótüzként terjedt el a IV-esen a hír, még a Villányi tanyára is, hogy a Zsoldost a minisztérium visszahelyezte. Egyöntetűen az volt a dolgozók véleménye, hogy jöjjenek le a minisztériumból és hallgassák meg a dolgozók véleményét. Az ő és a családja érdekében a legjobb lenne, ha elmenne.

Tumbász [?]: A gomboshere cséplésre 78 Ft-ot ígért nekik és 28 forinttal lettek elszámolva. Meri állítani, hogy Zsoldos közutálatnak örvend.

Páncsics [?]: megrázta őket a hír, hogy a Zsoldos vissza akar jönni. Azt mondták a dolgozók, hogy ha hozunk határozatot olyat hozunk, hogy a Zsoldosnak menni kelljen.

Fekete [?]: Itt már semmi helye nincs a Zsoldosnak. Megtett már sok gazemberséget. A betakarításnál azt mondta normára dolgozunk és azt nem norma szerint számoltatott el bennünket. Gazember volt, az is marad.

Varga Nándor: Minél előbb hurcolkodjon el.

Nyári [?]: Hurcolkodjon, elég volt belőle.

Szücs [?]: Nem is ember talán az olyan, aki a dolgozók választottjára, a munkástanács elnökére Deák elvtársra olyat tud mondani, hogy az elbocsátás személyeskedés. Miért ragaszkodik annyira az állásához. Nekik is kiragasztotta a normát s mikor megdolgoztak becsülettel, a fizetés előtt egy héttel eltűnt a plakát. Nem akar egyikünk se ahogy mondta vért izzadni a keze alatt, inkább izzadjon ő vért.

Miklós [?]: menjen a munkája után bárhoz megélhet.

Szücs Károly: szeretné, ha mielőbb elhurcolkodna.

Az elnök a szavazást elrendeli. A szavazás legteljesebben titkos.

A szavazatszedő bizottság tagjai: Mester Pál
Szabó István
Romsics Ferenc

A szavazatszedő bizottság megállapítja, hogy 33 jelenlévő munkástanács tag adta le szavazatát, ebből mind a 33 szavazat Zsoldos László igazgatói állásától való megfosztását kéri. Az elnök kérésére, a szavazatszedő bizottság tagjai aláírásukkal és vállalati pecséttel hitelesítik a szavazatokat.

A munkástanács határozata:

3 tagú küldöttséget küld az Állami Gazdaságok Minisztériuma Bács-Kiskunmegyei igazgatóságához és onnan a miniszter elvtárshoz Zsoldos László leváltásának ügyében. A leváltásról szóló értesítést feltétlenül hozzák magukkal.

A bizottság tagjai:

Deák István elnök

Simon István

Szücs Ferenc

Zsoldos Lászlót fel kell szólítani, hogy szolgálati lakását haladéktalanul hagyja el.

K. m. f.

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1156/1957. Siska János pere. – Négyoldalas, géppel írt, a munkástanács tagjainak aláírásával hitelesített tisztázat.

216.

Jegyzőkönyv Csátalja Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának üléséről

Csátalja, 1956. december 10.

Csátalja Községi Tanács Végrehajtó Bizottsága

21-42/6/1956. szám

JEGYZŐKÖNYV

Készült Csátalján a községi tanács vb hivatalos helyiségében 1956. évi dec. hó 10-én este 7 órakor tartott végrehajtó bizottsági ülésen.

Jelen vannak: Illés Gábor vb-elnök, Erdős Ferenc vb-elnökh., Gál János vb-titkár, Röckl József, Csuha Antalné, Pataki János és Varga István végrehajtó bizottsági tagok.

Igazolatlanul távol: Kajtár Vilmos és Vida János vb-tagok.

Napirend:

1. Lezajlott eseményekről és előttünk álló feladatokról beszámoló.
Előadó: Illés Gábor vb-elnök.
2. Panaszok és kérelmek elbírálása.

1.) Lezajlott eseményekről és előttünk álló feladatokról beszámoló.

Az előadó bejelenti a végrehajtó bizottságnak, hogy a forradalmi időszak alatt alakult községi forradalmi bizottság feloszlott, és a végrehajtó bizottságra hárul a feladat, hogy a község ügyeit továbbra is intézze.

A végrehajtó bizottság a forradalmi időben is állandóan helyén volt, és a dolgozók egyes bajos dolgait intézte.

Eddig a vb-üléseken állandóan a népszerűtlen begyűjtéssel és adófizetéssel foglalkoztunk, ezután a vb-nek sokkal könnyebb dolga lesz.

Munkánk során támaszkodjunk a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányra, mely szoros kapcsolatot akar kiszélesíteni a munkássággal és a dolgozó parasztsággal.

Szükségesnek tartja, hogy nézzük meg magunkba a hibát, álljunk a nép elé, mely a bizalmát vagy belénk helyezi, vagy sem, – ettől függ a további munkánk eredménye. Tartsunk tanácsülést vagy december, vagy január hóban, álljunk a tanácstagság és ezen keresztül a község dolgozói elé, tárjuk fel hibáinkat, melyet legtöbb esetben a legfelsőbb vezetés a Rákosi és Gerő csoport befolyása alatt végeztünk.

Az előadó javasolja, hogy a végrehajtó bizottsági üléseket rendszeresen tart-suk meg, minden második hétfőn délután 3 órakor, amikor az időszerű kérdéseket tűzzük napirendre.

Hozzászólások:

Röckl József: A vb vesse fel a bizalmi kérdést a tanácsülés és a dolgozók felé. A forradalom előtt megbízott a nép bennünk, sok kedvezményt harcoltunk ki, az elkövetett hibák nem voltak szándékosak.

Döntsön a közhangulat. A forradalmi időszak elején lezajlott különféle választás törvénytelen volt, akik végezték, azok nem képviselték a község közhangulatát. A forradalmi bizottság tagjai tárgyilagosak voltak, iga sikerült megőrizni a község nyugalmát. A helyi nevelőtestület teljes bizalommal van a vb iránt és minden tekintetben a vb mellett áll. A tanácsstagok sok esetben nem végezték el a rájuk háruló feladatokat, ők is felelősek a hibák elkövetésében. A dolgozók követelése jogos volt, de sok esetben embertelenség, ok nélküli leváltások történtek.

Csuhai Antalné: A nép igen nehezményezi a padlássöpréseket és a transzferálásokat. Ha a tanácstagság úgy látja, hogy hibáztunk – álljunk félre.

Varga István: Javasolja, hogy a januári tanácsülésen vessük fel a bizalom kérdését, mert decemberben, karácsony előtt esetleg zavart keltenénk a községben. A rádió nem ismerteti a rendeleteket.

Vita után a vb egyhangúlag meghozza az alábbi határozatot.

49. Vb. Határozat

A végrehajtó bizottság elhatározza, hogy ezentúl minden második hétfőn délután 3 órakor tartja rendes ülését, mellyen az időszerű kérdéseket fogják megtárgyalni.

Január hóban összehívja a vb a tanácsülést és felveti a tanácsstagok előtt és ezen keresztül a község dolgozói előtt a bizalom kérdését, amennyiben a tanácstagság megvonja a bizalmát a vb-től, úgy az bejelenti a lemondását, akár személyenként, akár testületileg hangzik el a bizalom megvonása.

Felelős: Illés Gábor vb-elnök.

Határidő: Minden második hétfő, illetve jan. 31.

2.) Panaszok és kérelmek elbírálása.

Előadó: Illés Gábor vb-elnök.

Az előadó bejelenti a végrehajtó bizottságnak, hogy a község lakói az alábbi kérelmet, illetve panaszt nyújtották be:

- 1.) Hetyei József volt pékmester kéri vissza a 494 hsz. alatti lakását és sütőüzemét, melyet jelenleg Kovács István használ.
- 2.) Horváth István, Mező Sándorné és Reinhardt Márton lakásigénylési kérelmet nyújtottak be.
- 3.) Varga András mészáros kérelmet nyújtott be a tanácsház udvarán levő jégverem használatára.

A végrehajtó bizottság a hozzászólások elhangzása után egyhangúlag meghozta az alábbi határozatot.

50. Vb. Határozat

- ad. 1. Utasítja a vb-titkárt a végrehajtó bizottság, hogy haladéktalanul terjesztje fel Hetyei József pékmester kérelmét a járási tanács végrehajtó bizottságához azzal, hogy mennyiben törvényes rendelkezés engedi, – adják vissza nevezettnek a lakását és a sütőüzemét.

Felelős: Gál János vb-titkár.

Határidő: 4 nap.

- ad. 2. Horváth István, Mező Sándorné és Rainhardt Márton lakásigénylési kérelmének elintézésére megbízza a vb-elnökhelyettest és utasítja, hogy haladéktalanul lépjen érintkezésbe a kérelmezőkkel, hogy az egymás közötti csere formájában oldják meg a kérelmeket.

- ad. 3. Varga András mészáros kérelmének részben a vb helyt ad és úgy határozott, hogy jégverem építéséhez faanyagot ad, hogy a község nyári hűselltatása és egészségügyi jégellátása biztosítva legyen.

ad. 2. és ad. 3. pontért felelős: Erdős Ferenc vb eln. h.

Határidő: dec. 31.

Más tárgy nincs, az elnök az ülést bezárja.

K. m. f.

Gál János vb-titkár

Illés Gábor vb-elnök.

jegyzőkönyvvezető

XXIII. 714/b. Csátalja Község Tanácsának iratai. Végrehajtó bizottsági jegyzőkönyvek. – Háromoldalas, géppel írt, saját kezű aláírásokkal és „Csátalja község tanácsa Bajai járás Bács-Kiskun megye” köriratú, Kossuth-címeres pecséttel hitelesített eredeti.

217.

A kecskeméti munkástanácsok vezetői a munka felvételére szólítják fel az üzemi munkásokat

Kecskemét, 1956. december 12.

Kecskemét város nagyüzemi munkástanácsa elnökeinek
és igazgatóinak nyilatkozata a helyzet megítéléséről
és a kibontakozásról

Elítéljük a tegnapi nap folyamán megindult rendzavarásokat és azokat a magyar nép és a munkásosztály érdekével szemben álló erők provokációjának tartjuk.

Állást foglalunk amellett, hogy a munkástanácsok megerősödésének, a munkás önigazgatás megvalósításának egyik legfőbb feltétele, hogy rend, békesség, nyugalom legyen, hogy a termelő munka meginduljon, mert csak ez biztosíthatja anyagi jólétünk növelését, demokratikus vívmányaink megvalósítását. Ezért elhatározzuk, hogy a holnapi nap folyamán (1956. évi december hó 13-án, csütörtökön) a munkát mindenütt felvesszük.

A munkástanácsok egyes tagjai között nincs még meg mindenütt a teljes egyetértés, a jövő tennivalóit illetően. Felhívjuk Kecskemét város valamennyi munkástanácsát, hogy tegyék félre ezeket a vitákat és egyik legfőbb feladatunknak a rend, a termelő munka helyreállítását tekintsük.

Alulírottak kijelentjük, hogy következetesen küzdünk továbbra is törvényes eszközökkel azért, hogy a munkásosztály érdekeit érvényesítsük. Ezeket az érdekeket a rend és a termelő munka mellett biztosítani fogjuk.

A kecskeméti üzemeken kívül felhívjuk megyénk valamennyi üzemének munkástanácsát, hogy hasonlóképpen foglaljanak állást a munka felvételre, a békés életnek, a jólétnek, a termelő munka megindítása útján történő megvalósítása mellett.

A megyei tanács vezetőivel történt tárgyalás során kértük rendfenntartó szerveinket, hogy teljes erővel támogassák a közbiztonság megszilárdítását, a munkások és vezetőik azon törekvését, hogy szervezett munkánk megindítását ne akadályozhassák népüinktől idegen ellenforradalmi törekvéseket folytató elemek.

Kecskemét, 1956. évi december hó 12.

Vlacsil Tibor A Gépgyár munkástanácsának elnöke

Pulai Béla Az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár munkástanácsának elnöke

Benke János A Lakatosipari Vállalat igazgatója

Bíró Sándor A Lakatosipari Vállalat munkástanácsának elnöke

Horváth Imre A Kinizsi Konzervgyár munkástanácsának elnöke

Beretvás Dezső A Kinizsi Konzervgyár igazgatója

Balogh Ferenc A Gépgyár igazgatója

Erdélyi Károly Az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár igazgatója

Mencel Imre A Sütőipari Vállalat igazgatója

Ökrös József A Sütőipari Vállalat munkástanácsának elnöke

Ifj. Gara Sándor A 44-es Autóközlekedési Vállalat munkástanácsának elnöke

Fazekas Károly A 44-es Autóközlekedési Vállalat munkástanácsának elnöke

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Kecskemét város és járás. – Egyoldalas, géppel irt, saját kezű aláírásokkal hitelesített röplap. A röplap nyomtatott formában is megjelent.

218.

Jegyzőkönyv Nemesnádudvar Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának üléséről

Nemesnádudvar, 1956. december 13.

Jegyzőkönyv

Készült 1956 év december hó 13-án a Nemesnádudvar Községi Tanács Végrehajtó Bizottsági ülése alkalmával.

Jelen vannak: Bozó Ferenc vb-elnök, Takács János vb-elnökh., Wittmann Mihály vb-titkár, Gombai István, Kübler Ferenc, Pető Istvánné, Nagy János, Dobcsányi Péter vb-tagok.

Igazolatlanul távol: Szabó Ferenc vb-tag.

Bozó Ferenc vb-elnök üdvözlí a megjelent végrehajtó bizottsági tagokat, ismerteti a napirendi pontokat:

1. Az elmúlt végrehajtó bizottsági ülés óta eltelt idő időszerű kérdések megtárgyalása.
Előadó: Bozó Ferenc vb-elnök.

Bozó Ferenc vb-elnök előadja, hogy az ülésen személyi és egyéb kérdések kerülnek megvitatásra.

Elsősorban is a községben igen sok problémák vetődnek fel abból, hogy Takács János sok földet feketén használt, Szabó Antalné anyja túlkapást végzett, amikor Dusnok községben volt elnök, Nagy János pediglen sikkasztott, amikor a földműves-szövetkezetben állt alkalmazásban. Kérik ezen személyek beosztásukból való elbocsájtását.

Javasolja Bozó Ferenc a vb felé, hogy ezzel kapcsolatos javaslatukat tegyék meg.

Dobcsányi Péter vb-tag előadja, hogy Szabónéval kapcsolatban olyan híresztelések vannak, hogy csak 3 elemje van, s van sok, aki érettségizett s nem állhat alkalmazásban.

Gombai István hozzászólásában előadja, hogy ez idáig sem a községi végrehajtó bizottság nevezte ki, sem a függetlenített, sem pediglen az egyéb alkalmazottakat, hanem a felsőbb járási tanács, s a helyi tanáccsal fogadtatták el, tehát most is ők rendezzék az elbocsájtásokat.

Emellett a többi végrehajtó bizottsági tagok is egyet értenek.

Majd Bozó Ferenc vb-elnök előadja, hogy felvetődtek azok a problémák, hogy a múlt rendszerben valamint 1940-es években a községi tanács tulajdonát képezte az erdő egyes területei, az erdőgazdaság tulajdonába ment át, ezzel a községi tanács és iskolái tüzelővel ellátva nem lett, szükséges, hogy ezen területek a tanács kezelésébe vissza kerüljenek, hogy ezáltal tudjuk a szükséges tüzelőszert úgy a tanács, mint iskola részére rendelkezésre bocsájtani.

Ügyszintén a váltásghelyi legelőt, melyet az állami gazdaság jogtalanul elvett az egyénileg dolgozó parasztságtól, szintén vissza kell kérni, hogy a dolgozó parasztság és tsz növendék marháinak szükséges legelő biztosítva legyen.

Majd előadja, hogy a tűzoltó pk. kérelemmel fordult a vb-hez, hogy minden tűzoltó részére egy egy fát biztosítsanak, melyen keresztül jobb kedvet biztosítanánk a munkájukban.

Gombai István vb-tag javasolja, hogy ló adó törlést kell javasolni a felsőbb szervek felé, csak azok fizessenek lóadót, aki fuvaroznak. Úgyszintén nem kötelező biztosítás, hanem önkéntes biztosítás legyen. Borfogyasztási adó teljes törlését, s inkább a szőlő utáni adót a földadó kétszerese kerüljön kivételre, melyben szerepeljen a borfogyasztási adó is.

Kübler Ferenc vb-tag javasolja az ülés felé az agronómus felmentését, mivel teljesen felesleges egy agronómus a községbe, a dolgozó parasztságot nem kell kényszeríteni a munkába, hogy mit és hogyan vessen, ha engedik gazdálkodni, úgy az saját maga tudja hogyan kell a földjét rendesen művelni, nem kell azt irányítani.

Takács János vb-elnök h. előadja, hogy az agronómus több ízben kiad faki-termelési engedélyeket olyan termelőknek, akiknek erdőterületük elkobzás alá esett és jelenleg állami terület. Ugyancsak ellenőrzéseket nem gyakorol a határban, sem a fakitermeléseket nem ellenőrzi.

Wittmann Mihály vb-titkár előadja, hogy a végrehajtó bizottsági tagok járnak a faluban s hallják a lakosság problémáit, kifogásait, úgy függetlenített mint más dolgozók ellen vessék fel ezen ülésen s tegyenek javaslatokat bármelyik dolgozó vagy vezető felé, s ha a község lakossága úgy akarja, hogy egyik vagy másik vezető vagy dolgozó kilépjen beosztásából, úgy ha már a község lakossága kérelme úgy javasolja, hogy lépjen ki akár vb-titkár vagy elnök, vagy bárki, azonban javasolja a vb felé, hogy jól meg kell gondolni és község dolgozóinak problémájukat megvitatni, hogy miért is javasolják, hogy jogsos-e a problémájuk.

Előadja továbbá, hogy szükséges, hogy az erdők visszakerüljenek a tanács kezelésébe. Nem engedhető meg, hogy minden iskolás gyermek egy db fát vagy rőzsét hordjon magával az iskolába, elege van annak az elsősnek a könyvek hordása s nem pediglen még fát vagy rőzsét cipelni az iskolába.

Bozó Ferenc vb-elnök előadja, hogy a legeltetési bizottság kérelemmel fordult a vb felé, hogy tegyen javaslatot a tiszteletdíj ügyben, hogy ki jogosult a tiszteletdíj felvételére.

Gombai István vb-tag előadja, hogy a végrehajtó bizottsági tagok minden két hétben összeülnek, sőt többször is igénybe vannak véve legalább egy fát készpénz ellenében kellene biztosítani részükre.

Bejelenti, hogy a péküzem külön mint magán iparos dolgozik a kenyér árusítást már csak ő végzi.

Kübler Ferenc vb-tag előadja, hogy Mezőfi Gáspár kérelemmel fordult a tsz felé, hogy a tsz által használatban lévő helyiségek után 300 ft havi bérletet fizessen a tsz, ami képtelen, mert igen sok bérlet az istálló után.

39/1956 vb hat.

Az elmúlt végrehajtó bizottsági ülés óta eltelt idő időszerű kérdések megtárgyalása.

Határozat

1. A végrehajtó bizottság személyi ügyek megtárgyalása során elhatározta, hogy a függetlenített vezetők ügyét a tanácsülés elé kell terjeszteni megvitatás céljából. A többi alkalmazottak ellen a vb kifogást nem emel azonban nem is emel a függetlenített funkcionáriusok ellen sem. A községi agronómusi beosztást teljesen feleslegesnek látja, sőt munkáját nem végzi, annak felmondását határozza meg.
Felelős: vb-elnök.
Határidő: 20 nap
2. A végrehajtó bizottság a község lakossága javaslatára a következő javaslatot terjeszt fel a felsőbb szervek felé továbbítás céljából:
 - a) A község tulajdonát képező erdőterületek visszaadása, melyeket az erdőgazdaságnak szálltak át, melyen keresztül a községi Tanács és iskolák fűtési anyagot lehet biztosítani.
 - b) Lóadó törlését, csak azok részére legyen lóadó kivetés, ki fuvaroznak.
 - c) Kötelező bármiféle biztosítás törlését, s csak önkényes biztosítás legyen.
 - d) Borfogyasztási adó teljes eltörlését. Az adó a szőlőterület után kerüljön kivetésre. A kivetett adó teljes egészében a községben maradjon. A szőlő után kivetett területi mint boradó ne legyen magasabb, mint a szőlő kétszerese.
Pl. egy kh sz[án]tó terület adó 270 ft, a szőlő terület és boradó együtt véve 540 ft-nál több ne legyen.
3. A végrehajtó bizottság a község lakosság javaslatára a Hosszúhegyi Államigazdaság által tévedésből átvett, vagyis átadott Válsághelyi legelő terület teljes egészében a legeltetési bizottság tulajdonába szálljon vissza, melyen keresztül az egyénileg dolgozó parasztság és termelőszövetkezet állatállománya, valamint növendék marhái nyári legelő volna biztosítva.
Felelős kiértékelésért: vb-elnök.
Határidő: azonnal.

4. A végrehajtó bizottság a legelőbizottsági vezetők tiszteletdíjjal kapcsolatban elhatározta, hogy a legeltetési bizottság hívjon össze ülést s határozza meg ki a tiszteletdíj felvételre jogosult. Ezen ülés után a vb-t azonnal értesítse. Felelős kiértesítésért: vb-titkár.
Határidő: azonnal.
5. A végrehajtó bizottság elhatározta, hogy minden vb-tagnak egy egy fát biztosít rendelkezésére 50 Ft fejenkénti az egy fa utáni térítés ellenében. Fa kiosztásáért felelős: vb-elnök.
Határidő: 5 nap.

6.

Ezzel az ülés befejezést nyert.

K. m. f.

Wittmann Mihály
vb-titkár

Bozó Ferenc
vb-elnök

BKMÖL XXIII. 759/b. Nemesnáduvvar Község Tanácsának iratai. Végrehajtó bizottsági jegyzőkönyvek. – Három oldal terjedelmű, géppel írt, saját kezű aláírásokkal és „Nemesnáduvvar Község Tanácsa Bajai járás Bács-Kiskun megye” köriratú, címer nélküli pecséttel hitelesített eredeti.

219.

Bajai Járási Tanács Végrehajtó Bizottságának jelentése a Bajai járás és város részére Jugoszláviából átvett árukról

Baja, 1956. december 14.

Bajai Járási Tanács Végrehajtó Bizottságától
361/1956. sz.

Tárgy: A bajai járás és város
részére Jugoszláviából átvett
árukról jelentés

Bács-Kiskunmegyei Tanács VB Elnökének,
Kecskemét

A Bajai Járási Tanács vb részéről 1956. november 9-én és 10-én a Zombori Járási Népbizottsággal csere-kereskedelmi tárgyalásokat folytattunk. Ezen tárgyalásokról november 11-én elnök elvtársat személyesen tájékoztattuk, és kértük Elnök elvtárstól, hogy biztosítsa a kormány hozzájárulását a csere-kereskedelem lefolytatásához.

Elnök elvtárstól 1956. november 14-én távbeszélőn a felhatalmazást megkaptuk és ezután a következő árukat adtuk és vettük át a Zombori Járási Népbizottságtól.

A Zombori Járási Népbizottságnak átadva: a csatolt kimutatás alapján a következő áruféleségek ellenértéke 1956. november 17-én 172 376.- Ft, dinárban 1 723 760.-D.

A Baja város és járás ellátására átvettünk:

november 14-én	2125	kg	élesztőt	30 140.-Ft	301 400	D
november 17-én	6300	kg	benzin	47 250.-Ft	472 500	D
november 17-én	25	kg	gázolaj	150.-Ft	1 500	D
november 23-án	4800	kg	petróleum	30 240.-Ft	302 400	D
november 23-án	7115	kg	gázolaj	42 690.-Ft	426 900	D
december 4-én	3001	kg	petróleum	18 906.-Ft	189 063	D
december 4-én	40	kg	benzin	300.-Ft	3 000	D
				169 676.-Ft	1 696 763	D

A Zombori Járási Népbizottságtól 35 157 D követelésünk van.

A fenti áruk áthozatala előtt mindenesetben a Megyei Tanács vb vezetőitől távbeszélőn engedélyt kértünk a fenti áruk átvételére.

A december 4-i tárgyalásunk alkalmával megállapodtunk abban a Zombori Népbizottság alelnökével, hogy a nagyobb mennyiségű áruk ügyében a két ország követségén keresztül való megerősítés útján intézkedünk. A kisebb szükségletek cseréjére vonatkozóan ígéretet kaptunk és ehhez kérjük a Megyei Tanács VB Elnökének hozzájárulását.

Baja, 1956. december 14-én.

Varga Antal s. k.
(Varga Antal)
Vb-elnök

Szebellédi Mátyás s. k.
(Szebellédi Mátyás)
Vb-titkár

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 2. dosszié. – Egyoldalas, géppel irt, hitelesített másolat. A hitelesítési záradékot 1957. szeptember 10-én a vb-titkár olvashatatlan, sajtó kezű aláírással írta alá.

Jegyzőkönyv
Baja Város Tanácsa Végrehajtó Bizottságának
a városban lezajlott
karhatalmi razziákat tárgyaló rendkívüli üléséről

Baja, 1956. december 19.

38/5/1956. jkv.

Jegyzőkönyv

Készült Baján, 1956. december 19-én a Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának rendkívüli üléséről.

Jelen vannak: Vincze Ferenc elnök, Kecskés Sándor elnökhelyettes, Folcz Antal, dr. Antóny János, Nagy Károly, Cikk Ferenc, Karajkó János, Leki László, Pestuka Dezső, Pataki Ede, Végvári László, dr. Juhász László, Agatity József, Obádovics József, Bácskai Kornél, Váradi Sándor, Lelkes Péter, Nagy István vb-tagok.

Igazoltan távol: Solymos István, Horváth László és Tinusz Kálmán.

Külön meghívottak: Felvidéki István, Gellei Albert, Kiss Sándor, Maróczki Géza, Jávor István.

Vincze Ferenc elnök bejelenti, hogy miért vált szükségessé a rendkívüli vb-ülés összehívása. Ugyanis az éjszaka folyamán több személyt letartóztattak lakásukon és köztük volt Horváth László vb-tag is. Amint megtudták, azonnal megtettek minden intézkedést, hogy kiderítsék az éjszakai elvitelek okát és körülményeit. vb-tagokból összeállított bizottság tárgyal az illetékes karhatalom vezetőivel és ezért felkéri a bizottságot, adjon tájékoztatást a tárgyalás eredményéről.

Nagy István vb-tag előadja, hogy először a Helyőrségen jártak el, ahol nem tudtak felvilágosítást adni mondván, hogy nem tudnak semmit az elvitelekről. Itt először Kaszás [?] szds-al beszéltek. Ugyancsak érdeklődött a rendőrségen is, hogy Nagy [?] hdgy-al beszéltek, aki szintén nem tudott semmit az ügyről. Majd utána a szovjet parancsnokságra mentek, ahol szintén nem ismerték az ügyet. Később Ferenczi [Ferenc] alezredessel beszéltek, aki úgy tüntette fel a maga részéről, mint aki nem tudott az ügyről semmit sem. Ez érthetetlennek bizonyult, hiszen valakinek irányítania kellett az elviteleket. Egyes helyeken azt mondták, hogy tudnak a dolgról, de ilyen utasítást nem adtak és nem is vettek részt benne, mert ők is csak ma reggel értesültek a dolgról.

Felmentek a Pártbizottsághoz, ahol azt a választ kapták, hogy nem tudják, hogyan történtek a letartóztatások, de utána fognak nézni. Úgy is mondták, hogy a honvédség alakulatai végzik ezt a munkát és egy különítmény jött le Budapestről. Beszéltek Dombi [István] szds-al is, aki először azt mondta, hogy nem tud semmit sem mondani, de később azt a kijelentést tette, amikor dr. Szabó Lászlóról is érdeklődtek, hogy amikor elvitték, a fiának azt mondta: „állj bosszút apádért”. Tehát ebből is látható, hogy valamit tudott az ügyről. Végül eljutottak a tiszti klubba, ahol megtalálták a különleges egységet és vezetőit, akikkel beszéltek és tárgyaltak. Annyit mondtak, hogy egyes személyek bejelentései alapján mentek ki az érdekeltekhez, névsor állt rendelkezésükre és a térkép után igazodtak el. Azt is mondták, hogy ők csak beviszik az illetőket, de a kivizsgálás nem rájuk tartozik. Hogy miért vitték be a személyeket, arról nem voltak hajlandók nyilatkozni. Úgy látszik, hogy nem tiszta dolog. Rivó [István] őrnaggyal is beszéltek, aki Kalocsáról van itt és szerinte a különleges egység parancs szerint működik és még a szovjet parancsnokság sem avatkozik bele. Szabó [László] és Maruzsi [Antal] szabadonbocsátása már megtörtént, ígéretet tettek arra, hogy még ma este 9 óra előtt Horváth László és Pálity Mihály is otthon lesz.

Arra a megállapodásra jutottak végül, hogy a jövőben nagyobb körültekintéssel végzik munkájukat és a munkástanácsokkal is beszélnek és mellőzik az éjszakai letartóztatásokat, illetve elviteleket.

Dr. Juhász [László] szerint egyáltalán nem volt megnyugtató az illetékes válasszadása. megmagyarázta a maga részéről azt, hogy a jogos eljárás szerint először ki kell vizsgálni az ügyeket és utána történhet csak a letartóztatás. Erre azt mondták, hogy Baján azért dolgoznak, mert a hírek szerint, amely Budapestre is eljutott: „Baja város hamu alatt izzó parázs”. Amikor azt a kérdést tették fel a karhatalom vezetőjének, hogy mivel nyugtassák meg a lakosságot, rendes és kielégítő választ nem kaptak, mindig a fegyverre tértek vissza, azt keresnek. Ügyészség nélkül letartóztatást eszközölni nem lehet, ezt meg is magyarázták ott. Majd hivatkoztak a parancsnoknak a legfőbb ügyész nyilatkozatára is.

Czikk [Ferenc?] szerint a kormány nem ilyen módon történő munkára adott utasítást, hiszen ez teljesen felzaklatja a lakosság nyugalmát. Így aztán nem tudnak termelni még ott sem, ahol volna mód rá. Törvényteleniséget nem lehet elkövetni, különösen nem a kormány embereinek részéről.

Váradí Sándor előadja, hogy a parancsnok hivatkozott arra, hogy nem önkényűr, hanem utasítás alapján dolgoznak. Mint katonának végre kell hajtani az utasításokat. Helyes volna, ha a vb a fegyverek beszoigáztatására vonatkozólag javaslatot tennének a kormány felé és akkor kérnék a statárium felfüggesztését. Ez is nagy megnyugvást keltene.

Dr. Antóny János előadja, hogy a vb nem nézhet el ehhez hasonló események felett és éppen a törvényesség alapján kell dolgozni. Helyeselné, ha a meglévő kormányrendeleteket ismertetnék és annak alapján határoznák meg, hogy egyes személyek letartóztatása milyen módon történjek meg. Már az újságban is jelent meg egy cikk, amelyben közölték, hogy még a legvadabb ellenforradalmárral szemben is a törvényes álláspontot kell képviselni. Fel kell a figyelmet hívni arra, hogy a város területén megfelelő intézkedés történt a nyugalom és a rend megőrzése érdekében, de ha ilyen dolgok történnek jog és törvényellenesen, akkor a vb nem tudja vállalni a felelősséget a további nyugalomért. Az ügyészség államhatalmi szerv és mégsem tudott ezekről a dolgokról. Ha pedig a városba egy különítmény érkezik, akkor tudni kellene a vezetőségnek, hogy milyen célból érkeztek. Törvényességet be kell mindig tartani. Ha pedig úgy látják, hogy az ügyészségnél nincsenek megbízható személyek, akkor van mód a kicserélésre. A további törvénytelen eljárásokat meg kell akadályozni és le kell rögzíteni azt, hogy mi történt Baján az éjszaka, ami nem a bűnösök védelmét szolgálja, hanem a rend megőrzését. Ragaszkodni kell a törvényesség betartásához és ahol fegyvert találnak, ott a megfelelő intézkedést meg kell tenni, de olyan személyeket zaklatni, akiknek semmi bűnük nincs, igazságtalan és jogtalan eljárás. Ki kell vizsgálni egyénileg, nem pedig kollektív megtorlást végezni, mert az ilyen cselekmények a város rendjét megbontják. Itt a városban az élet kezdett visszatérni a rendes kerékvágásba és ez az esemény megdöbbeneti a józan, törvénytisztelő embert és minden ilyen dolgozó joggal felháborodott. Ha a különítmény ideérkezik, akkor a vezetőjük tárgyaljon a város vezetőségével és más illetékes vezetővel, ügyészséggel, stb. De nagyon helytelen, hogy önhatalmúlag intézkedik egy csoport.

Feltétlen ez ügyben felterjesztést kell küldeni a megyéhez és Budapestre is a Kormányhoz.

Bácskai Kornél szerint ha valakit elvisznek, vagy el akarnak vinni, akkor az illetékes munkástanáccsal beszéljék meg. Ugyancsak vegyék fel a kapcsolatot a városi tanács elnökével is, mivel civilekről van szó és az eljárás megindítását meg kell beszélni.

Vincze Ferenc szerint a vb elítéli az elmúlt eseményt és a karhatalom által végrehajtott őrizetbevételeket, ilyen események után nem igen tudja a felelősséget vállalni a vb Ezért helyesli a javaslatot, mely szerint konkrét tényekkel alátámasztott felterjesztést kell készíteni, hivatkozva a törvényességre és fel kell sorolni a törvénysértéseket ezen személyekre vonatkozólag. Soron kívül fel kell terjeszteni a megyéhez és szerinte helyes lenne személyesen Budapestre vinni egy küldöttség által.

Nagy István megjegyzi, hogy a letartóztatott személyeknél fegyverről is beszélték, az volt az ok, amiért kimentek, de úgy hiszi, hogy csak ürügy volt. Azonban még mostanáig sem tartottak házkutatást, tehát nem fegyvert kerestek.

Bácskai szerint még azt is felemlítették, hogy a városban a sírokat feldöntötték egyes csoportok és ezeket keresik, ezt is mondták. Szerinte kormányellenesen járnak el. Ugyanis a kormány világosan leszögezte és közhírré tette, hogy a forradalom folyamán történt cselekményekért senkit sem lehet felelősségre vonni és ezért megbüntetni és meghurcolni. Azt is kérdezték, hogy annakidején mit tett a Nemzeti Bizottság, hogy a szovjet csapatok ellen ne harcoljanak. Itt úgy látszik, hogy tévesen informálták ezt a körülményt, mert mindenki előtt világos volt, hogy éppen a Nemzeti Bizottság volt az, aki kijelentette, hogy nincs semmi értelme a harcnak, mert csak zavart és nyugtalanságot idéznének elő. Persze a helytelen intézkedések, amelyeket egyes személyek követtek el, elítélte a Nemzeti Bizottság már akkor. Erre is fel kell hívni a kormány figyelmét.

Kiss Sándor szerint a statáriális bírói ügyeket a honvédség végzi és semmi köze sincs az ügyészségnek ehhez.

Vincze Ferenc javasolja, hogy a határozatot jogilag is támasszák alá és ezért megkéri Juhász László vb-tagot és Kiss Sándor ügyészt, hogy készítsék el és holnap személyesen fogják felvinni a kormányhoz.

Nagy Károly javasolja, hogy a vb azt is kösse ki, hogy ragaszkodik az ügyészségi engedélyhez, hogy csak ennek birtokában eszközölhessenek letartóztatásokat. Fontos az ügyészség véleményét is kikérni, ha ilyesmit akarnak tenni. Különben is illetéktelen személyek bejelentését ne vegyék tudomásul, mert rosszindulat és személyes bosszú van benne, ami csak zavart kelt és nyugtalanságot. Erre fel kell hívni a különítmény figyelmét.

Határozat

A vb szükségesnek tartja, hogy az elmúlt éjszaka, vagyis 1956. december 19-én éjjel történt eseményekre vonatkozólag felterjesztést készítsenek, megfelelő jogi alátámasztással és ezért felkéri dr. Juhász László vb-tagot és Kiss Sándor államügyészt a felterjesztés elkészítésére és a vb által kijelölt személyek által történő személyes felvitelét a Kormányhoz. A bizottság tagjai: Kecskés Sándor elnökhelyettes, Lelkes Péter, Nagy István vb-tagok, valamint Kiss Sándor államügyész. Felkéri nevezetteket, hogy 20-án reggel induljanak el Budapestre és személyesen vigyék fel a kormány illetékes képviselőjéhez a városi tanács vb felterjesztését és tiltakozását. Szükségesnek tartja a megfelelő tárgyalás megtételét is.

Egyéb tárgy nem lévén, elnök a rendkívüli ülést bezárja.

K. m. f.

Vincze Ferenc s. k.
Vb-elnök

Vb-elnökhelyettes

Beszámoló Lakitelek Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának december 22-i ülésére

Lakitelek, 1956. december 19.

BESZÁMOLÓ

Az 1956. december hó 22-én tartandó rendes vb-ülésre a második napirendi ponthoz.

Tárgya: A vb újjászervezése illetve a volt N. B. tagjaiból való kibővítése.

Tisztelt Vb-ülés!

Beszámolómat a második napirendi pontról az alábbiak szerint kívánom ismertetni.

Az október 23-ai ellenforradalmi események lehetővé tették azt, hogy országos viszonylatban, így községünkben is újjászervezzük a végrehajtó bizottságot. Községünkben a végrehajtó bizottságot a november hó 20-án megtartott rendes vb-ülésen újjászerveztük, illetve 4 fővel emeltük a végrehajtó bizottság létszámát.

A végrehajtó bizottság kibővítése alkalmával a Nemzeti bizottság tagjaiból szerettük volna a vb-t kibővíteni, mivel a nehéz időkből a nemzeti bizottság becsületesen őrködött községünk rendje és nyugalma felett.

A november 20-i vb-ülésen azonban a nemzeti bizottság kijelentette, hogy a vb-tagságot nem vállalják, mivel a közigazgatás irányításában nem akarnak résztvenni, de ígérték azt, hogy rendfenntartásban továbbra is segítséget nyújtanak a vb-nek.

A későbbiek folyamán azonban a megszűnt nemzeti bizottság 2 tagja megbeszélést folytatott velem és a járási tanács elnökhelyettesével annak érdekében, hogy a nemzeti bizottságot továbbra is kibővített létszámmal működtessék, mint a vb tanácsadó és javaslattevő szervét, mivel a község lakossága ezt követeli tőlük.

A községi és járási tanács a nemzeti bizottság újbóli szervezéséhez illetve működéséhez azonban nem járulhatott hozzá, mivel az időközben megjelent kormányrendelet a nemzeti bizottságokat illetve azok külön működését nem engedélyezte.

A december 8-i vb-ülésen a nemzeti bizottság egy tagja részt vett, név szerint Révész Sándor, aki a vb-ülés végén kijelentette, hogy a maga részéről hajlandó a végrehajtó bizottság munkájában részt venni, és beszélni fog a többi volt nemzeti bizottsági tagokkal, hogy helyezkedjenek ők is hasonló álláspontra.

A fentiek illetve az elhangzottak alapján a december hó 8-án tartott vb-ülés úgy határozott, hogy a vb-t 13 főről 15-re kell kibővíteni, hogy a vb-ben a nemzeti bizottság is képviselve legyen, amely elősegíti községünk problémáinak megoldását és közelebb hozza a község azon dolgozóit a vb-hez, akik kívánták a nemzeti bizottság további működését.

A továbbiakban felkérem a nemzeti bizottság jelenlévő tagjait, hogy tegyék meg javaslatukat azon személyekre, akiket a végrehajtó bizottságba javasolnak.

Lakitelek, 1956. december hó 19-én.

(Lőrincz Istvánné)
Vb-elnök

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1858/1957. Scherter Béla és társai pere. – Egyoldalas, géppel írt, Lőrincz Istvánné saját kezű aláírásával hitelesített eredeti.

222.

A bajai munkástanácsok és a bajai üzemek vezetőinek nyilatkozata a munkástanácsok szerepéről és feladatairól

Baja, 1956. december 20.

Baja város üzemeinek és Munkástanácsai
és vállalati igazgatóinak
NYILATKOZATA

A Munkástanácsok elnökei és az üzemek igazgatói ülést tartottak, ahol közös megbeszélés alapján az alábbiakat közlik Baja város dolgozóival:

1. Hazánkban az október 23-a óta történt események egyik legnagyobb eredménye a munkástanácsok megszületése. A munkástanácsok révén végre valóban az üzemek és gyárak tényleges gazdáivá, vezetőivé váltak a munkások, dolgozók.

2. Szocializmust építő országunk ezen új társadalmi szervei hatalmas erőpróba alatt állanak és a munkástanácsok vannak hivatva a szocialista termelésünk további

megszilárdítására, a békés termelő munka fokozottabb javítására.

3. A munkástanácsok és igazgatók egyöntetűen elítélnék minden provokációs kísérlet[et], mint pl. a kormány plakátjainak letépését és átfestését vagy kormányellenes plakátok kifüggesztését, amelyek városunk rendjét, nyugalmat és közrend biztosítását zavargásokkal igyekeznek megbontani.

4. Állást foglalnak amellett, hogy a munkástanácsok megerősödésének a munkás öngazgatás megvalósításának legfőbb feltétele, hogy rend békesség, nyugalom legyen és a termelőmunka tovább folyjék, mert csak ez biztosítja anyagi jólétünk növelését, demokratikus vívmányaink megvalósítását.

5. Felhívjuk ezért városunk és járásunk területén lakó bányászokat, valamint munkahelyüktől még távollevő dolgozókat, hogy haladéktalanul jelentkezzenek előző munkahelyükön és a munkát vegyék fel.

6. Kijelentjük, hogy következetesen küzdünk továbbra is törvényes eszközökkel azért, hogy a munkásosztály érdekeit érvényesítsük. Felhívjuk ezért Baja város és a bajai járás összes dolgozóit, üzemink, gyáraink munkástanácsait és igazgatóit, hogy hasonlóképpen foglaljanak állást a munka további fokozására. Ugyanakkor kérjük, hogy ezen törekvéseiket a tanácsi szerveink és karhatalmi közegeink teljes erejükkel támogassák, ami által biztosítottnak látjuk, hogy a békés termelőmunka tovább folytatódjék és városunk területén a rend és nyugalom teljes egészében helyreálljon.

Baja, 1956. december 20.

A Bajai Gyapjúszővetgyár Munkástanácsa és igazgatója.

A Bajai Ruhaüzem Munkástanácsa és igazgatója.

A 43. számú Autóközlekedési Vállalat Munkástanácsa és igazgatója.

A Bajai Sütőipari Vállalat Munkástanácsa és igazgatója.

A Dél-Bács megyei Népbolt igazgatója.

A Bajai Malom Munkástanácsa és igazgatója.

A Nádgazdasági Vállalat Munkástanácsa és igazgatója.

A Dél-Bács megyei Áramszolgáltató Vállalat Munkástanácsa és igazgatója.

Az Épületasztalosipari Vállalat Munkástanácsa és igazgatója.

BKMÖL XXXV. 1. 1. fond Nyilvántartások és gyűjtemények. 2777. d. 1. dosszié. Baja város és járás. – A/3-as méretű, nyomtatott röplap.

223.

Jegyzőkönyv Lakitelek Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának üléséről

Lakitelek, 1956. december 22.

86-8/1956.

Jegyzőkönyv

Készült a Lakitelek Községi Tanács Végrehajtó Bizottságának 1956. december hó 22-én délelőtt 9 órakor megtartott rendes üléséről.

Az ülés helye: Lakiteleki tanácsház 2-es (titkári) szoba.

Jelen vannak: Tatár Mihály, Dékány István, Tóth László, Lőrincz Istvánné, Sv. Kovács Lajos, Csorba László, ifj. Tonn Gyula, Kása László, Csikós János, Papp József vb-tagok, Dr. Kiss Ágoston, Scherter Béla, Sinka György, Csikós Tóth István, Révész Sándor, Bacsik Mihály, Kozma Gyula, Nátyi Albert, Lovas József, Varga József meghívottak és Kriston Ferenc járási elnök helyettes.

Előzetes bejelentéssel távol: Szabó Lajos vb-tag.

Előzetes bejelentés nélkül távol: Török Károlyné és Papp Gáborné vb-tagok.

Napirend

Tárgya:	Előadó:
1.) Beszámoló az előző vb-ülésen hozott határozatok végrehajtásáról	Tóth László vb-titkár
2.) A vb újjászervezése, illetve a Nemzeti Bizottság tagjaiból való kiegészítése.	Lőrincz Istvánné vb-elnök

Lőrincz Istvánné vb-elnök miután megállapítja, hogy az ülés határozatképes, megnyitja azt és felkéri Tóth László vb-titkárt, hogy tartsa meg beszámolóját.

Tóth László vb-titkár megtartja beszámolóját az első napirendi pontról az alábbiak szerint.

88. vb. hat./1956 sz. határozat, amely a mentőautó biztosításával foglalkozik, végre lett hajtva olyképpen, hogy a járási tanács végrehajtó bizottságához be lett terjesztve további intézkedés végett.

89. vb. hat./1956 sz. határozat, amely a feloszlott Új Élet Tsz hátrahagyott ingatlanának sorsával foglalkozik, végrehajtása folyamatban van olyképpen, hogy azokkal a régi tulajdonosokkal, akik ezideig jelentkeztek a volt birtokuk bérbé vevése érdekében a bérleti szerződést egy évre az agronómus megkötötte. Jelenleg szerződés nyomtatványunk nincsen, de mihelyt kapunk tovább fogjuk kötni a szerződéseket.

90. vb. hat./1956 sz. határozat, amely a vb-ülések kéthetenkénti tartását rögzíti le feltétlen befogjuk tartani.

91. vb. hat./1956 sz. határozat, amely utasítja a vb-elnököt, hogy a vb újjászervezését, illetve a Nemzeti Bizottság tagjaiból való kibővítését tűzze a következő ülés napirendjére megtörtént, amint arról a vb-tagok és a meghívottak a meghívókból is tudomást szerezhettek.

92. vb. hat./1956 sz. határozat a földműves szövetkezet ügyvezető elnökét hívja fel, hogy 8 napon belül hívja össze az igazgatóságot és tárgyalják meg a tartósítás kérdését.

A határozat egy kivonatát a Dékány kartárs egy kísérő irattal átküldte a szövetkezet vezetőjének, aki erre még a mai napig sem tett észrevételt, de tudomásunk szerint még sem az igazgatóságot nem hívta össze, sem a tartósítást nem kezdték meg.

93. vb. hat./1956 sz. határozat, amely a mezőőrök fizetésére póthitel megszavazását tartalmazza végre lett hajtva olyképpen, hogy a póthitel engedélyezése iránti kérelem a határozat kivonatával együtt fel lett terjesztve a járási tanács végrehajtó bizottságához.

Ezzel a vb-titkár a beszámolóját befejezte és kérte a jelenlévőket, hogy tegyék meg észrevételeiket.

Hozzászólások:

ifj. Tonn Gyula fmsz főkönyvelő, az ügyvezető a vb határozatát megkapta, de még ezideig a tartósítással kapcsolatban nem tett intézkedést.

Kriston Ferenc megkérdezi, hogy a tsz hátrahagyott birtokából egy egy személy hány holdat kapott.

Dékány István megjegyzi, hogy a szövetkezet a november hó 20-án tartott vb-ülésen hozott határozatra, amely a Zsigmond József leváltásával, illetve a régi munkahelyére való visszaállításával foglalkozott, írásban nem válaszolt. Az ügyvezető azonban telefonon keresztül éles hangon tiltakozott ellene mondván, hogy a vb-nek nincsen joga a szövetkezet belügyeibe beavatkozni.

Ifj. Tonn Gyula elmondja, hogy a járási központnál szóvá tette a vb határozatát, amely a Zsigmond József ügyével foglalkozik és azt az utasítást kapta, hogy ha a községi tanács végrehajtó bizottsága úgy látja jónak, és a dolgozó is vállalja, állítsák vissza a régi munkahelyére.

Révész Sándor, igen fontos a lakosság jobb ellátását szolgáló tevékenység a tartósítás, amit a vb-nek napirenden kell tartani és a szövetkezetet minden eszközzel rá kell kényszeríteni.

ifj. Tonn Gyula javasolja azok felé a vb-tagok felé, akik igazgatósági tagok is, hogy ők szólítsák fel az ügyvezetőt a vb határozat betartására.

Sinka György ős pk. javasolja, hogy most azonnal hívjuk át az ügyvezetőt és a vb kérje számon tőle, hogy miért nem vette figyelembe a vb határozatát, miért nem hívta össze az igazgatóságot a tartósítás megtárgyalására. Az ülés a javaslatot elfogadta és Dékány István elnök helyettes az ügyvezetőt telefonon kérte, hogy jelenjen meg az ülésen, aki azonnal meg is jelent.

Csikós Tóth István felveti, hogy a szövetkezetnek télen jeget is kellene gyűjteni, hogy nyáron a romlandó élelmiszereket hidegen tudná tartani, továbbá az italboltban is tudnák az italokat hűteni. Tudomása szerint a szövetkezet munkájával a szövetkezeti tagság nincsen megelégedve, mert nem képviseli a dolgozók, illetve a termelők érdekeit, kizárólag a saját hasznára úgymondván nyereszkedik. Az igazgatóság jelenlegi tagjai annyira az ügyvezető befolyása alatt állanak, hogy még ha nem értenek is egyet vele egyes dolgokban nem mernek vele ellenkezni. Ezért az igazgatóságot újjá kellene szervezni, illetve felfrissíteni, hogy ne bólintgató Jánosokból álljon, és ne az igazgatóság függjön az ügyvezetőtől, hanem fordítva. Ha az ügyvezető nem úgy végzi a dolgát, ahogyan azt a szövetkezeti tagság és az egész község dolgozóinak az érdeke kívánja, az igazgatóság tagjainak javaslatát véleményét figyelmen kívül hagyja és figyelmeztetés után sem hajlandó a magatartásán változtatni, le kell váltani, és olyan ügyvezetőt kell a szövetkezet élére állítani, akit nemcsak a vele egy húrton pendülő szövetkezeti dolgozók becsülik, hanem az egész község dolgozói.

ifj. Tonn Gyula közli, hogy minden télen gyűjtenek jeget, de előtte ismeretlen okból nem lett mind felhasználva.

Varga József fmsz ügyvezető a tartósítással kapcsolatban tudomására hozza a vb-nek, hogy még ebben az ügyben nem történt semmi. Karácsony és újév között hív össze igazgatósági ülést és ott meg fogják tárgyalni.

Az ügyvezető a személyi kérdésre a következő felvilágosítást adta. Zsigmond József a régi munkakörét nem szerette és a saját bemondása szerint nem szívesen vállalná újra, mert azzal a munkakörrel járó adminisztrációs munkát nem kedveli. Azzal egyetért, hogy a szövetkezet helybeli dolgozókat alkalmazzon elsősorban, de pl. a Zsigmond kartárs munkakörét, illetve volt munkakörét egy helybeli dolgozó sem vállalja.

Révész Sándor, ha a Varga kartárs hozzászólását figyelembe vesszük, akkor a vb rosszul van tájékozódva, mert a tudomásunk szerint Zsigmond József jobban ellátta a dolgát, mint a Hangyási kartárs és szívesen is végezte. Javasolja az ügyvezető felé, hogy jobban támaszkodjon az igazgatóság javaslatára és véleményére, mert csak úgy tud jó és a község dolgozóinak érdekét szolgáló munkát végezni.

Tatár Mihály igazgatósági tag elmondja, hogy az igazgatóság sem értett egyet és nem is vette szívesen a Zsigmond József leváltását, de felsőbb utasításra mégis leváltották. De ez nem csak ennél az ügynél mutatkozott meg, hanem igen sokszor, hogy az igazgatóság elhatározott valamit, a Járási szövetség pedig ellenkezőleg intézkedett, így az igazgatóság kedve elment.

Kozma Gyula megjegyzi, hogy szerinte Zsigmond József gyakorlati vonalon igen jó munkát végzett, de az adminisztrációs munkát nem tudta olyan jól ellátni, mint azt kellett volna.

Kriston Ferenc a múlt vb-ülésen javasoltuk, hogy Zsigmond József vigye az ügyét az egyeztető bizottság elé, de ez tudomása szerint nem történt meg. Tehát úgy néz ki a dolog, hogy Zsigmond József nem sokat törődik azzal, hogy visszahelyezik e a volt munkakörébe avagy nem. Javasolja, hogy az igazgatóság jól vizsgálja ki ezt az ügyet és hozzon megfelelő határozatot. Helytelen, hogy a szövetkezet nem hajtotta végre a vb tartósításra vonatkozó felhívását, de most már haladéktalanul tárgyalja meg az igazgatóság és fogjanak is hozzá. A termelőktől minden vágóállatot fel kell vásárolni, mert ha ez nem történik meg, elmegy a kedvük az állattartástól, ami ki fog hatni a következő évekre. Tárgyalja meg az igazgatóság a jéggyűjtést is, és feltétlen meg kell szervezni.

Sinka György javasolta a hizlalda felállítását. A szövetkezet hentesüzlete és vágóhídja nem felel meg hivatásának és az egészségügyi követelményeknek. Ezen sürgősen változtatni kell.

Dékány István vb-elnökh. felkéri az ügyvezetőt, hogy a jövőben a végrehajtó bizottság határozataira vagy felhívására írásban adja meg a választ. Jeget feltétlen biztosítani kell az italok és élelmiszerek hűtéséhez és ellenőrizni is kell, hogy azt az italboltosok és a hentes gazdaságosan fel is használja.

Dr. Kiss Ágoston figyelmezteti a szövetkezet ügyvezetőjét, hogy a tartósításra jól rendezkedjenek be megfelelő és lelkiismeretes szakemberekkel, és megfelelő füstölővel, nehogy úgy járjanak, mint a múlt évben, amikor a sok tartósított húsáru elromlott.

Lőrincz Istvánné vb-elnök megjegyzi, hogy sem az ügyvezető, sem a szövetkezet dolgozói nem veszik figyelembe a végrehajtó bizottságát, nem hajtják végre a vb határozatait, ami nem helyes, mert a végrehajtó bizottság az egész község lakosságának az érdekében végzi munkáját és hozza határozatait.

Scherter Béla figyelmezteti az ügyvezetőt, hogy a boltokban jobban ellenőrizze a kiszolgálókat, mert az árak körül igen sok a kilengés.

Varga József ügyvezető megválaszol a szövetkezetet érintő kérdésekre.

Lőrincz Istvánné vb-elnök összefoglalja a hozzászólásokat, majd a végrehajtó bizottság nevében figyelmezteti a jelenlévő Varga József fmsz ügyvezetőt, hogy a jövőben jobban tartsa fenn a kapcsolatot a végrehajtó bizottsággal, támaszkodjon jobban az igazgatóságra, a vb határozatait, felhívásait az igazgatósággal tárgyalja meg, és végezze munkáját a szövetkezeti tagság és a község lakossága érdekében.

94. vb. hat./1956.

Határozat

Az előző vb-ülésen hozott
H. végrehajtásának ism.

A végrehajtó bizottság Tóth László vb-titkár beszámolóját az előző vb-ülésen hozott határozatok végrehajtásáról, tudomásul veszi és elfogadja.

Napirendi pont tárgya: A vb újjászervezése, illetve a Nemzeti Bizottságból való kibővítése.

Előadó: Lőrincz Istvánné vb-elnök.

Lőrincz Istvánné vb-elnök megtartja beszámolóját a mellékelt írásos beszédvázlat szerint.

Hozzászólások:

Scherter Béla, tudomása szerint két vb-tag le akar mondani, aminek következtében a vb-tagság száma 11 főre apad és ha 15 főre lehet emelni, akkor a Nemzeti Bizottság minden tagját be lehet választani a végrehajtó bizottságba és részt vehetnek a vb munkájában.

Révész Sándor bejelenti, hogy a múlt vb-én tett ígéretéhez híven beszélt a nemzeti bizottság tagjaival és igyekezett rábírní őket, hogy vegyenek részt a vb munkájában, és ha esetleg tagnak beválasztják bármelyiküket, vállalják is el. Bacsik Mihály kijelentette, hogy a nagy elfoglaltsága miatt nem tudja vállalni a vb-tagságot, mert úgy sem tud jó munkát végezni.

Sinka György megjegyzi, hogy van olyan vb-tag akinek sok a funkciója és nem tud jó munkát végezni.

Kriston Ferenc, a vb-ülésnek joga van azokat a vb-tagokat visszahívni, akik nem jó munkát végeznek. A vb ebben dönthet a tag megkérdezése nélkül is. Javasolja, hogy a jelenlegi vb-ülés döntse el véglegesen, hogy hány taggal kíván tovább működni, kit hív vissza és kiket kíván beválasztani, mert ezzel a járási tanács végrehajtó bizottságának is dolga van és nem helyes ha állandóan változtassuk a tagokat és a létszámot.

ifj. Tonn Gyula javasolja, hogy ne húzzuk az időt, hanem döntsünk most, hogy hány taggal működjön a vb tovább, hogy kit hívunk vissza, és kiket választunk be a nemzeti bizottság tagjai közül. Tudomása szerint Török Károlyné és Papp Gáborné vb-tagok le akarnak mondani. Ezek mindketten igazgatósági tagok a szövetkezetnél. Török Károlyné jó munkát végez, a Pappné munkája ellen azonban lehet kifogást emelni.

A végrehajtó bizottság figyelembe véve az elhangzott hozzászólásokat és javaslatokat 10 szavazattal egyhangúlag a következő határozatot hozta.

95. vb. hat./1956.

Határozat

A vb újjászervezése
illetve kibővítése.

1. A végrehajtó bizottság határozatilag kimondja, hogy a vb-taglétszámot 15 főre emeli.
2. A végrehajtó bizottság Papp Gáborné vb-tagot a vb-tagságból visszahívja.
3. A végrehajtó bizottság Csikós Tóth István, Révész Sándor és id. Kozma Gyula volt nemzeti bizottsági tagokat a vb-ben beválasztja.
A végrehajtó bizottság utasítja Lőrincz Istvánné vb-elnököt, hogy Papp Gábornét 8 napon belül értesítse ki a visszahívásáról.
Felelős: Lőrincz Istvánné vb-elnök.
Határidő: 1957. január hó 3.

Kérelmek és bejelentések:

Lőrincz Istvánné vb-elnök az ülés elé terjeszti Gulyás Mihály Oncsatelep 2 sz. lakos kérelmét, melyben a Tsz-be bevitt és később csere ingatlanként kiadott 2 kh. rokkant földje helyett kér megfelelő minőségű földet.
A vb a kérelmet megvizsgálta és a következő határozatot hozta.

96. vb. hat./1956.

Határozat

Gulyás Mihály kérelme.

A végrehajtó bizottság megállapítja, hogy nevezett kérelmező a kért 2 kh. föld visszaadására jogosult, ennél fogva 2 kh. megfelelő ingatlan juttatását elrendeli. Utasítja Pesti Imre agronómust, hogy nevezett részére megfelelő csereingatlanról gondoskodjék.
Felelős: Az ellenőrzésért Dékány István vb-elnök h., a végrehajtásért Pesti Imre
Határidő: 1957. március hó 1.

Lőrincz Istvánné vb-elnök az ülés elé terjeszti az 1953 február hóban betagosított szőlők visszaadásával kapcsolatban az érdekeltek által beadott kérelmeket, melyeket a vb megvizsgálva 10 szavazattal egyhangúlag a következő határozatot hozta.

97. vb. hat./1956.
1953-ban tagosított
szőlők visszaadása.

Határozat

A végrehajtó bizottság megállapítja, hogy az 1953. évi Szikrában végrehajtott tagosítás nagyobb részt kis és középparasztokat érintett, és azok sok esetben megfelelő kártérítésben sem részesültek, így részükre a volt ingatlanuk visszaadását a vb javasolja.

Utasítja Lőrincz Istvánné vb-elnököt, hogy a kérelmeket a vb javaslatával ellátva adja át a kijelölt három tagú küldöttségnek továbbítás végett.

Felelős: Lőrincz Istvánné vb-elnök.

Határidő: Azonnal.

Lőrincz Istvánné vb-elnök az ülés elé terjeszti Kabók Sándor és társainak a gazdakör alakításával kapcsolatos kérelmét és jóváhagyásra benyújtott működési szabályzatát, melyet az ülés megvizsgálva 10 szavazattal egyhangúlag a következő határozatot hozta.

98. vb. hat./1956.
Gazdakör alakítása.

Határozat

A végrehajtó bizottság megállapítja, hogy a községben igen nagy szükség van gazdakörre, így a benyújtott kérelmet támogatja, a működési szabályzatot némi módosítással elfogadja.

Utasítja Lőrincz Istvánné vb-elnököt, hogy a kérelmet a vb javaslatával ellátva, a működési szabályzatot pedig módosítás után adja át továbbítás végett Csikós Tóth István vb-tagnak.

Felelős: Lőrincz Istvánné vb-elnök.

Határidő: Azonnal.

Dékány István az ülés elé terjeszti Szabó József Kovács, Molnár Gyula daráló, Cseh László hentes iparendély megadása, továbbá Tarr Ferenc házhelyjuttatása iránt beadott kérelmét, melyet a vb megvizsgálva 10 szavazattal egyhangúlag a következő határozatot hozta.

99. vb. hat./1956.
Sz. J. M. Gy. Cs. L. T. F.
kérelme.

Határozat

A végrehajtó bizottság megállapítja, hogy a kért iparengedélyek kiadására a község lakosságának az igényének kielégítése érdekében szükség van, ennél fogva Szabó József részére kovács, Molnár Gyula részére daráló és Cseh László részére hentes ipar gyakorlásához szükséges engedély kiadását javasolja.

Továbbá a végrehajtó bizottság megállapítja, hogy Tarr Ferenc házhely juttatásra jogosult, ennél fogva részére egy házhely juttatását elrendeli azzal a feltétellel, hogy köteles az építkezést hat hónapon belül megkezdeni és két éven belül befejezni, valamint az esedékes megváltási árat pontosan befizetni.

A vb utasítja Dékány István vb-elnök., hogy a kérelmeket a vb javaslatával ellátva 8 napon belül terjessze fel az illetékes felettes szervükhöz.

Felelős: Dékány István vb-elnök.

Határidő: 1957. január hó 3.

Bakó Antal gazdálkodási előadó előadja, hogy az általános iskolák 10-es rovatára hitelátcsoportosítást kell eszközölni mivel az iskolai kiadások a 10-es rovaton előírányzott összeg nem elegendő. A szén befuvarozására 1500 Ft, dologi vásárlásokra 980 Ft, irodaszerekre 861 Ft, póttantermek lakbérére 640 Ft, kisebb kiadások és vásárlásokra 1080 Ft befizetése vált szükségessé, ezen összeg fedezésére kéri, hogy a rendbiztonság 10 rovatán elért 4200 Ft megtakarítást hitelátcsoportosítás útján szavazza meg.

100. vb. hat./1956.
Hitel átcsoportosítás.

Határozat

A végrehajtó bizottság az előterjesztett hitel átcsoportosítást egyhangú határozattal megszavazza és utasítja Bakó Antal g[azdasági]. előadót, hogy a rendbiztonság 10 rovatán ütemezett összegből 4200 Ft-ot töröljön, míg az általános iskolák 10 rovatán 4200 Ft-ot hozzon szaporodásban és ezen hitel-átcsoportosítást 8 napon belül jelentse be a járási tanács vb pü. oszt. költségvetési csoportjánál.

Felelős: Tóth László vb-titkár és Bakó Antal g[azdasági]. előadó.

Határidő: 1957. január hó 3.

Dr. Kiss Ágoston községi orvos előadja, hogy a járási tanács eü. osztály vezetője tudomására hozta, hogy Dr. Kiss Dezső a Széchenyi krt. 37. számú házát egészségház céljára megvételre felajánlotta, de a vételhez csak 80 000 Ft áll a felsőbb szervek részére rendelkezésre, az eladó pedig 136 000 Ft-ot kér. Tekintettel arra, hogy a községben igen nagy szükség volna egy megfelelő egészségháza, kéri, hogy a végrehajtó bizottság a hiányzó összeget a községfejlesztési alap terhére szavazza meg.

101. vb. hat./1956.
Egészségház vásárláshoz
szükséges összeg
megszavazása.

Határozat

A végrehajtó bizottság megállapítja, hogy a községben feltétlen szükséges egy megfelelő egészségház, így a községi orvos által az egészségház céljára megvásárlandó ház megvételéhez szükséges összeget a községfejlesztési alap terhére megszavazza.

Utasítja Tóth László vb-titkárt, hogy a jelen határozat másolatát jegyzőkönyvi kivonatként 8 napon belül küldje meg a járási tanács vb eü. osztályának.

Felelős: Tóth László vb-titkár.

Határidő: 1957. január hó 3.

Lőrincz Istvánné vb-elnök ismerteti a járási tanács végrehajtó bizottságának 1956. december hó 18-i ülésén felvett jegyzőkönyv kivonatát az adóbevételi munkák megjavítására vonatkozóan, melyet az ülés tudomásul vesz.

Több tárgy nem lévén Lőrincz Istvánné vb-elnök megköszöni a megjelentek türelmét és az ülést bezárja.

K. m. f.

Lőrincz Istvánné s. k.
Vb-elnök

Tóth László s. k.
Vb-titkár

BKMÖL XXV. 30/b. B. 1858/1957. Scherter Béla és társai pere. – Hat és egynegyed oldal terjedelmű, géppel írt, hitelesítés nélküli tiszttzat.

Részlet a Bács-Kiskun Megyei Levéltár Historia Domusának 1956. évi bejegyzéseiből

Kecskemét, 1956 vége

[...]

A munkát október 26-ig folytattuk 14 óráig. Október 26-án délben az október 23-án kitört forradalom hullámai Kecskemétet is elérték. 13 h-kor megkezdődött a tüntetés, a vörös csillagok leszedése a középületekről. A munkát a közhivatalok beszüntették. Karhatalom foglalt helyet a városi tanácsház előtt is. Úgy határoztunk, hogy a kecskeméti dolgozók olyan napokon is, mikor a vezetők és Bodrogi Ferencnek nem lesz módjában Kecskemétre jönni Nagykőrösről, és a viszonyok olyanok, hogy életveszéllyel nem jár a levéltárig való eljutás – jöjjenek be. Becsülettel eleget is tettek ennek a feladatnak. 26-án leállt a vasúti forgalom gyalog kellett a nagykőrösieknek hazamenni. 23-tól zavarok voltak a forgalomban. [A] Nagykőrösről való beutazás már nem volt határozott időhöz kötve. 26-ról 27-re virradó éjjel Kecskeméten nagy lövöldözés volt. 27-én is több ágyúlövés hallatszott. 28-án ismét ropogott a puska és dörgött az ágyú. Hétfőn elcsendesedett. Németh László és Kalocsai Andrásné be is jöttek a levéltárba. Magyar honvédek szállták meg a városi tanácsházat, de akadályt nem gördítettek, hogy a dolgozók a hivatalba jussanak. 30-án Balanyi Béla kerékpáron érkezett, a helyzetről tájékozódott. Az összes helyiséget megnézte a 6., és 9-es helyiségek ablakait betörte a légnyomás. Nov. 2-án Bodrogi Ferenc is kerékpáron érkezett Balanyi Bélával. Csak a kecskeméti dolgozók tudtak a levéltárba bejutni nov. 3[-án], és 4-én, mert a páncélos erők felvonulása Cegléd–Kecskemét irányba életveszélyessé tették a kerékpárosok részére a közlekedést. Nov. 3-án elzárták Kecskemét alatt a páncélosok az országutat. Kecskemétre bejutni nem lehetett nov. 5-ig. 5-én és 6-án is nagy páncélos és gépkocsioszlopok vonultak Kecskemét felé, így [a] vonat megindulásáig várni kellett a Kecskemétre jutással a kőrösi dolgozóknak.

November 4-én éjjel ágyúval is lőtték a várost így az utcán való mozgás életveszélyes volt. Nov. 5-én és 6-án a kecskeméti dolgozók sem juthattak a levéltárba. Szovjet katonaság vizsgálta át a tanácsháza hivatalait és nem engedtek be senkit. November 7-én megkezdhette a városi tanács a munkát, így a levéltár kecskeméti dolgozói a levéltár helyiségeibe juthattak. A levéltár ajtójai [sic!] nyitva voltak. A dolgozók íróasztalaiból az iratok ki voltak szórva. A Katona Béla-féle családi levéltár is ki voltak a földre dobálva. Az 1., 2. számú helyiségek szekrényei mind fel voltak nyitva, vagy felfeszegetve. A páncélszekrény tartalma is a földön hevert szétszórtnan. Az első pillanatra nagyon szomorú és 1945-re emlékeztető levéltári kép tárult a dolgozók szeme elé. Azonnal táviratot küldtek Balanyi Bélának, hogy rögtön jöjjön, ahogyan tud. Balanyi Béla november 8-án meg is érkezett. Szomorúan nézte a siral-

mas képet. Hozzáfogott az iratok és a családi levéltárból kiszórt értékes fénykép- és levélanyag összeszedéséhez. Az asztalok fiókjait visszarakta, a szétzórt iratokat rendezgetve visszarakta Kalocsainé és Németh László segítségével. Nov. 9-én már Bodrogi Ferenc is megérkezett, és az ő segítségét is igénybe véve az 1. sz. helyiség rendjét helyreállították. A 2. sz. helyiség legfelső ablakán géppuskával belőttek. A galérián a lövés útjában lévő iratkötegek és állványok megsérültek.

(November 24. óta minden eltávozáskor az 1-es és 2-es számú helyiségek ablakain a vaslapok be vannak csukva.) A levéltár átvizsgálása idején eltűntek a levéltárból a dolgozók melegítő börmellényei, a hivatal táskája, cuccor, szappan stb. kb. 30-féle tárgy. Az alsorsori helyiségből nem hiányzott semmi, bár az ablakok betörték. A vonatjárás bizonytalan és korlátozott. [...]

Ami a kecskeméti eseményekből a levéltárat illeti, aggodalom volt a begyűjtött iratanyag megmaradása miatt. A december 11, és 12-i sztrájk és tüntetések és az alkalommal történt lövöldözések a levéltár dolgozóit is megviselték. 11-én 10 óra tájban a Kossuth szobor előtt gyülekezett tömeg miatt volt féltő a helyzet. Este a Tanácsházára beszorított tömeg és azoknak megfélemlítése céljából az aula üvegezésére leadott lövéssorozatok és azoknak hajnalig tartó kihallgatása okozhatott volna veszélyt, mert a folyosók ezen részén szabadon járhattak a letartóztatottak.

12-én 10 óra tájban ismét gyülekezni kezdett a tömeg a Kossuth téren. A karhatalmi erők, úgy a szovjet, mint a magyar, lövöldöztek. Ismét féltő volt, hogy a lövések behatolnak a levéltárba és tüzet okozhatnak. Szerencsére nem történt semmi baj. A begyűjtött anyag épen maradt. A munkát akadályozta a nyugtalan helyzet, a vonatok közlekedésében történt változás, a kijárási tilalom és a szürkület beállta utáni bizonytalanság.

Kérdés volt, hogy a kiskunhalasi levéltár felmérése és ellenőrzése, a Kalocsai Érseki Levéltár ellenőrzése és a kutatás lehetővé tétele mikor történjen. A vonatközlekedés rossz. [...] Azt az utat, melyet más alkalommal 2 nap alatt meg lehetett járni, ez alkalommal 4 nap alatt lehetett. [...]

Az előző évek fáradalmaihoz nem hasonlítható az 1956. év. A munkamenet a vezető hosszú ideig tartó betegsége és hiányzása, majd a későbbi betegsége, melyet lábon viselt el, a munkamenetben kiesést jelentett. A forradalom izgalmakkal teli időszaka sem használt az eredményeknek. Mindezeket szem előtt tartva termékeny év volt. [...]

Az idő nyomokba pergett le, ha a sors megkíméli a múlt írott emlékeit, a későbbi kor is látni fogja az öt ember 1956. évi erőfeszítéseit.⁶¹

BKMÖL XXXIV. 1. A Bács-Kiskun Megyei Levéltár (1950–1957-ig Kecskeméti Állami Levéltár) Kecskemét iratai. Historia Domus (1952–1973) 39–42. p. – Könyv formátumú, kézzel, tintával írt levéltártörténet.

⁶¹ Balanyi Béla Nagykőrösön lakott, és naponta onnan utazott Kecskemétre. A forradalom eseményeire vonatkozó bejegyzéseit a levéltári Historia Domusba valószínűleg 1956 végén készítette. Írásaiból kihagytuk azokat a – jelen kötet szempontjából kevésbé releváns – szövegrészeket, amelyekben különböző levéltári szakmai kérdéseket, a dolgozókkal, illetve saját egészségi állapotával kapcsolatos eseményeket tárgyalt.

FÜGGELÉK

1.

Kimutatás a Bács-Kiskun megyei áldozatokról*Kecskemét, 1957. január 7.*

Kimutatás

Bács-Kiskun megyében a forradalmi események következtében elhaltakról

Kelet	Név	Szüle- tési év	Foglal- kozás	Hol, milyen sérülés	
okt. 26.	Józsa Pál	1924	10 kh. bir- tokos	Kecskeméten	koponya- lövés
„ 26.	Tóth Mátyásné	1907	htb.	„	„
„ 27.	Giliczó Mi- hály	1930	gépgyári munk[ás].	„	mell- lövés
„ 27.	Kilrádi Sándorné	1882	htb.	„	mell- és haslövés
„ 28.	Frankó Pál	1900	gépgyári munk[ás].	„	mell- lövés
„ 27.	Tóth Béla	1937	géplakatos	„	fejlövés
„ 26.	Rigó István	1926	segéd- munkás	„	tüdőlövés
„ 26.	Faragó Etel- ka	1938	gyári munkás	„	szívlövés
„ 27.	Válik Rozá- lia	1908	gyári munkás	„	gégélövés
„ 27.	Fekete István	1941	gyári munkás	„	haslövés
„ 26.	Márk Dániel	1935	tényl[eges]. katona	„	fejlövés
„ 26.	Kovács Jó- zsef	1891	hivatal- segéd	„	tüdőlövés
„ 27.	Istenes Elemér	1930	honvéd tiszt	„	repülő- géppel lezuh[ant].
„ 27.	Lobos József	1936		Budapesti	harcokban sebesült
„ 27.	Belényesi Mihály	1926	s[egéd]. munkás	Kecskemét	fejlövés
„ 27.	Galló László	1922	4 kh. birtokos	Jakab- szálláson	haslövés

„ 27.	Vörös Ödön	1930	5 kh. s[egítő]. cs[alád]. tag	Lajos- mizsén	agylövés
„ 27.	Vass Mihály Miklós	1931	nap- számos	Lajos- mizsén	tüdőlövés
„ 27.	Csonka László	1939	nap- számos	Tisza- kécskén	repülő- gépről gép- puskatűz
„ 27.	Bognár Jó- zsef	1929	s[egéd]. munkás	„	„
„ 27.	Kállai Árpádné	1901	fm. nap- számos	„	„
„ 27.	Fazekas Imre	1937	fm. nap- számos	„	„
„ 27.	Parádi Pál	1923	á[llami] g[azdasági]. munkás	„	„
„ 27.	Sánta István	1936	s[egéd]. munkás	„	„
„ 27.	Rédei Berta- lan	1912	asztalos	„	„
„ 27.	Herciková Gyözőné	1895	Csehszlo- vákiei lakos	„	„
„ 27.	Lovas József	1922	üzemanyag f[el]e[lős?].	„	„
„ 27.	Szitár János	1930	á[llami] g[azdasági]. munkás	„	„
„ 27.	Szabó Péter	1921	fm. nap- számos	„	„
„ 27.	Szórát György	1920	fm. nap- számos	„	„
„ 27.	Czakó Ferencné	1927	htb.	„	„
„ 27.	Mohácsi Ist- ván	1909	útór	„	„
„ 27.	Parádi János	1928	fm. nap- számos	„	„
„ 27.	Gyapjas Fe- renc	1931	vaseszter- gályos	„	„
„ 27.	Tiszavölgyi Ferenc	1919	anyag- beszerző	Kalocsán	haslövés

nov. 04.	Dubicz Sándor	1939	s[egéd]. munkás	”	akna-szilánk
okt. 27.	Polozsnyik Kálmán	1895	Borbély	Kiskunhalason	fejlövés
” 27.	Gyöngyösi Papp Ida	1937	erd[ő]. gazd[asági]. munk[ás].	”	”
” 27.	Neményi József	1895	keres-k[edelmi]. előadó	Kiskunmajsán	agyonverték
” 28.	Meggyesi János	1898	mg. munkás	Szankon	agyonszúrták
” 28.	Horváth Sándor	1928	mg. munkás	Kecelen	agyonlőtték
” 29.	Szalai István	1909	kőműves	Szabadszálláson	szívlövés
” 29.	Péter Imréné	1913	7 kh. birto- kos	”	agylövés
” 30.	Petry Márk	1911	3 kh. birto- kos	Bácsalmáson	fejbe- lövés
” 31.	Kulisics Ferenc	1937	gyári munkás	Baján	haslövés

Kecskemét, 1957. január 7.

(Kiss László)
igazgatóságvezető

BKMÖL XXIII. 13/b. A Bács-Kiskun Megyei Tanács VB Egészségügyi Osztályának iratai. Szociálpolitikai Csoport iratai. 38 933/1957. – Egyoldalas, géppel írt, saját kezű aláírással hitelesített tisztazat.

2.

A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány Titkársága Tanácsszervek Osztálya jelentést kér az ellenforradalom során elhunyt hősi halottokról

Budapest, 1957. március 1.

22/1957

Géptávirat

Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány Titkársága
Tanácsszervek Osztálya
2-9/1957. sz.

Valamennyi megyei (megyei jogú városi) tanács vb elnökének,
Székhelyén

Kérem, hogy 1957. március 9-ig írásban jelentse, név, község (város), lakcím, foglalkozás megjelölésével, hogy a tanács területén az ellenforradalmi események következtében hány hősi halott volt (ellenforradalmárok által megölt személyek).

Budapest, 1957. március 1.

Varga András s. k.

BKMÖL XXIII. 2/c. A Bács-Kiskun Megyei Tanács VB Titkárságának iratai. Általános és vegyes iratok (a továbbiakban: XXIII. 2/c.). 1030/1957. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt fogalmazvány.

3.

**A Baja Város Tanácsa
Végrehajtó Bizottsága titkársága kimutatást küld
a Bács-Kiskun Megyei Tanács
Végrehajtó Bizottsága titkárságának
a halálos áldozatokról**

Baja, 1957. március 6.

Baja Városi Tanács Titkárságától
12 405/2/1957.

Tárgy: Kimutatás az ellenforradalom
ideje alatt hősi halált halt személyekről

Bács-Kiskun Megyei Tanács Titkárságának,
Kecskemét

Baja város területén az ellenforradalmi események következtében két személy halt meg.

1. Zeleszkó Benjámin, Baja Szegedi út 8. sz. alatt lakott, BM dolgozó, meghalt 1956. november 9-én. Családját az özvegy szüleihez Soltra, a Rendőrség szállította el.
2. Kulisits Ferenc, Baja Otthon u. 41. sz. alatt lakott, posztógyári dolgozó, meghalt 1956. október 31-én.

Baja, 1957. március 6.

Tinusz Kálmán
Vb-titkár

BKMÖL XXIII. 2/c. 1030/1957. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, saját kezű aláírással és körpecséttel hitelesített tisztázat.

4.

**A Bács-Kiskun Megyei Tanács
Végrehajtó Bizottsága igazgatási osztályának
kimutatása a halálos áldozatokról**

Kecskemét, 1957. március 7.

3073/1957. sz.

Igazgatási Osztály

Tárgy: ellenforradalmi események kö-
vetkeztében elhalálozott férfiak
névjegyzéke

Bács-Kiskun Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága,
Kecskemét

A Megyei Tanács VB Titkársága által leadott távmondati utasításra az 1956. évi okt. 23-a és az ezt követő események során elhalálozott férfiokról az alábbiakban teszem meg jelentésemet:

Belényesi Mihály	Kecskemét,	Egressy u. 3. sz.	segédmunkás
Frankó Pál	„	Szultán u. 6. sz.	gépgyári munkás
Fekete István	„	Erzsébet v[áros]. II. u. 7.	segédmunkás
Giliczó Mihály	„	Nyíri út 20. sz.	gépgyári munkás
Józsa Pál	„	Zymai László u. 16. sz.	földműves dolg. p[araszt].
Kovács József	„	Budai úti lakos	hivatalsegéd
Lobos József	Budapest	VII. Jobbágy u. 7. sz.	ismeretlen
Molnár Sándor	Kecskemét	Bajcsy Zs. u. 45. sz.	gépk[ocsi]. vezető
Rigó István	„	Újerdő u. 15. sz.	segédmunkás
Tóth Béla	„	Oncsa telep 11. sz.	géplakatos
Márk Dániel	„	Pf. 1342.	honvéd
Istenes Elemér	„	Pf. 7912.	rep[ülő]. fhdgy.
Lukács Gábor	„	Rákóczi út 7. sz.	tanuló
Korom István	„	Pf. 5434.	rep[ülő]. hdgy.
Szöllösi Károly	„	Megyei Kieg[észítő]. P[arancsnok]ság.	honv[éd]. szds.
K. Szabó Lajos	„	Pf. 2872.	honv. tizedes
Szabó József	„	Pf. 2872.	honv. szk.v.
Kerekes Imre	„	Pf. 2872.	honv. tizedes
Szabó János	„	Arany János u. 4. sz.	Városi T[anács]. oszt. vez.

Jelentem továbbá, hogy az elhalt személyek halálának okozójait a Városi Tanács nem ismeri.

A halálesetek fegyveres harc közben, illetve fegyveres harcból eredően következtek be.

A hozzátartozók bejelentése alapján az Igazgatási Osztály minden halálesetről jegyzőkönyvet készített. A hozzátartozók a halál körülményeiről felvilágosítást adni nem tudtak.

Kecskemét, 1957. március hó 7. napján.

(Mező Mihály)
Vb-titkár

BKMÖL XXIII. 2/c. 1030/1957. – Háromnegyed oldal terjedelmű, géppel írt, saját kezű aláírással és címer nélküli körpecséttel hitelesített tisztázat.

5.

A járási és a városi tanácsok jelentése az áldozatokról

Kecskemét, 1957. március 7.

1957. március 7-én a járások, városok a következőket jelentették az ellenfordalmi események következtében hősi halált haltakról.

- Dunavecsei járás: nemleges
Kalocsai járás: nemleges
Kiskörösi járás: nemleges
Kiskunfélegyháza város: nemleges
Kiskunhalas város: Poloznik Kálmán, fodrász,
Kiskunhalas, Szabadkai u. 6.
Levegőbe lőtt (riasztólövés) golyó találta.
Kiskunfélegyházi járás: Neményi József, Kiskunmajsa,
kereskedelmi előadó,
Özvegye Kiskunfélegyháza,
Kossuth Lajos u. 14. sz. alatt lakik.
Meggyesi János, Szank Halasi u. 2.
földműves, időszakos adóbecsűs
Kiskunhalasi járás: nemleges
Bajai járás: nemleges
Bácsalmási járás: nemleges
Baja város: Zeleszkó Benjamin, Baja,
Szegedi út 8. Bm. dolgozó,
Megg halt: 1956. november 9-én.
Családját az özvegy szüleihez a rendőrség
Soltra szállította.
Kulisics Ferenc, Baja, Otthon u. 41.
posztógyári munkás,
Megg halt: 1956. október 31-én.

BKMÖL XXIII. 2/c. 1030/1957. – Háromnegyed oldal terjedelmű, géppel írt fogalmazvány.

**Kecskeméti Járási Tanács Végrehajtó Bizottsága jelentése
a Bács-Kiskun Megyei Tanács
Végrehajtó Bizottsága elnökének a halálos áldozatokról**

Kecskemét, 1957. március 7.

Kecskeméti Járási Tanács Végrehajtó Bizottsága
Szám: 2045/1/1957.

Bács-Kiskun Megyei Tanács VB Elnökének,
Kecskemét

F. évi március hó 5-én kelt távmondaturra a következőkben jelentem az el-
lenforradalmi események következtében történt elhalálozásokat:

Lajosmizse:	Geröcs István	tsz-földműves	Mizse 255. sz.
Ballószög:	Kele Mihály	földműves	Ballószög 219. sz.
	Kele Mihályné	htb.	„

(nevezettek 1956. október hó 28-án az események következtében felakasztot-
ták magukat, MDP tagok voltak)

Tiszakécske:	Csonka László	földműves	Keredkomb 21. sz.
	Bognár József	s[egéd]. munkás	Béke u. 23. sz.
	Kállai Árpádné	házt[artás]b[eli].	Tiszasor
	Fazekas Imre	földműves	Árkus d. 20. sz.
	Parádi Pál	Áll. Gazd. dolg.	Kurázs d. 45. sz.
	Sántha István	s[egéd]. munkás	Virág u. 10. sz.
	Rédei Bertalan	asztalos	Kossuth L. u. 83.
	Hercikova Győzőné		Csehszlovákiai lakos
	Lovass József	fmsz dolg.	Kossuth L. u. 11.
	Csitár János	Áll. Gazd. dolg.	Szeszgyár d. 11.
	Szabó Péter	földműves	Székhalom d.
	Szorád György	földműves	Árkus d. 54. sz.
	Csákó Ferencné	htb.	Gyepsor 46. sz.
	Mohácsi István	útör	Arany J. u. 49. sz.
	Parádi János	földműves	Új sor 22. sz.
	Gyapjas Ferenc	Permetező gépgyár dolg.	Szabolcska u.
	Utas Ilona	Gyógyszertár takarítónő	

(Nevezettek október hónapban a tanácsháza előtti piactéren gyűlés alkalmá-
val egy váratlan repülőtámadás során haláloztak el, amikor is őket a repülő-
ből légépfegyverezték. Véglegesen nincs tisztázva, hogy a fenti támadás el-
lenforradalmi ténykedésnek minősült-e.)

A járás többi községeiben az ellenforradalmi események következtében elhalálozások nem történtek.

Kecskemét, 1957. március 7.

Hajek László
Vb-titkár

*BKMÖL XXIII. 2/c. 1030/1957. – Egyoldalas, géppel írt, saját kezű aláírással hitelesített tisztá-
zat.*

7.

**A Bács-Kiskun Megyei Tanács
Végrehajtó Bizottságának jelentése
a Magyar Forradalmi Munkás–Paraszt Kormány
Titkársága Tanácsszervek Osztályának
a megyében a hatalom oldalán meghaltakról**

Kecskemét, 1957. március 8.

Bács-Kiskun Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságától
Hiv[atkozási]. szám: 2-9/1957
Magyar Forradalmi Munkás–Paraszt Kormány
Titkársága, Tanácsszervek Osztálya,
Budapest

Fenti számra való hivatkozással jelentem, hogy megyénkben az ellenforradalmi események következtében hősi halált halt Neményi József, Kiskunmajsa községi tanács kereskedelmi előadója, Zeleszko Benjamin rendőr főhadnagy, Baja Szegedi u. 8. szám alatti lakos.

Hasonlóan az ellenforradalmi események következtében vesztette életét Szabó János Kecskemét Városi Tanács VB VKG Osztály vezetője, aki Kecskemét Arany János u. 4. szám alatt lakott. Bár nem nyert beigazolást, hogy az életét kioltó golyó a rendfenntartó alakulatok által használt tűzfegyverből, vagy az ellenforradalmárok által leadott lövésből származott-e. De véleményünk szerint mindenképp hősi halottnak tekintendő, miután az őt ért halálos lövés munkája közben érte.

Kecskemét, 1957. március 8.

(Cseh László)
Vb-titkár

BKMÖL XXIII. 2/c. 1030/1957. – Fél oldal terjedelmű, géppel írt, saját kezű aláírással hitelesített tisztázat.

ÉLETRAJZOK

Antóny János, dr.: 1899. február 6-án született Kecelen, Anyja neve: Barakovics Hermina. Édesapja tanító volt. 1924-ben szerezte diplomáját a Budapesti Orvostudományi Egyetemen. 1944 szeptemberében saját kérésére került Bajára városi orvosnak. 1956-ban a Bajai Városi Tanács VB Egészségügyi Osztályának hygiénikus orvosa volt, nagy népszerűségnek örvendett a városban. 1956. október 30-án Vágvölgyi Ferenc felkérésére elvállalta a nemzeti bizottság alakuló ülésének levezetését, amelyen a küldöttek egyhangúlag Baja Város Forradalmi Nemzeti Bizottsága elnökévé választották. A nemzeti bizottság elnökeként a forradalom vívmányainak konszolidálására, a város nyugalmanak és rendjének megőrzésére, az esetleges vérontás elkerülésére törekedett. November 4-e után is tisztségében maradt egy ideig, majd a nemzeti bizottság feloszlata után a városi tanács vb tagja lett. Ezt a tisztséget 1957 márciusáig töltötte be, utána ismét a városi tanács egészségügyi osztályán dolgozott. 1958. január 24-én elbocsátották, és még ezen a napon le is tartóztatták. A Kecseméti Megyei Bíróság 1958. augusztus 4-én 1 év felfüggesztett börtönre ítélte, ezután szabadlábra helyezték. Az ügyész súlyosbításért fellebbezett. A Legfelsőbb Bíróság ítélete nincs a peranyagban.

Bácskai Kornél: 1923-ban született Baján. Anyja neve: Ditrich Ilona. Iskolai végzettsége: gimnáziumi érettségi. Foglalkozása: könyvelő. A bajai nemzeti bizottság tagja volt. A megtorlás során kétszer is preventív őrizetbe vették.

Bakonyi Péter, dr.: 1910. október. 23-án született Eszéken (Horvátország). Anyja neve: Mihók Viktória. Jogtudományi egyetemet végzett, 1942-től ügyvédként dolgozott Baján, 1956-ban az I. Sz. Ügyvédi Munkaközösség tagja volt. Október 26-án tagja lett a vb-elnök leváltása után létrejött közigazgatási bizottságnak. Az október 28-i katonai hatalomátvétel során szemtanúja volt annak a fegyveres incidensnek, amelynek során a katonák lelőtték egy tüntetőt. Az ügyvédi munkaközösség irodájában alakult bizottság élén állva szorgalmazta, hogy az értelmiség képviselői is kerüljenek be a forradalmi nemzeti bizottságba. A nemzeti bizottság ülésein javasolta az ÁVH és a rendőrség egy részének leszerelését, az ávosok letartóztatását és a nemzetőrség létrehozását. Felszólalt egyes tanácsi dolgozók elbocsátásának ügyében is. 1957. február 14-től közbiztonsági őrizetben volt. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. március 25-én 3 év 6 hónap börtönbüntetésre, 5 évi jogvesztésre valamint 3500 Ft vagyonekobzásra ítélte, amit a Legfelsőbb Bíróság 1958. október 8-án 2 év 8 hónap börtönbüntetésre, 3 évi jogvesztésre és 500 Ft vagyonekobzásra változtatott.

Baradlay Sándor: 1920-ban született Kalocsán. Anyja neve: Kálóczi Erzsébet. Foglalkozása: tanár. 1948-ig a Nemzeti Parasztpárt titkára volt. A forradalom alatt, október 30-án tagja lett a kalocsai városi nemzeti bizottság elnökségének. Szervezte az NPP újjáalakítását. Nem indult ellene eljárás.

Bán Ferenc: 1912-ben született Nagykőrösön. Anyja neve: Radovics Katalin. Iskolai végzettsége: 4 polgári. Foglalkozása: revizor. 1956. november 1-jétől a községi nemzetőrség parancsnoka volt Kerekegyházán.

Batka Gyula: 1911. március 17-én született Újkécskén. Anyja neve: Kocsák Terézia. Iskolai végzettsége: főiskola. A Tiszakécskei Általános Iskola matematika–fizika szakos tanára volt. 1956. október 25-én tagja lett a tanácselnök által felállított polgárőrségnek. Az iskola egyik delegáltjaként részt vett a nemzeti bizottság szervezésében. 1956. október 27-én megszövegezte, majd néhány tanártársával együtt átadta a tanácselnöknek az iskolások követeléseit. Október 30-án a nemzeti bizottság elnöke lett, november 4-e után pedig vb-tag volt, egészen 1957 elejéig. 1957. május 13-án letartóztatták. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. július 3-án 2 év börtönre, 2000 Ft vagyonelkobzásra és 3 év jogvesztésre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1958. október 7-én 1 év felfüggesztett börtönre változtatta az ítéletet.

Béza László, dr.: 1930-ban született Miskolcon. Anyja neve: Majcsi Jolán. A forradalom előtt a kalocsai járási ügyészség vezetője volt. 1956. október 30-án tagja lett a városi nemzeti bizottság elnökségének Kalocsán. November 2-án a testület elnökévé választották. Tagja volt a Dunántúli Nemzeti Bizottsághoz menesztett küldöttségnek. Nem indult ellene eljárás.

Bíró Sándor: 1898. október 7-én született Kecskeméten. Anyja neve: Gubacsi Julianna. Parasztszaládban született, kilencen voltak testvérek. Őt elemi végzett, majd lakatosnak tanult. 1950-től a Lakatosipari Vállalatnál dolgozott szerszámlakatosként, hamarosan csoportvezető lett. 1956. október 29-én a Lakatosipari Vállalatnál megválasztott munkástanács elnöke lett. A testület leváltotta a vezető kommunistákat, gyárőrséget szervezett, sztrájkot hirdetett, október 31-én követeléseket állított össze, a személyzeti- és a normaosztályt megszüntette. November 4-e után néhány napig nem működött a munkástanács. Ekkor Bíró Sándor lemondott, de a végleges munkástanács választásakor ismét őt jelölték elnöknek. Tagként részt vett a városi és a megyei munkástanács tevékenységében, a decemberi sztrájkok, tüntetések egyik szervezője volt. 1957. február 21-én leváltották munkástanács-elnöki posztjáról, márciusban nyugdíjazták. Szociáldemokrata beállítottságú volt, az MDP-nek nem volt tagja, a munkástanács-elnökök között mérsékeltnek számított. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. február 25-én 1 év felfüggesztett börtönbüntetésre és 2500 Ft vagyonelkobzásra ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1958. október 14-én elutasította a fellebbezését.

Bogács Géza: 1930-ban született Újpesten. Anyja neve: Krics Franciska. Iskolai végzettsége: 3 gimnázium. Foglalkozása: rendőr főhadnagy. A Bajai Járási Rendőrkapitányság parancsnoka volt. 1956. október 26-án tagja lett a közigazgatási bizottságnak. A forradalom után pártfegyelmet kapott, majd leváltották. 1957-ben leszerelt.

Bogdán Miklós, dr.: 1919. augusztus 18-án született Szegeden. Anyja neve: Greskovics Hajnalka. Iskolai végzettsége: egyetem. Önálló ügyvédként dolgozott Kerekegyháza. 1956. október 23-án részt vett és felszólalt a községben rendezett értelmiségi ankéton. Október 28-án tagja lett a helyi nemzeti bizottságnak. Október 31-én a községi kultúrházban nagygyűlést tartottak, ahol Bogdán Miklós is felszólalt. 1957. február 5–7. között rendőri őrizetben, 1957. július 24-től 1958. szeptember 24-ig előzetes letartóztatásban volt. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. október 8-án 1 év 6 hónap börtönre, 1500 Ft vagyonek kobzásra és 2 év jogvesztésre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1959. március 31-én felmentette.

Bognár Ferenc: 1929. január 21-én született Pápán. Édesanyja: Kanizsai Borbála. Hat gimnáziumi osztályt végzett, majd villanyszerelő-tanonc volt, esti tagozaton elvégezte a gimnázium 7. osztályát. 1956 nyarán került a Kecskeméti Építőgép Karbantartó Vállalathoz, ahol műhelylakatosként alkalmazták. 1956. október 23-án Budapestre akart menni, hogy bekapcsolódjék az eseményekbe, de a szovjetek visszafordították. Október 26-án jelen volt a kecskeméti tüntetéseken, fegyveres csoportot alakított, valószínűleg a harcokban is részt vett. Október 30-án üzeme munkástanácsának alelnökévé választották, és őt jelölték küldöttnek a városi forradalmi bizottság alakuló ülésére. Részt vett a testület megalakításának előkészületeiben, az ülés vezető elnöke, majd a bizottság alelnöke lett. Felszólalásában követelte a megyei vezetők eltávolítását. A lakás- és ellátási ügyek mellett rábízta a nemzetőrség felügyeletét, illetve az azzal való kapcsolattartást. Bognár Ferenc a város legfontosabb forradalmi vezetőinek egyike volt, hasonlóan a másik alelnökhöz, ifj. Nagy Sándorhoz. Közös szervezték az ellátást, igyekeztek a város normális működését biztosítani. Október 31-én éjjel a rendőrség és a nemzetőrség képviselőivel együtt lefoglalták a párt megmaradt pénzét. A városi forradalmi bizottság nevében Bognár többször tárgyalt a szovjetekkel, ellátásukról és a városból történő kivonulásukról. November 1-jén részt vett a rendőrség forradalmi bizottságának azon ülésén, melyen az ávosok letartóztatásáról döntöttek. Üzemében a végleges munkástanács elnöke lett. November 26-án részt vett és felszólalt a pedagógusok nagygyűlésén. Fontos szerepet vállalt a területi munkástanács szervezésében. Őt és B. Hajagos Károlyt delegálták a Nagy-Budapesti Központi Munkástanácshoz összekötőnek. Részt vett a sajtóbojkottban, illetve a december 11–12-i sztrájkok szervezésében. 1957. február 6-án tartóztatták le. A Szegedi Megyei Bíróság 1957. június 25-én gyorsított eljárásban 10 év börtönbüntetésre, teljes vagyonek kobzásra és 8 év jogvesztésre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság Népbíróági Tanácsa 1957. szeptember 23-án elutasította a fellebbezését. 1964. augusztus 30-án szabadult. Visszatért Kecskemétre, egy ideig a Reszelőgyárban dolgozott. Több munkahelyéről is eltávolították a forradalomban való részvétele miatt.

Bonczos Miklós: 1929-ben született Told községben. Anyja neve: Bonczos Etelka. Iskolai végzettsége: egyetem. Foglalkozása: tanár. Október 26-án Baján diákjaival részt vett a tüntetésen. Tagja volt a nemzeti bizottságnak. Nem indult ellene eljárás.

Buzás János, dr.: 1920-ban született Kecskeméten. Anyja neve: Imre Margit. Jogi egyetemet végzett, tanárként dolgozott, tagja volt a Kecskemét városi pedagógus forradalmi bizottságnak, továbbá annak a hattagú bizottságnak is, amelyet az oktatási osztály mellé választottak.

Czakó József: 1921-ben született Kiskunfélegyházán. Anyja neve: Suhajda Rozália. Iskolai végzettsége: 6 elemi, foglalkozása: hegesztő. A Kiskunfélegyházi Gépgyárban dolgozott. Október 26-án részt vett a gépgyár területén a kommunista jelképek eltávolításában, kijelentette, hogy a gyár nem dolgozik, amíg Budapesten a munkások vérént ontják. Október 29-én tagja lett a gépgyár munkástanácsának. Október 30-án Kiskunfélegyháza Város Nemzeti Bizottságának elnökévé választották. A pártházat lezáratta, a rendőrségtől elbocsátotta a népszerűtlen rendőröket. November 4-én részt vett az üzemek felfegyverzésében. Követelte, hogy a forradalmi bizottság kapjon szavazati jogot a tanács vb-ben. November folyamán kinevezték a városi tanács vb-elnökévé, 1957 februárjában azonban eltávolították a tanácstól. 1957. április 24-től 1958. január 28-ig közbiztonsági őrizetben volt.

Csikesz Ferenc, dr.: 1919. szeptember 9-én született Laskón. Anyja neve: Vinczi Etelka. Apja tanító volt. 1942-ben szerzett bölcsész diplomát a debreceni egyetemen. Különböző iskolákban tanított, majd a Bács-Kiskun Megyei Tanács oktatási osztályára került tanulmányi felügyelőnek. Innen helyezték át a Kunszentmiklósi Állami Gimnáziumba. Október 23-án Budapesten tartózkodott. A kunszentmiklósi nemzeti bizottság és a községi tanács vb forradalom alatt választott elnöke volt. Aktív szerepet fejtett ki a járási nemzeti bizottság megszervezésében és annak megakadályozásában, hogy a forradalmi szervekbe kommunisták bekerüljenek. Szerepe volt a kunszentmiklósi ávosok letartóztatásában is. 1957. március 11-én közbiztonsági őrizetbe, majd június 1-jén előzetes letartóztatásba vették. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1957. december 6-án 10 év börtönbüntetésre, 10 év jogvesztésre és teljes vagyonelkobzásra ítélte. A Legfelsőbb Bíróság a börtönbüntetést 1958. október 28-án 6 évre enyhítette, a mellékbüntetéseket változatlanul hagyta.

Csikós Tóth István: 1915. július 21-én született Túrkevéen. Anyja neve: Lévay Mária. Iskolai végzettsége: erdészeti szakiskola. Erdészeti szakelőadó volt a Szolnok Megyei Erdőigazgatóságnál. Lakiteleken 1956. október 25-én tagja lett a faluőrségnek. Október 30-án bekerült a nemzeti bizottságba, majd elnökké választották. November 2-án részt vett a járási forradalmi bizottság alakuló ülésén Kecskeméten, fegyvert kért a nemzetőrség számára. December

22-én beválasztották a községi tanács vb-be. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. július 21-én 1 év felfüggesztett börtönre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1959. február 24-én felmentette.

Dobróczki Antal: 1896. július 30-án született Cserhátsurányban. Anyja neve: Babindali Katalin. Iskolai végzettsége: gimnáziumi érettségi. 1945-ben kiutasították Csehszlovákiából, ahol körjegyzőként dolgozott. Kerekegyházán a községi tanácsnál földnyilvántartóként működött. 1956. október 28-án tagja lett a községi nemzeti bizottságnak. 1957. augusztus 12. és 1957. október 12. között előzetes letartóztatásban volt. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. október 8-án 1 év felfüggesztett börtönre és 500 Ft vagyoneklobzásra ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1959. március 31-én büncselekmény hiányában felmentette.

Farkas Andor: 1920-ban született Kiskunfélegyházán. Anyja neve: Farkas Ilona. Iskolai végzettsége: 6 elemi. A Szálloda- és Vendéglátóipari Vállalat igazgatóhelyettese volt. Tagja lett a kiskunfélegyházi forradalmi bizottság vezetőségének. Nem indult ellene eljárás.

Farkas László: 1929. augusztus 24-én született Baján. Anyja neve: Máthé Mária. Nyolc általánost végzett, a bajai Épületasztalos-ipari Vállalatnál dolgozott asztalosként. Részt vett Baján az október 26-i tüntetésen, a honvédségi laktanya előtt az oroszok elleni fegyveres harcra buzdított. December 6-án, amikor a város szovjet katonai parancsnoka felszólította a sztrájkolókat a munka felvételére, szidalmazta a jelen lévő járási pártbizottsági munkatársat. 1957. március 7-én tartóztatták le. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1957. október 29-én 9 hónap börtönbüntetésre és 1 év jogvesztésre ítélte.

Fekete Kálmán: 1926. november 11-én született Izsákon. Anyja neve: Farkas Teréz. Iskolai végzettsége: 2 polgári. Foglalkozása: pincér. A forradalom előtt bőr- és tejbegyűjtő volt az Izsáki Fmsz-nél. 1956. október 26-án eltávolította a kommunista jelképeket a tanácsházáról. Október 27-én a nemzeti bizottság titkára lett, egyben felügyelte a nemzetőrséget, amelynek tagja is volt. November 4-én a szovjetekkel szembeni ellenállás szükségességét hangoztatta. November 6-án a szovjetek letartóztatták, néhány nap múlva azonban elengedték. 1957. június 8-án előzetes letartóztatásba helyezték. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1957. december 5-én 3 év 6 hónap börtönre, 2000 Ft vagyoneklobzásra és 5 év jogvesztésre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1958. április 29-én 1 év 2 hónapra, 500 Ft vagyoneklobzásra és 3 év jogvesztésre csökkentette a büntetését.

Fekete Pál: 1939. augusztus 27-én született Kiskunfélegyházán. Anyja neve: Kállai Julianna. Iskolai végzettsége: 8 általános. A forradalom idején harmadikos gimnazista volt a kiskunfélegyházi Petőfi Sándor Gimnáziumban, iskolai DISZ-titkár és a városi DISZ-bizottság tagja. 1956. október 26-án a gimnáziumban megszervezte a másnapi felvonulást. Az október 27-i tünteté-

sen a Petőfi-szobornál elszavalta Petőfi Sándor Forradalom c. versét. Az ideiglenes városi forradalmi bizottság megválasztásán a diákság képviselőjeként volt jelen, a testület tagjává választották. Október 29-én az iskolatanács tagja lett. Október 30-án beválasztották a végleges forradalmi bizottságba is. A Nagy Imréhez felterjesztendő memorandumhoz ő fogalmazta meg a diákság követeléseit. Tagja volt a nemzetőrségnek. November 4-e után röpcédulákat terjesztett. 1957. március 15-én diáktársai körében szorgalmazta, hogy tartsanak felvonulást. 1957 májusában tartott ballagási beszédében burkoltan magasztalta a forradalmat. 1957. június 20-án Fekete Pált a rendőrség kihallgatta, július 27-én pedig letartóztatta. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. március 19-én 6 hónap börtönre és 1000 Ft vagyonelekkobzásra ítélte.

Ferencz Béla: 1924. június 22-én született Litkén. Anyja neve: Szabó Mária. Családja földművelésből élt, nyolcan voltak testvérek. Öt elemi, majd magánúton négy polgárit végzett. 1950-tól a Műegyetem esti tagozatára járt, 1954-ben szerzett közlekedésmérnöki diplomát. 1956-ban került a MÁV Kecskeméti Pályafenntartási Főnökségéhez szakaszmérnöként. 1955-től 1956 októberéig tagja volt az MDP-nek. 1956. október 26-án részt vett munkahelyén a kommunista jelképek eltávolításában, társaival fekete koporsót készítettek, amibe beletették Sztálin és Rákosi képét, majd elégették. 1956. október 29-én a pályafenntartási főnökség munkástanácsának vezetője lett. Október 30-án követeléseket állítottak össze, melyeket másnap felolvastak a dolgozók előtt. A kompromittálódott párttagokat elbocsátották vagy alacsonyabb munkakörbe helyezték. Vezetésével a vasutas munkástanács Kecskemét egyik fontos politikai szervezete lett a forradalom alatt. 1956. november 5. és 20. között Tatabányán tartózkodott, majd visszatért Kecskemétre, részt vett a munkástanácsok ellenállásban, a területi munkástanácsok szervezésében. A december 11–12-i sztrájk és a tüntetések egyik szervezője volt. 1957. február 2-án elbocsátották. 1957. április 30. és május 16. között közbiztonsági őrizetben, utána előzetes letartóztatásban volt. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1957. október 30-án 3 év 6 hónap börtönbüntetésre, 1000 Ft vagyonelekkobzásra és 3 év jogvesztésre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1958. augusztus 26-án 2 év 6 hónapra csökkentette a büntetést a mellékbüntetések változatlanul hagyásával.

Gács Imre: 1916-ban született Balatonfüreden. Anyja neve: Kovács Veronika. 1945 előtt csendőr volt. A forradalom alatt Kerekegyházzán a községi nemzetőrség parancsnoka volt, de november 1-jén lemondott erről a tisztségről.

Gara Sándor: 1930-ban született Kecskeméten. Anyja neve: Bende Erzsébet. Gimnáziumi érettségét tett, gépkocsivezetőként dolgozott a TEFU Vállalatnál. A munkástanács tagjaként delegálták a megyei forradalmi bizottságba, ahol az intézőbizottság tagjává is megválasztották. Büntetőeljárás nem indult ellene, jogosítványát azonban bevonták, és csak 1959-ben kapta vissza újra.

Géror Sándor: 1909-ben született Budapesten. Anyja neve: Izsák Veronika. Foglalkozása: mozigépész, korábban övé volt a községi mozi Izsákon. A forradalom alatt az izsáki nemzeti bizottság vezetője volt. Nem indult ellene eljárás.

Hajagos Károly, B.: 1925. november 15-én született Kecskeméten. Anyja neve: Sóki Ilona. Fémipari szakiskolát végzett és érettségizett. A Dunai Repülőgépgyárban dolgozott műszaki rajzolóként. 1944-ben vonult be katonának, orosz fogságba került, 1945. május 1-jén térhetett haza. Kecskeméten a rendőrség javítóműhelyének vezetője lett, majd a Kecskeméti Gépgyárban dolgozott. 1956-tól az Alföldi Kecskeméti Konzervgyárban műszaki osztályvezetőjeként tevékenykedett. 1956. október 30-án tagja lett az AKK munkástanácsa vezetőségének. November 2-án Budapesten felismerte és letartóztatta Vági Lajos örnagyot, a kecskeméti sortűzek egyik főszereplőjét. Részt vett a területi munkástanács szervezésében és a 48 órás sztrájk szervezésében. A kecskeméti munkástanácsok és a Központi Munkástanács egyik összekötője volt. December 14-én lemondott a munkástanácsban betöltött tisztségéről. A hónap folyamán többször letartóztatták, de néhány nap után mindig elengedték. 1957. március 1-jén felmondott a munkahelyén, 1957. augusztus 1-jén pedig ismét őrizetbe vették. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. november 29-én 4 év börtönbüntetésre, 1000 Ft vagyonek kobzásra és 2 év jogvesztésre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1959. szeptember 7-én helybenhagyta az ítéletet.

Hajma László: 1922. február 9-én született Izsákon. Anyja neve: Németh Teréz. Iskolai végzettsége: főiskola. Pedagógus volt az Izsáki Általános Iskolában. Október 27-én tagja lett a községi nemzeti bizottságnak. Az október 29-i iskolai tantestületi gyűlésen leváltották az iskola igazgatóját, helyére november 12-én Hajma László került. December 9-én másodmagával részt vett Kecskeméten a pedagógus szakszervezet járási gyűlésén, melyen a sztrájk mellett döntöttek. December 10-én reggel az izsáki tantestületi gyűlés is megszavazta a sztrájkot. Ezután a karhatalom elvitte Hajma Lászlót, másnap azonban elengedték. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. szeptember 17-én 8 hónap felfüggesztett börtönre és 500 Ft vagyonek kobzásra ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1959. május 12-én 1 év felfüggesztett börtönre súlyosbította az ítéletét, a mellékbüntetés meghagyásával.

Hanák Endre: 1905-ben született Baján. Anyja neve: Deutsch Ilona. Hanák Endre 1947-től a SZDP Baja városi szervezetének elnöke volt, a párt megszűnéséig. A forradalom alatt az újjászerveződő párt őt bízta meg az elnöki tiszttel. Rakodómunkásként dolgozott a Bajai Teherfuvarozó Vállalatnál, ahol december 8-án igazgatóvá választották, ilyen minőségében 1957. március végéig működött. Részt vett az október 26-i bajai tüntetésen, a tanácsháza előtt többek kérésére rövid beszédet mondott. Az ideiglenes nemzeti bizottság gazdasági bizottságának elnökévé választották. Ennek a bizottságnak fő feladata a város ellátásának biztosítása volt. Október 28-án

részt vett a Ferenczi Ferenc alezredes által összehívott megbeszélésen, melyen a „régii” pártok képviselőit a rend fenntartásában való közreműködésre szólították fel. Tagja volt annak a küldöttségnek, amely Bajáról a kormány elé vitte a nemzeti bizottságnak a munkástanácsok követeléseivel kiegészített memorandumát. 1957. június 27-től került rendőrhatalósági őrizetbe, majd előzetes letartóztatásba. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. március 14-én 2 év 6 hónap börtönbüntetésre, 3 év jogvesztésre és 750 Ft vagyonelkobzásra ítélte, amelyet a Legfelsőbb Bíróság 1958. november 10-én jóváhagyott.

Hatvani Mihály: 1911-ben született Kiskunfélegyházán. Anyja neve: Volentér Veronika. Foglalkozása: kereskedelmi segéd. A forradalom alatt Kiskunfélegyházán tagja volt a végleges forradalmi bizottságnak és részt vett az FKgP megalakításában. A megtorlás során bíróság elé állították.

Hódy György: 1888-ban született Kiszomborban (Jugoszlávia). Anyja neve: László Julianna. Iskolai végzettsége: 4 polgári. Foglalkozása: virágkertész. A koalíciós időkben a Pfeiffer-párt képviselője volt. 1953-ban koncepciós perben 8 év börtönre ítélték. 1956-ban szabadult amnesztiával. A forradalom alatt Baján tagja volt a nemzeti bizottságnak.

Homoki József: 1900. október 24-én született. A piaristáknál érettségizett, elvégezte a jogi egyetemet, de nem doktorált. A húszas évek közepén kezdett dolgozni a Kecskeméti Lapoknál. A háború után az FKgP lapjaként megjelenő Kecskemét című újságnál működött. 1956 októberében a Gyógyszertári Vállalatnál dolgozott könyvelőként. A forradalom alatt a Kecskeméti Lapok főszerkesztője volt, valamint a Kisgazda Párt újjászervezésén munkálkodott Ury Lászlóval és Révész Lászlóval közösen. November 4-én éjszaka letartóztatták és az ÁVH épületébe vitték, a nyomdászok munkástanácsának követelésére azonban hamarosan kiengedték. A későbbiekben több alkalommal is zaklatták. 1967. július 31-én halt meg.

Homoki László: 1909. október 12-én született Kecskeméten, földműves szülők gyermekeként. Anyja neve: Csov Mária. A Kecskeméti Piarista Gimnáziumban érettségizett, egy évet elvégzett a Református Jogakadémián, de anyagi okokból meg kellett szakítania tanulmányait. A háború alatt bevonult, 1942 telén fogságba esett, ahonnan csak 1950-ben tért haza. Hazatérése után internálták, 1953-ban szabadult. 1955-ben került az Alföldi Kecskeméti Konverzgyárba, ahol könyvelő és raktáros beosztásban dolgozott. 1956. október 30-án a gyár munkástanácsának vezetőségi tagja lett. Október 31-én fegyvert vittek a gyárőrségnek a homokbányai laktanyából. Tagja volt annak a küldöttségnek, amely november 1-jén a Parlamentben a kormánnyal tárgyalt. Nyilatkozatot adott a Kecskeméti Szabad Katona József Rádióknak. Részt vett a városi és a megyei munkástanács szervezésében és munkájában. 1957. február 4-én letartóztatták. A vizsgálati fogság idején a rendőrség emeleti folyosójáról az udvarra vetette magát, ennek következtében maradandó sérüléseket szenvedett. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1961. február 20-án 2 év és 6 hónap börtönbüntetésre, 500 Ft vagyonelkobzásra és 3 év jogvesztésre ítélte.

Hunya Árpád: 1911. június 7-én született Beregleányfalván. Anyja neve: G. Nagy Jolán. Felső ipariskolát végzett, majd vasutasként dolgozott Baján, a forradalom idején műszaki főintéző beosztásban. A Bajai MÁV Pályafenntartási Főnökségen október 27-én alakult munkástanács és a városi nemzeti bizottság tagja, valamint a bajai sztrájkbizottság elnöke volt. A nemzeti bizottság október 30-i ülésén elnökek is javasolták, de rokkantságára hivatkozva nem vállalta a tiszteket. A sztrájkbizottság elnökeként javasolta, hogy folytassák a sztrájkot a szovjet csapatok kivonásáig. Tagja volt annak a küldöttségnek, amely november 13-án Budapestre utazott a munkástanácsok követeléseivel és ott Marosán Györggyel tárgyalást folytatott. November 20-án a pályafenntartási főnökségnél szavazás alapján leváltottak két vezetőt, erről jegyzőkönyvben beszámolt a szegedi MÁV-igazgatóságnak. 1957. június 25-én közbiztonsági őrizetbe vették, előzetes letartóztatása 1958. február 2-ig tartott. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. február 5-én 4 év börtönbüntetésre, 10 év jogvesztésre és 500 Ft vagyonelkobzásra ítélte, amit a Legfelsőbb Bíróság 1958. október 6-án 1 év 8 hónap börtönbüntetésre és 3 év jogvesztésre enyhített.

Jámbor János: 1900. augusztus 30-án született Kecskeméten. Anyja neve: Varga Izabella. Szülei tanárok voltak. Katonai pályát választott, a gimnáziumi érettségi után a Ludovika Akadémiára járt, 1924-ben végzett hadnagyi rangfokozattal. A háború végén esett fogságba, ahonnan csak 1953-ban térhetett haza. 1955-től az Alföldi Kecskeméti Konzervgyárban segédmunkásként alkalmazták. 1956. október 30-án a gyár munkástanácsának tagja lett, illetve az AKK gyárőrségének parancsnoka. 1957. június 5-én letartóztatták. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. november 29-én 1 év 6 hónap börtönre, 1200 Ft vagyonelkobzásra és 1 év jogvesztésre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1959. szeptember 7-én 1 év börtönre, 500 Ft vagyonelkobzásra és 1 év jogvesztésre változtatta az ítéletet.

Józsa László: Szekszárdon született 1889-ben. Anyja neve: Geiger Mária. Iskolai végzettsége: 6 elemi. Foglalkozása: bádogos. A forradalom alatt, október 30-án tagja lett Kalocsán a városi nemzeti bizottság elnökségének. Részt vett az FKgP újjászervezésben. Tagja volt a Dunántúli Nemzeti Bizottsághoz menesztett küldöttségnek.

Karátsony Kálmán: Tiszaújfaluban született 1913-ban. Anyja neve: Kovács Mária. Tanítóképzőt végzett, iskolaigazgatóként dolgozott. Tagja volt Kecskeméten a pedagógusok forradalmi bizottságának, s annak a 6 tagú bizottságának is, amelyet a város oktatási osztálya mellé választottak. A pedagógusok képviselőiben vett részt a városi forradalmi bizottságban. Nem indult ellene büntetőeljárás.

Kardos János, dr.: 1920. április 9-én született egy debreceni vasutas családban. Anyja neve: Bihari Erzsébet. Tizenegyen voltak testvérek, akik közül egyedül Kardos János szerzett diplomát. Iskoláit kitűnően végezte, „summa

cum laude” avatták jogi doktorrá 1942-ben. A Máramarosszigeti Járásbíróságon lett fogalmazó, de hamarosan bevonult, és 1945-ben szerelt le őrmesterként. 1948-ban tette le az egyesített ügyvédi-bírói szakvizsgát, a Ceglédi Járásbíróságon tett rövid kitérő után került Kecskemétre, ahol először 1949–1954 között a járásbíróságon, majd a megyei bíróságon bíraskodott. 1956 őszén a bíróság oktatási felelőse volt, az AVH megyei parancsnokát, Arany Lászlót segítette jogi tanulmányaiban. A forradalom alatt részt vett a bíróság munkástanácsának, valamint a megyei forradalmi bizottságnak a munkájában. Utóbbi testület a rendőrség és a nemzetőrség felügyeletével bízta meg Kardost. 1957 áprilisában elbocsátották, még ügyvédi bejegyzését is megakadályozták. Az Alföldi Állami Pincegazdaságnál tudott adminisztrátorként elhelyezkedni. 1957. július 1-jétől 1958. január 31-ig előzetes letartóztatásban volt, gyomorsülyledést és idegösszeomlást kapott. Először a Kecskeméti Megyei Bíróságon indult eljárás ellene, majd áttették ügyét a Fővárosi Bírósághoz. Szervezkedéssel, később pedig izgatással vádolták. 1958. június 9-én felmentették, a Legfőbb Ügyész azonban törvényességi óvást emelt, így a Legfelsőbb Bíróság új eljárást rendelt el. 1962. május 9-én a Legfelsőbb Bíróság Népbírói Tanácsán ismét felmentő ítélettel végződött az ügye. A későbbiekben a Kecskeméti Konzervgyárban dolgozott kötbérügyi előadóként.

Katona Piroska, dr.: 1913-ban született Kecskeméten. Anyja neve: Fülöp Julianna. Tudományegyetemet végzett, tanárként dolgozott. A forradalom alatt Kecskeméten aktívan részt vett a pedagógusok által szervezett különböző fórumokon és azok munkájában. A decemberi sztrájk egyik szervezője volt. 1957 márciusában preventív őrizetbe vették, de büntetőeljárás nem indult ellene. Hosszabb ideig nem taníthatott, 1958-ban áthelyezték Tolnára.

Kincses János: 1911. szeptember 20-án született Szilágycseh községben (Románia). Anyja neve: Elekes Anna. A család 1921-ben telepedett át Magyarországra. Tanárképző főiskolát végzett, a forradalom idején a bajai III. Béla Gimnázium tanára volt. Október 31-én a bajai iskolák küldötteinek gyűlésén 3 társával együtt a nemzeti bizottságba delegálták a pedagógusok képviselőjeként. Elnöke lett a 15 tagú pedagógustanácsnak, amelyet a város pedagógusainak gyűlése választott. Ez a testület volt hivatott ellátni a pedagógus-szakszervezet feladatait. November 1-jén az iskolák tanulóifjúsága felvonult a Déry-kertbe koszorúzásra, ahol Kincses beszédet mondott. November 4. után felszólította a pedagógusokat, hogy tegyenek eleget a sztrájkolókat segítő felhívásnak, ennek köszönhetően 17 000 Ft gyűlt össze, amelyet a Bajai Épületasztalosipari Vállalat dolgozóinak juttattak el. 1957. július 17-től 1958. május 8-ig, majd 1959. január 5-től március 13-ig előzetes letartóztatásban volt. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. május 8-án 1 év 8 hónap börtönbüntetésre, 2 év jogvesztésre valamint 400 Ft vagyonelkobzásra ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1958. október 13-án hozott ítéletével a börtönbüntetést 1 évre csökkentette.

Kovács Zoltán: 1930-ban született Debrecenben. Anyja neve: Tóth Ilona. Iskolai végzettsége: egyetem. Foglalkozása: tanár. 1956. október 30-án Kalo-csa Város Nemzeti Bizottságának elnöke lett. Javasolta, hogy a lerombolt szovjet emlékművet hagyják a helyén, szemléltetés céljából. Támogatta az ávósok letartóztatását és a pártbizottság lefegyverzését. November 2-án Pécs-re utazott, hogy a szovjetekkel szembeni magatartásról egyeztessen, ugyan-ezen a napon lemondott a nemzeti bizottság elnöki tisztségéről. A megtorlás során közbiztonsági őrizetbe vették.

Lázár Ákos: 1919. november 7-én született Vásáruton (Szlovákia). Anyja neve: Vörös Veronika. Iskolai végzettsége: gimnáziumi érettségi, illetve egy évig tanult a jogi egyetemen. 1944–1947 között szovjet hadifogságban volt. A forradalom alatt a Kecskeméti Terményforgalmi Vállalatnál dolgozott. 1956. október 26-án jelen volt Kecskeméten a pártbizottság előtti tüntetésen, Vági Lajos megkergetésénél, a tisztí klubnál, és az ÁVH épülete előtt. Október 27-én a Terményforgalmi Vállalat munkástanácsának tagja lett, majd a végleges választáskor a testület elnöke. Október 31-én bekerült a városi forradalmi bizottságba is. November 26-án részt vett a pedagógus nagygyűlésen. Lázár Ákos intézte a területi munkástanács üléseinek engedélyeztetését. December 1-jén jelen volt a területi munkástanács alakuló ülésén. A vállalati munkástanács ülésein ismertette a Központi Munkástanács programját, a sajtóbojkottra való felhívást. December 11-én kora reggel összehívta a vállalat dolgozóit, és megszavaztatta őket a sztrájk kérdéséről. 1958. január 16-án letartóztatták. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. június 4-én 4 év 6 hónap börtönre; 1000 Ft vagyonelkobzásra és 5 év jogvesztésre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1958. október 21-én 1 év börtönre és 1 év jogvesztésre csökkentette a büntetését.

Lukács András: 1927. február 3-án született Korlátón. Anyja neve: Pasztircsák Borbála. Szülei földművesek voltak, négy testvére volt. Kereskedelmi érettségit tett, 1948. április 15-én bevonult katonának. Elvégezte a Kossuth Akadémiát, majd zászlóalj-segédtszti tanfolyamot végzett. Kecskeméten hadtestkiképzési tiszt volt, számos dicséretet és kitüntetést kapott. A forradalom alatt részt vett a kecskeméti felkelés leverésében, valószínűleg ekkor szerzett „érdemei” és megbízhatósága miatt nevezte ki őt Gyurkó Lajos október 29-én a városi nemzetőrség parancsnokának. A továbbiakban azonban a vezetése alatt álló városi nemzetőrség függetlenítette magát a pártirányítástól. Október 30-án részt vett a pártbizottság kasszájának lefoglalásában. November 1-jén jelen volt a rendőrség forradalmi bizottságának ülésén, melyen az ávósok letartóztatásáról döntöttek. Részt vett begyűjtésükben is, amire felsőbb parancs is érkezett. November 4-én letartóztatták, Debrecenbe vitték pár napra. November 12-én már ismét Kecskeméten tartózkodott, Homoki Imre alezredes megbízásából szervezte a városi és a megyei karhatalmat, utóbbinak parancsnokhelyettese lett. Ezután áthelyezték Debrecenbe, itt is a megyei karhatalom parancsnokának helyetteseként működött. Hamarosan azonban leszerelték, 1957 márciusában kizárták a pártból, néhány napra le-

tartóztatták. Nyíregyházára költözött, itt 1957 november 29-én ismét letartóztatták. Először a Szegedi Katonai Bíróságon indítottak ellene eljárást, majd a Budapesti Katonai Bíróságon folytatódott az ügye. A Budapesti Katonai Bíróság 1 év börtönre, lefokozásra és 2 év jogvesztésre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság Katonai Tanácsa 6 hónap felfüggesztett börtönre, lefokozásra és 2 év jogvesztésre változtatta az ítéletet. 1959 szeptemberétől a nyíregyházi MÉK-központban dolgozott, az MHSZ elnöke és a lövészcsoport vezetője volt.

Mádi Jenő: 1931. február 1-jén született Dunapatajon. Anyja neve: Matus Teréz. Szülei földművesek voltak. Az általános iskola elvégzése után alkalmi munkákból élt, 1947–1949 között a Fővárosi Villamosvasútnál kalauz volt. 1950-ben szakérettségit tett, utána jelentkezett a BME Gépészmérnöki Karára. A Hadmérnöki Kar repülő fakultására járt, ahol 1954 októberében főhadnagyként végzett. Kalocsára került, gyakorló- majd ezredmérnöknek. 1955 novemberétől Kecskeméten dolgozott a vadászpilóta-hadosztálynál mint javító mérnök. 1956. október 30-án a hadosztály alapszervezeti gyűlésén követelte a hadsereg desztalinizálását, a lejárátódott vezetők eltávolítását, elítélte a szovjet beavatkozást és a polgári lakosság elleni fegyverhasználatot. Tagja lett a 66. Vadászpilóta Hadosztály Forradalmi Katonai Tanácsa háromtagú vezetőségének, tartotta a kapcsolatot a városban megalakult forradalmi szervezetekkel. Részt vett a Katona József Színház Forradalmi Bizottsága alakuló ülésén. Rácz Gyulával, Gáti Antallal és Jack Tibor tizedessel közösen megszervezte, és üzemeltette a Szabad Kecskeméti Katona József Rádiót, melynek működését Mádi Jenő irodájából irányították. Október 31-én, a városi forradalmi bizottság alakuló ülésén Mádi Jenő felszólalt, közölte csatlakozásukat a forradalomhoz, felolvasta a hadosztály röplapját, és bejelentette a rádió üzembe helyezését. November első napjaiban élelmiszert szállított a kecskeméti kórháznak, illetve a Budapestről történő gyógyszer szállításokat igyekezett megszervezni. A fenyegető szovjet csapatmozgások hatására a kecskeméti rádió kétségbeesett felhívásokat adott közre, Mádi Jenő fogalmazta a valótlan híradások cáfolatát. A szovjetekkel szembeni határozott ellenállás híve volt, erre azonban Kecskeméten nem került sor. November 6-án letartóztatták, Debrecenbe vitték, ahol a szovjetek kihallgatták, majd néhány napos fogság után elengedték. A tiszti esküt nem tette le, 1956. december 6-án leszerelt. 1956. december 15-től 1957. január 15-ig a Kecskeméti Gépgyárban dolgozott. Utána Budapesten az Ikarus gyárban helyezkedett el beosztott tervezőmérnöként. 1957. március 14-én letartóztatták. A Szegedi Katonai Bíróság első fokon 12 évre ítélte, amit a fellebbezés után 8 évre csökkentettek. 1962. június 6-án szabadult a Gyűjtőfogházból. 1965. március 14-ig rendőri felügyelet alatt állt.

Magócsi Géza, dr.: 1914. január 25-én született Kispesten. Anyja neve: Lohner Mária. A középiskolát Budapesten végezte, 16 éves korától magántanítással kereste kenyerét, a jogi egyetemet is saját erejéből végezte el. 1936–1940 között jogi szemináriumi oktató, a Ganzban ingyenes munkaerő, Kis-

pest városánál pedig szellemi szükségmunkás volt. 1940-ben a Budapesti Büntető Törvényszékhez nevezték ki fogalmazónak. 1942–1943-ban a Központi Járásbíróságon dolgozott. 1943-ban behívták katonának 1947-ben tért haza. Ekkor jelentkezett az MKP-ba, az 1948-as tagrevízió idején azonban kizárták a pártból. 1952–1954 között a Kiskunfélegyházi Bíróság elnöke, 1954-től elnökhelyettes a Kecskeméti Megyei Bíróságon. A TTIT elnökségének tagja, a jogi szakcsoport vezetője. 1956 őszén élénken részt vett Kecskemét és a megye szellemi életében, különböző értelmiségi vitákon szólalt fel a rendszer megreformálása érdekében, a törvénytelenések és a jogbizonytalanság megszüntetéséért. A forradalom alatt a megyei bíróság munkástanácsának, majd az ideiglenes megyei nemzeti bizottságnak tagja volt. A korábbi megyei vezetők elmenekülése után a Bács-Kiskun Megyei Forradalmi Bizottság vezetője lett. Reformkommunista beállítottságú volt, igyekezett a forradalom konszolidálását elősegíteni, tevékenysége mérséklően hatott, nem is történtek atrocitások Kecskeméten, pedig a felkelést a katonaság kegyetlen eszközökkel verte le. A munkásság sztrájkját végig ellenezte. Engedélyével többször szállítottak élelmiszert Budapestre. A forradalom után, a várható halálos ítélet miatt a Nagy Lajos elleni per vitelét nem vállalta. Jóllehet a forradalom leverése után visszatérő kommunista vezetők köszönetet mondtak neki a forradalom alatti közigazgatási tevékenységéért, 1957. augusztus 30-án mégis eltávolították a bíróságtól. A Pest Megyei Bírósághoz került tanácsvezető bírónak, ahol október 15-ig dolgozott. 1957. október 16-tól 1958. március 27-ig előzetes letartóztatásban volt. Szabadlára helyezése után a Bács-Kiskun Megyei Gyermekvédő Otthon raktárosa lett. Budapestre költözött, ám hamarosan perbe fogták. A Fővárosi Bíróság 1959. január 19-én bizonyítottság hiányában, a Legfelsőbb Bíróság pedig 1960. május 9-én büncselekmény hiányában felmentette. Az eljárás alatt szívbetegséget szerzett és idegösszeomlást kapott. Felmentése után kártalanítási kérelmet nyújtott be, amit el is fogadtak. Az 1960-as években Tatán, majd Cegléden működött bíróként. 1969. március 1-jén halt meg.

Maróczki Géza: 1930-ban született Baján. Anyja neve: Farkas Ilona. Iskolai végzettsége: 8 általános. Baján 1956. október 26-án tagja volt az Osztermann Béla vb-elnök lemondását követelő küldöttségnek. A megtorlás során 2 év börtönbüntetésre ítélték.

Medveczki Mihály: 1923. január 5-én született Ókékcskén. Anyja neve: Kormos Katalin. Iskolai végzettsége: mezőgazdasági érettségi. Foglalkozása: agronómus. Mezőgazdasági osztályvezető volt Tiszakécskén, a községi tanácsnál. A forradalom alatt a nemzeti bizottság kinevezte községi tanácselnöknek. 1956. november 16-án a járási tanács megerősítette kinevezését, 1957 elejéig volt funkciójában. 1957. július 9-én letartóztatták. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. július 3-án felmentette.

Miklóssy János: 1931. október 4-én született Kunszentmiklóson, értelmiségi családban. Anyja neve: Molnár Mária. Egyetemet végzett, a Kalocsai Leánygimnázium magyar szakos tanára volt. A tantestület őt jelölte a városi nemzeti bizottságba, amely megbízta egy helyi lap szerkesztésével. November 17-éig volt a Kalocsa és Vidéke főszerkesztője. Egyik vezércikkében kritikusan írt a sztálini időkről, és éltette a forradalmat. 1957. március 9-én került előzetes letartóztatásba. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. június 12-én 1 év 6 hónap börtönbüntetésre, 2 év jogvesztésre és 500 Ft vagyonekobzásra ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1958. október 22-én a börtönbüntetést 1 év 3 hónapra mérsékelte.

Nagy István: 1927. október 22-én született Budapesten, Anyja neve: Umstadt Mária. Kereskedelmi végzettséggel önálló programozóként dolgozott a Bajai Posztógyárban. 1956. december közepén kereskedelmi osztályvezető lett, letartóztatásáig. A forradalom bajai eseményeinek egyik aktív részvevőjeként tagja volt az október 25-ről 26-ra virradó éjszaka a Posztógyárban szervezett gyárőrségnek, október 26-án csatlakozott a Vaskúti úti lakatanyához tartó tüntetőkhez. A bajai ideiglenes nemzeti bizottság gazdasági bizottságának tagjává választották. Jelentős szerepe volt a budapesti felkelőkkel, illetve a kormánnyal való kapcsolatok felvételében a katonai hatalomátvétel idején, majd pedig a nemzeti bizottság és a munkástanácsok követeléseinek a kormányhoz való közvetítésében. A nemzeti bizottságnak tagja volt. November 2-án élelmiszer-szállítmányt kísért a fővárosba. A Posztógyár november 7-én megalakított 30 tagú végleges munkástanácsának tagjai közé is beválasztották. November 8-án, a város szovjet katonai parancsnoka által összehívott gyűlésen Nagy István felszólalásában támogatta a dolgozók érdekeit nem képviselő tagok kizárását a pártból. Tagja volt a november 13-án Marosán Györggyel tárgyaló küldöttségnek. November 20-án a munkástanács által választott öttagú elnökség vezetője lett. December 1-jén kooptálták a végrehajtó bizottságba. A december 10–11-i sztrájkok idején a Posztógyárban megjelenő rendőrök előtt kijelentette, hogy a munkásoknak joga van a sztrájkhoz, és nem lát garanciát a Kádár-kormány ígéreteinek teljesítésére. Tiltakozott a decemberben megkezdődött letartóztatások ellen a városi vb-nél. Az események alatt többször is hangoztatta a Kádár-kormányt és az MSZMP-t el nem ismerő, illetve bíráló véleményét. 1957. április 3-tól előzetes letartóztatásban volt. A Kecskeméti Megyei Bíróság 5 év börtönbüntetésre, 5 év jogvesztésre és 1000 Ft vagyonekobzásra ítélte, ami a Legfelsőbb Bíróság 1958. november 10-én kelt ítéletével jogerőre emelkedett.

Nagy József: 1930. augusztus 15-én született Kiskunfélegyházán. Anyja neve: Herédi Mária. Gépipari technikumot végzett. Foglalkozása: esztergályos és rézműves. A Kiskunfélegyházi Gépgyárban dolgozott esztergályosként. 1956. október 26-án a gépgyárban ő fogalmazta a Nagy Imrének címzett, politikai követeléseket is tartalmazó táviratot. Tagja volt a gyárőrségnek. Október 29-én bekerült a gépgyár munkástanácsának elnökségébe. Kétszer járt Budapesten a szakszervezettel és a Nagy-budapesti Központi Munkásta-

náccsal tárgyalni. December elején terjesztette a sajtóbojkottra felhívó röpcédulákat. 1957. március 9. és április 15. között rendőrhatósági őrizetben volt, 1957. augusztus 14-től előzetes letartóztatásban. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1957. szeptember 20-án 1 év 6 hónap börtönre, 500 Ft vagyonek Kobzására és 1 év jogvesztésre ítélte, amit a Legfelsőbb Bíróság 1958. május 12-én 8 hónap felfüggesztett börtönre változtatott.

Nagy Sándor, ifj.: 1930. május 1-jén született Hódoscsépányban. Anyja neve: Kovács Mária. Munkáscsaládból származott. Lakatosnak tanult, majd kereskedelmi érettségét tett. 1948-ban belépett a pártba, 1952-ben azonban bujtogatás miatt kizárták, és nyolc hónap börtönbüntetésre ítélték. 1956 szeptemberében került a kecskeméti Lakatosipari Vállalathoz mint géplakatos. 1956. október 26-án részt vett a kecskeméti tüntetésen. Október 29-én a Lakatosipari Vállalat Munkástanácsának tagja lett, őt delegálták a városi forradalmi bizottság alakuló ülésére. A testület egyik alelnöke lett, az ipari- és kereskedelmi osztály felügyeletét bízták rá, szervezte az ellátást. A forradalom eseményeinek egyik legfontosabb szereplője volt, radikális és következetes politikai elveket vallott. November 3-án Bognár Ferencsel a Parlamentbe ment, hogy a városi forradalmi bizottság határozata alapján engedélyt kérjen a szovjetek elleni támadásra. Jelentős szerepet játszott november 4-e után a területi munkástanács szervezésében. Végig a Kádár-kormányallal szembeni határozott ellenállás híve volt, a sztrájk fenntartása mellett érvelt. 1957 elején elbocsátották, és csak bányában kapott állást. 1957. május 30-án tartóztatták le. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1957. november 12-én 3 év 6 hónap börtönbüntetésre, 500 Ft vagyonek Kobzására és 3 év jogvesztésre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1958. április 15-én 2 év 6 hónapra mérsékelte a büntetését a mellékbüntetések változatlanul hagyása mellett.

Németh László: 1908-ban született Tiszacsegen. Anyja neve: Sörös Jolán. Iskolai végzettsége: tanítóképző. Foglalkozása: iskolaigazgató. A forradalom alatt Kerekegyházaán részt vett a nemzeti bizottság megválasztásnak előkészítésben, a testület elnöke lett. Nem indult ellene eljárás.

Orosz László: 1925. július 13-án született Csépán, ahol édesapja községi főjegyző volt. Anyja neve: Sütő Flóra Ida. Foglalkozása: középiskolai tanár. A budapesti bölcsészkaron szerzett latin–magyar szakos diplomát, az Eötvös Kollégium tagja volt. 1951-ig a Piarista Gimnáziumban tanított Kecskeméten, majd 1951–1954 között a szegedi egyetemen a BTK Dékáni Hivatalának titkáráként működött. 1954-től már a Katona József Gimnázium tanára, ismét Kecskeméten. 1955-ben Kiváló Tanár kitüntetést kapott. Tagja volt a Kecskeméti Katona József Irodalmi Társaságnak, valamint más kulturális és társadalmi szervezetnek, a pártnak azonban nem. Publikált a Kiskunság, a Csillag, az Irodalomtörténet és a Tiszatáj c. folyóiratokban. 1956. október 30-a után tagként részt vett a megyei nemzeti, majd forradalmi bizottság munkájában. November 2-án lemondott tagságáról. Tanártársaival közösen kérelmet írtak a kormányhoz, hogy a fiatalokat ne állítsák statáriális bíróság elé. Szorgal-

mazta az új ifjúsági szervezetek létrehozását. A megyei forradalmi bizottság és a Petőfi Népe összekötője volt néhány napig. November 3-án részt vett a kecskeméti Piarista Gimnáziumban rendezett diákgyűlésen, ahol fel is szólalt. November 26-án jelen volt a pedagógusok nagygyűlésén, amelyen a jelenlévők hitet tettek a forradalom mellett és csatlakoztak a Központi Munkástanács követeléseihez, valamint követelték a pedagógus forradalmi tanácsok fenntartását. Tagja lett a Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezete városi vezetőségének. Decemberben helyeselte a tiltakozó sztrájkokat. Terjesztette Bibó István nézeteit a kibontakozás lehetőségéről. 1957 januárjában tagja lett a tanács által felügyelt megyei művelődési bizottságnak. 1957 tavaszán elbocsátották állásából, 1957. július 16-tól 1958. április 1-jéig előzetes letartóztatásban volt. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. április 1-jén 8 hónap börtönre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1958. szeptember 8-án 8 hónap felfüggesztett börtönre változtatta a büntetését.

Pataki Ede: 1909-ben született Baján. Anyja neve: Topál Mária. Iskolai végzettsége: 5 gimnázium. Foglalkozása: kereskedő. 1956. október 26-án Baján tagja lett a gazdasági bizottságnak, majd a nemzeti bizottságnak is. A megtorlás során preventív őrizetbe vették.

Pölöskei Győző: 1931-ben született Vitnyéden. Anyja neve: Szabó Mária. A Szovjetunióban végzett egyetemet, foglalkozása: mérnök. A kiskunfélegyházi Bányászati Berendezések Gyárában dolgozott. Részt vett a tüntetéseken, tagja lett vállalata munkástanácsának, és a végleges forradalmi bizottságnak. November 4-e után disszidált.

Puchardt Győző: 1906. február 5-én született Nagybörzsönyben. Anyja neve: Reismayer Klára. Tanítóképzőt végzett. 1945–1948 között a FKgP tagja volt. 1948-ban az iskolák államosítása idején izgatás miatt eljárást indítottak ellene, de felmentették. Ugyanekkor egy fegyelmi eljárás következtében eltávolították általános iskolai igazgatói állásából. 1956. október 3-án Kerekgyházán részt vett és felszólalt az értelmiségi ankéton. Október 28-án a nemzeti bizottság tagja lett. Október 31-én jelen volt a község kultúrházában tartott nagygyűlésen. Az 1957. július 29. és 1958. szeptember 12. közötti időszakot előzetes letartóztatásban töltötte. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. október 8-án 1 év 2 hónap börtönre, 1000 Ft vagyonekobzásra és 2 év jogvesztésre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1959. március 31-én felmentette.

Pullay Béla: 1919. december 18-án született Kecskeméten. Édesapja rendőr volt. Hat elemi végzettségű, három évig fodrász tanonc, majd segéd volt. 1940 októberében vonult be, a Délvidéken katonáskodott, majd a szovjet frontra került, ahonnan 1944 karácsonyán ért haza. 1945 tavaszán jelentkezett a Nemzetőrségbe, először nemzetőr, majd rendőr lett, 1946-ban azonban leszerelt. Pártonkívüli és szakszervezeti tag volt. Villanyszerelőként dolgozott több kecskeméti üzemnél, 1955-től az Alföldi Kecskeméti Konzervgyárban. 1956. október 30-án a konzervgyár munkástanácsának elnöke lett, őt jelölték

küldöttnek a városi forradalmi bizottsághoz. November 19-én a végleges munkástanács elnökének választották. November 23-án néma tüntetést szervezett, melyen a résztvevők a szabadságért elesettek emléke előtt tisztelegtek. November 26-án részt vett a pedagógus-nagygyűlésen, a munkástanácsok nevében szorgalmazta az értelmiség és a munkások összefogását. Fontos szerepet játszott a kecskeméti munkástanácsok szervezésében, a területi munkástanács létrehozásában és a KMT-vel való együttműködésben, a decemberi sztrájkok szervezésében. A december 1-jén megalakult kecskeméti területi munkástanács elnöke volt, a kecskeméti munkásság egyik legbefolyásosabb vezetője. 1957. április 2-án letartóztatták, június 17-ig közbiztonsági őrizetben tartották. A verések hatására tokszalag-szakadást és porcleválást szenvedett, műtétet kellett rajta végrehajtani. 1958. november 28-án 7 év, másodfokon pedig 5 év börtönbüntetést kapott. 1960. április 1-jén szabadult amnesztiával. Rendőri felügyelet alá helyezték, úgynevezett irányított munkahelyre került egy kecskeméti téveszhez. 1961 májusában rehabilitálták.

Rabata József: 1917. augusztus 22-én született Dályán (Horvátország). Anyja neve: Szőlősi Mária. 6 elemi iskolát végzett, művezető beosztásban dolgozott a Bajai Posztógyárban. A Posztógyár október 26-án megalakult ideiglenes munkástanácsának elnökévé választották. Október 27-én mondott beszédében a munka folytatása mellett foglalt állást. Tagja volt a Posztógyárban november 7-én alakult végleges munkástanácsnak is. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. március 14-én felmentette.

Rákossy Árpád, dr.: 1902. február 10-én született Felsőcsernátonon (Románia), egy sokgyermekes székely parasztcsaládban. Anyja neve: Mátis Amália. A gimnáziumot Kézdivásárhelyen végezte el, majd 1919-ben Magyarországra jött, s itt járta ki a jogi egyetemet. 1930–1937 között az FKGP tagja volt. A revízió után Kézdivásárhelyen járásbíróként tevékenykedett. A háború végén szovjet fogságba esett. 1948-ban ismét áttelepült Magyarországra, Kecskeméten lett bíró. Ekkor rövid ideig tagja volt az SZDP-nek, de 1948 áprilisában kizárták. 1950-ben felmentette jogos önvédelem indokával id. Kovács Balázst (aki 1944-ben megölt egy erőszakoskodó szovjet katonát), ezért letartóztatták és elítélték. 1956. február 20-án szabadult, és az Alföldi Kecskeméti Konzervgyárban helyezkedett el mint szénraktárvezető. A forradalom kitörésekor Budapestre akart utazni, hogy rehabilitálását kérje, de csak Soroksárig jutott el. A kecskeméti konzervgyárban a munkástanács fegyelmi bizottságának vezetője, majd vállalati jogász lett. November 2-án felhívást adott közre a helyi lapokban a Politikai Foglyok Szövetségének megalakítása érdekében. November végén aláírásokat gyűjtött a letartóztatott B. Hajagos Károly szabadon bocsátása érdekében. 1958. október 12-én letartóztatták. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1959. február 27-én 4 év börtönre, 1000 Ft vagyonekobzásra és 5 év jogvesztésre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1959. szeptember 7-én 2 év 2 hónap börtönre, 500 Ft vagyonekobzásra és 3 év jogvesztésre enyhítette a büntetését.

Rakó István, dr.: 1911. augusztus 13-án született Dorogon. Anyja neve: Juhász Mária. Az elemi iskolát és a gimnáziumot Rákospalotán végezte, majd református teológiát, utána a bölcsészkaron a magyar-történelem-földrajz szakot tanult, végül a Kecskeméti Jogászakadémiát végezte el. A pécsi egyetem jogi karán doktorált 1941-ben. Szolnokon és Makón mint tanfelügyelői fogalmazó dolgozott, majd rendőr századosnak állt, a makói rendőrség bünyügyi osztályát vezette egy évig. 1947-től a Kecskeméti Tanfelügyelőség tanügyi titkáráként működött, majd tanfelügyelő lett. 1951-től a Jókai Mór Általános Iskolában tanított. 1947–1951 között párttag volt. A forradalom alatt Kecskeméten tagja lett a Pedagógus Forradalmi Tanácsnak. November 4-e után részt vett a Kocher László elleni petíció megírásában, dr. Buzás Jánossal együtt. (Kocher László, a megyei tanács vb egyik elnökhelyettese, november 6-án a pedagógusokat tette felelőssé a forradalom kiobbantásáért, és minősíthetetlen hangon támadta a tanárokat. A pedagógus szakszervezet követelte Kocher eltávolítását a tanács vezetőségéből.) 1956. november 26-án a pedagógus-nagygyűlésen a pedagógus szakszervezet városi elnökének választották, ezt azonban nem fogadta el. December 1-jén a Cifrapalotában, a területi munkástanács alakuló gyűlésén felszólalt, hangoztatta, hogy a tanárok büszkék az ifjúságra, hisz ők nevelték beléjük a hazaszeretetet. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. december 6-án 6 hónap felfüggesztett börtönre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1959. november 24-én megszüntette ellene az eljárást.

Révész László, dr.: 1898-ban született Kecskeméten. Anyja neve: Muraközi Judit. Jogi egyetemet végzett, ügyvédként dolgozott. A FKgP országgyűlési képviselője volt. A forradalom kitörése után Kecskeméten a kisgazdapárt újjászervezését irányította. Őrizetbe vették, de büntetőeljárás nem indult ellen.

Révész Sándor: 1925. január 12-én született Kecskeméten. Anyja neve: Muraközy Erzsébet, édesapja az FKgP országgyűlési képviselője volt. Iskolai végzettsége: jogakadémia. Önálló földművesként dolgozott. 1945–1947 között a FKgP tagja volt. Részt vett Lakiteleken az október 30-i gyűlésen, amelyen megválasztották a község nemzeti bizottságát. A nemzeti bizottságnak Révész Sándor is tagja lett, illetve szervezte az FKgP-t. December 22-én beválasztották a községi tanács vb-be. 1957. július 16-tól 1958. április 21-ig közbiztonsági őrizetben volt. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. július 21-én 10 hónap börtönre és 1 év jogvesztéssel sújtotta. A Legfelsőbb Bíróság 1959. február 24-én 6 hónap börtönre és 1 év jogvesztésre enyhítette büntetését.

Scherter Béla: 1909. május 12-én született Veresecen (Jugoszlávia). Anyja neve: Pribiszlavszki Emma. Iskolai végzettsége: egyetem. Foglalkozása: gyógyszerész. A Bács-Kiskun Megyei Gyógyszertári Vállalatnál dolgozott, a községi gyógyszertár vezetője volt. 1945-ben a Budapesti Népbíróság előtt háborús bűncselekmény (részt vett egy gyógyszerraktár Nyugatra szállításában) vádjával büntetőeljárást indítottak ellene, ami felmentéssel végződött. 1956. október 26-án Lakiteleken tagja lett a faluőrségnek. Részt vett a nem-

zeti bizottság és a nemzetőrség szervezésében. 1957. július 16. és 1958. április 17. között közbiztonsági őrizetben volt, utána 1958. május 29-ig előzetes letartóztatásban. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. július 21-én felmentette.

Siska János: 1921. szeptember 18-án született Budapesten. Anyja neve: Roszsiár Irén. Gépkocsivezetőként dolgozott a Bajai Állami Gazdaságban. 1956. október 27-én részt vett a Bajáról Csávolyra kiutazott felkelők visszaszállításában. Társaival felkeresték Zsoldos Lászlót, az állami gazdaság igazgatóját és közölték vele, hogy leváltották posztjáról. Siska Jánost az állami gazdaság központjában alakult ideiglenes munkástanács tagjává választották. 1957. június 27-től előzetes letartóztatásban volt. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1957. október 24-én 3 év 4 hónap börtönbüntetésre, 5 év jogvesztésre és 1000 Ft vagyyonelkobzásra ítélte.

Somodi László: 1921. október 15-én született Ókékcskén. Anyja neve: Karsai Lídia. Iskolai végzettsége: mezőgazdasági szakiskola. Agronómus volt a Tiszakécskei Gépállomásnál. A forradalom alatt tagja lett a nemzeti bizottságnak. 1956. november 7-től leltározta a Petőfi Tsz vagyónát. 1957. július 9-én letartóztatták. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. július 3-án felmentette.

Söröli István: 1917-ben született Kecskeméten. Anyja neve: Kovács Erzsébet. A Kecskeméti Gépgyár munkástanácsában meghatározó szerepet töltött be. A forradalom után elbocsátották.

Szijaártó János: 1907. augusztus 23-án született Izsákon. Anyja neve: Varga Terézia. Iskolai végzettsége: 6 elemi. Önálló földművesként dolgozott. 1956. október 26-án részt vett az izsáki tüntetéseken és megmozdulásokon. Éjszaka a katonák többedmagával letartóztatták, pár nap múlva azonban elengedték. 1957. június 27-én előzetes letartóztatásba helyezték. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1957. december 5-én 6 hónap börtönre, 1600 Ft vagyyonelkobzásra és 2 év jogvesztésre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1958. április 29-én helybenhagyta az ítéletet.

Szvétek Sándor: 1934-ben született Kalocsán. Anyja neve: Hegedűs Mária. Iskolai végzettsége: egyetem. Foglalkozása: kollégiumi igazgató. 1956-ban járási szakszervezeti vezető volt. A forradalom alatt a Kalocsai Járási Nemzeti Bizottság elnöki tisztét töltötte be. Részt vett az SZDP újjászervezésében. A megtorlás során, 1957 májusában internálták.

Tarjányi Ágoston: 1924. április 9-én született Kiskunfélegyházán. Anyja neve: Eszik Anna. Főiskolát végzett, énektanárként működött a Szabadság téri Általános Iskolában Kiskunfélegyházán. 1945–1946-ban tagja volt az FKGP-nek. 1956. október 27-én részt vett Kiskunfélegyházán a diákok tüntetésén. A Petőfi-szobornál beszédet mondott. Tagja volt a Bakonyi Sándor

alezredessel, a kiskunfélegyházi hadosztály parancsnokával, tárgyaló pedagógus-küldöttségnek. Ugyanezen a napon Szabadság téri iskola küldötteként dr. Mezősi Károllyal együtt részt vett a tanácsoló kistermében tartott tömeggyűlésen, amely során a tanácselnök lemondott. Forradalmi bizottságot (ideiglenes munkás–paraszt–értelmiségi és katona tanácsot) választottak, elnöke Tarjányi Ágoston lett. Levezette az október 30-i, a végleges forradalmi bizottság megválasztását célzó gyűlést, ennek elnökévé azonban nem őt, hanem Czákó Józsefet választották. Tarjányi ekkor lemondott. Ezután a József Attila Általános Iskola igazgatója lett, de a tantestület inkább a régi igazgató mellett döntött, így visszaadta a megbízatását. 1957. augusztus 9. és 1958. május 20. között előzetes letartóztatásban volt. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. október 6-án 2 év börtönre, 2000 Ft vagyonekhozásra és 3 év jogvesztésre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1959. szeptember 30-án a vagyonekhozást 500 Ft-ra mérsékelte, a többi büntetését változatlanul hagyta.

Tóth László: 1895. május 17-én született Kecskeméten. Anyja neve: Csonka Viktória. A budapesti egyetemen magyar–német szakon, majd a Kecskeméti Jogakadémián tanult, de tanulmányait nem fejezte be. Az őszirózsás forradalom után a Nemzeti Tanács titkára, majd a Tanácsköztársaság idején a Direktórium tagja volt. A Tanácsköztársaság bukása után bebörtönözték. 1935-től az Első Kecskeméti Hírlapkiadó és Nyomda Rt. tisztviselője lett. Kiemelkedő irodalomtámogató munkát végzett. 1944 decemberétől 1948 májusáig Kecskemét polgármestereként tevékenykedett. A Szociáldemokrata Párt tagja volt. 1945 után több fontos társadalmi megbízatást töltött be. 1956 októberében a városi forradalmi bizottság elnökévé választották. Nem indult ellene eljárás.

Tóth Pál Zoltán: 1926. november 26-án született Uszódon. Anyja neve: Kassai Julianna. Iskolai végzettsége: egyetem. Baján tanított a III. Béla Gimnáziumban. 1956. október 31-én a város pedagógusainak nagygyűlésén az egyes tantestületek küldötteiből megválasztották a Pedagógus Forradalmi Tanácsot, hogy az a nemzeti bizottságban képviselje a pedagógusok érdekeit. Ezen a gyűlésen Tóth Pál Zoltán is felszólalt, egy új ifjúsági szervezet megalakítását szorgalmazva beszédében. A gyűlésen határoztak az iskolákban történő igazgatóválasztásokról is. Így került Tóth Pál Zoltán a bajai III. Béla Gimnázium élére. November 4-ét követően iskolája tanulóit megakadályozta abban, hogy az általuk szerzett harci eszközökkel felszerelve, a város felkelőihez csatlakozva, a Dunántúlra induljanak harcolni. 1957. július 17-től előzetes letartóztatásban volt. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. május 8-án felmentette.

Ury László: 1920. január 29-én született Nagykanizsán, értelmiségi családban. Anyja neve: Kovács Klára. 1945-ben végbizonyítványt szerzett a Kecskeméti Jogakadémián. 1945–1949 között újságíró volt a kisgazda Kecskeméti Lapoknál, egészen a lap megszüntetéséig. Tagja volt az FKGP-nek. A későbbiekben a Bács-Kiskun Megyei Építőipari Vállalatnál bérelszámolóként dol-

gozott. A forradalom alatt Homoki Józseffel közösen újraindították a Kecskeméti Lapokat, amelynek két száma jelent meg. 1956. október 31-én részt vett a városi forradalmi bizottság alakuló ülésén, javaslatára 48 tagból álló testületet választottak. Bekerült a forradalmi bizottság intézőbizottságába. Részt vett a megyei forradalmi bizottság ülésein, azokról tudósított. Híreket, információkat szerzett különböző rádiókból, ezeket a lapban leközölték. „Tíz perc a pokolban” címmel cikket írt az ÁVH épületében tett látogatásáról. Szerepet vállalt a kisgazdapárt szervezésében. 1957. február 12. és 1957. június 28. között közbiztonsági őrizetben volt. 1957. június 28-tól 1958. március 5-ig előzetes letartóztatásban tartották. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1957. november 9-én 6 év börtönre, 1000 Ft vagyonekobzásra és 4 év jogvesztésre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1958. március 5-én 3 év börtönre 1000 Ft vagyonekobzásra és 4 év jogvesztésre változtatta az ítéletét. 1959. április 11-én szabadult a börtönből.

Vágvölgyi Ferenc, dr.: 1917. április 14-én született Bátaszéken. Anyja neve: Wahl Mária. Baján érettségizett, majd Pécssett labdarúgóként, később Csátalján jegyzőgyakornokként dolgozott. 1944-ben orvosi diplomát szerzett. Az 1950-es években Baján járási tisztiorvosként, majd a Városi Tanács VB Egészségügyi Osztályának vezetőjeként működött. 1956. október 26-án a vb-elnöki tiszteből leváltott Osztermann Béla helyére polgármesternek választották meg az üzemek, vállalatok, hivatalok küldöttei. Ekkor megtartott beszédében szabadságot és demokráciát követelt, a kormány által meghirdetett statárium érvényességét nem fogadta el. Az október 28-i katonai hatalomátvételkor tiltakozott a katonaság eljárása ellen. Részt vett a nemzeti bizottság megalakításának előkészítésében, Antóny Jánost felkérte, hogy vállalja el az elnöki teendőket. November 3-án aláírta a Bajai Városi Tanács személyi ügyeiről szóló határozatot, amely döntött egyes dolgozók elbocsátásáról. Ezek többsége MDP-tag vagy az ÁVH-nál dolgozók hozzátartozója volt. Működése alatt mindvégig a rend és a törvényesség megőrzésére törekedett. November 7-én lemondott a polgármesteri tisztségről. 1957. június 5-én letartóztatták. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1957. november 22-én 1 év börtönbüntetésre és 600 Ft vagyonekobzásra ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1958. augusztus 23-án a büntetés végrehajtását 3 évre felfüggesztette.

Vidéki Mihály, dr.: 1903-ban született Kiskunfélegyházán. Anyja neve: Dinnyés Etelka. Iskolai végzettsége: jogi egyetem. 1945 előtt főjegyző volt, a forradalom alatt a városi tanácsnál dolgozott. A forradalmi bizottság titkáráként tevékenykedett, részt vett az FKgP megalakításában, annak vezetőségi tagja lett. A megtorlás során fegyelmi úton elbocsátották a tanácstól.

Vlacsil Tibor: 1932. július 24-én született Aradon. Anyja neve: Papp Ilona. Iskolai végzettsége: 4 középiskola és kétéves öntőipari szakiskola. Családjával 1940-ben települtek át Magyarországra. Katonai szolgálata után a Kecskeméti Gépgyárban dolgozott vasöntőként, majd revizorként. 1956 októberéig párttag volt. 1956. október 27-én a Kecskeméti Gépgyár munkástanácsá-

nak elnöke lett. Október 29-én a gépgyárban összegyűlt munkástanács-vezetők sztrájkot hirdettek, illetve Vlacsil Tibor vezetésével memorandumot állítottak össze, amit eljuttattak a kormányhoz. November 4-e után Vlacsil Tibor megtiltotta, hogy a gépgyárban pártszervezet alakuljon. Tartotta a kapcsolatot a Központi Munkástanáccsal, részt vett a városi és a megyei munkástanács szervezésében, annak munkájában, valamint a decemberi sztrájkok szervezésében is. Decemberben a gyár végleges munkástanácsának elnökévé választották. 1957. március 19-én közbiztonsági őrizetbe került, 1957. június 29-től előzetes letartóztatásban volt. A Kecskeméti Megyei Bíróság 1958. november 29-én 5 év börtönbüntetésre, 1000 Ft vagyonekobzásra és 3 év jogvesztésre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság 1959. szeptember 7-én 3 év börtönre csökkentette a büntetést, a mellékbüntetések érintetlenül hagyásával.

Zalavári József: 1920. október 13-án született Szegeden. Anyja neve: Farkas Mária. Iskolai végzettsége: tanítóképző. 1941-ben tényleges katonai szolgálatra hívták be. 1944 júliusában szovjet fogságba került, ahol antifasiszta iskolát végzett. 1944 őszén partizánként bevetették. 1945-ben jelentkezett a néphadseregbe, 1949-ig őralakulatoknál és határvadászként szolgált. 1953-ban került Kecskemétre a 3. hadtesthez, hadművelleti osztályvezetőként működött, ezredesi rangban. Október 27-én ő irányította Kecskeméten a felkelők elleni katonai fellépést. Október 30-án Gyurkó Lajos megbízásából a forradalmi katonai tanács alakuló ülésén levezető elnökként szerepelt. A katonai tanács a hadtest törzsfőnökévé nevezte ki. Zalavári javasolta, hogy a megszökött Gyurkó Lajos helyett Gyulai Mihály legyen a hadtestparancsnok. A szovjetek elleni harcot összegeyztethetőnek tartotta a párttagsággal. Részt vett a szovjetekkel való tárgyaláson, ahol keményen védte a magyar küldöttség álláspontját. Tagja volt a városi forradalmi bizottság elnökségének. November 1-jén felsőbb parancsra utasítást adott az ávósok letartóztatására, és fegyvert adott ki az Újpesti Nemzeti Bizottság küldötteinek. Megerősítette a hadtest alakulatainak fegyelmét, utasítást adott a szovjetek elleni felderítésre. 1957 februárjában szerelték le. Ezután tanítóként működött Kiskundorozsmán. 1958. augusztus 5-től november 27-ig, majd 1959. január 22-től előzetes letartóztatásban volt. A Szegedi Katonai Bíróság 1959. március 6-án 2 év börtönre, lefokozásra, vagyona negyedrésszének elkobzására és 2 év jogvesztésre ítélte. A Legfelsőbb Bíróság Katonai Kollégiuma 1959. június 1-jén 2 év börtönre, lefokozásra, 1000 Ft vagyonekobzásra és 2 év jogvesztésre változtatta az ítéletét.

Zsubori István: 1911. augusztus 21-én született Kalocsán. Anyja neve: Kiss Borbála. Iskolai végzettsége: főiskola. Foglalkozása: iskolaigazgató. Október 31-én tagja lett a járási tanács munkástanácsának, és a járási nemzeti bizottság intézőbizottságának. Követelte az Egyházügyi Hivatal képviselőjének letartóztatását. Később a járási tanács elnökévé nevezték ki. 1957 márciusában közbiztonsági őrizetbe került.

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

ÁBTL	Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára
ÁMG	Állami Mezőgazdasági Gépállomás
AKK	Alföldi Kecskeméti Konzervgyár
al.	alkotók
alhdgy.	alhadnagy
áll.	állami
Áll. Gazd.	Állami Gazdaság
ált.	általános
ÁVH	Államvédelmi Hatóság
ÁVO	Államvédelmi Osztály
BARNEVAL	Baromfiipari Országos Vállalat Kecskeméti Gyára
BELSPED	Belföldi Szállítmányozási és Fuvarozó Vállalat
biz.	bizottság
BKMB	Bács-Kiskun Megyei Bíróság irattára
BKMÓL	Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára
BKMT	Bács-Kiskun Megyei Tanács
BM	Belügyminisztérium
BME	Budapesti Műszaki Egyetem
c.	című
cca.	circa (lat.) = körülbelül
cs., csop.	csoport
d.	doboz
D	dinár
DÁV	Dél-Magyarországi Áramszolgáltató Vállalat
DÉFOSZ	Dolgozó Parasztok és Földmunkások Országos Szövetsége
DISZ	Demokratikus Ifjúsági Szövetség
dolg.	dolgozó
ea.	előadó
eln.	elnöki, elnöke
É. M.	Építésügyi Minisztérium
ENSZ	Egyesült Nemzetek Szervezete
EPOSZ	Egységes Paraszti Ifjúság Országos Szövetsége
eü.	egészségügyi
évf.	évfolyam
f.	folyó (mn. igenév)
FB	Fővárosi Bíróság irattára
fhdgy.	főhadnagy
FISZ	Forradalmi Ifjúság Szövetség
FKgP	Független Kisgazdapárt
Fm.	földműves
Fmsz, fm. szöv.	Földműves Szövetkezet
forr.	forradalmi
gazd.	gazdaság
h.	helyettes
hat.	határozat
hdgy.	hadnagy
hegs.	helyőrség
hiv.	hivatal
HL	Hadtörténelmi Levéltár
hl	hektoliter
HM	Honvédelmi Minisztérium
honv.	honvéd
HNF	Hazafias Népfront

htb.	háztartásbeli
hsz.	hátszám
IB	Intéző Bizottság
ig.	igazgató
ill.	illetve
isk.	iskola
jkv.	jegyzőkönyv
KB	Központi Bizottság
kh	katasztrális hold
KIOSZ	Kisiparosok Országos Szervezete
KISZ	Kommunista Ifjúsági Szövetség
K. m. f.	Kelt, mint fent.
KMT	Központi Munkástanács
KÖZÉRT	Községi Élelmiszerkereskedelmi Rt.
kp.	karhatalmi parancsnok
KSZKBI	Kisipari Szövetkezetek Kölcsonös Biztosító Intézete
KTSZ	Kisipari Termelőszövetkezet
KV	Központi Vezetőség
MÁV	Magyar Államvasutak
mb.	megbízott
MDP	Magyar Dolgozók Pártja
MEFESZ	Magyar Egyetemisták és Főiskolások Egységes Szervezete
MÉK	Magyar Építéskamara
MEO	Minőség Ellenőrzési Osztály
Mg.	mezőgazdasági
MHSZ	Magyar Honvédelmi Szövetség
MKP	Magyar Kommunista Párt
MNDSZ	Magyar Nők Demokratikus Szövetsége
MOL	Magyar Országos Levéltár
MSZMP	Magyar Szocialista Munkáspárt
MT	Minisztertanács
MTI	Magyar Távirati Iroda
NB, nb, nemz. biz.	nemzeti bizottság
NPP	Nemzeti Parasztpárt
o., oszt.	osztály
okt.	oktatási
OLLEP	Országos Légierő és Légvédelmi Parancsnokság
O. T.	Országos Tervhivatal
OTP	Országos Takarékpénztár
ő. e.	őrzési egység
őrm.	őrmester
örgy.	őrmagy
összeáll.	összeállította
p.	pagina (page)
Pf.	Katonai alakulatok neve/száma előtt valószínűleg: főparancsnokság
PH	pecsét helye
PIL	Politikatörténeti Intézet Levéltára
pk.	parancsnok
pol.	politikai
pság.	parancsnokság
pü.	pénzügyi
q	mázsa
r.	rendőr
s. k.	saját kezével
sz.	szám
SZB	Szakszervezeti Bizottság
SZDP	Szociáldemokrata Párt
szds.	százados

szerk.	szerkesztette
szkv.	szakaszvezető
SZOT	Szakszervezetek Országos Tanácsa
szöv.	szövetkezet
SZTK	Szakszervezeti Társadalombiztosítási Központ
tan.	tanács
TEFU	Teherfuvarozó Vállalat
ter.	területi
tíz.	tizedes
törm.	törzsőrmester
tsz	termelőszövetkezet
TTIT	Társadalmi és Természettudományi Ismeretterjesztő Társaság
TÜK	Titkos ügykezelés
TV	Termékértékesítő Vállalat
uo.	ugyanott
Ü. B.	Ügyrendi Bizottság
váll.	vállalat
VB, vb	Végrehajtó Bizottság
vez.	vezető
VKG	Város- és Községgazdálkodási Vállalat

SZEMÉLYNÉVMUTATÓ

A, Á

Abóczki Béla 211
Abonyi Márta 109, 110
Ács István 110
Ács Lajos, ifj. 157, 232
Ács Vilmos 33
Ádám Eta 94, 140, 243
Ádám Sándor 360
Agatity József 61, 360, 437
Agitity József 187, 357
Aladics Mátyás 350
Aladics Mihályné 401
Albert József 270
Alföldi József 407
Almási Ferencné 237
Alpári Károly 19
Ambrus László 39, 246
Ambruska István 404
Andocsi István 404
András Balázs, dr. 191
Andrékovics László 320
Andriska Géza 294
Angyal István 33
Angyal Károly 29, 39
Anka István 339
Antal Mihály 210
Antalfalvi János 348
Antoni József 379
Antóny János, dr. 32, 34, 35, 57, 59, 60, 61,
183, 185, 186, 187, 188, 226, 228, 230,
270, 300, 301, 303, 304, 307, 308, 357,
358, 359, 360, 365, 367, 437, 439, 467,
487
Apró Antal 52, 207, 390
Aradi József 297
Arany László 32, 67, 251, 476
Aranyi Géza 141
Aranyosi Lajos 297
Arató Béla 25
Arnold [?] 425
Árvai István 212

B

Babar János 191
Babay István 56
Babics Antal 297
Babics László 297
Babindali Katalin 471
Babos Vincéné 89
Babusa József 132, 275
Bacsik Mihály 370, 371, 444, 448

Bácskai Kornél 61, 186, 187, 301, 306, 357,
360, 365, 437, 439, 467
Bacsó Jenő 110
Badak Gyuláné 156
Baghy László 191
Bagi Demeter 65
Bagi Ferenc 293
Bagi Lászlóné, dr. 386
Bajai István 105
Bajor Géza 364
Bajor Mátyás 407
Bajusz Pál, dr. 331
Baka Jenő 297, 298
Baka Márton 297, 298
Bakanek Jánosné 110
Bakanek Lajos 109, 110
Bakó Antal 374, 375, 422, 423, 451
Bakonyi Péter, dr. 106, 186, 187, 226, 467
Bakonyi Sándor 19, 24, 39, 252, 485
Bakos Béla 174
Bakos István 63, 65, 105, 228
Bakos Jánosné 270
Bakos Mihály, S. 104, 180
Bakos Péterné 90
Balanyi Béla 453, 454
Balaton Dezső 294
Balaton József 294
Balázs Alajos 284, 286, 287, 289, 290
Balázs János 149
Balázs Lajos 109, 110
Balázs László 210, 211
Bálint András 256
Bálint Sándor 236, 237
Balla Alajos 336, 337, 338, 394
Balla Döme 161
Balla Dömötör 215, 222
Balla Sándor 287
Balog László 279
Balogh Ferenc 104, 431
Balogh Gyula 237, 238
Balogh Gyuláné 237
Balogh István 225, 401, 402, 406
Balogh Istvánné 217, 249, 260
Balogh János 141, 180
Balogh József 407, 408
Balogh Károly 51
Balogh Lajos 113, 308, 332
Balogh László 276
Bán Ferenc 133, 271, 272, 273, 275, 468
Bánföldi István 133, 274
Bánhidy Zoltán, dr. 294
Bán Kálmán 191
Bánki Lajos 32, 188, 228
Bán Sándor 132

Banó Benedekné 354
 Bányai Endre 39, 246
 Bányai Ferenc 151, 152
 Baradlay Sándor 293, 294, 467
 Barakovics Hermina 467
 Baranyai Mihály 149, 151, 308
 Baranyi [?] *fegyverzeti főnök* 41
 Baranyi József 48
 Baranyi Péter 332
 Baráth István 113, 157, 159, 232
 Baráth János 393, 424
 Bári István 149, 151
 Bárkányi Illés, ifj. 284
 Barna Ferencné 379
 Barna István 401
 Barra István 256
 Bársony István 284
 Bársony József 133, 276
 Barta Csaba 160
 Bartha Kálmán 64
 Bartha Sándorné 191
 Bartók József 141
 Bartos András 31, 35, 37, 39, 41
 Bartus Géza 104, 180
 Bartus János 297
 Basa Gizella 210
 Bata István 17, 23
 Batka Gyula 336, 337, 338, 341, 344, 394, 399, 468
 Bátki Ferenc 24
 Bátorczki Lászlóné 191
 Batus János 297
 Becsei Tivadar 379
 Bedő Tibor 279
 Beke Gábor 180, 210
 Beke József 282
 Belényesi Mihály 24, 25, 457, 461
 Beliczai János, ifj. 133, 275
 Bencze Lajos 269
 Bencze Péter 425
 Bencsik Béla 224
 Bencsik Kálmán 137
 Bende Erzsébet 472
 Bende Károly 282
 Bende Mihály 104, 180
 Bende Péterné 50, 178, 317, 318, 348, 357
 Bendek István, ifj. 132
 Bene Antal 51
 Bene Árpád 104, 180, 414
 Bene Béla 191
 Bene György 191
 Bene Károly 104, 180
 Benedek István 332
 Benke Ferenc 174
 Benke János 431
 Benko Ferenc 224
 Benkó József 276
 Benkovics Károly, id. 332
 Benkő Gergely 224
 Benkő Károly 132, 274
 Benkő Pál 24, 280
 Benkő Sándor 132, 275
 Benkő Zoltán 132, 274
 Bényi Imre 113, 157, 232, 233
 Bényi József 314, 315
 Berbanecz Mihály 298
 Bérczes Istvánné 89
 Beregi János 297
 Berente György 180
 Berente Imre 104, 180
 Berente Pál 132, 274, 327
 Berente Ráfael, ifj. 276
 Berényi György 224
 Berényi János 180
 Berényi Lajos 162, 168, 243, 280
 Béres Béla 191
 Béres József 293, 294
 Béres László 292
 Beretvás Dezső 431
 Beretvás József 132, 274
 Berger Istvánné 380
 Berta Károly 191
 Bertics József 350
 Bertók Zsigmond 65
 Beslity Ferencné 350
 Besztercei Gyula 276
 Béza László, dr. 294, 468
 Bibó István 14, 482
 Bibok Sándor 197
 Biczók Sándor 106, 362
 Bihari Erzsébet 475
 Bikádi Gábor 180
 Billédi Ferenc 297
 Billus Ferenc 336, 337, 338, 339, 340, 341, 394, 395, 396
 Birkás [?] 101
 Bíró Albert 284
 Bíró Géza 331
 Bíró István 156
 Bíró Lajos 131, 273
 Bíró László 131, 136, 145, 253
 Bíró Mihály 141, 174
 Bíró Sándor 26, 40, 47, 50, 51, 53, 54, 468
 Bíros Sándor 431
 Blahovits István 379
 Blokk Sándor 191
 Bobák Imre 378
 Bobek Károly 64, 72
 Bobis János 224
 Boda Mihály 133, 275
 Boda Pál 133, 276
 Bódis Imre 132, 274
 Bodó László 294
 Bodor Dezső 284, 288, 289
 Bodor József 180
 Bodor László 276

Bodri Gábor 178
Bodrogi Ferenc 453, 454
Bódvai Sándorné 89
Bódy Tibor 269, 360
Bogács Géza 62, 106, 228, 300, 468
Bogdán Károly, dr. 208
Bogdán Mária 159
Bogdán Miklós, dr. 135, 136, 145, 146, 208,
209, 253, 254, 255, 256, 271, 272, 273,
277, 328, 469
Bogdány Károly 63, 224
Bognár Emilné 38
Bognár Ferenc 26, 36, 38, 47, 50, 52, 53, 54,
55, 56, 59, 72, 280, 469, 481
Bognár Jolán 237
Bognár József 18, 458, 463
Bognár Károly, dr. 30, 161, 165, 168, 171,
243
Bognár Pál 211
Bognár Sándor 224
Bokrovits Béla 110
Bolvári János 332
Bonár Mária 158
Bonzos Etelka 470
Bonzos Miklós 15, 84, 187, 470
Bondor Gyula 196, 198
Bontovics Nándor 276
Borbás Gusztáv 191
Borbás Tivadar 106
Borbély Ferenc 385, 387
Borbély József 256
Borbély Mihály 320, 325
Borka Imréné 158
Borkity Péter 314, 315
Boromissza Jánosné 155
Boronkay Zita 236, 237
Boros István 180
Boros Sándor 149
Borsodi György 45
Borsos Arnold 332, 333, 335
Borsos Sándor 210
Borszéki Lajos 30, 161, 166, 168, 171, 243
Bortheizer Jakabné 379
Borzai Tibor 284
Both Jenőné 156
Botka Ferenc 191
Botos Benedek, ifj. 133, 276
Bottlik Mihály 191
Bozó Ambrus 237
Bozó Ferenc 431, 432, 433, 435
Bozsics László 211, 212, 213, 235
Bózsik Béla 104, 180
Bozsik István 174
Böndör József 131, 136, 145, 208, 253, 254,
271, 322, 324
Böröcz Jenő 61, 228, 357, 360
Böröcz Mihály 407
Bránya József 210

Bucker Ádám 297
Buda Gábor 16, 120, 164
Budai Ferenc 104, 180
Budai Mária 336
Budavári Antal 219, 242
Burány Imre 332
Búza Dezső 320, 327
Buzás János, dr. 382, 383, 384, 385, 386,
387, 470, 484
Buzsik Gyula 282
Bükki Józsefné 360

C

Cikk Ferenc 437
Cirfuszné 379
Curnics József 25
Czakó Ferencné 458
Czakó József 68, 191, 197, 198, 199, 200,
470, 486
Czégány Lajos, ifj. 132, 274
Czeglédi János 191
Czeisner Katalin 90
Czicelszki János 425
Cziczinger József 187
Czikk Ferenc 357, 360, 438
Czingel Ferenc 276
Czingel István 133, 276
Czirkos Mária 246
Czuri Andrásné 109, 110

Cs

Csaba János 132, 274
Csabányi István 237
Csábi Gábor 407
Csajányi György 37, 250
Csáki Teréz 224
Csákó Ferencné 463
Csáky Lajos 55
Csanda József 210
Csankó Anna 379
Csányi Ferencné 379
Csányi György 191
Csányi László 137
Csányi Pálné 110
Csapó József 401
Csatai Márton 146
Csatai Sándor 146
Csatár Sándor 345, 350
Csató Imre 210
Cseh András 137
Cseh István 104, 180
Cseh János 294
Cseh László 116, 122, 450, 451, 464
Cseh Zsigmond 256
Csehlov 312
Cselik Károly 146

Csendes Nándor 34
 Csengő J. 379
 Csepela Sándor 113, 157, 232
 Cséplő József 237
 Cser Lajos 104, 180
 Csere László 240, 242
 Cserházi Tibor 191
 Cserjési Ferenc 401
 Csertei János 332, 334, 335
 Csertő József 180
 Csicsmán István 250
 Csicsmán Júlia 37
 Csigi Noémi 39
 Csik Antal 64
 Csikesz Ferenc, dr. 39, 331, 470
 Csiki Vencelné 158, 159
 Csikós András 399
 Csikós János 370, 416, 418, 421, 444
 Csikós Tóth István 370, 371, 373, 444, 449, 450, 470
 Csilics Andrásné 380
 Csilics Antal 106
 Csillag Béni, ifj. 336
 Csingér Sándor 338
 Csitár János 463
 Csizmadia József 191
 Csomor György 308
 Csomor Kálmán 113, 157, 159, 232
 Csonka László 458, 463
 Csonka Viktória 486
 Csontos Antal 210
 Csontos Ferenc 146
 Csontos Gábor 338, 394
 Csontos Imre 284
 Csontos János 133, 211, 275
 Csonts Pál 224
 Csoóri Gáspár 84
 Csoóri Sándor 14
 Csorba István 280
 Csorba László 370, 416, 444
 Csordás Gyuláné 174
 Csov Mária 474
 Csovcics Mihály 149
 Csőke Antal 149, 150, 151
 Csőke Imre 397
 Csörgő István 132, 274
 Csörgő László, ifj. 132, 136, 145, 208, 253, 271, 274
 Csuhai Antalné 427, 428
 Csuka Zsigmond 240
 Csupor Rózsa 224
 Csuvár János 350, 351

D

Daczó József 15, 16, 18, 22, 24, 27, 30, 31, 32, 44, 45, 67, 75, 78, 92, 115, 116, 138, 139, 161, 166, 168

Dallos Ferenc 16, 17, 22, 24, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 37, 40, 45, 53, 54, 55, 56, 59, 67, 116, 120, 121, 123, 140, 161, 162, 163, 165, 167, 168, 171, 215, 246, 259, 316, 319
 Danics Imre, ifj. 132, 275
 Dara János 401
 Dárdai Vilmos 62
 Daroczi Lajos 297
 Dávid Gyula 180
 Deák István 13, 393, 423, 424, 426, 427
 Deák János 314, 363
 Deák József 132, 276
 Dékány Dénes 224
 Dékány István 370, 373, 374, 416, 417, 419, 422, 444, 445, 446, 447, 449, 451
 Deli József 133, 274
 Dencz II. József 191
 Dénes [?] *rendőrhadnagy* 39
 Deutsch Ilona 473
 Dikán József 187
 Dinka Zoltán 317, 318, 352, 390, 391, 392
 Ditrich Ilona 467
 Dobák László 191
 Dobcsányi Péter 431
 Dobó György 25
 Dobó Tamás 237, 238
 Dobos György 191
 Dobrai György 237
 Dobróczki Antal 131, 136, 145, 208, 253, 254, 271, 471
 Dóka László 284, 286, 287, 290
 Dombi István 24, 438
 Dombovári József 270
 Domján Imre 133, 275
 Domonkos András 346, 347
 Domonkos János 41, 175, 178, 318, 390, 391
 Donáth Ferenc 14, 87
 Dóra János 149
 Dorcsák István 133, 275
 Dorogi Károly 271
 Dorozsmai János 297
 Doszkoecs Józsefné 109, 110
 Doszpod Béla 212, 235
 Dózsa József 120, 121
 Dózsa Pál 181
 Dömötör László 210, 236
 Drobinoha János 153, 154
 Dubicz Sándor 459
 Dudás András 401, 402, 406
 Dudás József 293
 Dugár Sándor 280
 Dujmov Antal 345, 350
 Dull József, ifj. 132, 274
 Dunai Antal 326
 Dunai Antal, ifj. 276
 Dunai István 276

Dunai János 276
Durszt Ferenc 104
Dutkon István 224

E, É

Éber Sándor 22
Eckert Imre 315
Egervári János 34
Egyedi István 158
Egyedi Sándor 397
Eichardt Ottó 64
Eiler János 137
Elek Zoltán 332, 334
Elekes Anna 476
Elketz Balázs 22
Ember János 76
Endre István 317
Endrődi István 236, 237
Engi Ferenc 149
Erdei Ernő 133, 275
Erdei Ferenc 15, 34, 45, 77, 248
Erdélyi Károly 41, 178, 318, 348, 392, 431
Erdélyi Márton 211
Erdős Ferenc 427, 429
Erdős József 44, 65
Erényi Márton 160, 212, 213
Erényi Mártonné 212
Érsek Sándor 24
Ertli [?] százados 37
Eszik Ágoston 178, 318
Eszik Anna 485
Eszik József 113, 157, 232

F

Fábián Gergely 350
Fábián Zoltán 84
Fábik Jánosné 110
Fábri János 294
Faragó Etelka 457
Faragó Ferenc 178, 318
Faragó Imre 55, 104
Faragó János 256
Faragó János, ifj. 132, 274
Faragó László, ifj. 276
Faragó Péter 403
Faragó Sándor 276, 331
Farkas Andor 191, 199, 201, 471
Farkas Antal 199
Farkas Béla 284, 288
Farkas Ferenc 282
Farkas Ilona 471, 479
Farkas József 161, 425
Farkas László 161, 169, 314, 315, 471
Farkas Lászlóné 180
Farkas Mária 488
Farkas Mátvás 297

Farkas Mihály 72, 97
Farkas Sándor 407
Farkas Teréz 471
Fáskerti István 239
Fazekas Ferenc 89
Fazekas Imre 458, 463
Fazekas István 133, 275
Fazekas János 336, 338, 394, 395, 396
Fazekas Jánosné 180
Fazekas Károly 431
Fehér János 133, 275
Fehér László 133, 275
Fehér Sándor 36, 280
Fehérvári János 237
Fejős Jenő 174
Fekécs József 39
Fekete Gyula 211
Fekete István 210, 236, 324, 457, 461
Fekete János 191
Fekete József 191
Fekete Kálmán 113, 130, 154, 155, 156, 157, 160, 214, 232, 233, 234, 235, 236, 238, 239, 309, 471
Fekete Károlyné 191
Fekete László 113, 157, 232
Fekete Miklós 54, 65
Fekete Pál 191, 198, 200, 201, 202, 471, 472
Fekete Sándor 114
Fekete Sz. Lászlóné 224
Felső Illés 332, 333, 335
Felvidéki István 437
Ferencsi József 155, 156
Ferencz Béla 50, 63, 224, 472
Ferenczi Ferenc 24, 25, 29, 32, 39, 185, 226, 300, 437, 474
Ferenczi István 401
Ferenczy Géza 280
Ferkovics József 294
Fílus Pál 210
Finden László 275
Fodor István 113
Fodor József 141
Fodor Sándor 112, 130, 157, 232
Folcz Antal 269, 437
Font Sámuel 137
Forcek Ernő 284
Forgách Tivadarné 191
Forgo László 224
Fornai Sándor 280
Forrásnyik Istvánné 109, 110
Forstner János 279
Földes Lajos 345, 350
Földi József 240
Földvári Jánosné 141
Fölkl Rudolf 149, 151
Francia Kiss Károly 40
Francia Kiss Mihály 72
Frankó Pál 457, 461

Franyó János 39
Fricz József 132
Friss István 15, 76
Frittmann Ferenc 137
Frittmann József 137
Fuchs Alfonz 105, 180
Furdan János 254
Furdan László 133, 274
Furdan Pál 323, 325
Fuszko László 224
Futó [?] *százados* 163
Fülöp Julianna 476
Fürj Ferenc 132, 176
Fürj János 132, 274
Fürjes Ferenc 276
Füstös Béla 39
Füstös Imre 158

G

Gabnai Ernő 136, 271
Gabnai Ernő, ifj. 276
Gács Imre 131, 209, 253, 255, 273, 472
Gácsér István 149
Gajdócsi Mihály 332, 333
Gajdos István 290
Gál János 427, 429, 430
Gál Pál 204
Gál Sándor 191
Galamb István 16
Galamb Júlia 94
Galambos József 346, 347
Galba Árpád 104
Gallainé 379
Galló András 407
Galló Béla 105
Galló Júlia 212
Galló Lajos 191
Galló László 21, 237, 238, 457
Galló Pál 191
Gara Sándor, ifj. 39, 55, 242, 246, 431, 472
Garaczi László 382
Garas Kálmán 286, 288, 289
Garas Pál 284
Garas Tibor 49
Garzó István 133
Garzó József 256, 320, 322, 325
Garzó Józsefné 145, 320, 324
Garzó Sándor 180
Gáspár Imre 350
Gasparovics József 153, 154
Gáti Antal 32, 37, 38, 46, 219, 262, 478
Gáy József 113
Gazdag József 191
Gazsi Lajosné 158, 159
Gedei Árpád 29, 246
Gehér Józsefné 297, 298
Geiger József 149

Geiger Mária 475
Gelányi Ferenc 114
Gelba Árpád 180
Gellei Albert 106, 269, 437
Gellér Ferenc 113, 157, 232
Gengelczki László, ifj. 132, 275
Gengelczki Mihály 320, 323
Gera Sándor 294
Gergely [?] *alezredes* 39
Gergelyfi Sándorné 397
Germán József 315
Géro Sándor 112, 113, 130, 157, 160, 232, 233, 234, 235, 473
Gerő Ernő 108, 175, 176, 208, 243, 291, 302
Geröcs István 463
Geszterédi Istvánné 158, 159
Gilián Jánosné 299
Gilián Mihály 360
Giliczó Mihály 457, 461
Gimes Gábor 211, 213
Gitler Lajosné 178, 318
Glied Endréné 362
Glied Károly 25
Góbor Ferenc, ifj. 64, 72
Gócz János 294
Gocsál László 184
Gojtán István 350
Gombai István 431, 432, 433
Gombos Aladár 45, 54, 65
Gomulka, Władystaw 18
Gorjenác József 350
Gömöri Jenő, dr. 280
Görög István 191
Görög József 191
Görög Lajos 191
Gréczy Lajos 407
Greskovics Hajnalka 469
Grösz József 90, 99
Grulich Ernő 180
Guba Ernő 365
Gubacsi Julianna 468
Gubics János 149
Gudra Béla 284, 289
Gugán Józsefné 350
Gugán Márk 187, 357, 360
Gugolák József 407
Gulyás András 149, 191
Gulyás István 131
Gulyás József 273
Gulyás Mihály 449
Gulyás Péter 191
Gulyás Sándor 133, 275
Gunya Ferenc 407

Gy

Gyapjas Ferenc 458, 463
Gyarmati István 191

Gyarmati József 401
Gyarmati Pál 407, 408
Gyebnár János 113, 157, 232
Gyenes József, dr. 113, 157, 232
Gyenes Pál 149
Gyenes Tibor 156
Gyenis Péter 404
Gyocsi István 224
Gyovai Balázs 284, 289
Gyöngyösi Papp Ida 459
Györffy Ferenc 282
Györffy Jánosné 90, 382
Györgyfalvi György 39
Györi Erzsébet 155, 156
Györi Pál 41
Györkös Miklós 393, 426
Gyukity Boldizsár 114
Gyulai Mihály 24, 31, 35, 37, 38, 41, 280, 488
Gyulainé 379
Gyulavári József 61, 357, 360
Gyuris János 153
Gyuris Károlyné, dr. 191
Gyurkó Lajos 17, 18, 20, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 31, 35, 41, 67, 69, 70, 123, 215, 251, 477, 488
Gyurkovics Erzsébet 256

H

Haász Tamás 146
Hadházi Balázs 332, 333, 334, 335
Hajagos István 180
Hajagos János, ifj. 133, 275
Hajagos József 181
Hajagos Károly, B. 31, 50, 53, 54, 55, 56, 59, 178, 356, 390, 391, 392, 469, 473, 483
Hajas Nándor 191
Hajdú Béla 350
Hajdukovics Antal 114
Hajek László 271, 416, 418, 419, 421, 464
Hajma János 237, 238
Hajma Lajos 113, 157, 232
Hajma László 113, 156, 157, 159, 232, 473
Hajnal János 161, 162, 169, 243
Halanda István 32, 35, 37, 162
Halász János 297
Halász Sándor 113, 157, 232
Hallai Ferenc 132, 274
Halter György 393
Hamvas József 361
Hamvas József, dr. 269
Hanák Endre 32, 33, 34, 106, 187, 190, 473
Hanga Lajos 284, 285
Hangyási László 411, 417
Hantos Ferenc 190
Hantos Károly 58

Hanyect András 350
Harcos István 379
Háracsuk István 399
Harkai György 180
Hárs Emil, dr. 146
Hárs József 146
Hartman Lászlóné 318, 357
Hartyáni József, ifj. 178
Hartyányi József 318, 349
Harzó István 275
Hatvani István 191
Hatvani Mihály 191, 197, 202, 474
Hatvani Pál 90
Hauser László 105
Havas Rudolf 49
Háy Gyula 14
Hazafi József 191
Hazag László 132, 274
Házi Jenő 60
Házi Sándor 365
Hegedüs András 212, 213, 236
Hegedüs Balázs 224
Hegedüs Ernőné 89
Hegedüs Etelka 284, 288
Hegedüs Imre 399
Hegedüs József 401
Hegedüs Kálmán 246
Hegedüs Károly 39
Hegedüs László 237
Hegedüs Lászlóné 90
Hegedüs Magda 380
Hegedüs Mária 379
Hegedüs Mária 485
Hegedüs Menyhért 141
Hegedüs Mihály 191
Hegedüs Sándor 187, 227
Héjjas István 279
Héjjas Mihály 224
Héjjas Zoltán, dr. 191
Helyi József 270
Hendrei Rezső 37, 243, 244, 280
Herciková Gyözőné 458, 463
Herczeg József 284
Herédi Mária 480
Heródek János 68
Hetényi Miklós 20, 88
Hetyei József 429
Hideg Imre 284
Himer István 114
Hódy György 32, 34, 185, 186, 227, 307, 474
Hohn Jenő 24
Hóhner György 109
Hohner György 110
Holánki József 180
Holló László 211
Holló Szabó Imre 191, 196
Hollós Ervin 84

Hollósy János 191, 197, 199
 Hományi Sándor 109, 110
 Homoki Imre 70, 477
 Homoki József 36, 40, 49, 215, 221, 222,
 260, 261, 281, 474, 487
 Homoki László 31, 41, 177, 178, 318, 347,
 348, 349, 352, 356, 389, 390, 474
 Horák Endre 408, 409
 Horn Károly 417
 Hornyák György 297
 Hornyák János 113, 157, 232
 Hortobágyi Lászlóné 89
 Horváth Antal 406
 Horváth Antalné 224
 Horváth Béla 119, 149, 150, 151, 152
 Horváth Dezső 240, 242
 Horváth Ferenc 132, 191, 239, 273
 Horváth Ferenc, dr. 132, 273
 Horváth Franciska 191
 Horváth Gábor 41, 178, 318, 348, 349, 390,
 391
 Horváth Gergely 191, 196, 197, 203
 Horváth Györgyné 269
 Horváth Imre 191, 431
 Horváth István 237, 252, 429
 Horváth Istvánné 156
 Horváth János 133, 270, 275, 408, 409, 410
 Horváth Jolán 386
 Horváth József 294, 401, 407
 Horváth László 33, 34, 105, 184, 186, 187,
 438
 Horváth Mátyás 404, 405
 Horváth Mihály 314, 363, 393
 Horváth Mihály, R. 284
 Horváth Rezső 112
 Horváth Sándor 104, 149, 180, 459
 Horváthné 379
 Hrustár István 191
 Hunya Árpád 30, 32, 34, 35, 58, 184, 185,
 187, 188, 302, 475
 Huszár [?] 426
 Huszár Kázmér 65
 Huszárik István 157

I

Igmácz Pál 114
 Ignatovits Lubomir 191
 Ikotics József 332, 333, 335
 Ilkaházi Zoltán 297
 Illés Gábor 427, 429, 430
 Illés István 157, 158
 Illés Mihály 409, 410
 Illés Sándor, P. 106
 Illyés Gyula 291
 Imre Margit 470
 Istenes Elemér 457, 461
 Istvánovics Kálmán 114

Iszkeitz Sándor 379
 Iván Dezső 21
 Iván István 180
 Izsák Imre 155, 236, 237
 Izsák Lajos 102
 Izsák P. György 156, 232
 Izsák P. Györgyné 155
 Izsák Veronika 473

J

Jack Tibor 38, 219, 251, 478
 Jakkal István 294
 Jakubik Mihály 132, 274
 Jakus Gyuláné 387
 Jámbor János 318, 348, 475
 Jámbor Pál 195, 196, 200, 203, 204
 Jancs Béla 149
 Jancsik Pál 49
 Jancsó Károly 149, 151
 Janik József 113, 157, 232
 Jankó Endre 345, 346, 347, 350, 351
 Jankovits Jenő 104, 180
 Jánosi [?] *rendőrhadnagy* 39
 Jánosi Ferenc 47
 Jánosik József 271
 Janosik József 320
 Jánossy Antal 367
 Janotka János 401
 Janza Károly 25, 31, 37
 Jaszanovics Imre 210
 Jávor Hedvig 146, 147
 Jávor István 437
 Jávor József 174
 Jávorka András, ifj. 113, 157, 232
 Jávorka Ferenc 282
 Jávorka Imre 282
 Jelenfi Sándor 399
 Jellinek Kálmán 191
 Jenei Sándor 113, 157, 232
 Jenővári László, dr. 39, 246
 Jenővári Lászlóné, dr. 224
 Jerabek Lajos 237, 238
 Jerkovics Sándor 32, 61, 184, 186, 226, 300
 Jezsa Sándor 237
 Jezsek János 401, 404
 Jókai László 191
 Joszt István 33
 Józsa László 113, 157, 232, 294, 475
 Józsa Pál 457, 461
 Judik Menyhért 284, 288
 Juhász Gábor 191
 Juhász István 132, 275, 276
 Juhász István, id. 149, 150
 Juhász János 284
 Juhász Lajosné 350
 Juhász László, dr. 437, 438, 440

Juhász Mária 484
Juhász Sándor 191

K

- Kabók Sándor 450
Kádár János 22, 23, 34, 44, 52, 53, 65, 92, 93, 208, 248, 302, 303, 342, 390
Kadvány Jánosné 178
Kaffka Ferenc 178, 318, 349
Kaiser Emil, ifj. 191
Kajtár Vilmos 427
Kakucs Albert 180
Kakulya Mária 141
Kalamen László 276
Kalauz Bertalan 331
Kalcsevics Imre 146
Kalcsevics Sándor 146, 147
Kaldenecker Gáspár 132, 274
Kaldenecker Imre 133, 275
Kaldenecker József 133, 275
Kaldenecker László 133
Kaldenecker Lőrinc, id. 133
Kállai Árpádné 458, 463
Kállai Gyula 87
Kállai Julianna 471
Kállai László 237
Kálmán József 180
Kálmán Lajosné 386
Kalmár Ilona 191
Kalmár István 210, 212, 213, 236, 424
Kalmár Sándor 149
Kálóczy Erzsébet 467
Kalocsai Andrásné 453, 454
Kalter György 425
Kamasz Imre 210
Kancsár Ferenc 297
Kancsár Sándor 149, 150
Kanizsai Borbála 469
Kány Ernő, dr. 191
Kanyó Klára 191
Kanyó Sándor 149, 279
Kapocs Nándor 332
Kapus Béla 191
Kapus István 191
Kara Balázs 40
Kara Péter 210
Karácsonyi István 20, 38, 88
Karácsonyi Klára 89
Karajkó János 61, 357, 358, 359, 360, 366, 437
Karasz Ferenc 401, 404
Karasz Vince, dr. 137
Karátsony Kálmán 280, 385, 387, 475
Karaszia László 51, 225, 280
Kardos János, dr. 37, 76, 50, 216, 475
Kari István 282
Kárpáti Imre 191
Kárpáti Jenő, dr. 106
Kárpáty Pál 180
Karsai Imre 178, 356, 391, 392
Karsai Lídia 485
Karsai Róbert 149, 151
Kása András 284
Kása László 372, 411, 416, 444
Kassai Julianna 486
Kaszab László 131, 273
Kaszala Ferenc 132, 276
Kaszala József 145, 271, 320
Kaszás [?] *százados* 437
Kaszulyák Vera 158
Kátai Imre 141
Kátai László 397
Katona István 180
Katona József 93
Katona Józsefné 158
Katona Piroška, dr. 384, 385, 386, 387, 476
Katus Lajos 294
Katz József 299
Katz Józsefné 299, 306
Kazinczi József 149, 151
Kecskeméti László 133, 275
Kecskeméti Pál 132
Kecskeméti Pál, ifj. 275
Kecskés Sándor 269, 357, 360, 365, 368, 437, 440
Kedvek András 409
Kéhl Ferenc 210
Kele Mihály 463
Kele Mihályné 463
Kelemen László 133
Kemenes Béláné 89
Kemény László 34
Kenderes Sándor 275
Kenderesi Sándor 328
Kenesei Sándor 331
Kenyeres Lajos 240
Kerek Ferenc 191, 199
Kerek István 16, 25, 61, 91
Kerekes [?] *hadnagy* 49
Kerekes Emil 104, 180, 181
Kerekes Gábor 336, 337, 338, 341
Kerekes Imre 461
Kerekes Istvánné 299
Kerekes József 134
Kerekes Szilveszter 290
Keréki Lajos 350
Keresztes László 280
Keresztesi Ferenc 191
Kéri Imréné 323
Kéri Kálmánné 104, 180
Kéri Mihály 210, 211
Keserű Mihály 284, 288
Kéthly Anna 190
Kiliti András 104, 181
Kilrádi Sándorné 457

Kincse Imréné 401
 Kincses János 58, 184, 476
 Király Béla 35
 Király Endre, dr. 132, 274
 Király János 407
 Király László 104, 181
 Kiri Gyula 191
 Kiss Ágoston, dr. 416, 418, 444, 447, 452
 Kiss Borbála 488
 Kiss Dezső [dr.] 452
 Kiss Dezső 240
 Kiss Ernő, P. 282
 Kiss Ferenc 364
 Kiss Ferencné 237
 Kiss Gábor, ifj. 113, 157, 159, 232
 Kiss Géza 280
 Kiss György 294
 Kiss Gyula 178, 318, 349, 356
 Kiss Illés 284
 Kiss István 150, 270
 Kiss István, R. 345, 346, 347, 350, 351
 Kiss János 416
 Kiss József 195, 198, 199
 Kiss Józsefné 141
 Kiss Károly 65, 280
 Kiss Károly, dr. 40, 215, 222
 Kiss Lajos 133, 275
 Kiss László 133, 275, 459
 Kiss Mihály 336, 337, 338, 339, 394
 Kiss Mihály, M. 41, 178, 318, 392
 Kiss Sándor 106, 191, 440
 Kiss-Pál Imre 284
 Kiszely István 284
 Klán [?] *alezredes* 300
 Klein Lajos 363
 Klimg Béla 379
 Klucsó Ferenc 284, 288, 289
 Koch Mártonné 379
 Kocher László 54, 67, 116, 316, 353, 354,
 355, 385, 386, 484
 Kocsák Terézia 468
 Kocsis István 146, 147, 174
 Kocsis János 297, 298
 Kocsis József 191
 Kocsis László 161
 Kocsis Zsigmond 180
 Kohán György 104, 180
 Kollár István 276
 Kollár János, ifj. 114
 Kollek Pál 104, 181
 Kolompár Mátyás 72
 Kómár Jenő 424
 Komjáti Lajos, id. 133
 Komjáti Lajos, ifj. 132, 275
 Komonyi Orbán, dr. 294
 Konecz István 280
 Koneczek [?] 425
 Koómar Jenő 393
 Koós Péter 171
 Kordé István 407
 Kormos Béla 113, 157, 232
 Kormos Katalin 479
 Koródi László 187
 Korom István 48, 461
 Korsos Imre 401
 Kósa Ferenc 282
 Kósa Józsefné 141
 Kossa [?] 99
 Koszecz László 295, 309
 Kotlárik József 132, 274
 Kótum [?] 424
 Kovács [?] 244, 425
 Kovács Andor 280
 Kovács András 210
 Kovács Antal 114
 Kovács Balázs, id. 483
 Kovács Bálint 280
 Kovács Barna 297
 Kovács Erzsébet 485
 Kovács Gábor, dr. 131, 136, 145, 208, 253,
 271
 Kovács Gábor, ifj. 276
 Kovács Gergelyné 90
 Kovács Gyula 156, 237, 238
 Kovács Havasi Irén 379
 Kovács Ilona 104
 Kovács Imre, ifj. 210
 Kovács István 48, 114, 145, 146, 209, 253,
 271, 320, 321, 323, 324, 325, 326, 327,
 328, 429
 Kovács Istvánné Tápai Margit 48
 Kovács János 191, 202, 297
 Kovács János, H. 180
 Kovács Jenőné, dr. 90
 Kovács József 109, 110, 113, 141, 149, 157,
 178, 232, 280, 339, 357, 457, 461
 Kovács Klára 486
 Kovács Lajos 76, 384, 385, 386
 Kovács Lajos, Sv., id. 371, 372, 416, 419,
 444
 Kovács László 280, 387
 Kovács Margit 379
 Kovács Mária 475, 481
 Kovács Mihály 284, 288, 289
 Kovács Pál 65, 131, 273, 284, 285, 289, 290
 Kovács Pálné 141
 Kovács Péter Pál 393
 Kovács Péterné 141
 Kovács Sándor 332, 348
 Kovács Veronika 472
 Kovács Zoltán 294, 477
 Kovácsné 93
 Kovarik Mihály 409, 410
 Kováts Zoltán 294
 Kozári Gyula 77
 Kozma Gyula 370, 371, 444, 447, 449

Kozma István 332
Kozma József 113, 157, 232
Kozmáné 379
Köböl József 87
Kökény János 210
Kökény József 210
Körmendi Géza 210, 211, 212, 214
Körmendi György 240
Körmendi István 210, 213, 214, 236
Körösi [?], dr. 244
Körösi Lajos 104
Kőszegi László 219
Köteles József 210, 213, 236
Kötörő István 55, 280
Kövecses [?] *főhadnagy* 37
Kövesdi Lajos 33
Krajcsovski Károly 133, 275
Krajnyák Nándor 385, 387
Kralovánszki József 279
Krasznai Istvánné 155
Kraszulyák Vera 157
Krics Franciska 468
Krikovszki József 367
Kripóczki Istvánné 318, 349, 356, 390
Kripóczky József 104, 180
Kriská György 294
Kriskovics Antal 360
Kristóf István 191
Kriston Ferenc 336, 416, 417, 418, 419, 421,
422, 444, 445, 447, 448
Kriszity Péter 114
Krix András 109, 110
Krizsán János 65
Krizsán Lászlóné 178, 318, 390
Kröszl János 211
Kröszl József 160
Krupa János 320, 326
Kruzics József 211
Kubatov Árpádné 379
Kubatov Ferenc 350
Kubatov János 350
Kubatov Márton 350
Kuczi Károly 293
Kuczka Péter 245
Kulcsár József 294, 295
Kulík Antal 346, 347
Kulík Ilona 65
Kulík Imre 350
Kulisics Ferenc 459, 462
Kulisits Ferenc 460
Kullai József 210, 213, 236
Kulmány József 104
Kulutác István 401
Kun [?] 141
Kun Dezső 224
Kun Gergelyné 90
Kunvári Károly 378
Kurdics József 52

Kurucz László 191
Kuszulya Antal 350
Kuti István 237
Kuti Jánosné 156
Kuti Sándor 133, 276
Kübler Ferenc 431, 433
Kühn Péter 350
Kürtösi István 191
Kürtösi János 211

L

Labancz Ferenc 161
Laczi Endre 225
Laczkó Béla 339
Laczkó Dénes 382, 385
Laczkó Lukács 49
Lajkó Kálmán 284, 288
Lakatos István, dr. 294
Lakatos János 137
Laki Ferenc 401
Laki László 61, 187, 357, 359, 360
László András 295
László Erzsébet 94
László György 336, 337, 338, 394
László Julianna 474
László Medárd 346, 347, 350
Lázár Ákos 52, 53, 55, 62, 280, 317, 477
Lázár János 132, 274
Lázár Józsefné 379
Lehoczky Ilona 156
Leki László 437
Lelkes Péter 61, 187, 357, 359, 360, 363,
440
Lengyel János 180
Lengyel József 224
Lengyel Zoltán 15, 72, 76
Lenin, Vlagyimir Iljics 75, 304
Lenner József 401
Leopold Oszkár 46
Lévai Elemér 210
Lévay Ferencné 89
Lévay Mária 470
Licsicsányi Jenő 294
Liechtenstein Sándor 41
Liszt Vilmos 70
Lobos József 457, 461
Lóczy Imre 149
Loeckay Ferenc 134, 135, 208, 209, 253,
254, 255, 272, 273, 320, 322, 324
Loeckay István 146
Lohner Mária 478
Lopajda Sándor 109, 110
Losonczy József 210, 211, 212, 235
Losonczy Géza 14, 15, 76, 87
Losonszki Mihályné 350
Lovas Albert 397
Lovas József 416, 444, 458, 463

Lovas Miklós 397
 Lovász Dezső 39
 Lódi Lajos 338, 339, 341, 394, 395, 397, 399
 Lőrincz Béla 385, 387
 Lőrincz Istvánné 370, 371, 372, 376, 413, 416, 417, 420, 421, 423, 442, 444, 447, 448, 450, 452
 Ludvig Gyula 224
 Lugosi János, ifj. 284
 Lugossy György 282
 Lukács András 23, 29, 36, 38, 39, 42, 56, 70, 477
 Lukács Béla 270
 Lukács Gábor 48, 461
 Lukács György 87
 Lukács László 257
 Lukácsi Menyhért 272
 Luszka Emil 40, 222, 266

M

Mácsai Etelka 294
 Madarasi János 149
 Madarász László 161, 166, 169
 Mádi Jenő 32, 38, 40, 183, 219, 220, 221, 250, 251, 252, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 279, 478
 Mádi Lajos 18, 39
 Magát Lajos 146
 Magó János 146
 Magócsi Géza, dr. 15, 30, 31, 37, 39, 40, 41, 45, 47, 72, 76, 161, 162, 163, 165, 168, 169, 171, 219, 242, 243, 244, 245, 246, 258, 259, 278, 478
 Magony János 284, 289
 Magyar Elek 224
 Magyar Pál 237, 238
 Magyaródi Sándor 65
 Majcsi Jolán 468
 Majer Katalin 141
 Major Ferenc 105, 180, 269, 361
 Major Károly 149
 Majsztrovity István 350
 Mák György 345, 346, 350, 351
 Makai György 114
 Makai Lajos, id. 276
 Makai Lajos, ifj. 276
 Makk Ferenc 269
 Makk Ferencné 360, 363
 Makula Magdolna 327
 Malecz István 325
 Malecz István, ifj. 274
 Malecz János 131, 136, 208, 253, 271, 322, 324
 Maléter Pál 35, 279
 Malvecz István, ifj. 132
 Mándity János 114

Mansz János 180
 Mány Erzsébet 72
 Maráz Lajos 146, 147
 Margit János 113, 114
 Mártty Katalin 109, 110
 Márk Dániel 457, 461
 Markó József 282
 Márkus István 14
 Maróczki Géza 22, 32, 33, 34, 437, 479
 Marosán György 58, 59, 60, 475, 480
 Marosi Ferenc 174
 Márton Albert 350
 Marton György 210
 Márton János 379, 400
 Marton László 210
 Maruzsi Antal 438
 Máthé Mária 471
 Mátics László 109, 110
 Matics Pál 297
 Mátis Amália 483
 Matkovics Rozália 226
 Matos András 346
 Matus Dániel 350
 Matus Teréz 478
 Matusék Tivadar 76
 Mayer Frigyes 180
 Mayer Pál 149, 152
 Mazuk Sándor 224
 Mécs Mihályné 178
 Medveczki Mihály 211, 337, 338, 339, 341, 394, 395, 397, 399, 479
 Meggyesi János 459, 462
 Méhesi János 280
 Mészáros Árpád 63
 Mejzes János 401
 Meleg B. Alajos 131, 136, 145, 208, 253, 271
 Melegh Gyula 327
 Melle Zsigmond 297
 Mencil Imre 431
 Merkler György 364
 Merli Máttyás 149
 Mernyei Ferenc 297, 298
 Mester Gyula 239
 Mester János 114
 Mester József 113
 Mester Károly 200
 Mester Pál 393, 426
 Mészáros András 297
 Mészáros Antal 345, 350
 Mészáros Béla 338, 394, 395, 399
 Mészáros Gyula 191
 Mészáros János 149, 280
 Mészáros József 297
 Mészáros Lajos 298
 Mészáros László 67, 191
 Mészáros Pálné 158
 Mészöly Géza 122

Mészöly Gyula 30, 37, 116, 161, 162, 167,
168, 169
Metzinger Antal 187
Mezei Gábor 236, 237
Mezei Imréné 156
Mezei Károly 132
Mezei Sándor 180
Mező Imre 20, 88
Mező Mihály 63, 462
Mező Sándorné 429
Mezőfi Gáspár 433
Mezősi Károly 486
Mihala Sándor 237, 238
Mihálovics István, id. 114
Mihályfi János 401
Mihó Mihály 407
Mihók Viktória 467
Miklós [?] 426
Miklós Lajos 350
Miklóssy János 291, 294, 295, 309, 480
Mikó István 426
Mikus János 350
Milasin Zoltán 191
Mindszenty József 97, 166, 245
Misák Ferenc 146
Miskei János 294
Miskó Sándor 104, 180
Miskó István 398
Miskolczi János 297
Mócza Gábor 36
Moczár József 224
Móczár Károly 191
Mód Aladár 15, 75, 77
Mohácsi István 458, 463
Mohácsi János 137
Mohácsi Károly 16, 27, 116, 122
Mohácsy Alajos, dr. 289
Mojzes Antal 109, 110
Mojzes János 405, 406
Moldován Miklós 213
Molecz János 145
Molnár Frigyes 44, 45, 65, 66
Molnár Géza 257
Molnár Gyula 450, 451
Molnár Imre 131, 272, 273
Molnár János 332, 401
Molnár Jánosné 290
Molnár József 297
Molnár Lajos 149
Molnár Lajos, A. 284, 285, 288
Molnár László 191
Molnár Mária 480
Molnár Péter 131, 136, 145, 208, 209, 253,
271
Molnár Sándor 156, 383, 461
Mondler István 146
Mongyi József, ifj. 132, 275

Monoki Mihály 331
Morvai Ferenc 297, 298
Mosonyi Sándor 39
Mostoha György 104, 180
Motovszky András 297
Mózés Mária 155
Mozsárik János 132
Muha István 133, 274
Muraközi Judit 484
Muraközy Erzsébet 484
Müller Jenő 149
Müllerné 379
Münnich Ferenc 52, 87, 293, 390

N

Nádas Ferencné 178, 318
Nádor Ferenc 25
Nagy András 270, 399
Nagy Balázsné 212
Nagy Barnabás 198
Nagy Béla 33, 48
Nagy Bertalan 276
Nagy Dániel 401
Nagy Ferenc 284, 288, 290
Nagy Gábor 326
Nagy György 256, 320
Nagy György, dr. 280
Nagy Gyula 293
Nagy Imre 16, 18, 19, 20, 22, 28, 29, 32, 33,
34, 35, 40, 45, 46, 47, 49, 52, 79, 87, 88,
89, 92, 94, 100, 121, 123, 127, 141, 142,
143, 162, 163, 173, 182, 191, 210, 248,
280, 291, 303, 304, 385, 472, 480
Nagy István 25, 32, 33, 34, 57, 58, 59, 60,
61, 62, 63, 96, 106, 187, 191, 211, 308,
350, 357, 360, 361, 368, 440, 480
Nagy István, ifj. 332
Nagy János 146, 191, 401, 402, 403, 405,
406, 431, 432
Nagy János, Ö. 258
Nagy Jolán, G. 475
Nagy József 132, 180, 191, 194, 274, 293,
389, 393, 397, 480
Nagy József I. 104
Nagy Józsefné 174
Nagy Károly 360, 437, 440
Nagy Károlyné 270
Nagy Lajos 24, 72, 141, 294, 479
Nagy László 210, 318, 328, 329, 376, 377
Nagy László, M. 336, 338, 394
Nagy Lászlóné 318
Nagy M. István 118
Nagy Ottó 242
Nagy Ottóné 382
Nagy Pál István 137
Nagy Péter 191

Nagy Sándor 26, 36, 38, 47, 50, 51, 55, 217,
225, 249, 259, 260, 280, 297, 320, 323,
399
Nagy Sándor, ifj. 36, 38, 47, 50, 51, 217,
226, 249, 260, 469, 481
Nagy Szeder István 42, 52
Nagy Vilmos 104, 181, 350
Nagy Zoltán 133, 276
Nagygyörgy Ede 55
Nagygyörgy Jenő 174
Nagyi Mihály 294
Nagymarosi Kálmán 65
Nánási Mihály 180
Nasser Elemér 180,
Nátyi Albert 444
Nebojsza Antal 110
Nemcsok Antal 191
Némédi Lajos 180, 413, 414
Neményi József 459, 462, 464
Nemes József 191
Nemeskéri József 53, 54, 56
Németh Antal 401
Németh Ernő 180
Németh Ferenc 33, 379
Németh Ferencné 379
Németh Győző 21, 48, 134
Németh Imréné 158
Németh József, id. 407
Németh Károly 18, 191, 200, 202, 203
Németh Károlyné 191
Németh László 131, 136, 145, 146, 187, 208,
209, 253, 254, 255, 271, 273, 277, 320,
322, 323, 324, 453, 454, 481
Németh Mihály 407
Németh Teréz 473
Niezner Béla 48
Novák Imre 284
Novák János, id. 114
Nuszpl József 346, 347

Ny

Nyári [?] 426
Nyári Ferenc 50, 55, 178, 317, 318, 349,
356, 390, 392
Nyers Rezső 67
Nyitray Béla 105

O

Obádovics József 360, 437
Oberfrank Ferenc 208
Oberfrank Ferenc, id. 131, 136, 145, 253
Oberfrank János 132, 274
Oberfrank Mihály 131, 273
Oberfrank Pál 131, 273
Ocsko Pál 137
Oláh Ferenc 113

Oláh György 150
Oláh István 191, 197
Oláj József 149
Orcsik Imre 210
Ordasi Mihály 132
Ordasi Mihály, ifj. 132, 275
Orján János 332
Orján Lajos 332
Orosz [?] *hadnagy* 23
Orosz László, dr. 14, 30, 39, 52, 62, 161,
165, 169, 171, 172, 219, 385, 386, 387,
481
Orosz Zoltán 337, 338, 344
Ortelliné 379
Osztermann Béla 24, 57, 59, 60, 119, 357,
358, 359, 479, 487
Osztheimerné 380
Oszvald Mátyás 32
Oszvald Péter 114
Ozurmics [?] 333

Ö

Ökrös Gergely 286, 287, 288, 289
Ökrös Gergely, ifj. 284, 289
Ökrös József 431
Ördög László 23, 30, 114
Ötvös Dezső 276
Ötvös Imre 271, 272
Öveges István 191

P

Pajtás Istvánné 191
Pál Béláné 155
Pál Ferenc 133, 275
Pál Gyula 294
Pál László 191
Pál Szabó László 131
Pálfi Dániel 35, 37
Pálincás György 360
Pálincás Lajos 224
Pálity Mihály 106, 438
Palkó László 20
Páll Józsefné 379
Palla Lajos 256
Pallós István 279
Pálszabó László 273
Pálszabó László, ifj. 276
Pánczél László 276
Páncsics [?] 426
Páncsics István 187
Pándi Pál 14
Pankovics Józsefné 45, 65
Pankovics Péter 114
Papaioannou Miklós 407
Papos István 33
Papp Ambrus 104

- Papp Balázs 31
 Papp Ferenc 65
 Papp Ferencné 159
 Papp Gáborné 370, 416, 444, 449
 Papp Géza 161, 166, 169
 Papp György 399
 Papp Ilona 487
 Papp István 237
 Papp József 104, 180, 371, 372, 411, 416, 444
 Papp Károly 136
 Papp László 224
 Papp Sándor 318, 357
 Parádi János 458, 463
 Parádi Pál 458, 463
 Paritty Gyula 64
 Pasztíresák Borbála 477
 Pásztor Sándor 137, 138
 Pásztorné 379
 Pataki Ede 61, 106, 187, 227, 357, 359, 360, 361, 437, 482
 Pataki Ferenc 37, 39, 161, 169, 171, 243, 246, 257, 259
 Pataki Ferenc, dr. 30
 Pataki Jánosné 427
 Pataki Sándor 210
 Pataricza Márton 113, 114
 Patka Imre 407
 Patocskai József 58, 109, 110
 Patocskai László 61
 Pátzay József, dr. 294
 Patyi István 72
 Paulai János, dr. 61, 357, 359, 360
 Pécze Balázs 331
 Pécsi Antal 294
 Pécsics István 106
 Pécsiné 379
 Pekanov Máttyás 350
 Pekó István 72
 Pekonov Máttyás 345
 Péli Pál 308
 Péntzes László 19, 290
 Perbíró József 49
 Perestói József 225
 Perjési Pál 280, 385, 387
 Pertics István 346, 347
 Pesti Imre 449
 Pestuka Dezső 61, 184, 187, 357, 360, 364, 365, 437
 Péter Balázs 42
 Péter Imréné 459
 Péter Jakab 110
 Pethes Balázs 131, 273
 Petike János 408, 409
 Pető Istvánné 431
 Petőfi Sándor 18, 31, 44, 45, 93, 105
 Petrányi Lőrinc 113, 157, 232
 Petri Gyula 224
 Petrich Gizella 108
 Petrik László 133, 275
 Petrity Márk 459
 Petrovics Ferenc 399
 Pfenning Gyula 133, 275
 Pickermann Lipót 211
 Pintér István 401
 Pintér Mária 191
 Pintér Mihály 345, 350
 Pintér Tamás 224
 Pintér Zoltán 174
 Pintérné 141
 Piros István 308
 Planéta Ferenc, ifj. 132, 274
 Pleskó Lőrinc 178, 356
 Podmaniczki István 113
 Pogány Béla 364
 Polozsnyik Kálmán 459, 462
 Poluczik András 178, 318
 Polyák Béla 314, 315
 Polyák Ferenc 64
 Polyák Ilona 379
 Pongó Gyula 146
 Poór Mihály 308
 Posfai János 132
 Pósfai Sándorné 145
 Potocskai Máttyás 149
 Potyondi Mihály 407, 408, 409, 410
 Pozsonyi Józsefné 228
 Pölöskei Győző 191, 201, 482
 Pribiszlavszki Emma 484
 Prikidánovics Márton 149, 150, 151
 Prikkel Lajos 90
 Prikkel Lajosné 90
 Puchardt Győző 131, 136, 145, 208, 253, 254, 271, 272, 482
 Pulai Imre 174
 Pulai István 308
 Pullay Béla 31, 40, 41, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 59, 63, 105, 175, 178, 179, 181, 311, 317, 318, 329, 348, 349, 352, 353, 355, 356, 357, 377, 385, 389, 391, 392, 416, 431, 482
 Puskás Lili 58
 Puskás Mihály 185, 229
 Pusztai Lajos 237, 238
 Putics József 44, 45

R

- Raáb István 211, 214, 236
 Ráb István 213
 Rabata József 109, 110, 483
 Rácz Ferenc 269
 Rácz Ferencné 89
 Rácz Gyula 32, 37, 38, 46, 219, 264, 478
 Rácz János 132, 274
 Rácz Sándor 51, 52

Racsmány Katalin 297
 Radavics Katalin 468
 Rádi Mátyás 191
 Radics Pál 297
 Radicsné 379
 Radnai Béla 187
 Radó István 407
 Radványi Bálint 113, 157, 232
 Raffai László 191
 Ragó József 280
 Rainhardt Márton 429
 Rajhona Árpádné 318, 390, 391
 Rajk László 303
 Rakita Ferenc 132
 Rakita Lajos 132, 274
 Rakó István, dr. 52, 54, 55, 385, 386, 387, 484
 Rákos Ferenc 346, 347, 350
 Rákosi József 282
 Rákosi Mátyás 12, 45, 97, 108, 208, 242, 243, 292, 302, 354, 472
 Rákossy Árpád, dr. 31, 283, 390, 391, 483
 Rank György 332, 335
 Rédei Bertalan 458, 463
 Rédei Imre 210
 Reibl János 132, 274
 Reile Géza 42
 Reile Márton 110
 Reinhardt Márton 429
 Reiszmann Rejtő Andor 40
 Reiszmayer Klára 482
 Rendek István 334, 335
 Rendek István, ifj. 132, 275
 Rendek Tibor 132, 274
 Répási Pál 114
 Retkes Gábor 197, 202
 Révész László, dr. 40, 161, 215, 222, 266, 280, 474, 484
 Révész Sándor 416, 417, 420, 421, 441, 444, 445, 446, 448, 449, 484
 Riavec János 109, 110
 Ribai János 145, 209, 320, 321, 323
 Riedl Károly 146
 Rigó Imre 281
 Rigó István 457, 461
 Rigó Sándor 178, 318
 Ritter Ferenc 155
 Rívó István 438
 Robotka Lajos 149
 Róka István 401
 Román Alajos 113, 157, 232
 Romancsik József, ifj. 132, 275
 Romancsik Tibor 133, 275
 Romsics Ferenc 45, 424, 426
 Romsics Lászlóné 270
 Romsics Sándor 293, 294
 Romsity József 114
 Rónai Irén 191

Rosziár Irén 485
 Rózsa Franciska 104
 Rózsa Mihály 232
 Rózsa Pál 104
 Rózsa Sándor 31, 41, 51, 53, 177, 178, 280, 318, 348, 349, 352, 356, 390, 391
 Rozsnyói Zoltán 132, 275
 Röckl József 427, 428
 Rudnay András 294
 Rupek Katalin 297
 Rutteschmidt Ádám 350

S

Sáfár József 279
 Saffel Béla 340
 Sáfrány Dezső 339
 Sámel György, ifj. 137, 138
 Sándor [?] 425
 Sándor Béla 40, 248
 Sándor Gyula 141
 Sánta Ferenc 14
 Sánta Flórián 191
 Sánta Gyula 339
 Sánta István 458
 Sántha Gábor 191
 Sántha Gáborné 326
 Sántha István 463
 Sági József 145, 324
 Sági Sándor, ifj. 276
 Sarkadi János 408, 409
 Sarkadi Jánosné 407
 Sárközi Béla 106
 Sárközi Gizella 158, 159
 Sármási Tiborné 89
 Sárosi Gábor 37, 219, 250
 Sárosi László 89
 Sárszegi József 380
 Sáska István 156
 Sáska Istvánné 156
 Schaffner Mihály 297
 Schaffner Pál 146, 147
 Schebeszta József 104
 Scheffer Ferenc 133
 Schepeszta József 180
 Scherer Dezső 379
 Scherer Géza 379
 Scherter Béla 370, 371, 372, 376, 413, 423, 442, 444, 447, 448, 452, 484
 Schimó Ferenc 178, 318, 348, 349, 356
 Schmidt Mihály 336, 339, 394, 399
 Schobloher Antal 297
 Schramm Györgyi 89
 Sebestyén János 109, 110, 174
 Sebetka József, ifj. 275
 Sebők Mihály 104
 Seffer Ferenc 275
 Sehók József 379

Sepeta József, ifj. 132
Seres Béla 191
Seres József 191, 198
Severacz Máté 149, 150, 151, 152
Sibalin István 346, 347
Sibalin Miklós 350
Sibalin Sebestyén 350
Sík Csaba 105
Sikár Pál 276
Silek Vilmos 105, 180
Simigla Imre 104, 180
Simó Tibor 22, 45, 65, 271
Simon Antal 345, 346, 350, 351
Simon Imre 210
Simon István, dr. 284, 285, 286, 288, 289, 290, 393
Simon József 407, 424, 427
Sinka György 370, 371, 375, 376, 416, 417, 419, 444, 446, 447, 448
Sipos Antal 210
Sipter Lajos 294
Siska János 393, 427, 485
Slezák Sándor 407
Sóki Ilona 473
Sóki István 180
Solymos István 357, 360, 361, 365, 437
Solymosi József 224
Sólyom (Zakar) Ferenc 132
Sólyom Ferenc 274, 277
Somodi László 336, 338, 394, 395, 485
Somody Ferenc 158
Somogyi Irma 237, 238
Somogyi István, dr. 288
Somogyi Lajos 401
Somoskövi József 297
Soós Ferenc 332, 334
Soós Imre 24
Söröli István 414, 485
Sörös János 132
Sörös Jolán 481
Sörös Sándor 297, 298
Stefenovics Sándor 114
Strausz Jenő 364
Strigl István 114
Strigl József 350
Sucin József 17, 20, 22, 31, 35, 70
Suczín József 251
Suhajda Rozália 470
Suki Zoltán 35
Supper Nándor 393
Supper Sándor 424
Surányi József 191
Sutus Mihály 141
Süke Alajosné 240
Sümegh János 180
Sümegei József 350, 401, 404

Sütő Flóra Ida 481
Sütő József 141
Svelán László 210, 213, 214, 236

Sz

Szabadella József 48, 49, 252
Szabadi Sándor 77, 385, 386
Szabics István 223
Szabó [?] 243, 312
Szabó Adorján 65
Szabó Antal 191, 401
Szabó Antalné 432
Szabó Béla 25, 34, 48, 105, 187
Szabó Béla, dr. 191
Szabó Dániel, D. 137
Szabó Ferenc 133, 275, 297, 298, 432
Szabó Gyula 180, 240
Szabó Ignác 397
Szabó Imre 89, 276, 401
Szabó István 34, 58, 149, 178, 191, 318, 357, 425, 426
Szabó István, ifj. 114
Szabó István, T. 240
Szabó János 24, 63, 72, 191, 198, 404, 461, 464
Szabó József 35, 102, 105, 161, 166, 169, 191, 243, 282, 331, 384, 450, 451, 461
Szabó József, K. 113, 157, 210, 232
Szabó Júlia 224
Szabó Károly 275
Szabó Károlyné 168
Szabó Lajos 45, 104, 105, 156, 159, 161, 167, 169, 181, 243, 280, 370, 413, 416, 420, 444
Szabó Lajos, K. 461
Szabó Lajos, U. 336, 337, 338, 394
Szabó Lajosné 237, 238
Szabó László 59, 109, 110, 211, 382, 438
Szabó László, dr. 60, 61, 357, 360, 361, 438
Szabó László, Z., id. 210
Szabó Mária 472, 482
Szabó Mihály 149
Szabó Mihály, Z. 178, 318, 356
Szabó Péter 458, 463
Szabó Róbert 102
Szabó Rózsa 156
Szabó Sándor 17, 20, 35, 88, 89, 178, 251
Szabó Sándor, B. 210, 280
Szabó Sándor, K. 112, 113, 157, 232
Szabó Szücs József 191, 201
Szabó Zoltán 284, 288
Szabó Zoltán, K. 191
Szakács László 105
Szakasits Árpád 40
Szalai András 210, 213, 236

- Szalai István 459
 Szalai János 133, 275
 Szalai József 270
 Szalai Mihály 64
 Szalai Sándor 132, 274
 Szálás Pálné 400
 Szalóki Józsefné 386
 Szalóki László 45
 Szanádi Henrik 393, 425
 Szántó [?] 91
 Szántó Szilveszter 146
 Szántó Zoltán 87
 Szappanos Béla 132, 274
 Szappanos Mihályné 324
 Száraz István, ifj. 132, 274
 Szarka Tibor 39
 Szatmári István 141
 Szatmári IV. László 324
 Szatmári László 272, 320, 322
 Szebellédi Mátyás 319, 436
 Szecsei Teréz 65
 Szeder Ferenc 385
 Szegedi János 132, 237, 238, 274
 Szegedi József 191, 195, 284, 285, 286, 287, 288
 Szegedi Józsefné 191
 Szegedi Pál 131, 136, 145, 208, 253
 Szegi János 191
 Székely Bertalan 280
 Szekeres [?] 425
 Szekeres István 113, 157, 232
 Széki József 393
 Szél Jánosné 90
 Szél Mihály 280
 Szelepcsényi Imre 16
 Szeles Józsefné 270, 360
 Szemerei Andor 385, 387
 Szemesné 379
 Szemlér Sándor 191
 Szénási Jenő 224
 Szénási József 137
 Szendi Jenő, dr. 161, 169
 Szendrei Lajos 203
 Szendrői János 401, 402, 404, 406
 Szendrői József 180, 413, 414
 Szentkirályi Frigyes 19, 24, 29, 30, 31, 39, 42, 69, 161, 162, 169, 243, 272
 Szentmihályi Károly 336, 337, 338, 394
 Szényei László 336, 337, 338, 394
 Szepesvári János 297
 Szerezláné 379
 Szerványszki József 137
 Szigeti Béla 336
 Szigeti László 132, 274
 Szijártó János 153, 154, 155, 485
 Szikora Jenő 150, 152
 Szilágyi János 224
 Szilágyi József 14, 16, 17, 47
 Szilaski Sándor 379
 Szili István 65
 Szili Kálmán 237, 238
 Szirtes János, ifj. 276
 Szirtes Lajos, ifj. 276
 Szitár János 458
 Szittyai Ignác 130, 154
 Szlanyinka Ferenc 401, 404
 Szlanyinka Józsefné 401
 Szobonya Ferenc, dr. 72
 Szoboszlai István 280
 Szombati Károly 332, 333, 335
 Szomolai Sándorné 180
 Szórád Géza 141
 Szórát György 458, 463
 Szöllösi Gergelyné 332, 334
 Szöllösi Károly 47, 461
 Szőlösi Mária 483
 Szőnyi József 401, 403, 404
 Szörfi János 137
 Szóts Rudolf 385, 387
 Sztankov László 210, 211, 212
 Sztranyovszky Károly 191
 Sztrikinác Mihály 187
 Sztuhár István 33
 Szurcsik József 407
 Szücs Béla 121
 Szücs Béláné 45, 54, 116, 161
 Szücs Ferenc 401
 Szücs Ferenc 427
 Szücs István 141
 Szücs István 176, 177, 178, 318, 391, 392
 Szücs Károly 426
 Szücs Miklós 19, 38, 41
 Szvétek Sándor 292, 293, 485

T

- Tábori Attila 156
 Táborosi Gyula 279
 Takács Dénes 280
 Takács István 191, 197, 201, 426
 Takács János 431, 432, 433
 Takács János, P. 210
 Takács Mihály 191, 198, 202
 Tamás János 211, 213, 214, 235, 294
 Tanács János 276
 Tandari Olga 211, 212, 236
 Tantó Sándorné 155
 Tanú Mihály 136, 271
 Tápay Gyula 284, 288, 289
 Tapodi Lajos 180
 Tapolcsányi József 294
 Tapolcsányi Károly 178, 318, 348, 357
 Tarjányi Ágoston 45, 111, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 203, 231, 485, 486
 Tarjányi Béla 191

- Tarjányi József 191
 Tarnai György 407
 Tarnai János 407
 Tarr Ferenc 450, 451
 Tasi Lajos 276
 Taskó János 276
 Taskó József, ifj. 133
 Tassy Gyula 280
 Tatár Mihály 370, 416, 417, 418, 444, 447
 Tátrai Lajos 34
 Teilinger Ferenc 132, 253, 254, 274, 320, 323, 327
 Telek Miklós 47
 Teleki Ferenc 332
 Teleki József 239
 Temes Gábor 37, 250
 Tengeri Péter 145
 Terebessy Károly 383
 Terecskei Ferenc 284, 289
 Terjék János 191
 Teszárík János 114
 Teszárík Sándor 407
 Thomka Gyuláné 89, 382, 385, 387
 Thür János 25
 Tildy Zoltán 34, 47, 248
 Tinusz Kálmán 269, 361, 460
 Tiszavölgyi Ferenc 458
 Tiszavölgyi Jánosné 380
 Tító, Jozzip Broz 302, 303, 304
 Tóbiár József 297
 Tohai László 133
 Tokodi Antal, id. 114
 Tolbuchin, Fjodor Ivanovics 303
 Toma László 322
 Tomcsányi Lajos 332, 333
 Toncs László 180
 Tonn Gyula, ifj. 370, 371, 372, 411, 416, 417, 418, 421, 444, 445, 446, 449
 Topál Mária 482
 Toponári Ferenc, dr. 15, 76
 Tordai János 138
 Torma László 320, 322
 Tóth Béla 132, 191, 274, 284, 287, 457, 461
 Tóth Erzsébet, S. 178, 318
 Tóth Ferenc 40, 105, 121, 382, 386, 399
 Tóth Gyula, Cs. 328
 Tóth I. Ferenc 181
 Tóth I. István 180
 Tóth Ilona 477
 Tóth Imre 374, 411
 Tóth Imre, ifj. 210
 Tóth István 25, 32, 33, 104, 191, 306, 401
 Tóth János 408
 Tóth János, ifj. 213
 Tóth József 208
 Tóth József, id. 104, 131, 136, 145, 181, 253
 Tóth József, ifj. 180
 Tóth Károly 178, 198, 318
 Tóth László 15, 36, 41, 68, 75, 77, 84, 280, 297, 298, 370, 375, 376, 382, 416, 420, 423, 444, 448, 451, 452, 486
 Tóth Lászlóné, Cs. 105, 180
 Tóth Lénárt, Cs. 282
 Tóth Mária 340, 380
 Tóth Mátyásné 457
 Tóth Mihály 191, 201, 204
 Tóth Mihály, Sz. 162
 Tóth Pál 282
 Tóth Pál V. 180
 Tóth Pál Zoltán 58, 486
 Tóth Pál, Gy. 131, 136, 145, 208, 253, 271
 Tóth Pál, Gy., ifj. 276
 Tóth Rádai János 293
 Tóth Sándor 159, 280, 331
 Tóth Sándor, K. 350
 Tóth Tibor 224
 Töl Ferenc 406
 Tölgyes János 240
 Tölgyesi János 58
 Törkö József 407
 Törkö Sándor 401
 Török Béla 32, 37, 38, 45, 46, 210, 219
 Török Ferenc 191
 Török István 33, 187
 Török József 141
 Török Júlia 224
 Török Károlyné 370, 416, 444, 449
 Török László 59, 60, 191, 359, 365, 366
 Tözsér István 132, 274
 Trepák Árpád 131, 136, 145, 253, 271, 322, 324
 Trepák Árpád, ifj. 131, 273
 Tuman István 274
 Tuman János 133, 275
 Tuman József 133
 Tuman Károly 131, 136, 256, 273
 Tumbász [?] 426
 Tusák Lajos 114
 Tuska János 276
 Tüske Márton 146
 Tüskés Lászlóné 237, 238

Ty

- Tyavoda László 397
 Tyihonov [?] *marsall* 23
 Tyukos Béla 120, 121

U

- Ujvári Gyula 132, 274
 Ujvári Sándor 393, 425
 Ulrich Jenő 224
 Umstadt Mária 480
 Uracs Mária 401

Urbán Ferenc 275
Urbán János 132
Urbán Lászlóné 141
Ury László 36, 40, 45, 50, 280, 296, 474,
486
Utas Ilona 463
Utasi Pál 297

V

Váczai László 158
Vági Lajos 17, 24, 39, 215, 217, 251, 473
Vágó Dezső, dr. 382
Vágó Márta 384, 385, 387
Vágó Pálné 318, 348
Vágvölgyi Ferenc, dr. 24, 25, 26, 32, 57,
105, 125, 143, 183, 188, 269, 270, 300,
467, 487
Váityné 379
Vajda Sándor 180
Vakulya Károly 191
Válik Rozália 457
Valkai János 407
Való Mihályné 174
Valtner András 297, 298
Vancsek Tamás 407
Vancsura Miklós 146
Vankó István 151, 152
Váradí Miklós 231
Váradí Sándor 357, 360, 439
Várfi Ferenc 146
Varga András 191, 429, 460
Varga Antal 224, 319, 407, 436
Varga Balázsné 104, 181
Varga Ferenc 297
Varga Franciska 297
Varga Imre 280
Varga István 146, 147, 223, 427, 428
Varga János 146, 147
Varga János, B. 210
Varga Jenő 16, 22, 45, 67, 116, 120, 121,
122
Varga József 224, 374, 401, 404, 405, 407,
422, 444, 446, 447, 448
Varga Károly 149, 151, 152
Varga Nándor 426
Varga Ödön 132, 274
Varga Pál 105, 228
Varga Sándor 104, 113, 141, 147, 157, 180,
232
Varga Terézia 485
Vári István 77
Vári Mátyásné 379
Varju Géza 378, 379
Varju Gézáné 379
Várnagyné 379
Vas Zoltán 258
Vass István 160

Vass Istvánné 158, 159
Vass László 132, 275
Vass Mihály Miklós 458
Vass Zoltán 45
Vasvári Imre 401
Vatai Albert 47
Vázsonyi Miklós 32, 45
Vécsi György 385, 387
Végh István 157, 232
Végh István, ifj. 112, 113
Végi Imre 294
Végyvári László 61, 357, 360, 361, 437
Vékei Bálint 160
Vékony Imre 210
Vémann István 49
Verbanecz Mihály 297
Verbányi Katalin 191
Veress Margit 155, 156
Veresza Ferenc 131
Veroszta György 136, 208, 253
Veszprémi László 37, 250
Vezdán Sándor 146, 147
Vida Áron 105
Vida János 297, 427
Vidéki Mihály, dr. 191, 198, 200, 201, 202,
203, 204, 487
Világos Antal 401, 404
Vinaí András 49
Vince Sándor 210
Vincze Béla 104, 181
Vincze Ferenc 59, 60, 61, 319, 357, 358,
359, 360, 361, 362, 363, 365, 366, 367,
368, 437, 439, 440
Vincze Gyula 150
Vincze János 224
Vincze József 284, 285, 289
Vincze Lajos 180
Vincze Sándor 236
Vincze Zoltán 104
Vinczellér János 191
Vinczi Etelka 470
Vinko István 114
Vinkó Sándor 379
Vinkó Sándorné 379
Viola János 404
Virágh Ferenc 180
Virágh M. István 280
Virághné 379
Viski Károly 180
Visnyei [?] 184, 187
Vitéz Sándor 237, 238
Vizhányó Sándor 191
Vlacsil Tibor 26, 30, 40, 50, 51, 53, 54, 55,
104, 181, 413, 414, 431, 487, 488
Vlasic István 32, 33, 34
Vlocskó János 211, 213
Vlocskó János, id. 236

Volenszky János, ifj. 274
Volentér Veronika 474
Volerszki János, ifj. 132
Vörös Antal 401
Vörös György 407
Vörös Lajos 110
Vörös Ödön 458
Vörös Sándor 109, 110, 187
Vörös Veronika 477
Vörös Vilmos 21, 336
Vörösváczi János 210
Vörösváczy Józsefné 156
Vrbinszky János 132
Vribinszky János 274
Vuity Milutin 303

W

Wágner István 33
Wahl Mária 487
Wehring Péter 363, 364
Welhez József 297
Welther Dániel 45, 55
Wéring Péter 299
Wiljamesz Vince Sándor 213
Wittmann Mihály 431, 433, 435
Wittner Jakab 71
Wozdeczki Anna 360, 381

Z

Zabláhóczy Pál 104, 180
Zakar Béla 36, 280
Zakar Imre 224

Zalavári József 20, 25, 38, 39, 41, 488
Zamankó Ferenc 146
Zanati László 191
Zeke János 297
Zeleszkó Benjámin 460, 462, 464
Zeller Gyula 191, 202
Zeller József 407, 408

Zeller Mihály 407
Zemankó Ferenc 147
Zemkó István 393, 426
Zentai Imre 180
Zilinszki Ferenc 407
Zombor Tibor 191
Zombori Imre 62
Zöldi Ferenc 180
Zubornyák Mária 355

Zs

Zsigmond József 373, 374, 411, 417, 445,
446, 447
Zsigó Ferenc, ifj. 132
Zsigó József, ifj. 274
Zsikla Pál 237
Zsikla Terézia 325
Zsíros Mihály 280
Zsniderics Antal 350
Zsoldos László 393, 423, 424, 425, 426, 427,
485
Zsöllér József 146, 147
Zsubori István 292, 293, 488
Zsunyi János 297, 298

HELYNÉVMUTATÓ

A

Alpár 68, 284, 286, 288
Amerikai Egyesült Államok 303
Anglia 303
Arad 18, 487
Ausztria 305

B

Bácsalmás 11, 25, 43, 44, 86, 118, 139, 149,
150, 152, 297, 298, 459
Bácsalmási járás 114, 118, 139, 140, 150,
152
Bácsbokod 11
Bács-Kiskun megye 11, 12, 13, 14, 15, 17,
18, 19, 21, 22, 27, 28, 30, 33, 34, 35, 41,
44, 45, 55, 65, 66, 67, 69, 70, 75, 78, 85,
86, 87, 88, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 98, 99,
100, 101, 103, 106, 107, 108, 114, 115,
116, 125, 138, 139, 172, 173, 214, 220,
221, 244, 293, 319, 328
Balatonfüred 472
Baja 12, 13, 14, 15, 16, 17, 21, 22, 24, 25,
26, 29, 32, 33, 34, 35, 40, 44, 48, 56, 57,
58, 59, 60, 61, 62, 64, 66, 68, 70, 71, 84,
86, 91, 95, 96, 97, 98, 100, 105, 106, 107,
108, 110, 115, 124, 125, 126, 141, 142,
143, 144, 183, 185, 188, 189, 190, 226,
228, 229, 230, 269, 270, 299, 300, 301,
302, 303, 304, 307, 308, 311, 312, 313,
317, 319, 333, 357, 358, 365, 367, 368,
369, 370, 377, 378, 380, 393, 400, 423,
435, 436, 437, 438, 442, 443, 459, 460,
462, 467, 470, 471, 473, 474, 475, 479,
482, 485, 486, 487
Bajai járás 119, 126, 312, 313, 319, 462
Ballószög 43, 463
Bátaszék 487
Báttonya 70
Békéscsaba 70
Békés megye 70
Beregleányfalva 475
Budapest 13, 14, 15, 18, 19, 20, 21, 23, 25,
27, 28, 32, 33, 35, 36, 37, 40, 41, 43, 45,
46, 47, 48, 51, 52, 53, 54, 56, 58, 59, 60,
63, 67, 70, 71, 89, 91, 92, 93, 94, 95, 97,
98, 99, 100, 101, 102, 106, 108, 114, 115,
117, 119, 120, 124, 127, 138, 139, 140,
142, 144, 145, 164, 171, 175, 177, 182,
184, 187, 188, 214, 215, 216, 218, 221,

227, 235, 245, 246, 249, 252, 253, 257,
258, 259, 264, 291, 303, 317, 335, 342,
354, 355, 368, 376, 384, 385, 390, 438,
439, 440, 457, 459, 460, 461, 464, 469,
473, 475, 478, 479, 480, 481, 483, 485,
486

Bugac 43, 68, 289
Bulgária 362

C

Cegléd 23, 35, 453, 479

Cs

Csátalja 427
Csávoly 485
Csehszlovákia 471
Csépa 481
Csepel 305
Cserhátsurány 471
Csólyospálos 284, 288
Csongrád 12, 25, 330
Csongrád megye 18, 33, 34, 70

D

Dálya 483
Dávod 407, 408, 410
Debrecen 43, 49, 303, 475, 477, 478
Dél-Dunántúl 70
Dorog 484
Duna 25
Duna-Tisza köze 77, 352
Dunaföldvár 25, 165
Dunántúl 25, 48, 305, 353
Dunapataj 478
Dunapentele 23
Dunavecse 39, 43, 119, 331
Dunavecsei járás 119, 332, 462
Dusnok 432

E, É

Érsekcsanád 240, 242
Erzsébetváros 24
Eszék 467
Esztergom 97
Európa 176, 204

J

Jakabszállás 21, 43, 457
Jánoshalma 12, 43, 44, 118
Jászszentlászló 284, 288
Jugoszlávia 67, 435

F

Fejér megye 34
Felső-Bácska 13
Felsőcsernát 483
Felsőszentiván 113, 114
Foktő 293
Franciaország 303
Fülöpszállás 25

G

Gara 127, 345, 346, 350
Gátér 289

Gy

Győr 34
Győr-Sopron megye 34

H

Hajdú megye 70
Harta 115
Helvécia 100
Hódmezővásárhely 70
Hódoscsépany 481
Homokmégy 293

I

Izsák 21, 43, 48, 68, 112, 128, 129, 130,
153, 154, 155, 156, 157, 159, 160, 210,
232, 235, 236, 308, 309, 343, 471, 473,
485

K

Kalocsa 11, 12, 14, 25, 26, 40, 46, 90, 99,
107, 115, 291, 292, 293, 294, 295, 309,
458, 459, 467, 468, 475, 477, 478, 485,
488
Kalocsai járás 119, 462
Kárpát-medence 32
Kecel 25, 43, 459, 467
Kecskemét 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19,
20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31,
33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 44, 45,
46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 59,
62, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 75,

77, 78, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 91, 92, 93,
94, 95, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 114,
115, 116, 117, 119, 120, 122, 123, 130,
135, 139, 140, 161, 165, 167, 168, 172,
173, 174, 175, 176, 179, 180, 181, 182,
183, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220,
221, 222, 223, 224, 225, 242, 243, 246,
247, 248, 249, 250, 251, 252, 257, 259,
260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267,
268, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 289,
296, 298, 311, 316, 317, 328, 347, 352,
353, 355, 367, 376, 382, 387, 389, 413,
415, 416, 430, 431, 435, 453, 454, 457,
460, 461, 462, 463, 464, 467, 468, 469,
470, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478,
479, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 488

Kelebia 239

Kerekegyháza 21, 25, 43, 131, 135, 136,
144, 145, 208, 209, 253, 255, 271, 272,
273, 277, 319, 328, 468, 469, 471, 472,
481, 482

Kézdivásárhely 483

Kiscsávoly 64

Kiskőrös 12, 25, 43, 76, 115

Kiskőrösi járás 11, 138, 462

Kiskunfélegyháza 11, 14, 19, 24, 26, 39, 43,
45, 48, 68, 92, 100, 111, 191, 193, 200,
201, 203, 204, 205, 206, 207, 230, 231,
245, 252, 284, 290, 329, 330, 462, 470,
471, 474, 480, 482, 485, 486, 487

Kiskunfélegyházi járás 119, 290, 330, 462

Kiskunhalas 12, 26, 42, 52, 118, 147, 148,
231, 239, 459, 462

Kiskunhalasi járás 118, 147, 148, 239, 462

Kiskunlacháza 46

Kiskunmajsa 12, 43, 49, 119, 284, 285, 286,
288, 289, 459, 462

Kispest 478

Kiszombor 474

Komló 306

Korlát 477

Kömpöc 284, 288

Kunfehértó 256, 257

Kunszentmárton 25, 330

Kunszentmiklós 43, 44, 119, 331, 470, 480

Kunszállás 284, 287, 288, 289

L

Lajosmizse 21, 43, 145, 272, 343, 458, 463

Lakitelek 12, 21, 68, 370, 371, 411, 413,
416, 417, 441, 442, 443, 470, 484

Laskó 470

Lászlófalva 46, 375

Lengyelország 18

Lenti 12

Litke 472

M

Makó 484
 Magyarország 16, 18, 32, 79, 80, 102, 103,
 104, 105, 112, 142, 143, 179, 204, 217,
 227, 239, 243, 247, 259, 263, 281, 282,
 292, 295, 302, 305, 311, 353, 476, 483,
 Matyó 233
 Mezőkovácsháza 70
 Mezőtúr 70
 Miskolc 17, 468

N

Nagyatád 12
 Nagybaracska 401, 404, 405
 Nagybörzsöny 482
 Nagykanizsa 12, 486
 Nagykőrös 46, 453, 454, 468
 Nemesnáudvar 431

Ny

Nyiregyháza 70

O, Ó

Ókésce 479, 485
 Orgovány 12, 21, 48, 68
 Orosháza 70

Ö

Öcsöd 330
 Örkénytábor 12

P

Pálmonostora 284, 289
 Pápa 469
 Pécs 12, 17, 477, 484, 487
 Petőfiszállás 284, 289

R

Rákospalota 484
 Rém 146, 147, 148
 Románia 18, 67, 175, 383, 391

S

Solt 25, 119, 309, 310, 331, 462
 Soltvadkert 137
 Soroksár 19
 Sugovica 22, 100
 Svájc 176

Sz

Szabadszállás 12, 25, 29, 39, 43, 49, 331,
 459
 Szakmár 293
 Szank 43, 284, 286, 288, 289, 459, 462
 Szarvas 330
 Szeged 12, 17, 18, 33, 34, 35, 49, 70, 72,
 185, 227, 245, 469, 488
 Székesfehérvár 130
 Szekszárd 475
 Szentes 12, 330
 Szeremle 332
 Szibéria 176
 Szilágycseh 476
 Szolnok 12, 65, 484
 Szovjetunió 148, 182, 303, 304, 305, 482

U, Ú

Újpest 245, 468
 Újkésce 468
 Uszód 486

T

Táborfalva 12
 Tata 479
 Tatabánya 472
 Taszár 46
 Temesvár 19
 Tiszaalpár 119
 Tiszacseg 481
 Tiszaföldvár 330
 Tiszakésce 11, 21, 25, 27, 39, 43, 44, 68,
 114, 115, 336, 340, 341, 343, 394, 458,
 463, 479
 Tiszaújfalva 284, 289, 475
 Told 470
 Tolna 476
 Túrkeve 470

V

Vajdaság 67
 Vásárut 477
 Vázsony 12
 Veresece 484
 Veszprém megye 34
 Vitnyéd 482

Z

Záhony 46, 47

ÖSSZEFOGLALÓ

Az 1956-os forradalom és szabadságharc történetének ma már kiterjedt szakirodalma van. A vidéki események iránt érdeklődő olvasók tájékozási lehetőségei is jelentősen megnöttek az utóbbi években, ugyanis az ötvenedik évforduló közeledtével, egymás után jelentek meg az ilyen témájú tanulmányok, kötetek, forrásgyűjtemények, helytörténeti kiadványok. Ebbe a sorba illeszkedik az 1956-os forradalom és szabadságharc Bács-Kiskun megyei dokumentumait összegyűjtő okmánytár is.

A forradalom célja, valamint az események láncolata Budapesten és vidéken azonos volt. A Bács-Kiskun megyei események is, mint vidéken általában, néhány napos fáziskéséssel indultak meg a fővárosiakhoz képest. A megyei vezetés talán reménykedett is, hogy nem kerül sor a budapestihez hasonló eseményekre, ugyanakkor intenzíven készült az esetleges megmozdulások megakadályozására. A későbbi forradalmárok és felkelők számára az első néhány nap a tájékozódás és a kivárás időszaka volt. Amikor nyilvánvalóvá vált, hogy a kommunista hatalom nem képes rövid időn belül úrrá lenni a fővárosban zajló elemi erejű felkelésen, az ország minden területén megkezdődtek a felvonulások és a tüntetések.

Bács-Kiskun megyében a kommunista vezetők katonai eszközökkel igyekeztek gátat vetni a forradalom kibontakozásának. A sztálinista hatalom rövid, de annál kíméletlenebb harcban október 28-ára győzött a megyeszékhelyen. Ez a győzelem azonban csak pillanatokig volt teljes, ugyanis az országos politikai helyzet megváltozott, október 28-án Nagy Imre átértékelte addigi álláspontját, és demokratikus nemzeti mozgalomként jellemezte a forradalmat. Rohamosan épültek ki a demokratikus alapon létrejövő helyi forradalmi szervek is. A sztálinista hatalom Bács-Kiskun megyei képviselői két tűz közé kerültek.

Az események menetében döntő volt, hogy a hadsereg felső irányítása kikerült a katonai megoldást erőszakolók kezéből, illetve hogy a kommunista párt központi irányítása összeomlott. A forradalmi katonai tanácsok megalakulása után a hadsereg alakulatait már nem lehetett a nép ellen bevetni, a megerősödő forradalmi bizottságokból és munkástanácsokból pedig kiszorultak a hatalom hívei. Ezek a folyamatok kényszerítették a megyei vezetést arra, hogy utat engedjen a politikai kibontakozásnak. Bács-Kiskun megyében november 1-jére mindenütt győzött a forradalom. A következő néhány napban megindult a konszolidáció, és az élet hamarosan visszatért a normális kerékvágásba.

Ezt a folyamatot törte meg a november 4-i szovjet támadás, amelynek több halálos áldozata is volt. A hatalmukat visszaszerző korábbi vezetők és a szovjetek azonnal a megtorlás eszközához nyúltak. A restaurálódó kommunista hatalomnak nem volt helyi tömegbázisa, csak a szovjet katonai erőre támaszkodhatott, ezért a párt újjászervezését és a saját fegyveres erő megerősítését tekintették fő feladatuknak. A megszállókkal és kiszolgálóikkal

szembeni ellenállás fő erejévé a munkástanácsok váltak. Nagy jelentősége volt a széles tömegbázisra támaszkodó munkástanácsok szervezeti és strukturális önépítkezésének. Ennek a folyamatnak az eredményeként jöttek létre az üzemek képviselőiből a városi munkástanácsok, majd kísérletet tettek a megyei munkástanács létrehozására is, ez azonban csak rövid ideig működött. A kommunista hatalom december közepére került abba a helyzetbe, hogy erőszakkal törje le a munkástanácsok politikai törekvéseit. Ezzel megakadályozta, hogy kettős hatalom jöjjön létre a megyében. A hatalom a fegyverekhez nyúlt, terrorral számolta fel a társadalom ellenállását Bács-Kiskun megyében is, a december 11–12-i sztrájkokat és tüntetéseket a karhatalom és a szovjetek törték le.

Dokumentumkötetünk e fent leírt folyamatokat igyekszik bemutatni a rendelkezésre álló források segítségével.

RESÜMEE

Heute gibt es schon eine umfangreiche Fachliteratur der Geschichte der 1956-er Revolution und des Freiheitskampfes. In den letzteren Jahren nahmen die Orientierungsmöglichkeiten derer, die sich für die Ereignisse vom Lande interessieren, bedeutend zu, weil viele Studien, Bände, Quellensammlungen und ortsgeschichtliche Publikationen in diesem Thema – sich die fünfzigste Jahreswende nähernd – veröffentlicht wurden. In diese Reihe passt auch die Dokumentensammlung über die 1956-er Revolutions- und Freiheitskampfereignisse im Komitat Bács-Kiskun.

Das Ziel der Revolution und die Kette von Ereignissen waren in Budapest und auf dem Lande gleich. Die Ereignisse begannen im Komitat Bács-Kiskun – wie im Allgemeinen auf dem Lande – mit einigen Tage später, als in der Hauptstadt. Die Komitatsführung hoffte vielleicht, dass es nicht zu den Ereignissen wie in Budapest kommt, gleichzeitig bereitete sich intensiv vor die eventuellen Volksbewegungen zu verhindern. Für die späteren Revolutionäre und Aufständischen waren die ersten Tage die Zeit der Orientierung und Abwartung. Als es offenbar wurde, dass die kommunistische Macht den elementarischen Aufstand in der Hauptstadt bald nicht beherrschen kann, begannen die Aufzüge und Demonstrationen auf allem Gebiet des Landes.

Die kommunistische Führung im Komitat Bács-Kiskun bemühte sich die Entfaltung der Revolution mit militärischen Mitteln zu verhindern. Die stalinistische Macht gewann in einem kurzen, aber sehr schonungslosen Kampf am 28. Oktober am Komitatssitz. Aber dieser Sieg war nur für kurze Zeit vollständig, weil sich die politische Lage des Landes änderte: Imre Nagy wertete seinen Standpunkt bis dahin am 28. Oktober um, und bezeichnete die Revolution als eine demokratische Nationalbewegung. Auch die lokalen auf der demokratischen Grundlage stehenden Revolutionsorgane wurden sehr schnell ausgebaut. Die Vertreter der stalinistischen Macht im Komitat Bács-Kiskun gerieten zwischen zwei Feuer.

Es war für die Ereignisse entscheidend, dass die obere Heersführung aus deren Händen kam, die die militärische Lösung forcierten, bzw. dass die zentrale Führung der kommunistische Partei zusammenfiel. Nach der Bildung der revolutionären Militärräten konnten die Heereinheiten gegen das Volk nicht eingesetzt werden, aus den erstarkenden Revolutionsausschüssen und Arbeiterräten wurden die Machtanhänger verdrängt. Diese Vorgänge zwangen die Komitatsführung der politischen Entfaltung Raum zu geben. Am ersten November siegte die Revolution im Komitat Bács-Kiskun überall. In den folgenden Tagen begann die Konsolidation und kam das Leben bald ins rechte Geleise.

Dieser Vorgang wurde durch den sowjetischen Angriff am 4. November gebrochen, der auch mehrere Todesopfer hatte. Die die Macht zurückerwerbende frühere Führung und die Sowjetregierung übten sofort Vergeltung. Die sich restaurierende kommunistische Macht hatte keine lokale Massenbasis, konnte sich nur auf die sowjetische Militärmacht stützen, deshalb wollte zuerst die Partei neu organisieren und eine eigene bewaffnete Macht zustande bringen. Die Arbeiterräte wurden zur Hauptkraft des Widerstandes den Besatzungstruppen und ihren Bedienungspersonal. Der organisatorische und strukturelle Selbstbau der sich auf breite Massenbasis stützenden Arbeiterräte hatte große Bedeutung. Als Ergebnis dieses Vorgangs entstanden die Stadtarbeiterräte aus den Vertretern der Betriebe, dann wurde es versucht den Komitatsarbeiterrat zustande zu bringen, der aber nur kurze Zeit funktionierte. Die kommunistische Macht geriet Mitte Dezember in die Lage, die politischen Bestrebungen der Arbeiterräte mit Gewalt niederzuschlagen. Damit wurde verhindert im Komitat eine Doppelmacht zustande zu kommen. Die Macht rief die Waffen an, räumte den Widerstand der Gesellschaft auch im Komitat Bács-Kiskun mit Terror auf, die Streike und Demonstrationen von 11-12. Dezember wurden von Ordnungskräften und von den Sowjettruppen niedergeschlagen.

Diese Dokumentensammlung will die oben erwähnten Vorgänge durch die zur Verfügung stehenden Quellen vorführen.

TARTALOM

ELŐSZÓ	5
1956 BÁCS-KISKUN MEGYÉBEN – BEVEZETŐ TANULMÁNY.....	9
DOKUMENTUMOK.....	73
1. A Népújság tudósítása a Hírös Hét keretében tartott értelmiségi ankétról – Kecskemét, 1956. október 7.	75
2. A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Bizottsága első titkáranak összefoglalója a kibővített pártbizottsági ülés vitájáról – Kecskemét, 1956. október 20.	78
3. A Népújság közleménye a bajai Petőfi Kör vitaestjéről – Kecskemét, 1956. október 21.	84
4. A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Végrehajtó Bizottságának közleménye a Népújságban – Kecskemét, 1956. október 24.	85
5. A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Végrehajtó Bizottsága felhívása Bács-Kiskun megye lakosságához – Kecskemét, 1956. október 24.	86
6. A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Végrehajtó Bizottságának felhívása a párttagokhoz és a megye dolgozóihoz – Kecskemét, 1956. október 24.	87
7. A Népújság közleménye a megyei rögtönítelő bíróság felállításáról – Kecskemét, 1956. október 24.	88
8. A kecskeméti tanárok táviratban tiltakoznak a statárium ellen – Kecskemét, 1956. október 24.	89
9. Grösz József kalocsai érsek nyilatkozata – Kalocsa, 1956. október 24.	90
10. A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Bizottságának jelentése az MDP központi pártügyeletének a megyei helyzetről – Budapest, 1956. október 25.	91
11. Kerek [István] elvtárs, a Magyar Dolgozók Pártja Bajai Járási Bizottságának titkára be számol a bajai tüntetésekről – Budapest, 1956. október 25.	91
12. A Kiskunfélegyházi Dohánybevéltő Üzem dolgozói a vérontás megszüntetését kérik – Kiskunfélegyháza, 1956. október 25.	92
13. A Népújság tudósítása az épületek fellobogózásáról – Kecskemét, 1956. október 26.	92

14.	A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Bizottsága első titkárának jelentése az MDP központi pártügyeletének a megyei helyzetről – Budapest, 1956. október 26.	92
15.	A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Bizottsága a harcok beszüntetésére szólítja fel a fővárosi felkelőket – Kecskemét, 1956. október 26.	93
16.	A Magyar Távirati Iroda kecskeméti kirendeltsége tudósítójának jelentése a kecskeméti tüntetésekről – Kecskemét, 1956. október 26.	94
17.	A Magyar Távirati Iroda kecskeméti kirendeltsége tudósítójának jelentése a fegyveres harc kitöréséről – Kecskemét, 1956. október 26.	95
18.	A bajai felkelők bejelentik a Minisztertanács elnökének, hogy csatlakoznak a budapesti fegyveres felkeléshez – Budapest, 1956. október 26.	95
19.	A Bajai Gyapjúszövetgyár dolgozóinak követelései – Baja, 1956. október 26.	96
20.	A bajai diákok követelései – Baja, 1956. október 26.	97
21.	A Magyar Dolgozók Pártja Bajai Járási Végrehajtó Bizottsága a rend helyreállítására szólítja fel a lakosságot – Baja, 1956. október [26.]	98
22.	Grósz József kalocsai érseknek, a Püspöki Konferencia elnökének felhatalmazása a Magyar Rádió részére – Kalocsa, 1956. október 26.	99
23.	A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Bizottságának jelentése a megyei helyzetről – Budapest, 1956. október 27.	99
24.	A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Bizottságának tájékoztatója az MDP Központi Vezetősége Párt- és Tömegszervezetek Osztályának a megyei helyzetről – Budapest, 1956. október 27.	100
25.	A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Bizottságának jelentése az MDP központi pártügyeletének a megyei helyzetről – Budapest, 1956. október 27.	100
26.	A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Bizottságának jelentése a kecskeméti helyzetről – Budapest, 1956. október 27.	101
27.	Kecskemét Város Tanácsa Végrehajtó Bizottságának intézkedései a rend helyreállítására – Kecskemét, 1956. október 27.	101

28.	Kecskemét város ifjúságának a Magyar Dolgozók Pártja és a Magyar Népköztársaság vezetőihez intézett követelései – Kecskemét, 1956. október 27.	102
29.	A Népújság tudósítása a Bács-Kiskun Megyei Nyomda Vállalat Munkástanácsának megalakulásáról – Kecskemét, 1956. október 27.	103
30.	A Kecskeméti Gépgyár Munkástanácsa tagjainak névsora – Kecskemét, 1956. október 27.	104
31.	Az Októberi Ifjúság, a Bajai Ifjúsági Tanács lapjának cikke a lap létrehozása alkalmából – Baja, 1956. október [27.]	105
32.	A bajai ifjúság és a dolgozó nép követelései – Baja, 1956. október 27.	106
33.	Az Októberi Ifjúság tudósítása a bajai fiatalok kalocsai forradalmi megmozdulásáról – Baja, 1956. október 27.	107
34.	Az Októberi Ifjúság beszámoló a bajai fiatalok küldöttségének a környező községekben végzett tevékenységéről – Baja, 1956. október 27.	107
35.	A bajai fiatalok követelései – Baja, 1956. október [27.]	108
36.	Kivonat a Bajai Gyapjúszövetgyár Munkástanácsának üléséről készített jegyzőkönyvből – Baja, 1956. október 27.	108
37.	Kiskunfélegyháza Város Ideiglenes Munkás–Paraszt–Értelmiségi–Katona Tanácsának közleménye – Kiskunfélegyháza, 1956. október 27.	111
38.	Jegyzőkönyv Izsák Község Nemzeti Bizottságának megalakulásáról – Izsák, 1956. október 27.	112
39.	Jegyzőkönyv a felsőszentiváni munkástanács megválasztásáról – Felsőszentiván, 1956. október 27.	113
40.	Tájékoztató a Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Bizottságának helyzetéről – Budapest, 1956. október 28.	114
41.	A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Bizottsága első titkárának jelentése az MDP központi pártügyeletének a megyei helyzetről – Budapest, 1956. október 28.	115
42.	Jegyzőkönyv a Bács-Kiskun Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának rendkívüli üléséről – Kecskemét, 1956. október 28. ...	116
43.	Dallos Ferencnek, a Bács-Kiskun Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága elnökének összefoglalója a további teendőkről – Kecskemét, 1956. október [28.]	120

44.	A Népújság közleménye a Kecskeméti Gépgyár Munkástanácsának megalakulásáról – Kecskemét, 1956. október 28.....	123
45.	A Magyar Dolgozók Pártja Bajai Járási és Városi Végrehajtó Bizottsága a Forradalmi Nemzeti Bizottság nevében felszólítja a lakosságot a rend és a nyugalom megtartására – Baja, 1956. október 28.....	124
46.	A bajai katonai alakulatok vezetőinek bejelentése a hatalom ismételt visszaszerzéséről – Baja, 1956. október 28.....	125
47.	A Magyar Dolgozók Pártja Bajai Járási és Városi Pártbizottságának felhívása – Baja, 1956. október 28.	126
48.	A Garai Állami Gazdaság dolgozóinak a nemzeti kormányhoz intézett követelései – Budapest, 1956. október 28.....	127
49.	Izsák község helyőrségparancsnokának felhívása a község lakosaihoz – Izsák, 1956. október 28.....	128
50.	Kerekegyháza Község Ideiglenes Nemzeti Bizottsága megválasztja a nemzeti bizottság és a nemzetőrség vezetőit – Kerekegyháza, 1956. október 28.	131
51.	Kerekegyháza Község Ideiglenes Nemzeti Bizottságának bejelentése a nemzeti bizottság és a nemzetőrség megalakulásáról – Kerekegyháza, 1956. október [28.].....	135
52.	Kerekegyháza Község Forradalmi Bizottságának tagjai – Kerekegyháza, 1956. október [28.].....	136
53.	Jegyzőkönyv a Soltvadkerti Ideiglenes Nemzeti Bizottság üléséről – Soltvadkert, 1956. október 28.	137
54.	A Magyar Dolgozók Pártja Bács-Kiskun Megyei Bizottsága első titkárának jelentése az MDP központi pártügyeletének a megyei helyzetről – Budapest, 1956. október 29.....	138
55.	A Magyar Távirati Iroda kecskeméti kirendeltsége tudósítójának jelentése a felkelés leveréséről – Kecskemét, 1956. október 29.....	139
56.	A Népújság közleménye a Kecskeméti Cipőgyár Munkástanácsának megalakulásáról – Kecskemét, 1956. október 29.....	140
57.	A Bajai Ideiglenes Forradalmi Nemzeti Bizottság Emlékirata Nagy Imre kormányához – Baja, 1956. október 29.	141
58.	A Bajai Munkástanácsok Sztrájkbizottságának általános sztrájkfelhívása – Baja, 1956. október 29.....	143
59.	A bajai munkástanácsok élelmiszert gyűjtenek a főváros lakosságának megsegítésére – Budapest, 1956. október 29.....	144

60.	Jegyzőkönyv Kerekegyháza Község Nemzeti Bizottságának üléséről – Kerekegyháza, 1956. október 29.....	144
61.	Jegyzőkönyv a rémi ideiglenes munkástanács megalakulásáról – Rém, 1956. október 29.....	146
62.	A rémi munkástanács követelései – Rém, 1956. október 29.	147
63.	Jegyzőkönyv a Bácsalmási Gépállomás Munkástanácsának alakuló üléséről – Bácsalmás, 1956. október 29.....	149
64.	Jegyzőkönyv a Bácsalmási Gépállomás Munkástanácsának üléséről – Bácsalmás, 1956. október 29.	150
65.	Szijártó János izsáki lakos kihallgatási jegyzőkönyve – Izsák, 1956. október 29.....	153
66.	Izsák Község Nemzeti Bizottságának kérelmére Szijártó János izsáki lakos szabadlábra helyezése – Izsák, 1956. október 29.....	154
67.	Szijártó János izsáki lakos nyilatkozata – Izsák, 1956. október 29.....	155
68.	Jegyzőkönyv az Izsáki Állami Általános Iskola és Óvoda tantestületének rendkívüli gyűléséről – Izsák, 1956. október 29.....	155
69.	Jegyzőkönyv Izsák Község Nemzeti Bizottságának üléséről – Izsák, 1956. október 29.....	157
70.	Jegyzőkönyv a Bács-Kiskun Megyei Ideiglenes Nemzeti Bizottság alakuló üléséről – Kecskemét, 1956. október 30.....	161
71.	A Bács-Kiskun Megyei Ideiglenes Nemzeti Bizottság határozata – Kecskemét, 1956. október 30.....	168
72.	A 3. Hadtest Forradalmi Katonai Tanácsának kiáltványa – Kecskemét, 1956. október 30.	172
73.	A Népújság közleménye az ÁVH feloszlásáról – Kecskemét, 1956. október 30.....	173
74.	A Népújság közleménye Kecskemét Város és Járás Nemzetőrségének megalakulásáról – Kecskemét, 1956. október 30.....	173
75.	A Népújság beszámolója a Kecskeméti Baromfifeldolgozó Vállalat Munkástanácsának megalakulásáról – Kecskemét, 1956. október 30.....	174
76.	Jegyzőkönyv az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár Munkástanácsának megválasztásáról – Kecskemét 1956. október 30.....	175
77.	Az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár Munkástanácsának követelései – Kecskemét, 1956. október 30.....	179

78.	A Kecskeméti Gépgyár újraválasztott munkástanácsának tagnévsora – Kecskemét, 1956. október 30.	180
79.	A kecskeméti repülőtér alakulatainak kiáltványa – Kecskemét, 1956. október 30.	181
80.	A Kecskeméti 66. Vadászrepülő Hadosztály Forradalmi Katonai Tanácsának követelései – Kecskemét, 1956. október 30.	182
81.	Jegyzőkönyv a Bajai Forradalmi Nemzeti Bizottság megalakulásáról – Baja, 1956. október 30.	183
82.	A Bajai Járási Tanács Végrehajtó Bizottsága oktatási osztályvezetője elrendeli az orosz nyelvoktatás megszüntetését – Baja, 1956. október 30.	189
83.	A Szociáldemokrata Párt bajai szervezete ideiglenes vezetőségének kiáltványa – Baja, 1956. október 30.	190
84.	Jegyzőkönyv Kiskunfélegyháza Város Ideiglenes Nemzeti Tanácsának üléséről – Kiskunfélegyháza, 1956. október 30.	191
85.	Kiskunfélegyháza Város Nemzeti Bizottságának célkitűzései – Kiskunfélegyháza, 1956. október 30.	204
86.	Jegyzőkönyv a Kiskunfélegyházi Kisipari Termelő Szövetkezetek Munkástanácsának határozatairól – Kiskunfélegyháza, 1956. október 30.	206
87.	A kiskunfélegyházi munkástanácsok felhívása a Minisztertanácsához – Kiskunfélegyháza, 1956. október 30.	207
88.	Jegyzőkönyv Kerekegyháza Község Nemzeti Bizottságának üléséről – Kerekegyháza, 1956. október 30.	208
89.	Jegyzőkönyv az Izsáki Állami Gazdaság Munkástanácsának alakuló üléséről – Izsák, 1956. október 30.	210
90.	Helyzetjelentés Bács-Kiskun megyéből – Kecskemét, 1956. október 31.	214
91.	Jelentés Gyurkó Lajosnak, a 3. hadtest parancsnokának szökéséről – Budapest, 1956. október 31.	215
92.	A Bács-Kiskun Megyei Ideiglenes Nemzeti Bizottság meghívója – Kecskemét, 1956. október 31.	216
93.	Jelentés Kecskemét Város Ideiglenes Nemzeti Bizottságának újraválasztásáról – Budapest, 1956. október 31.	216
94.	Kivonat a Kecskemét Város Forradalmi Bizottsága alakuló ülésén készült jegyzőkönyvből – Kecskemét, 1956. október 31.	217

95. A Petőfi Népe Szerkesztőségének Munkástanácsa szerkesztőségi cikkben köszönti a forradalmat – Kecskemét, 1956. október 31.	218
96. A Petőfi Népe Szerkesztőségének Forradalmi Munkástanácsa – Kecskemét, 1956. október 31.	219
97. A Kecskeméti Szabad Katona József Rádió közleménye működésének megkezdéséről – Kecskemét, 1956. október 31.	219
98. A Kecskeméti Gépgyár Munkástanácsa Forradalmi Bizottsága üdvözlí a Szabad Katona József Rádió megszólalását – Kecskemét, 1956. október 31.	220
99. A Független Kisgazda- és Polgári Párt Bács-Kiskun megyei szervezete Bejelenti újjáalakulását és a Kecskeméti Lapok újraindítását – Kecskemét, 1956. [október 31.?]	221
100. A Független Kisgazda- és Polgári Párt Bács-Kiskun Megyei szervezete röplapon jelenti be a Kecskeméti Lapok újraindítását – Kecskemét, 1956. [október 31.?]	222
101. Kecskeméti MÁV-dolgozók személyi változásokat követelnek – Kecskemét, 1956. október 31.	223
102. Jegyzőkönyvtöredék az Építésügyi Minisztérium Kecskeméti Épület-lakatosipari Vállalat Munkástanácsának üléséről – Kecskemét, 1956. október 31.	225
103. Jegyzőkönyv a Bajai Forradalmi Nemzeti Bizottság üléséről – Baja, 1956. évi október hó 31.	226
104. Puskás Mihálynak, a Független Kisgazdapárt volt bajai pártigazgatójának bejelentése a párt újjászervezéséről – Baja, 1956. október 31.	229
105. Baja Város Forradalmi Nemzeti Bizottsága elnökének határozata az egykori székház visszaadásáról a Független Kisgazdapárt részére – Baja, 1956. október 31.	229
106. A Kiskunfélegyházi Forradalmi Katona Tanács és Nemzeti Tanács kiáltványa – Kiskunfélegyháza, 1956. október 31.	230
107. Váradi Miklós kiskunhalasi helyőrségparancsnok felhívása a lakossághoz – Kiskunhalas, 1956. október 31.	231
108. Jegyzőkönyv Izsák Község Nemzeti Bizottságának üléséről – Izsák, 1956. október 31.	232
109. Az Izsáki Állami Gazdaság vezetőségének és munkásbizottságának névsora – Izsák, 1956. október 31.	235
110. Jegyzőkönyv az Izsáki Földműves-szövetkezet Forradalmi Bizottságának alakuló üléséről – Izsák, 1956. október 31.	236

111. A Kelebiai Nemzeti Tanács meghatalmazása Fáskerti István, Horváth Ferenc és Mester Gyula részére a Kelebiai Földműves-szövetkezet működésének ellenőrzésére – Kelebia, 1956. október 31.	239
112. Jegyzőkönyv Érsekcsanád Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának és Érsekcsanád Község Nemzeti Bizottságának együttes üléséről – Érsekcsanád, 1956. [október vége]	240
113. Jegyzőkönyv a Bács-Kiskun Megyei Forradalmi Bizottság üléséről – Kecskemét, 1956. november 1.	242
114. A Bács-Kiskun Megyei Forradalmi Tanács megbízólevele Dallos Ferencnek, a megyei tanács végrehajtó bizottsága elnökének – Kecskemét, 1956. november 1.	246
115. A Kecskeméti Rendőrség Forradalmi Tanácsának közleménye a Petőfi Népében – Kecskemét, 1956. november 1.	247
116. Sándor Béla, a kisgazdapárt volt kecskeméti titkárának nyilatkozata a Petőfi Népében – Kecskemét, 1956. november 1.	248
117. Kivonat Kecskemét Város Forradalmi Bizottsága Intézőbizottságának 1956. november 1-jén megtartott ülésén készült jegyzőkönyvből – Kecskemét, 1956, november 1.	249
118. A Kecskeméti Katona József Színház Forradalmi Bizottsága színészeket bíz meg azzal, hogy a Kecskeméti Szabad Katona József Rádió munkáját segítsék – Kecskemét, 1956. november 1.	250
119. A Bács-Kiskun Megyei Kórház Forradalmi Tanácsa köszönetet mond a kórház működését segítő forradalmi szervezeteknek – Kecskemét, 1956. november 1.	250
120. A reptér forradalmi katonai tanácsa segítséget kér a kecskeméti repülőter védelméhez – Kecskemét, 1956. november 1.	251
121. A Kecskeméti Reptér Forradalmi Katonai Tanácsa követeli a korábbi katonai vezetők kiadatását – Kecskemét, 1956. november [1.]	251
122. Kecskemét Város Forradalmi Bizottságának felhívása a munka felvételére – Kecskemét, 1956. november [1.]	252
123. A kiskunfélegyházi 27. Lövész Hadosztály Forradalmi Katonai Tanácsának távirata a Magyar Köztársaság Forradalmi Bizottmányának – Kiskunfélegyháza, 1956. november 1.	252
124. Jegyzőkönyv Kerekegyháza Község Forradalmi Bizottságának üléséről – Kerekegyháza, 1956. november 1.	253

125. Jegyzőkönyv Kerekegyháza és Vidéke Körzeti Földműves- szövetkezet Forradalmi Munkástanácsának megválasztásáról – Kerekegyháza, 1956. november 1.....	255
126. Kunfehértó Község Forradalmi Bizottsága értesíti Bálint András volt vb-titkárt munkaviszonyának megszűnéséről – Kunfehértó, 1956. november 1.	256
127. A Bács-Kiskun Megyei Tanács Forradalmi Bizottsága élelmiszert küld a budapesti felkelőknek – Kecskemét, 1956. november 2.....	257
128. A Corvin Forradalmi Tanács nyugtája az élelmiszerszállítmány átvételéről – Budapest, 1956. november 2.....	258
129. A Magyar Közellátási Kormánybiztosság utasítása a Bács-Kiskun Megyei Forradalmi Bizottságnak – Budapest, 1956. november 2.....	258
130. A Bács-Kiskun Megyei Forradalmi Tanács megbízólevele Dallos Ferencnek, a megyei tanács végrehajtó bizottsága elnökének – Kecskemét, 1956. november 2.....	259
131. Kivonat a Kecskemét Város Forradalmi Bizottsága ülésén készült jegyzőkönyvből – Kecskemét, 1956. november 2.....	259
132. Homoki Józsefnek, a Kecskeméti Lapok felelős szerkesztőjének írása a lap újraindítása alkalmából – Kecskemét, 1956. november 2.	260
133. A Kecskeméti Szabad Katona József Rádió bejelentése – Kecskemét, 1956. november 2.....	261
134. A Szabad Katona József Rádió vezetősége kéri a többi forradalmi rádiót, hogy adásukat vegyék át, és továbbítsák – Kecskemét, 1956. november 2.....	262
135. A Szabad Katona József Rádió utasítást kér a kecskeméti repülőteret megszálló szovjet páncélosok ügyében – Kecskemét, 1956. november 2.	262
136. A Szabad Katona József Rádió felhívása az ENSZ-hez – Kecskemét, 1956. november 2.....	263
137. A Szabad Katona József Rádió bejelenti, hogy a repülőter katonái ellenállnak a szovjet páncélosoknak – Kecskemét, 1956. november 2.	263
138. A Szabad Katona József Rádió bejelenti, hogy a magyar repülőtereket szovjet páncélos egységek körbezárták – Kecskemét, 1956. november 2.....	263

139. A kecskeméti rádió bejelenti, hogy a repülőtér forradalmi katonai tanácsa végrehajtja a kormány utasítását, és nem lő a kecskeméti repülőteret megszálló szovjet páncélosokra – Kecskemét, 1956. november 2. 264
140. A Kecskeméti Gépgyár Forradalmi Munkástanácsa a Szabad Katona József Rádióban kér segítséget a termelés beindításához – Kecskemét, 1956. november 2. 265
141. A Szabad Katona József Rádió, a Kecskeméti Repülőtér Forradalmi Katonai Tanácsa és Kecskemét munkásainak felhívása a dolgozó parasztsághoz – Kecskemét, 1956. november 2. 265
142. A Független Kisgazdapárt Bács-Kiskun megyei vezetőségének nyilatkozata a Szabad Katona József Rádióban – Kecskemét, 1956. november 2. 266
143. A Kecskeméti Repülőtér Forradalmi Katonai Tanácsának közleménye a Szabad Katona József Rádióban – Kecskemét, 1956. november 2. 267
144. Kecskemét Város Forradalmi Bizottságának közleménye a kecskeméti rádióban a kijárási tilalom megszüntetéséről – Kecskemét, 1956. november 2. 267
145. Kecskemét Város Forradalmi Bizottságának közleménye a Szabad Katona József Rádióban a tanítás megkezdéséről – Kecskemét, 1956. november 2. 268
146. A Kecskeméti Gépgyár Munkástanácsának felhívása a kecskeméti rádióban az áremelkedés megfékezése érdekében – Kecskemét, 1956. november 2. 268
147. Baja Város Forradalmi Nemzeti Bizottsága személyi kérdésekben hozott határozatát közli a Baja Város Tanácsa Munkástanácsának elnökével – Baja, 1956. november 2. 269
148. Jegyzőkönyv Kerekegyháza Község Forradalmi Bizottságának üléséről – Kerekegyháza, 1956. november 2. 271
149. Kerekegyháza Község Nemzetőrségének névsora – Kerekegyháza, 1956. november [?] 273
150. Kerekegyháza Község Forradalmi Bizottsága által kiállított nemzetőr-igazolvány – Kerekegyháza, 1956. november [2.?] 277
151. Kerekegyháza Község Nemzeti Bizottsága felhívásban közli Sólyom Ferenc nemzetőrrel a szolgálati beosztását – Kerekegyháza, 1956. november 2. 277
152. A Bács-Kiskun Megyei Forradalmi Bizottság engedélyezi a pénzügyőrök fegyverviselését – Kecskemét, 1956. november 3. 278

153. A Bács-Kiskun Megyei Forradalmi Bizottság Intézőbizottsága felhívással fordul a Petőfi Népében a munkástanácsokhoz, hogy vegyék fel a munkát – Kecskemét, 1956. november 3. 278
154. A Földműves-szövetkezetek Bács-Kiskun Megyei Központjának Forradalmi Tanácsa bejelenti megalakulását – Kecskemét, 1956. november 3. 279
155. A Petőfi Népe tudósítása Kecskemét Város Ideiglenes Nemzeti Bizottságának megalakulásáról – Kecskemét, 1956. november 3. 280
156. A Petőfi Népe tudósítása a munkástanácsok tárgyalásáról – Kecskemét, 1956. november 3. 281
157. A Kecskeméti Cipőgyár Forradalmi Munkástanácsának követelései – Kecskemét, 1956. november 3. 281
158. A kecskeméti kisiparosok közleménye a Petőfi Népében – Kecskemét, 1956. november 3. 282
159. Dr. Rákossy Árpád felhívása a Petőfi Népében a volt politikai foglyokhoz – Kecskemét, 1956. november 3. 283
160. Jegyzőkönyv a Kiskunfélegyházi Járás Nemzeti Bizottságának alakuló üléséről – Kiskunfélegyháza, 1956. november 3. 284
161. Miklóssy Jánosnak, a Kalocsa és Vidéke felelős szerkesztőjének írása a lap első számában – Kalocsa, 1956. november 3. 291
162. A Kalocsa és Vidéke a Kalocsai Járás Ideiglenes Nemzeti Bizottságának alakuló üléséről tudósít – Kalocsa, 1956. november 3. 292
163. A Kalocsa és Vidéke beszámol Kalocsa Város Ideiglenes Nemzeti Bizottságának megalakulásáról – Kalocsa, 1956. november 3. 294
164. A Kalocsai Járás Forradalmi Nemzeti Bizottságának közleménye a Kalocsa és Vidéke című lapban – Kalocsa, 1956. november 3. 295
165. Ury László Tíz perc a pokolban című írása a Kecskeméti Lapokban – Kecskemét, 1956. november 4. 296
166. A Bácsalmási Állami Gazdaság Forradalmi Munkástanácsának névsora – Bácsalmás, 1956. november 5. 297
167. Kecskemét Város Katonai Parancsnokának parancsa – Kecskemét, 1956. november 6. 298
168. A Magyar Szocialista Munkáspárt Baja Városi Végrehajtó Bizottsága közli Baja város dolgozóival és a kommunistákkal a kompromittálódott funkcionáriusok leváltását – Baja, 1956. november 7. 299

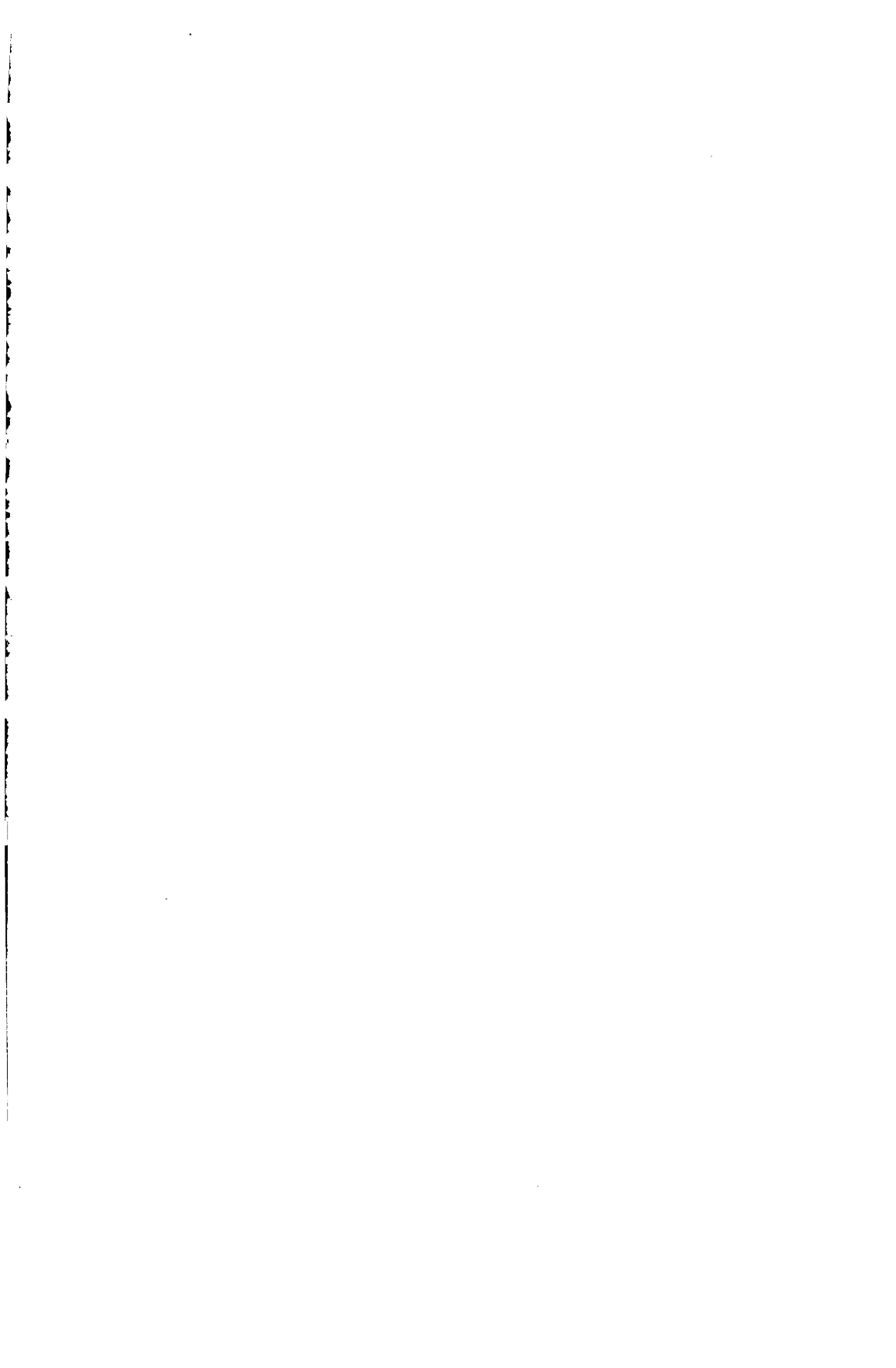
169. Jegyzőkönyv a bajai munkástanácsok üléséről, amelyen a sztrájk folytatásáról határoznak – Baja, 1956. november 8.....	300
170. Izsák Község Nemzetőrségének névsora – Izsák, 1956. november 8.	308
171. Kalocsa város szovjet katonai parancsnokának 2. számú parancsa – Kalocsa, 1956. november 9.....	309
172. A solti Forradalmi Bizottság hirdetménye a kijárási tilalommal kapcsolatban – Solt, 1956. november 9.	309
173. Sztrájkfelhívás a Kecskeméti Gépgyár dolgozóihoz – [Kecskemét, 1956. november 11.].....	311
174. Baja Város szovjet katonai parancsnokának parancsa a fegyverek beszolgáltatásáról és a rend helyreállításáról – Baja, 1956. november 11.	311
175. Baja Város Tanácsa Végrehajtó Bizottsága, a bajai üzemek vezetői és a munkástanácsok küldöttei a város lakosságát a munka felvételére szólítják fel – Baja, 1956. november 11.	312
176. Jegyzőkönyv a Bajai Épületasztalos-ipari Vállalat munkástanácsának újjáavasztásáról – Baja, 1956. november 12.....	313
177. A Bács-Kiskun Megyei Terményforgalmi Vállalat Munkástanácsa és az üzemi szakszervezet tiltakozása Kocher László eljárása ellen – Kecskemét, 1956. november 13.	316
178. Jegyzőkönyv az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár Munkástanácsának üléséről – Kecskemét, 1956. november 14.....	317
179. A Bajai Járási Tanács Végrehajtó Bizottsága megbízza a Bajai Járási Tanács Végrehajtó Bizottságának titkárát, hogy a járás ellátásához szükséges árucikkeket szerezzen be Jugoszláviából – Baja, 1956. november 14.	319
180. Jegyzőkönyv Kerekegyháza Község Tanácsa Végrehajtó Bizottsága üléséről – Kerekegyháza, 1956. november 14.	319
181. Az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár Munkástanácsának felmondólevele Nagy László, a vállalat igazgatója részére – Kecskemét, 1956. november 15.....	328
182. Kiskunfélegyháza szovjet katonai parancsnoka a fegyverek beszolgáltatására szólítja fel a lakosságot – [Kiskunfélegyháza], 1956. november 15.	329
183. A Dunavecsei Járás Nemzeti Bizottságának határozati javaslata – Dunavecse, 1956. november 15.....	331

184. Jegyzőkönyv Szeremle Község Nemzeti Bizottságának és Szeremle Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának együttes üléséről – Szeremle, 1956. november 15.	332
185. Jegyzőkönyv Tiszakécske Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának üléséről – Tiszakécske, 1956. november 16.	336
186. Beszámoló Tiszakécske Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának 1956. november 16-án tartott ülésére – Tiszakécske, 1956. november [16.]	341
187. Jegyzőkönyv Gara Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának üléséről – Gara, 1956. november 16.	345
188. Jegyzőkönyv Gara Község Nemzeti Bizottságának véglegesítéséről – Gara, 1956. november 16.	346
189. Jegyzőkönyv az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár Forradalmi Munkástanácsának üléséről Kecskemét, 1956. november 17.	347
190. Jegyzőkönyv Gara Község Tanácsának üléséről – Gara, 1956. november 18.	350
191. Jegyzőkönyv az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár végleges munkástanácsának megválasztásáról – Kecskemét, 1956. november 19.	352
192. A Pedagógus Szakszervezet Kecskemét Városi Bizottsága Kocher László leváltását követeli a Bács-Kiskun megyei Tanács elnökségétől – Kecskemét, 1956. november 19.	353
193. Jegyzőkönyv az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár végleges munkástanácsának üléséről – Kecskemét, 1956. november 20.	355
194. Jegyzőkönyv Baja Város Tanácsa Végrehajtó Bizottságának rendes üléséről – Baja, 1956. november 20.	357
195. A Bajai Munkástanácsok Végrehajtó Bizottságának tájékoztatója a bajai dolgozók és munkástanácsok részére – Baja, 1956. november 20.	368
196. Jegyzőkönyv Lakitelek Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának üléséről – Lakitelek, 1956. november 20.	370
197. Nagy László levele az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár Munkástanácsának – Budapest, 1956. november 21.	376
198. A Bajai Ruháüzem Munkástanácsa kéri a Bajai Munkástanácsok Végrehajtó Bizottságát, hogy biztosítsa a munka beindításához szükséges villamos energiát – Baja, 1956. november 22.	377
199. A Bajai Ruháüzem Munkástanácsának az adminisztratív dolgozók illetményére vonatkozó kérelme – Baja, 1956. november 23.	378

200. A Bajai Ruháüzem Munkástanácsa értesíti a Bajai Munkástanácsok Végrehajtó Bizottságát, hogy a munkások megerősítették állásukban vezetőiket – Baja, 1956. november 23.	378
201. Jegyzőkönyv a Bajai Ruháüzem Munkástanácsának üléséről, amelyen személyi kérdésekről döntöttek – Baja, 1956. november 24.	379
202. Jegyzőkönyv a Bajai Ruháüzem Munkástanácsának és a vállalat vezetőségének együttes üléséről, amelyen a vállalat működésével kapcsolatos kérdésekben határoztak – Baja, 1956. november 24.	380
203. Jegyzőkönyv a Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezete Kecskemét Városi Bizottságának vezetőséget választó nagygyűléséről – Kecskemét, 1956. november 26.	382
204. A Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezete Kecskemét városi tagságának állásfoglalása a forradalom vívmányai mellett – Kecskemét, 1956. november 26.	387
205. Jegyzőkönyv az Alföldi Kecskeméti Konzervgyár Forradalmi Munkástanácsának üléséről – Kecskemét, 1956. november 28.	389
206. Bajai Állami Gazdaság Munkástanácsa elmozdítja az állásából Zsoldos László igazgatót – Baja, 1956. november 28.	393
207. Jegyzőkönyv Tiszakécske Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának üléséről – Tiszakécske, 1956. november 30.	394
208. A Bajai Ruháüzem Munkástanácsa adománnyal segíti a Magyar Vöröskereszt Baja Városi Szervezetét – Baja, 1956. december 1.	400
209. Jegyzőkönyv Nagybaracska Község Tanácsának üléséről – Nagybaracska, 1956. december 2.	401
210. Jegyzőkönyv Dávod Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának üléséről – Dávod, 1956. december 2.	407
211. Jegyzőkönyv Dávod Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának üléséről – Dávod, 1956. december 4.	408
212. Beszámoló Lakitelek Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának december 8-i ülésére – Lakitelek, 1956. december 5.	411
213. A Kecskeméti Gépgyár Munkástanácsa által felvázolt általános helyzetkép – Kecskemét, 1956. december 6.	413
214. Jegyzőkönyv Lakitelek Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának üléséről – Lakitelek, 1956. december 8.	416
215. Jegyzőkönyv a Bajai Állami Gazdaság Munkástanácsának Zsoldos László igazgató ügyét tárgyaló üléséről – Baja, 1956. december 10.	423

216. Jegyzőkönyv Csátalja Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának üléséről – Csátalja, 1956. december 10.	427
217. A kecskeméti munkástanácsok vezetői a munka felvételére szólítják fel az üzemi munkásokat – Kecskemét, 1956. december 12.	430
218. Jegyzőkönyv Nemesnádudvar Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának üléséről – Nemesnádudvar, 1956. december 13.	431
219. Bajai Járási Tanács Végrehajtó Bizottságának jelentése a Bajai járás és város részére Jugoszláviából átvett árukról – Baja, 1956. december 14.	435
220. Jegyzőkönyv Baja Város Tanácsa Végrehajtó Bizottságának a városban lezajlott karhatalmi razziákat tárgyaló rendkívüli üléséről – Baja, 1956. december 19.	437
221. Beszámoló Lakitelek Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának december 22-i ülésére – Lakitelek, 1956. december 19.	441
222. A bajai munkástanácsok és a bajai üzemek vezetőinek nyilatkozata a munkástanácsok szerepéről és feladatairól – Baja, 1956. december 20.	442
223. Jegyzőkönyv Lakitelek Község Tanácsa Végrehajtó Bizottságának üléséről – Lakitelek, 1956. december 22.	443
224. Részlet a Bács-Kiskun Megyei Levéltár Historia Domusának 1956. évi bejegyzéseiből – Kecskemét, 1956 vége.	453
FÜGGELÉK	455
1. Kimutatás a Bács-Kiskun megyei áldozatokról – Kecskemét, 1957. január 7.	457
2. A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány Titkársága Tanácsszervek Osztálya jelentést kér az ellenforradalom során elhunyt hősi halottokról – Budapest, 1957. március 1.	459
3. A Baja Város Tanácsa Végrehajtó Bizottsága titkársága kimutatást küld a Bács-Kiskun Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága titkárságának a halálos áldozatokról – Baja, 1957. március 6.	460
4. A Bács-Kiskun Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága igazgatási osztályának kimutatása a halálos áldozatokról – Kecskemét, 1957. március 7.	461
5. A járási és a városi tanácsok jelentése az áldozatokról – Kecskemét, 1957. március 7.	462

6.	Kecskeméti Járási Tanács Végrehajtó Bizottsága jelentése a Bács-Kiskun Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága elnökének a halálos áldozatokról – Kecskemét, 1957. március 7.	463
7.	A Bács-Kiskun Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának jelentése a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány Titkársága Tanácsszervek Osztályának a megyében a hatalom oldalán meghaltakról – Kecskemét, 1957. március 8.	464
	ÉLETRAJZOK	465
	RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE	489
	SZEMÉLYNÉVMUTATÓ	493
	HELYNÉVMUTATÓ.....	515
	ÖSSZEFOGLALÓ.....	519
	RESÜMEE.....	521

Nyomdai munkálatok:
Adria-Print Nyomdaipari Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.
6000 Kecskemét, Külső-Szegedi út 136.

Készült:
500 példányban

